رساله‌ء عزیزه

شرح حثمان العاجزین

بوکتاب ننك باصمه‌سنه اذن ویرلدی بوشرط ایله کم بعد الطبع
لازم اولان نسخه‌لار امضا محکمه سنه اظهار اولونسون قزان
۲۱ نچی فبرال ۱۸۸۰ نچی سنه‌در

بوکتاب باصمه اولنمشدر قزان کوکوبین طبع خانه‌سنده
قزان اویازی کوشار آولی ننك ابراهیم اشمراد اوغلی ننك
خراجتی ایلان ۱۲۹۷ نچی سنه‌ده

بسم الله الرحمن الرحيم

سانسز حمد اول خالق الكونين والفساد كه آدم اوغلاىلرنى انواع
فصاحت وبلاغت اوزره آراسته وپيراسته ايلدى * اوزن كنز مخفى
اولدغيچون * اظهار قدرت ونعمت لراوچون (فاردت ان اظهر) ديدى
عالم الارواحده جانلرنى بسليوب حكمت كامله سى ايلان آتامز آدم عليه
السلامنى عالم هيولى دن عالم صوره كلتوردى * وآنكا اسماء تعليم
ايلايب ملائك لردن مفضل ايلدى * بوجمله ننك علۀ غائيه سى بو آدم
صفى دن برحبيب يراتب آنى كندويه مقرب قيلماق اوچون ايدى (انى
جاعل فى الارض خليفة) دن مراد بوايدى شول اجلدن (لولاك لما خلقت
الافلاك) ديدى بس عناصر اربعه اضداد اولمايب بر قالبده جنك
وجدال اولمايب توردقى بوسببدن در * يوق ايرسه بواصول اربعه
هر برندن مهروب لرايدى * قچانكه اول تورت دوشمانى جمع ايديب
دوست ايلامكى كندوننك كنز مخفى دان قدرتنى ظاهر ايدوب اوزى
ننك قادرلكن بلوب بلدرمك اوچون در كندودن اوزى ننك عالم
الكون والفساددن عبرت ايلايب تقليدور طه سندن قورتلمق اوچوندر
(قوله تعالى اولم ينظروا الى ملكوت السموات والارض) وصلوات
صافيات اول شاها كه بوعالم الغيب والشهادة ننك پادشاهى بوعالم
العليا والسفلى كل سى ننك طفيلنده اولماقى مقرر ومشهوردر (نظم)
تعالى الله ذى خلاق عالم * ايدن برقطره دن خلقى مكرم * مصور خاكدن
تقويم احسن * ايدن كلذاركل لردن مزين * بوصنعنك لازمى توحيد
صانع * نه ممكندر تورارديا تمانع * حبيب حضرت خلاق عالم * عليه آله
صلى وسلم * علو شاءننه برهان اقوى * نصوص قاطعه يس وطه *
نه رحمتدر سموات زمينه * نظر قيل رحمة للعالمينه * تقربده ترقى

اهتمامی * ورای عقلی اوادنی مقامی * وهم آل واصحابلرینه
رحمت اولسون که صفت‌لری (تراهم رکعا سجدا) دیو قرآنده یاد
اولنمشدر نه حاجت اوله برا کوننك مدحنه آنچالاین شاهننك محبتنده
اولورسه (بیت) نه مدح یتار آلارننك پایه‌سنده * آلار بولسه نبی ننك
سایه‌سنده * عجب اول طالع یارقوم ایمش * خدا خاصلاب آلاره بو فضلی
ویرمش * قیاس قیل بوندن ای آدمی زاد * نه کوزال بحتلو ایمش
بولار یاد * بولاره مدح یتمك قانده اوله * که حاصل دعانك ایله اتمام ایله *
که سنی خدرحمتندین نومید اولمه * که آنکا امت اولدغنکچون اولمه *
علیهم الرضوان مادم عالم الفناء * وارزقنا شفاعتهم فی عالم البقاء *
امابعد بوکتابنی توزکان) * معصیت پیاننی کیزکان * بارچه عمری
فسق فجوریله کچکان * الله تعالی ننك رحمتندین امید ایتکان *
آدمیلار آراسنده دوشمان توتولغان * بارچه اشنی خدا غه تابشورغان *
آز آزقلق کوب یازقلق کدی خلقی ننك عالمی تاج الدین یالچغل
اوغلندین التماس ایلدیلرکه ثبات العاجزین کتابنی ترکی تلینه
ترجمه قیلسنك نه اولا ایدی دیدیلرسنده برآزفن قوخوسندین
دمشوقمزه کیله در دیدیلر زیرا که اول ثبات العاجزین انواع لغت
ایلان مدوّندر آننك کیزلی لغت‌لرنی اوزتامز ایلان آنکلا تسنك
دیدیلر آنلرننك بوسوزلرینه نظرمز اولمدی مکر اوزیم ننك
کوزم نوری بغرم پاره‌سی برقزیم وار ایدی التماس ایلدی
یا آتا اوله که بوقوم ننك التماسنی خوش کورسنك وکنه بزلار آندین
فائده آلساق دیدی آنده هم نظرمز بولمادی اوچونچی کره بوقزمزدخی
یا آتانه اوچون قبول ایلامدنك بزلارنی عالم هیولی ده اصلا بنکزده
ساقلاب عالم صورده تربیه ایلایب شفقت ایلاکان ایردنکز کنه نه اولا
که آتالق مرحمتنکزدین دریغ ایلامسنك دیدی بس بالضرور اول کوز
نوری ننك التماسنی قبول ایلایب ثبات العاجزین کتابنی شرح ایلامکا
قصد ایلادیم تاریخ هجرة ننك (١٢١١) نچی یلنده یلقی یلنده تمام ایلادیم
بوشرحه (رساله عزیزه) دیواسم ویردیم زیرا که صاحب التماسننك
اسمی هم عزیزه ایدی شونك اوچون رساله عزیزه اولدی (کلدی
اوزمز ننك مقصودمز کاقصه لارده آنداغ کلمشکه تاریخ هجرة ننك منکده

(قصهٔ حبیب الله)

یوزنچی یلنده بخارا خلقی طاعت وعبادتکا یالقاوا اولوب بدعت اشلارنی
سومك هوسنده اولدیلر القصه بولار توقزیل بدوبدعت اشلار
آرتوندین یورب اصول دین لارنی خراب اولمغه قریب اولمش بخاراده
رستان دیکان بازارده براوغلان قاون وقاربز ساتب یورر ایرمش
اول اوغلان ننك اسمی حبیب الله ایرمش القصه برکون اول اوغلان بو
تفکرده ایکن بو بلدهٔ فاخرهٔ بخارا بوندا غ ضلالت برله تولوغ اولدی
اولیالرعلمی یقلدی یارب نه اولا که بو بنده نکنی عزیز ایلاب بونلارغه
امر معروف ایلار قدری علم لك برسنك دیدی حق تعالی حضرتنه
زار زار آغلادی فی الجمله برچهارشنبه کون خواجهٔ بهاء الدین اولیاننك
قبرینه وارب آنده هم حق تعالی حضرتینه چوق یالواردی بس اویقو
غلبه قیلدی اویقوغه کتدی توشنده خوجه بهاء الدین نی کوردی بو
صفت لیغ اورته بویلیغ کوك کوزلیك قزیل سقاللیق ایدی ای
چکر کوشم حبیب الله سن سمرقندکا بارغیل آنده برصغر کتوچی سی اولور
بنم مریدلرمدن آنده ین تعلیم آلغیل صونکره کلوب بو بخارا خلقنی
حق اشکا دعوت قیلغیل دیدی بس بو اوغلان اویقوسندن اویغانب
عزم سمرقند قیلدی برکون سمرقندکا یتدی آنده صغر کتوچی سنی
کوردی اسمی اندرجان صوفی ایرمش کیزلو مریدلری چوق ایرمش
بو هم اندرجان حضرتکا مرید مخلص اولوب کوب زمان آنده اکلاندی
القصه کونلرده برکون شیخ حضرتی اندرجان ایتدی قایونکز بخاراغه
بارینب تعلیم بیراسزلر اول بخارا خلقی آزغون اولدی اولیالر علمی
یقلدی مریدلردن هیچ براکو جواب ویرمدی شیخ حضرتاری حبیب
الله غه قاراب ایدی بخاراغه سن بارغیل آنلارنی مرید ایلاکل بن سنکا
اجازت بیردیم دیدی بو حبیب الله اول زمانده یکرمی یاشنده ایردی
ایدی یا شیخ بلی سننك سوزنکدین اعراض ایلمك کفرلکدندر لکن
بر مجلسده دیه ش ایردنکز که (شیخ اولدقی کمسنه کا دورت آلت کرك)
اوّل مال کرك ایکنچی قال کرك اوچونچی سال کرك تورتنچی مال کرك
مال بوکه بونلارننك هیچ برسی ده مده یوق دیدی مال اولماینچه مرید
بسلمك بولماز قال اولماسه علم ظاهرکا جواب بیرمك یارامز سال آننکچون
کرك یاش اولساق خلایقلر استخفاف ایلار مال آننك اوچون کرك

(شیخ اولدقی کمسنه کا دورت آلت کرك بیانی)

خلایقدن طمعدن بیزمك اوچون شیخ بو سوزنی ایشتکاچ جیب
مراقبه‌کا باردی بر ساعت فکرندن قالقوب توردی جواب ویردی ای
اوغلان بارغیل یولنه سنکا هر بریسی حاصل اولور دیدی بعدازان
بو حبیب الله الله تعالی غه توکل قیلب حضرت شیخ نی رابطه‌غه آلوب کتدی
بخاراغه یتار زماننه الله تعالی قرق یاشلی کهسنه صورتنه اوردی علم
لدن کیمیا بلدردی خلایقغه هیچ بر اختیاجی قالمدی کلوب بخاراغه
کردی بر ایسکی دکاننه کریب اولتوردی خلایقلر آراسننه نامشروع
اشلار کورسه امر معروف ونهی منکر ایلادی وشول دکاننه قاتنداغی
اوغلانلرغه سبق ویر رایردی بازرکان اهللارینك کوب مرید
اولدیلر بوننك حال علمی بخاراده مشهور اوله باشلدی القصه برکون
بخارا خانی اوزیننك علمالارنی آشقه چاقریب احادیث نبویه
اوقدیلر کوب عبرتلر آلدیلر علمالاردن بر آکوسی ایدی یاپادشاه
عمرنك اوزون بولسون بزننك بخاراغه بر یالغانچی کلدی کندوزنی
اولوغ کورب مریدلر تربیت ایلر ایرمش سن دخی بر مجلس
قوردقنکنه آنی هم آلدرغیل وبزلرنی دخی آلدرغیل بزلر آندین
عقاید دینیه‌دن اولان مسائللرنی صورارز اکر اشکال عقایدلردن
خبری بولمسه شهردین قوارسز دیدیلر بس بونلر بو اتفاقی قیلدیلر
شاه مجلسندن چقدیلر (القصه) کونلرده برکون شاه دخی مجلس قوردی
عالملارنی اوندادی وهم داملا حبیب الله نی اوندادی بو حبیب الله ننك
بر هندی ایشاکی بار ایدی آنکا مندی پادشاه مجلسنه باردی کردی
عالملر آراسننه اولتوردی حال احوال صوراشدیلر بعده عالملردن
بر آکوسی ایدی یاداملا حبیب الله خدانی نچك تانورسن ونچه صفت
ایله بلورسن دیدی فی الحال حبیب الله جواب بیردی اکر خداننك
برلکنی وصفاتنی تانومای تورغان بولسنك ایتاین اکر امتحان اوچون
ایتور بولسنك منافقلرننك اورته‌سننه ایرمش سن دیکاچ علمالر
ابسم اولدیلر هیچ بریسی چون وچرا دیمادیلر بعدازان داملا
حبیب الله ایدی بن قرآندن سوره یوسفنی تابمازمن دیدی فی الحال شول
عالملر آراسندن بر آکوسی ایدی بن حالا سوره یوسفدن سبق
اوکراتدم بن تبارمن دیدی انشاء الله دیمادی قرآننی قولیغه آلدی

کاعذلرنی آقتاردی تاپمادی آندین صونك برعالم آلدی اول هم
تاپمادی آندین صونك برعالم آلدی اول هم تاپمادی آندین صونك
دخی براکوسی آلدی اول هم تاپمادی بولار بارچه‌سی متحیر بولدیلر
آخرالامور بودا ملا حبیب الله مصحف شریفنی قولیغه آلب بسم الله
دیب آچدی سوره یوسفنی کورکازدی بوخوارقدن تانك عجایب کا
قالدیلر شیخ حبیب الله آندین چقب اوز اشینه کتدی بس پادشاه
قالدقی عالملرکا ایدی سزلر بوعالمنی دوشمان کورمنکزلر زیراکه
سزلرکا کرامت کورکازدی سزلر آنی بلدنکز مودیدی بارچه‌سی متحیر
اولدیلر اول مجلسدین چقدیلر (القصه) کونلرده برکون شاه دخی تروب
عالملرنی اوندادی بارچه‌سی کلدیلر شیخ حبیب الله هم حاضر
ایدی بایاقی ایشاکنی منوب کلکان ایدی اولتوردی پادشاه طعامنی
خوان برله عالملر آلدینه کلتوردیلر پادشاه تناول ایلنك دیدی هیچ
برسی قول صوزمغه بازمدیلر برساعت مقداری توردیلر شاه بولارنی
کوردی یا نه اوچون طعامغه قول صوزماسزلر طعام حلالدر دیدیلر
آرالارندین برملانیاز چوقماقی دیدکی افندی بسم الله دیب طعامغه
قول صوزدی آنك آرتندین بارچه عالملار قول صوزدیلر بوشیخ
حبیب الله قول صوزمدی پادشاه ایدی یا داملا حبیب الله نه اوچون
قول صوزمزسن زیراکه بارچه عالملر ییارلرسن نلوك یمز سن
دیدی شیخ حبیب الله ایدی طعامنك حرامدر وعالملرنك افسقلردر
تون کون حرام ییب کونکللرندین نور حکمت زایل اولمش دیدی
عالملر جواب بیردیلر بزکا شریعت ظاهرین قارامغه بیوردی بیزلر
شاهننك طعامی ننك ظاهرنده حرام نرسه کورمدك سن نه لوك کورماین
بیله دیو فتوی بیررسن دیو علمالر آراسنده جنك وجدال کوب
بولدی حتی که شیخ حبیب الله نی یاقالامغه یتوشدیلر شیخ حبیب الله
ایدی صبر ایلنك دیدی زیرا بوشاهننك صوآلوب طعام پشوردکی
قدوغغه برکنیزاکی طاوق اولتورب تاشلامش اوچ کون ایرمش
شاهننك هیبتندین قورقب ایتماز دیدی اکر تجربه اوچون شول
قدوغدین صوآلوب منم ایشاکمه کلتورسونلر ایچمز دیدی اکر
غیری قدوغدین کلتورسانکز ایچب تویماز دیدی بس آنداغ

قیلدیلر اول قندوغدین صوکلتورب ایشاك اونکنده قویدیلر ایشاك
پشقریب ایچمز بولدی آیاقی ایله تیپب صوئی توکدی غیری
قندوغدین کلتورب ایشاك اونکنده قویدیلر ایسه ایچب تویدی
حضرت شیخ بنم ایشاکم بو عالملردن عالمراك ایرمش دیدی
بارچه عالملر متحیر اولدیلر کنه شاه حضرتلری کنیزکدن صوردی
قندوغنه طاوق اولتوروب تاشلادنکمو دیکاچ بلی باردر دیدی طاوقنی
قندوغدین چقاردیلر شیخ حبیب الله کرامتنه مقیر اولدیلر حق اولیا
دیب مرید اولوب اوّل شاه کردی آندین عالم علمالر بارچه سی کردیلر
بخاراده نه قدر بدعت اشلر بار ایرسه بارچه سی منقطع اولدی بخارا
خلقی ننك تون کون توفیقلری آرتدی کوب خلایقلر آنکا مرید
بولدیلر مشهورلکی ایلدین ایلکا یایلدی (ناظم رحمة الله علیه
سوزاری) سمرقند ایلنده مینکلان آتلیغ اول بار ایدی اول آول ننك جماعتی
اکثری ایندکولر ایدی اول آولده بر تیمر یار دیکان کمسنه بار
ایردی غایت صالح وتقوی کمسنه ایردی اصلی ونسلی نوغای خلقی
ایرمش آندین براوغول توغمش آدنی الله یار قویدیلر اون ایکی
یاشنده بخاراغه کلتوروب مدرسه کا صالدی علم لك اوکرندی کوب
فنلر حاصل ایلدی یکرمی بش یاشنده بخارا پادشاهی باج محکمه سنه
توراقیلدی غایت فان توککوچی خلق سز اولدی دایم فسق فجور
وعصیانده ایردی خلقلرنی بیك رنجتور ایردی کونلرده برکون رستان
بازارنده شیخ حبیب الله ننك برمریدی وخلیفه سی بازارکانلردین
برنرسه آلدی باج محکمه سینه معلوم ایلمدی آلوب بارورده الله یار
تورهکا ملاقات اولدی یانه اوچون باج محکمه سینه تمغالاتماین آلوب
بار رسن دیب توتدی قامچی ایلان قاتی اوردی مریدننك باشی
یارلدی قانلری آقدی شیخ حبیب الله مجلسینه باردی الله یار تورا
حالندن شکایت ایلدی شیخ حبیب الله ایدی صبر ایله من آنی سزلر
تیك ایلاین دیب قولنی دعاغه کوتارب یارب بو تورهنی بولارتیك
غریب کونکل ایلاکل دنیا وآخرت مرادنی ویرکل دیب دعا ایلدی
آغزندین چقمزدین بورون الله تعالی دعاسنی قبول ایلدی شول
ساعت الله یار تورانك کونکلنه غوغه توشدی اوزی ننك یمان

(قصه عصوفی الله یار رحمه الله تعالی)

فعل لرنی ایسینه توشریب یغلادی اوّل تلنی آچوب ایتکان بیت لری
بودر (بیت) بنم یاشمغه خوش سودا دوشبدر * کونکل بازارینه غوغه
دوشبدر * دیدیم ای تن نه سودادر نه اشدر * سپکاهنکا قاچ برله اورشدر *
دیب شیخ حضرتلرینه یغلاب کلدی خانه قه ده تزینی چوکوب اولتوردی
ایدی یاشیخ اجازة بولورمو مدرسه کا کریب تعلیم آلساق دیدی
شیخ ارخاء عنان ایلاب ایدی سز چلاین تورالرننك مقامی موندا غ
یردکلدر بوغریب لر مقامی در دیدی بوسوزنی ایشتکاچ الله یار
زارزار یغلادی بعد ازان شیخ ایدی من سنی مریدلك کا قبول ایلارم
ایکی تورلیك شرط ایله دیدی اوّل بودرسن بخاراده نه قدر ایولار
باردر بارچه سنی تلانچی لك ایلاب یورکایسن ایکنچی قصابقه واریب
منکا بر قوینك باشنی وتورت آیاقنی وتیزاکلی قارننی بریولی
آلوب کلکای سن دیدی الله یار قبول ایلدی ایمشلرکه الله یار تورانك
اوچ خاتونی بار ایردی ایکی قزی وبر اوغلی بار ایردی قزی ننك
اسمی برسی امینه ایردی ایکنچی سی حلیمه ایردی اوغلی محمد صادق
ایردی قچان بولار الله یار تورانك تلانچی لك قیلغاننی کوردیلر
ایرسه ایدیلر آتامز مجنون اولبدر دیدیلر (القصه) الله یار قصابقه باردی
شیخ ایتکان نرسه لرنی آلدی بر قولینه قوی ننك باشنی توتدی وبر
قولینه تورت توپاقنی توتدی وتیزاکلی قارننی باشینه دستار ایلاب
چرمادی تیزاکی صقال بویندان آقار ایردی بخارا خلقی بونی کوریب
تانك عجایب کا قالدیلر الله یار توره تیلورکان دیدیلر ایمشلر الله یار
قصاب طرفندین شیخ غه یتکونچه ولایت صغری مقامنه یتشمش
بعض لر ایمش لر ذکر مقامنی تابدی (القصه) شیخ خدمتنده
اون ایکی یل قالدی کشوفات ومقامات اورنلارینه ایرشدی (تورت
کتاب تصنیف ایلدی) اوّل مسلك المتقین ایکنچی سی مراد العارفین
اوچونچی سی مخزن المیطعین تورتنچی سی ثبات العاجزین بو تورت
کتابنی تصنیف قیلب خلایق آراسنده کرامتی مشهور اولدی شیخ
حبیب الله ننك معتبر خلیفه لرندان اولدی ایمشلر ثبات العاجزین
تورت کتاب ننك اچنده کوزال راکی ومشکل راکی تررز یراکه انواع
لغت ایلان مدوّندر شوننك اوچون بو فقیر تاج الدین التماسلارنی

(موضوعنی مسلك المتقین کتابی تصنیف ایلدی)

قبول ایلاب اوّل الله اسمی برله شرح ابتدا قلدی (بیت) کلید بسمله
کلنار علمنك * رواجی رونقی بازار علمنك * صداران حصلت نظمی
الهی * اقالیم کلام پادشاهی * ثنا سلطانیدر الحمد لله * تر رر رونقی هر
شام سحرکاه * بو تاج الدین الهی بی نوادر * ترحم قیل الهی بی نوادر *
حضور ایلدی قلبه کاه کاهی * عنایت ایله بفضل الهی * که بو ثبات
العاجزین بر بدیعدر * ملل ارینابنه غیر خفی در * طریقتده اولان هر
برعقیده * اولور نظمی ده بر مهر فریده * خلاوتنده نه بنکز رقند مصره *
فدا ئر وحدر رتار ور حشره * بیلم دیرسنك بو فنده عالم دالی * نظردن
قومه بو نظم اللاعلی * بو نظم دن الله یار مرادی * بیان اهل سنت اعتقادی
❀ (ثنا للخالق غبرا وافلاك * یراتدی قطره دین کوهر پاك) ❀
یعنی ماقتامق و پاکلمك شونچلاین الله اوزارینه اولسونکه کوکلرنی
ویرلارنی یراتدی بو ایکی نی اوّل ایتماکینه سبب اول ایدیکه کوکلرده
ویرلرده عبرت کوبدر کورمزمی سن کوکلرنی اوستمزده تراکسز
ترادر (قوله تعالی والی السماء کیف رفعت) یر یوزنده تورلیك سچاکلر
یراتدی یاخود شوننك اوچوندر قچان آدم اوغلانلری عالم الاشباحدن
عالم صوره کلسه لر کندولرنی بلورلیك اولغاچ کوزلرینه اوّل
کورنکان یر ایلان کوکدر اوّل آلارنی کورب غیری نرسه لردان
عبرت آلماق اوچوندر غبرا مونده یر معناسنه در قطره دن مراد نطفه
یعنی آتالار بیلنده بسلاب آنالر رحمنده مقر ایلدی کوهری پاك
ایلدی آدم اوغلنلر یدور قطره ده اولان همزه همزه وحدتدر * یا
قطره دن مراد عبد الله بن عبد المطلب ننك شهوت صویدر کوهر پاکدن
مراد محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم در ای وجه اولورسه ده عالم ده
اولغان نرسه لرنی عبرت اوچون یراتدی خالق لفظی ننك غبر الفظنه
اضافه سی من قبیل زید ضارب دیرلار تأمل تأکید اوچون بیوردیکه
* (سموات اونی توتدی معلق * جهانه حکمنی کورستدی مطلق) * یعنی
کوك ایونی تراکسز یراتدی بو تراکسز یراتمغی خلایقغه عبرت
اوچون شوننك اوچون عبرتلر آلوب حق تعالی ننك برلکینه آندین
قاراب بلکایسزلر * (قیلب غبر امدارن ذمه خوت * بنی آدمغه
آندین قسم ایتار قوت) * یعنی قیلدی الله تعالی یرننك اصلنی بالق

اوستنده شول بالق اوستونده اولغان یرلرده الله تعالی آدم
اوغلنلرینه رزقنی اولاشوب بیرر بعضسینه کینك ایلدی بعضسینه تار
ایلدی (قوله تعالی نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیوة الدنیا) ایمشلر
کم یرنی کوتارکان بالق ننك اسمی نوندر ابن عباس رضی الله عنهما ایدی
حق تعالی بویتی قت یرنی براوکوز اوستونده قیلدی اول اوکوز ننك
اسمی یهوده در اول اوکوزنی بالق میقنده باستوریب قویدی اول
بالقنی دریا ایچنده قویدی اول دریانی قارنغولق اوستنده قویدی
اول قرانغولقنی ییل اوستنده قویدی وبعضیلر ایمش لار قارانغولق
ییل ننك آستونده دراما یوقاروغی روایت اصح درکه موندین عبرت
آلب بلکای سز دنیانی ییل توتار ایرمش ییل ننك قچان بر یرده
تورمقی اولسون شوننك اوچون عزیز عمرلر ییل تیك کچار ایرمش
وشوننك اوچون آخر دنیانی ییل خراب ایلر ایرمش بس فانی دنیا
ییل اوستونده اولسه آندین بقا استمك محال در تاءمل * (پدید ایتدی
جهان ایچره فواصل * قیلور هر فصله تورلیك نشاء حاصل) * یعنی یراتدی
الله تعالی بو دنیاننك ییل تیك اوتماکنی تورت فصل اوزره اوّل
قش فصلی ایکنچی یاز فصلی اوچونچی جای فصلی تورتنچی کوز فصلی
بس یاز کونلرنده اولوك یردن اولانلرنی ترکوزر وچقارر بو دلیل در
آدم اوغلنری ننك قبرندن قوبب ترلماکینه اشارتدر جای فصلنده
اولانلر تمام اوسوب کامل لیك برله تریلورلر بوهم اشارتدر آدم
اوغلنلری ننك فانی دنیاده برآز عیش وعشرت اتما کلرینه کوز فصلنده
بیاقی کامل اولانلر تمام سچا کلرینده ین آیرولوب قوری باشلر بوهم
اشارتدر آدم اوغلنلری ننك یکت لکی تمام اولوب قاریلق دورینه
کریب کوز قوارغان اولان کبیدر قش فصلنده بیاقی توزوك دنیا
بوزلب نفیس صولار طونکب قاریاغب کل حیوانات اوستونه مشقت
اوغرار بوهم اشارتدر قیامتده قوبب کل مخلوقات ننك اوستونه قایغو
کلوب اوز حاللارینه مشغول اولماغه ایمش لر بو فانی دنیا ایچنده کی
هر نرسه لر آخرة علامتینه اشارتدر * (عجب صنع کورنك احکام
تقدیر * قیلور برقرصدین عالم کوزن سیر) * یعنی اول الله تعالی
ننك عجایب قدرتلرندان بزلرکا ظاهر اولغوچی اولدر اوزی ننك

حکمی تقدیری ایله بارچه دنیاخلقنی توق قیلدی کوزلارنی برکوماچ
ایله اول کوماچدان مراد قویاش در یعنی اول قویاش بزلرننك
کوزمزکا کوماچ کبی کچراك کورینه در آنداغ کچراك بولسه ده کل دنیا
خلقی آننك نورندین توق بولب اوزلری ننك حرکت وکسبلرینه
یوررلر صاتو بازارلرینه بارلر ونورندین قرآننی درست اوقورلار
واوقات خمسه ننك وقتنی بلورلر (قوله تعالی وجعل الشمس سراجا)
بس بوقویاشننك مشرقدن مغربکا یورمکی بارچه سی آدم اوغلنلری
ننك فایداسی اوچوندر کشافده کتورمشکه ابن عباس رضی الله عنهما
ایتور بوقویاش ننك اولوغلقی بودنیامقداری درتش کونلرنده یتی
قت کوك اوستوندهیورر جای کونندهتورتنچی قت کوك اوستوندهه
یورر سوءال بومقدار اولسه بزننك کوزمزکا نلوك کچك
کورنور جواب اولدر یراق اولدقی اوچون کچك کورنور زیرا کوك
برله یرننك آراسی بش یوز یللق یولدر وکوکننك قالونلغی هم
بش یوز یللق یول ترور وهم کوکلرننك آراسی اوشاندا قدر قیاس
ایلا که نچه یوز یللق یولدان قویاش کوزمزکا کورنور بوقدرتلرننك
عجب راکی ترورایمش لر قویاش ننك اوچ یوز آلتمش اورنی بار
هرکونده براورندین چقار براورنغه کرر بو آراده کوب قصه لر
باردر کراك بولسه تفسیر کتاب لرینه باقنك قرصدین قاف ننك ضمه سی
ایلان صاد مهمله ایله جمع قریصه در بروزن عیینه وحجیره کبی معناسی
کچراك کوماچ دیما کدر لکن مونده کنش معناسنه استعاره آلندی
تاءمل* (اراده قیلسه اولهی توانا * قیلور برلحظه ده بلماس نی دانا) *
یعنی الله تعالی تلاسه قادر تریك الله تعالی برنادان بلکسزنی بر صولوده
یاخود بر ساعتده عالم ایلر وبلوکلوایلرنته که بیت ثانی ده ایدر *(صفی
ترفراغین ایتکاچ جان ایله جسم * نچوك کم ایلدی دانای هراسم) *
یعنی کورمزمی سن الله تعالی آدم صفی نی توفراقدین یراتدی هیچ
برا کودن علم لیك آلدرمادی آنداغ اولسه ده حق تعالی کونکلنه
الهام بیردی هر نرسه لرننك اسمنی بلدردی آدم علیه السلام فرشته لرکا
یتمش ایکی تورلیك تیل ایله سوزلاشدی بوتانك عجب دان دکلمی
آدم علیه السلام نی بر صولوده عالم ایلدی آدم علیه السلام ننك

یراتمق قصه‌سی قصهٔ ربعوزیده مذکوردر آنده باقنك *(خلاص ایتسه براونی رب الافلاك * قالور تاغ آستیده آندین چقار پاك)* یعنی الله تعالی براکونی خلاص ایلامك تلاسه اول کمسه بلا وقصاتاغی ننك آستونده قالسه‌ده چقارر الله تعالی اول قلنی هیچ برزیان کورکازماین اول قادر الله تعالی یرلارنی وکوکلرنی یاراداچی الله تعالی نته‌که بیت ثانی‌ده بیان ایدار *(نچوك کم توتدی طوفان دشت تاغی * ولیکن بولمدی هول نوح آیاغی)* یعنی نچوك کورب ایشتب بلمزمی سن حضرت نوح علیه السلام طوفانی قالقب هر بر بیوك طاغلرننك اوستونده قرق آرشون صو بولدی مشرقدین مغرب کاچه یریوزی صو بولدی بارچه کافرلار هلاك اولدیلر مکر نوح علیه السلام سکسان کشی برله آیاقلرینه چقتیماین خلاص بولدی شوننك کبی الله تعالی بر شهر خلقنه بلا وقضا کلتورسه آرالارنده براونی خلاص ایتاین دیسه شول نوح علیه السلامنی طوفاندن قالدردقی کبی بوبنده‌نی آنچلاین قالدرب خلاص ایلرسه هیچ عجب اولمیه وطوفان قصه‌سی تفسیر کتابلرنده باردر آنده باقنك بونده یازمق ایله کتاب اوزاق اولور هول‌چق صوی معناسنه‌در قاشغر خلقی ایله عثمانیه خلقی ننك آراسنده مشترك لغتدر *(خلیل الله اوچون یاندردیلر نار * قدم قویمای اوشال اوت بولدی کلزار)* یعنی ایمشلرکم ابراهیم علیه السلامنی نمرود لعین اوتقه آتدی ابراهیم علیه السلام ننك آیاقی اوتقه تیکمازدین بورون اوت ایچی بارچه‌سی کل باقچه‌سی اولدی ابراهیم علیه السلام اوتدین خلاص اولدی ایمشلرکم اول اوت قرق اوچ کون تون تورت ساعت یاریم یاندی جمعه کون عاشوره کونده ابراهیم علیه السلام اوتدین چقدی *(قال الله تعالی قلنا یانار کونی بردا وسلاما علی ابراهیم الآیة)* ابراهیم علیه السلام ننك نه اوچون اوتقه آطلماق قصه‌سی قصه‌لرده مذکوردر (نظم) یاغار نمرود اوکنده نار کلخان * خلیلنه ایدار اول ناری کلستان * *(غضب یل عادیلرنی قیلدی نابود * ایدی اول ییل نسیم نابع هود)* یعنی الله تعالی ننك قهر ییلی عاد قومنی یوق ایلدی اول ییل هود پیغمبر قومنه یومشاق ییل اولدی عاد قومنه قهر ییلی بولدی (ایمشلرکم عاد) بر پادشاهننك اسمی در قومی قبیله‌سی کوب ایدی

قصهٔ قوم عاد

قد قامت

قد قامت لاری اوچ یوز آلتمش قاری ایدی واینکلری یوز ایللی
قاری ایدی بولارتیك جهانده اولوغ قوم لاریوق ایدی قچان بو
عادیلرننك فسق فجور اشلاری کوب اولغاج الله تعالی آنلرغه هود
پیغمبرنی یباردی آنلر هود پیغمبرننك سوزنی قبول ایلمدیلر شوننك
اوچون الله تعالی آنلارنی ییل برله هلاك ایلدی بونده قصه اوزاقدر
قصص الانبیایه باقنك آنده مذکوردر نسیم یومشاق معناسنه در
*(بالق قارننده بر صاحب کرامت * چله اواتوردی وچقدی سلامت)*
یعنی بالق قارننده بر کرامت ایاسی قرق کون توردی آندین
سلامت چقدی صاحب کرامتدن مراد یونس علیه السلام در یعنی یونس
علیه السلام قرق کون بالق اچنده قالدی آندین صونك الله تعالی دین
امر بولوب بالق قازننندین چقاریب یونس علیه السلامنی دریا یقاسنه
تاشلدی هیچ بر اعضاسنه زیان تیکمدی ایمشلر کم یونس علیه السلام
بالق قارننده توردقنده بو تسبحنی ایتور ایرمش (لا اله الا انت
سبحانك انی کنت من الظالمین) یونس علیه السلام بالق قارننه کرمك
قصه سی قصص الانبیاء کتابنده مذکوردر بونده یازمق ایله کتاب
اوزون بولور چله مخفف چهل روزدر معناسی قرق کیچه وکوندز
دیمکدر صاحب کرامت معناسی صاحب خوارق عادت معناسنه در
*(اکر امر ایتسه کمنی فارق الفرق * کلور غرب اوستیدین برلحظه ده
شرق) * یعنی تانك یاراداچی الله تعالی بیورسه براکونی مشرقدین
مغربکا کلتورر کا کلتورر آنی بر صولوده مغربدن مشرقغه هیچ
بر آلت واسبابلرکا محتاج اولماینچه کورمزمی سن بلقیس تختنی اصف
بن برخیا کوز یومب آچقونچه سلیمان پیغمبر اونکنده قویدی
وپیغمبرمز صلی الله علیه وسلم بر ساعتده یتی قت کوکنی کیزوب
عرش کرسی اوستوندین اوتب الله تعالی برله توقصان توقزمنك
سوزسوزلشدی کنه قایتدقنده توشاکی ننك اسی اکی بتمکان
ایدی بس الله تعالی بنده لرینه بو قدر قوت بیردی اوزینه قچان مشکل
بولور براکونی برصولوده مشرقدین مغربکا کلتوررکا دیمکدر (فارق)
مونده آیرغوچی معناسنه در الفرق تانك وصبح معناسنه در غرب مغرب
معناسنه در شرق مشرق معناسنه در یعنی الله تعالی اکر امر ایلاسه کیچ ایله

کوندوزنی بیورغوچی الله دیمکدر یوقاری بیت ننك مثالنی کلتورب ایدی *(نچوك کم دوستنی سلطان کونین * یتوردی ساعتیده قاب قوسین) * یعنی عجب می ایدارسن دنیا وآخرت پادشاهی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نی بر ساعتده تورتنچی قت کوك اوستونه مندرب سدرة المنتهی یغاچینه آشریب جبرائیل علیه السلام ایکی یایه توتقاسی تیك بولدی بو یقین ایلامکی قرآنده ثابت در (قوله تعالی فکان قاب قوسین اوادنی) شوننك کبی الله تعالی بزلرنی هم بر ساعتده یاوزلق لرنی تبدیل ایلاب برساعتده اوزینه یقین ایلاسه هیچ عجب بولمغای کونین دن مراد دنیا وآخرت درقاب مقدار معناسنه در قوسین ایکی یایه ننك توتقاسی در قچان که ایکی یایه نی کروش اوروب صرتلرینی بر بر بنه اورسنك قوسین دیرلر یعنی بنك یقین اولمقدن کنایه در نتاك عرب لر ایتورلر قچان برا کونی دوست کورسه لر (دنوتنی قاب قوسین) یعنی یقین اولدنك بنکا ایکی یایه توتقاسی قدری دیمکدر عربلر عادتنچه الله تعالی قرآنده یاد ایلدی * (اکر هرکم کابرسه عز وامداد * کلور خدمتیکا جن وآدمی زاد * یعنی الله تعالی تلاسه برا کونی عز تلامك کاوآنکا نصرت بیرمك کا کلور آنکا خدمت ایتارکا آدمیلر وپریلر نتاك که بیت ثانیده بیان ایدار * (سلیمان کم ایکوردی انس وجندین * آننك فرمانی ایردی برنکین دین) * یعنی کورمزمی سن سلیمان بن داود علیهما السلام حقنده جمع اولدیلار آدمی لار وپریلر قوشلر وقورتلر وبولوطلر وییل لر ونه کم یرایله کوك آراسنده غی دریاتوبنده کی نرسه لر بارچه سی آنکا خدمت ایتار ایردی آنکا خدمت ایتدرکا سبب نچی اولغان نرسه سی بر یوزك قاشی ایردی حق تعالی بولارنی سلیمانغه مسخر ایلدی اول یوزك قاشنده اوزی ننك اولوغ اسمی ایردی شوننك اوچون بوحیواناتلر آنکا خدمت ایتارلر ایردی (ایمشلر اول یوزك آلتوندن ایردی وبعضی لر ایمش لر کموشدان ایردی وبعضی لر ایمش لر لعل تاشی ایردی وبعضی لر ایمشلر اول یوزك بالچقدن ایردی بوسوزدورستدر تاکه عبرت آلوب بلکایلر بویرایله کوك آراسنداغی نرسه لر بر درهم بالچق قدری در تاکم دنیاننك الله تعالی قاشنده اوچسوزلغنی وزبونلقنی

بلکایلر ایمش لر اول یوزك ننك اسمی میمونه ایردی امابعضی علمالر
ایمشلر) اول یوزکده یازلغان بواسم ایردی (کن فیکون) وبعضی لر
ایمشلر اسم ایرمز ایردی: برحکمت سوزایردی اولسوز بوایدی
(الدنیاساعة فاجعلها طاعة) الحال اول یوزك سلیمان پیغمبر ننك
بارمقنده در ایکوردی جمع اولمقدر مصدرلازم ومتعدیدر نکین
نون ننك کسری ایله وکاف ننك کسری ایله یوزك قاشی معناسنه در
ایمشلر اول یوزك آدم پیغمبر ننك یوزکی ایردی آتادین آتاغه
اوغلدین اوغلغه قالوب سلیمان پیغمبر کاتیکدی ایمش لر چان قیامت
کونی بولسه اول یوزك دابة الارض قولینه کیرر ایرمش حاصل کلام
سلیمان پیغمبر علیه السلام غه بوقدر دولت اولورغه اول یوزك سببچی
ایردی یوق ایرسه اول یوزك بردرهم قدری ایردی نته که بیوردی
تاءمل *(عرض قدرت نمالیع ایلدی فاش * وکرنه قدری ایردی بر
درم تاش) * یعنی حاصل کلام الله تعالی اوزی ننك قدرتنی اظهار
ایلدی بو یوزك سببلی سلیمانغه دولت بیرمکی اوزی ننك قدرتنی
کورکازیب بنده لرینه عبرت اوچوندر یوق ایرسه اول یوزك نه
اولایدی زیرا که بردرهم آغری تاش ایردی تاکه بلسونلر اوچون
دنیاننك زبونلغی الله تعالی قاشنده بردرهم تاش قیمتی قدری در
صاحب عقلغه مخفی دکلدر بس معلوم اولوندی تسخیر مخلوقاتنی خاتم کا
اضافه سنی اسنادی مجازی دیرلر (انبت الربیع البقل قبیلندندر)
زیرا که افعال الله اعراض ایله معلل اولمماسی مشهوردر *(کلیم
ایلکندا کی قوتلوغ عصایی * کهی کوفروك ایدی کاه اژدهایی) *
یعنی کورمزمی سن (موسی کلیم الله ننك قواندا قی مبارك تیاقی)
بعضی وقتده دریادن کچکانده کوپراولورایدی وبعضی وقتده دشمانلر
کوزینه اژدهایلان اولوب کورنور ایدی اماری علمالری ایدیلر
اول تیاق هم آدم پیغمبر تیاقی ایردی آتادن آتاغه اوغلدن اوغلغه
قالب شعیب پیغمبر علیه السلام قولینه دوشدی قچانکه موسی علیه السلام
فرعوندن قاچب مدین ایلیکا باردی آنده کوب زمان اکلندی شعیب
پیغمبر قزی صافورانی نکاحلندی شول زمانده بو تیاقنی شعیب یلاوچ
علیه السلام موسی سوچیکا بولاك بیردی تاکه فرعونکا باردقنکده

(قصه عصاء موسی علیه السلام)

موسی علیه السلام ننك تیاقننده اون جاه بار ایردی)

بو تیاق تعوینی اولوردیکی (ایمشلر اول تیاقده اون تورلوك عجب
تانسوق اشلاری بار ایردی) اوّلکسی بودر قچان موسی علیه السلام کا
بر دوشمان یولقسه بو تیاق آدم صورتنه کریب اول دوشمان برله
توقش قیلور ایردی ایکنچی اولدر قارانغوده یپانده قالسه موسی علیه
السلامغه چراغ اولور ایدی اوچونچیسی اولدر قچان موسی علیه
السلام یپانده قذوغ تابسه اول قذوغده چیلاك یب اولمسه اول تیاقنی
قذوغ توبنه یبار ایدی اول تیاق اوزایب قذوغ توبینه یتار ایردی
اول قذوغ توبنداکی باشی چیلاك اولوب صو آلوب چقار ایردی
آننك ایله طهارتلنور ایردی تورتنچی سی قچان موسی علیه السلام یمش
آشامق تلاسه اول تیاقنی یرکا قاداب قویار ایردی اول تیاق بر
اولوغ یمش یغاچی اولور ایردی بو تاقلری اوسوب یمشلنور ایردی
اول یمشدن تویغونچه ییار ایردی بشنچی سی دریاده کمه اولور ایردی
موسی علیه السلام آنکا اولتورب دریادن چقار ایردی آلتنچیسی
اول تیاقننك باشی ایکی آیرلی ایردی بر آیری سندین سوت وبر
آیریسندین بال چقار ایردی موسی علیه السلام تلاسه بال ایچار
ایردی وتلاسه سوت ایچار ایردی یتنچی سی قچان موسی علیه السلام
سفرکا ییاغ باریب آرور بولسه بو تیاق یوکرك آط بولور ایردی
موسی علیه السلام آطلانوب بارر ایردی سکزنچی سی قچان موسی علیه
السلامغه خوب یذکرك بولسه آندین خوب یذلر وقوح لر چقار
ایردی توقزنچی سی قچان موسی علیه السلام قاتینه اوغری وحرامی
کلسه اول تیاق قچقر ایردی یاموسی اوغری کله دیر ایدی آننك ایله
سوزلاشور ایردی اونچسی دوشمانلر کوزینه بر اولوغ یلان اولور
ایدی ایمشلر اول تیاقننك اوزنلقی اون آرشون ایردی موسی
علیه السلامننك بویی هم اون آرشون ایدی ایمشلر اول تیاقنی
موسی علیه السلام دنیادین اوتکاچ فرشته لر کلتورب بحار اصحراسنه
دفن ایلدیلر قچان قیامت کونی بولسه دابة الارض قولنده بولور
ایرمش ایمشلر اول تیاقننك اسمی انبیغه ایردی وبعضی لر
ایمشلر غیاثه آتلیغ ایردی حاصل کلام اول تیاقده آرتق اش یوق
ایردی مکر ایدی عز وجل ننك قدرتی ایدی نته که بیوردی *(عرض

قدرت نهالیغ ایردی ای دوست * وکرنه ایردی بر قدپوب بی
پوست)* یعنی حاصل کلام اینی عز وجل قدرتن بلدرمك اوچون در
یوق ایرسه اول تیاق بر قابقی قوبقان آدم بویی قدری یغاچ ایردی
آندین آرتوق ایشی یوق ایردی مکر اینی عز وجل قدرتن اظهار
قیلوب بنده لار آندین کورب عبرت آلسون لار اوچون ایلدی نته که
بیوردی *(اکر امر ایلاسه کونین بر پای * قیلور بر پسته ننك پوچاغینه
جای)* یعنی الله تعالی امر ایلاسه دنیا خلقی ایلان آخرة خلقی کلسنی
جمع ایلاب بر چکلاوك ننك قابقی ننك بر پوچماغنده قویار دنیا
وآخرتنی طار ایلمیوب وچیکلاوك پوچماغنی کینك ایلمیوب دیمکدر
پسته فارسی باسیننك ضمه سی ایله چیکلاوك معناسنه درحاصل کلام
بو نچلاین اولوغ اش حق تعالی حضرتیغه مشکل دکلدر نتا که مثالنی
بیوردی *(دیدیلر حضرت روح الامین نی * قنات یایسه تو تار روی
زمین نی)* یعنی روایتده آنداغ ایدیلار حضرت جبرائیل قناتنی
یایب تررر بولسه بارچه یر یوزنی آلور ایرمش یعنی بو دنیانی قاپلاب
وبورکاب تررایرمش کنه مثالنی ایدی نته که بیوردی (آننك دیك
جبرائیل سدره پرواز * محمد ینکیده ایتور ایتدی راز)* یعنی
شو نچلاین اولوغ اولغوچی جبرائیل علیه السلام بعضی وقتده سدرة
المنتهی یغاچندان توشب پیغمبر علیه السلام ننك طون ینکندن
کریب وحی سرلرنی ایتور ایردی جبرائیلنی کچك ایلامینچه پیغمبر
علیه السلام ننك ینکنی کینك ایلامینچه (ایمشلار جبرائیل علیه
السلام ننك بش یوز قناتی بار ایردی تیکمه قناتی ننك آراسنده بش
یوز یل لق یول تررایمشلار جبرائیل علیه السلام پیغمبر علیه السلامغه
وحی کلتوردیکنده اوز صورتی برله کلمز ایردی کوبراك وقتده دحیة
کلبی صورتنده کلور ایردی دیمشلار اماری علمالاری ایمشلار پیغمبر
علیه السلام جبرائیلنی اصلیه صورتنده بر مرتبه کوردی آرتق کورمدی
تفسیر بغوی ده ایتور کونلارده برکون پیغمبر علیه السلام ایدی
یاقرنداشم جبرائیل بنکا اصلیه صورتنکنی کورکاز دیدی جبرائیل علیه
السلام ایدی یامحمد طاقت تو ته آلمازسن دیدی پیغمبر علیه السلام
ایدی کورمك تلارمن دیدی جبرائیل علیه السلام ایدی مدینده

بقیعه‌گورستاننه وارغیل سن آنده برکون حاضر بولغیل بن سنکا اصل
الله تعالی یراتقان صورتمنی کورکاز این دیب وعده قیلدی پیغمبر
علیه السلام برکون بقیع گورستاننه کلدی جبرائیلنی اصل صورتی اوزه
کوردی قنادی ایله کوك عالمنی باغلامش پیغمبر علیه السلام ننك هوشی
کتوب یقلدی برزماندین صونك هوشی کلوب توردی جبرائیل
علیه السلام اول صورتدین دونب دحیة الکلبی صورتنه کردی دیمشلر
*(اکر قیاسه براوننك حقلغین فاش * شهادت بیرگوسی گهواریده
یاش)* یعنی الله تعالی بربنده ننك حقلغنی اظهار ایلاسه اول کمسه ننك
حقلغی اوچون گواهلك بیرر بیشکدا کی یاش اوغلان نته که یوسف
علیه السلام حقنده بولدی زلیخه یوسف علیه السلامنی زنا ایله تهمت
قیلدوقنده اوچ جمعه لیك اوغلان گواهلق بیردی بوننك حکایتی
مشهوردر وایکنچی کره عیسی علیه السلامنی آناسی توغدرب قایتدی
ایرسه قوم قبیله‌سی حضرت مریمکا ایدیلر (یامریم لقد جئت شیئا
فریا) یعنی ای مریم عجب اشنی کلتوردنك یعنی آتاسز اوغلان
تابدنك بس مریم بیشکدا کی اوغلانغه اشارة قیلدی یعنی آندین
صورنك دیدی (قالوا کیف نکلم من کان فی المهد صبیا) یعنی ایدیلر
نتاك سوزلاشایوك بیشکدا کی اوغلان برله بس عیسی علیه السلام
بیشکدین باشنی کوتاریب جواب بیردی یاقوم من سزلرکا سوچی من
الله تعالی ننك قلی من الله تعالی منکا برکتاب برمکچی بولدی دیب
بولاره جواب بیردی بارچه خلایقلر تانك عجبکا قالدیلر *(عزیز
ایتسه قایو قلنی اوشال شاه * اکر چاه آستیغه توشسه تابار جاه)* یعنی
الله تعالی بربنده سنی عزیز ایلسه وآغرلاسه قنوغ آستونده قالسه
یول تابار چقار نته که یوسف علیه السلام حقنده بولدی اکرچه
قرداشلری دوشمانلق ایله تیران قنوغغه صالسه‌لرده الله تعالی آنی
آغرلاب اوجماحدین حله طون وکولمك یباردی ویلاوچ ایلدی
ایمشلرکم قچان ابراهیم علیه السلامنی نمرود اوتینه آتدی شول
زماندہ الله تعالی ابراهیم علیه السلامنی آغرلاب اوجماحدین بر
کولمك یباردی اوتدین تعویذ اوچون قچان ابراهیم علیه السلام
دنیادین اوتدی آننك اوغلی اسحاق پیغمبرکا میراث قالدی آندین

صونك قچان یوسفنی قرداشلری تار قدوغنه صالدقلرنده جبرائیل
علیه السلام کلتورب یوسف علیه السلام ایکننده قویدی ایمشلر اول
کولمك ننك اسمی ردای عظیمه دیرلار ایدی حالا اوجماح اچنده در
وکنه دخی مشهوردر ابوالفوارسنی برهندی قدوغه صالدی الله تعالی
آنی قدوغ دین یول بیرب چقاردی شوننك کبی برا کوکا بلا کلسه
الله تعالی اول بلادن یا زحمتدان شونلر کبی خلاص ایلاسه هیچ بر
عجب اولمیه چاه چیم فارسی ایله قدوغ معناسینه در وچاه جیم عرب ایله
دولت معناسنه در *(سلیمان خدمتنده قیلدی پرواز * اکرچه سانی
یوق شاهن وشهباز)* یعنی سلیمان بن داود علیهما السلام خدمتنده
قوشلر اوچارایردی نه ایتسه آنی قیاورلار ایردی حتی که لاچین
وقارچغه آندین غیری حسابن بامکان قوشلر آنکا خدمت ایتار
ایردیلر ایمشلر کون اسلکنده سلیمان علیه السلام ننك باشی اوستونده
قناتلارن کولاکا ایلارلر ایرمش شاهین دیب مونده لاچین قوشنی
ایتورلار شهباز قارچغه معناسنه در نته که مثالنی بیوردی *(ولی بر
مشت پرهدهد ایدی پیك * دیدی سلطانیغه آری ولبیك)* یعنی
ولی آنداغ اولسه ده خدمتنده انواع اولوغ قوشلر بولسه ده آلارننك
آراسنده بر یومرق قدری کچك قوش هدهد آتلیغ سلیمان علیه
السلام غه ایلچی ایدی هر وقتده بلی سننك خدمتنکده من دیو جواب
بیرر ایدی کورمزمی سن اولوغ صورتلرکا قاراب شاهلرکا قریب
اولماق لازم دکل مکر عنایة خدادر (ایمشلر هدهد) بلقیس خاتون
ننك تختنی کورب سلیمان علیه السلام غه خبر بیردی شوننك اوچون
ایلچی اولدی سوءال سلیمان پیغمبر علیه السلام قوشلر اچنده نه
اوچون هدهدنی اختیار ایتدی جواب اولدرکه هدهد جمیع
قوشلرننك کونی راکی وعدل راکی ایدی وصوفیراقی ایدی
وکوزی عرش وکرسنی کوررایدی واجماح تموغنی کورر ایدی
بس بولارنی کورکان کمسه عدلراك اولسه کراك غیریلردن شوننك
اوچون آنی اختیار ایلدی وجواب دیکر اولدرکه قچان الله تعالی
سمروع قوشنی یراتدی اولوغ تنلی ایردی قوشلرده بونك کبی
اولوغ قوش یوقدر ایمشلر سمروع آدم کبی توفراقدین یراتلدی

شول زمانده سمروغ اوزی ننك قدقامتنی کورب تانکلاندی ایدی
من قوشلارننك اولوغراقی من قچان سلیمان پیغمبر علیه السلام دنیاغه
کلورایرسه من آنکا ایلچی لککا لایق من دیو تکبرلك ایلدی قچان
سلیمان علیه السلام دنیاغه کلوب دولت ومنصب ایاسی بولدی ایرسه
مناجات ایلدی یارب قوشلاردین بنکا قایو قوشنی ایلچی لککا لایق
ایلارسن جواب ربانی کلدی هدهد قوشنی اختیار ایله ایمشلار
سمروغ قوشلارننك پادشاهی درهدهد ایلچی سی درو بلبل قوشلار
ننك نوکاری درایمشلار سمروغ ننك باشی ایکی در بر باشی قوش
باشی تیك وبر باشی آدم باشی تیك قوش باشی برله قوشلار تلنچه
سوزلر وآدم باشی ایلان آدمی لار تلنچه سوزلاشورایمشلار سمروغ
جفت سز در قیامت کونینه چه اولمز مکانی قاف طاغندهایرمش علمالار
ایمشلر هدهد قوشی سمروغننك تیرونده ین یاراتلدی دیرلار آری
کلمهء ایجابده لبیك کبی وپیك یاء فارسیه ایلان ایلچی معناسنه در
* (مددقیلسه خدای عالم آرای * حبیب ایتسه اشارة آیرلور آی) *
یعنی الله تعالی بر اونی اوزینه دوست اولورغه لایق ایلاسه واوزینه
سوب یقین ایلاسه اول دوستی تروب آی غه بارمقی برله اشارة ایلاسه
یارلور هیچ تانك وعجایب اولمغای نته که محمد علیه السلام حقنده
اولدی ایمشلر حبیب بن مالك برکافر شاهی ایردی پیغمبر علیه
السلام کاکلوب معجزه تیلادی وایدی سن حق پیغمبر اولسنك بو بتکان
آینی اون تورتنچی کون تیك ایلا کل طولوب چقسون کوك اورتاسنه
یتسون آندین صونك بارمقنك برله اشارة قیلغل آی آیریلسون
برسی ایتاکنکدین کریب قوینکدین چقسون وبرسی قوینکدین
کریب ینکنکدین چقسون بس پیغمبر علیه السلام آنداغ قلدی کم
اول کافرلرننك صوردقنچه بولدی اول حبیب بن مالك بارمق کوتارب
مسلمان بولدی ایمشلر حبیب بن مالك ننك یاران لاری تورت یوز
کمسنه ایردی بارچه لاری مسلمان اولدیلار نته که بیوردی * (کلمین
چهرهسن قیلماس اوچون زرد * چقاردی لحظه ده نیل آستدین کرد) *
یعنی کلیم الله ننك یونزنی قومی صاری قیلوب اویاتلیغ ایلاماس
اوچون فرعوندین قاچب بارده نیل طوغایی کلدی موسی علیه

السلام قوملاری ایدی‌لر یارسول‌الله آرتمزدین دوشمان کله‌در
آلدومزغه نیل‌طوغایی کلدی بزلر بودوشماندین نچك قورتلامز
دیدیلر موسی علیه‌السلام ایدی قورقمنکز خدای تعالی ننك نصرتی
بز ننك ایله‌در دیدی قچانکه نیل‌طوغاینه یتدیلر موسی علیه السلام
تیاقی ایله نیل دریاسینه اوردی نیل دریاسی ایکی کا یاریلوب یول
بیردی موسی علیه السلام قوملری ایدی‌لار یارسول‌الله آرتمزدین
دوشمان کله‌در بودینکز یول بیردی اماقورقامزکه نچه یل موندین
صوآقدی باتقاق اولور باتوب دوشمان قولینده دوچار اولورمز
دیدیلر حق تعالی کنش کاامر ایلدی بارغیل نیل کا کرکل قزولغنك ایله
نیل ننك توبنی قورتقل دیدی ایمشلر کم قویاش اوچ ساعتده نیل
توبنی قورتب کیرومقامینه مندی موسی علیه‌السلام قومی ایله سلامت
چقب کتدیلر ایمشلر کوز یومب آچقونچه قویاش نیلنی قورتدی
شوننك اوچون ناظم لحظه دیوذکر ایلدی*(کشی ننك روزی سین
کر قیلمسه‌کم*یتار هر یرده محنت بولماسه‌هم)*یعنی الله تعالی برا کرننك
رزقنی کم ایلامیون دیسه بنده سینه نه یرلرده اشلامین وکسب
قیله‌این بیرر (قوله تعالی وما من دابة فی الارض الاعلی الله رزقها)
یعنی بزلارننك نی قدر حرکت وکسب ایلامکمز ایله مقدر رزقمز زیاده
وکیم اولمز مکر مال زیادمسی بولور ایمشلر کم بنده‌لرننك رزقی جان
تنینه کرمزدن بورون اون بش منك یل ایلیك یراتلدی بس قانده
اولاکه ازلده یازلدقی رزقی زیادموکم ایلمك مشارقده کلتورمشکه
پیغمبر علیه‌السلام ایدی اکر سزلرننك توکلنکز تام اولسه الله تعالی
سزلرکا قوشلر وقورتلر کبی رزقنکزنی محنت قیلماین بیررردیدی
بس معلوم اولندی توکل قیلماق بزدین رزق بیرمك الله تعالی دین در
ودخی بیوردی وایدی که *(نچك کم حضرت صالح اوچون فاش* بالا
لیغ تیوه توغدی حکمیدین تاش)*یعنی مشهور ومعروفدور حضرت
صالح یالاوچ علیه‌السلام تاشدین دعاقیلب تیوه چقاردی اول تیوه صالح
پیغمبر دنیاغه کلمزدین بورون بش یوزیل ایلیك یراتلدی شول
بش یوزیل ایچنده الله تعالی اول تیوه‌کا شول تاش ایچنده رزقنی
بیریب آصرادی بلدنکمو خدای تعالی محنت لنماین رزقنی بیرر

ایرمش اماری علمالری ایمشلر اول تیوه‌ننك اوزنلقی ایللی آرشون
ایدی قچان تاشدین یارلوب چقغاچ بوتالادی اولهم اوزی قدری
ایدی ایمش لرثمود قومی صالح پیغمبرنی یالغانچی دیدیلر وایدیلر
سن راست تنکری یالاوچی اولسنك بزلرکا بوتاشدین تیوه چقارغیل
تیدیلر شول شرط ایله که اول تاشدین چقغاچ تیوه بوتالادغی دیك
بوتالاسون دیدیلر صالح علیه السلام دعا قیلدی اندا غ اولدی بو آراده
قصه‌لر واردر تفسیر کتابلرینه باقنك آنده مرقوم در * (یبارادی روزیء
مریم ملاك دین * مسیحه مائده توشدی فلك دین) * یعنی بو بیت ایکی
حکایتکا اشارتدر بر سی مائده قصه‌سی و بر سی مریم قصه‌سی بیت ننك
معناسی بودر یعنی یبارادی الله تعالی مریم بنك رزقنی فرشته‌لر آرتوند
ین محنت لنماین مریم آنی بیار ایردی و آننك اوغلی عیسی علیه السلام غه
ـوکدین مائده ایندی محنت لنمایون قومی بیار ایدی ایمشلر مریم
ننك آناسی حنه آتلیغ ایردی کنیه‌سی صالحه خاتون ایدی قچان حنه
عمراندین یوکلی بولدی آلتی آی اولدقده حنه نذر ایلدی یارب
بوقارنمداغی بالانی سلامت تاپشورسنك یولنکده فدایلارمن دیدی
ایمشلر اول زمانده عادت آنداغ ایردی اوغلانلرنی بیت المقدس کا
بیررایدیلر آنده خدمت ایتوب عالملردن سبق اوکرانب عمرلرنی
آنده کچرورلر ایدی حنه هم آنداغ نذر ایلدی القصه حنه اوغلان
کلتوردی قز اوغلان تررایدی یارب بوقز اوغلان بیت المقدس ده
نه تورلوك خدمت لرایلاردیب زاریلق ایلدی آنداق اولسه‌ده
نذرینه وفا ایلدی قز اوغلاننی بیت المقدس کا ایلتدی ایمشلر مریم
بیت المقدس خدمتنه باردقنده توقز یاشنده ایردی ایمش لر اول
زمانده بیت المقدس خدمتنده تورغوچی اون توقز عالم ایرنلر ایدی
آنلار هر بریسی توریت نی یازیب درس اوقورایردیلر آنلارننك
اوستاذلری زکریا پیغمبر ایدی بیت المقدسده مدرس ایدی قچان
حنه مریم نی بیت المقدسکا ایلتدی ایرسه آنده درس اوقغوچیلر
مریم نی من تربیت قیلورمن دیو نزاع اولدی زکریا علیه السلام ایدی
من لایق تررمن زیراکه مریم ننك آناسی ایلان بنم آنام بر
توغاندر ایمشلر زکریا آناسی یهوده آتلیغ ایردی یهوده حنه ایله بر

توغمه ایدی راویل آتلیغ کمسنه ننك قزلاری ایردی غیر یلاری ایتورلار
بو مریم نی بزتر بیت قیلورمزلار زیرا که مریم ننك آتاسی عمران
بزننك استاذمزدر وامام مزدر زیرا که آنلار شریعتنده اوستاد نفقه سی
وبالاچقلرینك نفقه سی شکرتلارینه فرض ایدی ودخی اوستاد زاده نی
آلمق حرام ایدی القصه بو علمالر آراسنده کوب نزاع اولدقدنصنکره
شباغه سالماقچی بولدیلر ایمش لر شباغه لری اول ایردی توریت
یازه تورغان قلم لری ایردی ایدیلر قایومز ننك قلمی سوغه باتماز
اوله آنکا مریم نی تربیت قیلورغه اختیار برالیك دیدیلر ایمشلر
قلملاری تیمردین ایردی قچان بونلر بواتفاقنی ایلدیلر ایرسه
قلملرنی آلوب کلدیلر آقار یلغه غه باردیلر قلملرنی سالدیلر
زکریا علیه السلام قلمی قالقدی باشقه لری ننك باتدی (قوله تعالی
وماکنت لدیهم اذ یلقون اقلامهم) ایدیلر یازکریا مریم نی تربیت
ایلارکا اختیار بیردك سن کفیل اولغیل دیدیلار زکریا قبول ایلدی
(قوله تعالی وکفلها زکریا الایة) ایمشلر زکریا مریم اوچون بیت
المقدس یاننده بر صومغه قوباردی آنده کرکزدی زکریا علیه السلام
مریمکا آزوق کلتورر ایردی وسبق اوکراتور ایردی قچان مریم
قاتیندین چقسه صومغه قپوغن باغلاب کیتار ایردی کونلرده برکون
زکریا سبق اوکرتمکا کردکنده مریم قاتنده انواع طعاملر ویمش لر
کوردی زکریا ایدی یامریم بو یمشلرنی قاندین حاصل ایلدنك
(قوله تعالی یامریم آنی لك هذا) حضرت مریم ایدی خدادین کلور
دیدی (قوله تعالی قالت هو من عند الله ان الله یرزق من یشاء بغیر
حساب) دیب مریم جواب بیردی ایمشلرکم مریم بیت المقدس ده
یکرمی اوچ یل توردی آندین صونك عیسی علیه السلام دنیاغه کلدی
بیت المقدسدن کوچب تیبان دیکان طاغده مقام توتدیلر والله اعلم اما
مائده قصه سی مختصر اوزره بیان اولنه ایمشلرکم حواریون قومنه آچلق
اولدی توقزیل کوکدین یغمور یاغمادی آشلق تاریغ اوسمادی
کونلرده برکون حواریون جماعتی عیسی علیه السلام قاتنه کلدیلر
ایدیلر یاعیسی روح الله بزننك حالمز اوزنکزکا معلومدر یل لر آغر
کلدی آچلقمز اوزاق بولدی سننك تنکرینکننك قوتی یتارمو بزکا

کوکدان مائده اندررکا (قوله تعالی یاعیسی ابن مریم هل یستطیع
ربك ان ینزل علینا مائدة من السماء الآیة) عیسی علیه السلام ایدی
بلی کوچی یتارلکن سزلر الله تعالی نی بردیو بلوب بنی آننك قلی دیو
بلنکز یاوزلقلرنکزدین دوننکز (قوله تعالی قال اتقوا الله ان کنتم
مؤمنین) بونلر قبول ایلدیلر صونکره عیسی علیه السلام ایکی رکعت
نماز قیلدی بودعانی اوقودی (قوله تعالی اللهم ربنا انزل علینا مائدة
من السماء الآیة) آنچه ده ایکی قارابولوط کورندی بری آستین وبری
اوستین آراسنده بر اولوغ تزیل سفره بیلندی بوحواریین قومی
بارچه سی قاراب کورب توردیلر اول سفره آقرنلق اوزارینه ایندی
آندین صونك عیسی علیه السلام بودعانی اوقودی (اللهم اجعلنا نعمة
ولا تجعلنا عقوبة) موندین صونك عیسی علیه السلام غه ایدی لر بو
طعامدین تناول ایلنك دیدیلر عیسی علیه السلام ایکی رکعت نماز
قیلدی اوزاق اوتادی آندین صونك عیسی علیه السلام (بسم الله)
دیب آش یاولقنی آچدی آش یولق ایچنده برسوکلاکان یعنی
قاقلاغان بالق کوردی سویاکی یوق ایردی عجب خوش پشمش بالق
ایردی اول بالق ننك باشی اوچنده توز بارایردی وقویرغی اوچنده
سرکاماوتی بارایردی سرکاسی تولوغ ودهی بش کوملاچ بارایردی
اول بری ننك اوستنده بال بارایدی ایکنچی سی ننك اوستنده زیتون
ایردی اوچونچی ننك اوستنده صاری مای ایردی تورتنچی سیننك
اوستنده آق مای ایدی بشنچی سی ننك اوستنده قاقلاغان ایت ایدی
وکومچلر تیکراسنده انواع یمشلر بارایدی بارچه سی حواریون قومی
بیدیلر آندین صونك اول مائده کوکوکا آغدی غایب اولدی ایمشلرکم
حواریون قومی ننك برعالمی بارایدی شمعون صفا دیرلر ایدی عیسی
پیغمبردین صوردی ایدی یاروح الله بو مائده ایچنده کی طعام اوجماح
طعامی مو یاغیری اورندن موکلدی عیسی علیه السلام ایدی اوجماح
طعامی ایرمزایدی عزوجل ننك اوز قدرتی برله غایبدین کلدی
تیدی القصه بوحواریین قومی روزکاردین صونك کافر اولدیلر
صورتلری دونکعز وبچین صورتنه اوزلدی دیمشلر نته که بیوردی
*(ازلده هرکشی نی ایلاسه سعد * خلیل اوغلی دیك ایتسه صادق الوعد)

یعنی تقدیرده الله تعالی بر کمسه‌نی اینکوراست وعده‌لی ایلاسه عجب
دکل حضرت ابراهیم اوغلی اسماعیل علیه السلام تیك نته‌که بیوردی
(قوله تعالی واذکر فی الکتاب اسماعیل انه کان صادق الوعد وکان رسولا
نبیا الایة) اسماعیل علیه السلام ننك صادق الوعد قصه‌سی انشاء الله
تعالی وعده بابنده ذکر اولنور (اکر ذبح ایتسه‌لر قایتارمغای قاش)*
کورنماس باش آننك آلدنده برماش)* یعنی شونچه‌لاین اسماعیل
کبی اینکو ایلاب خدا یولنده قربان ایتوب بوغازلاسه‌لر هیچ
قارشولق ایلاب قاش چتماز خدانك حکمنه رضا بولوب بویون بیررر
زیرا که اهل عشاق قاشنده باشنك بهاسی بر یاسمق اورلقی قیمتی
قدر درماش دیدوکلری بر اورلق ننك اسمی در خوارزم ولایتنده
چوق اولور و بخارانك فقراسی ننك غالبراك آشی ماشدر ایمشلر ماش
یاسمق کبی کچك اورلقدر لکن یاسمق ننك رنکی قزیلدرماش ننك
رنکی آق در *(کیمه بیرسه جهالت خمریدین جام * بهشت آلدیغه
کلسه باسمغای کام)* یعنی الله تعالی بر بنده سینه نادانلق وکفرلك
قنحندین بر جام ایچرسه اول بنده‌سی اکرچه اوجماحنی کوزی برله
کورسه‌ده اعتبار ایلمز واعمال صالحه اشلمز بلکه آنکا یاوزلق اشلری
ینکل اولوب آنکا ذوق ایلر جام موندن احتیاج معناسنه در کام کاف فارسی
ایلان آیاق آتلامق معناسنه در جهالتنی خمرکا اضافه‌سی من قبیل
لجین الماء در تاءمل * (یتار رحمت شوی کوك کوکبینه * یتوشماس
قطرهٔ کمراه لبینه) * یعنی الله تعالی ننك رحمت سوی کوکداکی
یولدوزلارننك ویرداکی قرمسقه‌لارننك سانچه در آنداغ اولسه‌ده
خدای تعالی بر اکونی اینکولك ایله تقدیرنده یازمسه بلکه ارغونلق
وبدلیك ایلان یازسه‌ده آننك ایرنینه بوقدر رحمت سوی یتمای
قالور نته‌که بیوردی *(کورنك بوطالب ایله بولهب نی * اولوغ دریا
لبنده خشك لب نی)* یعنی کورمایموسن ابو طالب ایله ابولهب نی
پیغمبر علیه السلام ننك قرداشلری ایردی ایشکلری ننك توبندان
اولوغ دریا آقدی دریادن مراد پیغمبر علیه السلام در آنداغ اولوغ
دریادن قروغ ایرون قالدی‌لر یعنی پیغمبرنی پیغمبر دیمادی‌لر
شفاعتندن دنیا و آخرت محروم قالدی‌لر اولوغ دریادن مراد پیغمبر علیه

السلام دریالبنده دیدکی دریایقاسی درخشك لب دیمك قروغ ایرون
قالماقدر مراد شفاعتدان محروم اولماقدر * (اکرچه اوت بیله صوده
بولور فرق * چغاردی صو مکانی دین نچوك برق) * یعنی خدای
تعالی ننك اوزندین در هر ضدنی ضدکا جمع ایلمك اوتنی صو ایلمك
وصونی اوت ایلمك کورمزمی سن حقیقتده اوت ایله صو هر ایکسی
بر برندین مهروبلر ایدی آنداغ اولسه ده الله تعالی هوا یوزندا کی
قارا بولوتدن یغمور یاوغنده یغمور آراسنده کوك کوکراب یاشن
یاشنب نرسه لرنی صوغب یاندرر نته که بیوردی * (اکرچند یکه شمع
اوتدین بولور جمع * قاراصودین قیلور کوز نوری دیك شمع) * یعنی
اکرچه عرفده چراغ ایله شم اوتدین اولور بوسوز ظاهردر شوننك
کبی الله تعالی تلاسه قرا صونی مای قیلب اوتقه یاندرر هیچ قدرتنه
مشکللك کلمز نته که یوقاری بیتده معلوم اولندی ایمشلر حق تعالی
ننك تورتنچی قت کوك اوستونده بر فرشتاسی باردر اردائل اسملی
ایکی قناتی باردر برسی قاردین وبرسی اوتدین اوت قارنی ارتمز
وقار اوتنی سوندرماس آننك تسبیحی بودر (اللهم الف قلوب عبادك
المؤمنین) * (قایو بر قدرتین قلمق کراك یاد * ایرر قاصر عقول
آدمی زاد) * یعنی الله تعالی ننك قنقی قدرتلرنی یاد قیلماق کراك
زیراکه آننك قادرلغینه نهایت یوقدر آنکا عقل ننك ادراکی یوقدر
بلکه عقلنك قاصر اولوب یولده قالورسن (بیت) نه محتاج نه عاجز
برغنی در * جهان فرمانی اوزره مبتنیدر * نظر قیل عالم کون فساده *
منافع یوقمی خلق خنفساده * عبث خلق ایلامز قیوم عالم * حکیم قادر
مختار دایم * دلارسنك فیم حکمت لامحاله * مهمی تابانه بق که ماه هلاله *
توقع وهم اولنمز بر کماله * نقایضدن منزه لایزاله * که تاج الدین
سوزنکنی ایله قسقه * که قسقه دین بولور مطلوب خصلا * موحد مستدل
توحیدایچنده * اوکوره قالمه سن تقلیدایچنده * که تقلید اولماقنك هم
فعل دربدی * مقلدلر اولور وجه مسود * (فی نعت النبی صلی الله علیه وسلم)
* (درودی عدد هادی دین غه * رسول رحمة للعالمین غه) * یعنی سانسز
صلوات اول پیغمبر علیه السلام اوزرینه بولسون دنیا خلقنی توغری
یولغه کوندردی اوزی هم دنیا خلقی ننك پیغمبری در دنیاغه

* (حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم نبیلکی صفتی بیانینده) *

رحمت اوچون یاراتلغان بر پیغمبردر (قوله تعالی وما ارسلناك الا رحمة للعالمین (بیت) نه رحمتدر سموات زمینه * نظر قیل رحمة للعالمینه * (خدانك دوستی مختار القریشی * مدام امت اوچون تلخ ایردی عیشی) * یعنی اول رسول ننك صفاتی بودرکم خدانك دوستی در فلایقلر آرسنده اختیار ایدوب یالغوز محمد علیه السلام نی دوست قیلدی اول محمد علیه السلام ننك عمری ننك کوبراکی امت قایغوسنده اولوب ترکلکنی راحت لك ایله کچورمدی وهم آخرتده قایغوسی ننك کوبراکی امتی اوچون اولسه کرك بارچه پیغمبرلر قیامت کوننده نفسی نفسی دیرلر پیغمبرمز محمد علیه السلام یالغوز باشی امتی امتی دیرلر ایمدی معلوم اولدیکه قایغوسی ننك کوبراکی امت قایغوسنده در ایمش لر پیغمبرمز علیه السلامغه برکون خطاب کلدی یا محمد آنانکنی آنانکنی ترکزوب مسلمان ایدیم دنیاده آنلر بنکا طاعت وعبادت قیلسونلر بنم اوچماهه کرسونلرمو یاکه امتلرینکا قیامت کوننده شفاعت ایلمکی اختیار ایلدنکمو بو ایکی ننك برسنی اختیار ایله دیدی بس پیغمبر علیه السلام آتاسی وآناسی ننك تریلماکنی اختیار ایلمدی امتلرینه شفاعت ایلمکنی اختیار ایلدی (بیت) دین شریعت رایتنی عالی قیلغان مصطفی * کفر ظلمت تولارنی یرکا صالغان مصطفی * قومیغه دین کوتارمیون کوککا آغغان عیسی اول * امتنه بولشوبن یرده قالغان مصطفی * اول آتابرله آناسندین کچوب امت اوچون * یلبارب حقدن شفاعت صتقون آلغان مصطفی * (ایماس موجود آننکدیك کوهر پاك * دلیل اولدرکه کیدی تاج لولاك) * یعنی پیغمبرمز علیه السلام کبی کوهر یوقدر کل جانلر ایچنده زیراکه حق تعالی حضرتی ننك بودنیانی یراتماقی آننك عشقی اوچوندر رشول اجلدن الله تعالی آنکا مدح تاجنی کیدردی بیله دیدی (قوله تعالی لولاك لما خلقت الافلاك) یعنی سن اولماسنك یا محمد کوکلرنی ویرلرنی یراتمس ایردم مکر سننك عشقنك اوچون یراتدم دیدی (بیت) رحمت اسی ربمز یزدان پاك * دیر حبیبنه بو سوزه توت تولاق * اولماسه ایدی بو عشقنك درمغی * کوکلره نته ویرایدم بارلغی * آننك اوزره دوشادیم کوکنی بیوك * تابلسن یوچه دیب عشقی تورك * توفراقی

خارانه‌شم بلکل که‌من * تاکه عشق دولتن فهم ایداسن * ر اوشال
شهنشاهی کم شمع دینده‌ر * آننك پروانه‌سی روح الامین در)* یعنی
اول محمد علیه السلام پادشاهلار پادشاهی در دین ننك چراغیدر آنی
تربیت ایلاب دائم تورغوچی حضرت جبرائیل علیه السلام در بس بو
بیت اشارتدر آدمی کندوسی بر وسیله‌سز حقغه اولاشماق ممکن
دکلدر مکر بر وسیله اولماینچه وسیله‌دن مراد بوندہ حق تعالی جانبینه
ایلتمکا سببچی بولغان کمسه‌نی دیرلار بس اولیالار وسیله‌سی انبیالاردر
وعواملرننك وسیله‌لری مشایخ لردر انشاء الله بابنده ذکر اولنور
(بیت) قبول خدمت فخر مدینه * یتار بو فضل جبرائیل امینه * (دیدی
معبود آننك آتین محمد * مقاماتیغه هرکیز یتمدی حد) * یعنی پروردکار
این‌مز آنی محمد دیو اوکدی محمد ننك معناسی اوکلمش فعل لاری
کوبدر دیمك اولور یا که خلایق آنی کوب مقتار دیمك اولر ایمشلار
پیغمبرمز ننك اسمی قرآنده محمد در وانجیلده احمد در وزبوردہ ماح در
وتوریتده احمد در ایمش لر پیغمبرمز ننك اسمی اوچ یوز آلتمشدر
بعض لار ایمشلار توقسان توقز در شول اسملار آراسنده محمد اسمنی
اختیار ایلدی واوزینه یقین ایلاب آننك درجه‌لرینه هیچ بر سوچی لر
ویلاوچلار ایرشمدی ایمشلار فضیله برله وسیله دیدوکی اورون
واردر اول اورنلرغه هیچ بر سوچی لار ویلاوچلر یتمدی لر مکر بز ننك
پیغمبرمز محمد علیه السلام ننك اورنی در شوننك اوچون اذانده
اختیار ایدب بو ایکی لفظ برله دعا ایدرلار شول اجلدان دیدی که
(لا یسمع فینا النبی والمرسلین ولا الملائکة المقربین) * (توشورمای یر
یوزیکا سایه‌سنی * یتوردی عرش اویکا پایه‌سنی) * یعنی ایمشلار
پیغمبرمز علیه السلام ننك کولاکاسی اصلا یر یوزینه دوشمدی آننك
اوچون ایچی وطشی نور ایدی نور ننك کولاکاسی اولمز وآننك مرتبه‌سی
ومعجزاتی اولماقی عرش ایاسی الله دندر ایمشلر کم پیغمبر علیه السلام
ننك کورنکان کوبراك معجزه‌سی ایکیدر برسی کولاکاسی اصلا یر
یوزینه دوشمدی ایکنچی معجزه‌سی بو ایدی که ناظم رحمه الله
بیوررر * (قدم باسقان منازل ایردی پر عطر * سحاب الابیض ایردی
باشیده چتر) * یعنی اول سیدمز ننك مبارك آیاقلاری قایسی اورنغه

(حضرت رسول صلی الله علیه وسلم نبلنك اسم شریفلری)

باصوب یورور بولسه اول اورندان خوب قوخلر کاور ایردی ودخی
اولدر اول سیدننك معجزه‌سی قایسی اورنغدسیر ایلرسه توباسنده
برآق بولوط برکا یورور ایردی مبارك اعضالرنده معجزات کوبدر
مونده بولرنی ذکر ایلاب اکتفاقیلمق آننك اوچوندر تلاکان کمسنه‌لار
اوزاق سویلاکان کتابلرغه باقسون‌لار آنده مرقومدر*) جمال نعمت
مطلوب کونین*کمالنده میسر قاب قوسین)* یعنی آن حضرتلری ننك
جمال نعمت درو بارچه دنیاو آخرت خلقی ننك استالمشی اولدور دنیا
و آخرت خلقی آنی استرلار زیرا که اول اکمل مرسلدر آننك حقنده حق
تعالی حضرت (قاب قوسین او ادنی) دیومدح ایلدی و آنکا بوقدر
دولتنی آسان ایلدی دیمکدر *(نته که بیورر* شرافت موندین
اوتماس سنت فرض*یورسه تاخروج دابة الارض)* یعنی پیغمبرمز
علیه السلام ننك دیننده آرتق دین یوقدر اکرسن موندین آرتق
دین نی قیامت کونینه دیکن ودابة الارض چقغونچه ازلاسنکده موندین
آرتق دین تابلمز سنتده وهم فرضده دابة الارض بر مخلوقننك اسمی در
آخر زمانده چقار اوزنلقی یتی قت کوکننك اوستوندهدر و آیاقی یتی
قت یرننك آستوندهدر ایمشلر دابة الارض دیکان حیوانده دنیاداقی
حیوان ننك کلسی ننك صورتی آنده اولور ایمشلر قچان عیسی علیه
السلام کوکدان اینسه بزننك پیغمبرمزننك شریعتی برله عمل قیلور
ایرمش ومذهبلرده امام اعظم ابوحنیفه رحمة الله علیه مذهبن اختیار
ایلر ایرمش زیرا که بزننك پیغمبرمزننك شریعتی شریعتلرننك
آخری درغیری شریعتلر منسوخدر *(همه دیندین بولبدر دینی
بالا*کواهی حضرت واجب تعالی)* یعنی پیغمبرمزننك دینی بارچه
دینلردین یعنی بارچه پیغمبرلرننك دینلرندین یوقاری دربو
سوزمننك راستلقنه کواهم اینی عز وجل اوزیدر اینی عز وجل ننك
کواهلق بیردکی بودر (کنتم خیر امة اخرجت للناس) بس امتلرننك
اینکو بولمقی دین برله‌در ودین لارننك اینکو اواماقی پیغمبرلار
اینکو اولماقی برله‌در * آننك اوصافی ننك یوق انتهاسی * نغو
یتماس دیسه وصفن خداسی) * یعنی اول سیدننك صفاتی ننك
انتهاسی یوقدر و آنکا مدح یتماسدر مکر الله تعالی اوزی یتکوزر نغو

(دابة الارض بیانی)

باصوب یورور بولسه اول اورندان خوب قوخلر کاور ایردی ودخی
اولدر اول سیدننك معجزه‌سی قایسی اورنغدسیر ایلرسه توباسنده
برآق بولوط برکا یورور ایردی مبارك اعضالرنده معجزات کوبدر
مونده بولرنی ذکر ایلاب اکتفاقیلمق آننك اوچوندر تلاکان کمسنه‌لار
اوزاق سویلاکان کتابلرغه باقسون‌لار آنده مرقومدر*) جمال نعمت
مطلوب کونین*کمالنده میسر قاب قوسین)* یعنی آن حضرتلری ننك
جمال نعمت درو بارچه دنیاو آخرت خلقی ننك استالمشی اولدور دنیا
و آخرت خلقی آنی استرلار زیرا که اول اکمل مرسلدر آننك حقنده حق
تعالی حضرت (قاب قوسین او ادنی) دیو مدح ایلدی و آنکا بوقدر
دولتنی آسان ایلدی دیمکدر *(نته که بیورر* شرافت موندین
اوتماس سنت فرض*یورسه تاخروج دابة الارض)* یعنی پیغمبرمز
علیه السلام ننك دیننده آرتق دین یوقدر اکرسن موندین آرتق
دین نی قیامت کونینه دیکن ودابة الارض چقغونچه ازلاسنکده موندین
آرتق دین تابلمز سنتده وهم فرضده دابة الارض بر مخلوقننك اسمی در
آخر زمانده چقار اوزنلقی یتی قت کوکننك اوستوندهدر و آیاقی یتی
قت یرننك آستوندهدر ایمشلر دابة الارض دیکان حیوانده دنیاداقی
حیوان ننك کلسی ننك صورتی آنده اولور ایمشلر قچان عیسی علیه
السلام کوکدان اینسه بزننك پیغمبرمزننك شریعتی برله عمل قیلور
ایرمش ومذهبلرده امام اعظم ابوحنیفه رحمة الله علیه مذهبن اختیار
ایلر ایرمش زیرا که بزننك پیغمبرمزننك شریعتی شریعتلرننك
آخری درغیری شریعتلر منسوخدر *(همه دیندین بولبدر دینی
بالا*کواهی حضرت واجب تعالی)* یعنی پیغمبرمزننك دینی بارچه
دینلردین یعنی بارچه پیغمبرلرننك دینلرندین یوقاری دربو
سوزمننك راستلقنه کواهم اینی عز وجل اوزیدر اینی عز وجل ننك
کواهلق بیردکی بودر (کنتم خیر امة اخرجت للناس) بس امتلرننك
اینکو بولمقی دین برله‌در ودین لارننك اینکو اواماقی پیغمبرلار
اینکو اولماقی برله‌در * آننك اوصافی ننك یوق انتهاسی * نغو
یتماس دیسه وصفن خداسی) * یعنی اول سیدننك صفاتی ننك
انتهاسی یوقدر و آنکا مدح یتماسدر مکر الله تعالی اوزی یتکوزر نغو

(دابة الارض بیانی)

آلسون لارا وچون زیرا که عقل ایاسی آز نصیحتدان کوب عبرتلارنی
آلورلر وبر احمق غه نه قدر اولوغ وعظ کتابنی اوقوسانکده فائده
آلماز نته که بیوردی *(نصیحت دنکلاماس دل سخت محجوب * کوکارماس
تاشه یغمور یغسه هم کوب)* یعنی برنصیحت سوزنی ایشتماس قاتی
کونکللی کمسنه کا نه قدر وعظ کتابلارنی اوقسانکده قبول ایلامس نته که
تاش اوستونه نه قدر یغمور یاوسه‌ده اوستونده اولان بتمادکی
کبی احمق دخی آنچلاین وعظ نصیحت‌دن فائده آلابلمز دیمکدر
(قوله تعالی ثم قست قلوبکم من بعد ذلك فهی کالحجارة الایة) نصیحت
لفظی ایله ناظم رحمة الله علیه دیباجه‌سنی اتمام ایلادکی حسن اختتام
سببی اوزرینه‌در نته که اهل بدیع ننك بر مشهور قاعده‌سی در *(بیان
معرفت عبودیت)* نه‌در قللق آننك مشتاقی بوامق * اوزیدین فانی
حقغه باقی بولماق)* یعنی برا کوسندین صورسه بنده‌چی لك نه ایلندر
دیکان کمسنه کا جواب اولدر بنده‌چی لك اولدر هر بنده اولغان کمسنه
اوزنی فانی بلب تنکری تعالی نی باقی بلمکدر یعنی هر کم اوزنی فانی
بلسه تنکری تعالی نی اول کشی تانودی زیرا که فانی اولغان کمسنه‌لار
البته زینت دنیادن ونفس شهوتلارندن بیزکوچیلردر تحقیق بو فانی
اشیالارکا آلدانمق باقی نعمت لردن قروغ قالمغه سببدر *(تانمق تنکرنی
تانمق هوادین * کین تورمق فعال ناروادین)* ودخی بنده‌چی لك اولدر
اول الله تعالی نی تانمق ودخی لایق توکول صفت لاردین الله تعالی نی
پاك ایلمك ودخی نفس آرزولارندین بیزمك وزینت دنیانی آرتقه
تاشلامق نه که نفس تیلارآندین بیزمك ودخی یراق تورمق شریعت
بیورمغان اشلاردن تانمق بیزمك معناسینه لغت بعض اتراك درکین
کاف ننك قتحه‌سی ایله ویا ایله یراق معناسنه در *(بوین صونمق یوکرمك
قل دیمشدر * قضاغه راضی اولمق بارچه اشده)* کنه بنده‌چی لیك اولدر
خدای تعالی ننك امرینه بوین صونمق الله تعالی نه اشنی اشلنك دیب
بیورسه آنی بیلوب یوکریب اجتهاد ایلاب آننك قصدنده اولمق ودخی
خدای تعالی ننك قضالاریغه وبلالارینه راضی بولوب صبر ایلمك نته که
مصابیحده کتورمش الله تعالی ایدی بر قولم بنم بیرکان بلالاریمه
وقضالاریمه صبر ایلمسه ودخی بیردکم نعمتلاریمه شکر ایلمسه تحقیق

اهل بدیع نك قاعده‌سی

منم بنده‌م دکلدر یرمدین وکوکمدین چقب غیری تنکری استاسون دیدی *(امید ایتمك اوشال قدرتلی شاهدین * یاناردین خوف ایدب یانمق گناهدین) * ودخی بنده‌چی لك اولدر الله تعالی ننك رحمتندین امید ایلمك نه قدر اولوغ گناهلی اولسه‌ده رحمتندان امید کیسما کل ودخی تموغ اوتینه یاناردین قورقب گناهلاردین منع اولنماق کراك بس بو بیت اشارة ایلدی بنده اولغانلارغه خوف برله رجا آراسنده اولماغه * (یقین بلمك جماعت اعتقادین * کین سالمق مخالف اجتهادین) * ودخی بنده‌چی لك اولدر اهل سنت وجماعت اعتقادنی برك توتمق آنلارنه نرسه‌ده اعتقاد ایلدی لر اول اعتقادچه اولمق ویراق بولمق کرك بزلرننك مذهبمز کاخلاف ایلا گوچی لرننك اعتقادندان آنلار روافض وشیعه ودهریه لردر ایمشلر اهل سنت وجماعت مذهبی تورتدر مشهور مذهبلاردر آندین غیری بارچه باطل مذهبلاردر ایمشلار باطل مذهب یتمش ایکی در ناظم رحمة الله علیه علم عقایدنی بلمکان کمسنه‌لارنی ذم لاب بیوردی *(عقیده بلمکان شیطانه ایلدر * اگر منك یل عمل دیب قیلسه یل در) * یعنی علم عقایدنی بلمکان لر شیطان خلقی در اگرچه اول عقاید بلمکان کمسنه‌لر منك یل حقغه قللق ایتسه‌لارده بارچه‌سی یل در یعنی یل کبك فائده سز در عاقبت منکگو تموغلی اولوب کافرلر گر وهندین اولور نعوذ بالله تعالی من ذلك *(او یالمه معرفتنی اوگورانور دین * تنور جاینك بولور قالسنك تنوردین) * یعنی عاقل اولان مسلمان توحید علمنی اوگرانوردین اوفتانوب ویا او یالوب تورمزنه قدر قاری کشی اولسه‌ده اوزندین کچکاردین واولوغ لاردن اوگرانب بلمکا قصد ایلار زیرا که او یالوب یاغارلنوب توحید علمنی بلمای قالسه دنیاده کافر اولوب عاقبت اورنی تموغ میچلارنده قالور دیمکدر اوّلکی تنور میچ معناسنه‌در عربی‌در صونکغی تنور تانمق معناسنه‌در ترکیدر * او یالمسدر طلب امرنی آلغان * قالور یخشی اوی آلماقدن او یالغان) * یعنی تنکری تعالی دن فاطلبنی تجدنی امرنی آلغان وآنی ایشتکان کمسنه‌لر او یالوب غارلانوب تورمازتنکری تعالی نی تانمایینچه زیرا که اگر او یالوب ویا که عارلنوب تروب اوگرانمای قالسه یخشی اسملی بولمقدن قروغ قالور اول یخشی اسم اولدر دنیاده مؤمن ومسلمان اولان دیو ذکر

ايلامكارى آخرتده حبيب وصديق ديو ذكر ايلامك ارندن قوروغ
قالور بلكه دنياده كافر بالله اسمى ايله وآخرتده عدو الله اسمى ايله
اوندالور نعوذ بالله تعالى من ذلك *(علم عقايدننك بيانى در)*(خدا
وندیكه بر در بى شك وريب * روا ايوقدر آنكا اورتاغ ايله عيب)* يعنى
خداى اولدر بر در شكسز وشبهه سز آننك شريكى واورتاغى يوقدر آنى
عيب لنكوچى يوقدر مطلق ذاتى ايله قايم اولغوچى بر ذاتدر (بيت)
* شريكى يوق الهى واحد مدر * بتون دنيا بوحكمه شاهد مدر *
*(آننك فرمانيدين هيچ كم قوتولماس * توانادر هميشه اوزكا بولماس)*
يعنى اول الله تعالى ننك فرمانيدين هيچ كم قوتلماس اول نه فرمان
ايلاسه اول بو اور الله تعالى قادردر اوزكارمكى يوقدر يعنى ايسكرمك
ويانكارمق ويشارمك وقارتايماق وكوندوز وكيچه اولمز هميشه بر ذات
باقيه سى ايله وصفات باقيه سى ايله قائمدر *(ايرر اول بارچه عالم ننك
خداسى * آننك يوق ابتداسى انتهاسى)* يعنى الله تعالى ننك اوّلى
وآخرى يوقدر اوزى بارچه عالم خلقى ننك تنكرسى در ور از قيدر
*(ايرر حاضر هميشه يوق مكانى * آنكا قيلغان ايمس سبقت زمانى)*
يعنى اول الله تعالى جميع خلق غه حاضردر وآنلارننك سوزلاديكنى
وكونكللرندين نه كيچديكنى بلور اسكن حاضر اولسه ده بزچه لاين
اورون وزمان ايله دكلدر زيرا كه بزلار براكوننك قاتنده اولتورساق
آلتى جهتننك برندن خالى دكلمز واوچ زمان ننك برندن غيرى دكلمز
خداى تعالى ننك حالى آندن دكلدر ديكمدر زيراكه بزچه لاين
اورنغه وزمانغه احتياجى اولورسه خداغه تغيرات اثباب اولنور تغيرات
اولماقى مخلوقات عادتى در تغييرات اثبات اولنسه معبود اولورغه لايق
دكلدر (نظم)*(زمان جارى دكلدر لامحاله * تجددن منزه لايزاله)*
*(يمك ايچمك كبى آنكا نه ممكن * مكانه ممتنع دندر تمكن)*(اوزى
بى شبهه درهم بى نمونه * روا ايرمس آنكا چون وچكونه)* يعنى اول الله
تعالى شبه سز تنكريدر واوزى هم اوخشاس سزدر الله تعالى ننك قيلغان
اشلارينه وفرمانلارينه نه اوچون موندا غ قيلدنك ونتاك موندا غ قيلور
سن ديو ايتمكا لايق دكلدر زيرا كه هر فعل ارنى بزدن صوراب ومشوره
ايله اشلامز ديمكدر نمونه نون ننك ضمه سى ايله اوقولور اوخشاش سز

معناسنه *(کونکل کا کچسه کوزکاتوشسه هرشی * ایرر آندین منزه
خالق‌دی)* یعنی اکر کونکل‌لر اوزرینه بناکاه توشسه خدای تعالی
موندا‌ع مودیواول هم‌خطادر الله‌تعالی آندین پاك‌دراول تریکنی
واولوکنی یرادچی الله‌تعالی دریعنی کونکل لاردن اوتدکی خیال‌ردن
وکوزکا کورنکوچی نرسه‌لرکا اوغشار ایمسدر *(اودرحاکم‌که حکمین
اوزکا ایتماس* آننك ذاتیغه هیچ‌کم عقلی یتماس)* یعنی الله‌تعالی حاکم
در الله‌تعالی تلادکی وایلادکی حکمنی اوزکارتورکاطاقت یتماس اوزی هم
ایلادکی حکمنی اوزکارتماس حکمنی ایجاب وسلب اوزرینه‌تزودخی آننك
ذاتیغه فکر ایلاب عقللی کمسنه‌ننك عقلی یتماس * فرشته‌لر نبیلر یتما
دیلر *بویون صوندیلر وفکر ایتمدیلر)* یعنی الله‌تعالی ننك ذاتیغه
فرشته‌لر وپیغمبرلر فکرلرینی یپاریب قارارلر بارچه‌سی ننك فکرلاری
خیران اولوب عاجز قالدیلر شوننك اوچون کیرو قایتوب الله‌تعالی ننك
امرینه بویون صوندیلر وفکر ایلامادی لارسن دخی الله‌تعالی ننك
ذاتینه فکر ایلامه بلکه اول نه‌امر ایلاسه آنی توتوب عمل ایله *(ولی فکر
ایت خدانك قدرتیغه *عجایب اشلریغه صنعتیغه)* ولکن آندا‌غ
اولسه‌ده الله‌تعالی ننك قدرتلریغه فکر ایلمك ممنوع دکلدر زیرا که
الله‌تعالی ننك قدرتلرین وعجایب اشلارین فکر ایلامك عبادتدر
آندین قاراب عبرت آلوب مقلدر طه‌سندان قورتلمق در (قوله‌تعالی
ویتکفرون فی خلق السموات والارض الایة) (الله‌تعالی ننك سکز
صفتلری ننك بیانی)*(ثبوتیدر آننك سکز صفاتی *صفات ذاتی ایمس
نه‌غیری ذاتی)* یعنی الله‌تعالی ذاتینه ثابت اولغان صفت‌لری سکزدر
توبانده یاداولنور لکن اول ذاتیه صفت‌لری ذاتی برله ایرمس
وذاتیدن غیری هم ایرماس وبونمط اوزره کونکلنی باغلاغیل بونده
کوب بحث‌لر واردر کوب اوتکونلرننك آیاقی تایب خراب اولمشلردر
(نظم) تعالی شأنه علیا صفاتی * نه‌عین ذاتیدر نه‌غیر ذاتی)* حیات علم
قدرت هم بصر سمع * اراده وکلام تکوینیدر ای شمع)* یعنی سکز ثبوتیه
صفاتی ننك اوّلنکسی حیاتدر ایکنچی سی علم اوچونچی سی قدرتدر
ودورتنچی سی بصردر بشنچی سی سمع درآلتنچی سی اراده‌در یتنچی
سی کلام درسکزنچی سی تکوینیدر بولرننك معناسی توبانده یاداولنور

(الله‌تعالی ننك سکز صفاتلاری بیانندهٔ)

(نظم) امام اعظم کتابنده روایتی * سکز دیب نقل ایتدی ذاتیه صفاتی *
بصر سمع حیات علم قدرت * کلام فعل تکوین ارادت * بس بو ناظم صفتلرنی
معنالری بیله بیان ایلارکا شروع ایلدی *) حیات اولسکم تریکدر اوزکا
بولماس * اولار هرذی نفس هرکز اول اولماس) * یعنی حیات معناسی اولدر
الله تعالی دایم تریکدر هرکز آنکا اولم اولماز بارچه جانلیغلر اولوب
آخری برفانی اولورلر اول الله تعالی حیاتی اوزره قالور (قوله تعالی
کل نفس ذائقة الموة وقوله تعالی کل شیء هالك الا وجهه) * (اوزیننك
ذاتیدین حی در اوشال شاه * ولکن جسم ایله جاندین منزه) *
یعنی الله تعالی ننك ترکلکی بز چالاین جان وتن ایله دکلدر بلکه نتاك
سز و نیچوکسز اوزذاتی برله تریك در * (کرا کمسدر خدا غه هیچ قیی
شی * غنی در بارچه عالم دین اوشال حی) * یعنی الله تعالی غه جان کبی
وتن کبی وآشاماق کبی وایچماك کبی وموفدین غیری نرسه لر کبی
کراکمز زیرا که الله تعالی بولارنی اوزی بارایلدی واول الله تعالی
بارچه دنیا وآخرت نرسه لرندن منزه وپاك در * (ایماس محتاج هیچ اشکا
حق تعالی * یبارمکل کونکلنی شیب بالا) * یعنی الله تعالی هیچ نرسه لرکا
محتاج ایرمس زیرا که نرسه لرنی اوزی یراتدی شوننك اوچون کونکلنی
توبان ویوقاری یبارمکل یعنی الله تعالی خواص ممکناته محتاج ایمس در
دخی الله تعالی نی کوکده ویرده دیما کل بولار بارچه سی کفرلکدر نته که
بیوردی * (اکر موندا غ یبار رسن کونکلنی * سالور شیطان کونکلکا
اوزکایولنی) * یعنی اکر موندا غ کونکلنی یوقاری وتوبان یبار بب
یاوز فکرلاسنك شیطان لعین بیکرالك یاوز یولداش بولوب یالغان
اعتقادلر اوزرینه ثابت ایلر طریقت پیغمبردن جقاریب کافرلر
کروهندن اولوب ابدی عذابه کرفتار اولرسن بس موءمن موحد
اوزرینه کرالك که اهل سنت وجماعت اعتقادنده اولمق وآنی برلك توتمق
اما عقاید سنیه بارچه سی کتابده باردر * (صفاتی ننك بریدر علم یارا *
ایر ردانای غیب وآشکاره) * یعنی سکز ذاتیه صفاتی ننك ایکنچی سی
علم لکدر رای یولداش الله تعالی ننك بلماکی اولدر غایبدا کی وآشکاره
دکی نرسه هر برسی الله تعالی قاشنده بردر یعنی الله تعالی جمیع موجوداتنی
بلور کرك عدمدن وجوده کلسون کرك وجوددن عدم اولسون وآنلرننك

قلب لرنی وسویاکلرینی ودخی اولوب اعضالری چروب پراکنده
اولدوقی تن لارنی وسویاکلرنی وآدم لرکونکلنده ایتولمکان وایتاچك
سوزلرنی بلور (قوله تعالی والله یعلم غیب السموات والارض والله بکل
شیء علیم * خلایقدین کچکدر یااولوغ در * بولوبدر هرنه اش یا
بولغولوغدر) * یعنی الله تعالی بلور خلایق ننك کچك واولوغ لارین
وهرنه اوتکان زمانده بولدی آنی بزچالاین اونوتماز بلور ودخی
کلاچك زمانده نه بولورین وقل لری ننك باشینه نه قضلونه حکم لر
اولورین بلور حتی که برچبن ننك بوطی یاکه قناتی سنسه آننك سنغاننی
بلور وآننك قناتی قایو اورنده دوشب چردی قیامت کون آنی اونوتماین
اول قناتنی چبن کابیروب ترکوزر بوندین قیاس ایله غیری لرنی
*(کونکل کاکچسه قایسی حال پیشه * ایماس پوشیده علمیدین همیشه) *
یعنی برا کوننك کونکلنه بر فکر توشسه کرك این کوکرك یاوز خدای
تعالی قاشنده اول * فکر یاشرون دکلدر یعنی الله تعالی اول فکرنی
بلور لکن کراما کاتبین لر بلمزلر ایمشلر برا کوننك کونکلینه کفر
اولور نرسه توشسه آننك ایله کافر اولمز دیدیلر بلکه بو محض ایماندر
فتاوی هندیه ده مذکوردر بس آنچلاین یاوز فکرلر کچدکنده سوره
حشرننك آخرنی اوقیه لر یاکه سوره اخلاصنی اوقیه لر مشارقده مسطوردر
پیشه مونده عربچه عند معناسنه در * (تورشدر یایورشدر خیر
شردین * نه کم تیکسه آنکا نفع ضرردین) * یعنی الله تعالی بنده لرینك
اورنلرندان توردقنی ودخی قایسی اورنغه کوچب باردقلرنی بلور
وبنده اوزره ینه ضرر وفائده تیکدکنی بلور (قوله تعالی ومایخفی علی
الله من شیء فی الارض ولا فی السماء الایة) یعنی ناظم رحمه الله بو
ابیات لار ایله فلاسفه مذهبلرینی باطل ایلدی یعنی آنلار ایتورلر
الله تعالی عالم کلیات در جزئیاتنی بلمز دیرلر بو باطل ویالغان
مذهبلردر * بلور هرکمده بولسه معرفتدین * بری قدرت ایررمکز
صفتدین) * یعنی عاقل وبالغ اولغان کمسنه لر بارچه سی بلورلر
الله تعالی نی تانماق جمله سندین بری قدرتدر اول قدرت مکز
صفاتی ننك اوچونچی صفاتی در پس قدرت صفاتیننك معناسین تفصیل
ایلاب بیوردیکه * (نفس لك یانفس سز بودنابود * نه کم ایکی جهانده

(وقتی) کمسنه نی اوزرینی یاکه قبرلرنی یاکه کونکلین یاوز فکرلرنی کچدکنده سوره حشرننك آخرنی اوقیه لر

بولسه موجود)* یعنی نه‌کم جانلو وجانسز حیوانلر بولدقی بولمادقی
حیوانلر ونه نرسه‌لرکه دنیاده وآخرتده بارچه آننك قدرتندین درو بر
مخلوق جانلی وبرسی جونسز اولماقی وبرسی بای وعالم مسلمان اولماقی
وبری ننك نادن وفقیر وکافر اولماقی ونه نرسه‌لرکه جهانده کوزیمزکا
دوقنور بارچه‌لری الله تعالی ننك تقدیری ایله‌در تقدیرندن طش
دکلدر *(ضرردر نفعدر یاخیر شردر * یقین بلکل قضابرله قدردر)*
یعنی بنده‌لر اوزرینه اولغان ایش کولسکدن ویاوزلقدن وفقیرلسکدن
وساغلقدن وسرخاولقدن وزبونلقدن وزیرا کلسکدن وایرلسکدن
وقرلقدن وقبیح لقدن وخوبلقدن بارچه‌سی خدانك قضاسی وقدریله
درولوح المحوظده یازلماقی ایله‌در وزیاده‌رك تأکیداوچون بیوردی
*(خلایق ننك جمیع فعل قولی * ایماس بر ذره بی تقدیر مولی)*
یعنی مخلوقلرننك قیلدقی فعللری وسوزلری کرك اول سوزلری یالغان
وکرك توغری بولسون بارچه‌سی الله تعالی ننك تقدیرندندر زیرا که
یالغانچی لق بارچه دینلرده دوشماندر عاقل وفهم ایاسی اول یالغان
سوزلرنی سوزلاماس ایردی تقدیرده آنداغ یازلمش که بوکمسه آنده
یالغانچی بولور دیو بوکمسه ننك اختیارفعلنی سلب ایدب دکل تقدیر
اللهی بوینچه تلینه کلمز سوزلرنی سالور وکونکلینه توشرور وحق تعالی علم
ازلی ایلن بلب که بو بنده ننك کونکلنده کی قصدنی اکر اول بنده ننك قصدی
یالغانچی اولمق یاکه اوغریلق قیلماق یازنا قیلمق درشونی بلب بو بنده
بویله اوله دیب تقدیرده یازدی واکر اول بنده کونکلنده قصدی خداغه
عبادت قیلمق ذکر تسبیح ایتمك قرآن اوقمق اوله حق تعالی شونی
علم ازلی ایلن بلب آدم پیغمبرنی یراتمزدن نیچه منك یل اوّل تقدیر
ایتدی بوندین فهم ایله غیری کناهلارده دائم اولغوچیلرنی
*(اراده ایلا کاچ خلاق عالم * هر اشنی بولدیدی بولدی اوشالدم)*
یعنی دنیانی یراتقوچی الله تعالی تلاسه بر اشنی بولدیسه شول زمان
یاریم ساعت کچکماینچه بولور آلت واسبابلرکا محتاج اولمینچه کن دیدی
بولدی *(نه ایتسه ایرکی بار وقدرتی بار * قولی برله یراتدی دیمه
زنهار * یعنی الله تعالی بنده‌لرینه نه اشلاسه ونه حکم ایلاسه اختیارلیدر
وقدرتلیدور بزچلاین قول وآیاق ایله دکلدر زنهار الله تعالی

نرسه‌لرنی قول برله یراتدی‌دیمه تأکید اوچون دخی بیوردیکه
(تلنکنی ساقله‌مونداق قول بن‌دین خداوندیم منزه درجسندین)*
یعنی تلنی ساقلاغل یاوز سوزلاردن اول یاوز سوزلرکو بدر نته‌که
الله تعالی ننك قولی باردیمك وآیاقی باردیمك والله تعالی بلمای دیمك
واول الله تعالی ننك اورونی کوکده دیمك بولار بارچه‌سی کافرلردر
زیرا که الله تعالی قولدن وتندن پاکدر یعنی قولی وآیاقی اولسه بزچه‌لین
محتاج اولوردی محتاج ایسه تنکری لك کا لایق دکلدر *(کلام حقده کم
بن ایلدی یاد * آننك بر وصفی درای آدمی زاد)*یعنی بو بیت سوءال
مقدرکا جوابدر تقدیر سوءال بودر برا کو ایتسه بن لفظی قرآنده یاد
اولندی حال بوکه بن دیدکنی قول معناسنه‌در نته‌که (قوله تعالی ید الله
فوق ایدیهم)* بس آیتدن معلوم اولدی که الله تعالی ننك قولی بار
ایرمش آنکا جواب ویریب ایدی بلی حقدر قرآنده ید دیب ذکر ایلدی
لکن حقیقت معناسی اوزره دکلدر بلکه قدرت معناسنه‌در ایمدی
قدرت معناسنده اولسه ید لفظی الله تعالی ننك صفاتلرندن بر صفت اولدی
آیروق معنی اولمدی سوءال اکر دیسه ید لفظی ننك قدرت معناسنده
ایرکانن قایدین بلدنکز جواب اولدر اولوغ مفسرلر بیله دیو معنی
بیردیلر نته‌که بیوردی *(ائمه بلدی قرآن معنی من توز * کونکلنی
قویماغیل سن هر قمی یوز)* یعنی اوتکان عالملر قرآن معنی سنی
توزلك اوزره بلدیلر وایکری یولغه کتمادیلر وآنلر ید لفظنی
قدرت معناسنه تفسیر ایلامشلر بس آنداغ اولسه سن کونکلنی قویماغیل
آنلار باردغی یردن غیر یرلارکا زیرا که اهل سلف لرننك تأویلی
حق اوزرینه‌در (قوله تعالی فماذا بعد الحق الا الضلال)*(بصرهم
سمع آننك وصفی بلاشك * بصر معناسی کورمك سمع ایشتمك)* نه‌کم
موجودایرر دنیاودینده * فلکدین یوقاری زیر زمینده)*یعنی الله تعالی
ننك سکز ثبوتیه صفاتی ننك تورتنچی سی بصردر بشنچی سی سمع در
سمع ننك معناسی ایشتمك وبصرننك معناسی کورمکدر ایشتمك وکورمك
بزننك تیك قولاق وکوز برله دکلدر نته‌که بیوردی * ایشتمك کورمکی
بی شبهه وریب* ایرر بردك همیشه ظاهر غیب)*(ایشتمك کورمکیدر
قدرتیدین*قولاقدین کوزدین ایرمس بلکل ای تن)*یعنی الله تعه ننك

ایشتمکی بزلر تیك دکلدر زیرا که بزلر یراقداقی سوزلرنی ایشتمز
مزلر وکورمکی دخی بزلرکبی دکلدر زیرا که بزلرکورمزقایسی اورنغه
کورمز یتار آندین آرتق کورمز مزاکرچه یراقداقی نرسه‌لرنی
کورسا کده نه‌ایدیکنی بلمز مزلر خدای تعالی ننك کورمکی وایشتمکی
بزننك تیك دکلدر زیرا که آننك قاشنده آشکاره وغیب نرسه‌لر بردر
بزننك تیك قولاق وکوز برله دکلدر *(قولاق کوز بنده‌کاحاجت
ایرر بس *خداهیچ قایسی ننك محتاجی ایرمس) *زیرا که قولاق کوز
بنده‌کامحتاج درخدای تعالی آنلرغه محتاج ایرمس زیرا که آنلرنی اوزی
بار ایلدی بس بارلغغه کلتورکان خدا کورمسینه محتاج ایرمس
*(تریلسنك آخرتده ای حریدار *خدایم کورستوردوستلرغه دیدار) *
یعنی قیامت کونی آمنا به وصدقنا قبر دن قوبب اوجماحقه کرکاچ ای عقل
ایاسی خدایم اوزی ننك دوستلرینه دیدارنی کورکازرلسکن کورکازمکی
صورت ومکان ایله دکلدر بلکه بر وصف سز درایمشلر کم الله تعالی ننك
دیدارکورکازمکی موءمنلرننك اخلاصنه کوره در بعضیسنه تولان آی کبی
وبعضی سینه یارطی آی کبی وبعضی سینه یانکی آی کبی وبعضیسنه
یولدزکبی کورنرامّا کورنماکی کیف ایله دکلدر (نظم) بقادارنده جائز
روءیة الله *اولو بدر *قمرکبی نظرکاه *بو باش کوزیله کورمك لامکانی *
محال اولمز جهتسز جاویدانی *جواز عقل ایله اماوجودی *که نقله مستند
یوقدر ریوبی *نته که بیوردی * ولی کورمکنی بی چون وچنان بیل *جهتسز
بل مثلسز بی مکان بیل) * لکن کورمکلکنی نتاکسز ونچوکسز بیل
وکورنماکی جهت ایله دکلدر ودخی کورکازمکی بر نرسه‌لارکا اوخشاش
اولب کورنماس زیرا که کورنماکی ننك صورتی کرکمز بلکه کورمکلکه
اعتقاد ایلمك کرکدر *(اوشال کم بلدر ربی شك لسکنی *بلور اول بخشی
کورستمکلکنی) * یعنی الله تعالی اوزنی کورکازمکی آننك اوچوندر
اوزی ننك شکسز تنکری لسکنی بلدرر وبنده‌لارینه نه قدر زمان
کورکازمکنی اوزی بخشی بلور ایمشلر خدای تعالی ننك دیداری
کورنب تروی بعضی کمسنه‌یه اوچ ساعت مقداری درو بعضی سینه اوچ
کون مقداریدر وبعضی سینه اوچ جمعه مقداری درو بعضی سینه اوچ
آی مقداری درو بعضی سینه اوچ یل مقداری درو بعضی سینه اوچ یوز

خدای تعالی دیدارنی کورکازرینانی

یل مقداری در وبعضی سینه اوچ منك یل مقداری اولسه کرکدر
ایه شلر خدای تعالی ننك دیدار کورکازمکی اولوم قوچقارنی بوغازلا
مقدن صونکره در ودخی ایه شلار خدای تعالی ننك دیدارنی کورکاچ
اوجماح اهلی اوچ منك یل قدری طعام یمازلر واوجماح شرابلارین
ایچمزلار وحور قزلرنی قوچمزلر مجرد الله تعالی عشقندن اولورلار چانکه
اوچ منك یل تمام اولدقدن صنکره حضرت پیغمبر علیه السلام ننك
طویی اولور مریم آنانی آنکا نکاح ایلارلار ویبرنی کوتارکان اوکوزنی
بوغازلارلر اول طوی بش یوز یل اولور آندین صونك هرکم اوزینه
خاصلانغان مقاملرینه باریب اوجماح نعمت لارنی ییاباشلارلار (نظم)
کور رموءمن بری چون وچرادن * کیچر بودم ده ذوق ماسوادن * بو
دعوی ده دلیلم نص آیت * یکرمی بر صحابی دن روایت * روافض ناظر
اولمز اول جماله * عجب خسران اهل اعتزاله * بو آراده کوب حدیثلار
واردر بارونی یازمق ایله کتاب اوزون اولور * بلور هر آدمی ننك
بولسه ایسی * کلام ایرمش صفاتی ننك بر یسی * یعنی هر آدمی بلورکه
باشنده فهمی اولسه سکز ذاتیه صفاتی ننك جمله سندن اولغان ننك آلتنچی
صفاتی کلامدر لکن الله تعالی ننك سوزلاشمکی بز چالاین تل وحرف وآواز
برله دکلدر * (کلامی حادث ایرمس در قدیم بل * آننك آیغان سوزی
بی کام بی تیل) * یعنی الله تعالی ننك کلامی حادث دکلدر ازلیدر سوزلاشه
بز چلاین تل وینکاق ایله دکلدر بلکه کلامی صفتسز دز بنده لار آنی
وصف لاب بلمزلر نته ذاتنی صفاتلاب بلمدکلری کبی مونی هم شیله
بلمزلر بلکه موءمن موحدکا اعتقاد اولدر الله تعالی متکلم دیو بله آرتق
ایتمیه نته که بیوردی * (خلایق سوزلای آلماس کام تلسز * خدا محتاج
ایمس هیچ اشکاهر کیز * یعنی معلومدر مخلوقلار سوزلاسك تلاسه لار
آغز وینکاق ایله در بونلر بولمسه آنلر سوزلاشه آلمازلار خدای تعالی
بونلر ننك هیچ برینه احتیاجی یوقدر معلوم اولندی قرآن کلام الله
مخلوق دکلدر هرکم قرآننی مخلوق دیو سوزلاسه کافر در لکن قرآن ننك
کاغذلری وقارالری وحرفلری وحرکتلری وسکونلری ونقطه لری بارچه
سی مخلوقلاردر زیراکه بونلرنی مخلوقلر صنعت قیلورلر ودخی برا کو
قرآن اوقسه یاد آلسه بونلار بارچه سی مخلوقدر نته که بیوردی

*(بتلسه یااوقولسه آلسه ایل یاد*بولارحادث ایررلی آدمی زاد)*
یعنی بر اکویازسه ویااوقسه ویایاد آلسه بونلر بارچه‌سی مخلوقدر
ای آدمیلر زیرا بونلر مخلوقلر فعلی در بس معلوم اولندی غیری
مخلوق قرآن اولدرکه کونکللرده بر معنای ترغیب ویاترهیب اولسه
بونلر غیر مخلوقدر *(خدایم ننك کلامن یخشی بیل باز * سوزی ننك
ذاتیده یوق حرف آواز)* یعنی خدای تعالی ننك کلامنی یخشی بلکل
کنه آننك سوزی ننك آوازی وحروفی یوقدر یعنی بز چالاین آواز
وحرف برله دکلدر نتا کسز بر کلامدر بنده‌لرننك ادراکی قاصردر آنی
صورتلامك بزه نه‌هاجت بلکه کفردر بس بلندیکه الله تعالی کل مخلوقلر
صفتندان بریدر نته‌که بیوردی *(نه‌کم مخلوقیده بار ایرسه‌ای شاه *
خداوندیم ایرر آندین منزه)* یعنی حاصل کلام ندکه مخلوقات لارننك
صفاتلری بازدر خدای تبارك وتعالی آندین پاك دراوشبو اعتقاداوزره
کونکلنکنی راست باغلاب تورغیل اعتقاد اهل حق اوشبودر (نظم)
قدیم اولمق کلام الله ثابت * دکل جنس حروف صوت صائت *بو تحقیق
اوزره در مضمون مسبوق * کلام الله قرآن غیر مخلوق * کلام لفظ ایله
صانمه عجبدر * دیمك مخلوق آنکا ترك ادب در)* بو آراده فلاسفه ایله
بزلارننك آرامزده چوق بحث لار واردر بارونی ذکر ایلمك ایله عوام
الناس ننك قلبینه شك توشار زیرا که بو شرح عوام الناس ننك فایداسی
اوچون *(صفاتی ننك بر یسیدر اراده * بونی بلکان کشی یتکای مراده)*
یعنی سکز صفاتی ننك یتنچی صفاتی اراده‌در بونی بلکان ملسمانلر
آخرت مرادلر یغه یتکایلار اراده معناسی نه تلاسه آنی قیلور هیچ بر اکودن
قورقماین ومشورت ایلماین الله تعالی ننك مریدایرکاننه دلیل عقلی
ونقلی واردر اما دلیل نقلی اولدر (قوله تعالی یفعل الله مایشاء ویحکم
مایرید) اما دلیل عقلی اولدر خدای تعالی موجوداتنی بار ایلاکان
قادر ایدی اونی ننك اختیاری ایله بس اوز اختیاری ایله قیلدی
نرسه‌لرنده نه تلاسه آنی قیلماقی کنش کبی واضح در (فسبحان من یجری
فی ملکه الامایشاء) بس اراده صفاتنی تعریف ایلدی بیوردیکه
*(قدالسه برتیکان یاتوشسه برقیل * اراده سز ایمس هیچ اش یقین
بیل)* یعنی بر اکوننك آیاقینه ویاقولینه برتیکانك قدالسه یاباشندن

وصقالندن برتوك توشسه ویابارمقلرندن ترناقلری توشسه بونلر
بارچه‌سی خدای تعالی ننك تلامکی بوینچه‌در شکسز بلکل خدای تعالی
ننك تلامکندن غیری دکلدر *(اکر موری قویار یر اوستیکاپلی *
وکر برذره چه قوم بولسه بی جای)* حتی که بر قرانچه یر یوزینه آیاقنی
قویسه ویابر توك یپاندا غی قم لاراورننده ین قورغالسه بلونور بارچه
سی خدای تعالی تلامکی بوینچه‌در خدای تعالی اول قوم ننك اورننده ین
قورغالغاننی باوب تررقرمسقه ننك قایسی یرکا باسقانن وآننك
ایچنده‌کی فکرنی بلوردغی بیوردیکه *(بولاردین یاکچدر یازیاده *
ایمسدر هیچ نمرسه بی اراده)* یعنی یونلاردن کچك ویااولوغ نرسه‌لرننك
حالنی بلور هر نرسه دنیایوزنده واردر بارچه‌سی خدای تعالی ننك
ارادتی بوینچه‌در *(صفاتی ننك برین تکوین دیمشلر * خدادین خلقه
روزی بارچه اشلر)*یعنی الله تعالی ننك سکز صفاتی ننك سکز نچی صفاتی
تکوینندر یعنی تکوین اولدر خدادین خلقغه رزق بیرمکدر وبوندین
غیری بارچه اشلر بولمق بارچه‌سی الله‌دندر تکوین معناسی نرسه‌لرنی
یوقدین بار ایلمکدر ونرسه‌لرنی یراتمقدر بونی تکوین دیب ایتورلر
اماتکوین اولدر بار اولنمش نرسه‌لر کلسی مکوندر (بیت) که تکوینله
مکون اولمدی بر * بوسوزنی که کونکلده ایله از بر * که تکوین مفهومی
که ازایندر * مکون حادث اولسه قانده بردر *(یراتدیکم نچوك سزنی
وبزنی * تقی خلق ایتدی بزننك فعلمزنی)* یعنی خدای تعالی سزلرنی
وبزلرنی یراتدی دغی فعللرمزنی یراتدی اکرچه اول فعللرمز یاوزده
اولسون بارچه‌سی الله تعالی ننك یراتمقندندر حاصل کلام الله تعالی
اوزی یراتدی کافرننك کفرنی موءمن ننك ایماننی وفاسق ننك فسقنی
ومنافق ننك نفاقنی بارچه‌سی خدای تعالی ننك اراده‌سی بوینچه
وقضاسی وحکمی موجبنچه‌در آنداغ اولسه‌ده بزلارکا اختیار فعل بیردی نته
که بیوردی *(اکرچندیکه قویه از ایرکمزکا * بیر بدر اختیار جزئی
بزکا)* یعنی لکن اصلده الله تعالی بزننك اختیارمزکا باقمادی زیراکه اول
یارادوچی الله پادشاهدر لکن آنداغ اولسه‌ده بزلرکا اختیار فعللر
بیردی اوزمزننك قصد اتدکی یرلارمزکا بار رمز قایتورمز وبزلرکا
ایکی یول کورکازدی بری اوجماح یولی وبری تموغ یولی وبزلرنی

جبر وقهر ایلمدی دیه کدر (بیت) بلی بیردی عبده فعل اختیاری *
دکلدر جبر محضا اضطراری * بوجزء اختیاریله مخاطب * اولورکاه مثاب
یامعاقب * (مناسب اش ایر ریانامناسب * آنی قیلماقغه بنده بولدی
کاسب) * یعنی شریعتکاموافق اشلار اولسون ویا اولماسون آنی بنده
اوزی کسب ایلدی حق تعالی اوزی اختیاری فعل بیردکی بویونچه در
(بیت) خدا خلق ایلار افعال عبادی * آنکادر ممکنات ننك استنادی *
خدادر خالقی ایمان کفرنك * خدادر موجدی کفران شکرنك * خدا
قادر اوشتهز قارا ایچنده * صوقلق خاق ایدر اول نار ایچنده * بلی
عادت ایر رخلاق قادر * اولور آتش توتن احراقه ظاهر * نه هل من
خالق نص مفسر * خدادین غیری وارمی برموءثر * (اوشانچه اختیار
جزئی دین باز * تابار بنده جزا کوب قیلسه یا آز) * یعنی الله تعالی ننك
اختیار جزئی سببلی بنده لر عمل لر قیلدی لار اینکودان ویاوزدان
الله تعالی قیامت کوننده جزا بیر رکوب بولسه کوب جزا اولور آز بولسه
آز جزا اولور (بیت) ابو المنصور شیخ ماتریدی * حنفی مذهبی
دهر ینك فریدی * نه تفویضه نه جبره میل ایدندر * اول امر بین امرین
کیدندر * خدا خالقدر آنچق عبد کاسب * بوتحقیق اوزره در بوسوز
مناسب * توسط جبره ذاهب اشعر پدر * بولرده کفر بدعتدن بریدر *
بلی دیر اشعری ای دل نکارم * بنم مختاریوقدر اختیارم * بر آزوار
مدخل فعلمه اهلم * مجرد فعله آنچق بر محلم * موحد اعتزالیدن نه لایق *
عباد الله دیر فعلنی خالق * کبار ماوراء النهر بی حد * دیدی حال مجوسی
بوندن اسعد * عجب ذم اولدی اول قوم خبیثی * مجوس هذه الامت ننك
حدیثی * اولور عبده مع الفعل استطاعت * بوننکله کسب اولور عصیان
طاعت * که تاج الدین بیله در مذهب حق * بیله یازمش مشارقه بو
سبق * (نه کم رزقی که بولسه شیب بالا * یراتبدر آنی واجب تعالی) *
یعنی نه کم رزق بنده لره کلور یوقاردن وتوباندان کرك حلال بولسون
وکرك حرام بولسون بارچه سنی حق تعالی یراتبدر یعنی برا کو
عمری ننك بارچه سنی حرام رزق بیسه تحقیق الله تعالی ننك رزقنی
ییدی دیو اعتقاد ایدر مز لیکن الله تعالی حرامدن رزقنی کسب ایتارکا
بیورمغان ایردی آنداغ اولسه ده خدای تعالی ننك قضاسی وحکمی

ایله‌درنته‌که بیوردی *(حرامدین‌ولی منع‌اتدی بزنی * بیر وبدر اختیاری جزءمزنی)*لکن‌الله‌تعالی بزلرنی‌منع‌ایلدی حرام‌نرسه‌لرنی آلمانك‌ویمنك‌دیدی‌وبزلرکا اختیار فعل‌لر بیردی وبواختیار فعل سببلی‌حرامنی‌کسب‌ایلاب‌رزق حاصل‌اولسه‌ده الله‌تعالی ننك‌رزقی‌در (بیت حرامی‌رزقی‌دیرلراهل‌حق‌بس* کیرو قویمز بیر رزقنی‌هر کس*نه‌ممکندر بیسه‌رزقنی‌برجان* بیار رزقنی‌یابرغیری‌انسان* *(خداراضی‌ایمس عصیانمزغه * رضاسیدرآننك احسانمزغه) * یعنی‌الله‌تعالی‌بزلرننك‌کناهلرمزغه راضی‌دکلدر بلکه رضالقی‌بزننك طاعت‌وعبادتلرمزکادر (نظم نه‌کلسه‌خیرشر تحت‌قضایه * قبیح‌ننك ضدیدرمرضی‌خدایه * دیسنك تکلیف‌قبل‌الفعل حاصل * نه‌دروجه مقیددیرسه‌سائل*جواب‌اولدرکه‌کاهااستطاعت*دینورمقصوداسباب آلت*بودرمعنی‌مفسرلرقاتنده* ولله‌علی‌الناس آیتنده * مناط‌صحت تکلیف‌انسان * بودرمعنی‌تحقیق‌ایتمه‌نسیان * دکل‌تکلیف مالاطاقة جائز*دکل‌وسعنده‌نیتسون‌عبدعاجز *(بوتکلیف‌کوررمی قانده فایق*حکیمنك‌حکمتی‌فضلنه‌لایق*ابوجهل‌اوچون‌ایمان‌تمکن*مجوزدر دکل‌درغیره‌ممکن*دیسنك‌کلمز بیاورایمانه‌صانع* جوابی‌عامه‌رمعلومه تابع*کلورغایتده‌بومعنی‌ظهوره* بوتصویرایله‌هراهلی‌شعوره* تاج الدین‌ننك‌بودر بلدیکی کلام*حقیقتن‌باورالله اعلم*(کشی راضی دیسه‌عصیان‌قیلورغه*ائمه‌حکمی‌درکافر بولورغه)* یعنی‌براکوایتسه خدای‌تعالی‌بزننك‌کناهلرمزغه رضادردیسه‌کافراولور تحقیق‌دیدیلر امامار تجدیدایمان‌ایلمك‌ونکاح‌ایلمك‌لازمدر بلکه‌دیکل‌خدای تعالی بزلرننك کناهلرمزغه رضا دکلدر آنداغ اولسه‌ده آننك تقدیری وحکمی‌ایله‌دور زیرا خدای تعالی عزوجل بزلرننك کناهلرمزغه‌رضا اولسه بنده‌لرینه ظلم ایلمکدر حاشالله اول ظالم اولمقدن بریدر *(خداظلم‌ایتمدی‌هیچ‌بنده‌لرغه*ولی‌توزیولنی‌کورساتدی‌آلارغه)* یعنی‌الله‌تعالی بنده‌لرینه‌ظلم ایلمدی وبرکافرننك کفرده‌اولمقی ظلم‌لق‌دکلدر بلکه‌الله‌تعالی‌بنده‌لرینه توغری‌یولنی کورکازدی اختیارفعل‌لر بیردی‌وپیغمبرلر یباردی‌وعالملرتوغردی آنلرتوغری یولنی‌بلمکانلرکاایدی‌لر بس‌بلماسلك‌عذراولمدی *(اوشال‌خلقیکه

توز یولدین تیارلار * آلاراوزجانلرینه ظلم ایتارلر) * یعنی الله تعالی
بنده‌لارکاتوغری یولنی کورکازدی وآنلارتوغری یولدین چقب
اکری یولنی اختیار ایلدی لروآنلاراوزجانلرینه اوزلری ظلم لق
ایلدی لارخدا ظلم لق ایلمدی والله تعالی غه اوفکا قالمادی اوزلری
هوای نفس لرینه تابع اولوب ایکری یولنی اختیار قیلب توغری یولنی
قویدیلر (قوله تعالی وماکان الله لیظلمهم ولکن کانوا انفسهم یظلمون)
ایمشلر برآدم ننك بوزق یولده یورمکی ننك مثالی اولدر بر مجنون
کبی درآغاچننك باشینه منب بر بوتاقی اوچنده اولتورب بوتاقننك
توبنی پچاق برله کسمکی کبی درنته که مجنون ننك هلاك اولماق
اوزندندر بوبنده هم اوشندا قدر * (عذاب ایتسه بوعالم یااوعالم *
ایرر بول عدل ای فرزند آدم) * یعنی الله تعالی دنیاده وآخرتده
عذاب ایلاسه اوزی ننك عدلکندندرای آدم اوغلانلری ظلم لقدن
دکلدر زیرا که اوزملکنده اوزی ننك اختیاری واردر نته که بیوردی
* (نفس سز خلق ایرر یاذی نفسدر * آننك اوزملکیدر هیچ ظلم ایمس
دور) * یعنی نه کم دنیاده جانلی وجانسز نرسه لر واردر آنلرنی برحالدن
برحالکادوندرمکی یعنی صوفی نی فاسق ایلامکی وفاسقنی صوفی ایلامکی
ویاشن آغاچنی قوروغ ایلامکی وقروغنی یاش ایلامکی واهل طاعتنی
کافر ایلامکی وکافرنی اهل طاعت ایلامکی بارچه سی اوزملکیدر
اوزملکنده اوزی ننك نه قدر تصرف ایلامکی ظلم لق دکلدر (نظم)
* (نه ایسه حقاقی وار عبدك نعیمه * جزا واجب دکل رب کریمه) * اکبر
عفوایلسه اوز فضلیدر اول * بودرصدقنك واخلاصنك بودر یول *
یعنی بر کناهکار بنده ننك کناهنی عفوایتب اوجه احقه کرتمکی وبر
اهل طاعت ننك طاعتنی قبول ایتمایوب تموغغه کرتمکی بارچه سی
عدلکدندر بودر سنکا راست یول واخلاصنکنی بونکا باغلا (بیت)
خدادن فضل درویرمك ثوابی * خدادن عدل درقلماق عقابی * بوننك
ضدینه وارمه دل نکارم * بولور سن شیعه وشوم قوم بدهم) * یتار بز
عامیلرغه مونچه یلسك * توتب محکم بوین صونساق وایکلسك) * یعنی
بز چالاین نادانلرغه بوقدر مسائل عقایندن یلمك کافی درونده که بو
حکمتلر یتولدی وذکر اولندی آنی محکم توتساق وآننك اوزرینه بوین

صونیساق وایکلسك کافی درفی الجمله نه قدر علم کلامدن اولوغ کتابلرده
اولسه‌ده بوندا غندن آرتق مسائل یوقدر لکن ناظم رحمه الله همضا
لنفسه ایلایب بو الفاظی ذکر ایلدی ایمشلر ایمان اوچ تورلکدر برینه
ایمان تحقیقی دیرلار وبرسینه ایمان تقلیدی دیرلار وبرسینه ایمان
استدلالی دیرلار ایمان تحقیقی اولدرکه قلبده اعتقادی تام اوله
ومؤمن به نرسه‌لرنی کوزی برله کوره بو ایماننی ایمان انبیا وملائك
دیرلار ایمان تقلیدی اولدرکه آتالاردن وبابالاردن ایشتمك بوینچه
دلیل استامیون الله تعالی ننك برلکنی وپیغمبرننك حق لغنی بلور
ایمان استدلالی اولدر عالم ذی الفنون اولوب یاکه زیاده فراست اهلی
وعاقل اولوب نظام عالمدن خدانك یارلغنی وبرلکنی بلور بو آراده
چوق بحث‌لر واردر زیاده بحث ایلامس اوچون بیوردیکه *(جماعت
اهل سنت توزکان ایرلر * دیدیلر طرفه نازکدر بو یوللار)*
یعنی توحید بابنده بحث ایلامس اوچون زیاده تعمق اولدقی اوچون
اهل سنت وجماعت یولنی توزکوچی ایرلر ایدیلر بو یول عجب
نازك یولدر کوب فهم ایالری فهملری اوزولب طریق حقدن معزول
اولوب کافر اولدیلر ودخی زیاده فهمسزلر فهملری یتمایون جماعت
اعتقادندن محروم اولوب زندیق اولدیلر بو بیت دخی اشارتدر
زیاده علم کلامی اوکرانمك حرام ایرکاننه ایمشلر معتدل ذهنلی کمسنه
علم کلامی زیاده اوکرانماکده بأس یوقدر بدمذهبلره جواب بیررر
اوچون اوکرانسه جائزدر دیدیلر (بیت) بو علمنك فرض عین
اولمایسی اظهر * کنشدن هر کشیه ماه انور * فقیرننك فرض عین ایله
مرادی * بو فنده اهل سنت اعتقادی * عقاید کوهریدر فقه اکبر *
عروس اعتقاده ایله از بر * مقاصد بحرینه غواص واقف * مطلو بدر بلور
شرح مواقف * کلامنك دقتنده وارمز الق * بلیه بنلنی سن کورمه لایق *
مضرة یوق زکی وقلب صافه * کونکل ویرمز عناد اعتسافه * نظر قیلسنك
کتب لرده مقاله * کلامنك حرمتنده قیل قاله * بو حرمتدندر رمنهج خلاصا *
بیورمشدر فتاوی وخلاصا * تعلم ایت کلامی قدر حاجه * دکل منهی بو
مقدار اولسه خواجه * بس بزلارکا اجمالا بلمك کفایه‌در شوننك اوچون
بیوردی *(اولوغ یولنی قویب اولکونچه ای یار * قدم قویمه تا یار

یرلارکا زنهار)*یعنی اولوغ یولنی قویمه اولوغ یول دیدکمز اجمالا
توحید اهل سنت وجماعت اعتقادنچه بلمك شول اجمال اولغوچی
یولنی قویب آیاق تایار اورنلارغه کرمکل ساقلانغیل واعتقاد دینیه دان
وتقدیرلر ده کوب بحث ایلامکل اهل سنت وجماعت نه دیدیلار آنلار
اعتقادنچه اولغیل *(ایمان ننك بیانی)*(خدادین هر نه کلدی راست
بلدنك*تلنك برله ینه اقرار قیلدنك)*یعنی ایمان اولدر خدای تعالی
طرفندن پیغمبرلرکانه حکم کلدی آنی راستقه توتوب تیل برله اقرار ایلمك
کرك بس اصلی ایمان بونلردر * (مسمانلیغ یولیده بولدر ایمان
مونی بلماس کشی تانکلا پشیمان*یعنی مسلمانلر یولنده ایمان تیل
برله اقرار قیلمق وکونکل برله راستقه توتمق در مونی بلمکان کمسنه لر
قیامت کوننده اوکنوب کافرلر کروهندان اولوب تموغده قالورلر
*(یقین بلکل که ایمان بولمغای کم*ایررر بردك زیاده بولمغای هم)*
یعنی شکسز بلکل ایمان آرتماز واکسلمز یعنی بر روش اوزرینه ترر
زیرا که قلب حالی در آننك حالی زیاده ونقصان یوقدر مشارقده
کتورمشکه برا کوایتسه ایمان آرتور وکیمور دیو اعتقاد قیلسه وشول
اعتقاداوزارینه دنیادن اوتسه شکسز کافر در قیامت کوننده قبرندان
قوبدقنده خدای تعالی ننك رحمتندن امیدسز دیو ایکی قاشی ننك
آراسنده پازلمش بولوب قوبار*(بوسوزدر اهل سنت ننك طریقی*
جدل اتدی بوسوزده هر فریقی)* یعنی بوسوزدر اهل سنت ننك
وجماعت ننك یولی واعتقادی بودر یعنی ایکسلمز وآرتمز دیو اولغان
اعتقاداما بومقامده هر کروه جدل وبحث ایلدیلار بعضی لر ایدیلار
زیاده اولور وایکسولور وبعضی لار ایدیلار زیاده اولور وایکسلمز
وبعضی لار ایدیلار ایکسولور وزیاده اولماز واما ایکسلمز وزیاده
اولمز دیدکی صحیح در بوسوزده برك اولغیل (نظم) خلوصی قلب ایله
ایمان اینانمق*رسول منزله اقرار قیلمق * بواجماله اینانمق بولدی
ایمان*قبول ایتمز زیاده بلکه نقصان *زیاده موءمن بهده نه قابل*دیان
کافردیمش بعض رسائیل*یازار متن کتاب فقه اکبر*نه ایمان ایکسولر
کندونه آرتار* فزادتهم نظیری بعض آیات*زیاده اولماسون ایلار
شهادة*بوآراده امام ننك وار جوابی * بوآیاتدن مراد آنچق صحابی*

مجرد

مجرد مظهر اولمشلر خطابه* زیاده اولمش ایمانی صحابه * بو وجهیله بو
آیتدن افاده*مفصل مؤمن به‌در زیاده*بو وجهنك غیری وار بر وجه
احسن*حنفی دن کبار شافعی دن*جهات اعتبار ایله زیاده *ظهور ایلار
حجتدن مستفاده*مثالیدر ضعیف قوت کزیده* شندن که بو درمانده
دیك* (بولور اما عمل زاید ونقصان * تا بار بخشی عملدین اجره انسان)*
یعنی اما عملر زیاده اولور وایکسلور زیراکه اینکو عمل ایلایان
کمسنه‌کا الله تعالی اجر بیرر واجماعده درجه‌سی آرتور اما عمل
قیلماین تیك توردقی کمسه‌ننك اوجماعده درجه‌سی اکسك اولور
(عمل ایلانك ولکن ایمغای سز عملدین داخل جنت بولورمز)*
یعنی هر وقت عملر ایلکل وقبولیتنی الله تعالی یه تابشرغیل آنداغ
اولسه‌ده دیمکل عمل بنی اوجماعغه کرکزر دیب زیراکه سننك
عبادتنك خداننك بیردکی نعمتی ننك شکرانه‌سی اوچوندر بلکه سننك
عبادتنك خداننك بیردکی نعمت برابری ننك منکدین برینه تورمز
لکن الله تعالی اوجماعقه کرتسه اوز فضلی برله‌در سننك عبادتنك
اوچون دکلدر * (آننك امرین دل جاننك بیلان آل * عمل قیل هم
اوزیننك فضلی غه سال) * یعنی الله تعالی بیوردقی اشارنی جان
وکونکلنك برله آلغیل وهم عملنی اخلاص ایله قیلغل قیلدقدن صنکره
قبولیتنی اوزی ننك رحمتنه صالغل بیله دیو یارب من ضعیف قلنك
بیوردقی عملنکنی قیلدیم رحمتنك ایله سین قبول ایلکل دیو زار یلق
ایلکل * نصیب ایتسه بهشت اوز فضلی دراول* عملکا تکا قلمای عمل
قیل)*یعنی حق تعالی سنکا اوجماح دولتن بیرسه اوزی ننك رحمتندین
بیرو بدر سننك عبادتنك اوچون دکلدر بس آنداغ اولسه عملکا
تایانمای دایم عملده بولغیل زیراکه بنده عمل کاماء مور درنته‌که بیوردی
(عرض اولکم عملکا اولمه مغرور عمل قیلغیل عملکا بنده ماء مور) *
یعنی حاصل کلام سن عملکا آلدانب تکبرلك ایلامکل بن چوق عبادت
قیلدیم دیو زیرا که عملنی قیلرغه قللر بیورلمشدر دنیاده بیردکی
نعمتی اوچون ایمشلر عبادت بش تورلکدر برسی عبادت جسددر
وایکنچسی عبادت نفسدر اوچونچسی عبادت روحدر تورتنچسی
عبادت قلبدر بشنچی‌سی عبادت سردر اما عبادت جسد اولدر

شریعت بیورغان نرسه‌لرنی اعضالارایله قیلماق نماز وروزه کبی
وعبادت نفس اولدر طریقتله نفس کافرکا مخالفت ایلمك وعبادت
روح اولدرکه حق تعالی حضرتنی جان وکونکل ایله سوب ذوقلق ایله
عبادت ایلمك وعبادت قلب اولدرکه نیت دنیانی قویب ماسوی
الله‌دن بیزمك وعبادت سر اولدرکه عبادتدن اولوش آلوب تجلیات
نورندن فائده آلمق بس مؤمن موحد اوشبو بش تورلیك عبادت ایله
متصف اولسه تحقیق ولی الله‌دیرمز * (عمل قیلماقدین اهل استفاده *
دیدیلار نور ایماندر زیاده) * یعنی اهل سلوك ننك کوبراکی
ایدیلرکه عمل قیلمق ایله نور ایمان آرتور اوّل کونکلنه اخلاص
اولتورب ثانیا شول اخلاصننك نوری یوزینه چقب مهیبات رحمانی
اولتوررديدیلر *(وکرنه بولماس ایمان زایدکم * عقیده بولدرای
فرزند آدم) * یعنی یوقسه اصلی ایمان آرتمز وایکسلمز بو اعتقادسنت
اهل ارینك سوزلریدر ای آدم اوغلانلاری بلکه نور ایمان زیاده
اولمقی وایمان ننك فایداسی عمل ایلاندر *(عمل ننك نفعی هم ایمان
بیلاندر * قچان یالغوز عمل قیلغان بیلاندر) * یعنی عمل فایداسی
الله تعالی یه ایمان کتورمك بیله در مجرد عمل برله دکلدر نته‌که کافرلارده
هم عمل بار در لکن عمل قیلمق دلیل دکلدر ایمان اولمغینه بلکه ایمان
دلیلدر عمل اولماقینه (قوله تعالی ان الذین کفروا وماتوا وهم کفار فلن
یقبل من احدهم ملء الارض ذهبا ولو افتدی به الآیة) بس بلندیکه
عمل ننك فایداسی ایمان ایله‌در *(نعوذ بالله ایمانسز کشی نی * قبول
ایتماس خدایم هیچ اشینی) * یعنی سغنامزلر الله تعالی ساری ایمانسز
اوامقدن زیراکه براکو ایمانسز اولسه خدایم هیچ اشینی وهیچ برعلمنی
قبول ایلامس نه قدر مال تصدق ایلاسه‌ده بارچه‌سی هباء منثورا اولور
کافر اولوب ابدی عذابده اولور نعوذ بالله تعالی *(اکرچه بخشی لر
اعمالین ایتسه * تصدق یریوزی ننك مالن ایتسه) * یعنی اکرچه
اول ایمانسز کمسنه دنیاداغی مالننك بارچه‌سنی یریوزی فقیرلارینه
ومسکین لرینه تصدق ایلاسه‌ده قبول اولمز بارچه‌سی نیل در لکن
ایمش لرکافرلرننك صدقه بیرمکی دنیاده تنی صحت لکاومالی زیاده
اولمغه فایداسی واردر آخرتده فایداسی یوقدر *(ریاضت برله بولسه

ایرته وکیچ *(اوشالکم صدقی یوقدر قیلغانی هیچ)* یعنی اول ایمان
دولتندن محروم اولغان کمسنه‌لر کیچه وکوندز نفسینه مشقت چیکدرب
روزه‌تو تب آچ تورسه‌لرده قبول اولمایب کافرلر جمله‌سندن اولور
زیرا که دنیاده وقتده اخلاصی یوق ایدی شونك اوچون قیلغان عمللری
بارچه‌سی یوق اولدی ایمشلر ریابرله عمل قیلغوچیلر هم کافرلر
جمله‌سندن بولورزیرا که عبادتنی تنکری اوچون قیلمدی بلکه حکما
غیری‌نی تنکری دیواوکدی ایمشلر فرض عمللره ریاکرسه ثوابی
ایکسلمز دیدیلر بوسوز درست دکلدر آننك اوچون هر عملکا
کرشماسندن اوّل خدا اوچون دربس کروشب شروع اتما کنده غیرنی
تنکری دیو حکما اوکدی *(بولوردوزخ آننك آخر مکانی * قوتلماس
هرکیز آندین جسم جانی)* یعنی اول ایمان دولتندن محروم اولغان
کمسنه‌لر نه قدر ایشکو عمللر ایلاسه‌لرده آخر آننك اورنی تموغدر
قوتلمز اول تموغدن تنی وجانی بارچه‌سی عذاب ایچنده قالور
(قوله تعالی ان الذین کفروا وماتوا اولئك اصحاب النار هم فیها
خالدون) * (اکر ایمان عطا قیلسه کشیکا* بیرر اجره آننك خوب
قیلمشیکا)* یعنی الله تعالی براکوکا ایمان دولتن میسر ایلاسه آننك
ایشکو عمللرینه کوب اجرلر بیررمبارك دیدارنی روزی ایلر
دیدیلر *(اکر چند کبائر قیلسه‌ی حد * تموغده قالماس ایمانلی
موءبد)* یعنی اول ایمان دولتی اولغان کمسنه نه قدر اولوغ کناهلر
اشلاسه‌ده کناهی سببلی منکو تموغده قالماسدر اکر تموغ ایچینه کرسه‌ده
آخری ایمانی قولندن ییتب اجماعقه ایلتاردیمش‌لر (مناجات بدر
کاه قاضی الحاجات)*(الهی عاصیمز بی‌چاره درمز * هوای نفس ایله
اوّاره درمز)* یعنی یارب من قلنك کناه دریاسینه دوچار اولوب دائم
الاوقات عبادتلرنی ترك ایلاب نفسم آرتندین یوریب جهان مسخره
سینه قالب من*(قوناقمز بر کیچه دنیای هیچه*نه اشلر کیچه دربز دین
بوکیچه)* یعنی بزننك عمرمزننك بارچه‌سی بر کیچه دیمکدر بش بر
کیچه ایچنده یوق دنیا آرتندین یورب نه قدر کناه اشلر باشمزدن
اوتاردیمکدر کیچه لفظی ننك اوّلکسی اوتمك معناسینه درایکنچی سی
کوندزننك ضدی درهر ایکسی ترکیدر *(بو توندهٔ توت بتون

(منلات صوفی الله یار رحمه الله تعالی)

ایمانمزنی*صباقوتقاردوتندین جانمزنی)* یعنی بوکیچه‌ده بزننك
ایمانمزنی کامل‌لك ایله سقلاب قیامت تانکنده تموغ دوتونی دین
جانمزنی ساقلاغیل دیمکدر بوتونده دیمك بوکیچ معناسینه دربتون
دیدکی یارتی غدی درکامل معناسینه درصبادیدکی تانك معناسینه در
*(کونکل صندوقینه پری بهادر*اوزنك راست ایلادنك یاکاشف الضر)*
یعنی بزلرننك کونکل صندوقمزغه تولوغ ایتب قیمتلی انجونی
تولتروب اوزنك توغری ایلاب یارب توغری یولغه کوندرکل
یامشکل‌لرنی آچقوچی الله دیمکدر قیمتلی انجودن مراد ایمان در
یعنی تلمزکاوقلبمزکاثابت ایلاکل دیمکدر راست لفظی ثابت معناسنه
استعاره آلندی کونکلنی صندوق لفظنه اضافه‌سی لجین الماء قیلندندر
اهل بدیعده مخفی دکلدر*(اوشال درقصدینه شیطان بدبخت*توشوبدر
کوب هواخواهی بیلن سخت)* یعنی بوانجو قصدینه شیطان یاوز
دولتلی تورلوك نفس آرزولری ایله قاتی حیله‌لر ایلاب ایمان اهلنی
آزدرمنه قصد ایلر ایرمش ایمش لر شیطان لعین آدم اوغلانلرینك
قان تامورلری بوینچه بورر ایرمش بس موءمن لرکاکر اك دایم آچلق
ایله تورمق آچلق ایله شیطان لرننك یولی باغلانور دیمش لر
*(اکر بولسنك بنم حالمغه حامی*توزارکلدیك عدولرننك تمامی)*
یعنی یارب سن بنم حالمنی سقلاسنك آنلرشرندین اول دوشمانلرننك
بارچه‌سی اوچاق کلی تیك توزوب بنم قاتمدن پران اولور حامی
سقلامق معناسینه درحمی یحمی حمایة کلورکل کاف عربی ننك ضمه‌سی
ایله اوتوزن یانب اوچاقده قالغان کلنی ایتورلر ترکیدر *(اکرسن
ساقلاسنك رحمت یولیدین * عدوقل کلسه نه کلکای قوایدین)*
یعنی یارب اکرسن رحمتنك برله اول شیطان دوشماندین سقلاسنك
اول دوشمان ننك قولندین هیچ براش کلمز وسوسه ایلرکا کلسه رحمتنك
برله سوروب یبارديمك در*(ینه ایماندهایدی اهل تحقیق*خدادین در
هدایت برله توفیق)* یعنی ایمان بحثنده ماهراولغان محقق عالملر
ایدیلر خدانك اوزندندر هدایت وتوفیق بیرمك بوایکسنی
بندلرکسب ایلاب تابالمازلار بونلر خدانك فضلندندر بس بونلر
ایمان کبی دکل لردر زیرا که ایمان تیل برله اقرار ایلاب وکونکل برله

راستقه توتمق در بنده‌لر کسب ایله تابارلر توفیق هدایت کسبی
اولمدی نته‌که بیوردی *(خدانك فعلی اول مخلوق ایمسدر * کشی
مخلوق آنی هرگیز دیمسدر)* یعنی خدای تعالی ننك قیلدقی فعلی
مخلوق دکلدر آنی مخلوق دیمس لر بس توفیق وهدایت مخلوق اولمدی
*(دیدیلار معرفت برله واقرار * اوشبو کم بنده سیننك فعلدین بار)*
یعنی محقق عالملر ایدیلر کونکل ایله الله تعالی‌نی تانمق وتل ایله اقرار
ایلمك بوایکی سی بنده فعلی در بس بونلر مخلوق اولدی نته‌که
بیوردی *(نیچوکم بنده‌نی خلق ایتدی مولی * تقی مخلوق ایرر فعلی
وقولی)* یعنی الله تعالی نیچوکم بنده‌لرنی یراتدی اول بنده‌ننك
اشلادکی اشلاری وسوزلاری بارچه‌سی مخلوق اولدی بس اقرار ایله
تصدیق هم مخلوق اولدیلر (بیت) دیمك ایمانده مخلوق اولدی جائز *
ایمان اولدغیچون کسبه عاجز * ازلده موءمن ایتمك حق تعالی * دکل
مخلوق ایماندن بو معنی * خلوص قابیله ایمان فائز * دیسه بن موءمنم
حقا بو جائز * دیسه من موءمنم الله تلارسه * بو استثناده اوغرار بحر باسه *
*(ایرر بر معنی ده ایمان واسلام * مونی باسه کرك هر خاص هر عام)*
یعنی ایمان ایله اسلام اصطلاح یوزندن بر معنی ده در مونی بلمك کرك
هر اولوغ وکیچکلرده لکن لغت یوزندین باشقه در لغت معناسی اعتبار
اولنمدی شونك اوچون بر معنی ده اولدیلر ایمشلر ایمانسز اسلام
اولمز واسلامسز ایمان اولماز آرقه ایله قورصاق کبی لردر (بیت)
دیدیم ایمان واسلام اولدی واحد * بو حکمه اهل سنت جمله شاهد *
بو انمز بری بری سز تصادق * بو معنی ایله وحدت اولدی صادق *
نته‌که بیوردی * ائمه قولنی برك اوشله زنهار * جدل ننك نفع یوق
بولسه نه درکار)* یعنی اوتکان امامل‌لر نه سوزلدیلر آنی حکم توت آنلر
ایمان ایله اسلامنی بر معنی ده قیلدیلر وصقلانکه بحث ایلامکدن
زیراکه بحث ننك دنیا وآخرتده فایداسی اولمز آنك برله نه کارمز
باردرکه بلکه بحث ایلمك عمل لرنی یویار ایمش لر اوتکان امت ار بحث
کو بلکتدن هلاك اولدیلر بعضیلاری دونکغز صورتنده بولدیلار
وبعضی لرنی یمل ایله هلاك ایلدی امابز ننك محمد علیه السلام امتی نه
قدر بحث ایلاسه لرده صورتلری اوزکارمز لکن کونکل لری اوزکاریب

(فرشته‌لرکا ایمان کلتورمك بیاننده) عالم لفظنی لام و سی بر له اوقوغیل

شقاوت اورناشور دیمشلر اوشله دیدیکی توت معناسنه‌در قرغز
خلقی ننك لغتی درو بعضی لری اوستادیرلار دیمشلر (فرشته‌لرکا ایمان
کلتورمك بیانی)*(ملائك کم ایررلار عالم غیب * همه حق بنده‌سیدر
بی شك ریب)* یعنی فرشته‌لر غیب عالمنده‌در بزلرننك کوزمزکا کورنمز
آنلار بارچه‌سی خدای تعالی ننك بنده‌لاریدر شك‌سز وشبهه‌سز عالم
لفظنی لام ننك اوستی بر له اوقوغیل اکر آستی بر له اوقوسانکز کافر
اولورسز تأمل ایله *(آلار فارغ ایررایچمك یمکدین * یمان قیاماق
قباحت سوز دیمکدین)* یعنی فرشته‌لر پاکدر آشامق وایچمکدین
ویمان اشلر قیلمقدین ویمان کراکمز سوزلارنی سوزلامکدین
منزه‌لردر ایمشلر فرشته‌لرننك تیللری عربی‌در لکن بر بری بر له
سوزلشمزلر دایم الاوقات خدای تعالی نی ذکر ایتارلر وصورتلاری
تورلوك تورلوك بعضی سی آدم صورتلی وبعضی سی آط وصغر صورتلی
وبعضیلری بورکت وآرصلان صورتلی وایمشلر قناتلاری بعضیلارینك
ایکی درو بعضیلارینك اوچدرو بعضیلارینك تورتدرو بعضی لری
ننك یوزدرو بعضی لارینك منکدرو دخی ایمشلر فرشته‌لر جماعتندن
کوب جماعت یوقدر ابن عباس رضی الله عنه ایدی فرشته‌لر آدمیلر
دین وپریلاردین کوپلکی اوچ منك اولوش آرتقدر فرشته‌لرکا ایمان
کلتورمك اولدر آنلار باردر بارچه‌سی خدای تعالی ننك قللاریدر ایر
وخاتون دکللردر نته‌که بیوردی*(تشی ایرمس آلارننك وصفی ایرهم *
بلاشهوت یراتدی شاه عالم)* یعنی فرشته‌لارکا ایمان کلتورمك اولدر
آنلار ایر وخاتون دکللاردر وآنلارنی شهوتسز یراتدی بز چالاین آشامق
وایچمك وجماع قیلمق یوقدر *(آلار بارچه خدانك طاعتی ده * ایماس
غافل آلار هیچ ساعتیده)* یعنی اول فرشته‌لار دائم الله تعالی طاعتنده
وعبادتنده هیچ بر ساعت آنلار عبادتدن خالی اولمزلر (قوله تعالی ولا
یسبقونه بالقول وهم بامره یعملون ولا یستکبرون عن عبادته ولا
یستحسرون الایة)*(اکرچه بارچه‌سی طاعت سرشته * مقرب
بعضی دین بعضی فرشته)* یعنی اکرچه فرشته‌لار هر برسی طاعت
وعبادتغه دایم لق قیلسه‌لارده لکن حق تعالی حضرتنه بعضی لارندن
بعضیلاری یقیندر آدمیلر حاللاری کبی نته‌که آدمیلرده پیغمبرلر الله تعالی یه

یقینلاردر

یقینلاردر اولیالاردن اولیالار یقین لاردر عواملاردین ایمشلار الله تعالی یه
مقرب فرشته‌لر یتمش منك صافدر حول عرشده طواف ایدرلر هر صفنده
یتمشار منك فرشته واردر صورتلری آدمی صورتنه بنکزر ایمشلر
آنلرننك باشی سکز فرشته‌لر آنلرنی کروبین دیو ایتورلر اول سکز
فرشته‌لر عرشنی یوکلاکانلردر نته‌که (قوله تعالی ویحمل عرش ربك
فوقهم یومئذ ثمانیة الایة) (بیت) عبد الله در رجمله فرشته * عبادتده
اطاعتده سرشته * ذکورتدین انوثتدن بریلر * نه اکل شرب وشهوتدن
بریلر * ملك لردن دکل شیطان مارد * شواهد جن دان اولماسنده وارد *
دکل هاروت ماروت امر ظاهر * اصح بونلر ملك در غیر کافر *
کتابلارغه ایمان کلتورمك بیانی)* (مسلمانلر اوقور قرآن که حالا *
ایررباره چه کلام حق تعالی)* یعنی الحال مسلمانلر درس آلوب
اوقودقی قرآن الله تعالی ننك کلامیدر کوکدن جبرائیل واسطه‌سی ایله
یبارلمشدر وایمشلر قرآن یکرمی اوچ یلده تمام اولدی پیغمبر علیه
السلام حضرتینه کرك صاین جبرائیل علیه السلام ایندرر ایردی
*(تقی پیغمبر مزدین بورون بیل * خداوندیم کتب که قیلدی نازل)*
یعنی پیغمبر مزدین بورون الله تعالی پیغمبرلرکا کتاب لر یباردی نته‌که
آدم شیث وادریس وابراهیم وموسی وعیسی پیغمبرلره علیهم السلام
کتابلر یبارلدی وایمشلر توریت موسی علیه السلام غه ایندی آدم
پیغمبردن آلتی منك یل صونك وموندین صونك زبور داود پیغمبره
تورت منك یلدین صونك ایندی وآندین صونك انجیل عیسی علیه
السلام غه بش منك یلدین صونك ایندی ایمشلر که توریت سریانی
تلی اوزرینه ایندی زبور غبرانی تلی اوزرینه ایندی وانجیل نبطی
تلی اوزرینه اندی وایمشلر کوکدان اینکان کتابلر یوزده تورتدر
یوزده تورت کتاب ننك معنالری بارچه‌سنی قرآنده یاد قیلدی
اول قرآننی یوزده تورت سوره ایلدی اول سوره‌لارنی یتی کساك ایلدی
اول یتی کساك قرآن ننك معنی لرنی یتی آیت فاتحه سوره‌سنده قیلدی
اول یتی آیت سوره‌ء فاتحه ننك معناسنی یتی حرف بسم الله لفظنده
قیلدی اول یتی حرف بسم الله معناسنی اوچ حرف الله دیکان کلمه‌ده
قیلدی (بیت) الله اوزی یتار عاشقلره * قرآن کل سی یتار عالملره *

(کتابلارغه ایمان کلتورمك بیانی)

عالم مسکین نه ایله سون کلمه لاری چوقدر * بو اوچ حرفی ایله عارفلارننك
کونکلی توقدر * (یباردی هرقایی پیغمبر یغه * که ایمان کلتوریمزلار
باریغه) * یعنی الله تعالی هر پیغمبرلارکا کتاب لر یباردی بارچه سینه
ایمان کلتورب حق دیب ایتورمزلر * (بارسی حق تعالی ننك
کلامی * مونی بلسه کرك هرخاص عامی) * یعنی کوکدان اینکان کتابلر
باریسی حق تعالی ننك کلامی در بو سوزنی بلساك کرك هر اولوغ وکچکلر
* (کلامی وصفیده ای آدمی زاد * قیلب ایردیم صفاتی بابیده یاد) *
یعنی الله تعالی ننك کلام صفاتنی ای آدم اوغلنلری بیان قیلوب ایردیم
صفاتنی یاد ایتکان بابلرده یعنی الله تعالی کلاملری غیری مخلوقدر دیو
یاد ایلاکان ایردیم (پیغمبرلارکا ایمان کلتورمك بیانی) * (ثنا وحمد
قدر تلیغ خداغه * که ایمان کلتر بمز انبیاغه) * یعنی مقتامنی آنچلاین
الله تعالی اوزرینه ا واسون بحمد الله آننك هدایتی سببلی پیغمبرلارکا
ایمان کلتورو بمزلر * (آلارننك اوّلی کم آدم ایردی * محمد بارچه سیغه
خاتم ایردی) * یعنی اول پیغمبرلارننك اوّلی آدم علیه السلام وآخری
محمد علیه السلام ایردی اول محمد علیه السلام بارچه پیغمبرلارننك آخرنده
کلدی وآنلرنی صونك پیغمبر یوقدر (بیت) کمال حکمت ارسال
رسل ده * عباده لطفیدر شرح سبیلده * مبشر منذر ارسال بشردن * اغاثتدر
تمیزه خیری شردن * کروه انبیا اوّلی آدم * آننك آخری محمد فخر عالم *
محمد انبیانك افضلیدر * بو حکمنك شاهدی نص جلیدر * تعین یوق
عبادی انبیایه * بو فنده ظنی کم ایلار رعایه * (باریسی تنکریننك
سوکان قلیدر * باریسی جنت رضوان کلیدر) * یعنی اول انبیالر بارچه سی
حق تعالی ننك سوکان قللاریدر وبارچه سی الله تعالی ننك رضالق
ساچاکی اوساچك یرلاریدر یعنی الله تعالی ننك رضالقی آنلارغه تابع
اولوب تاباور * (خدانك حکمنی هر فعل سوزکا * نبی لار قیلمدی بر ذره
اوزکا) * یعنی اول پیغمبرلار الله تعالی ننك حکمنی وایتکان سوزنی ذره
قدر نیچه اوزکارتمدیلر الله تعالی نه امرکا قوشوب آنلارنی یباردی قوللاری
اوزه کلتورب تیکوردیلار زیاده وکم ایلامیوب واوزلاری شول
امردین چقمیوب وخلایقدن جور وجفا کوردکلرندن قاشلارنی
چتمادیلر وکناه اشلامدیلر واشلامکا قصد ایلمدیلر * (یتوشماس هیچ

(پیغمبرلارکا ایمان کلتورمك بیانده)

ولی لر جالاریغه * یتوشماس بلکه خاك پالاریغه)* یعنی اولوغ اولیالر
مرتبه‌سی انبیالار مرتبه‌سی ایله برابردکلدر زیراکه اولیالار انبیالارننك
آیاق باسدقی یرلاریننك توفراقلارینه برابردکللردر زیراکه انبیالار
صاحب وحی در اولیالار صاحب کرامتدر صاحب کرامت ایله صاحب
وحی قنده برابر اوله ایمشلار اولیالار مرتبه‌سی انبیالار مرتبه‌سی قاتنده
بردینکز ننك تاجی سی کبی در (بیت) ولی لار رتبه‌ده ایرمز نبییه*
بن یهیدر بو سوزهر برزکییه * ودخی اولیالارننك زوال ایماننده
خوفی واردر *(آلاردر ذریات آدمی خاك * کناهدین انبیاننك
بارچه‌سی پاك)* یعنی اول انبیالار توفراقدین یراتلغان آدم پیغمبرننك
نسلی در اول انبیالار کناهلاردن پاکلاردر (بیت)مبرادر نبی مطلق
کفردن * کبائردن دخی منع سخردن *(آلاردین بعض ایش که قیلدی
یلر نقل * قیلور تأویلنی نعمان باعقل)* یعنی انبیالاردن پیدا بولغان
اشلارنی نقل ایلدیلار نتاك آدم صفی الله اوجماحده بغدای یمدیکی کبی
وداود پیغمبر اوریا خاتونونی آلدقی کبی وابراهیم یالاوچ یل فعل
کبیرهم دیدیکی کبی ویوسف علیه السلام ننك قرداشلاری آلدنده
من قل من دیو اقرار ایلدیکی کبی وشول یوسف طس یاشریب
قرندشی اوغری دیو تهمت قیلدقی کبی وبوندن غیری نه‌که
انبیالارده بادر وبزننك پیغمبرمز بالنی حرام قیلدقی کبی بونلارننك
بارچه‌سنی امام اعظم رحمه الله اینکو تأویل ایلا کاندر وآننك
تأویلنچه اولماقی کراکدر وپیغمبرلر موندغ اشنی قیلدی دیو
برلاره بیلکو توتمق کرکمز حقیقتده بوایتولکان نرسه‌لر کناه اولسه‌لرده
بعضی سینه پیغمبرلکدان بورون اولغاندر وبعضی لری آیاقلاری
تایب خدای تعالی عفو ایتکاندر بس عفو ایلادکی نرسه‌لر یوق حکمنده در
(نظم) صغیره مثل بر تطفیف حبه * نبی ایتماز آنکا میل محبه * امام اعظم
حرمتله بیوردی *کتاب فقیه اکبرده بیوردی*محمد مصطفی نعم مأوا *
یوق اصلا برکناهی ارتکابه *(اول اش قصدا ایماسدر انبیادین* آلارغه
لعزش پادر خطادین)* یعنی اول اشلارکه یوقاریده کوچرلدی اول
اشلارنی قصدا اشلاسه‌لارده کناه قیلدی دیو ایتلماسدر بلکه آیاقلاری
تایدی وخطالق قیلدی لر دیو ایتولور ایمشلار که آیاقلاری

تایدی دیوایتماکلکنی هم رواکورمدیلر امام اعظم قاشنده فتوی
بوسوزکادرمبارقده مذکوردر لعژش آیاق تایمق وخطابارمق معناسینه
در فارسی در * آلارقصدیله هرکیز قیلمادیلار * بیورغان امریدین
آیرولمادیلر) * یعنی اول انبیالر هرکیز کناهی قصد ایله قیلما
دیلار الله تعالی نه بیوردی ایرسه آندین آیرلمادیلر *(باری دریای
رحمتده ایدی غرق * رسول ایله نبی ده بولدی برفرق) * یعنی اول
انبیالر بارچه لاری خدای تعالی ننك رحمت دریاسینه غرقلر ایدی
وخدای تعالی آنلرنی زوال ایماندان وپیغمبرلقدان معزول اولماقدن
سقلامش ایردی لکن آنداغ اولسه ده رسول ایله نبی آراسنده آیرمه
باردر یعنی رسول ایله نبی باشقه نرسه لاردر *(رسولینه ایر رشرط ای
نکونام * ولی بولدی باریغه وحی الهام) *(نبی درهر رسول آنکلاغوچی
بول * ولکن هرنبی ایرمس رسول اول) * یعنی رسولنی نبی دیمك
جائز درلکن رسول ننك الله دن اینکان کتابی اولور ونبی لرنی رسول
دیمك جائز دکلدر زیراکه نبی ننك الله دن اینکان کتابی یوقدر
وایمشلر جبرائیل رسول لارکا اویاغ وقتنده کلوب خبر بیرر ونبی لارکا
اویقوده کلوب خبر بیرر وایمش لار نبی لارننك استادی رسوللارترر
نبی لر شاکردلری حکمنده در رسول لاردن سبق آلب جبرائیل اویقو
لرنده کلوب خبر بیرکاندر سن پیغمبرسن دیو رسول لر مثالی ادریس
شیث وموسی کبی لاردر بونلارنی سوچی دیرلر وزکریا وایوب
وشمعون کبی بونلرنی یالاوچ دیرلر تأمل ایلیه سزلر * (دیدیلر
پاره مؤمن بالاسی * ایرر بر معنی ده هر ایکلاسی) * یعنی ایدیلر ای
مؤمن ننك یوراکی ننك پاره سی رسول ایله نبی آراسنده باشقه لق
یوقدر هر ایکسی بردر دیدیلر رسولنی نبی دیرلر ونبی نی رسول
دیرلر هر ایکسی بردر *(سلف کم ایلدی لطف عنایت * ایرر اوّلکسی
مشهور روایت) * یعنی اوتکان اماملر لطف عنایت ایلاب اوّلکی
روایتنی درست کوردیلر یعنی رسول ایله نبی آراسنده آیرمه یاساب
یازدیلر نتاك یوقاریده مذکور اولندی فتوی آنکادر *(بشر پیغمبرین
سلطان اعدل * ملك پیغمبریدین قیلدی افضل) * یعنی اهل سنت
وجماعت ننك کوبراکی (ایدیلر آدمی زاددن اولغان پیغمبر فرشته لر

پیغمبر یدین آرتقدر دیدیلار بو دلیللارایله در اوّل دلیل بودر الله تعالی
آدم پیغمبره فرشته لارنی سجده قیلدردی بس آدم آرتق اولدی ایکنچی
دلیل اولدر آدمیلار فرشته لاردین عالم ایدی علم لك آدمی زاددن اولغان
پیغمبرلار فرشته لاردن آرتق اولدی (قوله تعالی هل یستوی الذین
یعلمون والذین لا یعلمون) اوچونچی دلیل اولدر آدمیلاردن اولان
پیغمبرلار طاعت وعبادتنی مشقت ایله ایلدیلر فرشته لارده مشقت
یوقدر تورتنچی دلیل آدمیلر اوجماح وتموغنی کورمایون اینانب
تورلار فرشته لار کورب تورلار بس کورمیب اینانغان کمسنه لارننك
فضیلتی واردر بشنچی دلیل الله تعالی قرآنده اصطفی دیو ذکر ایلدی
آدم پیغمبرنی ونوح یلاوچنی وابراهیمنی وآننك جماعتنی (قوله تعالی
ان الله اصطفی آدم ونوحا وآل ابراهیم وآل عمران علی العالمین)
بو دلیللار ایله آدمی زاددن اولان پیغمبرلار فرشته لار پیغمبرندن
آرتقدر فلاسفه لار ودهریه لار دیرلار فرشته لار پیغمبری آرتقدر
بونلارننك سوزی باطلدر (بیت) بشردان هر رسول افضل ملکدن *
ثوابی اکثر اکمل ملکدن * ملکلردن رسول جبرائیل امثال * واسرافیل
نظیری مثل میکال * دخی عرش حامل اولان ملائك * بولار امثالیدر
رضوان مالك * نبی دن غیر یدن بونلار مفضل * کتابی معتبرده بو مفصل *
*(بو سوزدر مذهب سنت جماعت * آلار هرنه دیدی قیلغل اطاعت)*
یعنی آدم پیغمبرلاری فرشته لار پیغمبرندن آرتق دیمك اهل سنت
وجماعت ننك مذهبی در بونی کونکلنکده برك توتوب آنلارغه بوین
صونغل (بیت) بوننك ضدینه بارمق فسلغی در * عقاید اشعریه دن
بریدر *(دیدیلار عامهء فرزند آدم * ملك ننك عامه سندین فضلی
کوب هم)* یعنی اماملار ایدیلار آدم اوغلانلاری ننك عامه لاری
فرشته لرننك عامه لارندین آرتقدر عامه دن مراد بونده نبی دن غیر یلاردر
(بیت) مغضلدر ملکلردن عوامه * صحابه تابعون اهل کرامه * بولاردن
صنکره سائر مؤمن افضل * ملکلردن عوامه مکمل * عوامدان بولغان
آدمیلار اولدرکه اهل تقوی اوله نته که بیوردی * کتاب کافی کم
پر باصفادر * دیدی عامه :وبرده اتقیاد)* یعنی کتاب کافی ننك
مصنفی صفا اهلی ننك باشچی سیدر اول ایدی عامه دن مراد بو اورنده

تقوی لاردر یعنی صوفی لاردر آنلر فرشته لارننك عامه لارندین
ارتق لردر زیرا که آنچلاین اوامسه آدم اوغلانلاری ننك بعضی اری
قان توکب نهر ایچب زناقیلب یورلر قچانکه بونلر فرشته لاردان
ارتق اوله زیرا که فرشته لار الله تعالی ننك عبادتلارندن خالی دکل لاردر
فتوی بونکا درنته که بیوردی * (بشرده ورنه چندان بی عمل در * بهایمدك
ایرر بل هم اضلدر) * یعنی کورمزمی سن آدم اغلانلارنده نه قدر
علمسز واردر تون کون حیوانلارکبی آشامق ایچمك هوسنده در
حق تعالی ننك عبادتندن غافل لاردر آنلر قچان ارتق اوله اهل
طاعتدنکه فرشته لر اهل طاعتلاردر (قوله تعالی اولئك کالانعام بل هم
اضل سبیلا) * (پیغمبرننك باری عادل واعدل * ولکین بعضی سیدین
بعضی افضل) * یعنی پیغمبرلارننك بارچه سی عدللرننك عدللراکی
دراکین آنداغ اولسه لارده بعضسی بعضی سندن حق تعالی یه یقین
راق وافضل راق درنتکه بزننك پیغمبرمز جمیع پیغمبرننك باشی در
لکن الله تعالی یه یقین اولمقلری ثواب یوزندن در نته که بیوردی
* (ثواب رتبه ده افضل ایرر حال * مساویدر نبوت برله ارسال) *
یعنی عبادت ثوابنده نبی ایله رسول برابردر زیرا که الله تعالی یه یقین
اولماق ثواب کوبلکی برله دکل بلکه وسیله یوزندان درنته که الله تعالی
موسی پیغمبر ایله طور طاعنده یتمش قت پرده آرقلی سوزلشدی
وبعضی لر ینه جبرائیل آرقلی سوزلشدی وبعضیلری جبرائیل آرقلی
توشنده کورب سوزلشدی وبزننك پیغمبرمز ایلان معراج تونده
پرده سز سوزلشدی بس یقین اولماقلری بو ترتیب اوزرینه در تاءمل
ایلیه سن * (باری ننك مهتری اول مصطفی در * حبیب حق نکین
انبیادر) * یعنی پیغمبرلارننك بارچه سی ننك افضل واکملی محمد
مصطفی در وپیغمبرلارننك یوزك قاشیدر مراد پیغمبرلارننك آرتعراقی
در (پیغمبر علیه السلام ننك معراجی ننك بیانی) * (محمد کم ایرر
افضل واصدق * ایرر بی شك شب معراج برحق * یعنی محمد علیه السلام
پیغمبرلرننك آرتقیدر اول دوستنه معراج تونی عطا ایلدی ومعراج
قصه سی اوزاقدر بونده ذکر ایلامك ایله کتاب اوزون اولور ایمش لر
معراج ربیع الاول آیننده اولدی وبعضی لر ایدیلر رجب آیننده بولدی

معراج نبی صلی الله علیه وسلم ننك بیانی

ایمشلر پیغمبر علیه السلام ننك معراج تونی برلمقی مکه‌دن مدینه‌کا
کوچمزدین اوّل بریل ایدی وایمش لر پیغمبر علیه السلام معراج
کیچه‌سنده یتی قت کوکنی منب عرش کرسینی اوتوب ویتمش پرده‌لرنی
اوتب حق تعالی برله توقسان منك سوزسوزلشدی وایمش لر بوقدر
یرنی کوردیکنده وقایتوب اوینه کردیکنده توشاکی نمك اسی لیکی کیتمکان
ایردی وهرکم معراجغه انکار ایلسه کافر اولور وایمش لر مسجد الحرام دین
مسجد اقصی یه بارد قینه انکار ایلاسه اتفاقی کافردر وآندین یوقاروسینه
بارماقینه انکار ایلاسه کافر اولمازدیب یلرنته که بیوردی *(حرمدین
مسجد اقصی غه نا کاه * آلب بارغانیدر آیته آکاه) * یعنی پیغمبرمزنك
مسجد حرمدین مسجد اقصی غه بارمقی قرآندین آنکلانه‌در آندین
یوقاری بارمقینه آنکلانمدی بو اجماع امتدن بیلندی مسجد اقصی دن
مراد بیت المقدس مسجدیدر مسجد حرام ایله بیت المقدس ننك
آراسی قرق کونلیك یولدر (قوله تعالی سبحان الذی اسری بعبده
لیلا من المسجد الحرام الی المسجد الاقصی الایة بیت) شب معراجنك
اولدی ماه تابی * نه فرشنك بلکه عرشنك آفتابی * اویانق شخصله اول
شاه لولاك * شب معراج قیلدی سیر افلاك * براقه مکه‌دن مندی اوسرور *
رکابنده یوررنا موس اکبر *(هم اقصادین سماغه باردی اول نور *
بو سوزننك صدقیغه اخبار مشهور) * *(سمادین یوقاری هر قایسی
جاغه * عنایت ایلدی اول باسخاغه) * یعنی کوکلردین خدای تعالی
تلادکی اورنلرغه ایرشماکی الله تعالی اول بنده سینه یاردم اوچون
آشردی اول یومرتلق ایداچی دوستنی (بیت) دخی اعلایه آندین
اولدی ارشاد * ایرشمز اول مقامه عقل نقاد *(باریغه صدقمز اقرارمز
بار * ایماس هیچ قایسی اشی تنکریکا دشوار) * یعنی جمله سینه راستلق
ایلاب تلمز ایله اقرار ایلرمز بیله‌دیو یعنی معراج حقدر حق تعالی بر
ساعتده یتی قت کوکلرنی کزدرب قایتارمق تنکریه مشکل دکلدر
(بیت) نه مانع قدرت حقدن بو حاله * بو دعواده محال یوق حواله *
*(مقام وسدره و نجم ملك نی * بهشت عرش کرسی نه فلك نی) * یعنی
سدرة المنتهی نی وکوکدا کی یولدزلرنی اوجماح وتموغنی عرش وکرسینی
وتوقزکوکلرنی *(اکر بر کیچه‌ده کورساتسه نی کم * وکو بر دمده

کورساتسه نی شك هم) *یعنی بو نلر نی برکیچه ده کورکازمکی مشکل دکلدر
بلکه برصولوده کورکازسه نه شك ایدرسن حق تعالی یه مشکل دکلدر* نچوك
حکم ایلاسه قادرخدادر* چراوچون دیمك قلدین خطادر)* یعنی الله
تعالی نچوك حکم ایلاسه آنکاقادردرنه اوچون موندا غ قیلدی ونه اوچون
آندا غ قیلماس دیمك بزلرکا لایق دکلدرزیرا که الله تعالی ننك قدرتی
جمیع قدرتلرنی محیطدر*(یقین بلکل آننك معراجین ای یار * تنی برله
ایدی هم ایردی پیدار)* یعنی شکسز بلکل اول پیغمبرننك معراجین
اوزی تنی برله ایدی او یاغلقی برله ایدی (یوقلاب توشنده اولدی دیب
شیعه خلقی ایتورلر معراجغه آشماقی تنی ایله دکل ایدی بلکه دوشنده کوککا
منب حق تعالی برله سوزلاشدی دیدیلار باطلدر (بیت) اویانق
شخصیله اول شاه لولاك * شب معراج قیلدی سیر افلاك* *(حبیبن هر
نچوك قیلسه سرافراز*خدانك رحمتی کوبدر ایمس آز)* یعنی الله
تعالی اوزی ننك دوستنی نچوك قیلسه ده قیلور ای اولوغلق ایاسی
زیرا که خدانك رحمتی کوبدر آز دکلدر سرافراز دیدکی وصف
ترکیبی در اولوغلق معنی سینه کلور لغت فارسی در (بیت) بو
معجزدن تعجبدن صدا ده * دیدی سبحان الذی اسری بعبده)
(صحابه لرننك بیانی رضوان الله علیهم اجمعین *(صحابهٔ نبیدر بارچه
سی حق*یمان یولده ایماس هیچ قایسی مطلق)* یعنی پیغمبر علیه
السلام ننك صحابه لری بارچه سی حقدر و آنلر هر برسی یمان یولده
یورمدی لر بلکه هر قایوسی حق یولنی دوتدیلر وحق یولغه اوندادیلر
*(ایرر هر قایسی سی نجم هدایت*خدا خلق اوغلیغه قیلغان عنایت)*
یعنی اول صحابه لر هر قایسی سی حق یولغه کوندرکوچی یولدزلردر
حق تعالی اول صحابه لرنی خلایقغه یاردم اوچون پیغمبر مجلسنده ایلاب
عالم اولب آنلردین هدیثلر ایشتب عمل قیلورمزلر*(بهشت لسکدر
آلاردین قطع اون یار * بشارت بیردی اول سلطان ابرار)* یعنی اول
صحابه لردین اون کهسیه اول ایندکولرننك سلطانی پیغمبرمز علیه
السلام اوجماح سیونچی بیردی دنیاده اولمسدن بورون پیغمبرعلیه
السلام اون کشیه اوجماح لق لردیوایتورایردی*(ابوبکر عمردر صونکره
عثمان * علیدر طلحه درهم عبدرحمن)* یعنی اول اوجماح سیونچی

صحابه کرام ننك بیاننده

بیرلمش کمسنه لارننك اوّلی ابوبکر ایکنچسی عمر دراوچونچسی عثمان
تورتنچسی سی علی بشنچی سی طلحه آلتنچسی عبد رحمن بن عوف در
*(زبیر بوعبیده بولدی اخبار * سعید سعد در آیغان بواون یار)*
یعنی یتنچسی زبیر سکزنچی سی عبیده توقزنچسی سعید بن وقاص
اونچی سی سعد بن زید در *(محمد کم ایدی هادیی عالم * بشارت
بیردی اوچ فرزندیغه هم)* یعنی محمد علیه السلام عالمنی کوندر
کوچی دردخی اول اوزی ننك اوچ بالاسیغه اوجماح ایله سیونج بیردی
آنلار بونلاردر *(بریسی فاطمه در هم حظیره *حسن برله حسین ایکی
نبیره)* یعنی اوچ بالاسی ننك بریسی فاطمه در اول فاطمه ننك صفاتی
بودر هرامدن سقلانغوچی در ودخی حسن برله حسین بالاسی ننك
بالالاری یعنی فاطمه ننك اوغلانلریدر حظیره خاننك فتحه سی ایلان
ونقطه لی طاننك کسری ایله کناهدن منع لانکوچی معناسنه در (ومنه
قوله تعالی وما کان عطاء ربك محظورا) نبیره نون ننك فتحه سی ایله بای
عربی ننك کسری ایله بمعنی ولد الولد فارسی در (نظم) ایشت خیر
القرون قرنی کلامی * ممیزدر صحابهٔ کرامی * صحابه دن اونی اسمیله
تقریر *رسول الله قیلب جنتله تبشیر *زبیر چار یار سعد وطلحه *سعید
ابن عوف بوعبیده * اوچ یوز اون اوچ غازی اهل بدره *بودمده کیچه
جنتده صدره * دخی بیعت ایدن تحت شجرده * مبشره محصر در بنك
یوز ارده *تبول فاطمه اهل سعادت *قیلور جنت نساسینه سیادت *حسن
اولمش حسینیله نه جیدن * شباب اهل جنت ایچره سیدن * دخی صدیقه
عایشه خدیجه *کررلر جنته بودر نتیجه *عجب می سایر ازواج رسوله *
اولینه جزم جنتده وصوله *دخی سائر صحابه ذکر خیره *مخصص قیل قیاسن
ایتمه غیره *بودر بنم بو بلدوکی کلامم * روایت لرده اولدقی مرامم *
که تاج الدین همیشه بول تلاکده *که مقصودلر تابامشدر تلاکده *
(نبی لر صونکیدین بلکل بتحقیق *که انسان افضلی ابوبکر صدیق *
یعنی پیغمبرلاردن صونك باکل که آدمی لر آرتغراقی وصدیقراقی ابوبکر
درزیراکه ابوبکر حقنده فضایل لرکوبدر بارون ذکر ایلمك ایلان
کتاب اوزون اولور بزلارکا اعتقاد بیله درکه پیغمبرلاردن صونك
ابوبکردن آرتق کمسه یوق دیب اعتقاد ایلمك (بیت) ولیلر افضلی

ابو بکر صدیق * بودر اجماع ایله تصدیق * (که آندین صونکره عمر
صونکره عثمان * هم آندین صونك علی بی شبهه ایجان) یعنی ابو بکردن
صونك آدمی لرننك افضلی عمردر آندین صونك عثماندر آندین
صونك علیدر دیو اعتقاد ایله (بیت) عمرهم افضلی دراولیاننك * ابو بکر
ولی دن ماعدا ننك * بولردن صونکره ذی النورین افضل * حیا کنجینه سی
حلمیله اکمل * کلوب نوبت علی المرتضی غه * مفضلدر بولردن ماعدا غه
* خلافتده بو ترتیب اوزره واقع * بودرحق اعتقاد جزم نافع * (ایررر بو
تورت امت ننك نکینی * شفاعت خواهمز ننك جانشینی) * یعنی بو
تورت ذکر اولغان ارلار بارچه سی امت ننك اینکوسی ومرغوبی
دیمك علاقهء مجازی اوزرینه یاکه استعارهء تهکم سبیلی اوزرینه در
جانشین خلیفه معناسینه در یعنی برا کوکیتسه آننك اورنینه اولتورمق
معناسینه در تاءمل ایلیه سن * (رسول ایدی اوکورسم دنیادین یوز *
خلافت بولغای اوتوز یلغه چه توز) * یعنی رسول الله علیه السلام ایدی
بن دنیادین اوتسام اوتوز یلغه چه بو تورت یاریم خلیفه اولوردیدیلر
آندین صونك خلیفه دیو ذکر ایلمز لر بلکه آنلاری تورالار وسلطانلار
دیو ذکر ایلانکز دیو بیوردی ایمش لر ابو بکر ایله عمرننك خلیفه لکی
اون اوچ یل بولدی وحضرت عثمان ننك خلیفه لکی اون ایکی یل
بولدی وحضرت علی ننك خلیفه لکی بش یل بولدی اوتوز یل تمام
بولدی * (اول اوتوز یلده شاه ایردی اوتورت ایر * آلار وقتیده
بوستان ایردی هر بیر) * یعنی اوتوز یل ایچنده اول تورت یار
پادشاه ایردی آنلار زماننده هر قابسی یرده عدل لك وبرکاتلك ایردی
ایمش لر آنلرننك زمانی دیك زمان کلمز مکر حضرت مهدی آخر زمان
توغروسنده دنیاغه کلسه آنلر زمانی دیك اینکو زمان کلور دیدیلار
* (آلارده دین صونکره هیچ عالم وعامل * قیله آلماس آلار دیك عدل کامل) *
یعنی اول تورت یاردن صونکره نه قدر علم ایله عامل اولان کمسه لارده
آنلر دیك کامل عدل لك ایلمز لار نه قدر صوفی وزاهد اولسه لارده
آنلرننك آیاق توفراقنه برابر اولمز لر * (اوشال تورت ایرکه احمد
یاری ایردی * بهشت معرفت کلذاری ایردی) * یعنی اوشال یاد اولنغان
تورت کمسنه پیغمبرمز احمد ننك یولداشلاری ایردی الله تعالی نی

تانمقده او جماح ننك كل باقچه لرى ايردى *(رسول الله طريقين ايرته
وكيچ * سرى موى تخلف قيلمادى هيچ)* يعنى اول تورت يار رسول
حضرتى ننك يولنى ايرته وكيچه توتدى يلر و ترك ايلاركا قصد ايلمدى يلر
وحضرت رسول ننك هيچ بر امرينه خلاف ايلمدى يلار باش توكى قدرى
يعنى كرك آز بولسون وكرك كوب بولسون ديمكدر *(نچوك بولسون
خلاف اول چارسعده * پيغمبر قيلدى اوتوزيل غه وعده)* يعنى اول
تورت يار نچوك اوتوزيلدين آرتق خليفه اولسون زيراكه پيغمبر
عليه السلام آنلارغه بندن صونك اوتوزيل سزلر خليفه بولورسزلر
ديو وعده قيلدى پيغمبر عليه السلام حق سوزلدر ايكى اولماز (بيت)
* اوتوزيلده تمام اولدى خلافت *اوتوزيلدن صونك دينور امارت *
*(آلارنتك وصفى ننك هيچ سانى بولماس *تمام ايتاى ديسه امكانى
بولماس)*يعنى اول تورت يارننك اينكو صفت لرى ننك حساب
وسانى بولماس نه قدر ايتماك تلاسامده ممكن بولمس زيراكه آنلرنى
الله تعالى مدح ايلدى بس آنداغ اولسه الله تعالى مدح ايلاكان
كمسنه لرنى نته كه مدح ايلاسك اوله ديمكدر بيت) هركم ننك
مادحى الله اوله * كور قياس ايله كه اول نه شاه اوله * (صحابه ننك بارى
هم پاك دينلر * باروسى رهنماى راه دينلر)* يعنى بو تورت دن غير
صحابه لر بارچه سى پاك دينده در و آنلرننك بارچه سى توغرى يولغه
كونلر كوچيلر در واوزلرى هم توغرى دينده در * (آلاردين صونكره
هيچ كم جالاريغه * يتوشماس بلكه خاك پالاريغه) * يعنى صحابه لر
زماننن صونكره كلكان اينكولر آنلارننك مرتبه سينه ايرشمزلر بلكه
آنلارننك آياق لرى باصدوغى توفراقلريغه هم ايرشمزلر زيراكه
آنلر پيغمبر عليه السلام مجلسنده ايردىلر نته كه بيوردى *(كشى بولسه
نبى ننك صحبتيده * كمان يوقدر آلارننك قربتيده)* يعنى بر اكو
پيغمبر مز عليه السلام كبى اينكو مخلوق قاتنده مجلسداش اولب دايم آننك
آرتنده نماز قيلسه شك ايلامه آنچلاين كمسه لر حق غه قربتى يوقدر
ديو تحقيق الله تعالى غه يقين لقلرى كوبدر الله تعالى يار اقاغان قللر
يدر *(صحابه بعضسى كم مرتضى غه * تخلف ايلدى اول باسخاغه)*
يعنى صحابه لارننك بعضيسى جومارد لق ايلاسى على رضى الله عنه كا

(مكاوح رضى الله عنه وقيزيك قصه سى)

خلاف لیق ایلمدیلر اول خلاف ایلا کوچیلر معاویه حضرتلری ایردی
وآننك توابع لری ایردی حضرت علی زماننده معاویه من خلیفه من دیو
یعنی عثماندین صونك خلیفه لك منکالایق دیو دعوی قیلوشدیلار
کوب سوقشلر قیلدیلر کوب خلق ننك قانلری توکلدی آنداغ اولسه ده
معاویه حضرت علی کا خلاف قیلماق اجتهاد بابنده ایردی یعنی حضرت
پیغمبرمز ترك زماننده ایتب ایردی (وان الخلفاء من بعدی ابو بکر ثم
عثمان ثم انت) دیو دعوالری شوندین ایردی آنداغ اولرسه ده ایتماك
کرکمز صحابه لر بر بر ینه اویماد یلر بز آنلارغه نه اوچون اقتدا قیلورمز
دیو زیرا که معایه ننك خلافلقی اجتهاد بابنده ایردی بناکاه اجتهادی
خطا کتدی زیرا که معاویه حضرتی مجتهد ایردی مجتهد خطاسی صواب در
نته که بیوردی * (صواب ایردی اول ایرلرننك مرادی * خطا بولدی
بناکاه اجتهادی) * یعنی معاویه ننك وآننك توابعلر ینك اجتهادلری
ونیت لری توغریلقده ایردی بناکاه تاءویل لری توغری اولمایب
خطا کتدیلر بس اجتهاد قیلب مجتهد خطا ایلاسه آخرتکا بارغانده آنکا
عذاب یوقدر نته که بیوردی * (خطا قیلغان بیلان یازدی دیه سمز *
جماعت اهلیدین آزدی دیه سمز) * * (ائمه اهل سنت کم ایدیلر
خطای مجتهد معفود دیدیلر) * یعنی اهل سنت اماملری ایدیلر مجتهد
بناکاه خطا ایلاسه خطاسی عفود دیدیلر * (خطاغه بلکه تابدیلر ثواب *
بوسوزدر اهل سنت ننك جواب) * یعنی بلکه اجتهاد قیلغوچی خطا
ایلسه ده آنکا ثواب اولوردیدیلر بورو شچه جواب بیردیلر اهل سنت اماملری
*(بتیبدر مجمع الاشیاده ای شمع * خطادین بلکه ایتب ایردی اول جمع) *
یعنی مجمع الاشیادیدکی کتابده کتورمشکه معاویه یارانلری برله اول
سوزلرندین دوندیلر وحضرت علی دین عذرارتلادیلر واشلدکی
اشلرینه پشیمان اولب توبه واستغفار ایلدیلر دیدی فتوی بوسوزکادر
بس معلوم اولدیکه یزید کالعنت قیلماق کرکمز زیرا که یزید مسلمان
ایردی امام حسین نی اوزی اولتورمدی یارانلری اولتردی اولتورمکی
تأویل ایله ایردی خطا اولدی نته که حضرت ابو بکر اوغلی عبدالله
عثماننی اولتردی اولتورمکی تأویل برله ایردی اجتهادی خطا اولدی
ودخی اولدرکه ناحق کشی اولترمك ایله کشی کافر اولمز اولوغ

گناه‌کار اولورایمشلر یزیدتوبه‌ایلدی ودنیادین ایمان ایله کتدی
ایمشلر یزیدنك اوچ تورلوك کورکام اشی بارایردی اوّل کونی
عدل حکم ایدرایدی وایکنچی اوّابین نمازینی اوقورایدی پیغمبر
علیه‌السلام ایدی هرکم اوّابین نمازنی دایم اوقسه نه‌قدر اولوغ
گناهلی اولسه‌ده عفواولور اگرچه منم اوغلانلارمنی اولتورگوچی
اولسه‌ده دیمش ایردی شونك اوچون یزید اوّابین نمازیغه دایم
چیلق قیلورایردی اوچونچی یزیدیر یوزینه طهارتسز باصمازایردی
طهارتسز بولسه طهارة تورکنچه تیمم قیلورایردی ایمشلر حق تعالی
حضرتی بو اوچ تورلیك ایش گوفعلی اولدقی اوچون یزیدنی یارلقادی
ومونی بلکل صحابه‌لردین صونك تابعین‌لر افضلدر * (بیت) بوامت
افضلی بعد الصحابه * محقق تابعین دردوشمه تابه * معین کمدر افضل
اختلافه * دوشلمش بعض وارمش اعتسافه * مدینه اهلی ترجیحده
ارغب * دیدیلر افضلی ابن مسیب * دمشدر بصری افضل حسن در *
بونی ترجیح قیلمق حسن ظن در * بومبحثده احادیث متینه * اویسانك
حکم ایدرلر خیر یتنه * ائمه افضلی در بوحنیفه * آنك چون وارتصانیف
منیفه * رساله فقه اوسط فقه اکبر * وصیت هم کتاب عالم السر * اصول
دینلر در اول هم مدوّن * طریق اهل حق ده اول مبین * خوارج شیعه
وقدریه دهری * ایدارلر خطبه‌ده بونلره قهری * ایکی اصحابدن اول
اخذ ایتدی علمی * نه عالی رتبه‌ده ادراك وفهمی * صحابیدن بر استاذی
انس در * علوشأننی بامك ده بس در * فحولندن صایامش تابعین ننك *
مقرردر بوسوز اولسه یقینك * مبارك اسمی نعمان بن ثابت * بو نخلنك
فرعی مثمر اصلی ثابت * جهان عالملری اولدی آنکا بنده * کچوب رأس
مائه اول دخی زنده * بش یوز بنك مسئله وار اجتهادی * بش یوز آلتمش
شاکردی شادی * مجدد اولمغین بوسوز موءید * کلور هر یوز باشنده
بر مجدد * ابو یوسف هارون رشیده * ایروب کتدی یوز سکسان ایکیده *
محمد کتدی یوز سکسان توقزده * زفر مرحوم یوز ایللی سکزده * مدینه
عالمی مالك زبانی * حدیثنك نوری دوتمشدی جهانی * سنن تصحیحی
یحشنده ارایدی * تمامی عمری سکسان تورتده ایردی * وفات اولدقی
یلده بوحنیفه * جهانه کلدی برذات شریفه * محمد شافعی در ابن ادریس *

ایدب مالك محمد آنکا تدریس * الندن اهل بدعت دوشدی یره *
تمام عمری واردی ایللی دوردہ * نه صاحب افضلی استاد اکمل * اوشال
شاکردی احمد ابن حنبل * کروہ مجتهد اوچدر حقیقه * بری مستنبط
حکم شریعه * بولاره مجتهد فی الشرع دیرلر * اصول ایله فروغی ضبط
ایدرلر * بولار برکیسیه تقلید ایتمز * بولار برکیسه ننك آردنچه
کیتمز * کتاب وسنت واجماع ائمه * فروع اوچون قوانین مهمه * بو تورت
دن جمله احکام شواهد * چقارمش هر بری باشقه قواعد * ایکنچی مجتهد
مذهبده در بس * ابو یوسف محمد کبی چوق کس * ایدر استاذینه بعضی
خلافی * فروعنده در آنچق اختلافی * اصولنده دکل قادر خلافه * بودر
تحقیق وارمه اعتسافه * اوچونچی مجتهد در فی المسائل * طحاوی رتبه سند
چوق افاضل * اصولنده فروغنده امامه * دکل قادر خلافن اهتمامه * امام
اعظم اصولینه موافق * بولورلر بعض جزئیه مطابق * امامدین یوغیکن
هیچ نص ظاهر * اولورلر بونی استنباطه قادر * مقلد جمله دوردہ منحصردر *
کمال اجتهادی منکسردر * اوّلکی قسمیدر اهل ترویج * امام کرخی کبی
اصحاب تخریج * بولارننك شأنیدر تفصیل مجمل * فروغی مبهمی ایتمك
مفصل * اودر اصحاب ترجیح ای برادر * ایکنچی قسمین آنکله ایله از بز *
قدوری هم دخی صاحب هدایه * بولارننك شأنیدر صاحب درایه *
بودر اوفق دیه یعنی قیاسه * بودر اوفق دیه جمهور ناسه * اوچونچی
قسمیدر اصحاب تمایز * قوی سوزدن ضعیفی فرقه فائز * کبیدر صاحب
کنز وقایه * متون اصحابی ارباب درایه * مقلد ننك دخی تورتنچی
قسمی * دکلدر معتبر اسمی ورسمی * بولار فرق ایلمز هزل سمینی
شمالندن تمیز ایتمز یمینی (شرط امامتننك بیانی) * (امامت شرط بولدی
هردیاره * حدود شرع تاتورغای قراره) * یعنی مسلمانلر کایورتنده امام
تکمك واجب بولدی شو یعت ننك بیوردقی اشلرنی قایم قیلدر راوچون
وقرار قیلمدرمق اوچون ایمشلر امام بولغان کم ایرسه کا توقز نرسه
شرطدر اوّلکسی اولدر دایم اجتهاد ایلا کوچی اوله دین احکامنی بلوب
مشکلات دنیانی آچقوچی اوله حکم لرکا فتوی بررکا قادر اوله ایکنچی سی
عاقل اوله کافر ایله سوقش ایترکا تمام حیله کار اوله اوچونچی سی بهادر
اوله قورقاق اولمیه شریعت بیوردقی اورنلرده قاتی کونکللی اوله

امامت ننك بیانی

تورتنچسی عدل اوله خیانت اهلندن اولمیه بشنچسی مجنون اولمیه
آلتنچی سی ایرنلردن اوله خاتونلاردن اولمیه یتنچی سی صبی اولمیه
بالغ اوله سکزنچی سی آزاد اوله بنده اولمیه توقزنچی سی قریشی
اوله تاءمل * یورتکای تاشریعت ننك قیامن * تقی قیلغای
یمانلار اهتمامن) * یعنی امام اولغان کمسنه شریعت حکملارنی
توغری ایلیه حق سوزنی سوزلیه وعوام خلقی ننك هواسینه قارامیه
تقی یمان یورکوچیلرنی امر معروف ونهی منکر ایلایوب زجر
ایلامك قصد نده اوله (بیت) امام نصب ایلمك در خلقه واجب * بودر
اجماع امت ای مصاحب * امور مسلمین اولماق اقامه * اولور محتاج بر
مسلم امامه * قریشی مکلف حر ظاهر * اوله تنفیذ احکام اوزره قادر) *
*(اکر چندیکه سلطان بولسه فاسق * بیورسه اش شریعتکا موافق) *
یعنی بر سلطان ویا امام ویا مفتی ویا قاضی فاسق اولسه لارده شریعتکا
موافق اشلارکا بیورسه لار مکانلارندان معزول اولنمزلار بویون
صونب اطاعت ایدرمز (بیت) امام اولورسه جوره ظلمه مشغول *
امامتدن اولنمز کندو معزول) *(قیلورمز جان دل بر لان اطاعت *
اوزی بولسه اکرچه بی قناعت) * یعنی فاسق امام شریعتکا توغری
بیورسه جان وکونکل بر له بیورغان امرینه بویین صونارمزلار اکرچه
اول امام قناعتزلك اهلندن اولوب فاسق اولسه ده *(ایماسدر شرط
امام اول بولسه معصوم * قیلبدر شرط اما شیعه عشوم) * یعنی دکلدر امام
بولغان کمسنه اهل تقوی دان اولماق وکناهردان بری اولماق نته که
شرط ایلدیلر شیعه بدبختلر یعنی آنلار ایدیلر امام اولغان کمسنه
اهل تقوی دن اولمق کرك وکناهلردن بری اولماق کرك (نظم) دکل
شرطندن اولمق نسل هاشم * دکل معصوم اولمق شرط لازم * زمانه افضلی
اولمق امامه * دکل لازم نظام انتظامه * (مسلمان عاقل بالغ ایر انسان *
امامت شرط بولدر ای مسلمان) * یعنی امام بولغان کمسنه عاقل وبالغ
وایر بولمق کرك امامت شرطی بونلاردر آنکلاغیل ای مسلمان
*(روادر اقتدا فاجرغه قیلسنك * حدیث مصطفی در یخشی بلسنك) *
یعنی روادر فاسق امام آرتنده نماز قیلسنك زیرا که رسول علیه
السلام ایدی هر ایش کودن ویاوزدن بولغان امام آرتنده نمازلارنکزنی

(حوارق عادتنك كرامتى بيانى)

قيلنكزلر ديدى (بيت) قيلنك ديدى رسولى حى قادر * نمازى خلق هر
بر وفاجر * (اوقسنك بخشى لرننك كينيده ليك * ثوابى بى عدد خصلت
نيك) * يعنى ايكى كو امام لار آرتنده اوقوغان نمازننك ثوابى كوبدر
ودرجه سى آرتقدر نته كه بيوردى پيغمبر عليه السلام بر من ايكى كو
ادم ننك آرتنده نمازاوقورسه تحقيق منم آرتمده قيلدقى نمازننك ثوابى
كبيدر ديدى * (باورمز بارچه مسح موزه نى حق * نچك كم قيلدى
تعيين شاه اصدق) * يعنى اعتقاد حقدن باورمز ايكى چيتوك اوزرينه
مسح قلمق نى نته كه پيغمبر عليه السلام معين قيلوب بيوردى كه يعنى ايكى
چيتو كنكز كا مسح قيلنكز ديدى ايمش لر ايكى چيتوككا مسح قيلماقنه
انكار ايدن كمسنه كا زوال ايماندن خوف وار در نعوذ بالله ايمشلر حالى
يتكان كمسنه يه آياقنى يووب اوقمقدن مسح قلب اوقمق افضلدر
ديديلر (بيت) ايكى خف اوزره مسح ايت قيل نمازى * حديثيله
محققدر جوازى * حسن بو امش تو توب راه صوابى * روايتى ايدن يتمش
صحابى * (اوليالرننك كرامتى بيانى) * (ايرر برحق كرامت اوليادين *
عنايت در ولى لرغه خدادين) * يعنى اوليالرننك كرامتى حقدر اول
كرامت اوليالرغه الله ننك ياردميدر محتاج اولدقى وقت لرنده بيررر (بيت
* كرامت ولى حقدر نه شبه * بو نكا انكار ايدن در قوم خسره * (كرامت خارق
عادت ايرر راسم * بولور خارق عادت نچه قسم) * يعنى كرامت ننك
معناسى عادتده يوق اشلرنى بار ايلمك ديمكدر اما عادتكا خلاف
اشنى بار ايلا كوچيلار نچه قسم در آنى بيان ايلاب بيوردى كه
* (نبى دين خارق عادتنى تعيين * ديديلر معجزه اى طالب دين) *
يعنى اكر پيغمبرلر عادتكا خلاف اشلرنى كوزكه كورساتسه لر آنى معجزه
ديو ايتورلار اى دين استا كوچى كمسنه عادتكا خلاف اشلر اولدر
بارمق لردن سو آغزمق وهواغه اوچمق و آغاچلر و تاشلار ايله سوزلشمك
بس بو اشلر پيغمبرلرده كورنسه معجزه ديرلار معجزه ننك معناسى عقل
آندين عاجز اولور ديمكدر * (نبوتدين بورونني ديرلار ارهاص *
موئى بلسه كركدر ايها الناس) * يعنى پيغمبرلركا پيغمبرلك كلمزدين
بورون بو ننك كبى عادتكا خلاف اشلر كورنسه آنى ارهاص ديرلر وارهاص
ديو آط قويارلر اى آدمى لر نته كه بزم پيغمبرمزكا اوغلان زماننده

اوغلانلر ایله اویناب یوردکی وقتده بر قوری یوزوم یغاچی یاشارب
یمش بیردی اوغلانلر آشاب تویدیلر بس پیغمبردن پیغمبرلك بولمزدن
بورون بونك کبی اشلر کورنسه ارهاص دیو اسم قویدیلار ارهاص نك
معنی سی پیغمبر اولورغه دلیل و توطئه دیمکدر *(اکر صالح کشی دین
بولسه هرکاه * کرامتدین بولور بی شك واشباه) * یعنی اکر صوفی
وتقوی اهلندن بونك کبی نرسه لر کورنسه آنی کرامت دیرلار شك سز
وشبه سز کرامت معنی سی حرمتلمك معناسنه در خدای تعالی بو صوفی
نك اخلاصی کامل لکی اوچون بو خارق عادتنی حرمتلاب بیردی
دیمکدر غیری دکلدر * رکورنسه بول عوام موءمن اشیدین * معونتدر
اوشال آیغان کشیدین) * یعنی بو کرامت کبی نرسه تقوی دکل
کسنه لرده کورندیسه یعنی اوزی مسلماندر لکن تقوی دکلدر آلدندین
صولار آقزمق وصو اوستنده یورمکلر کورنسه آنی معونت دیرلر کرامت
دیمزلار معونت میم نك فتحی ایله یاردم معناسنه در یعنی الله تعالی آنکا
یاردم اوچون بیردی نچوك ایرکانی بلنمدی یاتقوالقدن یاردم اولندی
یاغایت فاسقلقدن اولدی یاغایت هنرمند بولدی بر حیله ایلدی
بلنمدکی اوچون معونت آتالدی * (اکر کورساتسه موندا غ کافر
انسان * اول استدراج ایر رمانند شیطان) * یعنی موندا غ اشلار
کافرلردن کورنسه آنی استدراج دیو اسم قویارلر نته که شیطانده خارق
عادت کوبدر بر کونه مشرقدن مغربغه یورمکی کبی صورتدن صورتکا
کرمکی کبی بونی استدراج دیرلار استدراج معنی سی دنیاده تلاکان
مرادنی بیریب آخرتده تموغده درجه سی آرتوردیمکدر (بیت)
خدا اعداسی اوچون حرق عادت * قضای حاجتن ایلار ارادت * ایدب
ابلیسه مستولی جهانی * ویرب قدرت آنکا طی مکانی * ایدب فرعونی
مالك ملك مصره * مصادف اولمامشدی کأس کسره * مسخر ایلامشدر آب
نیلی * روان اتدی نه سمته اولسه میلی * نه فرصت وردی حق اول
خاکسره * معمر اولدی یوز یل چار پاره * (ولی اول عارف بالله بولسه * یمان
اشدین قولی کوتاه بولسه) * یعنی اولیا اولدر الله تعالی نی صفات
سلبیه وذاتیه لاری ایله تانغوچی اولسه وشریعت بیورمغان اشلاردن
قولنی قسقه توتسه اوشبو صفت لار ایله اولسه اولیادر * (اوامرنی همیشه

قیلسه اول قل* تقی قیلمه دیکاننی قیلمسه اول) * یعنی الله تعالی نه
بیورغاندر آنی قیلسه و بیورمغان نرسه لردن بیرسه وهوای نفسه اختیار
بیرمسه وزینت دنیاغه مغرور اولمسه* یرا تقان تنکری ننك قورقنچدین
نیز*قیی شبهه دیکاندین قیلسه پرهیز)*(تقی لذت بیلان شهوتدین
ای یار*فروهم کیتمسه اول یخشی کردار)* یعنی اول ولی لذتلی نرسه
لرکا آلدانمسه ونفس هوالارینه ایارمسه بالکلیه نفس آرتندین یورمسه
اول یخشی اشلی کمسنه *(بو تعریفلر کشی کابولسه صادق * ولی در
اول عقاید کاموافق)* یعنی بو ایتلکان شرایطلارغه برکشی توغری
اولسه ولی اولدر حقیقی عقاید اهلینه موافق ولی در (بیت ولی
اولدر اوله الله عارف *اوله اول ماسوادن قلب صارف * معاصیدن تجنب *
ایده مغایت*بوله شهوة طامعدن نهایت* تواتر له صحابیدن روایت *
کتاب سنت اتمشدر حکایت*طعام واشربه هر وقت حاجت* ظهور
مریمه اولدی کرامت * کتوردی طرفة العین اچره آصف*حضوره عرش
بلقیسی مرصف* سك اصحاب کهف اتمك تکلم*کراست اولدغنده یوق
توهم*عمر یاساریه دیو بیوردی* مدینه دن نهاوند ه یتوردی*کتابت
حکم ایدب جریان نیله * که هر یل برکره اول آقماسیله * بودرداء
سلیماندن روایت*اولندی قسقه وقسقه حکایت*صواوزره مشی قلمق
خرق عاده * علیدن نقل اولنمشدر افاده * هواده اهل تقوی ایتسه
طیران*کرامت اولمه سنده اولمه خیران* بولارامثالی کوبدر اولیاده *
ظهور خرق عادت اتقیاده *(شریعتسز کشی اوچسه هواغه * کونکل
قویمانك آننك دیك خودنماغه)* یعنی برا کوشریعت امرینه بوین
صونماین واشلامیون خوارق کورکار ایب هواده قوش کبی اوچوب یورسه
کونکل باغلامه کرامت دیماکل اول تکبر ننك اشیکاخیران قالماغیل
نته که قوشلر وچبن لر هواده اوچارلر آنلرغه اعتبار اولمدقی کبی بونکا
هم اعتبار یوقدر *(هواغه اوچسه مانند ه چبن در * آنی هادی دیمه
شیطان دیندر)* یعنی برا کو هواغه اوچسه اوزی مشترع اولمسه
آننك اوچماقی چبن کبیدر اعتبار یوقدر آنی سن کوندر کوچی ولی
دیماکل بلکه شیطان جماعتندن بولغان کمسنه در *(شریعتسز کشی
کریوتسه اوتنی* هوااورتاسیده منسه بولوتنی)* یعنی شریعت

تو تماغان کمسنه اوت آشاسه زهرلار ایچسه آنی کرامت دیما کل ودخی
هواده بنب بولوتلرده یورسه ده اعتقاد ایلامه کرامت دکلدر *(قچان
تابغان ایر رقربت ایدینی * ولی بلمانك تقی آنداغ کدینی) *
یعنی مشترع اولمغان کمسنه قچان الله تعالی حضرتندن قوح تابار آنچلاین
قوروغ یغاچنی ولی بلمنك دیمکدر ایدینی دیدکی قوح معناسینه در
ترکی لغتی در بلغار خلقی یس وایس دیرلر کدینی دیدکی دال مهمله
ایله اصلده بر یغاچننك اسمی در آرشون قدری بویی بولور ایشاك
قویرقندن تارتب ایکی یاق قابرغاسندن بیلارلار ایشاك ایاری
دوشماسلکی اوچون لکن بو اورنده استغاره کا آلندی یوش وقوروغ
معناسینه *(بولو بدرموندا غ اش کاه کافر یدین * نچوك کم بولدی سحر
سامریدین) * یعنی موندا غ شریعتسز خوارق عادت کافرلاردن هم
بولدی نته که مشهوردر سامری جادوچی دین بولدی اول نتاك
بوزاغونی چاغرتب آنی تنکری دیب کوب خلقنی کافر ایلدی ایمشلر
موسی علیه السلام کونلرده بر کون قوسینه ایدی سزلر منی یوقسنمانکز
بن طور طاغینه واراین حق تعالی ایله سوزلشاین سزلار منی اوتوز
کوندین صونك کوتنکزلر او توز کون تولماین قایتمام دیب قومندین
چقب کتدی موسی علیه السلام روزه ایردی ایونده مسواکنی اونتوب
قالدردی کوب آچ تورمق سببلی آغزی صاصدی فرشته لار ایدیلر
یاموسی سننك آغزنکدین نچون صاصی ایس کلور اوّل زمانده
آغزنکدین یخشی ایس لار کلور ایردی دیدیلار موسی علیه السلام
بو سوزنی ایشتکاچ اویالدی وایدی یارب اکر سن منم آغزمدین
بو صاصی ایسلرنی آلسنك دخی اوتوز کوندین آرتق اون کون روزه
توتماغه نذر ایلدیم دیدی ایندی عز وجل دعاسنی ونذرنی قبول
ایلدی وچرکین ایسنی آلدی (قوله تعالی وواعدنا موسی ثلثین لیلة
واتممناها بعشر الایة) موسی علیه السلام نك بر شاکردی وار ایردی
سامری آتلی ایردی ظاهرنده ایمان کلتورمش ایدی باطننده کافر
ایدی بو سامری موسی علیه السلام طور طاغینه کتکاچ بالچقدن بر
بوزاغونی یاسادی اچینه طلسملار برله یاساب بوزاغونی چاغر تور
ایردی وایتور ایردی یاقوم بوزاغونی تنکری دیو ایتنکز آنلار

(حکایت سامری)

ایدیلر موسی تنکرسی بزکا آندن اغ نرسه کاتابنورغه قویمادی سامری
ایدی موسی تنکرسی وسز لرننك تنکرنکز اوشبودر دیدی (قوله تعالی
هذا الهکم واله موسی الایة) بلکه سز لر کاموسی یالغان ایتدی حقیقتده
سز ننك تنکرنکز اوشبودر دیدی موسی ننك قرداشلری وبنی
اسرائیل ننك اولوغلری ایدیلر بتمز مزلر موسی طور طاغندن
قایتماینچه دیدیلر (قوله تعالی لن نبرح حتی یرجع الینا موسی الایة)
وایمشلر اول سامری لعین اول بوزاغوننك ایچینه طلسم قیلدی
جبرائیل ننك آیاق باسقان توفراقنی سالدی یعنی فرعون قومی برله
هلاك اولدقنده جبرائیل علیه السلام بایطال منب کلکان ایردی فرعون
آیغر بنمش ایردی فرعون ننك منکان آیغری جبرائیل ننك بایطالنی
قووب نیلکا کردی آننك آرتندین قومی کروب هلاك بولدیلر شول زمانده
جبرائیل منکان ابطالننك آیاق باصدقی یری یاشل بولوب تررایردی
بوسامری لعین شول یردن براوچ توفراق آلمش ایردی شول زماندن
بیرو اول توفراقنی صاقلاب تررایدی قچانکه بوزاغونی دوزدی اول
توفراقنی سالدی چاغردی (القصه) کونلرده برکون موسی علیه السلام
طور طاغندن قایتدی کوردیکه قومی صف صف اولوب بر بوزاغوننك
آلدنده سجده قیلورلر موسی علیه السلام بلدیکه بوقوم بندن صونك
آزمشلر وبوزاغونی تنکری توتمشلر موسی علیه السلام ایدی ای
قوم ظالم اولمش سز وبوزاغونی تنکری توتمش سز لر (قوله تعالی
یاقوم انکم ظلمتم انفسکم باتخاذکم العجل) قوم ایدیلر یارسول الله
تنکری دکل مودیدیلر موسی علیه السلام ایدی دکلدر قومی ایدی
یاموسی بز لرنچوك حق تعالی کالایق اولایق دیدی لر موسی علیه السلام
ایدی توبه قیلنکز (قوله تعالی فتوبوا الی بارئکم الایة) بس بو قوم لر
توبه ایلدیلر ایدی عزوجل توبه لرنی قبول ایلدی (قوله تعالی
فتاب علیه انه هو التواب الرحیم) موندین صونك موسی علیه السلام
بوزاغونی اوت ایله یاندب هلاك ایلدی بوزاغوننك قاتنده سامرینی
تورلوك مسخره لر ایلدی وایمش لر موسی علیه السلام سامری نی
اولتورمکا قصد ایلدی وصقالندن توتوب آلوب کلدی دار آغاچینه
آصوب اولتورر من دیب کلتورده جبرائیل علیه السلام کوکدن اینوب

ایدی یاموسی سامری نی اوتورمکل زیرا که اول جومرد ایدی بس
موسی علیه السلام لعنت قیلوب یباردی بنی اسرائیل آراسندن چقارد
یلار وآندین صونك هیچ بر اکونلنك قاتنده اوتورمادی ایمشار صحراده
یوری تورغاج آچاق ایله هلاك اولدی بوحکایت اوزاق ایدی
قسقه لق ایلان بیان اولندی عقل اهلنه کوب عبرت لار واردر
(ایشتکل بولدی فرعون امریدین نیل قویئدین یوقاریغه آقدی
بی قیل)*یعنی ایشتکل فرعون علیه اللعنة نیل صویغه امر ایلدی صونی
توباندین یوقاری اورکا آغزدی بوننك کبی متشرع اولمیانلاری ولی
دیب اعتقاد قیلنمز ایمش لر فرعون تنکری لك دعواسنی قیلدی اوچ
تورلیك عجب اشی وار ایدی حق تعالی استدراج اوچون ویرمش
ایدی اوّل اولدر نیل دریاسی ننك برکسا کی اوزی برله یورر ایردی
فرعون قانده بارسه دریا آنده بار ایدی فرعون توقتاسه توقتار
ایردی ایکنچی سی اول ایردی فرعون ننك برکفاج آتلیغ آطی بار
ایردی بوز آیغر ایردی غایت یوکروك ایدی اوچار قوش آرتندن
یتار ایدی قچانکه فرعون آنی آطلانوب یورده تاوغه منکانده اول
آطننك آرت ایاقلاری اوزون بولور ایدی وقچانکی طاودین توشارده
آل آیاقلری اوزون بولور ایدی اما اصلده آرت آیاقی برله آل آیاقی
برابر ایدی اوچونچی سی اول ایدی قد قامت بویی یتی قارش وصقالی
سکز قارش ایدی کونلرده برکون نیل دریاسی ننك صوی قوردی
اوچ یلغه چه نیلدین صو آقمادی وآشلق تاریغ صوغاره آلمادیلار مصر
خلقی فرعون ننك سرای ایشکی توبینه کلدیلار وایدی لارای بز ننك
تنکرمز بز لرکا یغمور بیرکل ونیلدن صو آغزغل دیدیلار اکرسن بو
اشلارنی ایلامسنك بز لار سنی تنکری دیو ایتمازمز لار بلکه موسی
تنکرسینه اینانورمز لر دیدیلر القصه موندین صونك فرعون قومیغه
ایدی ایرته تورب سحر وقتنده فلان اورنغه حاضر بولنکز لر دیو وعده
قیلدی سحر وقتنده بارچه قومی ایر وخاتون بالالاری حاضر بولدی
لر فرعون هم حاضر بولدی فرعون ایدی سز لر بونده تورنکز
باشلارنکزنی یالانغاچ قیلنکز وبنکا سجده قیلنکز بارچه قوم سجده کا
کتدیلر فرعون لعین اول اورندین کوچوب برخلوت اورنغه کردی

(حکایت فرعون)

باشنی آچدی وسقالنی باغلاب اوزنی بر تاشقه آصدی ایدی یارب
سننك ایت لرنکدین برایت من بنی تورلو نعمت لارنك ایله بو
کونکاچه تربیه ایلدنك ومنی یوقدان بارایلدنك ودنیاده تلاکان نرسه
لرمنی بیردنك دیدی ایمدی زنهار بوقوم اچنده منی رسوای ایلامکل
دنیا مقصودلرمنی بارنی بیرکل وآخرتده اولاچق مرتبه لر بنکا کرکمز
دیدی زار زار یغلادی هاتفدن آواز کلدی یاملعون تلاکنکنی بیردیم
قبول ایلدیم دیدی شول زمان نیلدن صو کلدی وبر ارماغی فرعون
آلدنده توقتادی فرعون اورکا باردی صو آرتوندین باردی چاغردی
یاقوم آکاه اولونکز لر بن سز لرکا اوچ یلدن بیرلی صو آننك اوچون
بیرمدیم سز لر بنکا کناهلی بولدنکز ایمدی توبه نکزی قبول ایلدیم
دیدی آندین اوچ یلدن صونك فرعون نیل صوندنده عرق اولدی
دیمش لار بس معلوم اولدیکه بو نچلاین کافرلاردن کورنکان نرسه لر
کرامت دکل بلکه حاجتنی اوتامکدر قویی دیدکی توبن معناسنه در
لغت بعض اتراکدر *(مونی بلکل که هندوستانده حالا *اوچارکاه کافرونك
سناسی بالا) * یعنی کنه مونی بلکل که هندوستان ولایتنده بعضی کافرلر
یوقاری اوچارلار الحال مشهوردر یعنی ایمش لار هند کافرلاری ننك
بعضیلری کوب زمان آچ توروب آدمیلاردن بیزوب طاوتیشوکنده
ترورلر آنده آچلق ایله ترورلر آدمیلر برله سوزلشمز لر کوب زمان
آچ اولدقدان صنکره بوکمسنه یه قوت روحانی حاصل اولور جسم
قوتنی سلب ایدرموندین صونك هوایوزینه اوچارلار بوعجب دکلدر
حق تعالی استدراج اوچون بیرمشدر (بیت) ریاضتله اولان نوع
فراست *کرك اسبابنه حفظ هراست * کم ایتسه اکل وشربدن تجرد * که
موندن ممکن اولدقچه تفرد * بولور اولمز شیدن شرعه نفعی * تجرد
اتدکی مقدار کشفی * اولور مؤمنده کافرده بوحالت * ولی اولمزینه
ایتمز دلالت *اطبالرده خلقیه فراست * اولور خلقیه خلق اوزره دلالت *
ایدرلار بویله استدلالی کاهی * دیارلار بویله درحکم الهی *بیوك باشنك
اولور عقلنده قوت *جمود العین مدلول عباوت * سناسی اوّلکی سین
ننك کسری ایله ونون ننك تشدیدی ایله تن معناسینه در سمرقند
خلقی ننك لغتی در معناسی هندوستان کافرلاری ننك بعضی لاری

تن لری بر له هواغه اوچارلارایردی ریاضت سببلی دیمکدر *(شریعت
حکمن ایتمای استقامت * تعجب اشلری بولماس کرامت) *
یعنی شریعت حکملرنی توغری ایلامکان کمسنه لارده عجب اشلر کورنماك
کرامت دکلدرنته که یوقاریده بیانلری کچدی *(شریعتنی کشی کم
توتسه خوب پاس * کرامت موندین اوتماس ایها الناس) *
یعنی شریعتنی خوب کامل توتسه کرامت اول کشیدین اوتماسدر
یعنی اول کشیدین یراق اولمسدر آنچلاین آدمیلر دیمکدر پاس
پای فارسیه ایلان کامل معناسنه در یاکه خوب لفظی ننك عطف
تفسیریدر الفاظ مترادفه دندر وزن شعر اوچون کلترلدی اما مجموع
لغت فرسده کلتورمشکه پاس کامل معناسینه در دیب *(خلاف نفس
استکمال طاعت * بولورمی موندین آرتق خرق عادت) * یعنی براکو
نفس امارهسیغه خلافلق ایلاسه طاعت وعبادتنی کامل ایلاسه یعنی کامل
ایلمکی اولدر مکروه وحرام لاردن صقلانسه ایمشلرکم برآدم نفسنی
اولتورساوزینت دنیادین بیزسه الله تعالی دین غیری کمسندن طمع
ایلامسه وطاعتلرنی آداب ایلان ایلاسه تحقیق موندین اولوغ کرامت
یوقدر دیدیلار * (کشی دیسه ولی نی غیب داندر * نعوذ بالله اول
سوزکوب یماندر) * یعنی براکو ایتسه اولیالار غیبنی بلورو آدمیلر
کونکلنده بولغان اشلرنی بیلور دیسه سغنامز لار الله غه بوسوز یمان
لارننك یمانراقی در * (نبی هم بلمکای اوشبورو شدین * مکر بلدرسه
تنکریم بعضی اشدین) * یعنی پیغمبرلارهم بوخوشچه یعنی غیبنی
بلمدیلر مکر الله تعالی بلدرسه بلدردی بعضی اشلرنی جبرائیل ایله
زیراکه غیبدا کنی بلمك خدای تعالی ننك اوزینه خاصدر نته که بیوردی
*(خدانك خاصه سیدر علم غیبی * بوسوزده بولمغای بر ذره ریبی
یعنی غیبدا کنی بلمك خدای تعالی ننك اوزینه خاصدر بوسوزده ذره
قدر نچه شك یوقدر نته که بیوردی (قوله تعالی انه علیم بذات الصدور
قوله تعالی ویعلم غیب السموات والارض الایة) * (یقین بیل غیب
اشدین فال بین لار * اکر بیرسه خبر یا اهل جن لار) * یعنی شکسز بلکل
براکو غیبدین خبر بیرسه فال آچوب یاکه جن لر آنکا کلوب خبر
بیرسه لر وآنده کوردکی واشتدکی بویونچه خلایق لارغه خبر بیرسه

*(کشی چین دیسه اول باطل سوزینی * بولب کافرقارا قیلغای یوزینی)
یعنی اول خبر بیردکی نرسه‌نی براکو اعتقاد ایلاب راستدر دیسه
تحقیق اول کشی کافر بولب قیامت کون یوزنی قاره قیلغای کافرلر
کروهنده بولب ایمانندین جدا اولغای نعوذ بالله ایمشلر اول زماندہ
جن لار و پیری لار کوککامنب فرشته لاردن سوز اوغرلاب موندہ منجم لارکا
وفالچی لارغه بیررلار ایردی لار چانکه بزیم پیغمبرمز دنیاغه کلدی
آنلرنی فرشته‌لر کوککا آشورمدی‌لر یولدوزلاردن اوت آلب
آتدیلار (قوله تعالی ویقذفون من کل جانب دحورا وقوله تعالی وجعلنا
رجوما للشیاطین الایة) ایمشلار درشول زماندہ منجم لارکتاب چقاردیلر
بارچه‌سی بوزماندہ خطادر ایمشلر اگر جن لاردہ غیبدا کی حاللارنی
بلمك اولسه ایدی سلیمان علیه السلام ننك اولدکنی بلورلر ایدی
زیراکه سلیمان علیه السلام ننك اولدکنی بلمکانلاری اوچون
اولدکندین صونکره اوچ یل بیت المقدسنی بنا ایلادیلار ونادانلقلری
اوچون یغاچ قورتنی یالغه توتب سلیمان علیه السلام ننك تیاقنی
کیستروب یقلدقدنصنکره اولدکنی بلدیلر بوکامل احمق لقلرندان در
بو آرادہ قصه لارکو بدر بارنی یازمغه وقتمز تاردر * (یقین بلکل که
بعضی نامسلمان * دیمش وقتیکه قربت تابسه انسان) * یعنی شکسز
بلکل بعضی مسلمان دکل کمسنه لاردیدیلار بر آدم اوغلی الله تعالی کا
قربت لك تابسه حق تعالی اول بندہ سنی بی غایت سور *(کوتارر حق
شریعت حکمین آندین * بولور یوزی قارا موندا غ دیکاندین)*
یعنی مسلمان دکل لر ایدی‌لر اول بی غایت سودکی بندہ سندن حق
تعالی حضرتی شریعت حکملرنی آلوربش وقت نماز وروزہ توتمق
آنکا فرض دکلدر موندا غ دیکان کمسنه لارننك یوزلری قاره اولب
کافر بولورلر دیمکدر یعنی حاصل کلام ملاحد دیدکی برقوم ایتورلر
الله تعالی بندہ سنی غایت سوسه آنکا فرض عبادتلر فرض دکلدر
بلکه آننك عبادتی کونکلنده در عبادت ظاهره آلاردین ساقطدر واول
سودکی قل غیبت وبهتان ویالغان سوزلسه‌ده کناهلی دکلدر دیدیلر
ودخی خاتونلرینه جماع قلدررلر آنلارننك مذهبلری باطل لغی
اوچون بیوردیکه * (بو باطل سوزایررقول ملاحد * شریعت کاایدی

اول فرقه جاحد)* یعنی یوقاریده یاد بولنمش سوزلار ملاحد دیدکی
مذهب ننك سوزلاریدر اول ملاحد دیدکی مذهب ننك جماعتی
بزلرننك شریعت مزکا انکار ایلاڭوچیلردر بس انکار ایلاڭوچیلر اول
کافرلادر نته که بیوردی *(شریعتکا کشی کم بولسه منکر * ڭمان یوقدر
بولور البته کافر)* یعنی براکوشریعتکا انکار ایلسه نته که یوقاریده
ملاحدلر انکار ایلادیلر شك وڭمان یوقدر آنچلاین کمسنه ننك کافر
اولماقنه نعوذ بالله من ذلك *(کشی بولماس مقرب انبیادین *
الا بیزار ایرر عجب ریادین)* یعنی انبیالاردین الله تعالی غه یقین
کمسنه لر بولماسدر مکر الله تعالی غه یقین اولدیلر ایرسه عجب وریا
دین بیزار اولدیلر یعنی آنلرده اصلا ریا وعجب بولماس عجب اولدر
عبادتم کوبدردیب مقتانمق لقدر ریا اولدر عملنی کشیکا کورکازمکدر
بس آکاه اولغیل بو بیت ننك وزنی (ما یکون الانسان الا ناطقا)
قبیلندندر بیت ننك یوقاروغی مصراعی فعل نفی در صونکغی سی
وزننده استثنادر بعضی لر الا بیزار دیدوکنی آلار بیزار اوقودیلر
بو اشکاره خطادر تأمل ایلیه سن *(کوتاریلمدی اولسکونچه آلاردین *
خدا هرکیز کوتارمس اوزکالردین)* یعنی پیغمبرلاردن اولسکونچه
الله تعالی شریعت حکمنی کوتارمدی پس غیریلاردن اولیالاردن
کوتارمك قنده اوله *(محمدکم محبت کانی ایردی * حبیب حق رسل
سلطانی ایردی)* یعنی محمد علیه السلام الله تعالی ننك سوه کلیك خزینه
سی ایدی الله تعالی ننك دوستی وپیغمبرلارننك پادشاهی ایردی *(کتار
وقتیده آنداغ بولدی حالی * وضو ایلارکا یوق ایردی مجالی)* یعنی
محمد علیه السلام آخرت یورطینه کیتار وقتده آنداغ تنلاری اغروب
طهارت آلورغه طاقتی قالمیوب زبون اولدی *(اشتدی چونکه
اذان بابشارة * دیدی یاعایشه قیلدر طهارة)* یعنی چون پیغمبر علیه
السلام اذان آوازی نی ایشتدی اوزیننك خاتونی عایشه کا ایدی یاعایشه
بنکا طهارت قیلدرغیل زیراکه منم طهارت آلورغه طاقتم قالمدی
آندین صونك مسجدکا وارایین دیدی * طهارتدین صونك اول شاه اولو
العزم * جماعتکا بارورغه ایلدی جزم)* یعنی عایشه رضی الله عنها
طهارة قیلدرغاندین صونك اول صبرلق پادشاهی پیغمبر علیه السلام

جماعت نمازینه بارزغه قصد ایلدی اولوالعزم اضافه‌سی بیانینه‌در
مناسی صبرلق پادشاهی دیمکدر (قوله تعالی فاصبر کما صبر اولو
العزم *(قدم باسمای تورب کتدی اوزیدین * غرق سیلان ایدی
کلدیك یوزیدین)* یعنی پیغمبر علیه السلام جماعت نمازینه بارزغه
دیب قصد ایدب آیاق اوزارینه باصدوقنده یقلب کتدی یعنی
آغرقی قاتیلقدن اوزنی توته آلمدی کولدیك مبارك یوزندان
تیرلار آقدی وهوشی کیتب یقلدی *(اوزیکا کلدی باز ایتدی
طهارت * بنه قوبدیکه تاتابقای جماعت)* یعنی هوشینه کلدی دخی
ایدی یاعایشه طهارت آلدرنك آلدقدن صنکره پیغمبر علیه السلام ینه
جماعت نمازینه بارزغه قصد ایلدی جماعت ثوابنی تابم دیو ایستادی
*(قدم باسمای توروب اول صاحب راز * اوزیدین کتدی درمان
یوقیدین باز)* یعنی پیغمبر علیه السلام ینه جماعت نمازینه بارزغه
قصد اتکان زمانده ینه هوشی کیتوب یقلدی اول سر یولداشی پیغمبرمز
علیه السلام جماعت نمازینه بارزغه اوچ مرتبه جهد ایلاب قصد ایتدی
بارا آلمادی آخر ایوندن نمازین قیلدی کورمزمی سن آنچلاین اولوغ
شاهدن الله تعالی ننك فرض لری ساقط اولمدی اولمکا یقین اولدوقلاری
حالنده بس غیریلردین نیچوك ساقط اولور نته که بیوردی *(نفس
چققونچه تاقتلوغ تنی دین * خلاف اتمدی بر قیل آیغانیدین)* یعنی
اول پیغمبر علیه السلام ننك تنی دین مبارك جانی چققونچه ایتکان سوزندن
ین دونمدی خلافلق ایلمدی بر توك مقدارنچه *(آننکدیك مصطفی
قورقنچیدین اول * وضو قیلدی اوزیدین کتدی اوچ یول)*
یعنی آنچلاین سید کائنات ومفخر موجودات حضرت محمد مصطفی
صلی الله تعالی علیه وسلم الله تعالی ننك بیوردقی امری اوچون
وقورقماقلغی اوچون اوچکره جماعت نمازینه بارزغه قصد ایلدی
اوچ مرتبه هوشی کتدی کورمزمی سن آنچلاین اولوغ پادشاه خدای
تعالی دین قورقدی سن دخی قورقغیل الله تعالی ننك بیورقینه خلافلق
ایلمکل کورمزمی سن شریعت علمالاری ایتورلار نماز قیلورغه تروب
حالی بولماسه اولتورب قیلسون دیرلار آنکارده حالی بولماسه یاتب
اوقسون آنکارده حالی اولماسه اشارت ایله اوقوسون نیچوك بولسه‌ده

شریعت امری قلدن توشمدی *(سیوکلیك بنده‌سی تابولسه محرم *
بولور قورقنچی آرتق عشرتی کم)* یعنی الله تعالی ننك سودکی
بنده‌لری ننك قورقه‌اقلری بز ننك قورقومزدن زیاده‌اولور دنیا
راحت لکنی استمازلر الله تعالی یه یقین اولدقلاری بولغان صاین قورقاچ
لری زیاده بولور نته‌که بیوردی *(اگرچه انبیا بی‌شك امانلر * مبارك
دللری خوف ایله قاندر)* یعنی پیغمبرلار شکسز امانلردر آنلارغه
زوال ایماندین خوف یوقدر وتموغ حرام تموغ حرام اولسه‌ده مبارك
کونکللری تولوغ قاندر *(ولی امت اگر غوث زماندر * ایسان
کتماکی آخردر گماندر)* یعنی لکن امتلاری رحمت یغمورلاری
ایچنده تورسه‌لرده آخر دمده ایمان ایله کتماکلری گمان وشك‌ده‌در
کورمزمی سن بعضی صوفیلر دنیادین ایمانسز کتدیلر حکایت لری
مشهوردر غوث یغمور معناسنه‌در رحمت یغمورنی غوث دیرلر وغیری
یغمورلرنی مطر دیرلر رحمت یغمورندن مراد پیغمبر علیه السلام
دوریدر آنك دوری قیامت قوبانچه‌در بس بنده بولغان کمسنه خوف
ایله رجا آراسنده‌اولوب اوزنی اوزی زبونلردن کورمك کرکدر نته‌که
بیوردی *(اگر عالم یاروسه‌سن سببدین * قویاشدیك تتره دایم
خوف ربدین)* یعنی سننك بارلقنکدین دنیاخلقی یاقتروب نور
آلوب تورسه‌لرده‌سن قویاش کبی دایم الله تعالی دن قورقمقدن قالتراغیل
نته‌که قویاش الله تعالی دن قورقب قالتراب تررر سوءال قویاش ننك
قالتراب توردقنی قاندین بلدنکز جواب اولدرکه قچان برجام آیاقغه
صو آلوب قویاشقه تاباقویسنك قویاشننك نوری اول جام آیاقغه صوغه
توشار آندین بر نور قالقب توبه‌کاتوشار اول توبه‌داکی نور قالتراب
ترر قویاشننك قالتورامقی صودین بلندی ایکنچی جواب اولدرکه
پیغمبر علیه السلام ایدی کنش الله تعالی دن قورقب قالتراب ترر دیدی
بس بلندیکه مرتبه‌سی اولوغ بولغان کمسنه‌ننك خوفی کوبراکدر نته‌که
بیوردی *(کرك عالی کرم ننك خوفی کوبراغ * بیوك یردین یقلغان
تورمغای ساغ)* یعنی حق تعالی حضرتینه یقین اولوب مرتبه‌سی اولوغ
اولنان کمسنه‌ننك خوفی کوبراکدر نته‌که براکو بیوك توبادین یقلسه
ساغ قالمغای سونکاکی اوالوب هیچ نرسه‌سی قالمغای شوننك کبی بر

کمسنه الله تعالی حضرتینه یقین اولوب مونده ین صونك مردود اولسه
اوشانداق بولغای نته که ابلیس علیه اللعنة آنداغ بولدی مثالنی
بیوردیکه *(اولوغ توتماس کچدیك مذهبن کینك * تیواتایماغی
ایرمس قوی بیلان تینك) * یعنی اولوغ نرسه بلان کچك نرسه ننك
بارماقی ویورمکی برابر دکلدر بناکاه بارا تورغان قوی یقلسه آننك
یقلماغی عجب دکلدر اما تیواتایب یقلسه آدمیلار عجب کا قالب آندین
کولرلر شوننك کبی بر اولوغ ایش کوکمسنه مردود اولماقی عوامننك
مردود اولماقی برله برابر دکلدر یعنی بر اولوغ کشی بر خطا اشنی اشلاسه
خلق آندین تانك عجب کا قالورلار عوام ننك اشلکان اشلاری عجب
دکلدر اولوغ کمسنه ننك خوفی کو براك اولور *(توهم ایك بولور
افعال خوب ننك * سفرده خوفی کو براغ مالی کو بننك) * یعنی بر ایش کو
عادتلی کمسنه ننك قورقوی کو براك اولور نته که مسافرلار آراسنده
بر کشیننك مالی کوب بولسه اول کشی ننك اوغریدن وهراميدن خوفی
کو براك اولدقی کبی بوهم اوشانداقدر *(توهمدین یراغ غفلتلی
بنده * کیتار غصه بیلان غم اوخلاغانده) * یعنی الله تعالی دن قورقماقدن
غافل اولغان کمسنه قایغو وحسرة ایله کیتار اولوم اویقوسی کلکانده
یاخود معناسی بودر الله تعالی دن قورقمقدن یراق اولغان کمسنه ننك
مثالی اولدر یوقلاغان کشی کبی قایغودن یراق اولوب تورسه آخر
قایغولی اولوردیماکدر اما اوّلکی معناسی بنکلدر نته که ابیاتلردن
معلوم اولندی اولیالردن شریعت کا خلاف اش کلمز نته که یوقاریده
یازلدی وبزننك بوزمانمزده ایشانلر شیخ دعواسنی قیلورلار کو براکی
آنلرننك زمانه شیخی درمال آلمق وخاتونلار آلمق هوسنده درودنیا
زینتلری ایله مزین دروکسب ایلامیب خلق ننك قولینه قاراب طمع
ایلمك بابنده درقنده اولدیکه بلکه معشوقی ننك رضالقی هوسنده
اولوروایتورلار بزلر ننك شیخمز غیبت سوزلارنی سوزلاسه ده اعتبار
یوقدر دیرلار زیراکه شیخ مریدلار حالنی سنامق وتجربه ایلمك
اوچون آنداغ ایتار دیرلر بوهم یالغاندر اکر مونداغ اعتقاد ایلاسه
یوقاریده یاد اولنمش ملاحده مذهبنه کردی وآنلر کرو هندن اولوب
عاقبت کافر اولدی زیراکه غیبت وبهتان ننك حرامله آیت ایتدی

اول آیت بارچه کمسنه کا عامدر ایتولمدی مشایخ لرغه غیبت ویالغان
حلالدر دیب وایتورلارکه زینت دنیابزننك مرشیدلرمزکا حلالدور
آننك اوچون حضرت پیغمبرمز علیه السلام شوندا غ بهالی طونلرکیدی
دیرلار بلی جواب بیرامز آنحضرتلر کیکان بولسه ده اوزکسبی ایلان
کیدی عزیز باشنی اولومکا مستحق ایلاب کافرلارایله عزا قیلدی
وتجارت ایلدی سز چلاین قول کوتارونی کوتب تورمدی روایتدور
شیخ جنید دین صوردیلر صوفی تعریفی نه در جوابنده کورکازدی بیله
دیو (الصوفی من صفا قلبه عن الکدر واستوی عنده الذهب والشجر
وامتلاء جوفه عن الفکر وانقطع الی الله عن جمیع البشر والافکلب کوفی
خیر من الف صوفی) دیمشلر ودخی شیخ شبلی دین صوردیلر صوفی
نه در جوابنده ایدی صوفی خرقی تورتدر بوتورت حرف معناسنه استقامت
اولسه صوفی در آنداغ اولمسه کلب کوفی منك صوفیدن آرتق در
دیدی یعنی صاد صفادن عبارتدر فی فنادن عبارتدر یایقین دن
عبارتدر سوءال اکر دیسه لرکه صوفی تعریفنده شریعتکا استقامت
اولمغان صوفیلرنی نه اوچون کلب کوفی کا تشبیه ایلدی غیری
شهرننك کلبی کا تشبیه ایلمدی جواب اولدرکه کوفه شهری ننك
کلبلری حضرت امام اعظم اوتدکنده آواز بیرمسلر ایردی وآننك
آلدینه توشماسلر ایردی بر بر ینه ایتورایردی لر ادب برله ترونك
حق تعالی ننك تجلی نوری توشکان بنده سی آلدنده ادب ساقلانك
ودخی اول آداب شریعت ایله حق تعالی یه قوللق ایدر دیور
ایردیلر شول اجلدن شریعتکا استقامت اولمیان صوفی لرننك مرتبه سی
کلب کوفه کا برابر اولدی وتمثیل ایلامکی اهانتدن کنایه در شیخ لرننك
شرطی انشاء الله توبانده ذکر اولنور (بیت) سقوط امر نهی اولمز
ولیدن * خلاف شرع شیء کلمز ولیدن * نه در دیسه تصوف دی تذلل *
خشوغی مسکنت صبر وتحمل * تصوف صوفدن مشتق دکلدر * تصوف
جز ثنای حق دکلدر * بود نیادن تولی در تصوف * قبول شرعدر ترك
تصلف * زمانه صوفی سنده یوق توکل * همان صفت لاری اولمش تأمل *
دینامشدر تصوف ماسبقدن * نفور قلبی درمادون حقدن * ارادا تدر
دیمس بعضی تصوف * دیماین شیخنه استاذینه اف * تصوف ترك شبهاته

(موقع تعریف صوفی)

(اجل اتحادی ننك بیانی)

دیمشلر * تصوف ترك لذاته دیه‌شلر * کیوب آق حرقنکی کوکسنکنی
کیرمه * تصوف صوفدن دیماکنی کورمه * بوننکله قانع اولمه‌سنك ای
عزیزم * کوررسن بابنده ای دل نکارم (اجل اتحادی ننك بیانی)*
(اجل البته بردر اوزکا بواماس اولار هرذی نفس هر کیز اول اولماس)*
یعنی اهل سنت قاشنده اجل بردر بردن غیری دکلدر بارچه جانلر
اولارلار الله تعالی اوزی اولماسدر اولومدن منزه‌در برا کونی برا کو
اولتورسه تحقیق اول اولنمش ننك اجلی یتب اولدی دیرمز اکر
برا کو ایتسه اجل یتماین اولدی دیسه کافر اولور نعوذ بالله من ذلك
(بیت) اجل کلدکده در مقتول میت* ولا یستقدمون نص مثبت * اجل
بردر اجل سز کمسه اولمز* بو نصه مخالف غیر اعتزال اولمز* دیر قتل
موتدا یکی اجلدر* بو سوز نصه مخالفدر خللدر* حکیم ننك زعم فاسدله
کلامی* طبیعی در اجل یا احترامی *(قیی قلغه اجل ننك وقتی یتسه *
قوتلماس هرنچه کم حیله اتسه)* یعنی بر قلغه اجل ننك وقتی یتسه اول قل
قوتلماسدر نچه تورلوك حیله‌لر ایلاسه‌ده *(کین قالماس اجل ای
ابن آدم * یتوشسه ساعتی یا ایلکاری هم)* یعنی تحقیق قالماس
اجلدن بنده‌لر قچانکه آدمکا اجل کلسه بر ساعت زیاده اولمز وبر
ساعت کم بولمز شول زمانده جانی تنندین چقار (قوله تعالی
لا یستأخرون ساعة ولا یستقدمون)*(کشی ننك ایلکیده هم اولسه
بر جان * اجل ایله اولبدر بیله انسان)* یعنی بر جاننی بر آدم اولتورسه
اول جان اجلی برله اولبدر دیو بلسون آدمی‌لر یعنی اول جاننی اجل یتب
اولدی دیرمزلر *(قایو باعث بیله هر جان اولبدر* اجلدین در قضا
آنداغ بولبدر)* یعنی بر تورلك سبب ایله هر جان اولسه بارچه‌سی
اجلدین اولدی دیرمز لکن اول اولتورکوچی کمسنه الله تعالی ننك
قضاسی وحکمی ایله آنداغ اولتورب سببچی اولدی دیرمز (عذاب
قبر ننك بیانی)*(عذاب قبر کافرلرکادر چین* کورار کورننك عذابن
بعضی موءمن)* یعنی قبر عذابی کافرلارکا چین در کلسنه در اما موءمنلرننك
بعضی سنه در ایمشلر موءمنلرننك کوبراکی قبر عذابنی کورمس
دیدیلر (ایمشلر قبر عذابی سکز تورلوك کمسنه‌کا اولماس اوّلکسی
شهیدلردر ایکنچی سی صدیقلردر اوچنچی سی صابرلاردر دورتنچیسی

(عذاب قبر ننك بیانی)

صوقش صافنده صوقشقه کرمان سرخاب اولکانلاردر بشنچی سی جمعه
کون یاجمعه کچه سنده اولکانلاردر آلتنچسی هر کیچه ده سوره تبارکنی
اوقغان کمسنه لاردر یتنچی سی غریب لکده اولکان لاردر سکزنچسی
موءذن لاردر (بعضی لار ایمش لر اولات ایله اولکان کمسنه کا قبر عذابی
یوقدر دخی بیران زحمتی ایله اولکانلرکا قبر عذاب یوقدر ودخی
یوکلی اولوب قورساقده بالاسی کیتکان خاتونلارغه یوقدر (ایمش لر
پیغمبرلارکا اصلا قبرده سوءال یوقدر ودخی محشر کونده حساب یوقدر
مکر سلیمان علیه السلام غه واردر فرشته لارکا سوءال واردر محشر سوءالی
یوقدر ایمشلر قبر عذابی کوبلکی طوننی نجاستدین سقلامغان
جهت دندر ودخی برایودین برایوکا سوز یورتسه ومسلمان لارننك
غیبتلرنی سوزلاسه بونلر ایله قبر عذابی کوب اولور (بیت) عذابی
قبردر کافرلعینه * دخی بعضی عصات موءمنینه * ایمش لار قبر عذابنی
جان کوزرمو جواب ایدی لر هر ایکسینه اولور * (بتك کوب نسخه ء
مشهور ایچنده * کلور ایکی فرشته کورایچنده) * یعنی کوب مشهور
کتابلارده یازلمشکه ایکی فرشته کورایچنده کرورلر بنده سی ننك
حالنی صورارلار قایسی دینده قایسی مذهبده وقایسی پیغمبرکا ایمان
کلتوردنك دیرلارنته که توبانده بیان اولنور ایمش لر اول ایکی
فرشته ننك اسملری منکر نکیردر قچانکه آدمنی قبرکا قویب قرق آدوم یر
کتدکلرندن صونکره کرورلر (ایمشلر سوءال فرشته سی تورتدر
اوّلکسی منکر وایکنچی نکیر اوچونچیسی رومان دورتنچیسی
ناکوردر بو دورت فرشته لارکلوب صورار ایمش لار منکر ونکیر ایکی
فرشته لاردور دنیاداقی آدم ننك بارچه سنی قبرنده صورارلر وایمشلر
منکر ونکیر هرکشی صاین یعنی هرکشی ننك اوزلی اوزینه منکر
ونکیر واردر کراماکاتبین کبی وایمش لر منکر ونکیر بنده لاردن سریانی
تیلنجه صورار وبنده سریانی تلنچه جواب بیررلك قدری خدای تعالی
بنده سینه الهام ویرر اول ایکی فرشته قبرده صوردقی نرسه لرنی بیان ایدر
*(صورارکمدر خدابرله رسولنك * نه در دیرلر ینه دیننك ویولنك) *
یعنی اول ایکی یار صورارلر اول قبرداکی بنده دن خدایینك کم تررر
وپیغمبرنك کم تررنه تورلوك دینده توردنك ونه یولده یوردنك

اکر بنده جواب بیرسه فبها ونعم وجواب بیرمسه عذاب ایلارلر
*(اکر کرسه فرشته لار غضبدین * چقاراوت بورنیدین آغزولبدین)*
یعنی اول فرشته لار آچیغ ایله اول بنده قاتینه کرسه لر آغزلرندین
اوت چقار قبیح صورت اوزرینه کرلر ایمش صورتلری پچین
صورتنده درومانکلای اورته سنده کوزلری اولوغ طباق قدری در
ساچلری یردن یاتور کوزلرندن یاشن کبی یالتراب اوت اوچار
وآوازلری رعد آوازی کبی در * (اکر هیبت بیلان تیلسه نظاره *
بولور غمکین کونکلر پاره پاره)* یعنی اول ایکی فرشته اول قبرده کی
کمسنه کا آچیغ لانب قاراسه لار آنلرنك هیبت لسکندان کونکل لری پاره
پاره اولوب اعضالری قالتراب جواب بیره آلماسلر *(دیکایلر آدمی
بولدرسنکا جای * جوابن ویرمسنك وای اوستیکا وای * یعنی اول ایکی
فرشته لر ایتورلر اکرسن بزلارکا جواب بیره آلماسنك حسرتا وکونچدر
سنکا قیامت کونینه دیکن اورنونك اوشبو قارانکغو قبردرسنکا چراغ
یوقدر همیشه بزلرسنی مونده عذاب ایلارمز دیرلر وای دیدکی کلمه
حسرة واوکونچ معناسنه در مجاز مرسل قبلیندندر * (اورارلر کرزی
بزلان اول ایکی یار * ایشتورانس جندین اورکاجاندار)* یعنی اول
جواب ویرماین تورغان بنده نی اول ایکی فرشته چوقمار ایله اورلر
بونلارننك چوقمار ایله اوردقی آوازنی آدم وپیریدن باشقه جانورلر
ایشتورلر ایرمش *(آلارننك ضربیغه تاب ایتمکای تاغ * نچوك طاقت
قیلور برمشت توپراغ)* یعنی اول فرشته لارننك اوردقلرینه تاغ وتاشلر
طاقت توته آلمزلر براوچ توفراقدین یراتلغان آدم نچوك طاقت ایلر
دیمکدر تاب طاقت معناسنه درمشت یومروق واوچ معناسینه درهر
ایکسی فارسیدر *(تولاردوزخ ساریدین قبر ایچی دود * پشیمان
آنده هرکز قیلمغای سود)* یعنی اول ایکی فرشته بو بنده نی چوقمار
ایله اوردقلرندین صونکره بو بنده ننك طرفی تموغ اوتی ودوتونی برل
اولوغ اول وآنده اوکنماکغنك فایداسی اولمزنه قدر اوکونسه ده فایده
قیلمیه ساری مونده طرف معناسنه درفارسی در *(عنایت ایاسه دانای
اسرار * کرارکور کاملایم اول ایکی یار)* یعنی اول بنده کا سرلرنی
بلکوچی الله تعالی یاردم ایلاسه جوابنی توغریلق برل بیرسه اول ایکی

فرشته‌یومشاقلق ایله خوب‌صورت ایله کررلر * (دیکا یلر کرسه‌لر
خوف ایتمه‌مندین * صورارلرمهربانلیق برله آندین)* یعنی اول
ایکی کوبنده‌ننك قبرینه بوایکی فرشته کردکلرنده آیغایلر زنهار
بزدین قورقمه غیل بزلرسنکا اوجماح برله سیونچی بیرورکا کلدك
ودخی اول بنده دین مهربان وشفقت ایله سورغایلار *(اکر بیرسنك
جوابی باصوابی *آچارجنتدین اول منزلکا بابی) *یعنی اول ایکی فرشته‌کا
توغری لق ایله جواب بیرسه قبری ننك پوچماقنی آچقایلار آندین
صونك اوجماحنی کورکازکایلر آنداغی یورطلرنی کورب شادلق
ایله قبرنده یاتقای *(قارانغو کوربولور انداغ فرحناك * جهان ننك
شوقی یادنکدین چقار پاك)* یعنی قبرکا اوجماح ایشکی آچلغاج اول
قارانغو قبرآنداغ یاقتر واوردنیایاقتولقندین زیاده اولور جهاندغی
اوغول وقزننك ومال ننك قایغوسی کونکلندن چقار *(کونکلاره غصه
قالنمز برچکتدیك * یاتورسن یانکی اویلانکان یکتدیك)*
یعنی آندین صونکره کونکلده مامق اورلقی قدری قایغو قالماس
یانکی خاتون آلغان یکت نچوك یاتورکه سن هم آنداغ راحتلانب قبرده
یاتورسن دیمك در چکت فارسی چیم ننك وکاف ننك ضمه‌سی ایلان
مامق اورلقی معناسنه‌در *(که موندین صونکره‌غی نعمت لرینی *
خدادین اوزکاکم بلکای بارینی)* یعنی بوقدر اولغاندین صونك
یتنه الله تعالی ننك نه قدر نعمت بیروی ننك حسابنی وساغشنی کم
بلکای الله تعالی ننك اوزندین غیری دیمکدر *(الهی بنده‌من بیچاره‌در
من *هوای نفس ایله اوّاره‌در من)*یعنی یارب من برچاره‌سز بنده من
نفس عمازم آرتندین یورب جهانده مسخره‌جهان بولوبمن *(ایرر
من بارچه نقصانمغه اقرار * مسلمان اوغلی قیلماس اشلریم بار)*
یعنی بارچه کم لیك‌لریمه اقرار ایلرمن اوزمنی کناهلی بنده‌لردین
قویارمن زیراکه منم کناهم شوندا غدر مسلمان اوغلی قیلمغان اشلرنی
من قیلدیم *(ایرر من بنده لارننك سرنکونی * تولای یار برادرننك
زبونی)*(منکدیك عاصی بولغایمو جهانده * کناهم ظاهر یمدین
کوب نهانده)* یعنی بنم کبی کناهلی بودنیاده بولمغای زیراکه منم
کناهم طشمدن ایچمده کوبدر یعنی ظاهر کورنکوچی کناهمدان

کورنمای تورغان گناهم کوبدر دیمکدر * (نتای چون عین عقلم
بی ضیادر * عمل یوق هم اگر قیلسام ریادر) * یعنی نیلاین عقل کوزمننك
نوری یوقدرشوننك اوچون علمم یوقدرکاه وقتده عمل ایلاسامده
ریا ایله قیلامن * (اگرچه من یمان قل پای تافرق * بولو بمن معصیت
دریاسینه غرق) * یعنی اگرچه من یمان قل تروزمن باشدین
آیاقم غه چه غرق اولوب گناه دینکزنده قالسامده دیمکدر * (ولی صادق
ایررمن برلسکینکا * تایانب من سننك غافرلسکینکا) * یعنی راستاق ایله
بر الله دیوایتورمن وسننك غافرلسکینکا تایانب گناهلارمنی یارلقار
دیوامید ایتارمن (لقوله تعالی لاتقنطوا من رحمة الله الآیة) * (لحدکا
کرسه بو یالعوز غریب باش * اوکورسه یوزهمه قوم قرنداش) *
یعنی قچان من غریب بنده نك یالغوز باشی لحد ایچنده قالب وبارچه
قوم قرنداشلر منی لحدکا قویب قایتسه لار * (تحیر بولسه جان غم
سرشته * یتوشسه صورغالی ایکی فرشته) * یعنی من شول لحد ایچنده
جانم قایغودان حسرتلی اولسه وشول زمانده منکا ایکی فرشته سوءال
ایلرکا کلسه لار سرشته قایغو معناسنه درضرورت شعر اوچون غم لفظنه
عطف تفسیر ایلیوب الفاظ مترادفه اولندی * (دیسه من ربك ایکی
عبد درکاه * تلمکا جاری قیلغل ربم الله) * یعنی اول ایکی فرشته ایتسه لر
ای الله تعالی ننك درکاهنه کلمش قل سننك تنکرنك کم دردیو سن شول
زمانده تامکا بنم یورتکل بنم تنکریم الله دردیب * (سن آسان ایتماسانك
آنداغ سوءالی * نچوك کچکای غریب بنده نکنی حالی) * یعنی یارب سن
اول ایکی فرشته صورغان زمانده اوزنك ینکل ایلامسك بو غریب
بنده نکننك حالی نتاك اوله باسکه خراب اولور ویوزی قاره اولور
* (اگرچه عاصی دریارب بو بنده * اوزنك بنده م دیکل ربم دیکانده) *
یعنی یارب اگرچه بو قل ننك گناهی کوب بولسه ده گناهینه قارامیوب
اوزنك بنم قلم دیکل من تنکریم دیب یاد ایتکان زمانمده * (اگرسن
قیلماسنك قللق آتن جود * منم قل من دیکانمدین نچوك سود) *
یعنی یارب سن قلم دیکان لفظنی جومارد لق ایلامسنك بن اوزم
تنکری ننك قلی من دیب ایتوومنده فایده یوقدر * (الهی لطف قیل مونده
وآنده * منی بنده ایتب برکت بو بنده) * یعنی رحیم ایلاب سن منی دنیا

آخرتده قلنك ایلاب قللر کرو هندون برکتکل وآنلر کروهندن
ایلاکل اوّلکی لفظی قل معناسنه درصونکغی سی بغلامق مغناسنه درهر
ایکسی فارسی در * (اکرچندیکه کوزسز بولسه انسان * صورلور
البته بی شك ونقصان) * یعنی اکرچه برآدمی دنیاده کوزسز اولسه ده
مونده ین صونك اولوب قبرکاکو مولسه آندین کورسوءالی صورلور
شکسز ونقصانسز * (اکردریاده اولسون یا آصولسون * عذاب
ایتسه بنی آدم ندبلسون) * یعنی براکو دریاایچنده اولسه طاغانده
آصولب اولسه فرشته لر آندین سوءالنی سورارلر اکر اول بنده
کناهکاردن اولوب شول دریاایچنده یاکه شول طاغانده آصولوب تودرقی
وقتده عذاب ایلارلار آدم اوغلانلری آنی بلمزلر اکرآدم اوغلانلری
بلسه لر ایدی کورماینچه ایمان کلتوردکلری بولمزایدی بلکه
کورب ایمان کلتورلر ایدی شونك اوچون هرنه احکام آخرت لارکا
کورماینچه ایمان کلتورلار حقدردیو * (درنده آدم اوغلین قیلسه
خوارك * کمان یوقدر سورارقارننده ای پاك) * یعنی یرتقوچی
حیوانلر آرصلانلار ویولبارص لر آیووبوری کبی نرسه لر برآدمنی
آشاسه لر وآشاب اول آدمنی بتورسه لر کمان وشك یوقدر حق تعالی
حضرتی کورسوءالنی اول یرتقوچی حیوان ننك قورصاقنده صورر
وآننك قارننی بویلمش کمسندکا قبرایلرشك وشبهه سز * (اکر بنده
معذب بولسه آنده * قالور تویمای بواشدین اول درنده) * یعنی بو
یلمش وآشلمش آدمنی الله تعالی شول یرتقوچی حیوان ننك قورصاقنده
عذاب ایلاسه اول یرتقوچی حیوان خدای تعالی ننك عذاب قیلدقنی
تویمای قالور * (نچوك قیلسه ایر رقادر وناصر * بویرده بنده سی ننك
عقلی قاصر) * یعنی الله تعالی بنده لرنی نچوك ایتسه ده قادردر بواورنده
نچوك اواوردیو بنده لارننك عقلی قسقه در آنچلاین اش نتاك اولوردیو
تانك عجایب کاقالماغیل زیراکه بونلارننك کلسنی الله تعالی اوزی ننك
پیغمبرینه خبر بیردی بوایتلکان مسائل لر الله تعالی ننك رسولی پیغمبر
علیه السلام ننك خبری برله درنته که بیوردی * (ندکم ایدی خدا اینك
یاپیغمبر * آنی محکم توتوب آیر یامه زنهار) * یعنی الله تعالی اوزی
ننك پیغمبرینه احکاملر ایدی آنی محکم توتوب آندین آیراماغیل

زیراکه بو قبرعذابی ننك مسائلری پیغمبرعلیه السلام ننك حدیثی
برله ثابت اولغاندرحتی که یتمش تواترحدیث پیغمبرعلیه السلام دن
کلدی بارونی یازمق بواورنده لایق دکلدر *(قیامت حق لغی ننك
بیانی)*(قیامت حق ایررای آدمی زاد * خدا قرآن ایچنده قیلدی
کوب یاد) * یعنی قیامت کونی کلماکی حقدر الله تعالی آنی قرآن
ایچنده کوب یادایلدی ایمشلر قرآن ننك اوچ اولوشی ننك ایکی
اولوشی قیامت حالنی سویلامکدر بارونی ذکر ایلامك حاجت دکلدر
معنی ایاسی اوزی قاراب بلولر دیمکدر *(بولور قدرت بیلان
توفراغمز تن * کرارجان ثابته دین بی شبه وظن) * یعنی خدای تعالی
ننك قدرتی برله بزلر اولوب توفراقغه کررمز شك وشبه سز (بیت)
نصوصی قاطعه وار روزحشره * قبورندین چقارنوتاسی طشره * کرار
ارواح ابدان عتیقه * بودر روصق قیامت فی الحقیقه * بدن حشر ینه منکر
فلسفیدر * ملل اربابنه غیرخفی در *(تننك هر تورلی بولغان بولسه
برهم * قیلور تورناغینك خلاق عالم) * یعنی سننك تننك هر تورلوك
دنیاده بولورایدی آقلقدن وقارالقدن واوزنلقدن وقسقه لقدان
الله تعالی بونلرننك بارچه سنی بورنغی دیك ایلر عالمنی یراتقوچی
الله تعالی هیچ برونی کیم وزیاده ایلامیوب وبارچه پراکنده اولدقی
اعضالرنکنی کرك مشرقده وکرك مغربده اولب قالغان بولسون بارچه سنی
برساعتده جمع ایلایب ترکوزردیمکدرهم معناسی معلوم حوارزم
لغتی دریا که جمع قیلور معناسنه درفارسی درمصراغ ثانی مصراغ اوّله
راجعدر *(خدا هیچ یرده یوقنی ایلدی بار * یاراتسه قابته دین ایرمس
بودشوار) * یعنی خدای تعالی نچوك کم بزلرنی اوّل یوقدان بارایلدی
هیچ برمشکل یوغیدی بوسوزهر کشیکا مخفی دکلدر (قوله تعالی قل
یحییها الذی انشاءها اوّل مرة الایة) *(اودرها کم نچوك کم حکم قیلدی *
تریل دیکاچ همه عالم تریلدی) *(یعنی الله تعالی حکم قیلغوچیلرننك
حاکمی درتریلنکز دیب امر ایلکاچ بارچه عالم خلقی تریلور هیچ بر
آلت لارکاواسبابلارکامحتاج اولمزنته که بیوردی * (یغار محشر یرنده
بارچه جاننی * صورار بنده سیدین بخشی یماننی) * یعنی الله تعالی
قیامت کونی ترکزوب بارچاجانلارننك یخشی لق ویمانلق حالندن

صورار

قیامت حق لغی ننك بیانی

صورارمالنکنی قایدین تابدنك وقایده صرف ایلادنك دیب نته که
بیوردی * (هراشنی کوب قیلبدرسن ویا آز * حسابن هم تیلارا ول
بنده دین باز)* یعنی بنده لردنیا یورطنده اشلادیلر آزدن وکوبدان
حلال وحرامدن بارچه سنی الله تعالی بنده سیدین حساب صورار
وصورامقی الله تعالی بلمکانلکدین دکلدر باسکه قللری ننك اوپکه سبی
قالماس اوچوندر اوزلرینه نامه لارنی اوقتوب جزا ایلار * (خداهر
بنده سیغه تیلسه آسان * حسابن بیرکوسی بنده اوشال آن) *
یعنی خدای تعالی اول حساب کونده بنده سیغه حسابنی ینکل وآسان
ایلاسه این کو ایلایب اوجماعقه کرکوزر اوشال دیدوکی لفظ ضمیر
غایبدر این کو جزا اوزرینه قایتور آن هم ضمیر غایبدر فارسی
ضمیری دراوشال لفظنه تأکیداوچون وزن شعر یوزندن دوشدی
*(اکر قاتیغ توتار بنده حسابن*اوزی بلکای آنکا سالغان عذابن) *
یعنی الله تعالی اوزی بنده سینه قاتی حساب ایلاسه آننك قتیغ
ایلامکی ننك حکمتنی بلمزمزلار الله تعالی اوزی بلکای آنکا قیلغان
عذابن دیمکدر * (بیلور کرچه جمیع حالمزنی * ترازوکا صالور
اعمالمزنی)*یعنی الله تعالی بارچه حالمزنی وکناهمزنی وثوابمزنی
بلور آنداغ اولسه ده عملارمزنی ترازوکا سالب اولچار (بیت)
قیلمتده ایدر بم سوءالی*بلورکن عبدی ننك وار سوءحالی *(یبارسه
نامه نی رحمت یولیدین* کلور نامه اوقل ننك اونك قولیدین) *
یعنی الله تعالی بر بنده سی ننك عمل یازونی رحمت ایله یبارسه اول
ذلنك اونك یاغندن بیر ولور (بیت) ترازوی عمل نص ایله ظاهر *
بشر کیفیتی درکنده قاصر * دفاتیری عمل جمله ظهوره * کلور صاغه که
بعضی کاظهوره * (قزیل یوزلیك بولورهم اول سرافراز*سیونکاندین
قیلور اول بنده آواز)* یعنی اول نامه سی اونکدن کلکان کمسنه باشنی
کوتاریب سونکاندین اول بنده چاغرر ایدور بیله دیو *(اوقنك
نامه منی ای تورغان خلایق*کیلوبدر نامه اخلاصمغه لایق)* یعنی ای
تورغان خلایقلر وحاضر اولغان محشر جماعتی قارانك منم نامه نی
این کو وکوزال اولوب کلدی اخلاصم نمك درست لکی اوچون کوروزاك
منم ایرلکمنی ویکت لکمنی دیب تفاخر قیلب چاغرر *(بهشت عالیه

بولغای مکانی * غریق رحمت حق جسم وجانی) یعنی اول اونك
قولدین نامه‌سی کلکان کمسنه‌کا بیوك مرتبه‌لی اوجماح اولغای ودخی
الله تعالی ننك رحمتندین وجانی غرق اولغای *(اکر نامه کلور
بولسه غضبدین * کلور آرقاسیدین یادست چپدین) * یعنی اکر بر
بنده ننك نامه‌سی الله تعالی ننك قهری برله اولورسه اول بنده ننك
آرقه‌سندین تیشوب بیررلر ویاکه صول قولندین بیررلر ایمشلر
الله تعالی بنده‌لرنی قبرندین قوباردقنده بارچه‌سنی یازو اوقغوچی
ایلار خط تانورلار هر برسی اوزلی اوزینك تلنچه اوقورلار وایمشلر
کراماکاتبین لر آدمی لرنك عمل لارنی عربی تلنچه یازارلار عرب
خطی ایلان دیرلار زیراکه قرآن هم عرب تلنچه اینده‌ای وخطی عرب
خطی ایدی *(قارایوزلیك بولوب شرمنده اول قل * توتارلار هم سالور
لار بوینیغه غل) * یعنی اول نامه‌سی صولدین کلکان کمسنه‌نك یوزی
قارا اولوب خلایقلر آراسنده اویاتلیغ اولور ودخی اول بنده‌نی زبانی
فرشته‌لری توتارلار بوینیغه اوتدین بولغان بوغاولر سالورلر * تقی
زنجیر ایتارلار کردنیغه * ترهم بولمغای یالبارغانیغه) * یعنی اول
نامه‌سی صولدن کلکان کمسنه‌نك بوینیغه اوتدین زنجیرلار ایتارلار
نه قدرکه الله تعالی یه یالبارسه یالبارغانیغه التفات اولمیه زیراکه
یالبارمق کونی دنیاده ایردی دنیاده غافل اولوب هوای نفسه تابع بولوب
بوکونلرنی اوتدی *(بولور تورلیك مشقتلر حواله * قیلورلر جانب
دوزخ کشاله) * یعنی اول نامه‌سی صولدن کلکان کمسنه‌کا تورلیك
مشقت لرنی یوکلاتورلر وزبانیلر اول قلنی تموغ ننك طرفینه یوز
توبان اوستراب تارتارلار حواله یوکلاتمك معناسینه در عربی در کشاله
کافننك خمه‌سی وشین ننك حرکتی ایله یوز توبان اوسترامك معناسنه در
(قوله تعالی یوم یسحبون فی النار علی وجوههم الایة) * (الهی قورقادرمز
حضرتنکدین * امیدیم کوب ایر رغفار آتنکدین) * یعنی یارب سننك
اولوغ درکاهنکدین قورقامزلار لکن امیدیم کوبدر سننك غفار
دیدوکی اسمنکدین * (یغلغانده یمان ویخشی بنده * قلنکنی قیلماغیل
شرمنده آنده) * یعنی عراصات میدانده جمع اولغان زمانده بو قلنکنی
اویاتلیغ ورسوای ایلامکل دیمکدر * (اکر اعمالمه سالسام کوز یمنی *

سزاورالم دیرمن اوزیمنی)* یعنی یارب نیلارمز اکر قیلدقی اعمال
لاریمه کوزمنی سالب قاراسام عذابکا لایق من دیب فکر ایلارمن
زیراکه عملاریم بارچه سی نقصانلق ایله اولغاندر سزاور لایق
معناسنه درعربی در (ومنه قوله تعالی نعذبه عذابا الیما)*(اکر
الطافنکا باقسام الهم*امیدیم کوب باغشلانغای کناهم)* یعنی یارب
اکر الطافنکا ورحمتنکا باقسام امید ایتارمن شاید منم کناهم عفو
اولنور دیب*(اکر سن یاپماسنك ای عالم غیب * بولور تانکه معین
سانی یوق عیب)* یعنی اکر سن منم کناهمه عفو پرده سن یاپماسنك
رحمتنك ایله تحقیق تانك آتقونچه حسابی یوق عیب لارو کناهلرایلار
من زیراکه آدم اوغلانلاری غافل لکندن خالی دکل در *(الهی مغفرت
محتاجی درمن* سننك کینك رحمتنکدین راجی درمن)* امیدم کوب
ایر رآندا غ شرفدین * یبارسنك نامه مزنی اونك طرفدین)* یعنی
یارب یارلقامقنکا محتاج تر رمن ودخی کینك رحمتنکدین امید ایتارمزلر
کوب امیدلر وار درکه شاید که نامه لرمزنی اونك یاغمزدین یبار ردیو
* (حجاب عفو یاپسنك عیبمزکا * دررحمتنی سالسنك جیبمزکا) *
یعنی عفو پرده سنی بزلر ننك کناهمزکا یابب رحمت انجوسنی یقامزغه
باغلاردیب امید ایتارمزلر بوندا غی ایکی اضافه لجین الماء قبیلندندر
تاءمل*(الهی قورقادرمز جانمزدین*یبارمه نامه نی صول یانمزدین)*
یعنی یارب سننك عذابنکدین جانمز ایله قورقارمز بناکاه نامه مزنی
سول طرفدن یبار ردیب*(امیدلك بنده درمزهم هراسان*حسابمزنی
اول کونده قیل آسان * یعنی یارب سندین امید ایتارمزلار وهم
عذابنکدین قورقارمزلار رحمتنك ایله اول کونده حسابمزنی ینکل
ایلاب درکاهنکه لایق ایلا کل هراسان هاننك کسری ایله ورانك
فتحیله قورقمق معناسینه فارسیدر *(تلطف برله سورغیل کاریمزنی
قاراقیلمه اوکون رخسار یمزنی)*یعنی یارب مهربان لق ایله بزلاردین
سوءالنکنی سورغیل وزنهار قیامت کون بزلرننك یوزمزنی قرا ایلامکل
رخسار رانك ضمه سی ایله خاننك ساکنی ایله یوز معناسنه در
*(اکرچه نامناسبمن یمان من * اوزنك ایدنك قامغه مهربان من)*
یعنی اکرچه من قلنك لایقسز اولسامه سن آننك یمانلغنه قرامغای سن

زیراکه اوزنك ایتدونك قللر یوغه مهر بانلیغ من دیو *(اکر چند یکه
بولسام زشت بدکار * حبیبنك امتی من قل اتم بار)* یعنی اکرچه
یاوز اشلی بنده نك بولسامده دوستنك محمد علیه السلام ننك امتی
من ودخی تنکری تعالی ننك قلی من دیکان آتم بار زشت دیدکی فارسی
لغتی در یاوز اش قیلغوچی معناسینه در بدکار لفظینه الفاظ مترادفه
اولوندی وزن شعر اوچون یاکه عربی در لاشیء معناسنه در
(ترازوی قیامت ننك بیانی)(ترازو حق ایر روزی قیامت *آننك
صدقیغه نازل بولدی آیت)* یعنی قیامت کون میزان و ترازو حقدر
آننك راستلغنه آیت ایندی (قوله تعالی والوزن یومئذ الحق الایة)
مفسرلر ایمش میزان میکائیل فرشته ننك اونك قولنده در میزان ننك
ایکی پله سی واردر بر پله سی نوردن وبر پله سی قارانغولقدن اوله
ودیکمه پله سی ننك اولوغلغی یرایله کوك آراسی قدری اوله وایمش لر
هر کشی ننك اوزلی اوزینه میزان بولور وایمش لر پیغمبرلرکا صلوات
الله علیهم اجمعین میزان اولمیه مکر سلیمان پیغمبرکا بوله زیراکه دنیاده
اول اولوغ پادشاه ایردی وبعضیلر وبزلرکا افضل بودرکه آننك
نچوك ایرکانینه ونه صورتده ایرکانینه ایرشمك حاجت دکلدر بلسکه
بزلرکا اعتقاد ایلمك کرکدر میزان حقدر دیو *(بلورتنکری اکرچه
عالمزنی * ترازوغه صالور اعمالمزنی) * یغنی الله تعالی بزلارننك
عالمزنی آنکلایور میزانغه سالمایوندهٔ اعمالمز معلومدر آلای بولسهده
ترازوکا سالور قللری اوپکا تارتماس اوچون * (قیلور آکاه قیلان
قیلمش لر یغه * یتوشماس عقل ایکامننك اشلری غه)* یعنی حق تعالی
حضرتی اول کونده بنده لرننك عمل لرنی آنکلاتور بارچه سنی خطر بنه
توشورور خدای تعالی ننك قدرتلرینه عقل یتشماسدر ای اولوغ
کمسنه ایکام الله تعالی معناسینه در سمرقند خلقی ننك لغتی در
*(ترازو باری غه اقرارمز بار * نچوك ایرکانینه نی کاریمز بار)*
یعنی ترازو بارلقینه اقرارمز بار آننك نچوك ایرکانینه نی اشمز باردر
ترازو صورتنی خدای تعالی اوزی بلوردیمکدر * (الهی قیل آغر
میزانمزنی * سلامت توت بزنك ایمانمزنی)* یارب سن بزننك
میزانده اعمالمزنی آغر ایله ودخی دنیادن اوتدوکمزده ایمانمزنی

(ترازوی قیامتنك بیانی)

(صراط کوپرونی بیانی)

سلامت ایل آر میز انمزنی دیه اکده مجاز وار در ذکر حال وارده عمل
قبیلندر تاءمل (صراط کوفروکی بیانده) *(جهنم اوزره بر کوفروك
ایر رآه *اوشال کوفروك صراط آتلیغ گذرگاه) * یعنی جهنم ارقاسنده
یرکوپر واردر آه یارب نیلرمز اول کوپرننك اسمی صراط در آدمیلر ننك
اوتاچك یرلر یدر ایمش لر صراط کوپروسندین اوته اکلری اعمال مزنی
اولچادکندن صونکره بش یوز یلدین صونکره اوله آدمیلر حساب بیرگونچه
بش یوز یل اوتار آندین صنکره صراط کوبروسینه صف صف اولوب
سورلورلار تموغ اهل لاری تموغغه کررلر اوجماح اهل لری اوجماهقه
کروب عبرت آلورلر اوچون انبیالر هم شول صف اچنده بولورلار
(بیت) جهنم کوپروسی وار قلدن اینچه *قلچدین دخی کیسکندر
یتنچه *تمام اوچ کره بنك یل لق یول اولدی *سعادت اهلینه آسان بول
اولدی *(قلچدین تیز ایر ر قلدین اینچکا *پشیمان لر اوشال کون
توشکای اچکا) * یعنی اول صراط کوپرسی قلدین نچکا وقلچدین
اوتکوندر دنیاده گناه اشلاب پشیمان اولغان ادم اوغلانلری اوته آلماین
جهنم ایچنه توشکایلر تاءمل *(عجب خیران بولور فرزند آدم * قدم
قویسه آننك آستی جهنم) * یعنی صراط کوپرسنی کوروب آدمیلر
خیران اولور نچکه لکدن اوتکون لکدن و آیاقلرنی باسماغه تلاسدلر
صراط کوپرسی ننك آستندا غی جهنم آیاقلرنی پشورر *(اگر قایتای
دیسه قویماس موءکل * بولور فرزند آدم حالی مشکل) * یعنی عراصات
خلقی کیرو قایتماغه تلاسه لر موءکل فرشته لاری قایتارمز لار اوتلی
کرزی لر برلان اورورلار بو زمانده آدم اوغلانلارینك حال لری آخر
اولسه کرکدر *(معین کورسه لر اول خلق تب تاب * بولور جان وهمی
برلان زهره لار آب) * یعنی بالحقیقه کوررلار آدمی لار اوت ایله قزغان
صراط کوپرونی آی کوروب جان لاری قورقوغدین یوراکلری صو
اولور یعنی آدمیلر تر کلکندن امید کیسه لر نته که بیوردی *(یوراکلر
قان بولوب کوزلر توکار یاش *اومنزلدین قوتلغایموغریب باش) *
یعنی صراط کوپرنی کوردکده خلایق لرننك یوراکلری قان اولور
وکوزلری یاشلی اولور یارب نچوك قوتلغای اول اورندین غریب
باشلر مزسن یاردم ونصرت ایلا کل دیمکدر *(فعانلار قوپغای اولاد

بشردین * کم اوتکای کم یقلغای اول کُن ردین)* یعنی زار زار یغلاغا
یلار آدم اوغلنلری اول اوتاچك صراطدین قورقوب بعضی سی اوتکای
و بعضی لاری جهنم انچنه یقلغای نته کم بیوردی *(عنایت قیلسه بعضی
آدمی زاد * اوتار بعضی یشنك یك بعضی چون باد)* یعنی الله تعالی
یاردم ایلاسه بعضی آدم اوغلانلاری اوتارلار اول صراط کوپرسیدین
یاشن کبی و بعضی لری یدل کبی هر کم اخلاصنه کوره اوتسه لار کرکدر
*(اوتار بعضی سی آندین یوکرك آندیك * اوتار قربیغه لایق یعنی
هر یك * یعنی بعضی مسلمانلار اول صراتدین یوکروك آطدیك
کچارلر یعنی فی الجمله هر برسی اوزلاری الله تعالی کا یقین لقلاری
مقدارنچه اوتسه لر کرکدر تاءمل *(اوتار بعضی مسلمان تایه تایه * یتار
آخر دیکان عشرتلی جایه)* یعنی بعضی مسلمانلارننك آیاقلری تایه تایه
کچارلار آخر باراتورغاچ مقتاولی اورنغه یتارلار یعنی اوجماهقه ایمشلر
بعضی مسلمانلر تایب یقلغاندین صونك اوچ ساعت مقداری توقتاب
ترورلار و بعضی لاری برکون قدری و بعضیلری برآی قدری
و بعضیلری بریل قدری و بعضیلری منك یل قدری ترلار نعوذ بالله
تعالی من ذلك الشدة *(قدم قویسه یقیلور بعضی انسان * الهی
ایلا کل اولکونني آسان)* یعنی بعضی لر آیاقلارنی اوّل مرتبه قویسه قلغ
جهنم کاکیتارلر یارب رحمتنك ایله اولکرنده بزلارکا ینکل و آسان ایلا کل
دیمکدر *(اکر اوتکارمسنك آندین سلامت * قلنك رسوا بولور روزی
قیامت) * یعنی اول صراط کوپرندین بزلرنی سلامت لك ایلان
کچورمسنك بو بنده لارینك تحقیق قیامت کونده رسوای بولورلر
*(بلوب تصدیق ایتب بولکوب خطرنی * بو مسکین قویمدی عصیان
ایتارنی)* یعنی یارب بو مسکین بنده نك تحقیق صراط وحسابنك
بارونی بلب کناهلردن منع اولمدی همیشه عصیان اچنده بولدی
*(الهی بنده نی صاحب ندم قیل * صراط شرع اوزره ثابت قدم قیل)*
یعنی یارب بنده لرنکنی دنیاده اوکونمك ایاسی ایلا کل و آیاقلارنی
شریعت اشلری اوزرینه برکتکل دیمکدر *(هدایت پریکا تابشور
قولمنی * عنایت کویکا کینك قیل یولمنی)* یعنی یارب بز فقیرلرنی
کرندرکوچی مرشد اوزره تاپشورغیل و یاردمنك ایلان قبر مزنی

کینك ایلاب ورحمتنکادوچار ایلا کل دیمکدر * معاصی اوتیغه تایدرمه
پایم * بهشت معرفتنی ایله جایم * یعنی کناه اوتیغه آیاغمنی تایدرمه
یمنی منم کناهم سببلی یاندرمه ورحمتنك ایله عفوایله ویارلقنمق
باقچه‌سنده اورنمزنی ایله * بس آکاه اولغیل بوایکی بیتده تورت اضافه
واردر بارچه‌سی لجین الماء قبیلندندر لفظ جای مونده ترشیخ اولب
توشکاندر تشبیه اوچون بهشت معرفتکا لکن احتمال اولورکه هدایت
پیر یکا ومعاصی اوتیغه دیدکی اضافه‌سی اضافهٔ سبب در مسبب
ساریندرکه تأمل ایلیه‌سن * کرم لیك پادشاهاکردکارا * رحیما مغفرتلك بر
وبارا * اکر چند یکه بی حد درکناهم * سلامت قیل خطرلردین الهم) * یعنی
اکرچه منم کناهم ننك حد وپایانی یوقدر رحمتنك ایله خطرلردین
سلامت ایلاب یاردمنك ایله دیمکدر تامل * (اکرچه سانی یوق
عصیان قیلب مز * امید اولسکم سنی واحد باوب مز) * یعنی اکرچه من
حساب بوق کناهلر قیلب تورمن لکن سنی بر دیب باوب رحمتنکدان
امید ایتارمن * الهی برلسکنکنك حرمتیدین * سلامت قیل اوکوفروك
محنتی دین * یعنی یارب برلسکنکنك وبارلغنك ننك حرمتنه بز
غریب بنده‌لرنکنی اول صراط کوپرسی مشقت لرندین امان ایله (خوض
کوثرننك بیانی *(قیامتده پیغمبر خوضی درحق * صفاتن قیلدی
تعیین شاه اصدق) * یعنی قیامت کونده پیغمبرمز ننك کولی حقدرآنی
حوض کوثر دیرلر نته‌که راستلق پادشاهی پیغمبر علیه السلام بیان
قیلدی آیت ایله (قوله تعالی انا اعطیناك الکوثر) نته‌که بیان ایلاب
بیوردیکه * صوی اول خوض ننك سوتدین ایر راق * ایسی مشکدین هم
ایردی به‌راق * یعنی کوثر یلغه‌سی ننك صوی سوتدین آقراقدر ایسی
یغاردین یخشراقدر ایسی دیدکی قوح وایس معناسینه‌در ترکمان خلقی
لغتی در بلغار خلقی یس وایس دیرلر بهراق اسم تفضیلدر یخشی راق
معناسینه‌در * آنك اولوغلغی بر آی چیلق یول * مونی البته قیل ذهنکا
معقول) * یعنی حوض کوثرننك اولوغلغی بر آیلق یولدر بوسوزنی البته
عقلنکا موافق ایلاب توغری کورکل ایمشلر بر آیلق اولوغلغی دیماکلری
آننك یاسی لقی دراما اوزنلقی بش یوز یللق یولدر بش وقت نماز عدد
دنچه وکوثرننك باشی اجماح اچنده کی طوبی یغاچی ننك توبندن چقمقدر

(حوض کوثر ننك بیانی)

اما آننك اورنی اوجماج ایشکی توبنده در ایمشلر اول کولدان محمد
امتندن غیری اچمزلر آننك اوچون خطاب تخصیص اوچوندر
ودخی ایمشلر محمد امتلری تموغدین چقغاج شول کولکا کروب غسل
ایدرلر آندین صونك اوجماغه کیدارلر * (دمی آب اچسه آندین
هر مسلمان * یقین بیل سوساماس هرکز اول انسان * (یعنی مسلمانلر
بر صولو مقداری اول یلغه دن اچسه لر هرکز سوساماس آدم اوغلنلری
(ایمشلر حوض کوثردین اچمکا خاصلانغان جماعت بش کروهدر)
اوّلکیسی پیغمبر علیه السلام ننك سنتنی قویماغانلر (وایکنچیسی)
مولود بیرامنی ایلاکانلر اوچونچیسی مدرسلر وحاجیلر وعازیلردر
تورتنچیسی یتیم لرکا نفقه بیرکانلردر بشنچیسی طالب لرکا ومسافرلرکا
قونارغه ایو بیرکانلردر فتاوای صوفیه ده مذکوردر * (خداونده نصیب
ایتکای سن آندین * امیدی کوب ایر ربنده نکنی سندین) * یعنی
یارب رحمتنك ایله بزلارکا اول یلغه ننك صوندین نصیب ایتکای سن
زیراکه بنده لرنکننك امیدی سندن کوبدر * (لقوله تعالی لا تقنطوا من
رحمة الله الآیة) * شفاعتننك بیدی) * (خدا اذنی بیلان حقدر شفاعت *
قیلورلر انبیا واهل طاعت) * یعنی خدای تعالی امری برله شفاعت
حقدر اما شفاعت ایدا چی کمسنه لر پیغمبرلردر وطاعت اهللریدر
* (شفاعتکم مسلمانلرغه درسود * ولکن بولمغای بی اذن معبود) * یعنی
پیغمبر علیه السلامننك شفاعتی مسلمانلرغه فایده لیدر حقدر لیکن
آنداغ اولسه ده خدای تعالی ننك امرندان غیری دکلدر (قوله تعالی
من ذا الذی یشفع عنده الا باذنه الآیة) ایمشلر شفاعت اولوغ کناه
ایالرینه در ایمشلر کم شفاعتکا انکار ایلاسه کافر اولور حتی که بعضیلر
ایمشلر کافر دکلدر بلکه پیغمبر علیه السلام ننك شفاعتندن محروم
اولورلر نعوذ بالله * (خدا اذنی بیلان روزی قیامت * سوکلوك بنده سی
ایلر شفاعت) * یعنی الله تعالی ننك امری برلان قیامت کوننده الله تعالی
ننك سوکان بنده لری شفاعت ایلرلر کناهلی لر اوزارینه وآنلر پیغمبر
لردر امتلرینه شفاعت ایلرلر وفرشته لر وعالم لر واینکولر بارچه سی
شفاعت ایلرلر اوستاذلر شاکردلرینه شفاعت ایلرلر ایمشلر واینکولر
اهلینه وایدکو اهللری شفاعت ایدرلر درجه سی آرتور اوچون

(قوم کی بیش جماعت ثمارلری بیان)

اینگولری یاوزلرغه شفاعت ایدرلر اوجماعقه کرکوزر اوچون
*(قیامت کون عجب شدتلی کوندر * آننك قاتیغلقی ازمدفزوندر)*
یعنی قیامت کون عجب قاتیغ کوندر اولکونك قاتیغلقی هدن
وحسابدای طشره در*(اوکون ننك هیبتیدین بی شك وریب * بولور
کوك پاره پاره تاغ توز غیب)* بعنی قیامت کونی ننك هیبتلی اواماقی
شکسز وشبهسز در قیامت کونده کوکلر پاره پاره اولوب ویارلوب
توشار وتوزیرلر بارچه سی جون کبی هواده اوچارلر (قوله تعالی وسیرت
الجبال فکانت سرابا الایة)* زمین اوتادی بارچه کوه سنکین * بولور
حق خشمدین چون پشم زنکین * یعنی یر اوستیننك قاداقلری یعنی
تاولری وبارچه تاشلری ویغاچلری بولورلر الله تعالی ننك آچیغندین
اولکونده تتامش جون کبی هواده اوچارلر (قوله تعالی کالعهن المنفوش
الایة)*(اوشال شدتکا یرکوك قیلمسه تاب * نچوك طاقت قیلور بر
قطرهٔ آب)*یعنی اولکونده یرلرننك وکوکلرننك طاقتلری وقوتلری
اولمسه نچوك طاقت ایلرمزلر منی صوقوندین یر اتلغان آدم اوغلنلری
قطرهٔ آب دیماکی تسمیة الشیء باسم ماکان علیه من قبیل (قوله تعالی
وآتوا الیتامی اموالهم) کبی نته که اهل بدیعه مخفی دکلدر *(بولور
هم غم بیلان خردان زیبا * دلیلم یجعل الولدان شیبا)* یعنی اول
قیامت کونده قایغولر وحسرتلر ایله ساچلری آغارر اولوغلر ننك
وکچك ناراسیده اوغلانلر ننك بوسوزمننك راستینه دلیلم (قوله تعالی
فکیف تتقون ان کفرتم یوما یجعل الولدان شیبا الایة) هم نقطه سرها
ایله ساچ آغارمق معناسینه صحاح ده مذکوردر تأمل *(بولور بر بریکا
دوشمان دوست دیکانلر * مکر تقوی یولیدین غم یکانلر)* یعنی اول
قیامت کونده آنداغ قاتیغ اولور دنیاده بر بر سینه دوست اولغانلر
آنده دوشمان بولورلر بر برندین قاچارلر آتا اوغللر ندین قاچارلر
واوغل آتالرندین قاچارلر مکر بر برندین قاچمزلر شونچه لاین کمسنه لر
دنیاده وقتده تقوالق قایغوسنی یکانلر وبر مجلسده اولوب آخرت حالنی
سوزلشکانلردر وجماعت نمازینه بارغانلردر بری برندین قاچارلر
بری برندین شفاعت استاب شفاعت ایلرلر ایرمش تأمل *(هوا مسدیك
قزاریر هم تیموردیك *غضب قیلغان کشی بولغای کومردیك)* یعنی

اول قیامت کوننده هوایوزی قزغان باقر کبی اولور ویبر قزغان تیمور
کبی اولور وعذاب قیلنمش بنده‌لرننك تنی کومر تیك قارالور
نعوذ بالله من ذلك *(کیلور نیزه بویی خرشید تابان * حجالت تیر یکا
غرق اول بیاپان)* یعنی اول قیامت کوننده الله تعالی قویاشنی
سونکو بویی مقدارنچه آدمی لرننك باشلری اوستونده قویار اول زمانده
آدمیلر اسلکندن تیرلاب محشر صحراسی تواوب تیرلرندن یلغه‌لر آقار
*(بولور اوز حالی برلان آدمی زاد * کلور کونکلیکا قیلغان اشلری یاد)*
یعنی اول کوننده آدمیلر بارچه‌سی اوز حاللرینه مشغول بولورلر
اوغل قز آنا آنا کوزکا کورنه‌ازودخی نه‌که دنیاده قیلدقی کناهلری
بارچه آدم اوغلانلرینك خاطرلری نه توشار (قوله تعالی یوم یتذکر
الانسان ماسعی الآیة) * (اکر حق یاپماسه جرم ایلا کان جای *
کواهلیك بیرکوسی بل دست ایله پای)* یعنی حق تعالی حضرتی
اوزی ننك رحمتی ایله بزیم کناهلرقیلدقی اورنلرمزنی اوزی اورتماسه
قیلغان کناهلرمزنی ایاقلرمز وقوللرمز کواهلك بیرلر (قوله تعالی
الیوم نختم علی افواههم وتکلمنا ایدیهم وتشهد ارجلهم بما کانوا یکسبون)
*(قباحت لك عمل لر توشسه کوزکا * علاجین کم بلور حضرتدین اوزکا)*
یعنی چیرکین ویاوز عمل لر کوزکا توشسه یعنی دنیاده وقتده کناه
قیلسه‌لر آننك داروی اولدر شول دنیاده اولمسوندین بورون توبه
واستغفار ایلاب کناهلرنی قیلدقلری اوچون قایغو یمکدر اوزکا دکلدر
یعنی توبه ایلاسه‌لر یازقلری یوق حکمنده اولور اکر الله تعالی
توبه‌سین قبول ایلسه * (محمد کم ایرر حق ننك حبیبی * معاصی
دردی ننك خاذق طبیبی) * یعنی پیغمبرمز علیه السلام الله تعالی ننك
دوستی درو کناه زحمتی ننك اشانچلی داروچی سی در کناهلر زحمتنه
آندین اعتمادلو طبیب یوقدر ومصراع آخرده استعارة بالکنایه واردر
تأمل ایلیه‌سن *(بیلن همت قوریغه باغلاب اول ایر * همه نفسی
دیسه اول امتی دیر)* یعنی محمد علیه السلام بیلنه همت پوتاسی نی
باغلاب اول ایرلرننك عراصات میدانده بارچه خلایقلر نفسی نفسی
دیکایلر اول امتی امتی دیب چاغرر وزار یلقلر ایلر مصراع اوّلنده
هم استعاره واردر قوری دیدکی پوته معناسنه‌در *(همه اوز نفسیکا

بولسه گرفتار * محمد امتی مسکین اوچون زار)* یعنی بارچه عراصات
خلقی اوزحالری برله بولغانده کرك پیغمبرلر وکرك اولیالر اولسون
اوزلرنی حقدن تلارلار غیرنی تلامزلر اورته لارنده بو محمد علیه السلام
مسکین یازقلی امت لری اوچون زارلق زار یغلاب تعالی حضرتندین
شفاعت ایلارلار دیمکدور ایمشلر قچان که عراصات یرنده بارچه خلایقلر
حاضر اولورلر آتامز آدم پیغمبرکا کلورلر وایتورلر یا آتابزلرکا آتالق
مرحمتنی ایلاب شفاعت ایلیه سن دیورلر آدم علیه السلام اوغلنلر یغه
جواب یرب ایدر ای اوغلنر برلارننك اوزحالمزمشکلدورسزلرکا شفاعت
ایلامك قنده در دیر وایدرلر بارنکزمنم برگوزال اوغلم واردر آدنی
ابراهیم خلیل الله دیرلار آندین شفاعت اوتوننك دیر آندین صونك
آدم اوغلنلری ابراهیم علیه السلامکا کلورلر شفاعت تلارلر اول ایدرکه
منم آغرحاللریم اوزباشمده کوبدور برلاردن شفاعت ایلمك اولمز دیر
اماسزلار موسی کلیم الله قاتینه بارنکزلر زیراکه اول موسی دنیاده وقتنده
حق تعالی حضرتی برله کوب سوزلار سوزلشدی آننك یقین لغی بزدین
آرتقدر دیر بس آدم اوغلانلری بارچه یوکرشوب موسی کلیم الله
قاشینه کلورلر وایتورلر یا کلیم الله بزلرکا شفاعت ایلاکل دیرلار اول
هم برلاردین بولماس دیر آندین صونك اسماعیل ذبیح الله قاشینه کلورلار
اول هم بزدین بولماس دیرلکین اسماعیل علیه السلام ایدرمنم برکورکلو
ایکی کودولتلو وکوزل اوغلم واردر آدی محمد در آننك قاتینه بارنکزلر دیر
اول بارچه دنیا وآخرت خلقی ننك پادشاهی وشفاعت ایدیجی در
موندین صونك آدم اوغلانلری پیغمبر علیه السلام قاتینه کلورلر
وشفاعت استارلر وپیغمبر علیه السلام یوکروب عرشکا بارر الله تعالی کا
سجده ایلاب زار یلقلار ایلار حق تعالی ایتورکه ای محمد بوکون سجده
کونی دکلدر بلکه آشامق وایچمك کونیدر نچون سجده قیلورسن دیور
پیغمبر علیه السلام ایتور یا الهنا وسیدنا امتلریم قایسی سی تموغنده در
وقایسی سی عرصات میدانده در وآنلرمندن شفاعت استرار بنکا
آنلاردن باشقه اوجماهننك نعمتی حرامدر دیر بس ایندی عز وجل
ایدر یا محمد بارغیل امتلارنکا شفاعت ایلاکل ودخی غیری پیغمبرلارکا
ایتکل امتلرینه شفاعت ایلاسونلر موندین صونك پیغمبر علیه السلام

امتلرینه شفاعت ایلار وغیری پیغمبرلر هم امتلرینه شفاعت ایلارلر
واینکولر وصالحلارهم آنداغ شفاعت ایلارلار فتاوای صوفیه ده مذکوردر
بش معلوم اولندی پیغمبرمز علیه السلام ننك آتالاردین آرتق شفقتی
واردر امتلرنی کوردکی وقتده آتالری کبی رحیم لیك کونکلی ایلان
یولوقب شفاعت ایلار نته که بیوردی *(اکر بولسه ایمه تورغان
بالاکم * تابلغانده نچوك چولان قیلورام)* یعنی برخاتون ننك ایمه
تورغان بالاسی یوق بولوب تورسه موندین صونك اول بالاسی تابلسه
آننك آناسی اول بالاسی قاتنده ایلانب وتولغانوب یورر اول بالاسینه
رحیم وشفقت ایلایب یوق اولنی اوچون ساغنب تابلدقدنصکره
نه قیلورون بلمز آنچلاین حضرت رسول علیه السلام قیامت کون
امتلرین کوردکنده شونچلاین رحیمی وشفقتی ایلن تررديمکدر کم
کاف فارسی ایله یوق معناسنه در چولان چیم فارسی ایلان ایلانمك
وتولغانمق معناسینه هر ایکسی فارسیدر)* مننك آنداغ آنادین
کوبراغ بهراغ * محمدکم غریب امت اوچون داغ)* آنحضرت
علیه السلامننك شفاعتی امتنه آنداغ آنالارننك شفقتندن هزار مرتبه
آرتقدر هر وقتده غریب امتلری اوچون قایغولوغ ایردی بهراغ کوب
معناسنه در فارسیدر کوبراغ لفظینه عطف تفسیر اولندی وزن شعر
اوچون داغ فارسیدر قایغولوغ معناسنه در *(آقار دریا بولور اول
محترمدین * شفاعت شیری بستان کرمدین)* یعنی شفاعت
دریاسندین شفاعت سوتی آقار دریادیك بولب امتلری اوچون
یومارتلق ایچاکندین یعنی پیغمبر علیه السلام ننك شفاعتی سوت
بیرکوچی آناغه اوخشاتوی لجین الماء قبیلندن دریاکه استعاره تهکم در
اهل بدیعه مخفی دکلدر)* قیلور حق اذنی برله هر طرف جوش * نصیب
ایتکان اودریادن قیلور نوش)* یعنی پیغمبر علیه السلام ننك شفاعت
دریاسیننك سوتی هر طرفه آقار خدانك امری ایله نصیب بولمش
بنده اول شفاعت دریاسیننك سوتنی اچارلر (اللهم ارزقنا شفاعته)
*(نصیبی ایتمکان فرزنده آدم * قالور آنداغ اولوغ یم دین قروغ فم)*
یعنی نصیبی یوق بنده لر آنچلاین اولوغ نعمتدن قوروغ آغز قالورلر
اولوغ نعمتدین مراد شفاعتندن محروم اولورلار بونده استعارة بالکنایه

واردریم دین دیدکی نعمت معتاسینه ترکمان لغتیدر *(کشی باماس
قیامت دشتیده آه * بوقللارنی دیکایمو امت اول شاه)* یعنی قیامت
صحراسنده آدمیلر بلمزلار بو بنده لارنی پیغمبرمز علیه السلام امت دیو
ایتورمو ایرکان یارب سن رحمتنك ایله بو بنده لرنی دیدکی
لفظنی پیغمبرمز علیه السلام ننك تلینه سالغیل دیب ناظم ننك دعا
قیلماتیدر *(اکر امت دیسه خوش دولت بخت * یوق ایرسه
عاصیلرغه اش بولور سخت)* یعنی پیغمبرمز علیه السلام بوقللرنی
امتم دیو تلنده یادایلسه خوش دولت موندا غ اولوغ دولت یوقدر
یوقسه امتم دیو تلنده یورتمسه کناهکار قللرننك باشلارینه اش آغر
اولور یعنی شفاعتندن محروم اولوب تموغغه کررلر نعوذ بالله تعالی
*(اکر امت دیسه نور علی نور * یوق ایرسه عاصیلرغه اش بولور
زور)* یعنی آنحضرت صلی الله تعالی علیه وسلم بوقللارنی امتم دیسه
نور اوزره نور اولور اکر امتم دیمسه کناهکارلرغه اش اولوغ بولور
*(اوشال سلطان داعیا الی الله * غریب امت اوچون داغ ایردی والله)*
یعنی اول پادشاهکه پادشاهلرنی مراد پیغمبر علیه السلام درهر وقتده
الله تعالی جانبنه دعا ایلار ایردی غریب امتلرینك یلز قلارنی تلاب
امتلاری اوچون قایغو یمار ایردی لفظة الله ایله آنط ایتار من بو
سوزمننك راستلغینه دیمکدر *(بو امتلر عجب زشت ایتدی حالن *
یپار بدعت بیلان سنت جمالین)* یعنی امتلاری عجب زشت وقبیح
اشلارنی ایلدیلر اوزمالارنی بوزوق ایلدیلر اوزلارین قرغانمدیلر
وپیغمبر علیه السلام ننك منتنه بدعت اشلارنی قاتوشدردیلر وپیغمبر
علیه السلام ننك سنتنی توتمدیلر وبدعت اشلر آرتندین یورودیلر
شونچلاین زشت فعللر اشلاب امتمز دیو دعوی قیلدیلر امت
اولغانلرغه آنداغ کرکمز ایردی تون کون سنت ارنی توتمق کرکدر
(بیت) امت ایسنك آننك اخلاقنی توت * تاکه امت لك اوله سنده
ثبوت * مصطفی اشلامدن یکن اشلامه * اشلایب صونکره پشیمانلر یمه
*(بهایم دیك اشی اچمك یمکدر * قروغ تل برله امت مز دیمکدر)*
یعنی بو امتلرننك کوبراکیننك حالی آنداغدر دایماحیوانلر کبی آشامق
واچماکدن در مونلرین صنکره سنت لرنی توتماین قروغ تل ارى برله

امت‌مزلردیو دعوی قیلورلر آنداغ اولسه بو دعوالری باطلدر *(الهی
لطف قیل حسرتلی ساعت * حبیبنکدین نصیب ایتکل شفاعت)* یعنی
یارب رحمتنك ایله بزلارکا قایغولی ساعت لرمزده اوزنك ننك دوستنك
شفاعتنی نصیب ایلاکل وبدعت لرنی یراق ایلاب وسنت ارینه
آیاقلارمزنی توغری ایلاکل * آیرمه بخشیلرننك آراسیدین * یراق
اتمه حبیبنك قاراسیدین)* یعنی یارب بخشی بنده لرنکننك آراسندین
رحمتنك ایله بیزلرنی آیورماغیل ودوستنك محمد علیه السلام ننك کولاکا
سندین یراق ایلامکل وآننك سنتنی توتارغه ثابت ایلاکل دیمکدر
(جنت ودوزخ ننك بیانی)*(ایر رجنت ودوزخ مالاموجود * یراتبدر
آنی خلقیغه معبود)* یعنی اوجماح ایله تموغ هر ایکسی الحال باردر اول
ایکینی الله تعالی بنده لری اوچون یراتدی معتزله لر ایدیلرکه اوجماح
ایله تموغ الحال باردکلردر الله تعالی اول ایکنی قیامت کونده بار
ایلار ریراکه آنچلاین بقا نرسه لرننك وجودی ننك فناده قالماقی
مشکلدر دیرلار بونلارننك بوسوزلاری باطلدر (لقوله تعالی اعدت
للمتقین) بو آیتدن اول ایکا کونننك بارلغی فهم لنه در بونلارغه جواب
ننك کورکام راکی اولدر آدم علیه السلام ننك قصه سی یتار زیراکه
اول اوجماحده نعمت لر ییدی (بیت) بشارت وار وجود نار جنت *
بقاسین حکم ابدرلر اهل سنت * بقاسینه دلیل ای اهل همت * کتاب
سنت اجماع امت *(کونکل کا سالمه ای عقل پیاده * سیغر اول ایکی
منزل قایسی جاغه)* یعنی یوق فکرلارنی کونکلکا سالماغیل ای عقل ایله
بلکوچی سغدرر الله تعالی حضرتی اول نرسه نی هر قایسی اورنغه
تلاسه آنده حاصل کلام کونکلنکا کلتورمك بویر ایله کوك فانی اولدقنده
قاندده تورلر دیب بو احمق لقدر احمق لرننك فکریدر الله تعالی
قاردر تلاسه قایده قویب آنده آصرار الله تعالی کامشکل لیك یوقدر نته که
بیوردی *(اکر امر ایلاسه کونین برپای * بولور پرپسته ننك
بوچاغینه جای)* یعنی بو بیت ننك معناسی یوقاریده کچدی امامونده
استشهاد اولدرکه آنچلاین اوجماح ایله تموغنی هم یر ایله کوکلر فانی
اولدقنده سغدررغه تلاسه قایسی اورنغه دیمکدر بو عناصرده بونلرننك
تورمقی بزلرکا مشکل اولسه ده خدای تعالی ننك قاشنده مشکل دکلدر

جنت ودوزخ ننك بیانی

*(کرار دوزخقه کافر قایته آلماس *عذاب سخت دین هرگز قتولماس)*
یعنی کافرلار جماعتی تموغغه کرکاندین صونك آنلر کیرو قایته آلماسلر
الله تعالی ننك قانی عذابندین هیچ بر وقت قورتله آلماسلردر منککو
تموغمه قالورلر ایمش لر اول جهنم کا محمد امتلری کررلر لکن اوزلاری
ایمان ایله کتکانلر اوله گناهلری مقدارنچه یانارلار آندین صونك
پیغمبر علیه السلام ننك شفاعتی ایله چقارلر آندین تو بان لظی تموغیدر
آنده یهودیلر کررلر آندین تو بان خطمه در آنده نصاریلر در
آندین تو بان سعیردر آنده صابئون دیدکی جماعتلردر آندین تو بان
سقردر آنده مجوسی لردر آندین تو بان جحیم در آنده مشرکلردر آندین
تو بان هاویه در آنده منافقلردر بو آلتی تموغده اولغان خلق بارچه لری
ابدی در *(همیشه قالمغای ایمانلی بنده * توتار آخر قولن ایمانی آنده)*
یعنی اول جهنمده دایم منککو قالمغایلر ایمانی یولداش اولغان کشی لر
آخری برکون آنلارنی ایمانلری قولندین تو توب چقارر اوجماعقه
توغری ایلتار ایمشلر نه قدر گناهلی کمسنه لر اولسه ده ایمان اهلندن
اولسه تموغده یتی منك یلدان آرتق یانماس یتی منك یلدین صونك
پیغمبرمز علیه السلام آنلارنی تموغدین آلوب چقار اوجماعنك ایشکی
تو بنده نهر الحیوة آتلیغ یلغه باردر اول یلغه غه بو عاصی لرنی غسل
قیلدررلر دیدیلر موندین صونك یوزلاری کورکام اولوب اوجماعقه
کررلر *(اگر عفو ایتسه آثام کبائر * دیکل جائز اودر غافر وساتر)*
یعنی بر کمسه اولوغ گناهلر اشلاسه الله تعالی آنی عفو ایلسه آیغیل الله
تعالی غافردر و بنده لرینك گناهلرنی ساتر یعنی اورتکوچیدر
*(صغیره دین اگر توتسه خداوند * دیکایسن ایرك اننکدرای خردمند)*
یعنی الله تعالی براگونی کچك گناهلر سببلی عذاب ایلسه دیکای سن
ایرو کلیدر بنده لرینه نه تلاسه آنی قیلور دیکل ای عقللی کمسنه
*(اوزی غافر اوزی قادر خدادر * قلنه هر نه حکیم اتسه روادر)*
یعنی الله تعالی اوزی گناهلرنی عفو قیلغوچی در و بنده لرینه قادردر
بنده لرینه نه حکم ایلاسه ده روادر دیب ایتکل *(نعوذ بالله استحلال
عصیان * آلور مؤمن کشیدین شمع ایمان)* یعنی سغنامزلر الله تعالی
ساری براگو گناهلرنی حلال کورسه اول کشیدین الله تعالی ایمان

چراغنی آلور شمع ایمان ننك اضافه‌سی لجین الماء قبیلاندندر تأمل
(بهشت ایچره کشیکم بولسه داخل بولور آنده همه مقصودی حاصل)*
یعنی براکو اوجماعه کرسه آنده تمام تلاکان نرسه لری حاصل اولور
آشامق وایچمکدن وقوچمقدین دیمکدر *(تریکدر دایما آندین
صونك اولماس * الهدن حزن غمدن ذره بولماس) * یعنی اوجماعه
کرکان بنده‌لاردایم تریکلردر. آندین صونك اولماسلردر وقایغودن
ورنجودن ذره قدر نچه کورمسلاردر دایما اوینامقده وکولمکده تررلر
*(همیشه عیش ایله عشرتده بنده * کونکلکا کچمکان عشرتلر انده)*
(اکر جنت بلان دوزخنی اوصاف قیلورغه جمع بولسه قاق تاقاف)*
یعنی اوجماع ایله تموغننك حالارنی بیان ایلرکا مشرقدن ومغربدن
خلایقلر جمع اولسه لر بوایکی یورطننك حالارنی سویلرکا *(ادا
یولماس ایکی منزل صفاتی * آنی بخشی باورتنکریمنی ذاتی)*
یعنی اول ایکی یورت ننك حالارنی سوزلای آلماسلر وبیان ایده
آلماسلاردر مکر بخشی بیان ایدر الله تعالی اوزی دیمکدر *(ایکی
منزلننك وصفی سانی اولماس * الار اهلی بیلان هیچ فانی بولماس)*
یعنی اول ایکی اورون ننك صفاتی ننك سانی وحسابی اولماس بیان
ایدرکا هم ممکن بولماس اول ایکی یورت ننك جماعتلری هم فانی
بولماسلر یرلر وکوکلر فانی اولدقی زمانده تموغنداکی زبانلر
اوجماعداکی حورلار آنده تورغوچی ادریس علیه السلام هم فانی
بولماس *(بتیبدورشارح الاورادده آنی * که بولماس عرش کرسی
روح فانی)* یعنی شرح اوراد دیدکی کتابده یازلمشدرکه کوکلر
ویرلار فانی اولدقی زمانده عرش وکرسی وجانلار فانی اولماس دیدی
*(فنابولماس دیدی لوح قلم هم * عقیده بولدر ای فرزند آدم)*
یعنی ینه فانی بولماس درلوح وقلم دیدی اوشبو ننك اوزارینه اعتقاد
ایلاکل ای آدم اوغلنلری یعنی بوایتلکان یتی نرسه فانی اولمسدریرلر
وکوکلر فانی اولدقی زمانده خدای تعالی اوزی بلدکی اورنلرغه
قویتب بونلرنی ساقلردیمکدر (بیت) بوندن عالملر کز ایدارسه
سؤال *کل شیء هالك ده نوله حال* عرشنی کرسی نولیسر لوح قلم * بنته
نارایروشه می الم* جان اولورمی یوقسته اولمزمی هلاك* بویتی اشیایه

ایرمزمی هلاك * ویردیلر کیر وجواب شافی هم * صونديلر کیر وشرابی صافی هم * کم بویدی نسنه یه کلور انعدام * کیر وکلور کوز آچانچه والسلام (مناجات بدرگاه قاضی الحاجات)*(الهی اعتقاد پاك برلان * منی آغشته قیلغل خاك برلان) * یارب بنکا پاك اعتقاد بیرمك ایلان وکینك رحمتنك ایلان منی قاتوشدرغیل توفراق دان بولغان اعتقاد اوزره یعنی منی توفراق کبی تواضع لی ایلاب مرتبه‌م نی اولوغ ایلاکل دیمکدر آغشته دیدکی قاتوشدرمق معناسنه فارسی در * (دام صادق تام کابولدی قابل * بوسوزدان قیلماغیل برذره مایل) * یعنی منم کونکلم نك اعتقادی اهل سنت وجماعت اوزره دروتوغری دروتام ایله حق دیو اقرار ایلارمن لیکن یارب رحمتنك ایله حق اعتقاددن منی ذره‌چه زائل ایلامکل دیمکدر *(خداوندا اوزنکننك حرمتنکدین * کریم غافرستار آتنکدین) * یعنی یارب اوزنکننك حرمتنك ایله بومسکین بنده‌لارنك کناهلرنی یارلقیه‌سن زیرا که سن غافرو بنده‌لرنك کناهلرنی اورتکوچی سن بو ایکی اسمنك ننك حقنه برلرنی یارلقیه‌سن دیمکدر *(بومسکین لارکامؤمن اسم قیلدنك * جماعت اهل سنت قسم قیلدنك) * یعنی یارب بومسکین بنده‌لرکا مؤمن ومسلمان دیو اسم تویدنك ودخی اهل سنت وجماعت کروهندن ایلاب آنلارغنك قسمندن قیلدنك * (اوشال آتدین آیرمغل همیشه * اکرچند یکه بولساق جرم پیشه) * یعنی یارب برلرنی اهل سنت وجماعت اسمزدین آیورمغیل اکرچه بزبنده لارنكننك کناهلری کوب اولسه‌ده آنکا قرامیوب رحمتنك ایله شول اسمدن آیرمغیل *(ملك کلسه جسددین آلغالی جان * قیلور شیطان ملعون قصد ایمان) * یعنی عزرائیل فرشته برلرنك جانمزنی آلمغه کلکان وقتده شیطان کلور دخی برلارنك ایمانمزنی آلماب آلورغه قصد ایلارایرمش * (قیلورده جان شرین جسمدین نقل * عزیز جان آچیغیدین کم بولور عقل) * یعنی برلرنك تاتلیغ جانمز تنلاردین کوچدکی وقت اردده برلرنك عزیز جانمزنك آچیلغندین باشمزده عقلمز کم بولور ونقصان اولور شیطان لعین ایردکنی بلمز لر * (کونکل شهبارنی قیلماق اوچون صید * قیلور هر یانده شیطان حیله وکید) * یعنی شیطان لعین کونکل قارچغه‌سنی

آولارغه ایماننی آلورغه قصد ایلر اوچون هرطرفدین اول لعین
حیله‌لر ایلر ایرمش ایمش‌لر شیطان لعین آدم اوغلانلرینه اولوم
ایسر وکلکی اولدقی وقتده برجام آیاقغه تولوغ صو آلوب کلورایدر
آی آدم اوغلی سنکا بو صو کرك اولورمی آدم اوغلی ایتورکه کرك اوله در
دیر شیطان ایتورکرك بولسه بیررمن منم شرطلریمنی توتسنك
دیر ادم اوغلی ایتور شرطلرینك نه ترر ایتکل دیب شیطان ایتور
تنکریم ایکیدر وپیغمبرلر یالغانچیدر دیو ایتکل بس آدم اوغلی
اینکولر اهلندین اولسه ایتورکیتکل سن شیطان سن الله تعالی ننك
درکاهندن مردود سن دیو اکر اول آدمی یاوزلردن اولسه خصوصا
اینکو عمل قیلمغان بولسه یعنی بش وقت نماز اوقماغان بولسه روزه
توتمغان بولسه صدقه بیرمکان بولسه شیطان‌نی قوشسه انی ایتور
نعوذبالله دنیادین ایمانسز کیتار (بس آنداغ اواسه بزننك خطرمز
اولوغدر کیب لفظی حیله معناسنه درعربی در حیله لفظنه عطف تفسیر
اولندی وزن شعر اوچون کلتورلدی * (مدسن قیلماسنك اولومده
یاهی * اورار ترناغمزغه اول لعین‌نی) * یعنی سن ترك الله اول وقتده
بزلرکا یاردم ایلامسنك اول لعین بزننك ترناغمزغه یعنی ایمانمزغه
قامش اورار قامشدان مراد حیله ایلر ایمانمزنی آلور دیمکدر
نون ننك فتحه‌سی ایله قامش معناسنه درفارسی درلغت معناسندان
عدول ایتب حیله معناسنه قیلندی مجازا (سمع الله لمن حمده) قبیلندن
اولندی *(خداونده تریکده جان چیقرده * لحده حشرده کوفروك
اوتارده) * یعنی بزلرنی تریك وقتمزده وجان چقار وقتده ولحدکا
کردوکی وقتمزدین وقبردین قوبب صراط کوپرو سنی اوتار وقت لرده
بو بیت جمله‌سی برله مبتدادر *(جمیع یرده مؤمن آتمزدین * آیرمه
صدقمزنی ذاتمزدین) * یعنی بارچه یرلرده بزننك مؤمن اسممزنی
ذاتمزدین آیورماغیل وشول اسممز ایله ثابت ایلاکل دیمکدر
*(همیشه نفس ایله شیطان کمینده * منی آزغورمغیل دنیاودینده *
یعنی هر وقتده شیطان ایله نفس هر ایکسی بر پوصقده دریارب منی
رحمتنك ایله دنیاده هم آخرتده آزدرمغیل دیمکدر کمینده کاف ننك
ضمه‌سی ایلان پوصق معناسنه درفارسی در * (تلاکم بول ایاسبوح

قدوس * قلونکنی قیلماغیل رسوا ومأیوس)* یعنی منم تلاکم اولدر
ای پاك الله تعالی بوقلنکنی خلایقلر آراسنده رسوا ایلایب امید سزایلامکل
*(خداوندا ینکلدیم طرفه یازدیم*شیاطین مکری برله یولدین آزدیم)*
یعنی یارب من بنده نك خطا اشلرنی اشلاب یانکلدیم ویازدیم ویمان
تلم ننك شوملقی برلان اولوغ یولدین آزدیم *(پشیمان من پریشان
اوتکان اشدین * بهار تیرماه ویان قشدین)* یعنی اوکنامن اوتکان
کناهلر یمدین ونه که اشلر من غریبنکدن پیدا بولدی یازوکوز
وجای وقش وقت لرنده پیدا اولغان کناهلر یمه استغفار ایلادیم دیمکدر
*(یمان اشدین همه عضومنی پاك ایت*کونکل ملکن مقام دردناك ایت)*
*(ینه شرمنده قیلمه قایتا باشدین*اویاتلیغ من ولی دستار فشدین)*
یعنی توبه واستغفار قلدقمدین صونکره توبه م نی کیرو بوزوب
اویاتلیغ ایلامکل زیرا که من اهل صلاح دین وتقوادین اولوب چالمه
کیوب ایدیم زنهار توبه م نی بوزدرب بوچالمه قویرقمنی چالمه سی
برله فسق فساد اشلاتوب خلایقلر آراسنده اویاتلیغ ایلامکل دیمکدر فش
چالمه قویرقی معناسنه در دستار لفظینه عطف بیان یا که بدل اولوب وزن
شعر اوچون ذکر ایلدی *(مناجات اتدی الله یار مسکین * قبول
اتکای سن ای دارنده عدین)* یعنی تیمر یار اوغلی الله یار دعا ایلادی
اول دعانی قبول ایلاکل ای دین اسلامنی توتان پادشاه دیمکدر)* تلیم
عذر ایغالی یا کاشف راز*تلمنی منك تلیم قیلسام ایر بر آز)* یعنی کوب
عذر ایتارکامنم حالمدین کلمز زیرا که من تقصیر بنده من اکرچه من
تلمنی منك کیسا کاتلیب ویاریب هر بر سی بر تل اولسه ده هر بر سی
عذر ایلاسه لرده منم تقصیرات وکناهلرمه آز بولور زیرا که منم کناهم
آندین هزار مرتبه آرتقدر تلیم لفظی اوچ اورنده در اوّلکسی کوب
معناسنه در وایکنچیسی زبان ولسان معناسنه در واوچونچیسی یارمق
وشق ایلامك معناسنه در اوّلکی تلیم تاننك فتحی ایلان ولام ننك کسری
ایلان اوقولور ایکنچسی تاننك ولام ننك ضمه سی ایلان اوقولور اوچونچی
سی هم تاننك ولام ننك ضمه سی ایلان اوقولور هر اوچوسی ترکیدر
*(اویاتلیغ من ولی یا کاشف السر*قنی عذر ایغالی یوز منکیدین بر)*
یعنی یارب کناهمدین اویاتلیغ من سرلرنی اچغوچی الله تعالی قنی

منم همتم کناهمنك یوز منکیدین برسینی عذر ایتوب تلارکا * (ایهسن
من توز کرم خواننده ییب توز * کرك توزلرکا قویسام هر قیمی یوز)*
یعنی یارب من بنده نك عدل لرنکدین دکل من زیرا که الله تعالی ننك
یومارتلق دستر خاننده ین توز وایکمك آشاب تررمن یعنی تون
کون آننك نعمت لرنی بیارمن بس آنچلاین زحمت لرنی ییکاچ من
اوزمنی عدل توتماق کرکدر هر قایو طرفده اولسامده الله تعالی ننك
بیوزمغان نرسه لرنی اشلاماس کاکرك دیماکدر بس آکاه اولغل بو
توز لفظی اوچ اوروننده یاداولندی اوّلکسی عدل اولماق معناسنه در
وایکنچسی نمك وملح معناسنه در واوچونچسی توزلارکا دیدکی عدل
معناسنه دور هر اوچوسی ترکیدر تأمل *(تل ایدبم تیله هر مطلبنك
بار *دیدی حقدر اوزی دانای اسرار) * یعنی تل ایله الله تعالی دین
تیلاهر نتورلوك حاجت نرسه لرنك باردر زیرا که سن بنده سن ومحتاج
سن محتاج اولغان کمسنه حاجت نرسه لرنی بایلردن صورار وسنده
الله تعالی دن مقصودلرنکنی سورغیل زیرا که الله تعالی سننك سرلرنکنی
بلکوچیدر وتلاکان مقصودلرنکنی ویرکوچیدر تیله دیدکیننك
اوّلکسی زبان ولسان معناسنه در وایکنچسی صیغهٔ امر حاضر در
سورغیل معناسه در هر ایکسی ترکیدر تأمل * اوشال به خوف
ایتب بار ریرمدین * تیرم حجلت بیله آقسه تیرمدین)* یعنی اوشال
فورقنچلی بار ریرمدین فورقب بنم کناهم کو بلکندین اوکونب اویالب
تیرلریم تیریمدن آقسه نه عجب بخشی عمل اولورایدی دیمکدر تیریم
دیدکی لفظنك اوّلکسی عربچه عرق معناسنه در وصونکمسنی جلد
معناسنه در هر ایکسی ترکیدر (مصنف ننك شکسته نفس لیك قیلغانی
*(اوتار دنیاده الله یار معیوب * مونکندیك یورکاننکدین اولکاننك
خوف) * یعنی تیمور یار اوغلی الله یار ایدی سن عیبلی سن بو نچلاین
عیب وکناهلر اچنده یورمکنکدین اولکاننك این کودر زیرا که تیز
اولسنك کناهنك کم بولور *(یمان نفسنك سننك اوتن یك توتاشدی *
کناهنك باوه بارهٔ حدین اشدی)* یعنی سننك یمان نفسنك یانه
توزغان اوت کبی ایمان یوزتنکه توتاشدی کناهلر کوب اشلی تورغاغ
حدین آشوب جسایدن طشن اولدی *(بیله آلمام ایانا قابل اوقات

(مصنف ننك شکسته نفس لیك قیلغانی)

نچوك جانسن نچوك تن سن نچوك ذات)* يعنى سن بو قدر كناهنك
كوب اولوب كوبلكندين اويالماس سن اوقاتلرنى توبه واستغفار
ايلاميوب اوتكاررسن بلمايم سننك بواشنك تانك عجب دراورنك
اوچون قايغورمغان نچوك جان سن ونچوك تن سن ونچوك ذات سن توبه
ايلاميوب وقت لرنكنى بوش اوتكاررسن ديمكدر *(بهايم سن بشر
ديوانه سن ساغ *كناهنك آلديده ارزنچه يوق تاغ)* يعنى سن برقدر
غافل تررسن هيوان موسن اوزنكنى اوزنك توبه ايلاب يولمزسن
بلكه سن سلامت آدمى سن لكن ديوانه سن زيراكه ديوانه اولمسنك
بو قدر كناهلرنكدين قورقار ايردنك زيرا كه كناهلرنك قدرى تاولار
هم يوقدر ديمكدر * (محنت موسن ايرباالغ موسن ياش * يوزنك
قاتيغ تلنك آچيغ دلنك تاش)* يعنى سن بو قدر كناهلرنكدن قورقغيل
زيرا كه سن توبه ايلامسنك خاتونشامى سن يا بالغ كاملى سن يانارسيده
اوغلان ميسن اكر بالغ وكامل ايراولسنك توبه ايلار ايردنك بو قدر
كناهلرنك واردر هنوز يوزنك چيتوق وتلنك آچيغ آدميلرنى رنجتورسن
وكويكلونك قاتيغدر توبه ايلاب كونكلنكنى يومشاتماز سن ديمكدر
* (فعالنك نامبارك طاعتنك شوم *همای بختنك اوزكعبنك بيله بوم) *
يعنى سن بو قدر كناه اچنده قالسنكده هنوز فعللرنك مبارك دكلدر
طالعنك شوم درهمای قوشى كبى دولتنك اوزفاسق لغنكدن يبالاق
كبى زبون اولغاندر حاصل كلام سننك باشنكده دين اسلام كولاكا سالب
تورغان ايدى اوزفاسق لغنكدان هواى نفسكا ايارتب يبالاق كبى
حاصيت سز ايلاب سن ديمكدر) * (ايمش لر همای قوشى معروف
قوشدر قورغون مقدارى در آق اولور قنات اوچلرى قاره بولور
باشى ياشلدر آنيك توردقى يرى هوا يوزنده دريومرتقه سنى وبالاسنى
هواده باصب چيغاررايمشلر همای وقتنده يريوزينه يقين كلور قرق
آرشون قدرى بتماز دركير وهواغه اوچوب كيتار شول زمانده برا كو
همای قوشى ننك كولاكاسى توغروسنده دوش اولسه جهانده پادشاه
اولور ويا كه غايت بى نظير باى اوله شوننك كبى سنكا ايماندان اولغان
همای قوشى سننك باشنكا كولاكا ايلدى سن آننك كولاكاسندان
قاچب يبلاق كولاكاسندن مبارك لك استارسن يعنى شيطان كولاكا

سندن استارسن دیمکدر کعبنك فاسق لغنك معناسیدر هندلغتیدر
*(نه کم عهد یکه قیلدنك بولدی یالغان * قنی سندیك کناه آستیده
قالغان)* یعنی سن الله ایله اوز آرانکده عهدلر ایلدنك وکناهلرنکدن
توبه ایلادیم دیو ایتدنك بارچه سی یالغان اولدی وتوبه نکنی بوزوب
کناه اشلر اشلادنك قنی سنك کبی کناهلر آستونده قالوب خراب
اولغان کمسنه * (یراق توشدنك نغو قربتلی بولدین * یبارذنك
رشته عطاعتنی قولدین)* یعنی سن توبه ایلادنك توبه نکنی بوزوب
نه اوچون موندا غ یقین اولغان یردن یراق اولدنك ودخی توبه وطاعت
یبنی قولنکدین یپاریب خراب اولوب سن دیما کدر نغو نقطه لی عین
ایله ونون ننك ضمه سی ایله نه اوچون دیمك معناسنه در ترکمان خلقی
ننك لغتیدر *(نه کیم قیلدنك جهانده ایرته وکیچ * ریابرله اول اشنی
ایلدنك هیچ)* یعنی نه که جهانده ایرته وکیچه طاعت وعبادت ایلدنك
آنلرننك بارچه سنی ریابرله یوق ایلاب ثوابندین محروم قالمش سن
*(بیلنکنی باغلا محکم بولمه مفلوج * کورنك آچ کاروانی قیلدی یلر کوچ)*
یعنی بس آندا غ اولسه الله تعالی یه توبه ایلاب بیلنکنی عبادت پوتاسینه
محکم باغلا تردده اولمغیل زیرا که کاروان خلقی کوچدی یلر سنی کوتمازلر
سنده هم کوزنکنی غفلتدین آچغل دیمکدر مفلوج اصلده اوتوش
اویونی اویناب مغلوب بولنمش کمسنه در تردد تفکر معناسنه استعاره
اولوندی * (یاتوب غفلت قراسن سورتمه یورکا * یدی خلق اوز
غمینی سندین اورکا) * یعنی آندا غ بولسه سن غفلت ایله یاتماغیل
وکناهلرنکنك قارالغنی یوزونکا سورتمکل بلکه توبه واستغفار ایلا کل
زیرا که سندین غیری خلایقلر قایغولرنی یینه یلر وکناهلرینه توبه
واستغفار ایلمه یلر *(مصاحبلرکا هم عهد ایردی مونده * کیتارلر
باقی ایوکا کونده کونده)* یعنی یار یولداشلرنکا بو دنیاده وعده بار در
بلکان عاقللر کار یراکه کونده کونده آدم اوغلانلری باقی ایوکا کیتارلر
یعنی اولوب قبرکا کررلر اول اولدکی کمسنه لر عهد ایلدیلر ای
یارانلر من کردوکی قبرکا سزلر هم کررسز لکن منم تیك اوکنوب عمل سز
کیتمانکز دیر لر *(کوررسن قافله ننك اوتکانن فاش * کوتارمس
سن خطرلیق اویغودین باش)* یعنی غافل دکل ایسنك کوررسن

کاروان اهلی ننك اوتکاننی یعنی آدمیلر اولدکنی کوررسن آنداغ
اولسه‌ده غفلت اویقوسندین باشنکنی کوترمس‌سن همیشه کناه
آرتندین یوررسن توبه ایلامزسن *(کوزنك آلدنداغی بیکانه
وخویش*سفر رختنی باغلارلر پس وپیش)*یعنی کوزنك آلدنده‌در
کوررسن قرنداشلرنك ویارنلرنك کناهلرندین قایتورلر وآخرت
عمللرینه یراغ اولنورلر یعنی حاضر لنورلر *(ولی سن خمر غفلتدین
بولوب کیف* یاتوبسن نچه رسوالیق بیلان خیف)* یعنی ولیکن سن
غافللك خمرنی اچب ایسروك بولوب یاتورسن وآخرت عمللرنی
قایغورتمزسن همیشه اوزنکا اوزنك رسوایلق عمللرنی کسب ایلرسن
دیماکدر *(اولوغلردین کچکلردین بیکبار* کیتارلر خانه‌ءمقصودغه
ناچار)* یعنی کورارسن اولوغلر ویاشلر برم برم قبر ایوینه چاره‌سز
کتدیلر وسنده آنلر کبی چاره‌سز کیتماکنك مقدر *(اکر
سندین کچکلر توتسه‌لر راه * یاتورسنمو هنوز ای عقل کوتاه) *
یعنی اکر سندین کچکلر اولوم یولنی توتسه‌لر سن نچوك غافللك
ایله یاتورسن ای عقلی قسقه کمسنه زیرا که اولوم آدمیننك یاشینه
وقارتینه قاراب کلمز درپس توبه ایلاب کناهلرنکنی یارلقایو استکل
*(بناکاه کاروان سلطانی یتسه * سنکا اصلی وطن ننك حکمن ایتسه)*
یعنی سنکا آنکسزدان کازون پادشاهی یتوب سنکا اصل یورتننك حکمین
ایتار یعنی عزرائیل علیه‌السلام کلوب جاننکی آلوب قبرکا کرورسن
توبه ایلاماین غفلتده قالب حسرانلر کرو هندان اولورسن دیمکدر
*(اولوغ یولغه کرارسن خواه نه‌خواه * نه قیلغایسن ولی بی توشه‌ءراه)*
یعنی سن بنده‌شریعت یولنه کاه وقتده کررسن وکاه وقتده کرمزسن
نفسنك آرتندن یوررسن بو یاوز فعللرنك ایله آخرة آزوقنی نچوك
حاصل ایلرسن دیمکدر *(عجب یول عقبه‌ءهر بر قدمده * جمیع کاروانی
بحر غمده *یعنی آخرت یولی عجب مشقتلی یولدر بر آدومده کوب
مشقتلر واردر وبارچه کاروان خلقی قایغودینکزنده عرق اولغانلردر
*(خصوصا یولده بر وخشتلیك اوبار*کرار یالغوز باشنك اول اوکانا چار)*
یعنی خصوصا مشقتلی راك اولدر یولده بر کرپچدن یاساغان اوبار در
اول کرپچ ایوده باشنك یالغز قالور چاره‌سز یعنی قبرده یقین

قرداشلرنکدین آیرلوب قالورسن دیمکدر *(آیروب کاروانددین
قوندورلر * قزیل کلدیك یوزنکنی سولدورلر)* یعنی سنی
آیروب کاروان خلقندین قوندرلر شول کر پچ ایوننك اچنده قزیل
کل کبی کورکام یوزلرنکنی سولدررلر یعنی منکر ونکیر قاتیغ سوءال
ایلاب قورقوونکدین قزیل یوزلرنکدن قان قاچار تأمل ایلیه سن
*(عزیز جسمنك که نعمت خواره بولغای *قرایر آستیده بیچاره بولغای)*
یعنی عزیز تنلرنك دنیاده نعمتلر یدی بارچه سی خور بولغای
شول قرایر آستونده چاراسز اولب قالغای *(یوز الوان برله سوز
آیغان سچوك تیل *دیماس فرمانیدین آرتوق برکنه قیل)* یعنی دنیاده
ایکان وقتده یوز تورلوك سچوك وچاپاك تللر قبرکاکرکاچ الله تعالی ننك
بیورقندن آرتق برلفظ نی ایتورکا حالندن کلمزدر همیشه توتولوب
زبون اولوب ترر *(لحد قورتی اکر کیلسه ییکالی *قانی اول دم ده درمان
کش دیکالی)* یعنی لحد قورتی تنلرنی ییارکا کلکان وقتده قانی شول
زمان اچنده اول قورتلرنی کش دیب قوارغه *(یتوشسه سورغالی ایکی
فرشته *نه قیلغای بنده عسرت سرشته)* یعنی شول لحدکا ایکی فرشته
کورسوءالنی سورارغه کلسه لر بوعسرت یبنده قالغان کمسنه نه تدبیر
ونه فکرلر قیلر *(مکر تنکری تعالی قیلغای امداد *وکرنه قیده یتکای داد
فریاد) * یعنی مکر خدای تعالی اول اورنده اوزی یاردم ایلاکای
یوقسه برلرننك فریاد وفغان ایلاب قچرمقمز نه اورنغه یتارجاغر
مقمزده فایده اولمز خدای تعالی اوزی مدد ایلامسه *(یقین بلکل مونی ای
بنده زار *خدادین اوزکا هیچ یوق حاکم کار)* پس یوقاروغی بیتدن
بلندیکه ای زار یلق قیلغوچی بنده خدای تعالی دین غیری اشلرکا
حکم ایتکوچی یوقدر *(نغوقللق غه باغلاسنك بیلنکنی *ثناسی برله
سبز ایتسنك تلنکنی) * یعنی تیز زمان خدای تعالی ننك عبادتنه
بیلنکنی باغلاغیل یاکه نه اوچون قل لقغه عبادتکا بیلنکنی باغلامزسن
وثناسی وذکری برلان تلنکنی یاشل ایلاب دائم ذکرنی ایتمازسن
نغومونده نه اوله معناسنه درکاهاتیز معناسنه کلتورلور اما یوقاریده
بیانی کچدی هر وقتده همزه استفهامیه معناسنه کلور *(لحددین بارچه
آدم اوغلی تورسه *بولوب برکاروان محشرکا یورسه)* یعنی بعث کوننده

بارچه آدمیلر لحدلرنده ین قوپسه‌لر وبارچه آدم اوغلانلری بر بولب
محشر کایورسه‌لر وعراصات میدانده حاضر اولسه‌لر *(ولیکن هرکشی
اوزماتمنده *بولور آخرغی سوداسی غمنده)* یعنی لیکن بر کاروانده
اولسه‌لرده هرآدمیلر اوزحالرنده اولورلر ودنیاده نه عمل‌لر قیلدی‌لر
وآخرت ساتوونی نچوك قیلدی‌لر بارچه‌سی آننك قایغوسنده اولورلر
ماتمنده قایغو معناسنه‌در قاشقار خلقی ننك لغتیدر *(خدا قیلسه ندا
ای بنده زار * نه کلتورنك نه تورلوك قیلمشنك بار)* یعنی شول
عرصات خلقی حاضر اولوب تورغان وقت‌لرده خدای تعالی اوزقدرتی
ایله ایتورای بنده‌لریم منم قاتمه‌نه عمل‌لر کلتوردنکزلر ونه اشلر
قیلدنکزلر دیو بو ایتماکی سرزنش وتوبیخ اوچوندر *(تنی ترنکده
تاتلیغ جان یراقدیم * بهایم قیلمادیم انسان یراتدیم)* یعنی خدای
تعالی ایتورکه‌ای بنده‌لریم سزنك تنلرنکزکا عزیز جان یراتدیم
وتورت آیاقلی حیوان ایلامدیم بلکه کامل عقل ویردیم آدم صورتنده
یراتدیم *(همیشه ایلدیم تربیه تنکنی *نغو قیلدنك پریشان نیتنکنی *
یعنی سنی آتالرنك اصلابنده یعنی آرقاسنده وآنالرننك رحمنده
تربیه ایلاب عالم صوره کلتوردیم وآنده هم تورلوك تورلرك نعمت‌لر
ایلان تربیه ایلادیم بس نه اوچون نیت‌لرنکنی پریشان ایلادنك
ومندن باشقه‌نی دوست کوردنك دیور * (سنی سالدیم مسلمانلیغ
یرینه * قنی شکر ایتکاننك منکدین برینه)* یعنی کنه ایتورمن
سنی مسلمان دین توغروب ومسلمانلق یرینه سالدیم وانواع علملیکلر
بیردیم صد هزار نعمت‌لر بیردیم بوقدر نعمت ننك منکدین برینه شکر
ایلامدنك دیو عتاب ایدار *(تمام اعضالرنکنی سالم ایتدیم * اریغ
ذاتم بلورکا عالم ایتدیم *یعنی بارچه اعضالرنکنی دنیاده وقتده سلامت
ایلامش ایردیم واوزم ننك پاك ذاتمنی بلورلیك ادراك ایتارلك
ادراك وعلملیك بیردیم ودنیانی یراتدیم آندین دلیل‌لر استاب منی
بلسون‌لر اوچون* (سوغاردیم آب نعمتدین تشنکنی * قنی آیغل
منکا قیلغای اشنکنی)* یعنی دنیاده ایکان وقتده من سنی آقارسولر
وتورلیك نعمت‌لر ایله سوغاردیم بس بونچلاین نعمت‌لر اچنده تروب
سن قنی آیغل منم عالی درکاهمه نه تورلوك ایندکو عمل‌لر کلتوردنك

دیور *(نه بیرکایسن جواب ای تن آرای * بو حسرتدین فغان ای
روسیه وای)* یعنی بس حق تعالی ننك بوقدر عتاب وسرزنشلرینه
نه جواب بیررسن ای تن توزوب هوای نفس آرتندین یوردکی قل
حق تعالی ننك بوقدر عتابندن یوزلرنك قارا اولور واوکونج سنکا
اولوردیمکدر *(ایرز باشدین آیاغنك بارچه سی عیب * مکر عفو
ایلاکای داننده غیب *) یعنی فی الجمله سن بنده ننك باشدین آیاغینه
دیکن اشلرنکننك بارچه سی عیبدر وخطادر طاعت وعبادتلرنك اکر
چندیکه بولسه ده بارچه سی عیب تر رزیرا که نقصانلق ایله بولغاندر
مکر عیبلرنکنی الله تعالی اوزی ستر ایلیب ورحمتی ایله کناهلرنکنی
عفو ایلاب اوجماحینه توغری ایده *(ینه کلسه ندا آندین بلنك لر *
یمانلر یخشیلردین آیرولنکلر)* یعنی ینه خدای تعالی حضرتی
عراصات میدانده ندا ایلاسه یخشی عمل لیغ قللر یمان عمل لیغ
قللردین آیرولوب تورنکز هر برنکز مقاملو مقامنکزده تورنکزلر
بوقتده ندا ایلرمز بزغریب قللرنکز *(مسلمان اوغلیده طرفه یمان سن *
یمانلیغ اورته سنده بی کمان سن)* یعنی سن بنده مسلمان اوغلنری
آراسنده عجب یمانسن یمانلق فعلنده بی کمان یمان سن طرفه عجب
معناسنه درترکمان خلقیننك لغتی در *(یمانلق نی مکردانده راز *
یابب قوشقای سعادت اهلینه باز)* یعنی سن بنده ده اولغان یمان
نرسه لرنی سرلرنی بلکوچی الله تعالی اوزی بلکای رحمتی ایله یمانلقلر
نکنی یابب وستر ایلاب این کولر اهلینه قوشقای ایدی *(وکر نه سن
جهان رسوا میدرسن * خلایق اچره فتنه باشیدرسن)* یعنی خدای
تعالی ننك رحمتی اولمسه سن کناهلرنك سببلی جهانده رسوای سن
وخلایق ایچنده فتنه قوبارمق باشیدرسن اول فعللرنکا قارامیوب
خدای تعالی اوزیننك رحمتی ایله این کولر اهلینه قوشسون دیمکدر
*(تلنکده خلق آراتسبیح وتهلیل *ولکن باطننك تزویر ایله حیل) *یعنی
سن عجب ریالیك ایله عمل قیلغوچیسن زیراکه خلایق آراسنده
ریا ایله (سبحان الله والحمد لله ولاحول ولاقوة) نی بیك کوب اوقورسن
اوقوسانکده اچنکده کی تورلی حیله در وآدمیلرنی آلداماق هوسنده
تزرسن تزویر آلداماق معناسنه در *(تلنکده خلق اچنده وعظ ایله

درس*ولكن باطننكده آنچه يوق ترس)*يعنى سن عجب بر مرائى سن
تلنك ايلان خلقلر آراسنده وعظ نصيحت ودرسلر ايلرسن خلايقلرغه
ايندكولك قيلنكز ديب ايتورسن همان باطننكده اول اشلر يوقدر
بلكه تكبرليك ايلارسن وناموس ايله يورسن*(كيوب سن خلق آرا
فقرانه ملبوس * وليكن باطننكده ننك وناموس)* يعنى خلايقلر
آراسنده باشنكا چالمه ودستار اوراب وعبالار كيوب يورسن ليكن
باطننكده آننك ضدى در همان تكبرلك ايله واسم چقارمق ايلان
وخلايقلرمنى صوفى واهل تقوى وصلاح در ديو كمان ايلار اوچوندر
(كورركوزكا عجب صوفى نماسن نهانده نفس ايت كامبتلاسن)*
يعنى كوزكا كورنوركا عجب صوفى درسن وباشنكى توبان سالوب
باشنكا دستار اوراب تررسن لكن اچنكده سك نفس كامبتلا بولوب آننك
هواسى ايله اوّاره سن ديمكدر * (مكر رحمت بيلان دانماى اسرار
كناهلارنكنى عفو ايتكاى بيكبار)* يعنى مكر اوز رحمتى ايله سزلارنى
بلكوچى الله تعالى كناهلارنكنى عفو ايلاب اوزيننك رحمتنه لايق
ايلاكاى ايدى * اوشال غمليك كونكلنى ايلاكاى شاد * نكولار اورتا
سنده ايلكاى ياد)* يعنى الله تعالى حضرتى بزننك اوشبو قايغولوغ
كونكللرمزنى شاد ايلاب ايندكولر اهاينه قوشقاى ايدى اوزى ننك
رحمتى ايله ديمكدر*(كشى تاشر قيلور سوداسى تاشر * نعوذ بالله اولكم
حد دين آشر)* يعنى بر كمسنه ياوزلقنى قيلسه قيلغان صاين كوب
ايلامكا قصد ايدر سغنامزلار الله تعالى حضرتنه اول كناه اشلارنى كوب
قيله قيله حد دين آشوب كفرلك مرتبه سنه ايرشور (ايمش لر قچان آدم
اوغلى كچك كناهغه قصد ايلاسه شيطان ايتور مونى اشلا كل بونده كوب
زيان يوقدر قچانكه آدم اوغلى اول كناهنى شيطان سوزينه قاراب
اشلاسه آنداغ اولوغ كناه كنه اشلار باره باره تورغاج كفرلك لرنى اشلر
مونديين صونك خداى تعالى ننك دركاهندن يراق اولوب قالور اوّلسكى
تاشر لفظى ياوز وبد معناسنه در فارسى در صونكغى سى تاشماقدن
مشتقدر كوب اولماق معناسنه در نته كه ايتورلر صو تاشودى يعنى كوب
بولدى ديمكدر * (بشر بولسنك قوى افعال بشرنى*عبث او تكارمكل
ثنى عشرنى)* يعنى سن خاص خدايلق آدمى اولسنك ياوز فعللرنى

قویغیل وآنلاردین توبه ایلا کل اون ایکی آی یلنی باطل فعللر ایله
اوتکارمکل بشر لفظی ننك اوّلکسی آدم معناسنه در صونکی سی یاوز
معناسنه در عبث فعل باطلنی ایتورلر آندین فایده اولمیه * یانرحنثی مو
سن قولنکده یانر * عهودینك نخلی هرکیز بیرمدی بر)* یعنی سن
خاتو نشامی سن یا ایرکك می سن سوزنکدین دونارسن عهد الست
ننك خرمه یغاچی یمش بیرمدی یعنی سن میثاق کوننده بلی دیب
جواب بیروب ایردنك قچان عالم صوره کلدنك اوّلکی عهدنکنی اونتدنك
حنثی موسن سوزینکده تورمدنك نر ایرکك معناسنه در حنثی خاتون شه
معناسنه در قولنکده سوزنکده معناسنه در نخل خرما یغاچیدر بر یمش یغاچی
معناسنه در آندین مراد ایندکو عملرلر در عهودنك نخلی اضافه سی من
قبیل اضافة المشبه علی المشبه به بر لفظی تر شیخ استعاره در تأمل
*(یاشنك یتکان ساری فعلنك سننك یاش * کوزنك یاشی قنی ای معزی
یوق باش)* یعنی سننك قارتایغان صاین هنوز یکت لر تیك یاش
زمانداغی نرسه لرنی تلارسن وهوای نفسنك آرتندین قارتایغان صاین
قوارسن بو قدر عمرلار سوردنك قنی سننك الله دین قورقب یغلاغای
کوز یاشنك قنی اول معناسز قارتایغان باش دیمکدر *(قناعت معدنیغه
آچ کوزنك آچ * طمع بویی کورنمای بوییدین قاچ)* یعنی قناعت
خزینه سیغه قاراغیل دایم آچ لقده اولسنك ده قناعت ساری قاراغیل ای
کوزی آچ کمسنه دنیانرسه لرندین یعنی دایم قناعت ایله طمع ایلامکل
وطمع ننك قد قامتی کورنمزدین بورون طمع ننك ایسندین قاچغل
آچ لفظی ننك اوّلکسی عربی در جوع معناسنه در توقلق ننك ضدی در
صونکغی سی امر حاضردر کوزنك آچ معناسنه در بویی لفظی ننك
اوّلکسی قوخ معناسنه در صونکغی سی قد قامت معناسنه در ترکیدر
بو ابیاتده استعاره واردر *(ساچلماسدین بورون ساچغیل اوزنکنی)*
سورلسدین بورون سورغیل اوزنکنی)* یعنی اعضالرنك چرماسدان
بورون اوزنکنی چرکان حکمینه قویغل یعنی اولماسدین بورون
اولوکلار اهلینه قویغیل کنه حساب قیلماسدین بورون دنیاده وقتده
اوزنکنی حساب ایلا کل یعنی آخرت حسابندین بورون اوزنکنی
حسابلاب تورغیل نه قدر یاوزلقلر ایلادنك قایوسندن بخیللك تلاکل

وقایوسندن توبه ایلکل دیمکدر *(قازلمای یرسنکا قایت آزغانکدین *
یازلمای عقدەلر یان یازغانکدین)* یعنی یر قازلماسدین بورون
یعنی قبرکا کرماسدین اوّل آزغان اشلارنکدین توبه ایلاب قایتغیل
وکنه فرشتەلر یازمس لرندین بورون کناهنکدن توبه ایلکل وایمشلر
هر آدم ننك ایکی فرشتەسی واردر برسی اونك یاقدە وبرسی صول
یاقدە آدمیلرننك اشلرنی یازارلر قچان بر آدم اوغلی کناهنی
قیلسه صول طرفداغی فرشتە اونك طرفداغی فرشتە دین صورار بو
آدم اوغلیننك کناهن یازایقمو دیب اونك یاقداقی فرشتە ایتور صول
یاقداقی فرشتەکا صبر ایلکل شاید توبه ایلر کوتالك دیو حتی یتی
ساعت قدری توبه ایلار دیب کوتارلر حاصل کلام شول فرشتە یازمسدن
بورون توبه ایلاب کناهلارنکدین قایتغیل دیمکدرنتەکه بیوردی
*(بقادردیمه عیش بی بقانی * بقانی توت اجل توتمای یقانی)* یعنی
منککودردیمه منکودکل فانی دنیاترکلسکنی منکولك اشلرنی توتغل اجل
فرشتەسی یقانکدین توتماسدین بورون یعنی بودنیانی باقی سانب
غافللك ایله تورمغیل زنهار اجل کلماسدین بورون توبه ایلاب
کناهلرنکدین قایتغل دیمکدر *(مکان ایتکان یرنکدر مختلطلای *
نصیحت کوشه آلسنك کوشه قیل جای)* یعنی سننك اورون یاتقان
یرنك بالچق ایله قاتوشقاندر یعنی دنیاقبر کبیدر مشقتلر کوبدر
بس نصیحت سوزلرنی قولاقنکه آلسنك برخلوت اورننی اختیار ایلاب
آندە طاعت وعبادت ایلکل لای بالچق معناسنەدر هند خلقی ایله ترکمان
خلقی آراسندە مشترك لغتدر بوندە قبر معناسنە استعارە آلندی مجازا
کوشه لفظیننك اوّلکسی قولاق معناسنەدر صونکی سی پوچماق
معناسنەدر هر ایکسی فارسیدر پوچماقدن خلوت معناسنە استعارە
آلوندی * یانب عیش طربدین استەربدین * اوزون بلکل قچان
قالغای طابدین)* یعنی دنیالذتلارندین قایتوب تنکرنی استاکل
خدای تعالی سنی اوزنی استمکدن آیورماسون کون بکون استامکنی
اوزی آرتدرسون دیماکدر ربدین دیدکی لفظنی باننك تخفیفی
ایلەاوقوغیل اکرچه اصلدە تشدیدایله اولسەدە وزن شعر اوچون
تخفیف اولندی *(مصنف رحمة الله علیه ننك وصیتی ننك بیانی) *

(من اولسام ای جمیع محرم راز منی اورکا اولوکدیك قیلمنك اعزاز *
یعنی ای منم سرداش قرداشلاریم قچانکه من دنیادین اوتسام منم وصیتم
سزلارکا اولدر منی باشقه اولوکلر تیك عز تلاب وحرمتلاب تجهیز
وتکفینمه آرتق مشقت چیکمانکزلر بلکه منی مسلمانلر اولوکندین
خوراق ایله نکز نته که بیوردی * (خس وخار اوستیکا تاشلاب توتنك
خار* قیلنك بندین بهایم جسمیدك عار)* یعنی منی چوب چار آستیغه
تاشلاب توتنکزلار تنمنی خور ایلانکز دورت آیاقلی حیوانلارننك تناری
تیك منم تنمنی آنداغ خور ومسخره ایلانکزلر *(بوساغه آستیغه تاشلانك
تنمنی * کفن ایلنك چرك پیراهنمنی)* یعنی منی اولدکمدین
صونکره بوساغه آستیغه تاشلاب منم تنمدن مسخره ایلانکزلار وشول
بوساغه آستوندهٔ چروك کولماکلرمنی کفن ایلانکزلار کوله کوله مندین
مسخره ایلانکزلار* (منکا حیف ایتمانکزلار توتماغان بوز * اکر چندیکه
مردم قیلسه لار سوز) * یعنی من غریبکا صرف ایلانکز کفن لکمه
یانکی بوزلرنی آدمیلر سوز ایتسه لارده نه اوچون یانکا بوز ایله
کفن ایلاماس سزلار دیسه لرده آنلرنك سوزلرینه قارامنکز زیراکه
شریعتده ایسکی بوز پاك اولسه کفنکا جائزدر *(یبارنك تیز باراتورغان
یولمغه * مباده قالمغایسز شوملوغمغه) * یعنی من غریبنی
یاراغلاندرب جهدراك باره تورغان یریمکا یبارنکزلار یعنی تیز راك
قبرکا ایلتنکزلار آنکسزدین تیز راك ایلامیوب شوملغمنی کورب تانك
عجایبکا قالوب مسلمانلر قبرندین محروم ایلاب یالغوز یرکا کوماسزلار
شوننك اوچون جهدراك ایلانکز دیدی*(کوزنکزدین چقارمنك
قطره یاش*جنازهٔم آرقه سیدین آتنکز تاش * یعنی منی اولدی دیو
یغلاب کوزنکزدین حسرت ایله برقطره یاش چقارمانکزلار بلکه خور
ایلاب جنازهٔم آرتندین تاش ایله آتنکزلر دیدیکی بلکه ایندکو دعاء
ایله یاد ایتونکلر دیمکیدر رحمه الله *(آیاغمدین توتوب سودرانك
لحدکا * نه اوچون قیلمادیم قلق احدکا) *یعنی قچانکه منی قبرمه
ایلت سنکز آیاقمدن اوستراب مسخره ایلاب لحدکا کرو تنکزلار بو
سوزنی ایتوب سن شوم نه اوچون ترکلیك وقتنکده الله تعالی کا قل ایق
وعبادتلر ایلامدنك ونه اوچون هوای نفسنك آرتندین یوردنك

ونه اوچون خلایقلرنی رنجتدینك دیو عتاب ایلاب قبرمه سالنکزلر
*(اگرچند یکه من اولسام گناهکار * دعاوزاریغه سزلر بولنك یار)*
یعنی اگرچه من گناه دریاسنه غرق بولسامده منی کافرلارکبی مکروه
کورمنکزلار بلکه بنکا دعالارنکز بیلان یارویولداش بولنکزلار بیله دیو
دعا ایلانکزلار *(دیونکز پروردکارا کردکارا * رحیما مغفرتلك بیرو بارا)*
یعنی ایتونکزلار عالمنی تربیه قیلغوچی الله تعالی کا اول الله تعالی ننك
صفتی بودرکم رحیم قیلغوچیدر بنده لارا اوزرینه *(آلوب کلدك سننك
فاچقان قولنکنی * خطالار بابنی آچقان قولنکنی)* یعنی قبر یقاسنده
ایتونکزلار بیله دیو یارب سننك بیورغان نرسه لارنکنی توتماین قاچب
یوردکی قلنکنی توتدق وسنك درکاهنکا آلوب کلدك زیراکه بوقل
کوب خطا ایشکلارنی آچقان ایدی ایمدی کلتوردك *(کیلوبدور
حیله سی یوقدر کیتارکا * تلی یوقدر بوقلنك عذر ایتارکا)* یعنی بو
قلنك سننك ابشکنکا کلدی ایمدی حیله سی یوقدر کیرو قاچارغه وهم
تلی یوقدر گناهلرندین اوتنوب تلارکا بلکه کل حیله لاری توکانب کلدی
*(گناهی کوب بقار رخساره سی یوق * بویون سونماقدین اوزکا
چاره سی یوق)* یعنی ایتونکزلار بو کلکان بنده ننك گناهی کو بلکندن
سزلارننك درکاه رفیع لارنکزکا باقارغه اوفتانب تورادر آندا غ اولسه ده
نیلاسون سزلارکا بویون سونمای چاره سی یوقدر *(اگر بیرسنك جزا
قادرخداسن * وگر عفو ایلاسنك سن پادشاه سن)* یعنی اگر بو مسکین
قلنکا جزا ایلاسنك یاکه گناهندن اوتوب عفو ایلاسنك بارچه سیغه
قادر و پادشاه سن ایرکلی سن * (الهی بارچه آتنك حرمتیدین * اریغ
ذاتنك صفاتنك حرمتیدین) * یعنی بارچه مبارك اسملرنکننك حرمتی
اوچون و پاك صفاتنك و ذاتنك ننك حرمتینه * (بو قاچقان بنده کا قیلغل
ترحم * اگرچه قیلدی قالیق رشته سن کم)* یعنی بوشریعت امرلرندن
قاچب یوردکی بنده نکا رحیم ایلاکل اگرچه بو مسکین بنده نك قل بولماق
یبنی کم ایلاسه ده یعنی آزو قتلرده قللق ایلاسه ده یارلقاغیل *(محمد
آتلی دوستنك حرمتیدین * نصیب ایت آخرت ننك راحتی دین)*
*(همه اوتکان رسولننك حرمتیدین * جمیع یخشی قللرننك حرمتیدین)*
یعنی بزکا رحیم وشفقت ایلاکل اوزنکننك دوستنك محمد مصطفی

صلی الله علیه وسلم حرمتنه وبارچه انبیالار واولیالار حرمتنه * (اکر
چند یکه بنده نکدر بن افعال * رخ عصیانه ثوب مغفرت صال) *
یعنی اکرچه بو قلنك یاوز فعللی درآنداغ اولسه ده آننك کناهلی
یوزینه یارلقامق کیومنی سالب کناهنی عفو ایله رخ عصیان دیدکنده
استعاره مکنیه واردر ثوب مغفرت دیماکنده من قبیل الشبه به الی
المشبه من قبیل لجین الماء در تأمل *(محبت اهلی ننك اسراری اوچون *
رخ زرد دل خونباری اوچون) * یعنی الله تعالی نی سوکوچیلر وآنلرننك
یوزلرنی ساریع قیلب کونکل لارندن قان آقزغانلقی اوچون بو بنده کا
رحیم ایلاکل دیمکدر *(غزا قیلغان ایرانلر جانی اوچون * شهید لارننك
مبارك قانی اوچون) * یعنی سوقش قیلب شهید اولوب اولکان کمسنه لار
ننك حقی وحرمتی اوچون ودخی شهید لارننك مبارك قانلری اوچون بو
بنده کا رحیم ایلاکل * (اولوغلرننك سقالی آقی اوچون * یکت لارننك
دلی مشتاقی اوچون) *(عجوزلرننك آقارغان باشی اوچون * یتیم لرننك
کوزیننك یاشی اوچون) * یعنی شیخ لرننك آق صقالری اوچون
یکت لرننك کونکلی مشتاقی اوچون ینه قارچق لارننك ساچلرینك
آقلغی اوچون ودخی اوکسزلار ویتیم لارننك یغلاغان کوزیاشلری
حقینه رحیم ایلاکل *(شکسته بیوه لرننك دردی اوچون * اسیر خلقی ننك
آه سردی اوچون) * یعنی صنق کونکللی لارننك قایغو وحسرت ایله
صنق لغی اوچون ودخی اسیر توشکان خلقلرننك قایغو وحسرت ایله
صولودقی صولولری ننك حقی اوچون یعنی ناظم رحمه الله بو اون
ایکی تورلوك فرقه بر له شفا استماکی آننك اوچندر بو نلرننك مرتبه لری
وحرمتلری الله تعالی قاشنده کوبدرشوننك اوچون بو نلر ایله شفا
استادی *(اکرچند یکه یوق ایلکنده هیچ شی * بو قاچقان قلنی رسوای
قیلمه یاهی) * یعنی اکرچه بو بنده نکننك قولنده عملدن هیچ نرسه سی
یوقدر ودخی شر بعت امرندین قاچب یوردکی قولونکنی رسوای ایلامه
ای ترك الله رحمتنك ایله کناهنی یرلغه (سالك کنجتی استماك ننك بیانی)
*(کیل ای طالب بودندین یوز اوکورسنك * طریق کعبه مقصوده
یورسنك) * یعنی ای الله نی استاکوچی بوزبون دنیادین یوز اوزرب
مقصود کعبه نکا یورمك تلاسنك یعنی اهل سلوك اولب خدای تعالی نی

(سالك كنجتى استماك بيانى)

تاپماق استاسنك وآنكا قصد ایلسنك *(قدم قویسنك اكر بول وادییغه *
قولنكنی تاپشور اوّل هادییغه) * یعنی سن اهل سلوك اولوب بو طریقت
چو قرینه آیاق قویماق تلاسنك اوّل سنكا قولنكنی تاپشورمق كركدر
بر كوندركوچی شیخ ننك النه اول كوندركوچی شیخ اولماینچه
الله تعالی یه سیر ایلمك واصل اولمز نته كه پیغمبر علیه السلام ایدی هر كمننك
شیخی بولماسه دینی یوق مراد دین كاملی یوق زیراكه اهل سلوك
اولمغان كمسنه ننك اعتقادنده وكونكل عشقنده ثابتلك بولمز فی الجمله
حق تعالی یه سیر ایلمك ممكن بولماس مكر بر كمسنه نی قلاوز ایلامینچه
نته كه پیغمبرمز علیه السلام كندوزی الله تعالی كا واصل اولمدی مكر
جبرائیل واسطه سی ایلان اولدی (قوله تعالی ماكنت تدری ما الكتاب
ولا الایمان ولكن جعلناه نورا نهدی به من نشاء من عبادنا الایة) بس معلوم
اولندی آنچلاین اولوغ پادشاه بر مرشدكا محتاج اولسه بزلارکا قانده
اولدی قلاوز اولماینچه الله تعالی یه سیر ایلامك روایتده حضرت امام اعظم
رحمة الله علیه اولمسدین بورون ایكی یل تصوف علمی برله
مشغول بولدی محمد باقر دیب یكی بر صغر كتوچیسینه النی بیردی
وآنی شیخ ایتدی متصل ایكی یل آنكا خدمت ایلاب آداب طریقت
اوكراندی القصه حضرت امام اعظم دنیادین نقل قیلدی حضرت امام
كرخی دوشنده كوردی امام آلتون تخت اوستنده اوجماح ننك بر
كوشه سنده در درس ایتور ایدی صوردی كه یا اوستاذ حالنك نچوك
اولدی ودنیادین اوتكانده نه معامله ایلان حق تعالی حضرتلارینه لایق
اولدنك دیدی حضرت امام اعظم جوابنده كوركازدی (ولولا سنتان
الاخیران لهلك النعمان) * یعنی بو صونكغی ایكی یل اولماسه ایدی
البته ثابت اوغلی نعمان هلاك اوله ایدی دیدی فی الجمله بر قلاوز
اولماینچه سیر ایلمك ممكن اولمدغی اوچون بیوردی *(عجب یولدر
آننك پایانی یوقدر * خطرلیك یرلارینك سانی یوقدر) * یعنی الله
تعالی یه سیر ایتاتورغان یول عجب اوزاق یولدر هیچ آننك آخری
یوقدر وآننك انتهاسینه ایرشمك یوقدر اما اول یولده خطرلیك
اورنلاری فنك حسابی وسانی یوقدر زیراكه اول یولده دوشمانلر كوبدر
شیطانلر ونفس هوالاری سنی الله تعالی صاری سیر ایلمكده مونلار كوب

کوب دلیل لرا اثبات ایلاب سنی آزدرمق هوسنده تورلر زیرا که هر بر
مقاملرنده بر تورلیك دوشمان سنی آزدرر اوچون حاضرلنوب تررنته که
بیوردی *(طلب قیلغان اوشال راه عدمده * هلاکت چاهیدر هر بر
قدمده)* یعنی بو فقیرلك وفنالیك طلب قیلغان یولننك هر بر آدمنده
هلاکلیك قیوسی باردر ایمشلر هر بر مقامنده بر تورلوك فتنه واردر
ایمشلر ولی لر مقامی اون ایکی مقامده هر بر تورلوك فتنه واردر اول
فتنه لردین هیچ بر طالب اوزی اوزی خلاص ایته آلماسدر مگر بر شیخ کامل
اولماینچه نته که بیوردی *(عجب یولدر تمام محنت رنج * ولیکن هر قارشده
بر نهان کنج)* یعنی الله تعالی طرفینه سیر ایلمك یولی عجب یولدر
تمام مقام لدن ننك آخرینه دیکن محنت رنج لری کوبدر لکن آنداغ
اولسه ده هر بر قارشده بر یاشرون خزینه سی باردر وهر بر مقامده
الله تعالی ننك بر یاشرون حکمتی باردر بنی آدم دن آنی بلمز لر مگر که
بو علم کا اقدام ایلاب تاتدقدنصنکره بلنور زیراکه بو طریقت ننك
هر بر مقامی ذوقی در آنی بیان ایلامك نتاك ممکن اولور تاکشی اوزی
تاتوماینچه بلمزدر (لم یذق لم یعرف * دیدکلری بونکا اشعاردر)
*(اوشال کنج نهان یاتقان زمین ده * مهیادر قراقچیلر کمینده)* یعنی
اوشبو یاشرون خزینه لر یاتقان یرده اوغریلر وحرامیلر باردر هر بر سی
پر پوصقده اولتوروب طالب الله نی آزدرمق سببنده تررلر بس شیخ
کامل شول قاراقچیلر اولدقی اورندن خلاص ایلاب مریدنی الندن
یتوب اول اورندن خلاص ایلار دیمکدر *(اگر بولماسه یول باشلا
غوچی پیر * سالور بوینونکا شیطان دام تزویر)* اگر سننك بر
یول باشلاغوچی شیخنك اولماسه شول پوصقداغی اوغریلر بوینونکا
حیله توزاقنی سالوب طریق حقدن عدول ایلاب طریق باطل لقغه
ایلتارلر جنی اولوب قارایوزلوك اولورسن دیمکدر *(اگر بولماسه
بر صاحب کرامت * ایماس ممکن کشی یتکای سلامت)* یعنی سن الله
تعالی طرفیغه سیر ایلامکنکده بر صاحب کرامت شیخنك اولمسه اول مقام
رفیعه یه سلامت یتمك ممکن دکلدر کورمزمی سن فلاسفه جماعت لری
ایتورلار بزلارکا پیغمبرلار واولیالار کرکمزدر زیراکه بزلار همان
الله تعالی نی اوز عقلمز ایلان تانورمز لر وپیغمبرنی الله تعالی علم سز

کمسنه‌لر اوچون یباردی دیورلر و بزلرکا مرشد کرکمز اوزلری سلوك ایلاب عقل‌لری ایله دلیل‌لر اثبات ایلاب آخری شبه‌ده قالورلر اول شبه‌لرنی آچه آلماینچه کوبی دنیادین کافر اوتدیلر نعوذ بالله من ذلك *(چان هر پیر بلور قتلوغ یولنکنی *تانب ایر یخشیسن تابشر قولنکنی)* یعنی چان سن اهل سلوك اولماق تلاسنك شیخ لرننك کامل مکمل اولغانینه سلوك ایله شونچلاین شیخ اولسونکه سننك مبارك یولنکداغی حاللرنی بلسون وایرلرننك تقواسنی تابب آننك اوزه قولنکنی تابشورغیل یعنی شریعت امرینه موافق اولدقی کمسنه یه داخل اولمق ایله ایمشلر مرشد اولدقی کمسنه قرق یاشدن کم اولمیه وخاتون سز اولمیه ونادان اولمیه وبدعت ایله موصوف اولمیه نته‌که توبانده یاداولنور *(اوشال پیر یك پیرنك پیری بولغای * طریقت پیشه‌سیننك شیری بولغای)* یعنی اول شیخ اولدقی کمسنه شیخ لرننك کامل راکی اوله وطریقت اوریانیننك آرصلانی اوله آندین مراد علم باطننده کامل اوله ومریدلری ننك لایقسز حال‌لرنی آنکلاغوچی اوله وآنلرنی هلاکت پله‌سینه یتکان زمانلرده توجه وتصرف ایله آنلرننك لایقسز فعل‌لرنی مندفع ایلیه ونه که خوفلی مقاملر واردر شیخ اولدقی کمسنه مریدلرنی خلاص ایلیه ودخی مریدلریننك طبیعتلرنی بله وآنلرغه نه‌غذا کرکدور نه تصرفات‌لر کرکدر هر برنی یرلویرینه ادا ایلایه ایمشلر طبیعت تانومغان کشی شیخ اولورغه لایق دکلدر نته‌که بیوردی *(تخلق قیلمسه هیچ شرع اشیدین *طمع ایك بولمسه هرکز کشیدین)* یعنی اول شیخ بولغان کمسنه‌ده هرکز شریعتکا خلاف اش کورنماسون یوروشنده واولتورشنده آشامقده واچمکده وسوزلشمکده بارچه‌سی شریعتکا موافق اوله ودخی آدمیلر قولنداغی نرسه‌لرکا طمع کار اولمیه بلکه قدماء اهل طریقت کبی اوزلریننك حلال کسبی ایله اوله بوایتلکان ودخی ایتولاچك شرطلرننك برسی اولمسه‌ده شیخ دکلدر اکرچه کشوفات حاللرنی کورسنکده اینانماك بلکه معونتدریاکه استدراجدر تأمل *(آلب قولغه چراغ علم ظاهر * علوم باطننده بولسه ماهر)* یعنی شیخ اولدقی کمسنه ظاهر فقه‌لردن برآز ضرورات دینیه مقدارنچه بله وعلم باطننده کامل اوله حاصل کلام شریعت مسئله‌لرنی بلب مریدلرنی شك

وشبه‌دن چقارمق مقداری اوله وعلم باطنده درجات اولیاننك
یارتسی‌دن اکسك اولمیه آندن اکسك اولسه علم باطنده مهارات لکی
یوقدر همان اول کمسنه اوزنی اوزی صاقلی آلماسدر قانده مرید
بسلمك امام قاضی زاده‌دن منقولدر شیخ اولدقی کمسنه اون ایکی یوز
مسائل فقه‌نی یاد بله وتفسیردن توقز ایلیه یوز آیت‌نی معناسیله ملاحظه
پیغمبر علیه السلام ننك حدیث لرندن قرق حدیثنی یادنده ایلایه
وتوته موندین باشقالرنی کتاب لردن قلراب مشکل لرنی آچقوچی اوله
وناسخ ومنسوخ‌نی آنکلاب ومعمول وموضوع حدیث لرنی بله وعلم
نحودن اعراب درسلر قدرن آنکلاب وعلم تجوید‌دن اداء حروف
قدری بله وعلم معاندن حقیقت ایله مجازنی آنکلایه بس بو اصاف ایله
بلیب مشترع اولسه همان شیخدر اکر بوشی علر اولماسه برنادانده
دولنده قالمش احمقدر دیو دشنام ایلدی *(فنا بولسه تن وجان
تولایدین *قوتلسه ماسوادین لطف حی دین)* یعنی شیخ اولدقی کمسنه
اهل فنادن اوله تندن وجاندن بیزار اولوب توکلی الله صاری اوله
جانینه وتنینه بلاکلدکی وقت لرده صابر اهلندن اوله الله تعالی‌دن
غیری‌دن بیزار اوله وآنلرننك هواسینه قارامیه بلکه معشوقی رضالقنده
اوله وزینت دنیانی طاشلامقده اوله ایمش لر شیخ شبلیدن صوردیلر
فنافی الله نه اوله جوابنده ایدی زینت دنیادن بیزمکدر دیدی ودخی
ابو المنصور ماتریدی ایدیکه فنافی الله اولدرکه بر مقامنك اسمیدر
آنی بیان ایلمك ممکن دکلدر زیرا که ذوقی دربس اول مقامه شونچلاین
کمسنه لر ایرشورکه نفسینه خلافلق ایلاب وطاعتنی کامل ایلاب زینت
دنیادن بیزکانلر دیدی * (قایوا ایرمش فنا بولغان نشانی * تکبر بولمسه
مقدار دای)* یعنی شیخ اولدقی اولدرکم اصلا آنده تکبرلیك علامتی
اولمیه زیرا که تواضع لیك پیغمبرلر خلقی ایدی بیله بو شیخده تواضع اوله
*(اوزینی نفسنی اول یلمسه پاك *بولب قللقده ایتسه ماعبیناك)*
یعنی شیخ ننك اهل فنا اولدقی اولدر اوزی ننك نفسنی حرامدن
وشبه‌دن پاك ایلایه وکنه اوزی دخی طاعت وقللقده اولب اول بنده قنده
قللق وعبادت دیو اوزنی خورکوره *(اکرچه بولماسه فرغ اشیدین *
اوزین کم کورسه هر موءمن کشیدین)* یعنی اول مرشد اولدقی کمسنه

حق تعالی ننك عبادتلرندن هیچ بر وقت فارغ اولمسه‌ده اوزنی هر
موءمنلردن کم توتوب بن زبونلرننك زبونی من دیه یعنی اصل تواضع
اولدرکه مسلمان کندوزنی هر کمسنه‌دن حقیر کوره وشول اجلدن
مسلمانلر عیبندن بری اوله *(ایشتماسه کشی هیچ من دیکانن *اوزی
هم بلمسه فانی ایکانن)* یعنی اول مرشد اولدقی کمسنه‌دن آدمیلر
هیچ من ومنمنلك وتکبرلیك‌نی وکندوزنی کورمکنی اشتماسونلر
ودخی اوزنی فنا فی الله مقامنده ایدکنی کندواوزی بلمسون ونه مقامده
ایرکاننی هیچ بر کشیلرکا ایتماسون نته‌که بیوردی *(اوزی ایتسه فنا
بولدیم ایمسدر *فنا بولغان کشی هر کیز دیماسدر)* یعنی اول مرشد
اولدقی کمسنه من مقام فنا اوزرینه یتدیم دیو اوزنی کشیلرکا ایتسه
واوزنی مدحلاب مریدلر جذب ایلمکنی ایلاسه اول اهل فنا دکلدر
زیرا که اهل فنا اولدقی کمسنه کشیلرکا فنا ایرکاننی ایتماسدر اکر
ایتسه بر سفاهت اولغان کمسنه‌در زیرا که واصل اولغان کمسنه قانده
اوزنی اوزی ایتوب خلایقلر آراسنده بلدرسون نته بیوردی *(اوزیننك
باشنی ساتسه اوزی قل * قچان عاقل کشی بیرکای آنکا پول)* یعنی
بر بنده‌لرننك بنده‌سی کندوزنی بر اکوکا ساتسه عقل ایالری قچان
آقچه بیریب آلسونلر زیرا که قل ننك کندوزنده تصرفی جائز دکلدر
آنچلاین شیخ اولدقی کمسنه من مقامنی تابدیم دیب ایماکی جائز دکلدر
کر ایتسه فنا بولغان دکلدر بلکه جنلر صتاشتوریب بوروتدکی
احمقدر * اکر زو بیرسه هم بعضی مکاشف * اشنماسدر آنکا هیچ مرد
عارف *یعنی اکر یوز بیرسه یعنی بعضی وقتده کشوفات وتجلیات
عجایب وغرایب نرسه‌لر کورنسه‌ده الله تعالی‌نی حقیقت تانغان
وحقیقت بخته اولدقی من اینانمسدر وایتورکه منم کناهم کورندی
غیری دکلدر دیه *(اکر کورکان بیلان اوزدین کیتبدر * یتب سن
دیب آنی شیطان یتبدر)*یعنی اکر آنچلاین عجایب وغرایب کوردکی
بیلان اوزندین کیتسه یعنی تکبرلیك ایلاسه اوزینه اوزی غرور
اولسه واوزنی اوزی مرتبه‌کا یتب من دیب اعتقاد ایلسه تحقیق اول
کیشینی شیطان قولندین یتاکلکان دیو اعتقاد ایله باشقه دکلدر یتب
لفظی ننك اوّلکی سی اولا شماق ووصول اولمق معناسنه‌در صونکغسی

یتاك لك و قائل معناسنه در تأمل *(یوتوننی توش بیلان توش قیلمه
ای خام * بیان قیلماق بیلان قالغاننی شام)* یعنی بو اول امرده
استعاره توشی برله یاکه کمالات تابدن قدنصنکره اویقونکده یاکه
مراقبه نکده عجایب وغرایب ترسه لرنی کورمك ایلان آنی بیان ایلاب
کون ننك توش وقتنه چه بیان ایلاب قوروغ قالماغیل ای پشمادکی کمسنه
اول توشنکده ومراقبه ده کوردکی نرسه لرنکنی بیان قیله قیله اخشام وقتنه
قالورسن طلب بازارنده کیچکا قالب قماچلرنك آرزان بولور
ومطلوبنکدن قوروغ قالورسن بلکه دوشده کوردکی نرسه لرنکنی بیان
ایلامینچه وآنکا آلدانمایینچه همیشه طلبده اولغل زیرا که اول دوش ننك
بعضسی اضغاث احلامدر ومراقبه ننك بعضسی کشفی معونت درمکرکه
اول امرده مرشدکا بیان ایلمك جائزدر دیمش لر وآندن غیریکا بیان
ایلمك بویولده حرام در *(اکر کم بولسه کورمکدین مخافت * یتار
اخشام صبابو توشدین آفت)* یعنی اول توش کوردکی کمسنه وتوشندن
قورقماسه بو توش ننك فتنه سی تانك وقتنده یاکه اخشام وقتنده
یلنور یعنی اکر ایندکو توش اولسه آنکا آلدانب اوزنی اوزی غرور
کاصالور اکر یاوز توش اولسه نومین اولور بهرحال توشنی بیان
ایلامك کرکمز در *(اوزین ایغان کشی البته درخام * ولایت تختیغه
باسقان ایماس کام)* یعنی اوزنی اوزی بن اهل کرامت من ومرشد
من دیو خلایقغه ایتدکی کمسه البته چی در اول کمسنه ولامت مرتبه سینه
یتوب آنده مقصود تاپغان کمسنه دکلدر همان بر هرزه کوی کندواوزنی
مرشد صانب خلایقدن مال آلمق هوسنده یورکوجی کذاب در *(اکرچه
هر کیچه کوك بولسه طوفی * بورونغی دن زیاده بوله خوفی * یعنی
اکر بر اکو هر کیچه یتی قت کوکلارنی طواف ایلاب عرش کابارسه ده
لکن الله تعالی دن قورقماقی بورونغی دن آرتوقراق اولسه کرك
*(مبادا غره توشسه کونکلکا * اوغره باشلاسه آفتلی یولغه) * یعنی
آنکسزدن آنداغ کمسنه ننك کونکلینه غرورلق توشار اول غرورلق
آنی فتنه لی یولغه باشلر اول کمسنه فتنه لی یولغه کریب هلاك اولور
تکبرلر کر وهندن اولوب اوکونچده قالور *(بولور حالت لیك ایر البته
خاموش * اکر یتلسه می هیچ قیلماغای جوش)* یعنی اکر بر اکونك

حال علمندن بر آز نصیبی وار کمسنه سکوت ایلار حالندان خبرلر بیرمس نتاکه خمرتنك آچومقی یتسه هیچ کوبکی وآوازی یوقدر شونچلاین اهل حال ننك قچان کمالات مقامینه ایرشسه هیچده من من دیو ایتکان خبرین اشتماسلر * (کوتارمس اون ولایت لیك خردمند * صداچقماس اونی دین باغلاسه قند) * یعنی علم حالدن اولغان عقل ایاسی آوازنی کوتارمزمن شوندغ خلیفه موندغ ایشان من دیه ازکه شکر قامشیننك ایچینه وقتی یتوب شکر قمی تولسه هر کیز آندن آواز چقماز نه قدر تحریك ایلسنکده آنچلاین کمالت اهلندین موندغ دیدکی سوزی چقماز دیماکدر * (دیماس هر کم کا اسرار حقایق * اکر تابلسه کنج اخفاسی لایق) * یعنی حقیقت سرلرنی بلکوچی عقل ایاسی صاحب حال کمسنه کا بر غیبدین خزینه تابلسه آنی اول عقل ایاسی هیچ کشیکا ایتماس زیراکه ایتور بولسه فتنه کا اوغرار شونچلاین براکو کمالاتکا یتوشسه هیچ کشیه ایتماس درمن موندغ مقامده دیو اوزنی اوزی بلدرماسدر * (کشی اوچقان بیلان سوی سموات * تورغ قیلماین ایرمس کمالات) * یعنی براکوکوکا اوچب یتوب یوروسه ده آننك اوچماقی تقوی لیك ایله اولماسه کمالت مقامینه یتکان دیماسمزلار بلکه یوقاریده مذکور اولغان استدراجدر یامعونتدر * (ولی اولدر چقارسه ماسوانی * هوادین درطلب قیلماق هوانی) * یعنی اول ولی ننك تعریفی اولدرکونکلیدین الله تعالی دن غیری ننك محبتنی چقارسون ونفس هوالرنی ترك ایلاب الله تعالی نی استاسون زیراکه ایکی سومك برکونکلکا سغیمزدر نفس هواسی ایلان الله تعالی نی ایستمك هواسی ایکسی ضدلاردر ایکی ضد قنده جمیع اولامکر برنی ترك ایلاسنك اولور * (نبی تبیعتی در رشته عحب * ورع قیلماق کمالات تقرب) * یعنی پیغمبرلار طبیعتی درقللق ومحبت یبی ایله موصوف اولماق وتقوی لك ایامك کامل اهللری ننك یقین لقیدر اول سبب ایله الله تعالی یه یقین اولورلر * (اکر فیل دك ایرر منهی وکر قیل * ورع اصحابی ایتورلار حذر قیل) * یعنی اکر شریعت بیورمغان اش فیل کبی اولوغ بولسه یاکه قل وتوك کبی کچك اولسه تقوی اهللاری ایتورلر اول اشدن صاقلانغیل دیرلار خاصل کلام شریعت بیورمغان

اش کچك کرك اولوع لولسون هر ایکسی بردرساقلانمق کرك در
*(اکرچه کوب ایر رجود سجودی *کورنماس دره چه عارف وجودی)*
یعنی حرامدن وشبه دن سقلانماین توردقی کمسنه ننك جومارد لغی والله
تعالی نی عارفلقی وسجده قیلماقی نه قدر کوب اولسه ده ذره قدر نچه
کورنمز زیرا که محرماتدن ساقلانمغان کمسنه ننك بارچه عبادتی
هباء اولور *(اکرچه ظاهر باطن دیسه درس * سقر آلدنده تورغاندك
بولورترس) * یعنی اکرچه اهل تقوی ننك ظاهر وباطنی درس
اولورسه ده یعنی خلایق آننك ظاهرندن وباطنندن فایده آلور
بولسه لارده یعنی اول اوصاف ایله موصوف اولمش کمسنه ننك
قورقماغی تموغ آلدنده تورغان دیك قورقور یعنی تموع آلدنده
تورغان نچوك قورقارشیله بومرشد اولدقی کمسنه الله تعالی دن آنداغ
قورقاردیماکدر *(آننك دیك هادیغه قیلسنك اطاعت * سعادتدر
سعادتدر سعادت)* یعنی بو اوصاف ایله موصوف اولنمش کمسنه لاره
بوین سونسنك سنکا ایندکو دولت دردیه اکدر * کدائی کوچه ء
درکاه بولسنك * امید درملك دل ننك شاهی بولسنك)* یعنی آنچلاین
کمسنه ننك خدمتنده اورامداغی سائل وتلانچی لارکبی دایم آنداغ
مرشد ننك خدمتنده تورمق امیدرکه شاید کونکل ملکی ننك پادشاهی
اولورسن یعنی کونکل تصرفاتینه قادر اولوب اهل صلاحدن اولوب
اولیادن اولورسن دیماکدر کدائی لفظی بوندنده تلانچی معناسنه
کلورلکن استعاره قیلندی مریدصادقلاره کوچه ء دیدکی لورام
معناسنه در تصغیرکوی دریالغت عثمانیه درلکن بوندنده استعاره قیلندی
شیخ ننك مجلسنده ملازمت ایلمك اوزارینه *(کشی قیلسه خلاف حکم
شرعی * آنی جنی دیکل یامرد صرعی) * یعنی بر کمسنه مرشدلیك
دعواسنی قیلسه اول کمسنه ده خلاف شرع اشلر کوب اولسه وآنده خارق
عادتلار کورنسه ده تحقیق آنی سن جنی دیکل یاکه صرع زحمتی ایله
مبتلادرشو ننك اوچون بوحالار آندین کورندی دیکل صرع صادمه ایله
ایله بر زحمتدر اهل جنلرنی تسخیر ایلاکان زمانده اولغان اوله جن لرنی
تسخیر ایلاب آنلار ایله معامله ایایه یا آنلار آنکا یارو نشرت بیرالار اما
مطلق جنی دیکان تسخیر ایلاماین جنلر کلوب آنکا یارو نصرت بیرورلر

اماصرعی آننك خلافی برله تأمل * (اکر صو اوستیده یورسه اوشال
کس * دیکل چندان بولور صو اوستیده خس * یعنی اول شریعتکا
خلاف اولدقی کمسنه صو اوستنده باطمای یورسه‌ده تانك عجایب
ایلامه زیراکه صو اوستنده یورکوچی چوب چارکوبدر نتاکه
آنلارده صو اوستونده یورورلر باطمازلر بوکمسنه‌ده شوندن اغدر
*(هواغه اوچسه کرمانند چبندر * آنی هادی دیمه شیطان دبندر)* یعنی
اول مشترع اولمیان کمسنه هواده اوچیسه‌ده عجب دکلدر چبنلر حکمنده‌در
آنی کوندر کوچی شیخ دیماکل بلکه شیطان دیننده اولوب استدراج
اوچوندر تأمل *(کوران آرتق ایمسدر کورمکان کم * کم اتقی بواسه
عندالله اول اکرم)* یعنی اوزن اوزی اواوغ مرتبه‌ده کورکوچی
رالله تعالی قاشنده مرتبه‌سی آرتق اولماس ودخی اوزین اوزی کم
کورکان کمسنه الله تعالی قاشنده کم بواماسدر بلکه الله تعالی قاشنده
کم تقوی وپرهیز بولسه حرمتلی راك اولدر * کراك تابع که متبوع
مکمل * اولوغ تندین بولور پیدا اولوغ ظل)* یعنی ایار کوچی کمسنه
ننك ایارکان کمسنه‌سی کامل کرك یعنی مریدلارننك مرشد اولدقی
کمسنه‌سی کامل کرك زیراکه برنرسه ننك تنی اولوغ بولورسه کولاکاسی
هم اولوغ یولور حاصل کلام مرشدننك کمالاتی تمام اولسه همتی کوب
اولور دیمکدر *(کرك کوب طالب ایچره یر نکورای * یارتماس مونچه
یولدوز بولمسه آی)* یعنی کوب استاکوچی یارانلر آراسنده بر
اینکو عقللی مرشد کرك نتاکه کیچده یولدزلر جماننی یاقتورته
آلماسلر آرالرنده آی بولماسه یعنی آنچلاین مریدلر آراسنده مرشد کامل
اولماسه محبت الهیدن اولغان نورلر یاقتورماسدر *(علو همت یکتلرکا
کرك پیر * کمان سز اوچماغای کوب بولسه هم تیر)* یعنی اولوغ
همتلی مریدیکتلرینه برمرشد کرکدر زیراکه مرشد سز کمالات
تابه‌زلرنتاکه صاداقنده اوقلر کوب اولسه‌ده جیا اولماین اوچمازلر
شونمك کبی نه قدر همت ایاسی یکتلر اولسه‌ده برمرشد اولماین
الله تعالی نی تابه‌زلار وعشقلق باباننده ثبوت اولمازلر * (اوشال چندیکه
حرب آلاتن آسر * اکر باسر یوریسه یاونی باسر)* یعنی بر آز
عسکر یاکه کوب عسکر سوقش قیلماق هوسنده یوروسه‌لر آرالارنده

باشچی وسرعسکری برله برکایورسه‌لر یاونی باسوب غالب اولورلر
شونچلاین مریدلر جماعتی شیطان عسکرینه اوزلری غالب اوله
آلماسلر مکرکه برمرشد کامل مکمل ایله غالب اولورلر باسر دیدکی
لفظنك اوّلکسی فارسیدر باشچیلق ورئیس‌لك باسمقدن مشتقدور
نته‌که ایتورلر آغاچ باستی یعنی آغاچ غالب اولدی معناسی اولدر
معناسی ظاهردر * (ساعتلور تلبه‌نی پیرز بردست * قویون‌ننك
شوریسن دریاقیلور پست) * یعنی تردد وتفکرده اولغان مرید
مضطربی سلامت ایلرقول اوستون‌لك ایاسی مرشدنتاکه اویورمه
یلیننك یوق اولدقی کبی دریاقتنده ساعلتوردیدکی سلامت وصاغ
ایلر معناسنه‌در تلبه دیدکی مضطرب معناسنه در قوین دیدکی
اویورمه معناسنه‌در بارچه‌سی لغت ترکماندر حاصل کلام کامل مکمل
شیخننك صحبتی مضطرب اولغوچی مریدلارننك فکرینی یوق ایلاب
افعال ثبوتلکنی کونکلینه اولتورتور بو بیتده استعاره بالکنایة واردر مجاز
اهلینه خفی دکلدر * (آننکدیك هادی امرین قویمه زنهار * شیاطین
شته‌لار آیرلسنك ای یار) * یعنی آنداع کوندرکوچی مرشدننك بیورد
دقنی قویمه صاقن آننك امرینه خلافلك ایلسنك شیطان آیاقنکغه صو
قماسون بلکه آننك امرنده مستدام اول ذره قدر نچه خلافلق ایلمه
زیراکه خلافلق ایلسنك شیطان اخلاصنکنی آلب اهل صلاحه قبولیتلکنك
قالمز وبونده هم استعاره بالکنایة واردر شته‌شین ننك فتحه‌سی وتاننك
تشدیدی ایله آیاقغه سوقماق معناسنه‌در عثمانیه وفارسیه وترکمانیه
آراسنده مشترك لغتدر * (توشوب شاه ایلکنه بازی قچار باز * بولور
زاغلرکا بازی اول سرافراز) * یعنی قچانکه برقارچغه ایاسینك قولندین
قاچسه اول قارچغه قاچدقدنصنکره ینه قارغالرغه باشچی اولور
اوشاندق برسریدمرشدندن آیریلسه وآننك تربیه‌سندن قاچسه
شیطانلرغه باش اولوب اهل جندن بولوب عاقبت کفر ورطه‌سنده قالور
بونده هم استعاره عنادیه مضمره واردر شاه دیدکی لفظ بونده صاحب
معناسنه‌در بازی قارچغه معناسنه‌در * (بوتعریفلرکا صادق بولسه پیونك *
ولکن بولمسه روشن ضمیرنك) * یعنی قچان یوقاریده ایتلکان شرایطلرغه
مرشدنك توغری کلسه آندین صونك مریداولدقی کیسه‌ننك کونکلی

روشن اولسه *(ایرر نقصان اوزنکدین کورمه آندین * بولور سعی البته پیرمن دیکاندین)* یعنی بو ایتکان شرایطلرغه موافق اولدقی شیخ کامحبتنك اولمسه وخدمتنده نقصانلق اولسه بونلرنی بارچه سنی اوزنکدین کورکل شیخدن کورمکل زیراکه مرشدمن دیکان کسنه ننك البته جهدی اولسه کرك *(پیرنك فرمانیدین تیلسنك تخلف * تأسفدر تأسفدر تأسق)* یعنی مرشدننك بیوردقی اشلرینه خلاف ایلسنك اوکونچدر حاصل کلام مرشد امرینه اصلا خلاف اولمق لایق دکلدر کرك دنیاوی وکرك آخروی اولسون مادامکه شریعتکا خلاف اش کورونما کونچه دیمشلر (ایمشلر) کم شبلی حضرتی بر مرید ایله حاجغه کتدیلر بناکاه یوللاری عمان دینکزینه طوش اولدی دینکزده کیمه حاضر اولمدی بونلر عاجز قالدیلار شبلی حضرتلری نماز جاینی صو اوستینه صالدی اولتوردی مرید هم اولتورمق تلادی شیخ ایدی یا مرید سنده بر شرطم واردر آنی یرینه کلتورسنك اولتورخیل یوقسه اوز یولنکنی اوزنك توت دیدی مریدی شرط نه در دیدی شیخ ایدی سن یاشیخم دیو ذکر ایلاکل من یاالله دیو ایتورمن سن اوزکا لغطنی ایتماکل دیدی چون بونلار نماز جاینه اولتوردیلار دینکزنك برآز مقدارنی باردیلار بو مریدننك کونکلینه بو کلدی من نه اوچون الله نی ذکر ایلامس من دیدی شیخ ذکرنی قویدی یاالله دیو برکره دیدی نماز جای ننك بو مریدی اولتورغان طرفی صوغه غرق اوله باشلدی شیخ ایتدی تیز آیغل یاشیخم دیو بنکا خلافلق ایلاسنك الله رضالقنی تاپماس سن دیب مریدینه تعلیم ایلدی *(سالك رضامقامین استمك بیانی)*(کیل ای ساقی ایکاولان ایلالنك شرب * اوشال شربیکه خلق آندین تابار قرب)* یعنی ای صوغارغوچی کمسنه بو محبت شرابنی ایکی مز برکا اچالك اول شونچلاین شربتدرکه بارچه خلایق آندین الله صاری یقینلق تابارلر آکاه اولغیل بو شراب دیماکی تصوری شیء دکلدر معنوی وذوقیدر *(شرابی برکدر آندین بولور صحو * قیلور برمدعادین اوزکانی محو)* یعنی اول محبت شرابی آنچلاین شرابدرکه الله تعالی ایله قلننك آراسی برکلور وآندین صونك ایسروك بولور ایسروك بولسه تنکری تعالی یادندین غیری بسی بارچه سی یوغالور

(سالك رضامقامین استمك بیانی)

صحو صاد مهمله ایله مسکر وایسروك معناسنه کلور برکدر برکلور
معناسنه در *(اکر فغفور چیندر قیصر روم * محبت اهلیننك آلندن
معدوم) * یعنی چین پادشاهی فغفوردر وروم پادشاهی قیصردر
بونلارننك مالکاری ودولتلاری اهل عشق آلندن بارچه سی یوق کبیدر
وآنلرننك مالاری ینه وزینتلاری ینه اهل عشقلار التفات ایلمزلار فغفور
چین دیدکلری چین خلقی ننك شاهنی فغفور دیرلر وروم خلقیننك
شاهنی قیصر دیرلار ایران وتور خلقی شاهنی صلفان دیرلار هند خلقی
ننك شاهینه رای دیرلار تاتار خلقیننك شاهینه خان دیرلار روسیه خلقی
ننك شاهنی ایمپراطور دیرلار فی الجمله اهل عشق قاشنده بونلار بارچه
یوقدر بونلارغه محبتلاری اولمازنتاکه بیوردی *(محبت جامیدین
تابسه کشی بهر * نه نیلسون مال ملك ماوراء النهر)* براکو محبت
آیاقندین فایده آلسه آندن جرعه اچسه آننك نه کاری اولسونکه مال
وملکت ایله اکرچه ماوراء النهرننك ملکی بارچه سی آننك بولسون
آندن التفاتی اولمازبلکه همان کندو معشوقی هوسنده اولورنتاکه
ابراهیم ادهم باخ ملکنی قویدوقی کبی بوهم آنچلاین ماوراء النهر
ملکنی قویاردیمکدر ماوراء النهرننك معناسی یلغه آرتی دیمکدر
اما اصطلاحده بر ولایتننك اسمیدر بخاره وخوارزم بونلارنی ماوراء النهر
دیرلار *(کونکل ملکی که برعالی صفتدر * محبت کنج وباغ معرفتدر)*
یعنی کونکلننك دولتی وملکی بر یوقاری صفتدر آنی وصف ایلمك
ممکن اولمز زیراکه اول کونکل محبت باغچه سیننك وخزینه سیننك
منبعی در وبیت الله در آنی قچان بیان ایلمك ممکن اوله نتاکه
بیوردی *(رضاء حضرت معبود اوشانده * جمیع استکان مقصودلار
آنده)* زیراکه اول کونکلده حق تعالی ننك رضالقی آنده در وجمیع
تلادکی تلاکلارمز اول کونکل اوندهدر زیراکه حق تعالی حضرتلری
صورت ظاهره کاقارامسدر بلکه نیتلارینه قارار *(آنندك ملکننك
سلطانی بولسنك * نه حاجت یر یوزی ننك شاهی بولسنك)* یعنی آننك
کبی کونکل ملکیننك پادشاهی بولسنك سنکا حاجت دکلدر یر یوزینك
پادشاهی اوامق زیراکه دنیا پادشاهلغی فانی در وآخرت پادشاهلغی
باقیدر *(اکر خرد اچه بولسه مهر اغیار * بولور باطن کوزی محجوب

اسرار)*یعنی اکثر براهل الله‌ننك کونکلنده‌ه‌ردل‌اورلقی قدری غیرلیك
اولسه‌ده حاصل کلام الله تعالی دن غیری برنرسه‌ننك محبتی خردله اورلقی
قدری کونکلنده‌ه اولسه البته اول کمسنه‌ننك کونکل کوزی الله تعالی ننك
سرلرندن پرده‌لو اولور حقیقت محبت الله دن بولمدی نتاکه مثالنی
بیوردی *(نچوکم ذره‌ء خس توشسه کوزکا *قیلور البته کورماکلکنی
اوزکا)*یعنی نتاکه بر ذره قدری نرسه کوزکا توشسه البته کوزننك
کورمکلکنی اوزکارتور یعنی کوزنکننك کورمکی اوّلکسی کبی اولمز
شوننك کبی براهل محبتننك کونکلینه الله تعالی دن غیری نرسه‌ننك
محبتی توشسه البته الله تعالی ننك سومکی اوزکارر زیراکه الله تعالی
کونچیلرننك کونچیراکی در فی الجمله اهل الله‌ننك کونکلنده‌ه ذره
مقداری غیریننك محبتی اولمیه ایرته وکیچه حق رضالقن طلب ایده‌ه
(بیت) آدمی اولدرکه آنکا عشق اوله * یولون اول درکاهه ایلته
عشق اوله * عشق قلاوز اولمینچه ای فتا * کمسه یولین دوغری
ایلتماز حضرته * عشقیله طوتدی قمو عالم وجود * عشق ایله‌در
بو قیام بو سجود * هرکم اول عشقه ایرردی منزلین * اوکوریسردر
ایرانلر مخفلین * بغلماسون یولنکنی بواب خاك * اصلنکا باق اصلنکا
ای جان پاك * کتمایونچه آرادان بوماءمن*جان کوزی کورمز حقی
ای جان من * دوت قلاغنك ایمدی عشق احوالینه * سن دخی کرکل بو
عشقنك یولینه *(سالك قضاغه راضی بولمق و بلاغه صبر قیلمق بیانی)
*(کیل ای ساقی محبت جامیدین می *خریدار ایلکینه بیرکل پیاپی)*
یعنی کیل ای سوغارغوچی محبت شرابنی بزلره اچرکل ساقیدن مراد
اینی عز وجل اوزیدر یعنی بزلرکا محبت جام آیاقندن اچرکل ودخی
آلغوچیننك قولینه مراد بر مرشدننك قولینه تاپشرغیل خریداردان
مراد مرشد کامل دور * (خریدار اول ایرر جز نیت فرد * کونکل
کونکلاکینه یوقتورمغای کرد)* یعنی خریدار دیدکمز اولدرکه
مجرد نیتی خدانك اوزنده‌در غیریده‌دکل در ودخی کونکل کولماکینه
توزان یوقتورماسدر یعنی کبر وحسد وکینه‌دن کونکلی غایت صاف
اولان مرشیدی خریدار دیرلر *(قیی حالتده بولسه ایرته وکیچ *خلاف
حکم محبوب ایتملای هیچ) * یعنی اهل سلوك اولدقی کمسنه هر قایو

(سالك قضاغه راضی بولمق بلاغه صبر قیلمق بیانی)

حال لرنده کرك صرخاو کرك صحت کرك فرح کرك تارلق حال لرنده ایرته
وکیچ لرنده معشوقی حکمینه هیچ خلافك ایلاماس بلکه تون کون الله تعالی
رضالقنی طلب ایدر ایرق دکل در * (بو یول ننك بارچه سین طی
قیلغان ایرلر * رضا بیرمك مقام اعلاسی دیرلر)* یعنی بو طریقت
یولنی یوردکی کمسنه لر ایتورلر حق تعالی ننك بلاسینه وقضاسینه
رضا اولمق کل مقام اولیانك یوقاروغی مرتبه سی دیرلر حاصل کلام حق
تعالی ننك بیرکان نعمت لرینه شکر ایلمك وبلالرینه صبر ایلمك بو
ایکی صفت اولیالرنك اولوغلری ننك مقامیدر *(اکر باشنده یورسه
آسیاسنك * رضاجوینده هرکز بولمغای تنك)* یعنی برا کو ننك
باشنده تکرمن طاشی یورسه یعنی تکرمن تاشی کبی اولوغ بلالار
آستونده قالسه الله تعالی ننك رضالغنی استیان کمسنه هرکز اول قدر
بلالرکا طارکونکلی بولماس بلکه الله تعالی رضالقنی استار دیمکدر
*(اکر هرکونده اچسه زهر آیاغن * سیو کلوك بنده سی چتماس
قباغن)* یعنی بر صبر اهلی هرکونده زهر جام آیاقنی اچسه یعنی
هرکونده تنلرینه تورلوك تورلوك زحمت لر بولسه الله تعالی نی سوکوچی
کمسنه جزع وفزع ایلاب قباغن چتماس یعنی یورنی بوزیب حق تعالی
حضرتلرینه عتاب ایلمز بلکه رضالق طلبنده بولور نتاکه بیوردی
*(کشی کم راضی لق تامنده بولسه * قیلور شکراژدها کامنده بولسه)*
یعنی برکشی الله تعالی ننك رضالقنی استمك ذوقنده بولسه اول کشی
اکرچه اژدها آغزنده بولسه ده الله تعالی یه شکر ایلایب همیشه
رضالقنی استار دیمکدر تامنده لفظی بوندن ذوق وعشقلق معناسینه در
سمرقند خلقی ننك لغتی در کامنده دیدکی کاف فارسیه ایلان آغز
معناسنه در فارسیدر * رضا ایوانینده تابقان کشی جا * دیمس واباب
آفت بولسه هموا)* یعنی برا کو رضالق سراینده اورون طابسه
یعنی برا کو الله تعالی ننك رضالق مقامنده اولوب آننك اوزرینه بلا
ایشکلاری آچاسه وادیو آوازینی کوتاریب جزع وفزع ایلمز بلکه همیشه
رضالق طلبنده اولور وادیدیکی لفظ اوّلکسی حزندر حسرة زماننده
وادیو چاغرر لر ایکنچی سی آچماق معناسنه در لغت قاشقردر *(اکر
معزدانك آیرلسه یاپوست * یعنی یغ اکرچین قلسن ای دوست)*

یعنی اکر سن بو بلا و قضا کورمکدن کونکل ماینك اروب آیریلسه
یا که تیرنك وجلدنك تنکدن آیرلسه صبر ایلایب یغلامقلقنکنی
قویغل سن اکر چین الله تعالی ننك سوذکی تلی اولسنك یعنی دیدوکی
لفظ یغلامق و بکاء و کریستن درویع دیدکی لفظ قو بغل معناسنه در هر
ایکسی لغت ترکماندر *(سونرغم توشسه هم آزاده ایرکا * اوچاراوت
کلسه خسدین خالی یرکا)* یعنی بلا و قضا آزاد ایرکا توشسه آندن مراد
صبر اهلیکا بلا کلسه سونار یعنی یوق اولور نتاکه یانار اوت اوچوب
بر یرکا توشسه اول یرده چوب چار اولمسه اول اوت سونار شونك
کبی اخلاصلی صابر بنده کا بلا کلسه صبر ایتار کویاکه هیچ بلا
کلمادکی کمسنه کبی تر آزاده ایرکا دیدکی لفظ لغت معناسندن
آلوب صبر معناسینه قویلدی (سمع الله لمن حمده) قبیلندن اولدی
اوچار دیدکی لفظ سونمك معناسنه در تورکی در خس دیدکی چوب چار
معناسینه در *(خدا امر یکا عاقل غم یماسدر * دیمس کردون قیلور
کردون ایماسدر)* یعنی خدای تعالی ننك بیردکی بلا لرینه و قضالرینه
عقل ایاسی کمسنه قایغو یماسدر و دخی ایتماسدر بو قدر بلا و قضاء
آسمان بنی زبون ایلدی دیماسدر بلکه همیشه صبرلق بابنده ثبوت لك
اولور کردون دیدکی لفظنك اوّلکسی کوك و آسمان معناسنه در
وایکنچی سی زبون معناسنه در بلا و قضانی آسمانه اضافه قیلماق اسناد
مجازی دیرلر تأمل *(خدا حکمیکا هرکم بولسه ممنون * کوترمس
اون اکر باشن قیلور اون)* یعنی بر اکو الله تعالی ننك حکملرینه
بوین صونسه و تسلیم اولسه اول کشیکا بلا کلوب باشنی یاریب اون پاره
ایلاسه ده آواز نی کوتاریب جزع و فزع ایلامسدر همیشه صبرلق بابنده
ثبوت اولور اون لفظی ننك اوّلکسی آواز معناسنه در وایکنچسی
عدلردن بر عدد عشره معناسینه *(بوتاغه سورسه لار تاشلاب
بوتاغدین * ثنادین اوزکاچقماس عقلی ساغدین)* یعنی بر صبر
اهلینه عذاب ایلایوب آغاچنك بر بوطاغندین ایکنچی بوطاغینه
تاشلاب عذاب ایلاسه لرده سلامت عقل ایاسندن حق تعالی ننك
ذکرندی و ثناسندن غیری نرسه کلمزدر *(اکر قیندر و کرمنك قیلسه لر
قین * قچان توشکای چین ایرننك کونکلینه چین)* یعنی بر اکو قلدر

اول قلنی برا کوه‌نك کره‌ینه‌سه انر واورسه انر اول قل حقیقت الله تعالی ننك
قلی اولب وصبر اهلندن اولسه آننك کونکلینه صبر ایلمیوب چاق
جیروق توشار یعنی توشماز بلکه هردائم الله تعالی حضرتندن صبر لقنی
زیاده ایلا کل دیو دعا وتضرع ایلر قین لفظی ننك اوّلکسی عبد معناسنه در
عربی در وایکنچسی قینامق وصوقمق معناسینه در ترکی در چین
لفظی ذبك اوّلکسی توغری ایر ومستقیم واخلاص وصابر معناسینه در
ترکیدر وایکنچسی جیرق وعقد الوجه معناسنه در فارسیه در) * قیی
حالت بیلان جان بولسه تنده * بولور شاکر همیشه راضی بنده) * یعنی
صبر اهلینك جانی تننده نه تورلوك حالده اولسه ده صبر ایلاسه کرك
ودخی الله تعالی ننك بیردکی نعمت لرینه شکر قیلغوچی اولسه کرك
* (اولوغ یولدین آداشقان نچه بی عقل * قیلور ایرلردین یالغانچیلر
نقل) * یعنی بر آز یولدین چقب آداشقان عقل سزلر اولیالردین
کوردك دیو کوچرلر یعنی ایتورلر اول اولیالر موندا غ اشنی قیلدی
حال بوکه اول اش شریعتکا خلافدر بزلرده آنکا متابعت ایلاب اشلارمز
دیرلر بونلر بارچه سی یالغانچیلردر زیراکه حقیقت اولیا اولدقی
کمسنه شریعتکا خلاف اشنی اشلامزدر نتاکه بیوردی * (کشی کم
عاشق دیدار حقدر * محبت اهلی برله هم همبقدر) * یعنی برا کو حق
تعالی ننك ذاتینه عشق اولغوچی اولسه الله تعالی نی سوکوچیلر برله
سبقداش اولسه * (نه حاجت اوزکاچه طاعتلر آندین * بولور یوزی
قرا موندا غ دیکاندین) * یعنی اول عاشق اولغوچی کمسنه یه نه حاجت
اول که کندوزینه استقلالا طاعت وعبادت شریعتدن خارج
بلکه طاعتی بولسه شریعتکا موافق اولمق اولماق کرك اکر
برا کو ایتسه اولیالرننك شریعتده کاری یوق ویزلرتنك
کوزمزکا شریعتکا خلاف کورینه در باطنی حقدر دیسه قیامت کون
یوزی قارا اولوب ملاحده مذهبندن اولور وکافر اولور نتاکه بیوردی
* (بیورغانیغه هر کم بولسه منکر * کمان یوقدر بولور البته کافر) *
یعنی برا کو الله تعالی ننك بیورغان اشلرینه انکار ایلاسه شك یوقدر
البته کافر لقینه حاصل کلام برا کو ایتسه اولیالر شریعتکا خلاف اشنی
اشلسه ده باطنی حق دیو ایتکان کمسنه کافردر سنکا مشکل اولمسون حضر

ایله موسی علیه السلام قصه سی زیرا که حضر موسی علیه السلام غه شر
یعتکا خلاف اش کورکازدی حال آنکه خضر اشی ننك باطنی حق ایدیلار
جواب اولدر اول ایکا کوپیغمبر ایدی فعل نبوت ایله فعل کرامت ننك
آراسی بعد المشرقین در زیرا که موسی عه م صاحب کتاب ایردی خضر
سه م صاحب لدن ایردی نته که (قوله تعالی وآتیناه من لدنا علما) صاحب
کتاب ایله صاحب لدن فعلی برابر دکلدر اکر دیسه لر بزننك امتکا
لدن علمنی بیرلمك ممنوع میدر جواب اولدر ممنوعدر مکر الهام ربانی
اولور الهام ایله لدن آراسی دخی برابر دکلدر اکر دیسالار کرامت
اولیا حقدر دکلمی زیرا که ولی لارده خوارق عادت چوقدر جواب اولدر
بلی حقدر خوارق عادت اشلاری خلاف شرع اولمیه نته که بر اکونك
کوزینه بر کمسنه آناسی جماع قیلدقنی کورساتسه تحقیق اول ولی
دکلدر باکه اول کورکازاچی کمسنه کافردر اول خوارق استدراجدر
سوءال اکر دیسه لر احیاء اموات ایلامکلاری خلاف شرع دکلمی جواب
دکلدر زیرا که موافق شرع در اول هنرنی کوستراچی حضرت عیسی عه م
ایدی آندین میراث اولوب اولیالره قالدی سوءال اکر دیسالار دجال
لعین ننك احیاء موتی ایلمکی وار در جواب اولدر کم آننك احیا ایلدکی
حقیقی دکلدر مجازی وصوریدر وعلم سحر ایله ایلامش در الله تعالی
استدراج اوچون بیرمش در استدراج معجزه وکرامت برابر دکلدر بو
بحاث لرننك تحقیقی مرصاد العباده مذکوردر آنده باقنك *(اوشال
خلقی که کوب بی عقل ایمشلار * خدانك دوشمانن عاشق دیمشلار)*
یعنی شو نچه لاین خلقکه ایتورلا راولیالار ومشایخلار بزلرننك کوزکا خلاف
شریعت اشنی کورساتسه لارده باطنی حقدر دیرلر لار قصد امریدلرنی
تجریبه اوچون ایدر دیرلار موندا اعتقاد قیلدقی کمسنه لر بارچه سی
عقلسزلردر بلکه خدای تعالی ننك دوشماننی عشق اهلی صایوب اولیا
صانورلار زیرا که اوقات خمسه نی قویماق وعیبت سوزلامك بارچه سی
خدای تعالی غه دوشمانلق فعلیدر *(دل جان برله بولغان عاشق زار *
خلاق حکمی قیلماس ذره عکار)* یعنی برا کوکونکل وجان برله الله تعالی
حضرتینه عاشق بولسه اول عاشق اولدقی کمسنه خدای تعالی ننك
حکملارینه وبیوردقی اشلارینه ذره قدر نچه خلافلق ایلمز بلکه رضالق

بابنده اولور *(بیورغان اشلرینی شادوغمده * قیلور بردك فراغتده
المده)* یعنی اول حقیقت عاشق اولغوچی بنده الله تعالی ننك بیوردقی
اشلارنی هیچ برقویه ازکرك شادلقده وکرك قایغولی وقتلارنده وکرك
سرخاو وقت لارنده الله تعالی نی بیوردیسه آنی خلاف ایلمیوب توتار
*(اکر تولدرسه لر یرننك یوزینی * قزیل طلا بیلان سالماس کوزینی)*
یعنی یر یوزینی مثلا قزیل آلتون تنکه برلان تولتورسه لار اول الله
تعالی کا عاشق بنده لر کوزنی صالوب اول تنکه یه اعتبار ایلمزلار وآنکا
کونکل ومحبت ایلمزلار بلکه همان حق تعالی حضرتیننك رضالقی طلبنده
اولورلار طلادیدکی دینار معناسینه فارسیدر آغرلقی یتی مثقال قدری
اولا تأمل *(بلا اوقی قدلسه اورمغای آه * قاچ باشیغه کیلسه بوزمغای
راه)* یعنی اول الله تعالی یه عاشق اولغوچی کمسنه کا بلا اوقلاری کلوب
تنینه قدلسه ده آه دیوچاغرمازا کرچه برا کونی کوچلاب قاچ باشیغه
قویب تورسه ده شریعت یولنی بوزماز بلکه همیشه شریعت یولنی برك
توتار ایمشلار کم بو حال اهل عاشقلارننك حالی در واما اهل شرع ارده
برا کو برا کونی اکراه ایلاب کفرلکا دعوت ایلاسه بو کوچلانمش
کمسنه کفرلك فعللارنی ویا کفر کلمه لرنی اشلاسه ویا سوزلاسه کونکلی
راستلق اوزره تورسه همان موءمن موحد در *(کشی کم قیلسه عاشقلقنی
لافین * قیلورمی هیچ معشوقی خلافین)* یعنی بر کمسنه الله تعالی
حضرتینه عاشق من دیو دعوی قیلسه اول دعوی قیلدقی کمسنه الله
تعالی ننك امرینه خلافلق ایلمز بلکه تون کون حق تعالی ننك
رضالقنی طلب ایدر دیمکدر وقانده اولدیکه بزیم زمانه شیخ لارنده
عشقلق دعواسنی قیلمق اکر دعوی قیلسه لار دایم خدای تعالی ننك
بیوردقی امرلارینه خلافلق ایلمیه لار ایدی (حکایت)*(مسلمانی
نی یوز چوب اوردی بردون * اوشال آزاده دین هیچ چقمدی اون)*
یعنی بر مسلمان کمسنه نی بر زبون دولتی بدبخت یوزینه آغاج برله
اوردی یا که آنی یوز مرتبه اوردی یوز لفظنده استخدام باردر اوشبو
مسلمان کمسنه دین هیچ بر آواز چقمدی یعنی آچیغلانوب آواز
کوترمدی بلکه صبر وتحمله اولدی ایمشلار کم اول مسلماندن مراد
یعقوب چرخی ایردی اورغوچیسی لاوی هندی دیکان بر قراقل ایردی

*(دیدی بر ناظری قوب حاکمه وار*بو ایدی حاکمم حاضر درای یار)*
یعنی بو ایکی ننك ماجرا سیغه باقب تورغوچی برکمسنه وار ایدی اول
ایدی ای مسلمان سنی اول زبون ناحق اورنده آغاچ ایله اوردی
وارغیل قاضی لرغه وارب عرض حال سویلا کل دیدی محکمه کا آلدریب
بوندن اوچنکنی آلغل دیدی بو مسلمان جواب ویروب ایدی ای
ناظر و حاضر کمسنه بنم حاکمم الله تعالی در و هر شینی بلمك ده حاضر در اول
بنم مظلوم ایدکمنی بیله در بس نه اوچون حاکمه وار یب عرض حال
ایدایم زیراکه منم تنم وجانم بارچه سی الله تعالی ننك ملکیدر اوز
ملکینه اوزی ننك اختیاری واردر نته که بیوردی *(تن وجان چنان
املاك ربدر * مقاصد استمك بزدین عجب در)* یعنی اول سوغلمش
کمسنه ایدی بنم تنم وجانم بارچه سی الله تعالی ننك ملکیدر بس آندن اغ
اولسه بزلرکا مقصودلر استامك ودادلر آلمق عجبدر یعنی داد آلمق
بزلرکا خطادر زیراکه تن وجان بزیم ملکمز اولمادقی اوچون اکر
داد کرك اولسه حاکم پادشاه اوزی آلور دیمکدر ایمشلرکم لاوی
هندی بوسوزنی ایشتوب زار زار یغلایب ملا یعقوب چرخی ننك
آیاقیغه توشوب رضالق استدی یعقوب چرخی اول هندی کا دنیا
وآخرت مقصودی برله دعا قیلدی حق تعالی حضرتی قبول ایلاب اول
خواجه بهاء الدین اولیانك اولوغ خلیفه لرندان اولدی ایمشلر ملا یعقوب
چرخی خواجه بهاء الدین ننك مریدلرندان تربیت تابدی اویله وقتنده
داخل اولوب ایکنجی کا دیکن ولایت الکبری مقامین تابدی دیمشلر
(سالك هوا وهوسدین کیچب قورقوغی کوب بولغانی)*(کیل ای کونکل
جهان سوداسیدین کیچ * قدم غم کشورینه اورمغیل هیچ)* یعنی
ای کونکل جهان سوداسیدین وذوقلارندن اوتکل وآذاقنکنی قایغو
وحسرت دنیا اوچون اورمغیل یعنی دنیا قایغوسی اوچون قازغرب
آخرت ملکیدین قروغ قالماغیل بلکه تیز زمان قیلدقی اشلارنکا توبه
واستغفار ایلا کل نته که بیوردی *(جسد قالمسدین انکاری نفسدین*
هوا کوب قیلماغیل کیچکل هوسدین)* یعنی تننك جاننکدین
آیراه اسدین بورون نفس آرزولارنی کوب قیلماغیل تیز زمان نفس
آرزولرنکدن کچکل توبه ایلا کل زیراکه توبه قیوغی اولمینچه بغلو اولمز

(سالك هوا وهوسدین کیچوب قورقوغی کوب بولغانی)

نته‌که بیوردی *(در توبه آچقده ایتسه مقصود * اش اوتکان صونك
پشیمانده نچوك سود)* یعنی توبه قپوغی آچقده مقصودلرنکنی استاکل
کناهلرینکا توبه واستغفار ایلکل زیراکه توبه قپوغی باغلاندقدن صنکره
اوکنوب توبه ایلامکنکده فایده اولمز بلکه اولمسدن اوّل ایلاکل
ایمشلر توبه کم اولمسدن بورون اوچ یل الك اولسه قبول بولور
وبعضیلر ایمش لرکم اولمسدن بورون اوچ آی الك اولسه قبول
اولور وبعضیلر ایمشلر اوچ جمعه الك اولسه وبعضیلر ایمشلر کم اوچ
کون الك بولسه وبعضیلر ایمشلرکم جان بوعازغه کلماسدن بورون
اوچ ساعت الك اولسه لیکن یکت لك وقوت لك وقتده توبه ایلمك منك
مرتبه آرتقدر قاریلق زماندن نتاك که بیوردی *(ایکل تیز راك
خدانك طاعتیکا * کین قویمه بودمنی ساعتیکا)* یعنی تیز زمان
توبه ایلاب خدانك طاعت لریکا ایکل کوچی اول کچوکورکا قویماغیل
بو صولونی بر ساعتکا حاصل کلام تیز زمان توبه ایلاکل قاریلق زماندکنی
صاقلاب تورماغیل یکت لکده توبه ایلاکل کین دیدکی تأخیر
معناسینه در لغت قاشقردر *(یکت لکده عجب خوش خوف زاری *
یاغین لق کیلسه خوب یل ننك بهاری)* یعنی یکت لکده توبه ایلمك
الله تعالی دن قورقوب یغلامق عجبلرننك عجبیدر زیراکه الله تعالی دن
قورقوب توبه قیلغوچی یکت لریکا عجب لنسه کرك زیرا که یکت لکده
اولغان تأثیر ایدر جمیع افعال لری وافوال لری مستقیم اولور وآز
قیلدقی عملی کوب اولوب وآز عمری اوزون عمرلی کمسنه کبی
فایده لی اولور نتاك که یازکونلرنده یغمور کوب یاوسه اول یل آشلق
کوب اولور وبرکات کوب اولور نتاك که بیوردی *(کوزیدین یاش
اکر قورقب توکار یاش * در رحمت بولور هر یاشیچه چاش)* یعنی
اکر یکت کمسنه الله تعالی دن قورقب کوزیاشنی توکسه آندن مراد
قورقب یغلاسه الله تعالی اول یکت ننك چقغان کوزیاشی ننك هر قطره سنی
رحمت انجوسی ایلاب وثوابنی کوب ایلار یاش لفظیننك اوّلکسی یکت
معناسنه در وایکنچی سی دموع وکوزیاشی معناسینه در هر ایکسی ترکیدر
چاش دیدکی چیم قارسیه ایله کوب معناسنه در قارسیه در *(مبادا توبه
قیلماسدین بورونراغ * اجل کلسه کیتارسن توبه سز داغ)* یعنی

آنکسزدن طول املهٔ اولوب توبه قیلماسدن بورون اجل کلسه توبه‌سز
اوکونچ ایله کیدارسن داغ دیدوکی لفظ اوکونچ معناسنه در مجازا
*(اولومنی دائمایاننکده بلکل * آننك ایلسکین کریباننکده بلکل)*
یعنی سن املهٔ اولماغیل زیراکه اولومنی هر وقتلارده قاتنکده
بلکل اولومننك قولنی یقانکده یابوشقان دیب بلکل فی الجملة هر
وقتده اولومنی اوزنکدن یراق دوردیماکل * (اولوم ننك ساقی سن
پیشانه‌ده بیل * لبنکنی دائماپیمانه‌ده بیل) * یعنی اولوم شرابن
صونغوچی کمسنه یعنی عزرائیل علیه السلام نی مانکلای توغر وسنده بیل
یعنی یوزونکا قارشوتوروب اواوم شربتنی صونار وسن دخی دائم اول
شربتنی جرغه جرغه اچماکده بیلکل *(کوتاروبدر قاچ برکاسالرغه * کشی
بلماس قویارمی دم آلورغه) * یعنی اجل برجلادکبی قاچنی کوتاریب
برلرننك بوینومزغه صالورغه حاضرلنب ترادر آدمیلر آنی بلمزلر
قچاغکه اجل وقتی یتدی ایرسه اول قاچ برله اوردقنه نصنکره صولو آلورغه
اختیارمز قالمازدر *(اجل تارتب تروبدر یای بیلان اوق * یاشنوریر
قچاردرمانمز یوق) * یعنی اجل صیاد کبی جیه ایلان اوقنی تمام کوزیکا
قویوب تولتوروب آتماغه قصد ایلدکی کمسنه کبی دربس برلارتنك
یاشنور وقاچارغه یرمز یوقدور آنداع اولسه توبه ایلاب حاضرلنمك
کرکدر *(بلورسن یوق بودنیاننك بقاسی * قدم قویغان یرتکدر
یریقاسن) * یعنی نه اوچون توبه ایلامزسن زیراکه حقیقت بلورسن
بودنیاننك بقاسی یوقدر یعنی یودنیانك مثالی آنداغ درسننك
توردقی دنیاینك بردینکزننك یاریقاسی کبی درنتاك یاریقاسنده
توردقی کمسنه‌ننك تورمقی اوزاق دکلدر آخری بریمر ولب دینکز
اچینه توشارشو نچلاین سنده نه قدرتورسانکده فانی اولوب قبراچینه
کریرسن)*(تعجب سوندین اوتماس جرلبنده * بنی آدم هنوز اوز
مطلبنده) * یعنی عجب در بو آدم اوغلانلری اولومدین قورقماسلر
آنداع انلسه توبه ایلمیوب هنوز نفسلری هواسنده یورر لار واوزلری
ننك نفس مطلوبلرنی استارلر محض کونکللری اولماکدندر *(قدم
دریایوزنده روی حس ده * هنوز اولاد آدم مننك هوسده * یعنی دنیاده
توبه ایلمیوب توردقی کمسنه لارننك مثالی آنداع در آیاقلرنی دریا

اوستونه قویوب زبون نرسه‌لرنی فکرلاب تورقی کبیدر یعنی دریا همیشه آقار بوکمه‌نه یوق فکرلارنی همیشه ایلار هیچ برفائده حاصل اولماز آنچلاین آدم اوغلانلری همیشه نفس آرزولرنی سوروب طول املده اولب آخرته هیچ برفائده سز کیتاردیمکدر *(سحر بواسه نداایلر فرشته * ایشت ای آدمی غفلت سرشته)* یعنی ایمشازکم هر نونده سحر وقتنده تورتنچی قات کوك اوستونده فرشته چاغرر اول فرشته ننك آوازنی غفلت یبنده اولغان آدم بر له پری اشتمازلر وغیری حیوانلر اشتسه لارکرکدر ایمشلر اول فرشته ننك صورتی اتچ صورتی کبی درقناتنی قناتنه صوغوب چاغررایمشلر اول فرشته ننك اسمی طونیائیل دیرلر ودنیایوزنده کی نه قدر اتچ لر واردر آنك آوازنی ایشتب چاغررلر ایمشارکم اول فرشته ننك آواز بیریب چاغردقی قولی بودر *(سنی خلق ایلاکان سلطان غالب * همیشه بنده سیدین توبه طالب)* یعنی اول فرشته ننك ایتدکی بودرای آدم اوغلانلری سزلرنی یراتقوچی غالب اولغوچی پادشاه دایم الاوقات بنده‌لارندن توبه کاکلمه اکلرنی تیلار وآنلرنك سحر وقتنده زاری قیلماقلرنی سوار *(ایکام نداء مغفرت دریاسی دورجوش * عجبدر بنده سیدین غفلت آغوش)* یعنی اول فرشته ایتورکه خدایم ننك رحمت دینکزی قایناب تررر بو رحمت دینکز ندین برجرغه ایچنکز دیر بس عجب نه اولاکه بنده‌لاری غافللك ایله مختلطلاردر *(ایکامدین لطف رحمت بابن آچمق * عجب دربنده سیدین مونچه قاچماق)* یعنی الله تعالی دین دررحمت اشکنی آچه‌اق بنده‌لر اوزرینه عجبدرکه بنده‌لاری اول رحمت ایشکندین قاچب عذاب ایشکنی استارلار *(یاتورسن تابکی ایمدی اویانغیل * دل جاننك بیلان حضرتکا یانغل)* یعنی اول فرشته ایتورکه ای آدم اوغلانلری نه زمانه دکین یوقلارسزلار اویانکزلار وکونکلنکز وجاننکز ایلان گناهلارنکزدن توبه ایلاب الله تعالی صاری قایتونکزلار *(نه کم قیلمش لارنکدین توبه قیلغیل * باشنك کوب یوقاری قیلمه ایکاکل)* یعنی نه قدرکم گناهلارقیلدنکز بارچه سندین توبه ایلانکزلاردیر وباشنکزنی کوب یوقاری قیلب تکبرلك ایلاب یورمنکز بلکه توبه ایلاب باشنکزنی توبان قیلب گناهلارنکزدن اویالنك

دیر (پند و نصیحت) *(اکر یر اوستینتك سلطانی بولدنك * اولوم چنککالیمکا آخر توتولدنك)* یعنی سن اکر یر یوزینك پادشاهی اولوب حکم ایلسنکده آخر اولوم ترناتینه توتولب قارایرننك آستینه کرارسن اولومدن قالمق ممکن دکلدر *(اکر تابسنك حیات حضرت نوح *قیلور بر کون اولوم جاننکی مجروح)* یعنی سن حضرت نوح علیه السلام ننك عمری تیك کوب اوزاق عمرنك بولسه‌ده آخر بر کون اولوم جاننکنی جراحت ایلاب کیتار همان شول قارایر آستوندهٔ قالور سن * (اکر تابسنك حیات خضر والیاس * کیتارسن بو جهاندین ایها الناس)* یعنی سن خضر والیاس علیهما السلام ننك عمرلرنی تاپسانکده آخر کون کیتارسز واولرسز ای آدم اوغلانلری *(نه‌در توبه‌دیمك یانمق کناهدین *تورك یولغه یوکورمك اوزکاراهدین)* یعنی توبه نه‌دیان کمسنه یه جواب اولنور که کناهلردن قایتماق و توزوك یوللر صاری یوکرمك بوزوق یوللاردین بیزمك *(خدا درکاهیده چون ایلادنك عهد * آنی سندرمغل نفس ایلسه جهد)* یعنی سن قچانکه خدای تعالی ننك درکاهیده توبه ایلاب عهد ایلسنك اول توبه‌نکنی بوزسقه جهد ایلاکل توبه‌نکده ثابت اولمقنی الله تعالی دن تلاکل دیمکدر *(اکر توبه‌دیمك چقدی تیلنکدین * نه‌سوداول بولماسه جان دلنکدین)* اکر سننك توبه‌دیکان سوزنك آغزنکدین چقدی ایرسه نه فایده اولور اول توبه جان وکونکل برله بولمسه *(دل جان برله قلغان ننك نشانی * ینه قیاماسه توبه قیلغان آنی)* یعنی توبه‌نی کونکل وجان برله قیلغان کشیننك علامتی اول بولور اول توبه قیلدقی نرسه‌لرنی توبه قیلدقدنصنکره اشلامکای *(اکرچن یانه سن تارهش بویانه * تهی پایانه در تایر یلمه یانه)* یعنی سن حقیقت برله توبه قیلوب کناهلرنکدن قایتاسن توبه طرفینه ثابت اولغیل وایلدکی توبه‌نکده دائم بولغیل یومشاقلق اوزرینه آیاقنکنی باسقل توبه اهلندن آیرلماغیل همیشه توبه اهللری برله برجاسده بولغیل بویانه دیدکی لفظ طرف معناسنده در توی دیدکی لفظ یومشاق معناسنده در آندن مراد شریعت امرلرنده اولمق تایر یلمه دیدکی لفظ آیرولمغاغیل معناسیندر *(ندم نورین کونکلدین قیلمه غایب * اکر تائب ایرر

سن کتمه تایب)* یعنی همیشه اوکنمك نوری نی کونکلدن غایب
قیلماغیل همیشه کونکلنی اوکنمك صاری حاضر ایلاکل زیرا که تائب
اولوب توبه قیلغوچی اولوب بناکاه توبه نکنی بوزیب آیاقدن تایب
یقلماغیل *(اولار بر عهد ایله برخیلی بولسه * اکر چند یکه عشرة میلی
بولسه)* یعنی برعهد اوزره بولور بز خیالی کمسنه یعنی خیالنده
الله دن غیری اولمسه اکر چه نفسیسی دنیا عشرتلرینك میلنده اولسه ده
و نفسیسی تلاسه ده آنکا خلاف فلق ایلاب تلاکان نرسه سنی بیرمز *(کونکل
تصدیقی ریشه در عمل شاخ * اولوغی توبه در سندرمه کستاخ)* یعنی
کونکل راستلقی اصلدر یعنی یغاچ ننك تامری کبی در عملر بوتاق
کبیدر بونلرننك اولوغی توبه در آنی نفس هوانك اوچون سندرمغیل
ریشه دیدوکی آغاچ طامری معناسنه در فارسیدر *(سنوق شاخ
ضربی بر لان زخم آلوب اصل * مباده قالمغای خشك آخری فصل) *
یعنی ایمشلرکم یوزم یغاچی نی ودخی تیراك دیدوکی یغاچنی کوزکونی
بوتاقنی یرکاکومب قویارلر ایکنچی یل آندین یوزم یمشی بولور
بس بیت ننك معناسی بودر سنوق بوتاق ایله طامری زحمتلی اولور
ینه سنوق بوتاقنی کومب قویمغیل زیرا که کوز کونی یغمورسز
اولوب اول بوتاقدن طمر چقمای قالمسون زیرا که سنق بوتاقنی
کومب قویماق کوز کونی یغمورلر یاغماسه ایکنچی یل سز یوزم
یغاچی اوسماس شونچلاین سنده هم توبه لارنکا وسوسه لر توشروب
حرام نرسه لرنی آرزو قیلماقنك آخری ایمان دولتندن محروم اولمغه
سببدر *(جریمه چرکی برلان ظاهرنك سیر * بولوب سن کرندم
دریامیغه کر)* یعنی کناه توزانی برله ظاهر اعضالارنك توتوق
بولغاندر یعنی کناه برله غرق بولغاندر اکرسن کناهلار کری برله
کزلنکان بولسنك اوکونماكلك دریاسینه کرکل یعنی همیشه توبه
ایلاب اوکونکل جریمه دیدکی تصغیر جرمدر معصیت معناسنه در
وچرکی لفظی توزان وغبار معناسنه در کر دیدکی لفظ ننك اوّلکسی
ترکیدر عربی چه ذنب واینکنچسی صیغهٔ امردر دخول معناسینه در
(حکایت رابعه)(اشتکل رابعه ننك اشکین ای شاه * یراو ننك
چادر یغه تامدی ناکاه)* یعنی ایشتکل حکایتلرده کلمشدرکه رابعه آدلو

بر ولیه خاتون‌نك كوزياشى‌نك حكايتى‌نى يعنى رابعه بر زمان خاتونلار مجلسنده حاضر اولدى رابعه‌نك كونكلينه الله تعالى دن قور قيغدن قورقوتوشوب يغلادى كوزياشى آقب برخاتون‌نك قيقچه‌سنه ويا كه بوركانچكنه تامدى آنكسزدن *(ديدى يوچادرنكنى اى قرنداش * قزيل قاندر كوزمدين سچراغان ياش)* يعنى رابعه اول چادريغه كوزياشى تامغان خاتونغه ايدى اى قرنداش چادرنكنى يوغيل زيراكه بنم كوزمدن تامدقى صوكوزياشى دكلدر باكه قزيل قاندر بس قان اولسه مردار وچادرنك نجسدر شوننك اوچون يوغيل ديدى)* اويا تليغ عاصيه‌دين اى كزيده * بولوبدر قانه تبديل آب ديده)* يعنى رابعه ايدى اى قرنداش بنم كوزياشم كناهم سببلى قاراصودن قزيل قانغه تبديل اولبدر شوننك اوچون بوركانچكنك نجس اولدى ديدى قصه‌دن شروع حصه ايلاب بيوردى *(اكرچه رابعه درمرئه بالذات * ايرانلر قويديلر تاج الرجال آت)* يعنى ايركلك وزاهدلك صقال برله دكلدر نتاك كه رابعه اكرچه صورتده خاتون ايدى لكن آنداغ اولسه‌ده ايرانلر تاج الرجال ديواسم ويردىلر *(اوزين سودراب حرم غه جانى برلان *يتوشدى يتى يلده يانى برلان)* يعنى اول رابعه بياغ تورلوك تورلوك عذابلر برله كعبة الله غه زيارت قيلورغه كتدى يتى يل‌ننك اچنده كعبة الله غه واصل بولدى ايمشلار كم كعبة الله رابعه خاتونغه قارشوكلدى اوزنى اوزى طواف قيلدردى الحال كعبه شهر ينه كون يارملق يرده بر چشمه واردر آنى چشمهٔ رابعه ديرلار *(آننك شاءننده كى كسب كمالات * عدد دين در بيرون ازواق حالات)* يعنى رابعه‌نك ذاتنده اولغان عبادت كسبلارى وكمالاتلارى حسابدين وحددين طشره‌در وآنى بيان ايلاب بو نچلاين مختصركا سغماز ديمكدر *(مونكدك يغلاسه آنداغ نيكورلى * بز نكديك روسيه‌نك حالينه واى)* يعنى بو نچلاين كوزلرندن قان آقغونچه يغلاسه آنداغ ايدكوفكه‌لى وليه بز چلاين قارا يوزليلارننك حالينه نه رسوالكدر زيراكه بزلردين ثبوت لك آزدر نتاك كه بيوردى *(هميشه ذوقمز عيش كولوشكا *يتوشماس ايرته قيلغان توبه توشكا)* يعنى زيراكه بزلار دايم وقت لارده ذوقمز يخشى تركلك هواسنده

وکولمك واوینامق ذوقنده‌مزلر اکرچه توبه ایلسکده اول توبه‌ده
ثبوتلکمز یوقدر ایرته برله توبه قیلساق کون ننك توش وقتنده
توبه‌مزنی بوزوب همیشه اوّلکی خطالقمز غه کیتارمزلر قانده اولدی
برلارکار ابعه کبی کمالات تابماق (مناجات بدرکاه قاضی الحاجات)
*(الهی لطف قیل من مبتلاغه * توشبدرمن بیاپان بلاغه)* یعنی
یارب رحمتنك ایله من بلالنمش قلنکغه رحیم ایله زیراکه بن بلایاپان
لاریغه توشوب آداشوب یول آزوب قالوبمن *(یاتوب من یوزتوبان
اسغیده سوساب *کشی یوقدر تامزغای قطره آب)* یعنی من قلنك
کناه بیاننده کناه اسلکنده صوصاب رحمتنك صوینه محتاج اولوب
عاجزلکدن یوزتوبان یاتب تورامن هیچ برکشی یوقدر شماعت
ایلایب رحمتنك دریاسندن بر قطره صو تامزغوچی کیسنه یوقدر
*(قوروب قانم یتبدر ایکاجانم * توشبدر یرکا آغزمدین زبانم)*
یعنی من شونچلاین عاجز بولوب ترر من عاجزلکدن وصوسامقدن
قانم قوروب جانم آغزیمه کلدی وتلم آغزمدن چقب اسلکده ایت کبی
عاجز قالب من *(مزیات اهلی اطرافمده درپر * امیدلك من هنوز
ای کاشق النصر)* یعنی این کولر اهلی تیکرامزده کوبدر آنلارنك
شفاعتلرندن هنوز امید ایتارمن ای مشکلارنی آچغوچی الله تعالی
*(کرم بحرندین ای سلطان وهاب *عطا قیلسنك منکا بر جرعه آب)*
یعنی یومارتلق دینکزندن بنکا برتامچیسنی بیرکل ای باغشلاغوچی
پادشاه *(سعادت قوتن قیلسنك عنایت *رفیقم بولسه توفیق هدایت)*
یعنی یارب رحمتنك برله این کولك قوتین واین کولك آزوقنی
یاردم ایلایب بنکا یولنی اشمنی توفیق ایله هدایت ایلکای ایردنك
دیمکدر *(بیریب سنماس عصائی توبه قولغه * طلب دردی بیله
سالسنك بویولغه)* یعنی یارب رحمتنك ایله محکم توبه طیاقنی قولمغه
بیریب وتوبه‌مزده ثبوت ایلاب الله تعالی نی استمك صاری کونکلمزکا
عشقلق بیریب طریقت یولیغه صالغای ایردنك *(تورع زادی بولسه
قوینمزده *عبودیت طنابی بوینومزده)* یعنی رحمتنك ایله برلارنك
قوینمزده تقوالك آزوقی بولسه ودخی بننده چیلك همایلی وامیلیسی
بوینومزده بولسه نه عجب ایو واحسن بولور ایردی طنابی دیدکی

طانتك كسرى ايله همايل معناسنه‌در تركمان لغتيدر *(يوروتب
يخشيلر كيزكان سبيانى * رضاملكى كا قوندرسنك بوقلنى) * يارب
رحمتنك ايله بوغريتب بنده‌نكنى اولوغلر ويخشيلر كيزوب يوركان
ايندكولارنك يولينه بوبنده‌نكنى هم كيزدركاى ايردنك ودخى اوزنكنك
رضالق دولتنكا قواندرب وشادلاندرسنك نه‌اولا ايدى قواندروب
قاف‌نك ضمه‌سى واوننك حركتى ايله شادلق معناسنه‌در تركيدر
صيغهء امردر سانك مفعول به‌در بوقلنى ديدكى متعلقدر قوندر
لفظنه ياكه تيمز در تأمل *(مونكنيك اشلارى داناى اسرار * سنكا
آسان ايرر كز بزكادشور) * يعنى بونچلاين اشلمك سنكا آسكان ايرر
اى سرلارنى بلكوچى الله تعالى (كوتاريب من اميد برله بلاكنى *
خداونده قبول ايتكل تلاكنى) * يعنى يارب سننك رحمتنكا سغنب
دعا اوچون بلاكلر مزنى كوتاريب عرض حال ايدارمز اوزنك
رحمتنك برله تلاكان تلاكمزنى قبول ايله (حسود دين ايراغ بولمق
بيانى) *(كيل اى نفس آچماغيل كوز هر فيانه * يوق ايرمش اعتماد
اوشبو جهانه) * يعنى اى آدمى كوزونكنى آچب هر طرفقه باقماغيل
بودنيانى باقى ديو اعتماد ايلامكل زيرا بو فانى جهان‌نك اعتمادى
وبقاسى يوقدر *(ميسر بولسه طلادين سنكا تخت * اوزنكدين پستكا
زنهار ايمغيل سخت) * يعنى حق تعالى حضرتى سهل ايلايب غيبدان
سنى تاج وتختلر پادشاهى ايلاسه زنهار اوزنكدين توبن مرتبه‌لى كمسنه‌كا
قاتى‌لق سوز برله رنجتماكل ديماكدر طلادين ديدوكى غيبدين
معناسنه‌در لغت اتراكدر *(اكر بيرسه جهان سلطانلغى دست *
كشى اوزحالنى بلمك كرك پست) * يعنى جهان خلقى بارچه‌سى سنكا
پادشاه ديو بيعت بيرسه‌لرده آدمى اوزحالنى توبان مرتبه‌ده بلمك
كرك زيرا كه مرتبه‌سينه وشاهلغينه غرور بولمق احمقلقدر *(اكر
رتبه‌نك ايرر اعلايى آفاق * يقلغان خسته‌لرندك حالينغه باق) *
اكر سننك مرتبه‌نك تيكره‌اردە اولوغ اولسه‌ده مرتبه‌نكا آلدانماغيل
زيرا كه غبرن آلوب جهانده خسته كمسنه‌لر حالينه باقب عبرة آلغيل
آنلرنته كه خسته‌لق ايلان زبون اولديلر بن هم بركون زبون اولورم ديو
فكرلاكل *(بورفعت برله كوكنى كور همشه * يوزيدريرسارى

(حسود دين ايراغ بولمق بيانى)

ای بخشی پیشه)* یعنی کورمزمی سن کوکنی شول قدر بیوك
مرتبه‌سی ننك بارلغی برله یوزنی توبان یر صاری قیلوب تواضع برله
ترادر ای بخشی هنرلی کمسنه دیماکدر بس ایله اولسه سن تواضع لق
ایلا کل *(اکر چندیکه اورننك بولسه افلاك * قویاشدیك اوفتانب
رخساره‌ء خاك)* یعنی اکرچه سننك اورننك ادریس پیغمبر کبی
کوکلر اوستوندهٔ اولسه‌ده تکبرلك ایلامکل بلکه قویاش کبی اویااوب
یوزنکنی توبان قیلوب تورغیل *(اکر دنیاده بولسه زور بازو
ولی آنده قورلغاندر ترازو)* یعنی سن دنیاده کوچ وقوت وبلاك
ایاسی اولسنکده آدمیلرکا ظلم‌لق ایلامکل زیراکه آخرتده ظلم
وکوچ قیلغوچیلر اوچون میزان وترازو باردر آنده حساب ایدرلر
*(طرف موری وسنك قوت فیل * مسلمانلقده آنکا مرحمت قیل)* یعنی
برمسلمان ننك قوتی قرمسقه کبی اولسه وسننك قوتنك فیل قوتی
کبی اولسه مسلمانلقده آنکا شفقت ایلا کل من قوتلی من دیب قوت
سزلرکا کوچ ایلامکل طرف مسلمان معناسنه در عثمانیه خلقیننك لغتیدر
*(اکرچه اول آیاق آستونده در خار * خدا مخلوقیدر آغرتمه زنهار)*
یعنی برزبون وکوچی یوق کمسنه آیاق آستونده خور بولوب
تبکانك کبی اولسه سن آنی رنجتما کل زیراکه اول الله ننك مخلوقیدر
*(تکبر قیلماغیل ای بی معانی * فلان ننك اوغلی در من دیب فلانی)*
یعنی تکبرلك ایلمکل برا کونی خورلاب بیله‌دیو ای معناسز اوغان کمسنه
اول فلان کمسنه‌دن توغدی وفلان در آتاسی موندا غ وآناسی آندا غ
دیو خورلامغل *(اکر آلدنکداغی قل بولسه والی * کونکلنی کینه
سندین ایله خالی)* یعنی سننك آلدونکده بر قارا قل سلطان ویاکه
منصب ایاسی بولسه ویاکه امام ومقتدی به بولسه سن کونکلنکدین
کینه وحسدلکنی چقارغیل وآنکا متابعت ایتماکدن خورلانماغیل
*(بورونغی حالیغه قیلما نظاره * آنی تنکریم عزیز ایتسه نه‌چاره)*
یعنی سن اول منصب ایاسی ننك واهل تقوی کمسنه‌ننك بورونغی
حالینه قارامغیل یعنی اول اوّل عمرنده فاسق ایردی ایمدی نچوك تقوی
بولدی بن آنکا التفات ایتمزم دیما کل زیراکه تنکری تعالی آنی
عزیز ایلاب اولیا ایلاسه نه‌چاره‌در *(اشانمه آتانکا قالمه طلبدین *

قیامتده سورلماسدر نسبدین)* یعنی بنم آتام موندا غ اولوغلردن
ایردی دیو آنکا آلدانب الله تعالی نی استماکدن قوروغ قالماغیل
زیرا که قیامتده سننك نسلنك وفسبنکدن نچوك دیب صورمسلاردر
(قوله تعالی فلا انساب بینهم الایة)*(حسب فوق نسبدرای نیکوحال*
پاك تونده ین اوتار خوب اشلاکان شال)* یعنی این کو عمل لیغ بنده لار
قیامت کونده نسللی ونسبلی کمسنه دن اوستوندرای این کو حاللی
کمسنه زیرا که نسل سز بر این کو عمللی کمسنه الله تعالی قاشنده نسللی
ونسبلی کمسنه دن این کو درنتاك که کورمزمی سن بازارلارده یخشی
تکولکان شاللی تیری تون پاك تونده ن زیاده رك اوتادر شال دیب کلری
طون ایتا کینه توتارلار فوندرزدن یاغیری نرسه لاردن بلغار خلقی ننك
بعضیلری باصطامیت دیرلر *(قراچه اوغلی خواجه اوغلیدین کم*
معم بولسه سیدیدین اوتارهم)*(اکر صاحب نسب توزدر اشیکا *
نه سوز ایکی خاصیتلك کشیکا)* یعنی بر این کو نسللی ونسبلی
کمسنه شریعت امرینه توز تورسه واین کو عمللر ایلاسه آنداع ایکی
خاصیتلك کشیکانه سوزدر یعنی سوز یوقدر شکسز این کودر ایکی
خاصیتلی اولدقی اوچون برخاصیت این کو نسل وبرسی این کو عملدر
*(اکر قیلسنك سفردار الحیاته * خوب آتا باردیمه تارمش خوب آته)*
یعنی سن آخرت یورتینه سفر ایلمك قصدنده بولسنك این کو آتام بار
دیمه وآننك نسلی من دیو آلدنماغیل این کو آتا وآناغه آلدنمق
احمقلقدر نته که بیوردی *(اکرچه نوح ایدی هادی انسان *
توغوبدر آنداع ایردین نامسلمان)* یعنی نوح علیه السلام
آدمیلرنی توغری یولغه کوندرکوچی پیغمبر ایدی آنداع بولسه ده
آندان برکافر اوغول توغدی آتی کنعان ایردی آتاسی ننك
پغمبرلکینه اینانمدی نته که بیوردی *(اکرچه نوح اوغلین
عرضین ایتدی * خدادین لیس من اهلك اشتدی)* یعنی حق
تعالی حضرتی نوح پیغمبرکا طوفانده کمه کا کردوکنده وعده قیلب
ابردی قچان طوفان قالقب کمه کا کرسنك اهلنك وجماعتنك برله کرکل
دیدی قچان طوفان کونی یتدی نوح علیه السلام ننك اوچ اوغلی حام
یافث سام کردیلار وآندن غیری سکسان کشی برله کنعان آتلیغ

وغلی کرمدی نوح علیه السلام ایدی یا اوغلم کنعان برلر برله کمه کا
کرکل دیدی (قوله تعالی یابنی ارکب معنا ولا تکن من الکافرین)
کنعان ایدی من بیوك طاغلارغه منب قالورمن دیدی (قوله تعالی
ساوی الی جبل) نوح ایدی یارب سن وعده قیلب ایردنك بوکمه کا اهلینك
برله کردیب زیراکه منم اوغلم کنعان اهلم دردیدی (قوله تعالی قال
نوح رب ان ابنی من اهلی وان وعدك الحق وانت احکم الحاکمین)
ایدی عز وجل جواب ویردی اول کنعان سننك اهلنك دکلدر
زیراکه کافردر (قوله تعالی یانوح انه لیس من اهلك انه عمل غیر صالح
فلا تسئلنی مالیس لك به علم الایة) کورمزمی سن آناغه آناغه اعتبار
اولمدی نته که بیوردی *(ابوطالب که عم درمصطفی غه * آتا ایردی
علی المرتضی غه) * یعنی کورمزمی سن ابوطالب نی زیراکه اول پیغمبر
علیه السلام ننك آتاسی عبد الله برله برتوغمه ایردی ودخی حضرت
علیکا آتا ایردی *(کچکدین مصطفی غه ایردی مشفق * ولکن بولمادی
دینده موافق) * یعنی اول ابی طالب پیغمبرمزکا کچك زمانده مشفقتلی
ایردی وآنی تربیت ایلدی آنداغ اولسه ده دینده موافق اولمدی کافر
اولدی *(دیانت سز اوشالکم بولدی نابود * پیغمبر شفقتی هم
قیلمدی سود) * اول ابوطالب دین سز کافر اولدقی اوچون پیغمبرکا
قیلدقی ایش کولکی بارچه سن یوق اولدی ودخی پیغمبرننك
شفقتی ننك فایداسی اولمادی ایمشلرکم ابی طالبننك وفات اولدقی
وقتنده پیغمبر علیه السلام کلدی سلام بیردی کوردیکه ابوطالب
قاتنده ابوجهل لعین وعبد الله بن امیه وولید وشیبه کافرلار اولتورمشلار
پیغمبر علیه السلام ایدی یاعمی سنکا اجل وقتی کلدی ایتکل (لا اله الا الله
الله محمد رسول الله) دیب اول آراده بوکافرلار ایدیلر یا ابوطالب
آتامز وبابامز دیننی نلك ترك ایدرسن دیدیلر پیغمبر علیه السلام
دخی بوکلمهء شهادتنی عرض قیلدی ابوطالب ایدی ای محمد سن
بوسوزنی قویغل بن آتام وبابام دیننی قویمزمن دیدی پیغمبر علیه
السلام بوسوزنی اشتکاچ کوینیدی ابوطالب اوچون الله تعالی دن
یارلقایو استادی الله تعالی دعاسنی قبول ایلمدی بوآیت اینیدی
(قوله تعالی ماکان للنبی والذین امنوا ان یستغفروا للمشرکین

الایة) آخری ابو طالب کافر اوتدی *(آنك حکمندر دراد بار واقبال *
تیکاندین کل چقاردی زهردین بال)* یعنی الله تعالی ننك حکمندر در
آزقان اولغوچی نرسه لارنی آل ایلمك یعنی کافرنی مسلمان ایلمك
ودخی تلاشه تیکاندین کل سچاکنی چقارر وآغونی بال ایلار آندن
مراد کافردن مسلمان توغرورنتاك که بیوردی *(خلیل الله ایدیلار
آزراوغلی * تقی لوطنبی در هازر اوغلی)* یعنی ایمش لارکم
ابراهیم خلیل الله آزرآتلیغ کافرننك اوغلی ایدی ودخی لوط پیغمبر
هازر آتلیغ کافرننك اوغلی ایدی ایمشلارکم آزرایله هازر برتوغمه
ایردیلار آنلاردن ایکی پیغمبر توغدی کورمزمی سن آتا وآنالاری
کافرلار ایدی اوغلانلری مسلمان اولب کافرلارنی توغری یولغه
کوندر کوچی پیغمبر اولدیلار *(حسود ایتکان کشی دون دغلدر *
بوسوز برخلق آرا ایسکی مثلدر)* یعنی مونچلاین الله تعالی ننك
عادتنه کونچی لك ایلایان کمسنه آزغون وزبون ومرتبه سزدر
وکونچی لك مالی بوندلق بولبوردیکمدر خلایقلار آراسنده ایسکی
قدیمی مثالدر حاصل معناسی بودر بو ایکی پیغمبرننك آتالاری ایمانسز
ایدی وبوندن غیری بزکمسنه نی الله تعالی عزیز ایلاسه آتاسی کافر
اولسه ده آنکا کونچیلیك ایلامه بلکه متابعت ایلا کل زیراکه یاوزدن
ایدکونی توغرمق خدای تعالی ننك حکمتی در *(چراغینی کم خدا
یاندردی قویدی * آنی کم بن دیدی سقالی کویدی)* یعنی
خدای تعالی برا کوننك قولینه اسلام چراغنی یاندرب بیرسه
عزیز ایلاب اولیا ایلسه آنی برکونچی کمسنه بق دیب صولویبار یب
سوندرمك تلاسه آندن مرادنی سوکب التفاب ایلامسه سقالی کویب
سقالسز اولب خلق آراسنده مسخره اولور آنچلاین برعزیز اهلینه
قارشو تورسنك مرتبه تکدن توشب مرتبه سز اولورسن یارین محشرده
خور اولورسن یاخود دنیاده خور اولوب خلق تاباسنه قالورسن
لقمان حکیم ایدی برا کوننك دولتی اولسه ومرتبه سی آرتور بولسه
آنکا قارشو کیلمه کل دیدی *(خدانك صنعیدین کوردنك کرشمه *بر
ایسکی یردین آقتی یانکی چشمه)* یعنی خدای تعالی ننك قدرتندین
کوردنك برآز عقلك اولسه کورمزمی سن قدیمی زماندن صو وچشمه

آقه‌غان اورنلاردن چشمه آغزور شونجلاین قدیمدین کافر اولغان
نسلدن بر پیغمبر ویا بر عزیزنی توغرسه بو تانك عجایب دکلدر
کرشمه مرکبدر بغلبك کبی کروکر معناسینه درشمه دیدکی عقل
معناسینه درتقلیل اوچون ترکیب قیلندی *(آنی بند ایتکالی آلدی
بر وبیل * طونی غرق ایلدی ناکاه کیلب سیل)* یعنی یراحمق
اول یانکی چشمه‌نی بوار اوچون فیللارایله بایچق تاشوندی آنکسزدن
بیاقی چشمه آقب کوب اولوب بو احمقنی قیل ایله غرق ایلدی
آنچلاین بو کونچی احمق برمرتبه‌لی کمسنه‌ننك مرتبه‌سنی باطل ایلمك
تلاسه آنر اول کونچی احمق اوزی خراب اولوب دولتی باطل اولور
سیل دیدکی لفظ اصلده کورلاوکنی ایتورلار مونده مجازا احمق
معناسنه‌در *(اکر تاری کشی ظلم اتسه تارتار *ولی مظلوم دیکان ننك
اجری آرتار)* یعنی براکو پچاقنی وقاچنی براکو کاظلم ایلماك تلاسه
تارتارلکن آندن اغ اولسه‌ده مسکین مظلوم ننك اجری آرتار اکر اول
ظالم ننك ظلمینه صبر ایلاسه زیراکه کونچی بدبخت ظالمدر یوق اورنده
آدمی لارکا دوشمانلق قوارتاری دیدکی پچاق معناسنه‌در سمرقند
لغتی در *(مسلمانیغه هیچ بولمه مکابر * بار رجا برابر رای نفس جابر)*
یعنی سن حاصل کلام مسلمان اولدقی کمسنه‌کا تکبرلك ایلمه واول عزیز
اولسه اطاعت ایله کونکلدن حسدنی چقارغیل زیراکه اورون آلغوچی
مرتبه‌لی کمسنه‌ننك اورنی ومرتبه‌سی نه قدر کونچی لك ودوشمانلق
ایلاسه‌نکده آرتورای اوزینه ونفسیغه ظلم قیلغوچی کمسنه دیمکدر
جابر لفظی ننك اوّلکسی مرکبدر اورون آلغوچی معناسنه‌در ایکنچسی
مفرددر ظالم معناسنه‌در *(توشورمه نفع یوق رنجش میانه * سنی ایلتی
زبانه تازبانه)* یعنی فایده‌سی یوق زباننی ورنجونی وظلم لقنك
مسلمانلار آراسینه توشورمه وفتنه قوبارمه زیراکه بو اشلرنی اشلامکتور
آخرت زیاننه ایلتار ودخی دنیاقامچیسیغه توشرر یعنی خلایقلرنی
کوب رنجوتر اولسنك براکوسنی قاضی غه آلدرب تعزیز اورلر زیان
لفظی ترکیدر معناسی مشهوردر تازبانه قامچی معناسنه در فارسیه در
*(ترك یورکنچه ظالم اولکانی خوب کناهدین * هرنچه کم بولغانی خوب*
زیراکه ظالم کمسنه ننك دنیاده ترك تورمقدن اولوب قرکا کرمکی

خوبدر آننك اوچون تيز اولسه اول ظالمننك كناهى كم اولوب عذابى
كم اولور نتا كه بو حكايتده بيوردى *(حكايت حجاج)* (مسلمانيغه
بركون ايدى حجاج * دعاء خير اوچون بزكا قولنك آچ)* يعنى حجاج
بن يوسف كونلرده بركون بر اينكو مستجاب الدعوات كمسنه كا عذر
والتماس برله ايدى اى عزيز ارجمند بزلركا اينكو دعا قيلغل ديدى
ايمشلركم اول اينكو كمسنه بغداد شهرنده ايردى اسمى سليمان بن
موسى ايدى غايت تقوى دانشمند ايدى وبو حجاج مكه پادشاهى
ايردى هم ظالم ايردى * وايتور ايدى دنياده قان توكودن لذتلى
نرسه يوقدر ديدى ايدى ايمشلركم حجاجننك اولتورمكى
دليل برله ايدى واجتهادنده خطا بولدى بعضيلرننك حق سز قانن
توكدى عاقبت دنيادين ايمان برله كتدى ايمشلر حجاج اولتورمكا
قصد اتدكى كمسنه نى اولتورمينچه قويمدى مكر بر قصابنى اولتوره
آلمادى ايمشلركم كونلرده بركون حجاج بر قصابغه ملاقات اولدى
حجاج بازاردن براچكو آلمش ايدى يا قصاب موندين كوب مى وايت
بولورمو ديدى قصاب ايدى فلانچه قدر مى وايت بو اور ديدى تيز
زمان حجاج اچكونى بو عزلتدى قصاب ايتدكنچه اولدى حجاج ايدى
يا قصاب سن بو قدر تجربه ايلان اچكودن چقغان مى ننك قدرنى
بلدنك الله نى نچوك تانورسن ونچه صفت ايله بلورسن ديدى قصاب
وفتاندى بلمزم ديدى حجاج اشتدى جلادلركا بيوردى تيز بونى
اولتورنك ديدى القصه جلادلر آلوب كتدكلرنده بو قصاب ننك
مدرسه ده بر تعليم آلوب توردقى اوغلى بار ايدى كوردكه آتاسنى
جلادلر آلوب باراتررلر مدرسه دن آتاسينه يوكروب قارشو چقدى
ايدى اى آتا قنده بارسز ديدى قصاب ايدى اى اوغلم بنى جلادلر
آصماغه ايلتارلار ديدى نه اوچون قصاب باشداقى حكايتلرنى ايتو
بيردى اوغلى ايدى سزلار بر آزمونده توقف ايلانكزلرين حجاج
قاتينه واريب كلاين ديدى چون اوغلى حجاج قاتينه واردى ايدى
يا پادشاه نه لوك بز ننك آتامزنى اولتوررسز ومنى يتيم ايلارسز ديدى
حجاج ايدى آتانكننك دينده اعتبارى يوقدر خداى تعالى نى تانومز
ديدى يكت ايدى بنم آتام ننك دينده اعتبارى يوق ايركان منى

مدرسه‌کا سالوب تعلیم بابنه‌کوندرمز ایدی بونندك ایله‌قان توکمك
حلال دکلدر دیدی حجاج ایدی خدانی وصفاتلارینی بامز دیدی یکت
ایدی بلمکان نرسه‌لرکا قان توکمك روادکلدر دیدی بلمکان کمسنه‌لرکا
بلدوکی کمسنه‌لر اوکرتمك فرضدر دیدی حجاج خیران قالدی یکتکا
ایدی آتانکنی باغشلادیم دیدی ایمشلرکم حجاج تابعین‌لرننك
اولوغی ایردی وهم منفق ومنعم کمسنه ایردی وکعبة الله غه تاشدن حرم
ایلدی وایکی یوز مسجد بنا ایلدی وغریب‌لره ویتم‌لرکا شفقت‌لی
ایردی ایمش‌لرکم سید زاده‌لرنی کوب هلاك ایلدی حتی تورت
یوز سید زاده‌لرننك باشنی کیسدی کیسمکی اول ایدی کونلرده
برکون حجاج ننك بر تازی آطی بار ایدی آنی منب چقار ایردی مکه
صحرالرنده سیر ایلر ایردی ونه‌که سید زاده دیکان کمسنه‌لرنی حرمت
ایلاب انعام واحسان ایله توتار ایردی القصه حجاج برکون آطقه منب
صحراکا چقدی برکمسنه‌ننك باقچه‌سی قاتندن اوتدی اول باقچه‌غه صو
یبارمش ایدی صو باقچه‌دن آرتوق اورامغا چقوب اورام‌ننك بعضی
یرلارین باطقاق ایلامش ایردی حجاج اوتدکی زمانده حجاج ننك آطی
باطقاقغه تایب یقلدی حجاج ننك آیاقی صندی وزیرلار حجاجنی
کوتاریب آلوب قایتدیلر حجاج آنط اچدی ایدی بالله العظیم اول
باقچه ایاسنی اولتورر من دیدی زیراکه اول مسلمانلر یولینه صو
چقاریب ضرر یاسادی تیدی ایرسه فرمانلدی باقچه ایاسنی آلوب
کلدیلر حجاج ایدی نلوك مسلمانلر یولینه صو چقاردنك دیدی بوکشی
ایدی باقچه‌دن آرتدقی صو چقدی یوق ایرسه من اوزیم قصد اچقارمدیم
دیدی حجاج ایدی امان ویرمنك اولتورنك دیدی باقچه ایاسی یغلادی
ایدی اوچ کیچك بالاچغم حقینه عفو ایلا کل دیدی حجاج ایدی بالاچقلرنکا
بیت المالدن بیریب تربیت ایلرمز دیدی باقچه ایاسی دخی ایدی
سید زاده من پیغمبرمز عشقینه عفو ایله دیدی حجاج بو سوزنی ایشتکاچ
عفو ایلدیم دیدی آنچه‌ده حجاج ننك بر وزیری وفات اولدی آننك
اورنینه بو باقچه ایاسنی وزیر ایتدی اوز قاتنده تربیت ایلار ایدی
ایمشلرکم اول باقچه ایاسی ننك اسمی شمعون دیرلار ایدی القصه
کونلرده برکون حجاج ننك ایشکینه برتلانچی کلدی خدای اوچون

نرسه تلاندی آچ من دیو یغلادی حجاج اول وقتده حلوا آشاب اولتورر
ایردی تلانچینی کورب ایسرکادی باشندن برلعل تاشنی آلوب
حلوا اچینه صالوب شمعون کابیردی وارغل بوتی تلانچیکا بیرکل دیدی
شمعون تلانچی قاتینه کلدی ایدی پادشاه سنکا بریمرلق حلوا بیردی
سن بونك ایله نه معامله ایلرسن زیراکه من سنکا برکونلك نفقه براین
دیدی بو حلوانی منکا بیرکل دیدی تلانچی رضا بولدی کونلك نفقه‌نی
آلدی چقب کتدی بو شمعون حلوا اچندن اول لعل تاشنی آلدی حلوا
سنی یمدی القصه ایکنچی کون ینه تلانچی پادشاهنك یورطینه کلدی
خدا اوچون نرسه تلادی حجاج دخی کوردی ایسرکادی بیاقی حلوا اچینه
یاچندن لعل تاشنی صالوب شمعونکا ینه بیردی ایدی تلانچیکا بیرکل
دیدی بو شمعون دخی برکونلوك نفقه بیریب لعل تاشنی آلدی القصه
اوچنچی کره تلانچی کنه کلدی خدا اوچون نرسه تلادی حجاج تلانچینی
کوردی ایدی نه لوك تلانورسن بن سنکا بر پادشاه ملکی قدری
نرسه‌لر بیردیم دیدی تلانچی ایدی نه نرسه بیردنك دیدی حجاج
ایدی حلوا اچینه ایکی لعل تاشنی صالب بیردیم دیدی تلانچی شمعون
ننك حیله برلان آلدوقنی ایتوب بیردی حجاج آچیغلنوب بو سید زاده
دکلدر زیراکه سید زاده‌لر غریب کونکلك قناعتلك وراست سوزلا
شکوچی اولور ایردی بو نه یالانچی وخیانت اهلی دیب باشنی کیسدی
وآندین غیری نه قدر مکه‌ده سید زاده‌لر بار ایردی بارچه‌سنی یالغا
نچیلر دیب باشلارین کیسدی دیمشلر *(کوتاردی قول دعاغه اول
نکوحال* دیدی یارب بو ظالم جاننی آل)* یعنی اول عزیز حجاجنك
التماسنی قبول ایلاب دعاکا قول کوتارب بودعانی قیلدی یارب بو ظالم
شومننك جاننی آلغیل وعمرنی آزقیلغل دیب دعا قیلدی *(دیدی حجاج
اوشال مردخدا اغه* تلنك باردی نچوك موندا غ دعاغه)* یعنی حجاج بو
دعانی ایشتکاچ اول الله یولینه یورکوچی عزیزکا ایدی نچوك موندا غ یاوز
دعا قیلورغه تلنك باردی ومندین نه جفا کوردنك بو نچلاین خوفلی دعا
قیلدنك دیدی *(دیدی حجاجه اول مردنکو سیر* سنکا وبارچه موءمنلارکا
درغیر)* یعنی اول ایشکو عادتلی اولیا حجاجکا جواب ویربب ایدی بو
دعاء عجب کورکام دعادر سزلرکا وبارچه موءمنلرکا ایشکو در دیدی

*(كناهنك كم بولور اولسنك اكر تيز * كيتار ظلمنك آلارننك باشيدين نيز)* يعنى اول عزيز ايدى بو دعانى آننك اوچوندر قيلديم اكر منم دعام سببلى تيز زمانده اولسنك و آخرت يورطينه بارسنك كناهنك آز بولور زيراكه عمرنك اوزون بولسه كناهنك كوب بولوب تموغده اوزاق توررسن ديدى ودخى تيز اولماكنكده فايده مؤمنلرننك باشندين ظلمنك كيتار انلر راحتلانب قالورلار ديدى بوندين آرتق سنكا اينكو دعا اولماس ديدى ايمشلر كم حجاج اول عزيز دعا قيلدقدنصنكره يكرمى كون قدرى توردى آندنصنكره دار البقايه رحلت ايلدى مسجد حرمننك باب عباس ديدكى قپوغنده دفن ايلديلر تاريخ هجرتننك يوزده يكرمى آلتنچى يلنده ايردى ربيع الاوّل آى ننك اون اوچ كوننده جمعه كيچه سنده ايردى والله اعلم) فى بيان ذم الطمع)*(كيل اى آزاده بولا همت بيلان يار * طمع زندانيغه بولمه كرفتار)* يعنى اى آزاد همشه سن همتنك برله يولداش اولغيل زنهار طمع زندانيغه توتقون اولماغيل يعنى خلايقدن هيچ نرسه طمع ايلامكل زيراكه طمع قيلماق خورلقدر طمع معناسى اولدركه سبب اولمغان يردن اميد ايلامكدر يعنى براكو زراعت و تجارت ايلاسه بوندين فايده اميد ايلمك طمع دكلدر طمع اولدر اوزنى خلايقلر آراسنده عالم وصوفى كوركازوب تلنده وعظ ايله درس اولورلكن اول صوفى لقنى كوركازمكى الله اوچون اولميه بلكه خلايق حسن ظن ايلايب بنكانندر ونيازلرنى بيرسونلر ديب طمع ايلر بو محض حرامدر *(بيررِكا بولمسه دنيا اشى دين * اول استغنا طمع قيلمه كشى دين)* يعنى سن فقير اولب آدميلركا بيررِكا نعمتنك و آشنك بولمسه ده مونكسز لقنى ايسته آدميلردن طمع ايلامه زيراكه طمع منى مومدر حاصل كلام نه قدر فقير ومسكين اولسنكده حالنكنى آدميلركا بلدرمكل وطمع ايلامكل ديمكدر *(خدا اينك هرنه بيرسه قيل قناعت *يوراكنى قيلمه منتدين جراحت)* يعنى خداى تعالى سنكا نه تورلوك حاللر بيرسه كرك بايلق وكرك فقيرلك قناعت ايلاسنك يخشى در ويوراكنكنى منت ايله جراحت ايلامه يعنى فلان كمسنه كا شونچه قدر اينكولك ايلديم ومونچه قدر صدقه بيرديم ديو تعداد ايلمه بولار بارچه سى حرامدر تأمل ايليه سن

(في بيان ذم الطمع)

* یوکورسنك کونده برکدو اوچون چند * بخارا اولکه‌سیدین
تاسمرقند)* یعنی سن مثلاکسب ایلایب یوکورسنك بر قباق یمشی
اوچون بخاره یورطندن سمرقند یورطینه بارسنك ایکسی ننك آراسی
آلتی کونلك یول تر رکدو بضم الواو وکاف العربی و تخفیف الدال
قباق یمشی ننك بر نوعی در اچندا کی نرسه‌سنی آشارلار وقابوغندن
چام آیاق یصارلار * بدخشاندین کوتارسنك یوز سری تاش * بهاسی
باخ اچنده بولسه بر ماش) * یعنی برا کوکسب ایلایب بدخشان
شهرندین یوز باش لابور تاشنی کوتاریب باخ شهرینه ایلتوب
صاتوب بهاسی بر یاسمق بولسه یعنی یوقدر اوزاق سفر ایلاب از
نرسه لرتاپسنك ایمشلرکم باخ ابله بدخشان آراسی یکرمی آلتی کونلك
یولدر * اکر باشی بیلان چاه قازسه بنده * کوزیننك یاشیچه صو
تابسه آنده)* یعنی بر قل باشی بیلان چاه قازسه اول قدوغنی قازیب
تمام ایلادکدن صنکره آندن کوز یاشی قدرنچه صو تاپسه حاصل کلام
کوب مشقت ایلاب آز نرسه حاصل ایلاسه * اکر قازسه آریغ کزلك بیلان
مرد * آنکا برهوشه عجو قیلسه پرورد)* یعنی برکمسنه کچکنه پچاق ایله
آروق قازوب آندن صو آقزیب بر باشاق قدری آرپه تربیت ایلاب
اوستورسه کزلك دیدکلری کچکنه پچاقدر آننك ایله اوق کیزونی آلورلار
ترکمان لغتی در حوشه حاء مهمله ایله باشاق وسنبل معناسنه در)* بو محنت
برله تابسه پارچه‌ء نان * کشی ننك منتیدین اولدر آسان)* یعنی
بو ایلتکان مذکور مشقتلر برله بر پارچه‌ء اوتماك تابسه کشی ننك
منتیدین یعنی خلق ننك تاباسندن اینکودر یعنی خلایقدن طمع
ایلمکدن اینکودر * قدرغان برله رزقنك قدری تاشماش * کیتار
قدرنك قدردین هرکیز آشماس)* یعنی قدر یب بتریب یورمکنك
برله الله تعالی تقدیر ایلاکان رزقنك آرتمازدر لکن الله تعالی قاشنده
حرمتنك کیدرو صبرسز وحریص دنیا جمله‌سندن اولو رسن قدرغان
لفظی حریص معناسنه در قدری دیدکی لفظ قافنك فتحیله تقدیر
واندازه معناسنه در قدرنك دیدکی لفظ حرمت معناسنه در بارچه‌سی
ترکمان لغتیدر * توکل کنجیدین ای یوز اوکورکان * بیورغانغه
مخالقدر بو یورکان)* یعنی ای طمع کارسن توکل خزینه‌سندن یوز

اوروب طمع خزینه‌سینه بارسن زیراکه سننك بویورمکنك الله
تعالی ننك بیورغانیغه قارشو درزیرا که الله تعالی کسب ایلرکا بیوردی
(قوله تعالی فامشوا فی مناکبها) دیدی بوکسب ایلامین خلق دن طمع
ایلامکنك شول ایتکانکا خلافدر کنجیدین کاف عربی وفارسی ایله
خزینه معناسنه‌در بیورغان دیدکی امر ایلامك معناسنه‌در ترکیدر
*(آلا بولغان آلا یورکاندین آرتق * کومولکان تیلمریب تورغاندین
آرتق)* یعنی ایسکی کیوم ایله تورمق طمع برله مال آلیب یورمکدن
آرتق در ودخی اولب توفراق آستونه کوملکان آرتقدر تیلمروب
آدمیلردن طمع ایلامکدن آلا دیدکی لفظننك اوّلکسی ایسکی کیم
وثوب حلیقه معناسنه‌در وایکنچسی آلمقدن مشتقدر اخذ معناسنه‌در
هر ایکسی ترکیدر *(اکر تاش چیناسه ایلدین چقب تاش * کشیکا
ایکمکای همتلی قل باش)* یعنی برکمسنه شهردن چقب تاش
آشاسه همتلی بنده باشنی توبن قیلب کشیکا سرنی ایتماس در
کشی دین طمغ ایلامس در دیمکدر تاش دیدکی لفظننك اوّلکسی حجر
معناسنه‌در چینه دیدکی اچماکدن مشتقدر آشامق معناسنه‌در مجازا
یاکه تغلب بابندندر ایکنچی تاش خارج معناسنه‌در تأمل *(طمع
نائیغه اب آچقونچه اول آچ * منن اوتیدین اوچقوندیك بولب قاچ)*
یعنی طمع اوتماکینه آغزنکنی آچقونچه اول قارنی آچ کمسنه آدمیلرننك
منت لری اوتندین و آنارننك طباسندین اوچقون کبی یراق قاچماق
کرك یعنی اصلا طمع ایلامکا کرکماسدر تأمل *(اکر قارنی بر آز
تویماسه قرنی * کشیکا ایتمکای اول بنده سرنی)* یعنی بر اکونننك
قارنی اوزاق زمان تویمای آچ یورسه همتلی بنده اول وقتده سرنی
کشیکا ایتماس بن آچ ویالانغاچ ترادن دیب قارنی لفظینك اوّلکسی
بطن وقورساق معناسندر ترکیدر ایکنچسی زمانه معناسنه عربی در
تأمل *(قناعت معدنیغه آچ کورننك آچ * طمع بویی کورنمای
بوییدین قاچ)* یعنی قناعت خزینه‌سیغه ای آچ یورکوچی کمسنه
کورنکنی آچقل ودخی طمع ننك قد قامتی کورنماسدین بورون طمع
قوخوسندین یراق قاچ دیماکدر آچ لفظیننك اوّلکسی جوع معناسندر
ایکنچسی آچمق دن مشتقدر عربچه فتح معناسنه‌در بویی لفظیننك

اوّلکسی قد قامت معناسنه‌در ایکنچسی ایس وقوح معناسنه‌در
*(طمع لیك سیله‌دین به‌در سیلنکان * تلانکاندین ایرور آرتق
تیلنکان)* یعنی طمع ایله‌بر قوی ننك کتوونی آلغاندن آرتقدر یلکا کا
یمورق ایلان اورمقلری یعنی سنی برا کوقفانکا کیلب اورمق ایودر طمع
ایله قوی وتوار جمع ایلامکدن نتاکه بر تلانچی بولوب یورمك
ارتقدر ایسکی یرتلغان کیوملر کیوب طمع ایلامکدن دیمکدر سیله
لفظی قطعة الغنم والبقر معناسنه‌در سیلنکان لفظی قفایه یمورق ایله
اورمق معناسنه‌در هر ایکیسی ترکمان لغتیدر تلانکان لفظی ننك
اوّلکسی سائل وتلانچی معناسنه‌در وایکنچسی بمعنی انشقاق البدن
بسبب العریان معناسنه‌در تأمل *(طمع قیلمه تابارغه زر نیکارین *
بوزر مهری بوزار دین ننك هصارین)* یعنی حاصل کلام سن هر کمسنه
دن طمع ایتمه خورلق تابارسن ودخی آلتون محبتینه کونکل بغلامق
دین ننك قلعه‌سنی بوزار وخراب ایلار یعنی آلتونغه وکموشکا میلنکنی
یبارسنك ایماننکدن جدا اولورسن دیمکدر بوزر دیدکی لفظ ننك
اوّلکسی مرکب در بودیدکی ترکیدر اسم اشارتدر هذا الذهب
معناسنه‌در وایکنچسی مفرددر ابطال وخراب معناسنه‌در *(کشیننك
مطلبی سیم بولسه یازر * خلیل ننك آتاسی هم بولسه آزر)* یعنی
برا کوننك استامکی آلتون یاکموش اولسه الله تعالی نی استامسه
اکرچه ابراهیم خلیل الله ننك آتاسی آزر بولسه‌ده بو بیت جمله‌سی مبتدا
حکمنده‌در *(مصاحب بلمه کل دنیا خصیمین * نسیم معرفت استه نه
سیمین)* یعنی آنچلاین حق تعالی رضالغنی قویب آلتون استدکی
کمسنه‌نی آخرت یولداشی دیو بلما بلکه بر تنکری دوشمانی دیو بلکل
بو مصراع خبر مبتدادر بس آنداغ اولسه عقل ایاسی اولسنك الله
تعالی نی تانمق قماچنی استا کموش وآلتون استمه زیراکه ایکی
محبت بر اورنده اولمز برسنی محروم ایلامین بری تابلمز نسیم دیدکی
لفظ ننك اوّلکسی متاع وقماچ معناسنه‌در نون نفس کلمه‌دندر ایکنچسی
کمش معناسنه‌در نون نافیه‌او چوندر تأمل *(ایمکلاب کیتسه توشسه
ایت بیله پوست * طمع قیلمه کشیدین توشه‌ای دوست)* یعنی مشقت
وفقیرلك وآچلق برله ایتنك ایله تیرونك توشب بتسه حاصل کلام نه قدر

مشقتلر اچنده تورسنکده آدمیلردن طمع ایلامکل ای دوست اگرچه
بر لقمه قدری اولسه‌ده طمع ایلامکل دیمکدر ایمکلاب دیدکی مشقت
معناسنه‌در توشه دیدکی لقمه معناسنه‌در یعنی آزدین کنایه‌در
*(عرض دنیاده بولوب ای آدمی زاد * عزیز عمرنکنی هرگیز قیامه
بر باد)* یعنی حاصل کلام دنیاده نه‌تورلوك حالده بولسنکده عزیز
عمرلرنکنی طاعت وعبادت قیلمایون طمع بابنده اولوب یلکا یبارمکل ای
آدم اوغلانلری دیمکدر *(کشیننك خدمتنده بغلاسنك قول * جلاونده
یوکورسنك بر قدم یول)* یعنی سن طمع آرتوندین یوروکونچه
بر مرشد مکمل ننك خدمتنده قول باغلاسنك یخشی در الله تعالی ننك
رضالقی اوچون بر قدم مقداری یوکورمکنك اولی در *(بو یورمکدین
فناکیچکاننك آرتوق * بو نعمتدین زقوم اچکاننك آرتق)* یعنی
بو طمع کیبتنده یعنی دکاننده تورمقدن اولکاننك آرتقدر ودخی بو
طمعدن حاصل اولغان نعمتنی یمکدن تموغ زقومنی اچکاننك آرتقدر
فی الجمله طمع مذمومدر *(ولکین تیکسه خاص ایرننك جلاوی *
سعادتدر دلنك دردیغه داوی)* یعنی بر مرشد کامل ننك نوری سنکا اثر
ایلاسه نه عجب اینکو دولتدر وکونکل زحمتلرنکا دارودر وجمیع
مطوبنك آندن حاصل اولور جلاوی دیدکی نور معناسنه‌در آندین مراد
شیخ ننك تربیت اثریدر *(آننکدیك ایرنی خدمتنده قش یاز *
عزیز عمرنکنی اوتکارسنك ایرر آز)* یعنی آنچلاین مرشد کامل ننك
خدمتنده ثبوت اولوب قش لر ویازلر تورروب عزیز عمرلرنکنی
اوتکاریب خدمتنده صرف ایلاسنکده آز ایرر حاصل کلام نچه ماکوب
عمرلار اوتکارسنکده آز بولور *(اوشال ایرننك ایری کم بی ریادر * قدم
توفراقی کوزکا توتیادر)* یعنی بو خدمت ایتکوچی ایرننك مرشدی
آنداغ اوله ریاسز وطمع سز اوله بو اوصاف ایله موصوف اولسه اول
مرشد ننك آیاقی باسدقی توفراقی کوزکا سرمه‌در یعنی آنچلاین مرشد
کوز استوندکی قاش کبیدر عزیز حرمتلیدر دیمکدر توتیا دیدکی
سرمه معناسنه‌در *(آننکدیك بنده ننك بولسه کداسی * نه‌دولتدر
خدایم ننك رضاسی)* یعنی آنچلاین مرشد کامل ننك خدمتنده کدای
اولمقنك نه عجب کورکام دولتدر خدای تعالی ننك رضالقی شول مرشد

کامل خدمتنده تابلور *(آننك بردانه‌سی درخرمن زر* دمی سودراول
ایردین مشك شکر)* یعنی آنچلاین مرشد کامل ننك بردانه‌سی اندور
تولوغ آلتوندن مراد بر آز صحبتده اولتورمق ایله کوب ثوابلر
اولور ویقین لق حاصل اولور ودخی بر آز توجه وتصرف ایلامکی یغار
وشکردر یعنی بارچه اعضالارکاقورقوع دوشوب ذکرلارحرکت ایدر
دیمکدرحرمن حاء مهمله ایله اندور معناسنه درولکن مونده کثرت
معناسنه استعاره آلندی تأمل*(سعادت لیك مریداول حق رهنده *
بولور یول باشچی ننك درکاهنده)* یعنی آنچلاین ایندکودولتلی
مریداولدرکه اول حق اولغوچی مرشد کامل ننك یولنده وآننك
صحبتنده ملازمت ایلایوب دایم الاوقات یول باشچی‌سی مرشدی
قاتنده اولا وآننك خدمتندن برساعت آیرولمیه *(نه رسوا پیر ایرر
نفسی اوچون خوار*مریدی ایشکنده یورسه اول زار)* یعنی نه اولوغ
رسوایلق وخورلق دنیاوآخرت قاره یوزلیك بومرشدلیك دعواسنی
قیلدقی کمسنه نفسی اوچون خوراولوب مریدلاری ایشکنده تروب
آنلاردن مال طمع ایلاب واسباب دنیانی جزب ایلار بومحض حرامدر
قیامت کونده یوزی قاره اولوب اولیالارعلمی آستنده خوراولور
خصوصابوبیت اشارتدر بزننك بوزماندغی صوفی لارغه زیراکه
کوبراکی مال اوچون مریدلارنی بسلارلارقایوسی ننك مالی بولسه
آنی عزیز توتارلارو بایلاراشکنده ایشك سقلاغوچی ایت لارکبی
توررلر آرتق طعاملرنی بیررلاردیو اوزلری ننك یوزصونی صاتب
طماقلارون تویدره‌لارو قایومریدننك مالی اولماسه‌سن ناقابل بزلردن
سنکاتربیت یوق دیو آلداب قایتاررلار بونچلاین جماعت صوفیلار
دنیاوآخرت یوزلاری قاره زمانه شیخی بونلاردر اصلا آنلارده یخشی
نیت یوقدوروکو بلاری نادانلرفرایض دینی واصل توحیدنی بامزلار
مریدتربیت ایلرلارطبیعتلرینه موافق اولدقی کمسنه بایلردروکورکام
یوزلی اوغلانلاردر براکوقبیح الوجه یاکه فقیراولسه آندن قچارلر بزدن
سنکانصیب یوق دیو آلدارلار بومحض کفرلکدر زیراکه حق تعالی
برابر ایلاب رزقلارنی تمام ایدوب یراتدی معشوقلارینك یراتدق
نرسه‌لارنی خورکورلر زیراکه فقیرلك وقبیح لك خدانك سودکی

(زمانه‌شیخی ننك تعریفی)

نرسه‌لاری ایردی بونلارنی دوشمان کوروب قچارلار محض کفرلکدر
مرشد اولدقی کمسنه هر برسنی وهر کمسنه‌نی برابر کورمك کرك نتاکه
پیغمبرننك خلقی آنداغ ایردی فقیرلارنی سودی وبایلاردن قاچدی اما
پیغمبرننك بوخلقه کونماکی عبس سوره‌سی اینکاچ اولدی یوقسه آنده‌هم
بایلارنی سومك هواسی بار ایردی بو سوره اینه‌وکدن کزین اول خلقدن
توبه ایلدی ای جان من آکاه بولغیل بو زمانه شیخلاری ننك کوبی صورت
اوغرسیندر خاتون آلماق ومال هوسنده درزیرا که تجریبه اهلینه بلنور
وآنلرداغی کشوفات بارچه‌سی معونتدرزیرا که عوام لردن وخواص دن
دکللردر *(حیایوق شرم یوق هرکز آلارده * بتکلیك هادیلردین نسخه
لرده)* یعنی آنچلابن طمع کین مرشد لارده اویات وحیا یوقدر واینکولر
ننك کتابلارنده یازلمش که بیله دیو *(کیچه کوندوزکا کم ننك قوتی یتسه *
حرام ایرمش اوزینی سائل ایتسه)* یعنی براکو ننك بر کیچه کوندوزکا
یتارقدری آزوق اولسه حرامدر دیدیلار اوزلارنی تلانچی ایلایب
یورومکی زیرا که تلانچیاك کسبلارننك آخریدر بس معلوم اولندیکه
آزراق نفقه‌نك اولسه طمع ایلامه وتلانچیاك قیلمه قنده اولدیکه بزننك
زمانه شیخلری یخشی آطلارمنب ویخشی آربه‌لارغه اولتروروب بای
مریدلارینه طمع ایلاب بارلار بو محض حرامدر بس حرام اولسه قانده که
مریدلارنی اصلاح ایلامك بلکه مریدلارنی حراب اولوب اوزلارنی ننك
عادتلارنی توتوب اهل جندن اولدیلار *(نبی ایبدی قیامت بولسه ای
دوست * طمع کین ننك یوزیده بولمغای پوست)* یعنی پیغمبر علیه
السلام ایدی قچان قیامت کونی بولسه آمنا وصدقنا به آدمیلر قبرندن
قوبدقی وقتده طمع اهللارینك یوزنده تیرسی صویلتب قوبار نعوذ
بالله خلایقلار آراسنده یوزلاری قبیح اولوب شرمسار اولوزلار دیدی
*(بلای دیسنك بوسوزنی استه مشکات * طمع برلان کیچورکان حیف
اوقات)* یعنی بلمك تلاسنك بوسوزنی یعنی پیغمبر علیه السلام ننك
یوقاریداغی حدیثنی مشکوة مصابیح ننك صاحبی دیدی بس طمع
برله عمرنی کچورکان کمسنه‌لارننك وقتلاری بوشدر یعنی عمل سزدر
آخرتده خسران اهلندن اولور ناظم ننك منقول عنه ذکر ایلامکی
آداب مناظره ننك مستدل معلل دیماك قاعده لارینه جواب بیرمکیدر

(حکایت ثوبان)

(حکایت ثوبان رضی الله عنه)(عجب مردایردی ثوبان اتقیاده * اول آتلیغ ایردی برکون ایل پیاده)* یعنی خبرده کلمشکه ثوبان رضی الله عنه عجب تقوی وصوفی کمسنه ایردی ایمشلرکم برکون مکه‌دن بطحی یه وارمق تلادی آطه مندی یولغه کردی کوردیکه بر آز جماعت ییاغ بررلر ایدی ثوبان رضی الله عنه آرطلارندن یتدی سلام بیردی سوزلشوب باردقی وقت لارنده *(قوایدین یرکا قامچی توشدی ناکاه * توشوب آلدی آنی اول مرد آکاه)* یعنی آنکسزدن غافل لك ایله ثوبان ننك قامچیسی قولندن توشدی روان آطندین اینب قامچیسنی آلدی اول آنکلاغوچی ایز *(یارانلر ایدی اول پاکیزه خلقه * نه بولغای ایردی امر ایتسنك بوخلقه)* یعنی ییاغ بارغوچیلر اول پاك خلقلی ثوبانغه ایدیلر یاحضرت نه اوچون قامچنکنی اوزنك توشوب آلدنك بولماسیدی بزارکا بیورسنك آلب بیرر ایردك دیدیلر خلقه دیدکی مصراع اوّلنده خاننك ضمه‌سی ایله اوقولور ومصراع ثانیده فتحیله اوقولور *(دیدی ثوبان طمع دین بولمغای دیب * آلیب برکل دیماکنی کورمدیم ایب)* یعنی ثوبان رضی الله عنه ایدی طمع کارلر اهلندن اولمغای من دیب سزلرکا آلب بیرنکز دیو ایتماکنی لایق کورمدیم دیدی ایب لفظی لایق معناسنه‌در ترکیدر نتاك که ایتورلر بونرسه ننك ایبی یوق آنندن مراد لایقلغی یوق دیمکدر

(ایندکولر برله صحبت توتمق بیانیدر)

(ایندکولر برله صحبت توتمق بیانیدر)*(کیل ای طالب کوزنك عبرت بیلان آچ * محبت سز کشیدین قوش بولب قاچ)* یعنی ای الله تعالی نی استا کوچی کمسنه کوزنکنی جیان عبرت لری برلان آچغل عالم الکون والفساددن عبرتلر آلوب (قوله تعالی افلم ینظروا الی ملکوت السموات والارض وقوله تعالی قل انظروا ماذا فی السموات والارض)*(وغیرهامن الایات الدالة علی وجود الصانع وغیره للمنکر) ودخی الله تعالی نی سومیان کمسنه قاتندن قوشلار کبی نفرتلانیب قاچغل (قوله تعالی قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله) قرینه‌سی ایلان *(محبت اهلی ننك جویانی بولغل * اوشالکم اوچرادی قربانی بولغیل)* یعنی سن هر وقتده الله تعالی نی سوکنوچیلارنی استا کل بنا کاه سنکا آنلر ملاقات اولسه‌لر یوللارنده فدا اولوب قربان

اولغیل حقیقت اهلی ننك قربانلغی اوشبودر زیرا که اهل الله‌نی
تاپماق خدانك اوزنی تاپمقدر * (کشی ننك کونکلی کم بیکانه
بولسه * ایر ردوشمان اکر همخانه بولسه)* یعنی بر کمسنه ننك
کونکلنده یاتلق)* یعنی الله تعالی استمکنی دوشمان کورمك بولسه
فی الحقیقة اول دوشمانکدر اکرچه اول سننك ایله اوداش بولسه‌ده
سن آندن بیزکل ودوشمان کورکل وآننك مجلسنه حاضر اولماغیل
*(محبت سزکه بولدی هرقیمی ذات*اکر فرزند شیرینده ایر ریات)*
یعنی برا کو الله تعالی نی سومس بولسه آندن بیزکل زیراکه اول یات
تر رکم اکرچه اول اوزنکننك سوت ایمزکان بالانك بولسه‌ده
دوشماندر نتاك که نوح علیه السلام اوغلی اوزینه دوشمان اولدی
خدادین ایس من اهلك جوابنی اشتی بو مشهوردر *(محبت بولماسه
هر کمسه‌ده ای خیر * آتانك بولسه ایر ر بیکانه وغیر)*یعنی هر کمسه‌ده
الله تعالی نی سومك بولمسه ای این کو کمسنه آتانك بولسه‌ده یاتدر
اهل دکلدر آندن بیزار اولغل زیراکه اول دوشمان جاندر اکرچه
ظاهرده دوست اولسه باطنی کفردر خالص دوشماننکدر *(آقاریب
یورمسه کونکلی آقاریب * قولنکدین کیلسه هیچ اولتورمه باریب)*
یعنی سننك بر یقین قرنداشنك کونکلی الله تعالی عشقی برله آقاریب
یورمسه خالص ایر یکت بولوب قولنکدین کیلسه آننك قاتینه باریب
اولتورمغیل بلکه زیاده دوشمان کورکل زیراکه اهل الله اولمدی اقاریب
لفظی ننك اوّلکسی اخوت وبرادر معناسنه‌در عربیدر ایکنچسی
ترکیدر ابیض معناسنه‌در تأمل *(اکر بیکانه‌ننك داغی بولسه
آنکا صرف ایت کورنك ننك یاغی بولسه)* یعنی بر قرنداش دکل
کسنه ننك کونکلنده الله تعالی عشقی وحسرتی بولسه آنکاسن خذ متنکنی
صرف ایله کورنکده برآز عبرت وعلامتی اولسه زیراکه سنکا حقیقت
قرنداشنك اولدر (انما المؤمنون اخوة) بونکا اشعاردر نتاك که
بیوردی* (جکر بندنك یوراکنك کوشه‌سیدر*آننك مهری قیامت
توشه‌سیدر)* یعنی اول الله تعالی عشقنده وطلبنده اولدقی کمسه
سننك بغرنك پاره‌سی ویوراکنك ایتیدر آنچلاین کمسه‌نی سومك
قیامت کونی ننك آزقیدر)*یعنی اهل الله‌نی سومك بالحقیقة خدای تعالی نی

سومکدر زیرا که الله تعالی اهلندن غیری دکلدر * (آننکدیك
یارایله چون ایلادنك عهد * اچرسه زهر آنی بلمك کرك شهد)*
یعنی آنچلاین اهل عشقه یولداش اولورغه عهد ایلاسنك ودوستلق
عقدنده اولسنك اکرچه اول زهرلی نرسه لر بیرسه ده آنی بال شکر کبی
کورمك کرك حاصل کلام آنچلاین یار نه قدر مشقتلره اوغراتسه ده آنی
سهل ایلاب دوستلقده ثابت اولمق کرك مادام که آنده خلاف شرع
اولمسه *(تلاسو بورکنی بیرمك کرك باش * اکر جان استه سه
قایتار مغای قاش) * یعنی آنچلاین دوست صادقنك سندن بورك
تلاسه تلاکنی بیرمك کرك اکر باش استه سه وجان استه سه قاش چتب
خلافلق ایلامه بلکه موافقت ایله خدا اوچون خدمت ایله *(اکر بولسون
دیسنك ینکل آغرلر * چقب بریانه تاب بریان بغرلر)* یعنی
آنچلاین یارسن اکر عملدن ینکل اولسنك وعاملنك آز اولسه الله تعالی
آننك سببی برله عملنکنی آغر ایلار بس آنداغ اولسه سن ایلدن چقب
بر طرفقه باریب الله عشقی ایله بغرلرنی کویدرکوچیلرنی تابغل
آنلار ایله بر مجلسده اولغل بریانه یاننك فتحی ایله طرف معناسنه در
تاب امر حاضردر تابمقدن مشقتدر بریان یاننك ضمه سی ایله کویمك
واخراق معناسنه در *(قیلور صحبت اثر ای طالب راه * مونکدیك
جاری اولدی عادت الله)* یعنی اهل عشقنی استمك آننك اوچوندر
آننك مجلسنده اولتورب صحبت ایلاکان کمسنه لرننك کونکللرینه
محبت اثری اولور بو نچلاین سرایت ایله الله تعالی ننك عادتی یوردی
دیمکدر *(نی کم تورکانیکا توشسه بولور تورز * که آندین اوتسه نچه
کیچه کوندوز)* یعنی عشق اهلیننك مجلسنده توروب صبر ایلاکل
زیرا که اولوغلر ایتورلار تورکان وصبر ایلاکان کمسنه توش بیدار
دیرلار پس آنداغ اولسه صبر ایلاکل آنلارننك صحبتلرنده مشقتلار
اولسه ده دوام اولغیل اکرچه صبر ایلامکنکدن کوب کیچه وکوندوزلار
اوتسه ده دیماکدر تورکانیکا دیدکی صابر معناسنه در توش لفظی
حیوانك توشنی آندن فائده روحکا استعاره آلندی تورز دیدکی
لفظی امر حاضردر تورمکدن مشقتدر *(اکرچندیکه ناقابل لغنك
بار * نکولر جمعیدین آیرلمه زنهار)* یعنی اکرچه سن اهل صلاح

اولوب توردقی کمسنه‌لارکا قبولیتنك اولمسه‌ده این‌کولار جماعتندن
آیرلماغیل زنهار این‌کولرکا کونکلنکنی زنهار برك باغلاغیل دیمکدر
*(اکر چقسه یپاکننك جمعدین لاس * بولور غرق سیاهی
ایها الناس)* یعنی یفاکننك طوبندین چوبك چقسه صاتقوچی آدمیلار
اویالمقدن تیرکاغرق بولورلار آدمیلار آنی سوکارلار نه اوچون مونده
چوبکنی قویب آلداب صاتمق تلارسن دیو آندن مراد قیامت کونده
الله تعالی حضرتی عتاب ایلار یاقولم نه اوچون عزیز عمرلر نکنی یاوزلر
صحبتی برلان مختلط ایلادنك دیرشول زمان یوزنك قارا اولوب
یفاك طوبندن چوبك چقدقی کمسنه کبی اولورسن لاس دیدکی
چوبك معناسنه در قاموسده کتورمشکه (اللاس هو الذی یخرج من
بین الابرشیم لا یکاد یصلح العمل به)*(دیدی بو وجهله چوبك معناسنه
*(اوزون قیلسه قیمی مس نقره کاضم * قویارخلق اوغلی مس آتنی درهم)*
یعنی کورمزمی سن قایو باقرنی کموشکا قوشب برکا ارتب آقچه ایله‌سه‌لار
خلایق اوغلانلاری اول قوشلمش باقرنی کموش آقچه دیو اسم قویارلار
حاصل کلام سنده بر یاوز اهلندن اولوب این‌کولار صحبتنه بارسنك
این‌کو اسملی بولورسن دیمکدر مس دیدکی باقر معناسنه در فارسیدر
نقره کموش معناسینه در عربی در تأمل ایلیه‌سن *(آلور صحبتده بر
بریدین کشی بهر * اکر کوب چشمه بر بولسه بولور نهر)* یعنی
بر مجلسده اولوب ذکر صحبتندن آدمیلار بری برندن فایده آلورلر
نتاکه کوب چشمه بر یرکا قوشولسه اولوغ یلغه بولوب آقار آنچلاین
کوب این‌کو اهللاری بر یرکا جمع اولسه اولوغ ثوابلار ودرجاتلار
واستفاده وافاده‌لار حاصل اولور محصل کلام سن جماعتدن آیرلماغیل
دیمکدر نتاکه بیوردی *(جماعتدین اوزنکنی قیلمه متماز * چابار
کوب توبدین آیرلغان قوشه باز)* یعنی حاصل کلام اهل سنت
وجماعتدن اوزنکنی آیرمغیل دایم آلار بیله اولغل نتاك کوب توبلانغان
قوشلاردن برا کوشی آیریلسه قارچوغه آنی آلور شونچلاین سنده
جماعتدن یرلسنك شیطان لعین آلداب مراب ایلایب ایماندن جدا
ایلایب کافرلار کروهندن اولورسن توبدین دیدکی لفظ ترکیدر
توبلانمقدن مشتقدر *(کله که بوری چاپسه ای فلانی * قیو آیریلسه اول

هم تشلر آنی)*یعنی مثلا قوی کتو نه بوری چاپسه ای فلان کسنه اول بوری
قایو قوی کتودن آیرلسه آنی تشلار و آشار آنچلاین سن دخی جماعتدن
آیرلسنك شیطان سنی آلدار دیمکدر کله کاف ننك کسریله کتو
قطعة العنم معناسینه سمر قند خلقی لغتیدر *(یوروسنك یانکا دیو
باشنکنی یانچر * قارقچی تو بدین آیرلغاننی سانچر)*یعنی جماعتدن
آیرولوب یالغوز یورسنك شیطان لعین باشنکنی یانچب عقلنکنی
آزدریب کفرلك ورطه سینه توشرر نتاك که اوغریلر و قراقلر
کرواندین آیریلب یوردکی کمسنه نی سانچیب اولتورب مالن آلورلر
*(خدانك رحمتی بولسه جماعت*ایرر رحمتدین آیرلغان شناعت)*
یعنی حاصل کلام جماعت خدانك رحمتی بولسه اول رحمتدن آیرلوب
یلغوز یورمك البته خورلقدر دنیا و آخرت ز بونلقدر شناعت شین ننك
کسری ایله خورلق معناسنه در عربی در بس جماعت دیدکی عامدر
جماعتدن یاوزلقینه براکو جماعت دیسه جائز دکلدر نته که بیوردی
(نه اول جمعی که غفلت اهلی بولغای بهایمدین زیاده جهلی بولغای)*
یعنی بزلرنك جماعت دیدکمزدن مراد آنچلاین غافللار و فاسقلار
جماعتی دکلدر و حیوان کبی زیاده نادانلر جماعتی دکلدر بلکه این کو
عالملر و صوفی لر جماعتیدر حلقهء ذکردر خانقاده اولتورب الله تعالی نی
یادایدرلر *(آلارنك صحبتن بل زهر قتال * بوزارکوب صحبتن
بل بر بد افعال)* یعنی اول یاوزلار و فاسقلر صحبتنی اولتورکوچی
زهردیب بلکل زیراکه این کولارنك صحبتنده چوق اولتورمقنکنی
یاوزلار صحبتنده برکره اولتوردقنك بوزارثوابندن محروم ایلار
*(کرك صحبت ایلی بر تن و بر ریك * برص بر روی ناصن بولسه هم
نیك)* یعنی مجلس اهلی بارچه سی بر تنلی و بر طامرلی اولمق کرك
یعنی بارچه سی براعتقاده اولوب تورمق کرك منغلب رای مذهبلاری
پراکنده اولمغای زیرا که آقلق ترناقده بولسه خوبدر اورکا اورنلارده
آقلوق بولسه مذموم در و مشئوم در آنچلاین مجلس اهل لاری بارچه سی
این کو عادتده و این کو فعل لارده اولمقلاری یخشیدر آرالرنده بر بد
افعال بولسه مذموم و مشئوم در ریك دیدکی طامر معناسنه در برص
آقلق معناسنه در ناصن ترناق معناسنه در تأمل *(اکر کیلسه معز

نفرت قیل آندین * یلاندین نی ضرر بولسه بیل آندین) * یعنی اکر
سننك یولداشنکنی اجنبی لیك ویادلق کلسه یعنی محبت الله اولملسه
اول یولداشدین قاچقل یلاندین قاچدیقی کبی زیراکه آنچلاین
یولداش یلاندین ضررلی راقدر معز دیدکی لفظ اجنبی معناسنه در
ترکمان لغتیدر (حکایت دیو علیه اللعنة) * (دیدی بر دیو حاسد
ینه بر کا * باریب کیدایت فلان فاحشلی یرکا) * یعنی بر شیطان بر
شیطانغه ایدی بارغیل فلان یرده صوفیلار مجلسی واردر آنده باریب
آلارغه حیله ایلا کل آلارنی یولدان چقارغیل وبوزوق اوروملارغه
اوندا کل * (دیدی اول فرقه دین فارغ بول ای یار * آلاردر بر
بر یکا دهبری نار) * یعنی اول ماءمور وبیورلمش شیطان آمرو بیورغوچی
شیطانغه ایدی ای یولداش اول صوفیلر جماعتندین یراغ وفارغ
اولغیل آنلارغه وسوسه قلب بولماس در دیدی زیراکه آنلار بر بر یکا
تموغنی یراق ایلا کوچیلاردر ونفس ذکرلری بزلارنی یراق ایتارلار
اصلا آنلارغه وسوسه وکیدقیلب بولماس دیدی دهبری دال فتحیله
یراق معناسنه در قاشقر لغتی در بس معلوم اولندی که جماعت صاحاده
فایده کوبدر مستفید اهلینه یاشرون دکلدر قصه دن حصه یه قایتب
بیوردی بلبدر ظاهر دوشمانلارین دوست * ایماس حاجت که کرسنك
ربك بیله پوسب) * یعنی بو آدم اوغلانلاری آنچلاین غافل لارده ظاهرده
دوشمان اولغوچی نرسه لارنی دوست بلدیلار حاصل کلام فسق وفجور
مجلسنی دنیاده دوست بلدیلار زیراکه سنکا حاجت دکل دربارچه سین
بیان ایلمك اکر اینکولر یولینه طامرنك وتیرنك ایله کرسنك
اوزنکا معلوم دریاوز مجلس لرننك دوشمان ایرکانی وآنلر مجلسی ننك
ضررلو ایرکاننی بلورسن دیمکدر * (دنیادن تجرد حقنده) * (کیل ای
سالك اوزنکنی یولغه سالدنك * اولوغ همت عصاسن قولغه آلدنك) *
یعنی ای یولغه کرکوچی اوزنکنی طریقت یولینه سالدنك وهمت
تیاقنی قولغه آلدنك یعنی آداب وطریقت عقایدنی قسقه لق
ایله بلدنك * (اکر قالمای دیسنك کرکان یولنکدین * تجرد دولتین
بیرمه قولنکدین) * یعنی ای اهل سلوك اولوب کردکی یولنکدن
قالماین دیسنك یالانغاچ اولماقلق دولتن قولنکدین چقارمغیل یعنی

آندان

آندان مراد دنیاسرلرندن کسلمك بیروب علایق دنیانی کونکلکا
کلتورمه زیراکه خاتونلر واولادلارنکا کونکل بیرمك الله تعالی نی
استمکدن محروم ایارلر *(کین کا باقماغودیك بولسه بنده * یتار
مقصودیغه تیز ازلکانده)* یعنی خدای تعالی ننك فاطلب نی تجدنی
دیدکی سوز بنه بر بنده ننك قارامقی آننك موجبنچه اولسه الله تعالی ننك
اول سوزینه قاراب همیشه اخلاص ایله اجتهاددہ اولسه تیز زمانده بو
بنده مقصودیغه یتار (بس آنداغ اولسه خدای تعالی ننك بیوردقی
امرینه اطاعت ایلاب همیشه طلبنده اولغیل کین کاها الله معناسنه اما
بونده امعد معناسنه درکالفظی مفعول به در *(اکر باتسنك کین بوطاع
وچولده *مباده قالمغای سن اورته یولده)* یعنی سن قاراسنك خدای
تعالی ننك فاطلبنی تجدنی دیدکی امر طاغلرده ویپانلاردہ در دیسنك
آنکسزدن اورته یولده قالوب مطلوبنکدن محروم اولمغای سن یعنی
حاصل کلام اولدرکه حق تعالی رضالقی تاغلر ویپانلر محبتی ایله تابلماس
بلکه آنلر ننك محبتنی کونکلدن چقاریب همیشه طلبده اولغیل آنلار
محبتنه آلدانب طلبدن محروم اولماغیل دیمکدر یعنی یریم ویورطم
دیو فکرلکوچی اولمه *(مشقت اولمسه سونغان بوینده * به آندین
بولغائی یر ننك قوینده)* یعنی الله تعالی ننك امرینه بویون سونغان
بنده ده مشقت بولمسه یعنی کوب مشقتلر چکب الله تعالی نی استامسه
وآننك امرینه اطاعت ایلامسه اول کمسنه ننك اولب یر قوینیده
اولغائی ایش کودر زیراکه بنده اولغان کمسنه البته الله تعالی نی استه سه
کرك نه قدر مشقتلر کورسه ده دیمکدر *(عبادت بنده ننك منظوری
بولسه * به اول ایرننك ایوندہ حوری بولسه)* یعنی الله تعالی ننك
قللغی بر بنده ننك ذوقی وعشقی بولسه یعنی آننك عبادتینه رغبت
ایلسه اول کمسه ننك ایوندہ حور قزی بولسه ده ایودر آنچلاین کورکام
قزغه میل ومحبت ایلامز همیشه خدای تعالی ننك عشقنده اولب طاعت
وعبادت ایلر آندہ میلی اولمز اصلا منظوری دیدکی مرغوب معناسنه در
حقیقت معناسندن مجاز معناسینه استعاره آلندی *(ولکن ایتماسه
شهوت جد الیغ *کونکلده بولسه قصدکی خد الیغ)* یعنی حقیقة الله نی
ستا کوچی بنده اول حور قزلارینه شهوت ایله میل ایلامز زیراکه

کونکلکا الله تعالی ننك عشقنی توشروب آنکا التفات واعتبار ایلامز دیمکدر *(دیانت استا کودکنی طلب قیل* اکر تابلماسه کنجیده حب قیل)* یعنی تجریدن مرادهاتون آلماسزلق دکلدر زیراکه پیغمبر علیه السلام خاتونلی ایردی تجریدن مراد کونکل محبتنی قویمقدر یعنی هرقچان که خاتون آلمق تلاسنك دین استاردای صوفیه خاتوننی آلغل اکر آنداغ صوفیه خاتون تابلمسه بر پوچاقده ابسم اولوب تیك تورغیل کنجیده پوچاق معناسنه در حب دیدکی ابسم اول وخاموش باش معناسنه در هرایکسی هندی لغتیدر *(اکر زنکی بچه در کورلری کور * اوکم مستوره بولسه بل آنی خور)* یعنی اول دین استا کوچی خاتون زنکستان ولایتی کشیسی کبی قارا خاتون اولوب کورلری صوقر اولسه ده یوزنی ناحرملردن اورتسه تحقیق آنی خور قزی صانغل بچه دیدکی باننك کسریله خاتون معناسنه در ترکی لغتیدر تأمل *(اکر چندیکه بولسه بنده زاده * آنی صاحب نسبدین کورز یاده)* یعنی اول مستوره خاتون عبد مملوك وقولدن توغان بولسه ده آنی سید زاده لردن آرتق کورکل زیراکه نسب برله آرتوقلق یوقدر بلکه تقوالق ایله در تأمل *(تیلیننك اوزنی شرم حیاسی * یوزی ننك آقیدر ایر ننك رضاسی)* یعنی این کو خاتون اولدرکه تلنی اولچاب سولاشسه آرتق سوز آغزندن چقماسه ودخی اویاتلی وحیالی بولسه ویوزنی آچق توتب تورسه ایرینی راضی ایلمك اوچون اوزنی دیدکی لفظ اولچامك معناسنه در الف ننك فتحیله اوقولور ضمه سی ایله اوقمق خطاء فاحشدر *(اوشال خاتون که نامحرم نظردر * اکر شمس قمردر ماچه خردر)* یعنی آلدوقی خاتوننك مثلا یات ایرنلرکا قاراغوچی اولسه آنا ایشاکدر اکرچه اول آی وقویاشتیك کورکام یوزلك اولسه ده همان برنا بکار درماچه خردیدکی آنا ایشاك معناسنه بعضی نسخه لارده ماده دلننك فتحیله اول هم لغتدر *(اکرچندیکه بزرك زاده در اول * یقین بیل دورت آیاقلق ماده در اول)* یعنی اول یوزینی یات ایرنلردن قاچورمغان خاتون اکرچه پیغمبر زاده بولسه ده شکسز بلکل تورت آیاقلی قانچق آنا حیواندر یعنی آنچلاین اولسه آننك سید زاده ایرکانینه اعتبار اولمز آنکا قاراب تورلماز تأمل *(اوشال

خاتونکه یاشورمس یوزینی * که نامحرمکا کورساتوراوزینی)*
یعنی بر خاتون یوزینی پرده برله اورتمسه یات ایرانلرکا یوزینی
کورکازسه آنلر ایله سوزلاشسه *(آنی منع ایتمس ایردر بی حمیت*
خلاصه‌ده ایرر آنداغ سویت)* یعنی اول یوزنی قاچورمغان خاتون
ننك ایری کونچیلك ایلاماسه بلکه یات ایرانلر برلان سویلاشکا نیکا
رضا اولسه خلاصهٔ فتواده کتورمشکه هر ایکسی گناهده اورتاقدر
دیدی ایری کونچیلك قیلماغان اوچون وخاتون یوزینی قاچورمغان
اوچون دیب بیوردی *(باغیرت ایر بولور راضی کزاغه * یبارمس
اهلنی طوی عزاغه)* یعنی غیرتلی ایر راضی بولور نه قدر مشقتلارده
وتارلقلارده تورغه لکن آنداغ اولسه‌ده خاتوننی وجماعتنی تویغه
وبولشقه یبارمسدر کزادیدکی کاف عربیله ضیق ومشقت معناسنه‌در
هنلغتیدر بعض نسخده کزا اورنینه قضایا زلعانلر اول هم صحیح در
معناسی ظاهردر عزا عین مهمله ایله بر جماعتدر خاتونلاردن جمع اولوب
قزکیاوینه کیتدکنده سرودوطقمق ایتورلار عرب در *(بولور راضی
قارایرکاتقارغه * قچان راضی بولور ایودین چقارغه)* یعنی غیرتلی
وکونچی ایر خاتوننی قارا یرننك آستونه تقارغه راضی اولور لکن رضا
بولماس جماعتنی ایودین چقاریب یوروتورکا دیمکدر *(عرض
ای بنده‌لارنا ظر بولونکلار * یمان یول فرقه‌غه حاضر بولونکلار)* یعنی
حاصل کلام ای حاضر اولغوچی وقاراغوچی بنده‌لار یمان یولده یورکوچی
کروهلارننك حاللرینی اشتمکا حاضر بولنکلار قدر الحال یمان یولده
یورکوچی کروهلارننك حالنی بیان ایدایم دیمکدر کتابلارده کوردکم
قدرنچه دیمکدر نته‌که ایدی *(بنی آدمده باردر بر فریقه*توتارلار
اوزلرین اهل طریقه)* یعنی آدم اوغلانلرنده بر تورلوك کروه واردر
اوزلرینی طریقت اهلی صانب بزلار اهل جزبه مزدیو یوررلار
جزبه‌دیدکی لفظننك معناسنی بلمزلار وآننك نچه تورلوك ایرکاننی
بلمزلار مجرد طریقت اهلندن مزوذکر جهریه‌دن مزدیو چاغریب
دیوانه اولوب یوررلر (خصوصا) بوننك کبی خلایقلرکا شعر زمین‌ده
کوبدر بر آزدخی باخ وبخاراده وار ایدی بحمد الله بوزمانده منقطع
اولدی اما ولایت بلغارده بر آز نامعلوم اورنلارده واردر خصوصا نهر

جزبه شیطان بیانی

صونده ونیر کرکالیده واردر امامشهور دکلدر اماطرف داغستانده
وارض روم وارض عربده اصلا یوقدر امابومذهب باطلنی پیدا
قیلغوچی یعرب بن صفوان ایردی اوّل امرده طریق حقغه سلوك ایامش
ایردی بعدنده شیطان آزدریب اهل جندن اولدی باریب کاشعر
زمینی آزدردی زیراکه آنلار نادان ایردیلار آندن اطراف عالمه
جزب زحمتی کبی یایلدی واثر ایلدی حتی که کاشعر زمین ده اهل
حق ننك کوبنی اولدردیلار آخری امام عصمة الله المزروری باخدن
باریب آلارنی پراکنده ایلدی ایمدی آزغالبلردر کوندین کونکا
زبون اولدیلار بهر وجه اولسه ده آنلار الله تعالی ننك دوشمانیدر
ابلیس دن قالا بونلاردر نته که بیوردی *(آلارشرع نبی ننك دوشمانیدر *
آلارننك آتی یعنی روشنیدر)* یعنی موصوف اولمش کروه لار
پیغمبرمزشریعتیننك دوشمانیدر یعنی شریعتده بونلاردن دشمان
یوقدر بونلارننك حالری کافر وثنیدن آرتقدر اما آنلارننك
مذهبلری ننك اسمی مذهب یعرب بن صفوان روشنیدر روشنی
برقریه ننك اسمیدر باخدن توقز میل قدریدر *(آلاراوزلاریکا
عارف قویب آت * اوقورلار عامیلرغه یخشی ابیات)* یعنی اول باطل
مذهب ننك صفتی بودر آنلار بربرنی عارف قویب اول شوندغ
اولیا وموندغ حاللی دیرلار برایوکا جمع اولوب آخرت حالنی
سویلادکی بیت لارنی وحکمت لارنی عامیلرغه ایتورلار وتورلوك آذ
ونای وقوبز وکسله چالورلار وخاتونلار وامردلار نفیس آوازلار ایله
اورارلار وزماندین صونك بعضیلرننك دماغینه شیطان اوصریب
عقللارندن یازیب هوش سز بولورلار (ایمش لار) کم عقللری
یازمق ادویه برله درنبات صفرانی کلحه نه قویب آندین توتون
چقب دماغلرینه کرر هوش سز اولورلار اماشیخ اولدقی کمسنه لاری
واردر اول هوش سز اولمیه دایم آغزینه بال صاله تررباياقی توتون ننك
حرارتین سلب ایدر اول ملعون ننك عرضی اولدرقایو کورکام خاتون
وکورکام امرد اولسه هوشسز اولسه آنکاجماع ایلامکدر *(ولکن ایتشورلر
بیهوده معنی * اوزی ننك یولیغه یعنی)* یعنی اول ملعونلار
مجلسده فایده سز معنی لارنی ایتورلر اوتکان ایندکو اولیالارننك حاللرینی

(کتاب الهیمه وچاق رومی دور منه)

سویلاب آنلارده اولدوقی کرامتلرنی سوزلاب عواملرنی رغبت
ایلاب اوزلارینك باطل یولیغه سالمق وکرتمك هوسنده اولورلر حال
بوکه اوتدکی اولیالرنك حاللری بونلرده یوقدر شوننك اوچون
فایده سز معنی اولدی تأمل *(آلارده بوامغای هیچ بخشی نیت * عیال
واهلیده بولماس هیچ حمیت) * یعنی اول مجلسده حاضر اولغوچیلرده
هیچ بخشی نیت بوامغای بری برینه عشق اولوب یوررلر وجماعتلرینه
وخاتونلرینه کونچی لك ایلامزلر بلکه قایوسی ننك خاتونی قولغه
اوچراسه آنی جماع قیلورلر وایتورلرکه بن الله عشقندن مست اولوب
ایردیم هیچ بر نرسه بیلمدیم دیورلر وایتورلر الله تعالی حضرتی بزننك
کوزمزکا کاه کورنوب کاه کورنماسدر دیرلار وعالملرنی دوشمان کوررلر
ونمازنی سومزلر وایتورلر هرکم بو مجلسده بر کیچه اولتورسه قرق یل لق
عبادت ثوابی در دیرلار // آه یارب بو غریبنك تاج الدین حالت مراهقده
آنلارننك مجلسینه اوچ کره مبتلا اولدیم سرلارنی بلکوچی سن سن تجریبه
اوچون کردوك ایدی عفونی سندن اوتندك رحمتنك ایله عفو ایله * زجمیع
جانوارلر توشسه کوزکا * حمیتلك بولوردونکغز دین اوزکا) * یعنی
جهانده بارچه حیوانلارننك غیرتی وکونچیلکی واردر مکر دونکغزده
یوقدر شوننك اوچون آنلر موءنثلری اوچون ایرککاری آچیغ لنمزلر
بلکه بر بر ینیك اوستونه منارلر ایمشلرکه لواطه وکونچیلکسز دونکغزده
وار بوتان حیوانده یوقدر شوننك اوچون بونلارنی دونکغزغه
اوخشاتدی * آلارننك فعلیدر دونکغزغه اوخشاش * شریعت منکریدر
آغزیغه تاش) * یعنی بو ملعونلارننك فعلی دونکغزغه اوخشاشدر
زیراکه دونکغزکبی کونچیلکلری اولمز شریعتکا انکار ایلامکلری
اولدر قچان برعالم آنلرنی قرآن وکتابلر ایله اوکوت بیریب فعللرنی
خطادیسه آنی سوکب کافردیرلار وانکار ایدرلر ورمضان غره سنده عالملره
متابعت ایلامیب روزه غه ایکی کون یا اوچ کون کریب کنه جماعتدن
ایکی کون الك عید ایتارلر وکنه شیخ اولدقی کمسنه لری آنلاردن
نه که خوب نرسه لر کورسه آنی تلانچیلك ایلاب آلورودخی ایتورلر
مالمزننك نصفی شیخمزننك در بزدن صورامین آلسه اکرچه بزلار رضا
بولماساقده حلالدر دیرلار * آلارننك فعلنی کم بخشی بلدی * بولوب

کافر ینار اوتقه یقلدی)*یعنی اول ملعونلرننك حالنی یخشی بلکان کمسنه
آنلارغه بارسه ورضا بولوب خاتونن وعیالارین یبارسه کافر اولوب
اوزنی اوزی یانار اوتقه یقدی یعنی کافرلاردن اولوب جهنمده منکلو
قالدی زیراکه حلال دکل لکنی بلوب باردی شوننك اوچون کافر اولدی
(قوله تعالی ولا تلقوا بایدیکم الی التهلکة الایة)*(بولبدرینه هم بر فرقه
پیدا * آنی موءمن ولی نفسیکا شیدا)* یعنی ینه روشنی مذهبی کبی
بر کروه پیدا بولوب در اسملری موءمندر ولکن اوزلاری نفسلرینی
اوزلاری آلداغوچیلاردر موءمن مزدیب یورورلار باطنده کافرلاردر
ایمشلارکم بونلارننك مذهبنه هر وفیون دیرلار بر قیلده عباسیه دیرلار
زیراکه بویاوز مذهبنی پیدا قیلغوچی عباس بن عبیدة الحروفی
ایردی ایمشلارکم مونچلاین مذهب ادرنه وسالیده ویانکی قلعه
شهرلارنده در وبعضی ایمشلار بومذهبلرننك اسمی اوباشدر نتاك که
توبانده یاداولنور *(یغارلار پاره بوینی یوانني* سالورلار اورتاغه
قز وجوانني)* یعنی اول کروه جمع ایلرلار مجلسلرنده بر پاره چه بوینی
یوان دیدکی ادویه نی یاکه اوتقه یغارلار ودخی سالورلا اورته لارینه
یاش قزلارنی ویکتلارنی اول ادویه سالماقلارینك مقصودی اولدر
وآننك خاصیتی اولدر آننك توتونی دماغغه کرسه آدمنی هوش سر
ایلر شیخ اولدقی کمسنه دایم سرکه وحموضه نرسه لارنی اچار آننك ایله
هوشندن یازمس آندین صونك تلادکی قزنی ویاامردنی جماع ایلار
بوینی یوان بر اولانننك اسیدر هند ولایتندن کلورقارا اولور
خاتونلارننك طلمی کبی اولور بونلر اوباشلاردر وروشنی مذهبندن
یاوز راقلاردر نته که بیوردی *(اکرچه روشنی ایرمش بو اوباش *
ولی بو اش شریعت حکمیدین تاش)*یعنی اکرچه بو مذهب روشنی
مذهبی کبی اولسه ده لکن بونلارننك اسمی اوباش درلکن بهرحال
اولسه لارده هر ایکسینك مذهبی شریعت حکمندن طشدر هر ایکنبی
کافرلاردر اوباش لغتده هر طرفدن کلدوکی کمسنه لاره اسم در یاکه
فاسق معناسنده در اصطلاحده یای نسبت بر له در یای نسبت حذق
اولندی ضرورة شعر اوچون مذهب عباس بن عبیدة الحروفی الاوباشی
دیرلار بوتقدیرچه اوباش بر شهرننك اسمیدر شیراز قریه سنده در

تأمل *(بتبدر بوالحسن اول بخشی بنده * چقارمونداغ فریق آخر زمانده)* یعنی ابا الحسن الخرقانی حضرتلاری آداب صوفی دیدکنی کتابنده یازمشکه بومن کورایکی تورلوك کروه زمانه آخرنده چقارلار اول زمانده کوب اولورلاردیدی *(بو آیغان فرقهٔ ضال مضلدر * شریعت اهلی بوایلدین حجیلدر)* یعنی اول کتابده ایدی بو ایتلکان ایکی کروه آزغونلاردر و آزدرغوچیلاردر جماعت شریعت اهل لری قاشنده او یاتلیغ لاردردیدی مصراع ثانینده تقدیم و تأخیر واردر اصلنده بوایل شریعت اهل لاری قاشنده حجیل لاردر دیمکدر تأمل ایلیه سن * اینانسون دیب مونی بر نچه بی عقل * قیلورلار خواجه احمد دین مونی نقل * یعنی اشانسونلاردیو بر نچه عقل سزلر اول ایکی مذهب ننك تابع لاری خواجه احمد یسوی دین کوچرلار یعنی ایتورلارکه بزننك سلسله مز خواجه احمد یسوی دیرلار خلایقلارنی آلدامق اوچون *(خدا ننك دوستی بولسه خواجه احمد * قیلورموهم مونکدیك بدعت بد)* یعنی خواجه احمد یسوی حضرتلاری الله تعالی ننك دوستی اولسه مونچلاین بدعت و یاوزاشلرنی قیلماسدر حاصل کلام آنچلاین اولوغ اولیادین مونچلاین کفرلك فعل لاری کلماسدر *(شریعتده ایدی اول آفتابی * توشوبندر بزکا اول ایردین کتابی)* یعنی ناظم ایدی اول حال اهل خواجه احمد یسوی حضرتلاری شریعتننك قویاشی ایردی یعنی کامل مکمل ایردی اول ایرننك بزکا نجات الذاکرین دیکان کتابی قولومزغه توشدی *(اوشال سلطان بتبدر بلکه آنده * کتاب تنبیه الضالین اچنده)* یعنی اول پادشاه مراد خواجه احمد یسوی نجات الذاکرین دیدکی کتابدن نقل ایدوب تنبیه الضالین دیدکی کتابی ننك ایچنده یازدی بوایکی کتاب خواجه احمد یسوی ننك تحریرندندر بیله دیو نقل ایلدی *(آنکدیك فرقه ملعون خدادر * آلارننك فعلی سنتدین جدادر)* یعنی آنچلاین کروه الله تعالی ننك رحمتندن یراقلاردرودخی آنلارننك اشلری اهل سنت وجماعت اشندن آیورلغاندرشوننك اوچون کافرلاردردیدی ملعون دیدکی الله تعالی ننك رحمتندن یراق اولنمش معناسنه در *(بواشلر بی شك وریب ای مسلمان * اوشال قطب زماندن ایردی یالعان)* یعنی

بوایتلکان ایکی کروهنك اشلاری شکسز وشبه‌سز اول قطب عالم
حضرت شیخ احمد یسوی زماننده بیر ویالغان ایردی یعنی بو اشارتدر
بو نچلاین بدکروهلر آننك زماننده بار ایرمش *(قیو ایردین که
نقل ایتسه بو اشنی * اینانمنك زنهار آنداغ دیمشنی)* یعنی قایو
اولیادین براکو بو نچلاین اشلارنی کوچورب نقل ایلاسه زنهار آننك
نقلنه اینانمنك بالحقیقة یالغاندر *(ولی بو اسه اولوغ یولدین تایارمی *
خلاف شرع پیغمبر ایتارمی) * (آننك شاننده یالغاندر بو افعال *
اکر چین دیسه ایرمز صاحب حال)* یعنی آنچلاین اشلر خواجه احمد
یسوی قاتنده یالغاندر اکر مونداغ اشلر حقیقت اولسه‌ده اول هم
علم حال ایاسی دکلدر زیراکه اهل حالدن مونچلاین نابکار اشلری
اشلامزدر * (ولی بلماسمز اول آیغان کشی نی * قیلب اوتکان ایکان
شیطان اشینی)* یعنی آنچلاین فعللارنی قیلغوچی یالغانچی نی اولیا
دیب بلمسمز بلکه آنی شیطان لعین آلداب توغری یولدن اوتکاردی
وچغاردی دیب بلورمز *(آلوب بارسه کشی اهل عیالین * کوتاررب
همیت لیك وبالین)* یعنی بو ایکی مجلسکا برکشی خاتون واوغلانلارنی
آلوب بارسه اول کمسه کونچیلك ایلامایانلارننك کناهنی کوتارر
آنلار کروهنده اولوب تموغده قالور * حرام اشنی که طاعت بلسه
انسان * ایرر بول اعتقادی نامسلمان)* یعنی براکو حرام اشنی که
طاعت وعبادت بلب اعتقاد ایلسه مسلمان دکل کمسنه لرننك اعتقادیدر
یعنی بو قاریندمذکور اولنمش ایکی کروهنك فعللارنی طاعت
وعبادت دیو بلسه کافردر *(برادرلار بلنکلر راه حقنی * توتنك دشمان
اوشال آیغان فریقنی)* یعنی ای دین قرنداشلری بلنکزلار توغری
یولنی وبو ایتلکان ایکی کروهنی دشمان توتنکزلار وآنلار ایله بر
مجلسده اولتورمنکزلار وآنلاره عفیفه قزنکزنی بیرمنکزلار ایمشلرکم بو
ایکی کروهنك مجلسینه برکره براکو کرسه قرق کونکاتیکی کونکلی
آندین بیزمس * (قیامت کون قوشولسه جان ایله تن * قوبارهر
آدمی اوزدوستی برلان)* یعنی پیغمبر علیه السلام ایدی قیامت
کون بو اسه آمنابه وصدقنا جان ایله تن بر بریکا قوشلب قبردن
قوپسه لارهرکم اوزی ننك دوست کوردکی کروهی برله قوباردیدی

شول اجلدن مصابیح ده کتورمش که *(انت من احببت)* دیدی
(حکایت) * (پیغمبر داریده برکوزکده ای * کلوب ایردی تلای
چیز خدای)* یعنی روایتده کلمشکه پیغمبر علیه السلام یورطینه بر
صوقر تلانچی کلدی الله اوچون نرسه تلاندی ایمشلارکم بوصوقر
تلانچی عبدالله بن ام مکتوم ایردی پیغمبر علیه السلام ننك مؤذنی
ایردی غایت فقیر کمسنه ایردی *(تو روب ایردی تاراشب بعض ازواج *
غضب برله قارادی شاه معراج)* یعنی اول صوقر تلانچی نی پیغمبر
علیه السلام ننك بعض خاتونلاری قاراب تررلار ایردی فی الزمان آچیغی
برله قارادیلار آنلارغه معراج پادشاهی پیغمبرمز این یکه یانه اوچون
ناحرم یوزینه بقارسزلار دیدی *(دیدیلار ای شهنشاه قبائل * بز
آندین قاچمدق کوردیب یوسائل)* یعنی اول خاتونلار ایدیلار
ای قبیله لار پادشاهی بزلار اول صوقر تلانچی دین یوزمزنی قاچورمدق
صوقر اولدقی اوچون دیدیلار *(آلارغه ایدی اول سلطان ابرار * اکر
کور بولسه اول سزلارده کوزبار)* یعنی پیغمبر علیه السلام جوابنده
ایدی اکر اول تلانچی صوقر اولسه سزلارنك کوزنکز بار دردیدی
*(آلار یز بلمدك دیب زاری قیلدی * کهرلارکوزلریندین جاری
قیلدی)* یعنی پیغمبر علیه السلام خاتونلاری ایدیلر یارسول الله بزله
آنداغ ایرکاننی بلمدك معذورایله دیو زارزار یغلادیلارکوزلرندن
کوهرکبی یاشلرنی آقزدیلار *(ندسوز پیغمبر ازواجغه ای خاك *
آلار ایردی جمیع شبه دین پاك)* یعنی ای عقل ایاسی یوحکایتدن
آنکلاکه بونه اولوغ سوزدر پیغمبر علیه السلام خاتونلارینه عتاب
ایلدی ای توفراق ذاتلی آدم حال بوکم رسول الله ننك خاتونلاری
بارچه شك وشبه دن پاکلر ایدی آنداغ اولسه لارده بونچلاین اولوغ
عتاب برله خطاب ایلدی اذا کان الامر کذلك *(تعجب فتنه لکدر
بوزمانه * توشبدر ایرلار احوالی یمانه)* یعنی عجایب فتنه لی در
بزلارننك بوزمانمز ایرانلارننك حالی یماندر یعنی اصلا آنلارده غیرت
وکونچیلك یوقدر خاتونلارنی بازارلارغه وطویلارغه وبولوشلارغه
پرده سز رضا بولوب یبارر لار ویات ایرانلار ایله سوزلشورلار خصوصا
بولرننك بولغارننك برصبان طویی دیکان بیرامی واردر آنده خاتون

وقزلارنی طاغان آستی دیکان اورنلارغه یبارلار ویاش یکتلاری وقزلری
ننك وخاتونلاری ننك قولندن توتوب اوینارلار وغوغه های هوی ایله
اورانملر اوزره ایلانولادر ودخی شونده اوینانب شهوت طریقی ایله
توتقان خاتونلارننك قزلارینی نکاح برله آلورلار وقانده موسه خاتون ننك
قزنی آلماق بومحض حرامدر الله تعالی ننك لعنتی اول بیرامنی اوّل
قیلغوچی سینه اولشون آعزلرینه توفراق اولسون حلال دیو اعتقاد
ایلاکاملارکا *(دردمندی ایشت مندین نچه پند * بوسوزکا بولمدم
عامل اکرچند)* یعنی ای عقل ایاسی کمسنه مندین بر آز مونچه
اوکوت ونصیحت ایشتکل اکرچه بن اول سوزایله عمل قیلغوچی بولماسمه
آك اشتب اوکوت آلغیل اول اوکوتلار توبانده یاداولنسه کرکدر
*(زمانه خاتونی یولغه سالمق * ایر رآسان اول اشدین جنك قیلمق)*
یعنی بوزمانه ده خاتونلارنی طریق حقغه کوندرمك مشکلدر برقلغه نی
توقش برله آلماقدن *(اوزلماس سالمه نی بوینکغه سالمه * اکرچه
آلمه در رخساری آله)* یعنی آنداغ اولسه اوزلماس یبنی یوینکغه
سالمغیل اکرچه اول خاتون ننك یوزی آلمه یمشی کبی اولسه ده
آلماغیل ونکاح ایلامکل یعنی حاصل کلام برخاتون ناحرملره قاراغوچی
اولسه نه قدر کورکام یوزلك اولسه ده آلماغیل دیمکدر زیراکه اول
اوزنك اولکونچه بوینکنده اوزلمس یبدر سالمه دیدکی لفظننك
اوّلکسی یب معناسنده در لغت سمرقندور وایکنچیسی ترکیدر سالمقدن
مشتقدر کنایه در فاجره خاتوننی آلماس سزلقدن آلمه لفظیننك اوّلکسی
برمشهور یمش اسمیدر وایکنچسی فعل نهی در یعنی کورکام یوزلك ناحر
ملره باقاچی خاتوننی آلماغیل دیمکدر (قوله تعالی ولا تمدن عینیك الی
ما متعنا به ازواجا منهم زهرة الحیوة الدنیا)*(دمی عیشیکه بولغای آخری
سرد * آنی خوشلاب قبول ایتمه اوزون درد)* یعنی بر آز ترکلکننك
آخری صوقدر آندن مراد کورکام یوزلیك خاتوننی وناحرملردن یوزنی
قاچرمان خاتوننی آلوب آنك برله بر آز زمان ترکلیك ایلامکننك
آخری عذابدر بس آنی خوش کورب اوزنکا اوزنك اوزون قایغونی
آلماغیل زیراکه فاجره خاتون ننك قایغوسی دنیاده وآخرتده کوبدر
نتاککه پیغمبر علیه السلام ایدی حیله کار خاتونلرننك حیله سی قرق

ایرننك حیله‌سندن آرتقدر دیدی کنه پیغمبر علیه السلام ایدی
فتنه‌لارننك اولوغی کورکام خاتوندر یوزینی نامحرمدن قاچرمزدیدی
*(بالادیب سالماغیل جاننك بلاغه * بالابرله بولورسن مبتلاغه)*
یعنی بالالار واوغلانلر بولسون دیو یاوز خاتون آلوب جاننکنی بلالرغه
وقضالارغه سالماغیل زیراکه اوغلانلر اوچون یاوز خاتون شومغندن
کوب قضالارغه اوغرارسن بالا دیدکی لفظ ولد معناسنه‌در بلاغه
دیدکی قضا معناسنه‌در تأمل غفلتده قالماغیل *(مسلمان آل بولسه
آلمه الین * اکر آلسنك قبول ایتمه وبالین)* یعنی مسلمان
جماعتندن بولسنك آل رنکلی یاوز خاتون ننك قولندن آلماغیل وآنی
نکاح ایلامکل زیراکه آل نرسه ننك توسی اونکار واکر نکاح ایلاسنك
اول یاوز خاتون ننك کناهنی قبول ایلامه وآننك بوزوق فعللارینه
راضی اولمغیل زیراکه کناهده اورتاق اولورسن آل لفظی جماعت
معناسنه‌در عربی‌در آلمه لفظی فعل نهیدر ترکیدر الین لفظی لون
لردن برلوندر کنایه‌در کورکام یاوز فعللی خاتوندن وبال لفظی کناه
معناسنه‌در حاصل کلام بونچلاین یاوز خاتونی آلمق برله خدانك
رضالقی تابلماسدر نتاکه بیوردی *(قویب تنکری تعالی ننك
رضاسین * نچوك تندرقیلاوردین مدعاسن)* یعنی بونچلاین یاوز
خاتون آلوب تنکری تعالی ننك رضالقنی قویب اول خاتونغه بوین
سونب وآننك یاوز فعللارینه رضا اولوب نچوك آدمی دردینده
مسلمانم دیو دعوی قیلمق حاصل کلام یاوز خاتون ننك فعللارینه صبر
ایلمك مسلمانلق دکلدر بلکه آنی طلاق ایلمك فرضدر *(اکر بار
آلغانك ننك یخشی حالی * دیمه خاتون دیکل دین ننك کمالی)*
یعنی بالا وفرزند اوچون آلغان خاتوننك یخشی بولوب ایندکو
اولسه مثلا نامحرمدن یوزنی قاچرر بولسه وفرجنی زنادن صقلار بولسه
وبش وقت نمازنی اوتار بولسه وروزه‌سین توتار بولسه وجنابتدن
غسل قیلور اولسه وحیض ونفاس علمنی بلوب ایرینه خالص اعتقاد
ایله خدمت ایلسه آنچلاین خاتوننی خاتون دیو ذکر ایلاکل ایندکو
خاتون ننك صفاتنی بیان ایلاب بیوردیکه *(خوش اول زن بلمسه
بیهوده دیرنی * سچوك لفظی بلان شاد ایتسه ایرنی) * یعنی ایندکو

خاتون اولدرکه قایدمسز یات یورتلرغه بارمقنی بلمز بلکه تاتلی
تلی برله ایرنی شاد ایتاردیمکدر *(اکر اون یل ایوندہ بولمسه اون *
اونی چقمس آنی ایتورکابرکون)* یعنی ایندکو خاتون اولدرکه
اون یل مقداری ایرینك ایوندہ اشارغه اونی بولمسه آوازی چقمز آنی
کشیکا ایتورکا هیچ برکون حاصل کلام ایری ننك ایوندہ اون توز
بولمسه یات ایولرکا بارمیب ایتماس بنم ایرمننك اونی وتوزی یوق
دیماسدر بلکه ایری ننك فقیرلکنی ستر ایلار اون لفظینك اوّلکسی
عددن برعددر وایکنچیسی دقیق معناسنه در اونی دیدکی آواز
معناسنه در هر اوچوسی ترکیدر *(بلور ایر آلدیده دادك اوزینی *
واکر چه یوز تبسه قایتارمس یوزینی)* یعنی ایندکو خاتون اولدر
اوزی ننك حلال جفتی آلدیده کنیزك کبی حجتسز اطاعت ایلر اکرچه
ایری آنی یوزکره آیاق آستوندہ تیبکولاسه ده یوزینی قایتار یب
آچیغلانب ایرینه یوزنی چتماسدر دادك دیدکی کنیزك معناسنه در
خوارزم لغتیدر تبسه دیدکی بتقدیم التاء علی الباء تبماکدن
مشتقدر ترکیدر *(اکر اویسه کوزون کلفت بلان شوی * توروب
ایودین چقارغه ایلامس اوی)* ودخی ایندکو خاتون اولدرکه اکر
ایری آنك مشقت برله کوزنی اویوب وتیشوب آلسده ایری ننك
ایوندن یات انوکا چقارغه فکر ایلامسدر ویات ایرلارننك محبتنی
اکرنکلکا تورشورمسدر شوی دیدکی ایر معناسنه در کلفت ومشقت
معناسنه در اوی فکر معناسنه در *(سرین فاش ایلمس کرغمه بولسون *
اکر تیك بولسه ایتور بولسه بولسون)* ودخی ایندکو خاتون
اولدرکه ایرینك سرین فاش ایلامس نه قدر قایغوده بولسه ده واکر
یرا کو ایتسه سن تارلقه تورا سن دیکان کمسه کا ایتور بولسه بولسون
دیب آرتق سوز ایتماسدر *(اکر زن ننك مونکدیك بولسه حشتی
انی دیکل بو دنیانك بهشتی)* اکر بر خاتون ننك صناتی یوقار یده
ایتلکان شرطلر اونرینه اولسه آنچلاین خاتوننی بو دنیانك اوچماحی
دیو بلکل حشتی دیدکی لفظ حاء مهمله ایله وفتحی ایله صفات معناسنه در
عثمانیه لغتیدر وهم فارسیده واردر *(ایلکنیکا توشسه مونك اغ نازنین کل *
دیکل بوسنده در بوسنه من قل)* یعنی الله تعالی نصیب ایلاب بونچلاین

نازنین خاتون قولنکا توشسه ایتکل نه سر لرنك بار در اول خاتوندن
یاشرمکل ودخی اوبب وقوچوب من سننك قولنك وخدمتچنك من دیکل
بوسنده لفظی ننك اوّلکسی ترکی در بو اسم اشارتدر سنده منك
معناسنه در ترکیدر وایکنچیسی اوپمك معناسنه در فارسیدر دیکل
لفظی ننك فاعلی در حال اولوب توشدی یاکه هر ایکسی ترکیدر
وزن شعر اوچون تکرار اولندی یاکه نوچه تکرار اولدرکه بو اوصاف
ایله موصوف اولدقی خاتونغه کل امورنی توکیل ایلمك اوچوندر یاکه
بو نرسه سنکی وبو نرسه منکی دیو ایتماس اوچوندر *(سرای آخرت ننك
زادیدر اول * عنایت کلشنی ننك بادی در اول)* یعنی بو اوصاف
ایله موصوف اولنمش خاتون آخرت یورطی ننك آزوقی در ودخی
الله تعالی ننك یاردم یلیدر رحمت کلی اوزره بعضی نسخه لارده
کلشنی ننك یاغیدر اول نسخه اولی در عقل ایاسنه یاشرین دکلدر
حاصل کلام این کو خاتون بولمقی آخرت مرادلرنی تاپماقغه سبب
دیمکدر *(قارادیمه قراخوش فعل خونی * نکودرنی کوچه کورسه
نی کونی)* یعنی قچانکه خاتون آلمق تلاسنك صورتنی کوریب بو قرا
قزدر دیما کل بلکه قاراغیل آننك این کو خلقینه واین کو خلقی اولدر
کچوك واولوغ اوراملرنی کورمکان خاتون اولسون یعنی کنایه در اصلا
ایوندن چقمغان این کو خلقلی قزدر دیمکدر قارا لفظی ننك
اوّلکسی رنکلردن بر رنکدر وایکنچیسی امر حاضردر قرامقدن مشتقدر
نکو لفظی این کو معناسنه در نی کوچه نون نافیه اوچوندر کوچه کچك
اورامغه ایتورلر کوی لفظی ننك تصغیر یدر نی کونی دیدکی هم نافیه
اوچوندر کوی دیدکلری اولوغ اورامدر *(غنیمت کورتابلسه خلقی
خوش کور * بلادر جانونکا ماه سخن شور)* یعنی بایلق کورکل سنکا
بر خاتون تابلسه این کو خلقلی لکن اوزی صوقردر یعنی صوقر خاتون
بولدی دیب جزع وفزع ایلامکل بایلق ننك اولوشیدر زیراکه آچیغ
سوزلك کورکام خاتون جانونکا بلا وقضادر کور لفظیننك اوّلکسی امر
حاضردر ترکیدر وایکنچیسی صوقر معناسنه در فارسیدر سخن سوز
معناسنه در شور آچیغ تللی معناسنه در *(آقزور آقلغن کر کلسه ثلکا *
قزیل دیب آلماغیل بدخو قزایلکا)* یعنی آلدقی خاتوننك دایم

آقزوردبولسون آق لغنی اکر سننك برله تلکاکیلکانده آندن مرادسننك
برله شوزلشکانده کورکام وسچوك لفظنی آغزندین آقزیب چقاریب
سوزلاشسون دیماکدر ودخی سن قزیل یوزلی کورکام دیب یاوز
خلقلی قزنی قولغه آلماغیل دیتاکه یوقاریده بیانی کیچدی آقور لفظی
ظاهردر قزیل لفظی ننك اولکسی اونلاردن برلوندر وایکنچسی
ظاهردر تأمل *(یمان بولسه نعوذ بالله آندین * زیاندین اوزکا
تهیج کلماس یماندین)* یعنی آلنغی خاتوننك یاوز اولسه سغنورمز
الله غه اول یاوز خاتون شوملغندن آنچلاین خاتون زیان ویمانلقدن
اوزکا قولوندن کلماسدر *(یمان خاتون شیاطین قامچی سیدر * قولنك
باغلاغوچی ازغمچی سیدر)* یعنی یمان خاتون شیطانلر قامچسیدر
قولنکنی خدای تعالی ننك عبادتلرندن بغلاب کناه دریاسینه
جومدرغوچیدر حاصل کلام یمان خاتون الله تعالی ننك عبادتلرندن
قولنکنی باغلار آننك سببی ایله کناهلرغه چومارسن بس آنداغ اولسه
طلاق ایلامك فرضدر ازغمچی لفظی چومماق وغوطه اولماق معناسنه در
قاشقر خلقی ننك لغتیدر *(دوعالم ناری بولسه ناری کیتسون *
کوزنك کورمسکاشوم دیداری بتسون)* اذا کان الامر کذلك بویاوز
خاتون ایکی دنیاننك تموغی بولسه طلاق ایلا کل اول ایکی دنیاننك
تموغی سندن کتسون خلاص اولغیل سلامت اولمقنی اختیار ایلا کل
یوزینی کوزنك کورمسون یتسون بتسون دیو طلاق ایلکل تأمل شوم
یاوز معناسینه در دیدار یوز معناسنه در بتسون بتقدیم الباء علی
التاء بمعنی المعدوم بتسون باطسون معناسینه لغت اهلینه مخفی دکلدر
*(اکر اول کیتماسه سن کیت آلب باش *کوتاریب یورمکل تاغدین
آغر تاش)* یعنی اول یاوز خاتون اوزی کتمسه سن اوزنك باشنکنی
آلب کیتکل عزلت یولنی اختیار ایله زیراکه اوزنکا تاغدین آغر
تاشنی مراد آغر کناهلرنی یوکلاب یورمکل *(نکوذاتیغه ایدی بر نکو
خوی * ایررسن بو العجب منقاده عشوی)* یعنی بر ایندکو ذاتلی
خاتونغه بر ایندکو خلقلی کمسنه ایدی عجب سن ایرنکا بویینکنی
سونغوچی سن دیدی ایمشلرکم ایتکوچی حفصه بنت عمر ایدی حضرت
فاطمه غه ایدی یافاطمه سن عجب کوبراك ایرنکا بویون صونب

خدمت ایتارسن خاتونلرده سننك کبی ایرینه بویون سونغوچی
خاتونی کورمدیم دیدی فاطمه رضی الله عنها جواب بریب ایدیکه
*(دیدی قصدیم منك تنکریم رضاسی*بتراول اورتاده ایرمدعاسی)*
یعنی حضرت فاطمه ایدیکه منم خدمت ایتماکدن مراد و مقصودم تنکری
تعالی ننك رضالقیدر آننك رضالقی اوچون ایرمکا کوبراك خدمت
ایتارمن دیدی اول آراده تمام اولور ایرمننك دعوی قیلدقی نرسه‌سی
حاصل کلام فاطمه ایدی ایرمکا خدمت ایلامکم اول الله اوچوندر شوننك
حقنده ایرمننك دنیا و آخرت دعواسی تمام اولب مندین خوشنود اولور
دیدی *(ایکی طاعت میسر در بر اشده * نچوك سونمای بوین امر
ایلامشده)* یعنی فاطمه ایدی بر خدمت ایلامکمده ایکی طاعت ینکل
اوله‌در بر اش برله بری الله تعالی رضالقی وایکنچیسی ایریم ننك
شادلقیدر بس بر خدمت ایلامکم برله موندا غ اولوغ ثوابلار بولغاچ
نه اوچون بویون سونماس من الله تعالی بیوردقی امرنغه زیراکه الله
تعالی خاتونلارغه ایرینه بویون سونماقغه بیوردی دیدی (شیخ کامل
استمك وشریعتکا ایارمك حقنده)*(کیل ای صوفی امید ایتسنك
صفادین*قریش چقمه طریق مصطفی دین)*یعنی کیل کل ای صوفی
اولدوقی کمسنه الله تعالی ننك رحمتندن امید ایلاسنك پیغمبرمز ننك
یولندن چقماغیل پیغمبرمزننك یولی بو بابده اول ایدی مرشد امرندن
مرید چقمزلق ایدی سنده هم مرشد امرندن چقماغیل و همیشه مرشد
طلبنده اولغیل *(عمل قیل اتکا قیلمه عمل کا * توکل ایلکل عز وجل غه)*
یعنی سن پیغمبر یولنده اولسنك اوّل عمل قیلغل اخلاص برله عمل
قیلدقدن صنکره عمل کا تایانماغیل و آننك کوپلکنه آلدانماغیل و عملنی
قیلغاچ قبول اولمقنی خدای تعالی کا توکل ایلکل)*(عمل قیلمای صفا
بولماس کونکلده * آیا قسز هیچ کشی یورمدی یولده)* یعنی مجرد
ایمان کلتورمك برله الله تعالی ننك رضالقی وخوشنودلقی تابلماسدر
بلکه عمل ایلا کل زیرا که عمل ایلامیون کونکل لارده صفالق اولمز نتاکه
آیا قسز کمسنه ننك یولده یورمکا قادر اولمغانلغی کبی آنچلاین عملسز
کمسنه الله تعالی ساری سیر ایلمك ممکن دکلدر نتاکه بیوردی قچان
قولسز کشی بولغای شناور * شنارمن دیسه هیچ قیلمه باور)* یعنی

(شیخ کامل استمك وشریعتکا ایارمك حقنده)

قچانکه سنکا بر قولی یوق کمسنه صوده یوزارمن دیسه آننك صوده یوزارمن
دیکانینه اعتقاد ایلمه زیرا که قواسز یوزارمن دیمکی یالغاندر آنچلاین
بر کمسنه عمل سز الله تعالی کایقین وسیر ایلارمن دیسه یالغانچیدر اعتقاد
ایلمه آننك اوچون عمل قیلماقغه الله تعالی اوزی بیوردی البته اوزی
بیورغانیغه خلاف ایلامك لایق دکلدر شناورشین ننك کسری ایله
صوده یوزمك معناسنه در *(سالك در راه سنت راه عامه * بو یولدین
چقماغیل اوزکا مقامه)* یعنی طریقتکا سلوك ایلاسنك طریق
اعتدال ایله سلوك ایله اول طریق اعتدال اولدر سنت یولنده یورکوچی
کمسنه لر عوام الناسقه یول سالدیلر وکورکازدیلر آنی سواد اعظم
دیرلر اول یولدن اوزکا یولغه چقماغیل اهل سنت والجماعة نه دیدیلار
اعتقاده واعماله وافعاله آنلر طریقتچه اولغیل دیمکدر زیراکه
تصوف اهلی من دیب کی کر وهلر اون بشدر اون تورتی بالکلیه خطادر
مکر برسی سواد اعظم اوزره در آنی تصوف سنت دیرلر اوّلکسی
حروفیوندر اول ایکی نوع اوزره در برسی حروف الاصلی وبرسی حروف
الفرعی دیرلار اما حروف الاصلینی مذهب روشنی دیرلار وحروف
الفرعینی مذهب اوباشی دیرلر بونلرننك حالنی یوقاریده ناظم
رحمه الله بیان ایلدی بو ایکی مذهب ظاهرده اهل تصوف بولسه لرده
کافرلردر بونلرننك قانی ومالی حرب اهلی کبی اتفاق علما براه حلالدر
ایکنچیسی حبیبیه در آنلر برقوم در تصوف دعواسنی قیلورلر وایتورلرکه
قچان الله تعالی بر بنده سنی غایت سوسه خطابات الله آندن ساقط در
دیرلر حرام نرسه لر آنکا حلالدر دیرلر بونلر هم کافرلردر ودخی بو
مذهبکا ملاحدون هم دیرلر نتاك که ناظم رحمه الله کرامت بابنده ذکر
ایلدی اوچونچیسی اولیائیه در آنلر هم تصوف دعواسنی قیلورلر قچان
بر بنده اولیا اولسه اول کمسنه پیغمبردن ارتقدر دیرلر اما ذکرلرینی
جهر یه ایتورلر وغیری اورنلری شریعتکا موافقدر بونلر هم کافرلردر
بو ایکی مذهب چین وماچین شهرلرنده کوبدر تورتنچیسی شمراحیه در
آنلر هم بر قومدر ذکر مجلس لرنده بارابان ودف وقوبز چالورلر
وخاتونلرینی غیر کمسنه کا اول مجلسده جماع قیلدررلر وایتورلر
خاتونلر اوجماع سچاکیدر ساچاکنی قوناقغه ایسلاندرمك کرك دیرلر

بونلر هم کافرلردر اگرچه قرآن اوقسالرده بشنچیسی اباحیه‌در آنلر
هم تصوف دعواسنی قیلورلار وایتورلرکه بزلر بر سلسله‌ده وشجره‌ده
اولساق بری برمز ننك مالی بر یرمزکا حلالدر وصورامین آلساقده
هم جایز در دیرلار وبکرلی قزلرنی اوّل کیاوکا برمسدن بورون
شیخ لرینك قوینننه یابوب اوّل اول فزغه جماع ایلامین کیاو آلماسدر
بونچلاین مذهبلر اصفهان وقاراقوم شهرلرنده کوبدر بونلر هم کافرلردر
اگرچه الله تعالی نی بر بلوب پیغمبرنی حق بلسه‌لرده آلتنچیسی حلالیه‌در
آنلر هم تصوف دعواسنی قیلورلر وایتورلرکه ذکر مریدلرنی خداغه
عشق ایلمك اوچون طنبور حلالدر الله تعالی حضرتی اوزی هم اویون
آوازینی سوار دیرلر ودخی اول امرده نه حرکت وکسب ایلاسه اوچدن
برینی شیخ لرکا بیرمك فرضدر دیرلر بونلر اهل بدعتدر بونچلاین
مذهبلر یارکاند وقوقان واندجان شهرلرنده کوبدر وهم بلغار شهرینك
اطرافلرنده نامعلوم اورنلرده باردر یتنچیسی حلولیه‌در آنلر هم تصوف
دعواسنی قیلورلر وایتورلرکه کورکام یوزلی خاتونلر ویکتلر ایله
قوچاقلاب کوروشماك حلالدر دیرلر آندین صونکره قوللرینی چابب
رقص ایلارلر وایتورلرکه بونچلاین ایامك الله تعالی ننك صفتلرینندن
بر صفاتدر دیرلر بونلر هم کافرلردر ظاهرلرینده شهادتین اولسه‌ده
بونچلاین مذهب هند شهرلرنده کوب اولور سکزنچیسی حوریه‌در
آنلر حلولیه مذهبی کبیدر لکن آنلر ایتورلر بزلر ننك ذکر مجلسمزکا
حور قزلری کلور بزلر هوش سز اولورمز آنلر ایله جماع ایلرمز دیرلر
مجلس لرندن چقدوغندن صنکره غسل ایتمارلر ودخی ایتورلر الله
تعالی نی تانمق بزدن بولماسدر دیرلر زیرا که بز چلاین بنده‌لر قنده
الله تعالی نی تانمق دیب بوبیت نی ایتورلر (بیت) ترا تودانی
هرگز نتوان شناخت کس * ترندانند هر کس تودانی وبس * بونلر هم
اهل ضلالتدر تصوف دعواسنی قیلدوقلرینه اعتبار یوقدر توقزنچیسی
واقفیه‌در آنلر بر قوم در بر اورننی معین لب مسجد کبی قیلغانلردر
آنده طهارة آلوب کرورلر وبش وقت نمازنی اوتارلر آندن صنکره بر
خوب صورتلی قز اوغلاننی کلتورب محرابلرینه قویارلر دعا قیلدررلر
وبارچه قومماری اول قز اوغلان ننك یوزینه قاراب لا اله الا الله دیب

هوشسز بولورلر آنلرهم اهل بدعت وضلالتدر اونچیسی متجاهلدر
آنلر بر قوم در صوفیاری باشلرینه چالمه کیمزلر وایتورلر بزلرنك
صوفی اولغانمزنی هیچ کم بلماسون دیو کافرلر کیمنی کیارلار بونلر هم
اهل بدعتدر بو ایکی مذهب دامغان واستربان شهرلرینده در اون
برنچی متکاسله در آنلرهم تصوف دعواسنی قیلورلار بایلری تصوفلرینه
کرسه تلانچیلك ایلرلر وایتورلر که فقیر وفنالك یولی بودر دیرلر
اول بایلرنك مالنی طالاب آلورلار بونلر هم اهل بدعت در بونچلاین
مذهب بش بالغ شهرنده کوبدر اون ایکنچیسی الهامیه در آنلار هم بر
قومدر تصوف دعواسنی قیلورلر وایتورلر علم لك اوکرانمك و قرآن
اوقومق کرکمز بلکه بزلره معمول بیت لر وحکمتلردر دیرلر بونلار
هم اهل ضلالتدر اون اوچونچیسی سوفسطائیه در آنلار بر قومدر حقایق
الاشیا کا انکار ایدرلر وتصوف دعواسنی قیلورلر کرامت اولیا کورنسه ده
حقیقت دکلدر دیرلار بونلر هم اهل بدعتلر در بونلر مذهبی بو زمانده
بیك آزدر اوّل زمانده اسکندریه ده کوب ایردی اون تورتنچیسی
ادعائیه آنلر بر قومدر صوفیلق دعواسنی قیلورلر وایتورلر بزلر
شوندق مقاملره یتدك وشوندق شیخ دن سلسله اولوب کمالات تابدوق
دیرلار مال اوچون شیخلق دعواسنی قیلورلر وزینت دنیانك انواعی
ایله موصوفلردر سودکلری بایلردر وقاچدقلری فقیرلردر وتللاری
یالغان وغیبتدن بیزمازلار ودخی ایتورلر مرشدلر بدعت اشنی
اشلاسه ده ویالغان سوز سوزلاسه ده اعتبار یوقدر زیرا که اول مست در
مریدلر حالنی تجربه قلمق اوچون قیلوردیرلار بونلار هم ملاحده
مذهبنه توغریدر اهل ضلالتدر (پس بو ایتلکان اون تورت کروهلرده
خارق عادت کورنسه ده استدراجدر یامعونتدر بونلرنك کشفینه
آلدانماغیل اون بشنچی سنیه در آنلر اهل حقلردر نتاکه ناظم رحمة
الله علیه نك کتابنده یازلمشدر اوزکا کتابلرده هم مذکوردر آنی
بیان ایلامك حاجت دکل حاجت اولسه کتابلره باقنك اما بلکه سن طریق
اعتدال سلوك ایلکل یاد اولنمش مذهبلردن ساقلانغیل دیمکدر اما
تصوف سنت نك تعریفلری بو ابیاتده یاد اولنمشدر (بیت) تصوف در
رزائیل دن تجلی * صفات مرضیه برله تجلی * توکلدر رضا زهد تعفف *

حقیقتده

(بیان مذهب ملاحده که بیوم و غیره هم اولکلر اهل ضلالتدر)

حقیقتنده بودر علم تصوف * تصوف صایلورمی رقص دوران * نه مزیه
حرمتنده اولمه حیران) * یازار تاتار خانیه مفصل * سماع وعظ احوالن مبلل) *
*(سماع وعظ قرآن مستحبدر * ریاسز سمعه سزامز عجبدر) * تغنی ننك
سماعیدر محرم * بوسوز معلوم جمله اهل عالم) * نتیجه سد قیل باب
سماعی * خلاف شرع راهه اولمه ساعی * مشایخدن جنیدرحمه الله * سماعه
توبه قیلدی اولدی آکاه * مریدصادق اول اوچون صبح صادق * کیدر
مهر نکله ظلمات سرادق * نه بولدنك بزکای دده دبنکده * بوهای هوی
ایله دور فلکده * ندوردف صدای نای اونندن * دینی یقدنك بوننك
امثالی شردن * یلان جدی مریدنك آه واهی * اوتوز یل غیبتندن چوق
کناهی * کل اولمه صوفیا جرار جاهل * جهالتدن بلاسیمم هل هائل * دیمش
یوسف زلیخه سنده جامی * طریقت اهلی ننك اول نیك نامی * مکن با
صوفیان خام یاری * که باشدر حارحامان خام کاری * طریق بحقه کاریرا
ندانند * بجای ازمیوه باعث فشانند * زاصل خویش آن میوه بریده *
نماند قیامت نارسیده * کریم النفس بر اهل حاله * کمنك وار در مجالی
قیل وقاله * بایزید ولی معروف کرخی * سلاطین مشایخ مثل باخی *
دیمش مرحوم قاضی زاده ظاهر * صلاح عامله عالمده ماهر * چالش لب
اهلینه آلدانمه قشره * سری معرفتدن قالمه طشره * رسوم عادتیله اولمه
مغرور * مجرد هارق ایله اولمه مسرور * بلی تاج خرقه مسواك هوادن *
عرفن اصلاح نفس اولدی قهودن * آلارننك چوغی صورت اوغرسیدر *
کیان یوقدر که کسوه اوغرسیدر * کوروب هر اهل رزقنك کسوتننی *
اینانمانك بلمادن ماهیتنی * صقن صانمه یمازصوفی صوغانی * قابوغن
دخی قویمازبولسه آنی * بوقوم اچنده کوبدر ربل مرائی * اوزادر
طیلسانی ریدائی * حذرایت کتمادن راه ضلاله * سلوك ایله طریق
اعتداله * کشی بر یول ایله اولماز خدای * مکر ایده رسوله اقتدای *
ولی اولان اولور فقه ایله موصوف * ایده نهی منکر امر معروف * دلیل
اولور صراط مستقیمه * طبیب اولور کناهکار سقیمه * که بونده اولدی
بنم مدامم * که حسن الاختتام اهتمامم *(دیمه توتدیم فلان بزرك اشنی *
قویه کورمه نبی ننك قیلمشینی * یعنی قچانکه سلوك ایلاب توغری
یولغه قدم اورسنك تفاخر ایلامکل وایتماکل فلانچه اولوغ ثوابلی عملر

اشلادیم دیماکل بلکه اشلامك قصدندهاولغیل ونه که پیغمبر علیه السلام
اشلادی اول اشنی قویماغیل *(اوشال بزرك که صاحب همتی در * رسول
الله ننك خاص امتی در) * یعنی اوشال اولوغ کمسنه آندن مراد شیخ
اولدقی کمسنه همت ایاسی اوله وطمع کار اولمیه آنچلاین کمسنه
پیغمبرننك خاص امتی در فی الجمله بدعت ایلان موصوف اولمیان
شیخ رسول الله ننك خاص امتی دردیمکدر *(پیغمبر قیلغانیدین
قیلمغای تاش * اکرچندیکه بولسه کوز بیله قاش) * یعنی صاحب
همت شیخ اولدر پیغمبر علیه السلام قیلغان اشدن طش اشلمز اکرچه
اول کوز بیله قاش آراسی کبی آز اولسه ده حاصل کلام صاحب همت
آز کناهلاردن هم صقلانور دیماکدر *(شریعت حکمی دین تشقی
ریاضت * ایماس طاعت قباحتدر قباحت * یعنی شریعت امرندن
طشره مشقت چکوب عبادت ایلامك طاعت دکلدر بلکه قبیح لکدر
نتاك که یوقاریده یازلمش مذهبلرنی کوردنك آندین اعتبار
ایلاکل *(عمل قیلماق اوچون کرسنك بویولده * کرکدر شمع علم
البته قولده) * یعنی طریقت یولینه کروب عمل قیلماق تلاسنك اوّل
سنکا فرضدر ضرورات دینیه قدری علملك اوکرانمك زیراکه علم
چراغی قولده اولماسه طریق قارانغولغندن قورتلمق محال درنته که
بیوردی *(قارانغوده قدم قویسنك یازارسن * اکرکوز بولماسه
یولدین آزارسن) * یعنی نتاك که برقارانغو کیچه دره یول یوروسنك
یانکلشورسن ودخی کوزی یوق کمسنه یولغه بارسه آزار آنچلاین نادانلق
ایله طریقتکا سلوك ایلاسه آزار یولدین چقب اهل جندن اولور
آخرتده زندیق اولوب دنیادن اوتار نعوذ بالله بس بو علم لك شك لی
اورنلاردن مریدنی ومرشدنی چقارر توغری یولغه واصل بولورغه علم لك
سبب درشول اجلدن حکایت لارده کلمشکه ایکی کمسنه بهاء الدین
حضرتلارینه کروب چوق روزکار خدمت ایلاب آداب طریقت
اوکراندیلر بری غایت دانشمند عالم ایردی وبری غایت نادان
ایردی القصه بونادن مرید مقام اولیاننك آلتی درجه سنی تابدی
واول عالم اوّلکی درجه دن اوزمدی کونلارده برکون بهاء الدین
حضرتلاری خاتونی بی بی سلیمه ایله برسوز توغروسنده اختلاف

ایلادی ار

(مهاجه بهاء الدین زنبك ایکی مریدی بنك مکالمه سی)

ایلدی لاراولسوزلاری بوایدی خاتون ایتور ایدی عالم کمسنه
دنیاننك خوبلغی وزیراکی دیب ایتورایدی ودخی الله تعالی قاشنده
یقین کمسنه دیرایدی بهاء الدین حضرتلاری ایتورایردی یوق آندا
دکل اخلاصلی نادان عالمدن آرتقدر دیرایدی کوره‌زمی سن بوایکی
مریدننك حالنی دیرایدی القصه بوایکی عزیز بوسوز برلان کوب
بختلارایلدیلار خاتون ایدی امر بولوره‌و ایکی مریدنی سنایالم
دیدی شیخ حضرتلاری بولوردیدی قچان اولکون کیچ بولوب تون
یاریمنده بوخاتون خواجه بهاء الدین قاتندن چقدی اول مریدلارننك
خلوت مقامینه واردی اول نادان مریدننك خانقاسینه واردی اچرو
کردی سلام بیردی نادان مرید ایدی سن کم سن دیدی خاتون
ایدی بن جبرائیلم بن سنکا وحی کتوردیم پیغمبر اولدنك دیدی
بواحمق نادان آلدانب قالدی آندن چقب عالم مریدننك خانقاسینه
کریب سلام بیردی مرید ایدی سن کم سن دیدی خاتون ایدی
من جبرائیلم دیدی سنکا وحی کلتوردیم دیدی اول عالم بوآیتنی
اوقدی (ما کان ابا احد من رجالکم ولکن رسول الله وخاتم النبیین)
دیدی قلچنی قولیغه آلدی پیغمبرمزدین صونك جبرائیل هیچ برکشی
برله سوزلشماس شیطان سن دیدی قلچ برله اورغه قصد ایلدی آنچه
خاتون قاچب طشقه چقدی مرید قواچقدی آنچه ده مریدکا خواجه بهاء
الدین ملاقات اولدی ایدی (صدق قول رسوله الکریم ونحن علی
ذلك عن الشاهدین انه قال علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل) یامرید
اول بنم خاتونمدردیدی قوماغیل سزلرنی تجریبه اوچون یباریب
ایدك دیدی آخری اول نادان مریدحالندن یازیب هلاك بولدی
بوعالم مریدمرتبه‌سی آرتوب کمالات تابدی *(ایر رچونکه عجایب
پرخطر راه * قدم قویشنك آننك آستنده درچاه) * یعنی طریقت یولی
عجایب تولوغ خطرلی یولدر آیاق قویشنك آستونده قنوغلاری
کوبدر اما اول خطرلارنی بیان ایلمك ممکن اولمس بعض سی قلبیدر
وبعضیسی حسی دربارونی ذکر ایلمك ایله کتاب اوزون بولور زیرا
که علمی اولمین طریقتغه کردوکی کمسنه یولننك بوزوقنی وتوزکنی
بلمزدرنته که بیوردی *(توزوك یول دیب قدم اوتر وصالور سن *

قنوغغه توشکاننك تویمای قالورسن)* یعنی سن علمك اولماین
بر یولنی کوررسن بو یول توزوك یول ایرمش دیو اقدام ایلاب
آیاق قویارصن بناکاه قنوغغه توشوب هلاك اولن قنکنی تویمای
قالورسن یعنی مذکور اون دورت یول ننك برینه کریب جهنم
قنوغینه توشکاننکنی بلمزسن علمك اولوغ آلت اولدی *(کوزنك
بولماسه ای عقل خوش یار * عصا کش سز قدم هیچ قویمه زنهار)*
یعنی کوزنك بولماسه ای عقل ایاسی قرنداش اولغان یار طیاق ایله
یتلاکلا کوچی اولسه آیاقنکنی یولغه قویمه زنهار آندین مراد علمك
سز طریقت یولینه اقدام ایلامکل سوءال علمك ننك نوعی کوبدر
آننك بارونی اوکرانمك بنده لارکا مشکلدر وآنداق اولسه علم اوکرانه
تورغاچ اجل یتب طریقتکا کرمکدن محروم ایلر بس علم اکننك چیکی
وحدی یوقدر دیکان کمسنه کا جواب بریب ایدی *(اکر عالم سوزون
خوب توتسه عامل * آنی عامی دیمه دی مرد کامل)* یعنی بالکلیه مجموع
علمنی بلمك فرض دکلدر زیرا که عمل قیلغوچی نادان عالملر سوزون
خوب توتسه آنلر ایتکان سوزنی منك جان ایله قبول ایلسه رسول
اکرم آنی نادان عامی دیب ایتمدی بلکه آنی کامل ایردیب مدح
ایلدی *(دیانت پیغمبردر علم عقاید * طامورسز شاخه صو بیرمك
نه فائده)*یعنی دین اسلام ننك تامری عقاید علمکی بیله والله تعالی
ننك ذاتیه وثبوتیه وسلبیه صفتلرینی بلمك ولایقسز صفتلاردن
پاکلامك نتاك ناظم کتابننك اوّلنده ذکر ایلدی شول اسلو بچه بیله لار
زیراکه عقاید بلماین طریقتکا کرمکننك مثالی اولدر طامری یوق
بوطاقنی اوسسون دیب صو برله سوغارمق کبیدر نتاك آنکا صو
بیرمك ضایع در آنچلاین عقاید سنیه بلمکان کمسنه ننك طریقتکا
کرمکی ضایع در اکرچه منك یل عمل ایلاسه ده بارچه سی هباء اولور
پیغمبر طامر معناسنه در شاخ بوطاق معناسنه در هر ایکسی فارسیدر *(اودر
جاهل بلوب مرشد اوزینی * قولاقغه آلمغای عالم سوزینی)* یعنی
نادان اولدرکه اوزنی اوزی مرشد بلوب عالملر سوزنی قولاقغه
آلمغای عالملرنی دوشمان توتار اوزی بلدکی نرسه لار برله بار رلار
اصلا اعتبار ایلامزلار *(ومحکم توب شجرننك شاهی اعمال * لباسی

بولدی تقوی میوه‌سی حال)* یعنی محکم توبلی یغاچننك آندن مراد ایماندر بوتاقی اعمال صالحه‌در وکیومی حرامدلاردن وشبه‌لردن صقلانمقدر دیمش علم حالدن مراد علم تصوفدر مرشد کامل نك تربیه‌سنده اولوب حال قلب وحال اعمال وجوارحدر اکن مرشد کاملنی ناظم رحمه‌الله بیان ایلاب یوقاریده یاداولندی اما آنچلاین مرشدننك تابلماقی کبریت احمردر *(عجب اصلی که فرعی فی السماءدر * چقار رهادی علم رهنمادر)* یعنی اول ایمان عجب بر طامردر آننك بوتاقی کوکده‌در آنندن مراد ایمان کلتوریب عملارایلاب اهل طریقه سلوك ایلمك ایله‌حق جانبنه‌تارتاماقدر اول تارتلماقنی چقارغوچی یول کورکازکوچی وکوندرکوچی مرشد عالمدر بس معلوم اولندی مرشد سز الله تعالی نی تابمق مشکلدر *(بدون علم اکر قویسنك آنکاپای * تایب کتسك سننك احوالنکاوای)* یعنی علم لسکدن غیری اول طریقتکا آیاق قویسنك آیلق قویدوقدن صونکره تایب یقلسنك سننك احوالارنکا حسرة واوکونچدر فی الجمله علم لك بوطریقتده آلت لارننك اولوغیدر *(ایلکاکادا من هادی علم آل * چقب شاید یکایسن میوهٔ حال)* یعنی اوّل قولنکا کوندرکوچی مرشد عالمننك ایتاکنی توتقل کوکا چقب شاید علم حال یمشندن یمکای سن حاصل کلام اوّل طریقتکا کرکا تلاسنك کوندرکوچی شیخکا النکنی بیرکل آندین صونك الله تعالی یه یقین تجلیات وکشوفات مقامنی تابقای سن دیمکدر دامن هادی ننك اضافه‌سی من قبیل اضافة الصفة الی الموصوف در واضافهٔ میوهٔ حال من قبیل لجن الماءدر *(عجبدر یرده‌کی تورغان عمی غنه *اوزاتور ایلکین اسمار سماعه)* یعنی عجبدر یراداکی تورغان صوقرغه قولنی صوزب کوکداکی یمشنی طلب ایلار یعنی نادانلق ایله طریقت کاکروب تجلیات وکشوفات مقامنی تابب الله تعالی یه یقین اولمقنی استار یاخود تأویل بودرکه عجبدیرده کی صوقرعه آندن مراد براکو تجلیات وکشوفات مقامنه یتوشمشدر کوکداکی یمشنی آلماغه فول صوزار آندن مراد کوکداکی عجبلرنی بلب تررمال بوکه اوزی ظاهرکوزی ایله کورمکاندر بس بوایکی تأویلده عجب لفظنی اوّلسکی تأویلچه ذم دروایکنچی تأویلچه عجب

تمدیع در تأمل ایلیه سن *(ضعیفی ایسدی فقه ضروری * میسر در
آنکا طاعت سروی)* یعنی برضعیف العقل بخت ایلایوب ایتسه که
علم الفقه نی بامکان کمسنه کا ونه که دین کا محتاج اولغان علم لك لاردن
وار در آنی بامکان کمسنه لار طاعت وعبادت ایلسه شاید که حق تعالی
حضرتنی تابمق سهلدر دیکان کمسنه کا جواب بر یب بیوردیکه *(اوقی
بلماسه ظاهر لفظ قرآن * نچوك تفسیر نی بلکای اول انسان)* یعنی بر
نادان قرآن ننك ظاهر لفظ لرینی واداء حروفلرینی بلمسه قیاس
ایله که اول کمسنه نچوك معنای قرآن نی بیلب آننك ایله عامل اولوب
طریقت کا سلوك ایلاب هلاکت ورطه سندن اوزنی اوزی قوتقارر
بو ظاهر در آنچلاین مرشد خلایق لارنی قچان توغری یولغه کونده رر
بو بیت اشارت ایلدیکه علم تجوید ننك وجوبنه *(اکر معزین
آلبتدر مرد ظاهر * نچوك قالدی کورنمای قشر ظاهر)* یعنی بر اکو
قرآن ننك یلکنی بلسه نچوك آننك ظاهرنده قابقی کورنمای قالسون
البته کورنسه کرك در حاصل کلام بر اکو قرآن ننك معنالارینی بلسه
حقیقت ایله مجازنی آنکلاسه وسبب نزول لارینی وناسخ منسوخلرنی
آنکلاسه آنچلاین عالم کمسنه کا نچوك قرآن ننك ظاهری بلنماین
قالسون یعنی قالماسدر بو بیت اشارت در علم نحو وعلم بیان وعلم
معان ننك واجبنه زیرا که آنلار اولماین حقایق قرآننی آنکلاب اولماسدر
زیرا که بونلر آلت لاردر *(ایر ردین علمی چون زردالو ای دوست *
ملنددر آننك هم معزی هم پوست)* بس موندا غ اولسه دین علم
لکلاری فقه در آنی بلکان کمسنه ننك مثالی آندغدر اوروك یمشنی
قولغه آلمق کبی در نچوك کم آننك ایلکی وقایقی لن تلیدر آنچلاین
بر مرشد کامل الفقه ایله موصوف اولوب حقایق قرآنی آنکلاسه آنچلاین
مرشد ننك ظاهری وباطنی مریدلارکا فایدالیدر دیما کدر زرا ننك
ضمه سی ایلان وارننك سکونی ایله بر یمش در قوبان بوزطنده کوب
اولور یومرقه دن کچرك در ترکمان خلقی اوروك دیرلار بلغارده آنچلاین
یمش یوقدر اما اوروك ننك قابقنی آشارلار وهم اچنده کی سونکاکنی
یاریب آنده هم دوشی اولور غایت لن تلیدر تأمل *(برادرلار بودر
بو قلننك عرضی * ولی بولغای موقیلغان ترك فرضی)* یعنی ای مجلسده

حاضر اولغوچی قرندشلر بو الله یارلنك یوقاریده ایتدکی مثللار
ندن مقصودی اولدورکه براکو مرشد اولورمو فرض لردن بر فرض نی
قویسه زیراکه آنچلاین نادان اولماقی ترك فرضدر زیراکه علم لك
اوکرانمك هر مسلم و مسلمه کا فرض ایردی بس آندن اغ فرضلرنی قویسه
تحقیق مرشد دکلدر همان هرزه کوی در اوزنی صقلای آلمغان احمقدر
قدیمه اولدیکه مریدلارنی هلاکت پله سندن چقاره بس هر ایکسی
هلاکلك در *(ایر رفقه ضروری فرض عینی * یماندر طرفه نادانلیغ ننك
شینی)*(بو ترك اوزره بولور ترك فرایض * نچوك بولغای ولی تانکلا
عرایض)* یعنی بو علم فقه نی اوکرانمای قویماق فرض قویماقدر
بس آندن اغ اولسه نچوك اول اولیا اولاو مرشد اولوب خلایقنی توغری
یولغه کوندره تنکلاغل واشتکل بو مقصودلارنی حاصل کلام علم فقه نی
اوکرانمای قویمق بارچه فرضلرنی قویماقلقغه اشارتدر *(اکر اول
بلماسه علم عقایدی * بولور اول اکبر آثامه عایدی)* یعنی اول مرشد
اولدقی کمسنه علم عقایدنی یعنی اهل سنت وجماعت اعتقاد ایلدکی
نرسه لارنی بلماسه اولوغ کناهکار اولوب کفرلك کا قایتور بس معلوم
بلغارنك نمرصون دیدکی توابعنده بر جماعة واردر مرشدلری نادانلر
ضروریات دین نی بلمزلار آنلرنك مرشدلرینه و مریدلرینه اوکونچلر
*(آننکدیك تلبه کسدین ای نکوذات * ولی بلمنك اکر کورسنك
کشوفات)* یعنی آنچلاین مرشد دعواسنی قیلدقی احمقدن ای
ایندکو ذاتلی کمسنه ولی و مرشد دیب بلمه اکرچه آنده کرامت و خوارق
عادت لارکورسنکزده ولی دکلدر بلکه معونت در یا استدراج در تلبه
بفتح التاء بمعنی احمق علی لغة الهندیه والعثمانیة تأمل بو بیتده اشارة
خفیه واردر من قبیل تعلق الشیء بامتناع متعلقه من قبیل (قوله تعالی
لا یدخلون الجنة حتی یلج الجمل فی سم الخیاط) تأمل ولا تبقی فی الغفلة
فانه الذ من العسل *(یومب کوز او یقوده کورکان بیلان کس * ولی
بلماس آنی مرد سخن رس)* یعنی آنچلاین نادان شیخ جیب مراقبه یه
وارب کوزون یومب یوقلاب کوردکی نرسه لارنی وآنده کورب
خبرلار بیرمکنی ولی مرشد بلمز در سوزننك حقیقتنه ایردکی کمسنه
یعنی آکاه اولغیل اولیالارننك برقاعده مشهوره لاری واردر چانکه

آنلارده برامر عظیم اولسه یاکه مریدنك حالنی آنکلامق ثلاسه‌لار
حق تعالی حضرتلارینه توجه ایدارلار باشنی توبان قویوب وکوزلارنی
یوموب بر حیل زمان تورلار آنده الله تعالی حضرتلاری آنلاره حاللر
معلوم ایلار کشوفات وتجلیات‌لار حاصل اولور آندین صونکره خبر
بیررلر بونچلاین حالنی برنادان مرشد سنکا خبرلار ویرسه آنی اولیادیو
ایتماکل ای عزیزمن عزیزه آنکلاکه بونچلاین اش وجیب مراقبه‌یه
وارمق دیدکلری یوقاریده یاداولنمش اون تورت مذهبلرده هم
اولسه کرك لکن سن آنچلاین اشلره آلدانماغیل بلکه سنکا ناظم
رحمة الله علیه بیوردی مرشدلار بیاننده آنی آنکلاب متشرع عالم
اولدقی شیخکا اقدام ایله *(بوکورمکدین اوزین بلسه زیاده * دیکل
آطدین توشوب بولدی پیاده)* یعنی اول جیب مراقبه‌یه واردقی کمسنه
آنده کوردکی عجایب وغرایبلرنی اوزنی آرتق کورب وتکبرلیك
ایلاسه وآنداغی حالالارنی هرکم کا سوزلاسه تحقیق ایتکل آطندین
توشوب بیاغ اولدی یعنی مرتبه سندن توشوب مردود اولدی *(بورنغی
حالیدین قیلدی تنزل * توشار سرکشلی قلننك بو بنیغه غل)*
یعنی اوجیب مراقیبه واریب اوزحالنه غرور اولدقی کمسنه اوّلکی
مرتبه سندن وحالندن توشدی شیطانلر وجنلر کر وهندن اولدی واهل
کبردن اولدی آنچلاین سرکشلی قلننك بو ینیغه بوغاو وزنجیرلار
توشب تموغده اولوردیمکدر یاخود تأویل بودر آنچلاین حالنی سوزلب
تفاخر قیلدقی کمسنه‌ننك همت قولینه بوغاولر وزنجیرلر اورولوب
الله تعالی نی ایکنچی مرتبه استاب اول مقامه ایرشمزدر *(نی یخشی یار
اوزین بلسه کناهکار * بولور کورکان شاری قورقنچی بسیار)* اکرچه
بولسه کوب پنهان سجودی * کورنماس ذره‌چه عارف وجودی)* یعنی
اول جیب مراقبه‌ده کوردکی نرسه‌سی برله اوزنی زیاده کوردکی کمسنه
ننك اکرچه یاشرون الله تعالی حضرتینه سجده ایلسه‌ده آندن کورنماسدر
عارف بالله اولماقی ننك اثری وبارلغی یاکه لفظ بولسه ضمیری عقاید
بلمکان قضیه‌کا راجع اولسه‌ده جایزدر لکن تفکیك ضمیردر لکن اهل بلغاء
فاشنده مکروهدر تأمل *(رضاء حق آننك مقصودی بولسه * حیاوعلم
حلم جودی بولسه)* یعنی اول مرشد اولدقی کمسنه‌ننك قصد قیلدقی

نرسه‌سی حق تعالی ننك رضالقی اولسه اویاتلیغ وعالم ویوانش لق
ویومارت بولسه بو بیت مبتدا حکمنده‌در *(آننك اخلاصی قل لق
بولسه وبس * ریادین بولمسه کونکلده برحس)* یعنی اول مرشد
اولدقی کمسه‌ننك دایم عبادت ایلمکی اخلاص اوزاربه اولسه اوزکا
بولمسه ودخی ریا عجب ونه اخلاق ذمیمه‌لر واردر آنلردن کونکلنده
برچوب قدری اولمسه حقیقت مرشد اولدر وبو سبیل اوزره مبتدانك
خبری محذوفدر حس خاء موحده ایله چوب چار معناسنه‌در فارسیه‌در تأمل
*(جمع اشلارین سالسه خداغه * قولن تاپشورسه اول هادی رضاغه)*
یعنی اول مرشد اولدقی کمسنه بارچه اشلرنی واعمالرنی خداغه
سالسه ودخی قولنی کوندرکوچی شیخکا طاپشورسه آندن مراد
مشایخلردن برمشایخقه کریب تربیه تابب آندن رخصت آلغان اولسه
ودخی تورت سلسله‌ننك برینه موافق اولسه دیمکدر *(حکایت
شیخ حسن بصری)*(امام اهل سنت شیخ بصری * امید اولدرکه جنت
بولسه قصری)* یعنی اهل سنت وجماعت ننك امامی حسن بصری
رحمة الله علیه‌دن امید اولدرکه اوجماح آننك سرای اولمق زیراکه
تابعین لرننك اولوغی ایردی علم تصوفده قطب الاقطاب ایدی
*(آننك بارایدی برعامی مریدی * ولکن تنده ایدی کشف ودیدی)*
یعنی حکایتده کتورمشلرکه حسن بصری ننك برنادان مریدی وار
ایدی نادان اولسه‌ده شیخ خدمتنده تورروب کشف وکورمك حالنری
وارایدی یعنی برآز کرامتدن اثری وارایدی ایمشلر اول مریدننك
اسمی عبدالله آتلیغ ایردی وبعضیلری ایمشلر علی آتلیغ ایردی اول
مریدی حسن بصریده ترب خدمت ایلاب آداب طریقت اوکورنور
ایدی *(مریدی کلمادی برنچه ایلم * اوزی تابدی آنی اول شیخ
الاسلام)* یعنی اول مرید برنچه کون شیخ حسن بصری مجلسندن
یوق بولب خدمتنه کلمدی آخر شیخ حسن بصری حضرتلری اوزی
ازلاب تابدی *(دیدی اول عامی نی قلمق اوچون آل * منکا اسرارنك
آیغیل ای نکو حال)* یعنی حسن بصری حضرتلری اول نادان مریدنی
ارخاء عنان ایلاب غرور لقغه صالور اوچون ایدی ای این کو حاللی
یانه اوچون برننك مجلسمزکا کلمدنك شایدکه کلما کاننکز اولدر

(حکایت شیخ حسن بصری رحمه الله تعالی)

الله تعالی یه یقین اولغانسز آندا اغ اولسه‌ده بن غریب‌لرنی آرتقه
کورمینچه بزاز کشوفات سرلرنکدن ایتسنك عجب بخشی بولور
ایدی دیدی آل لفظی ترکی لغتنده تورت معنا اوزارینه‌در برسی
کذب معناسنه‌در ایکنچیسی صیغهٔ امردر اوچونچیسی غرور لقدر
تورتنچیسی لونلردن بر لونه‌در بو اورنده غرور معناسی مراددر *(دیدی
هرکاه که خفتن کلسه قرشی * بتارمن لحظه‌ده ایوان عرشی)* یعنی اول نادان
مریدنك حسن بصری حضرتلرینك غرور لقنه صالب صوردقنی بلمدی
ایدی یا حضرت عجب سرلر باشمه اوغرادی چون کیچ یسیغ نمازینك
وقتی کلسه بر صولوده عرش رحمانغه بارر من دیدی *(ملائکدك
بولوب عرش اچره ممتان * خدا برله اوزن شب ایتارمن راز)* یعنی
عرشکا بارد قمده فرشته‌لر جمله‌سنین اولوب حق تعالی ننك اوزی برله
اوزون تونلرنی سرلشوچقارمن دیدی شیخ حسن بصری بوسوزنی ایشتب
جواب ایدی *(دیدی بارسنك اوشبل منزلکا چون باد * بو مسکین
آتنی هم ایلکل یاد)* یعنی حسن بصری ایدی ای فلان اکر سن اول
عرش دیکان اورنغه یلکبی بارسنك بو مسکین حسننی هم یاد
ایلکل یعنی حسن دیب منم اسمم‌نی اول اورنده ذکر ایلکل دیدی
*(ینه کیچه‌که اول منزلکا یتدی * حسن آتین تایکاجاری ایتدی)*
یعنی ینه بر کیچ اول مریدعرش دیکان اورنغه یتدی فی الحال حسن
بصری ننك مبارك اسمنی حسن دیو یورتدی *(بوز ولغان کوردی
عرش دلکشاین * نجاست خانه‌سنده کوردی جاین)* یعنی قچانکه اول
اول مریدکونکلنده کشف اولب کورندوکی اورنده حسن دیو ذکر
ایلکاچ مستراحده کوردی یعنی کوزنی آچب قارادیکه اورننی طهارت
خانه‌ده کوردی *(یقین بلدی موبی شیطان قیلب کید * قیلور
ایرکان آنی هر کیچه‌سی صید)* یعنی مریدبو حالنی کورکاچ شکسز
بلدیکه بو اشنی شیطان حیله ایله آولاب قولینه توشمش‌نی بلدی بو
مریدکا بو حالننك بولمغی علم‌لك یوق لغندن اولدی *(انابت
قیلدی بار یب قایته باشدین * میسر ایتدی علم آتلیغ قو یاشدین)*
یعنی کیرو قایتوب شیخ حسن بصری ننك مجلسینه باردی ذکرنی اوّلکی
تلقین دن باشلاب علم فقه‌نی استامکا شروع ایلدی بعد از زمان الله تعالی

آنکا علم الك قو یاشنی سهل ایلدی کیرو مقامینه بنب کمالات تابدی
*(بوزار باطلنی توز عالم ننك آتی * فکیف اول بیرده حاضر بولسه ذاتی)*
یعنی بس اذا کان الامر کذالك بوزق اشنی این کو عالملر ننك اسمی
بوزار وحراب ایلر نتاك که حسن بصری ننك اسمی بوزدی بس نتاك
اوله که اول باطل اورنده اول عالم ننك ذاتی اولمق کورمز می سن
شیخ ویس القرنی حضرتی ننك طیاقی شیطان لعین نی قاچردقی کبی
ایمشلر فخر رازی حضرتلری حق تعالی ننك وحدانیتنه ووجودینه منك
ادلهٔ عقلیه تخرج ایلدی روزکاردن صونکره آنکا اجل جامنی صونماق
اوچون عزرائیل علیه السلام کلدی شول وقتده ابلیس لعین کلدی ایدی
یا فخر رازی صانع عالم ننك وجودینه ادلهٔ عقلیه ایلامش سن هنر نکنی
کوستردیدی فی الحال بحث ایلمك قصدنده اولدیلر فخر رازی
هر تورلك ادلهٔ عقلیه کوستردی تامنك ادلهٔ عقلیه تمام اولانچه ابلیس
لعین هر بر ادله سینه منك تورلی جواب بیریب صانع عالمنی نفی
ایلدی فخر رازی حضرتلری عاجزلق بابنده اولب قالدی بس شول زمان
فخر رازی اوغلینه ایدی بارغیل ویس نی آلب کلکل آننك الله تعالی
قاتنده آب روی بزدن آرتقدردیدی بس اوغلی ویس قاتینه کلدی
قصه نی باشدن آیاق ایتو بیردی ویس ایتدی ایومده اش لریم
چوقدر اما طیاقمنی آلوب بارغیل انشاء الله تعالی شیطانی کیدارر
دیدی بعدزان فخر رازی ننك اوغلی طیاقنی آلب قایتدی ایونك
اشکنی آچدقنده شیطان کل بولب فخر رازی ننك قاتندن غایب
بولدی فی الحال فخر رازی کوزینی آچب طیاقنی قوچب نفی اثبات
ایلاب دنیادین اوتدی دیمشلر *(اریغ علم عمل در رهبری حال *
بوایکی پال بلان اوچقان اچر بال)* یعنی این کو علم لك آندان مراد
علم لك ایلان عمل ایلمك ودخی حاصل کلام علم ایلان عمل ایلمك ایکی
قنات ایله اوچدغی کمسنه البته بال اچسه کرکدر حاصل کلام
علم ایلان عامل اولوب واهل اهالدن اولوب یوریان کمسنه
البته الله تعالی نی تاپسه کرکدر پال پای فارسی ایله قنات
معناسینده در بال بای عربی ایله بال معناسنده در ترکیدر *(اکر بولمسه
علمنك ای سبك سیر * بلور بالینك وبالینك بارچه سین خبر)*

*(اكر بيلسنك نيكو افعال بد دين * نعوذ بالله آندا ع معتقد دين)*
(عقلنى اشكا بيورمق تكبراك عالملر كاسر زنش بيانى)(كيل اى عاقل
بيورسنك عقلنك اشكا * اوزنكدين كتماكل دانا ديه شكا)* يعنى
اى عقل اياسى كمسنه عقلنكنى طاعت وعبادت اشلرينه بيورسنك
اوزنكنى اوزنك بن بلكاى وعالمن ديو تكبرليك ايلمه ويوقارى
كوتاريلمه *(اكر بالا چقب كيتسانك اوزنكدين * يقلغاى سن
تايب يركايوزنكدين)* يعنى تكبرليك ايلاب يوقارى چقب اوزنكنى
اوزنك كم ايردوكنكنى بلمسنك مرتبه نكدن توشوب يوز توبان توشمه
آندن مراد تكبرليك ايلاب مددن آشوب كافرلار اهلندن اولوب جهنم كا
يوز توبان توشمه *(اورين بالا توتوب كبر ايلامكدين * نه چاپكلر
يقلديلر آياقدين)* يعنى اوزين اوزى يوقارى توتب تكبرلك
ايلامكلرندن نى اوتكونلر آياقلرندن يقلب مرتبه لرندن توشديلر
ابليس كبى هاروت وماروت وشيخ عبد الرزاق وبلغم باغور وشيخ
برصيصا كبيلار تكبرليك ايلايوب حالللرى نچوك اولدى حكايتلرى
مشهوردر *(اكرچه بر كيچه دل مخزنينه * باقارسن كوبتوروب
كوبتورمه سينه * يعنى كمالات تابب هر كيچه اردة مراقبه ده اولوب
مكاشفات ومشاهدات كورنب كونكللرنك كويوب كونكل خزينه لرينه
مطلع اولسانكده بونچلاين اولمقنكنى كوب مراقبه ده تورمقنكدن كورب
اوزنكنى اوزنك قبارتوب من آندا ع حاللى من ديب تكبرليك ايلمكل
كوبتورب لفظيننك اوّلكى معناسى عربچه (ولا تظنن ما يرى فى مراقبتك
من المشاهدات والتجليات بطول مكثك معناسنه در) وايكنچسينك
معناسى عربچه (لا تورم صدرك بسبب هذا الحال ولا تتكبر) معناسنه در
*(اكرچند يكه بولسك قطب ابرار * ديكلنى دانشم بار نيده اشم بار *
يعنى اكرچه سن ايندكولرننك باشچيسى اولسنكده ايتكلنى داتشم
ونه اشم بار ديكل قطب بيانده باشچى معناسنه در جوهر يده كتورمشكه
(القطب السند وصاحب الجيش) ديدى *(نهال محنتنك بيرسون
ديسنك بر * رضاى حق اوچون علم ايت مسير)* يعنى محنت يغاچنك
سنلايمش بيرسون ديسنك الله تعالى رضالقى اوچون علملكنى استاكل
آنى خلايقغه صرف ايلامكنى ينكل ايلاكل حاصل كلام اهل سلوك

عقلنى اشكا بيورمق تكبر ايلاك عالملر كاسر زنش بيانى

اولوب کوب مشقت لرکا اوچراب الله تعالی کا یقین اولمقنی تلاسنك
کرکدر علم فقه‌نی استمك دیمکدر نهال دیدکی بر کچکنه یغاچدر اولوغ
یغاچلر توبنده اوسارموندین صونك آنی طامری برله صورب آلیب
بازارلارده صاتارلار آنی یغاچغه یالغاب اوستروب یمشنی بیارلار
بلغاریورطنده آلمه یغاچی آننك کبیدرموندہ مطلق یغاچقه آتالدی
نهال‌نی محنتکا اضافه‌سی استعاره مکنیه‌درمن قبیل اضافة المشبه الی
المشبه به‌در تأمل *(اکر باغنکده بولسه کل ریاسی * قچان بولغای
چراغنکننك ضیاسی)* یعنی سننك عمل ماینکده رباتوفراقندن بر
آز بولسه قچان اعمال چراغنك یاقترب نور تجلی واسرار الهی حاصل
اولور عمل ماینکدن مراد اعمال لرنکدر کل لفظی کسر کاف ایله بالچق
معناسنه‌در *(اکر حالی ریادین خالی ایرمس * حقیقت اولکشینك
حالی ایرمس)* یعنی بو علم حال ایله موصوف اولدقی کمسنه ریادین
خالی ایرمس اولسه حقیقت سرلرینه بارمق اولکشی ننك حالندن
ایرمسدر حالی لفظیننك اوّلکسی یوزداکی مینکنی ایتورلار قاشقر
خلقیننك لغتیدر اماموندہ اهل حال یعنی اهل تصوف کا استعاره آلندی
یامضافی محذوف اولوب وحدت یای اوچوندر ایکنچسی حلودن مشتقدر
عربی‌در اوچنچیسی قوت معناسنه‌در *(اوقور بولسنك اوقی نفسنك
کوزینه قاراچن کوزبیله مصحف یوزینه)* یعنی سن درس وقرآن
اوقور بولسنك اوّل نفسنکنی اوشکورکل آنی کناه زحمتندن دارو
ایلامکاچهد ایلا کل آنچلاین اولمسنك یعنی اوقدقی قرآن ودرس دن
اوکوت ونصیحت آلمسنك همان بر قاراچبن کبیدر قرآن یوزینه
قونب توردقی کبی بس ایله اولسه اوقدقی علم لکدن اوّل اوزنکنی
کوندرکل دیمکدر اوقی دیدکی صیغهٔ امردر معناسی اوشکورکل نته‌که
ایتورلر فلان عالم فلان خسته‌نی اوقودی یعنی اوشکوردی امابونده
نفسنکنی حظ آلمقغه وآلدرمقغه استعاره آلندی اوقور بولسنك دیماکی
علم لکنی اوقور بولسنك دیمکدر *(محقق عالم اولدر عادل اولسه *
نه‌کوب جادل یوکورتیب جادل اولسه)* یعنی محقق عالم اولدر
بلدکی علمی ایله عمل قیلغوچی اولغان دکلدر محقق عالم انچلاین
عالم که‌کوب اورنلرده بحث ایلمکی اول بحث ایلمکنده اظهار حق اولمیه

بلکه الزام و مسخره ایتماك اوچون اوله حاصل کلام محقق عالم عامی ایله
عدل قیلغوچی اوله و بحثلر ایلمیه دیمکدر فی الجمله بو بیت الزام خصم
اوچون اولان مناظره‌دن نهی ایلمکینه اشارتدر یوقسه بالکلیه فن
مناظره‌نی اوقمق نهی دکلدر اظهار حق اوچون اولورسه ماجوردر
دیمشلر (بیت) نهی دیرسز عجب علم ادبسز * بوفنده جاهل اولمز می
ادبسز * معلل معارض کاه مانع * اولان اولمق کرك آداب جامع * جدل
اظهار حقچون نه الزام * وجادلهم بیوردی رب اکرم * جادل لفظیننك
اوّلکسی جلی لفظنده مقصوردر و ایکنجسی مجادله‌دن مشتقدر عز بیندر
بحث دیمناسنه‌در * (جدلدین قال که قیل اوستونده در قال * یقتسنك یا
یقیلسنکدر زبون حال) * یعنی محقق عالم اولسنك بحثدن قالغل اصلا
بحث ایلمکل زیرا که لفظ قیل علم قالده چوقدر اول قیل لفظی ایله بحث
ایده ایده اوزنك یقاب خلایقلر آراسنده مسخره‌یه قالورسین یا که غیرنی
یقب مسخره ایدارسن بهر حال اولسه بحثنك کورکاملکی یوقدر
دیمکدر قال که امر حاضردر ترکیدر قیل لفظی صیغهٔ مرضیدر منقول
عنه‌نك ضعیف لکی اوچوندر علماء ظاهر کتابلرنده کوبدر قال
دیدکی عالم قالدر مضاقی مخنوفدر یقلسنك دیدکی باحثنك اوزی
یقلماقیدر فعل لازمدر یقتسنك دیدکی غیرنی یقماق معناسنه‌در فعل
متعدیدر * (وجودنك عقبه‌سی ایرمز آلاشا * تل آشا کیلکان
اولتورمس تلاشا) * یعنی بارلغنك ثاغی بیوك دکلدر آندن مراد
نه قدر عالم اولسنکده علم لك نك انتهاسینه ایرو شکان آدم دکلدر شوننك
اوچون برا کو بحث ایلاب یقار وخور ایلار بس آنداغ اولسه تاغ
ارتندن کلدوکی کمسنه آندان مراد عدمدن وجوده کلدکی کمسنه کشیلر
ایله بحث ایلاوب اوزشوب و تالاشوب اولتورمس دیمکدر بس آنداغ
اولسه عالم ارواحدن عالم وجوده کلما کنکنی حساب ایله ینه وجوددن
عدمه وارمسن آننك استعدادنی ایلاب عمل ایلاب و بحثارنی قویغل
دیمکدر وجود دیدکی بارلق معناسنه‌در آندین علم لکا استعاره
آلوندی عقبه عین مهمله ایله تاغ معناسنه‌در سمر قند خلقیننك لغتیدر
آندن کو بلکا استعاره آلوندی تل تاننك فتحیله طاغ معناسنه‌در هند
لغتیدر آندن عالم الارواحه استعاره آلوندی تلاشا تالاشمق و اورشمق

معناسینه در تأمل *(بو سوز دینه رعرض تنکری رضاسی * نه اوم
علمیکه بولغای خلق اذاسی)* یعنی بحث ایلامکل دیکان سوزمدن
مقصود تنکری تعالی رضالقیدر آننك رضالقنی طلب ایلا کان کمسنه
البته بحثنی قویسه کرکدر دکلدر آنچلاین علم لك اول علم لك خلایقلرنی
رنجتورر اولسه اول علم اکسن خدای تعالی ننك رضالقی یوقدر دیمکدر
*(یانب کیلکانده محنت شمع ای یار * یانب تو تمه هوا بادیغه زنهار)*
یعنی علم لك چراغنك کوب محنتلر ایله واجتهادلر ایله حاصل ایلاب
کامل اولوب یاقترب یانب تورسه آنچلاین علم لکدن کیرو قایتوب
نادانلقغه بارب نفس آرزولارینك بیلینده واول تلادکی نرسه لر اوچون
توتماعیل . یعنی حاصل کلام کوب مشقتلر ایله حاصل ایلا کان علم اکنی
نفس آرزولرینه صرف ایلامکل دیمکدر یانب لفظینك اوّلکسی
عربیچه توقن معناسنه در ایکنچسی کیرو قایتمق معناسنه در هر ایکسی
ترکیدر *(زمانه اهلی اکثر طالب قدر * بولای دیب صدر مجلس قان
قلور صدر)* یعنی بو زمانه نك علم استا کوچیلری علم لك استمکلرنده
مقصودلری خلایقلر آراسنده قدر وحرمتلی اولماقلقیدر بولای دیب
استمکلری ایله آخرت مجلسینك تورنده اولتورمقنی قاندین حاصل
ایلاسونلر یعنی حاصل ایده آلمازلر حاصل کلام بو نیتلری ایله آخرت
مرتبه سنی تابا آلمازلار دیمکدر *(اوقوب دورسن اکر خالص معانی *
یوراك قانی بیله آثاری فانی)* یعنی سن درس ایله اوقوب خالص الله
اوچون اوقدقی علم لکم بار دیب ایتورسن قنی سنده الله تعالی دن
قورقوب یغلامقنك علامتی یوقدر همان ایتدکی سوزنك یالغاندر حال
آنکه سن یوراك قاننکنی الله تعالی دن قورقوب آقزمغان سن دیمکدر
قانی لفظینك اوّلکسی دم معناسنه در ایکنچسی یوق ایس معناسنه در
*(اکر قیلدنك میسر علم اشیدین * آیاغنك باصمه ایکری
کور کشیدین)*(بلب اوز دوشمانك قیلمه آنکا حرب * کوروب
اوتقه اوزین سالمق نچوك حرب)* یعنی علم لکنی اوکرانوب بلب اوز
دوشمانکا صرف ایلامکل زیرا که کناه اشلرنك بارچه سی آخری
دوشمانلر دوشمانلقنی بلوب تروب علم لکلنکنی نفس هوالرنکا صرف
ایلامکینك مثالی برا کو اوت بارلغنی کورب اوتغه اوزنی اوزی

صالمق کبیدر آنچلاین سنده اوزنکنی بلا تورغاج علم لکنی نفس
دوشمان هواسینه و مقضاسنچه ایلامکل دیمکدر حرب لفظیننك اوّلکسی
صرف ایلامك معناسنه هذه لغتیدر ایکنچسی خراب ایلمك ویوق ایلمك
عرب ایله عجم آراسنده مشترکدر *(موافق علمیکا تیلاسه اشنی * دیکل
ارباب علم آندن اغ کشینی * یعنی بر علمنی اوکراندکی عالم ننك قیل
دقی طاعتلری اوکراندکی علمینه موافق اولسه آنچلاین کشینی عالم
ربانی و فقیه صمدانی دیو ایتکل *(تورغ شرطیده ای مردکاری * کراکدر
البته قاری و قاری) * یعنی بر عالم تقوالك شهرنده اش قیلغوچی اولسه
یعنی اول عالم تقوالق ایله تورمقی تلاسه البته کرکدر آندن این اولب
علم لك اوقغوچی کمسنه کا آقرونلق و صیرلق و آغرلق و تحمل اوزرینه
اولسون دیمکدر تورغ لفظنی شهر لفظنه اضافه سی لجین الماء قبلندندر
قاری لفظیننك اوّلکسی اوقغوچی معناسنه در ایکنچیسی آقرنلق
و صبرلق معناسنه هر ایکسی عربیدر (حکایت بد بختان) *(بتبدر
جامع مشکوة اچنده * نبیدین صوردی بر صورغوچی بنده) * یعنی جامع
المشکوة دیدکی کتاب ننك اچنده یازلمشکه پیغمبردین بر قل صوردی
صورغوچی بنده ننك اسمی عبد الله بن مسعود ایدی *(یمانلرننك یمانی
قایسی انسان * جوابن بیرمدی آنکا اوشال آن) * یعنی اول صورغوچی
ایدی یا رسول الله آخرتده یمانلرننك یمانراقی و عذابی ننك کوبراکی
سننك امتنکدن قایو آدمغه کوبراك اولور دیدی اول سید عالم اول
صورغوچی کمسنه کا تیز زمان جواب بیرمدی *(اوچ آیغان صونك
جوابن بیردی آنی *(یمان عالم یمان لرننك یمانی) * یعنی اول
صورغوچی اوچ مرتبه کلوب صورغاندین صونك جوابن بیریب ایدی
آخرتده یمان لارننك یمانراقی بوزوق عالم لاردر عالم لکندن فایده
آلمیوب عمل قیلمغانلردر ونه که خلق آراسنده حکم ایلاسه لر رشوة
آلغانلر در عوام لارننك هواسینه قاراب یورکان عالم لار کبی آخرتده
عذابلی کمسنه یوقدر دیدی سوءال پیغمبر علیه السلام اوچ مرتبه
صورغاندین صونك جواب بیرمکینننك حکمتی نه ایردی جواب عالملردن
ادب سقلادی آنلرننك عیبنی تیز زمان آچمادی سائل ننك اوچنچی
مرتبه فتوی استما کا کلماکی ضروری اولدی بس بلندی آنچلاین

دنیاو آخرت پادشاهی عالملردن ادب صاقلاسه قانده قالدی بزلاره تأمل
*(ینه دیدی اوشال همراز محبوب * ایر رخوب ننك خوبی هم عالم
خوب)* یعنی آنحضرتلری اول مجلسنده جواب بیردی آخرتده
ایندکولرننك ایندکوراکی ایندکو عالملاردر آنلار دیلدکی علمی ایلان
امر معروف ونهی منکر ایلایه ویواش وکونی سوزلی اوله فاسقلردن
یراق قاچقوچی اوله وسلطانلر وبایلر مجلسندن یراق قاچقوچی اوله
بایلارغه بایلقی اوچون تواضع ایلمیه وحکملارده رشوة آلمیه ومسجد
یولنی قویمیه وبحث ایلاکوچی اولمیه موندن غیری نه که اخلاق ذمیه لر
واردر آنلاردن یراق اوله *(دبدی پیغمبری عالم غه هادی * ایرز
دوزخده برشد تلی وادی)* یعنی دنیا خلقنی توغری یولغه کوندرکوچی
پیغمبرمز ایدی تموغده برقاتی عذابلی چوقر باردر دیدی بو حدیث
هم جامع المشکوة ا چنده ابوهریره دن روایت ایلاب یازمش ایدی
*(اوشال وادیغه جب الحزن آتادی * ریالیك قاریلر جای اووادی)*
یعنی اول قاتیغ عذابلی چوقرننك اسمی جب الحزن دیب الله تعالی اسم
بیردی اول چوقرده شونچلاین کمسنه واردر ریالیك ایلان علمنی
اوقغوچیلاردر ونیت لری علم لك اوکرانکانده خلایق آراسنده حرمتلی
اولسام ایردی دیو نیت ایلاب اوقغوچیلرننك اورنی دیدی ایمشلرکم
اول چوقر جهنم ننك اورته سنده در آنده اوچ تورلك جماعتنی سالورلر
اول برسنی ناظم رحمه الله بیان ایلدی ایکنچسی آتالرینه آنالارینه
عاق اولغانلاردر خاتونلارینه قاراب آتاو آنالرنی لانجتکانلردر بس شول
اجلدن سلف صالحین لارننك کوبراکی آتا آناسی وفات اولمایون
خاتون آلمادیلر اوچونچی خاتونلاردر ایرینه قاتیغ آواز ایله چاغرب
ایری ننك آلدنده جواب بیرکانلاردر بو چوقرغه اوچ تورلك جماعتلار
کرورلر ایمشلر اول چوقرننك توبی اوچ یوز یکرمی یللق یولدور
اچنده تورلوك یلان وچیانلر اولودیدی وهر تورلك آنده صاصی
ایسلر بولوردیدی جب جیم ننك ضمه سی ایلان وباننك تشدیدی
ایلان تیران معناسنه در ومنه (قوله تعالی فی غیابت الجب الایة)*(جهنم
کونده تورت یوز قتله آندین * پناه استار خدای ذالمن دین)*
یعنی اول چوقوننك هیبتندن وعذابی کوبلکندن جهنم کندی اوزی

الله تعالی دن صغنمق استر هرکونده تورت یوز مرتبه نعمت بیرکوچنی
این مزدن مدد تلاب صغنور ایرمش *(خداوندهٔ یراق ایتکل ریادین *
ایرمه صدق اخلاص ضیادین)* یعنی یارب رحمتنکله برلرنی ریالك برله
درس اوقغوچیلردین ور یابرله عمل قیلغوچیلاردن یراق ایلاکل ودخی
برلارنی اخلاص نورندین ایرماغیل دیب ناظم نك دعاقیلماقیدر
(تکبرلك قیلمای تواضع ایلکنی اختیار قلمق بیانندهٔ)(کیل ای زاهد
قولونکدین بیرمه طاعت * زیادایت طاعتنك ساعت بساعت)*
یعنی ای دنیادین یوز اوکروب وزینت دنیانی آرتقه قویب اهل سلوك
اولدقی صوفی مزنبار قولنکدین طاعت وعبادت وقتلرینی برکلسکنکدهٔ
اوتکارمکل بلکه ساعت بساعت طاعت درجه سنی آرتدرغیل یعنی
انواع طاعت ایله که متصف اولغل وقلبنکنی پاك ایلاب اعضالرنکنی
تورلوك طاعتلار ایله کوندرکل نتاکه بیوردی *(اویاغ لیغ پیشه قیل
خوف ایت طمع دین * زریاضت ایله تقوی ورعدین)* یعنی سن زاهد
دایم کیچه لرنی اویاغ تورمقلغنی هنر ایدنکل ودخی دایم الله تعالی نك
عذابندن قورقغیل ودخی طمع دین یراق بولغیل ودایم آچ توروب
روزه توتوب نفسنکا مشقتلر ایلاکل امابونلارنك بارچه سی فایدالیدر
چنانکم حرام وشبه لاردن صقلانسنك آنداغ اولمسه اکرچه اشلاتسنکدهٔ
بارچه سی هباء در *(فراغت برله هیچ عاشق یتارمی *کشی راحت بیله
عاشق ایتارمی)* یعنی الله تعالی حضرتنه عاشق اولدقی کمسنه تنچلق
برله بی خبر یوقلارمی اصلا عاشق حقیقی تنچلاب راحت لذت یوقلامزدر
ودخی عاشقلغنی دعوی قیلدقی کشی آشاب اچب یتمازدر *(اکر قل
خواجه سین جویندهٔ بولسه * یاتورمی یولدهٔ عاشق بندهٔ بولسه)*
یعنی بر بندهٔ مولی سنی استایم دیب یولغه چیقسه اول بندهٔ حقیقت
مولی سینه عاشق اولسه البته اول بندهٔ فراغت بی خبر یاتمزدر نتاکه
بیوردی *(یینکل کم کیچه تورماغدین یینسنك غم * بولور اش کم اکر
کوب تویسه اشکم)* یعنی حق تعالی حضرتلرینه عاشق حقیقی اولسنك
آز آشاغیل وآز اچکل زیراکه کوب آشامق برله اشنك کم یعنی طاعت
وعبادتنك آز اولور زیراکه کوب آشامق طبیعتکا تکاسل ایلر
آندین صونك الله تعالی نی استمك دین محروم قالورسن دیمکدر اشکم

لفظیننك

لفظیننك اوّلکسی مرکبلرتاش فارسیچه کار معناسنه در آرانندك معناسنه در
عرایکسی ترکیدر وایکنچسی مفرددر قورصاق معناسنه *(ایکه عهد
ایتسه فاطلبنی تجدنی * قویارمی اوزکالر بول جهد جدنی)* یعنی
حق تعالی حضرتلری عهد ایلایوب ایتکان اولسه بوسوزنی اکر حقیقة
برله مبنی استه سنکه تا یارسزلار دیو ایتکان اولسه عقل ایاسی الله تعالی ننك
بو امرنی دنیانرسه لرینه عشق اولوب الله تعالی ننك امرنی آرتقه قویب
خلاف ایلامسنو بلکه جهد واجتهاد ایلاب اول امرننك مقتضاسنچه عمل
قیلور ایکه دیدکی الله معناسنه در هند لغتیدر *(اریغ جسمنك اکر
بولسون دیسنك ساغ * سناچ آغزین سن آچ البته کمراغ)* سننك
پاك تننك زحمتلاردن سلامت اولسون دیسنك کون کیمه سینك آغزین
آزراق آچقل سن ای قارنی آچ کیمسنه دیمکدر سناچ دیدکی اصلده
برکمه درکوندن یاصالور اچنی یل برلان تولتورب ایکی باشنی محکم
یب برله باغلارلر کمه یوق وقتده اوستنه اولتورب دریادین چقارلار
لکن مونده قورصاق معناسینه استعاره آلندی حاصل معنی سن کون
کمه نکنی آزراق آچقل یعنی آز آشغیل نتاکه کون کمه سینك یبتی
کوبراك آچب یبارسنك اچنده کی یل چقب دریاده هلاك اولورسن
آنچلاین سننك کوبراك آشامقنك نفسنك قوت ثابت الله تعالی نی
استاهکدن فروع قالب محروم اولورسن دیمکدر آچ دیدکی صیغه امردر
تأمل *(ریاضت میوه سیدر مثل ینکاغ * اکرچه ظاهری شخ باطنی
یاغ)* یعنی فی الجملة آچلقده چوق فائده لر واردر زیراکه آچلق ایله
مشقت چیکمك یمشیننك مثالی استرخان چیکلاوکی کبیدر نتاککه آنك
طشی طرفی قاتی اچکی طرفی توش ومایدر آنچلاین ریاضت ثمره سیننك
اوّلی مشقتدر آخری راحتدر خلاصة الکلام دنیاده آچلقاره کوب صبرلق
ایلاسنك آخرتده کوب راحتلکلر کوررسی دیمکدر ینکاغ لفظی فارسی
لغتنچه چارمغز دیرلار بلغار تلنچه استرخان چیکلاوکی دیمکدر ترکمان
لغتنچه ینکاغ در شخ سین ننك ضمه سی ایله قاتی لق معناسنه در عربی در
تأمل *(معیشت اوّلی نرم آخری قهر * یلان ننك طشی یومشق اچیدر
زهر)* یعنی حاصل کلام قارین توقلغنده فایده یوقدر زیراکه خوب
ترکلکننك وکوب آشامق ننك اوّلی یومشاقدر یعنی دنیاده وقتده

فایداسی واردر لکن آخری قهردر الله تعالی ننك عذابی واردر
کورمز میسن یلان ننك تیرسی یومشاق اچی تواوغ زهردر آنچلاین
دنیاده هوای نفسلرمزده یورمکلرمزدنیاده یومشاق کبی آخری زهردر
تموغده عذابی کوبدر آنداغ اولسه دایم آچلق ایله عمرنکنی اوتکارکل
دیمکدر *(ریاضت خاکیعه هرکیچه اورباش * یورك قانیله لغل
آتانورتاش)* یعنی کورمزمی سن مشقت چکمك توفراقینه هرکیچ
باشنکنی اورغیل آندن مراددایم وقتلر آچلق ایله اولغیل ونفسنکنی
دایم مشقت ایله توتقل بونچلاین اولمق سببی ایله یوراك قانك لعل
تاشنه ایلانوب الله تعالی قاشنده حرمتلی اولورسن نتاکه لعل تاشینك
قیمتی آدمیلار آراسنده کوبدر آنچلاین صاحب ریاضت ننك حرمتی
الله تعالی قاشنده کوبدر دیمکدر *(بیلنکنی باغلاغیل خدمتکا چون نی *
شکر تولتورسه شاید کونکلنکاهی)* بس آنداغ اولسه آچلق ایله
الله تعالی حضرتلرینه بیلنکنی باغلاغیل شاید که الله تعالی شکر قامشی
کبی کونکلنکا شکرقمنی تولتورر آندن مراد کوب آچلق ایله الله تعالی
کونکلنکا معرفت وحکمت تولتورب الله تعالی قاشنده وآدمیلر حضورنده
حرمتلی ایلردیمکدر نی دیدکی قامش معناسنه در فارسیدر حی دیدکی
الله اسملرندن بر اسمدر *(بیلورعاقل بودون نی سجن بدبوی * بلند
اوی استه سنك نفسنك کوزینی اوی)* یعنی سن عقل اهلندن اولسنك
البته عقل اهلی بلورکه بوزبون دنیانی صاصی ایسلی زندان دیو
زیراکه صاصی وچرکن ایسلی اورنده تورمق طبیعیت لارکا مخالف در
آنچلاین بودنیاننك فانی ایرکاننی بلدکی کمسنه طاعت ایلامین ونفسینه
مشقت چکدرمین تورمقنی لایق کورمز بس آنداغ اولسه بلند فکر
ایلدکی کمسنه البته نفس اماره ننك کوزینی مشقت ایله وطاعت
وعبادت ایله چقارسه کرك الله تعالی نك رضالقنی دایم استه سه کرك
دیمکدر سجن دیدکی زندان معناسنه در عربی در بد دیدکی یاوز
معناسنه بوی دیدکی ایس معناسنه دراوی دیدکی لفظننك اوّلکسی فکر
معناسنه در وایکنچسی چقارمق وتیشمك معناسنه در اویمقدن مشتقدر
*(توشاب قالین یابب بدعت جمالین * قویوب سن باشنکا بالین
وبالین)* یعنی سن نفس امارهکا بویونك سوندوب راحتلیك اوچون

قالن توشاکا تایانب راحتده اولمش سن آننك ایله الله تعالی ننك
طاعت یوزنی یابب طاعت وعبادت ایلرکا یالقاولق ایلاب شول سببلر
ایله باشنکا کناه یاستوقن قویب فراغت یاتب سن دیمکدر بالین
دیدکی لفظننك اوّلکسی یاستوق معناسنه در وایکنچسی کناه معناسنه در
*(تیلی نفسنك تیله طاعتکا کم کم * مکر بولغای ایکلماس کرده نك خم)*
بس آنداغ اولسه احمق نفسنکنی الله تعالی عبادتلرینه آقرونلق برله
تلاکل وبوککل آننك اوچون اول نفسنکنی مشقتکا صالمایوب تورمقنك
بولماسون اول بویون صونماس اولماسون زیراکه نفسنك تلادکی
نرسه لرنی دایم بیرمك ایله قوت تابب سنکا اوستون اولمسون دیمکدر
تیلی دیدکی بکسر التاء احمق معناسنه در تیله دیدکی بکسر الماء تلامك
معناسنه در هر ایکسی ترکیدر کردن موین معناسنه در خم دیدکی
ایکولماس وایلماس معناسنه در هر ایکسی فارسیدر *(کوزنکدین
ایله غفلت اویقوسین دور *ولیکن بولماغیل طاعتکا مغرور * یعنی
سن هر وقت کوزنکدین غفلت اویقوسنی یراق ایلاب نفسنکا تورلوك
مشقتلر ایلاکل والله تعالی ننك طاعتلرینی وعبادتلرینی دایم
ایلاکل آنداغ اولسه ده تکبرلیك ایلاب طاعت وعبادتنك کوبلکینه
آلدانماغیل دیماکدر نته که بیوردی *(اکرچه بولسنك اهل علم
زماد * تکبر قیلماغیل اصلنکنی قیل یاد)* یعنی اکرچه سن علم ذی
الفنون وزاهد ذی المنون اولسنکده تکبرلیك ایلمکل واصلنکی یاد ایلکل
زیراکه اصلنك تو فراقدر شول اصلنکنی یاد قیلوب تکبرلیك لارنی
کونکلنکدن چقارغیل *(تکبر ایلامك شیطان فعالی * یغی وزاریدر
آدم ننك حالی)*زیرا که تکبرلیك ایلمك شیطان علیه العنه ننك فعلیدر
شو ننك اوچون تکبرلیك ایلامه کل دایم یغلاماقده اولغل زیرا که یغلاماق
آدم علیه السلام ننك حالیدر نتاکه شیطان تکبرلیك ایلاب آدمه سجده
قیلمایب درکاهندن مردود اولدی ونتاکه آدم علیه السلام اوجماجده
بوغدای آشاب الله تعالی غه کناهکار اولدی موندین صونك دایم
یغلاب حق تعالی کناهنی عفو ایلاب اوزینه یقین ایلدی هر ایکسینك
حکایتلری وقصه لری مشهوردر *(ریاضت برله آچسنك کوزنکنی *
عزازیلدك اولوغ توتمه اوزنکنی * یعنی سن ریاضت ایله ونفسنکا

مشقتلر چیکدرب وکوب طاعت وعبادت ایلاب کورنکنی آچسنکه
انواع تجلیات وکشوفات ایله موصوف اولسنکه عزازیل کبی اوزنکنی
اولوغ دوتب تکبرلیك ایلامکل نتاکه عزازیل ننك تکبرلیك ایلایوب
خور اولمقی مشهوردر *(اکر یرینك یوزینه ایلاسنك درس * تکبر
قیلماغیل بولغیل خدا اترس)* یعنی سن عالم اولوب دنیا خلقینك
بارچه سینه ساباق ودرس ایلاسنکده بن اوستاده من دیو تکبرلیك ایلامکل
بلکه دایم الله تعالی دن قورقغوچی اولغیل دیمکدر * (سننك کیرکان
یولنك طرفه اوزاقدر * آراده سانی یوق بند وتوزاقدر)* یعنی سن
اهل سلوك اولوب کیردوکی یولنك عجب اوزاقدر آرالرنده حسابی
یوق یب وتوزاقدر اول خطرلی اورنلردین قورتلماین تکبرلیك ایلامکل
دیمکدر ایمشلر کم طریقت یولنده مکزمنك خطرلی اورنلری باردرهر
برسی اهل سلوکنی طریقتدن منع ایلاکوچیلردر بونارننك بعضیسی
حسیدر وبعضسی قلبیدر بارنی بیان ایلمك ترك ادبدر سالکننك
کندوزینه بلنورذوقیدر طرفه دیدکی عجب معناسنه درقاشغرلغتیدر
*(عجب یولدر آراده کوب خطر بار * کشی بلمس چبن یتکایه وشونقار)*
یعنی طریقت یولی عجب براوزاق یولدر کوب خطرلی اورنلری
واردره ونچلاین مشکل یولغه هر کمننك یتمکی معلوم دکلدر چبن یتاره و
یاکه شونقار یتاره ومعین دکلدر آندن مراد اول یولغه آز طاعت
ایلاکانلر یتارمی یاکه کوب طاعت ایلاکانلر یتارمی شیخ عبد الرزاق
وبلغم باغور وابلیس کبیلر یتمدیلر تکبرلیك ایلاب حراب اولدیلر
ودخی آز طاعت ایلهکانلرننك یتماسلری هم معلوم دکلدر بس بنده
اولمق کمسنه خوف ورجا آراسنده اولسون دیمکدر باکه حق تعالی
حضرتینه واصل اولمق عبادت برله دکلدر لکن عبادتکا بنده مأمورلردر
چبن دیدکی معناسی مشهوردر آندن مراد آز عبادتدر شونقار بر
مشهور قوشننك اسمیدر کوبراك تورمقی هوادهٔ اولورلا چین کبیدر
ایدان مراد کوب طاعت ایلاب خدایولنده یتز اولغانلردر فی الجمله
بنده اولدقی امن خوف ورجا آراسنده اولماقینه اشارت قیلاب بیوردیکه
*(کشی بلمس بو عمان آستیده فاش * جواهر پاره قیمت واره‌می یا
تلش)* یعنی بو طاعت وعبادت دینکزنده وآننك آستنده اولدقی

فرسه‌لر

(تنبیه علی الشاء بهذه الطاریق منه)

نرسه‌لر ظاهر دکلدر آنی کشیلر بامزلر زیرا که اول دینکزننك آستنده
قیمتلی جواهر بارمی یاکه قیمتسز تاش وارمی نامعلومدر آنچلاین
طاعت وعبادت ایلمکمزده الله تعالی ننك رضالقی وارمی یا یوقمی معلوم
دکلدر بس آنداغ اولسه عبادت اهلی الله تعالی دن قبولمقنی اوتنوب
وقبول اولماسندن قورقب همیشه طاعتده تورمق کرك وفجور ایلدکی
کمسنه دیماسونکه بنم اوزکاریم بونچه زمان بی توفیق اوتوبدر ایمدی
نلوك طاعت ایلرمن دیوه‌ان دیدکی اصلده بر مشهور دینکزننك
اسمی هندطرفنده دراماونده کوب عبادتکا استعاره آلندی آستیده
دیدکی تر شیخدر *(اکر چندیکه کوهر پاره‌درسن* یقین بیل بنده‌ء
بیچاره‌درسن)* یعنی اکر چه‌سن کوهر تاشیننك پارچه‌سی اولسنکده
آندن مراد سیدزاده اولسنکده شکسز بلکل چاره‌سز بنده‌سن آنداغ اولسه
تکبرلیك ایلامکنك نه اوچوندر *(همیشه بنده‌دین درزاری قیلمق *
نه حددر باشنی یوقاری قیلمق)* بس آنداغ بنده بولسنك بنده
اولدقی کمسنه ننك عادتی اولدرکه دایم زار یلقده اولمقدر نه کارمز وارکه
بنده اولدقی کمسنه باشنی یوقاری ایلاب تکبر ایلامك بنده اولدقی
کمسنه دایم تواضع لقده اولمق کرك *(تواضع لق بولوب تو تقل اوزنك کم *
شجر کیم میوه‌لیك بولسه بولورهم)* بس آنداغ بنده بولسك
توبانچیلك ایلاب اوزنکنی اوزنك کم تو تب الله تعالی قاشنده حرمتلی
اولورسن نتاکه یمشلی آغاچننك یمشی کوب بولسه باشی توبان بولور
هم هاء مهمله ننك ضمی ایله توبان بولمق معناسنه‌در *(تیرك اول کیم
کوتاردی یوقاری باش * ثمر سزقالدی کوردنکمی آنی فاش)* یعنی
کورمزمیسن تیرك دیدکی یغاچنی باشنی هواغه کوتاریب تورمقی
بر له یمش سزقالمقی مشهوردر *(آنچلاین تکبرلیك ایلاب توران کمسنه
البته الله تعالی قاشنده درجه‌سز وحرمتسزقالمقی مشهوردر نته‌که بیوردی
* (کشیکم خاك رهدر بی ریادر * قدم تو پراغی کوزکاتوتیادر)* یعنی
بر کمسنه تو فراق کبی تواضع لق ایلاب وعملده ریاسی اولمسه آنچلاین
کمسنه ننك آیاق باسدقی تو فراقی کوزکاسورمه کبیدر آندن مراد
آنچلاین کمسنه الله تعالی قاشنده کرامتلی ویقین در وآدمیلرکا قوش کبی
یقندر فایداسی کوبدر توتیا دیدکی سرمه معناسنه‌در فارسیدر

*(کیتار دمك تولای دین پست اوتار کون *صباچقسه بولور عالمدین اوستون)* یعنی کورمزمیسن قویاش باتدوقی وقتده بارچه نرسه لردن توبان بولور قچان تانك یاریب بتسه بارچه دنیا حلقندن اوستون اولور انچلاین برا کوتوبانچیلك برله تورسه الله تعالی قاتنده بارچه خلایقدن حرمتلی ودرجه لی اولور دیمکدر *(نه بولغای قطره دیك نوتسنك اوزنك کم * کهر بولسنك ده قیلسنك تاج مردم *. یعنی نه اولاکه نیسان یغموری دیك اوزنکنی کم کورب توتسنك شایدکه ایرانلرنك باشنده تاجلرینه قویدوقی انجودیك اولورسن ایمشلرکم ثور یولنوزی ننك اون بشنده نیسان یغموری یغار اول یغمور قچانکه فارس دینکزی ایله روم دینکزی ننك قوشلدقی یرینه یاغسه دینکز توبینه واریب صدف آغزینه کرر آنده انجو اولور قچانکم بنسان یغموری تامچیسی دینکز یوزینه توشدوکنده ایتورایرمش یارب من قولنك ضعیفلرنك ضعیفی درمن بو نچلاین دینکزنك قاتنده من نه اولام دیو بو بیتنی ایتورایرمش (بیت) بدین پهن دریا من کیتسم *که اوهست حق که من نیتسم * دیو تواضع لق ایلر ایرمش الله تعالی آننك تواضع لقی اوچون پادشاهلر تاجنده قیلدی آنچلاین برا کو اوزینی اوزی کم کورب تر بولسه الله تعالی آنی عزیز ایلاب آدمیلاردن اوستون ایلر دیمکدر قطره لفظنده که ها الف لام عهد زهنی اوزننده قایم در تأمل ولا تغفل *.(اکر فیض ایلسنك قیلمه تکبر *بیوکلکا آقمغای بحر اولسه هم پر)* یعنی سن طریق حق غه سلوك ایلاب انواع کشوفات وتجلیات ایله موصوف اولوب الله تعالی کونکلکا معنالر قویسنده اوزنکنی اولوغ کورب تکبرلیك ایلامکل نتاکه دینکز صوی ننك یاری ایله تولوغ بولسنده یوقاری آقماسدر آنچلاین کشوفات ایله موصوف اولوب بحنه اولمق کشی تکبرلك ایلامسدر *(اکر توتسنك طریق مصطفی نی * یمان کوریدور تکبر کویدر آنی)* یعنی پیغمبر مز مصطفی علیه السلام ننك یولنی اخلاص ایله توتسنك تواضعلق ایله تکبرلیك ایلامه زیرا که تکبرلیك اورامی یماندر اول اورامنی شریعت اوتی برله کویدرکل ویاندرغیل دیمکدر کویدر لفظینك اولکیسی اورام معناسنده در فارسیدر ایکنچیسی یاندرمق واحراق

معناسنه‌در ترکیدر بو اورنده استعاره‌ء عنادیه وتخییلیه واردر اهل
بدیعه‌خفی دکلدر *(آغرتوتدی اوزنی سنك خاره * طلب بازاریده
کرمس شماره)* یعنی کورمزمی سن قاراتاش اوزنی اوزی آغر
توتدی تکبرلك ایلدی من آغرمن دیب تفاخر ایلدی شوننك
اوچون ساتوچیلر بازارنده حسابقه کرمز اول قاراتاشنی هیچ نرسه‌کا
قویمزلار آنچلاین براکو اوزنی اوزی آغرکورب تکبرلك ایلاسه(ان
الله اشتری من المؤمنین انفسهم)دیدکی آیت ننك بازارینه کرمز
الله تعالی وآدمیلر اول تکبرلك ایلا کوچیلرکا التفات ایلمزلار *(کچك
بلدی اوزینی دانه‌عدر * بهاسیه‌ر رحریدار آلدیده‌پر)*کورمزمی
سن انجو دانه‌سی اوزینی اوزی کچك کوررمی نتاکه یوقاریده بیان
اولندی شوننك اوچون انجوننك بهاسی آلغوچی قاتنده اولوغ
قیمتلیدر آنچلاین اهل تواضع ننك الله تعالی قاتنده حرمتی کوبدر بس
تواضع لق ایلمك خلقلرننك پادشاهی اولدی *(ایکرمش جزب عشق
شکسته کس نی * یغار کرداب اکثر خارخس نی)* یعنی الله تعالی
جانبنه تارتلمش عشق کمسنه البته صنقلقنی تواضع لقنی جمع ایلاسه
کرك یعنی بالحقیقة الله تعالی حضرتلارینه عاشق کمسنه اخلاق تواضع
ایله موصوف اولسه کرك نتاکه کورمای موسن صوننك اوپقونی چقب
چارنی جمع ایلسه کرك آنچلاین اهل عشق اخلاق تواضع ننك بارچه‌سی
ایله موصوف اولسه کرك دیمکدر ایکرمش جمع اولمق معناسنه در
جزب دیدکی تارتلمق معناسنه درشکسته صنقلق معناسنه‌در یغار
جمع اولمق معناسنه درخارخس چوب چار معناسنه در *(اکر نفسنك
همیشه نوتمسنك کم * درست اخلاص برله بوامغای هم)* یعنی براکو
دایم اوزینی اوزی تواضع لق ایلاب کم وخور توتماسه تحقیق اول
کمسنه‌ده درست اخلاص یوقدر زیراکه تحقیقا بنده اولغوچی کمسنه
البته اوزنی کم کورب تواضع لق ایلاسه کرکدر *(حکایت)*
* (عزیز کاملنی بر جاهلی خام * قبیخه لفظی برله بیردی دشنام)*
بر عزیز کامل اولیانی بر نادان ناپخته کمسنه چرکن لفظلر ایله سوکمك
لکنی بیردی اول عزیز تحمل‌ده اولدی ایمشلرکم اول عزیز کامل
ایدکلری حضرت شیخ شبلی ایدی سوك کوچی عبد الرحمن بن

(حکایت)

مسعود ارزائی ایردی یعنی بوایکی کمسنه بغداداورامنده بر توغریده
سوزکا کلدیلار حضرت شبلی حق طرفقه تارتارایدی عبدالرحمن
بوزوق طرفقه تارتارایدی آخرحضرت شبلی نی صقالندن توتوب
چرکن لفظلر ایله سوکدی حضرت شبلی جواب بیرمدی مویون
سونوب تیك توردی * (توتوب سقالنی اول مرد خوش خوی * دیر
ایردی اوزتنیکا ای خنك روی) * یعنی اول سوکگوچی کتدوکدنصنکره
شبلی حضرتلری سقالینی قولیغه آلوب اوزاوزنی عتاب ایلایب خطاب
ایدرایدی ایتورایدی ای چتق یوزلیك نابکارغوراولدنك بو
غوراولمقنك اوزسببنکدندرغیردن دکلدرزیراکه اول سوك کوچی
یوق نرسه لرنی ایتمادی بارچه سی سنده واردر *(سننك رسوالغنکنی
ایرته وکیچ * اوزوم آیغانکا باورقیلمادنك هیچ) * ودخی شبلی حضرتلری
اوزینه اوزی عتاب ایلب ایتورایردی یاتن سن شومننك رسوالغنکنی
ایرته وکیچه کوررم ویوزمه اویات سننك سببنکدین اولور دیرایردی
سن شوم اوزوم ایتب بیوردقی طاعت وعبادتکا بهادرلك ایلامدنك
اصلامجرد اهل صلاحدن اولوب قروغ دعوی قیاورسن دیب اوز
اوزینه اوزی عتاب ایلاب خطاب ایلارایردی *(بومؤمندین ایشتوب
کلتورانصاف * نکولراهلی من دیب اورمغل لاف) * ودخی اوزینه
اوزی ایتورایردی یاشبلی بواوزنکنی سوك کوچی مؤمنن عیبنکنی
ایشتوب انصاف غه کیلکل موندین صونکره من اهل صلاحدن وصوفیدن
دیوقوروغ اسم برله یوق لافنی اورمغیل بلکه بومسلمان ایتدکی
عیبلرنکنی کونکلکا آلوب توبه واستغفار ایلاکل دیرایدی بونچلانن
لفظلر برله اوزنی اوزی عتاب ایلاب غورکورایردی بس بونچلاین اولوغ
کمسنه اوزنی اوزی بوقدرعتاب ایلاب غورلاب تواضع لق ایلاسه
قنده اولدیکه بزلارکا تکبرلك ایلمك قصه دن حصه یه قایتوب بیوردی
*(آنانصاف آناخلق ای برادر * اوزنکنك عیبنکا سن یاپمه چادر)*
یعنی عقلااهلنی کورنك عقل اهلینه انصاف وکورکام خلق اول بولورای
قرنداشلر بس آنچلاین انصاف اهلندن اولسنك عیبنکنی پرده برله
یابب تورمغیل بلکه بولدقی عیبلرنکا توبه واستغفار ایلاکل ومسلمانلر
غیبتندن بری اولغل دیمکدر آنادیدکی لفظالفنك مدی ایله

اوقولور اسم اشارتلارننك قريبندندرمعناسی عربچه اذاكان الامر كذلك فاخلق ياخلاف اهل الانصاف وهذا خلق صاحب الانصاف وهذا فعل صاحب الخلق معناسنه‌در بس آنداغ اولسه بنده اوزنی اوزی غور كورسه‌كرك نته‌كه بيوردی *(اكرسن قيلماسنك نفسنك شكستی بتارسقالينكا هركونده دستی)* يعنی سن اوزنكنی اوزنك غوركورب نفسنكنی صنق وخورتوتماسنك بلكه دايم تكبرليك ايلاسنك وآدميلر برله سوزكاكلسنك سقالنكا هركونده آدميلر قولنی صوزارلر وخلايقلر آراسنده مسخره اولورسن زيراكه سوزكا كلمك ايلان عمل لارنكنی يوق ايلارسن بس آنداغ اولسنك تكبرلك ايلامكل تواضع لقله باشنكنی كوتارمكل هميشه خشوع ومسكنتده اولغل حقيقتده تصوف اوشبودر *(توكل قيلب يولغه كرمك بيانيدر) *(كيل ای عاشق كونكلنی ايلا كل پر * طريق كعبه‌ء مقصودنكا كير)* يعنی ای عاشق كه‌سنه كونكلنی الله تعالی عشقی ايله تولوغ ايلاكل ومقصود كعبه‌نكا بارمق يولنی آلدنكده توتقل هيچ بر علايق دنياغه التفات ايلامكل وكونكلنكا يوق فكرلرنی ايلاب مطلوبنكدن قروغ قالماغيل نتاكه بيوردی *(نچه بولغای ديوب اندیشه قيلمه * توكل ايله اوزكاپيشه قيلمه) * يعنی اهل سلوك اولوب كردكی يولنك دير نچوك بولورسن ديب يوق فكرلرنی ايلامه وبلكه اخلاصنكنی برك ايلاب توكلدن اوزكاهنرنی ايدنماكل بو بيت اشارتدر طالب الله اولوب سفره كتمك تلاسنك اول مبارك يولغه اقدام ايلامك تلاسنك مالم وخرجم يوق ديو فكر ايلامكل زيراكه الله تعالی رازقدر توكلی تام كه‌سنه لار برله‌در (ان الله يحب المتوكلين) قرينه‌سی ايله نته‌كه بيوردی *(توكل بنده‌ننك يولداشی بولسه * عجب ايرمس قاراتاش آشی بولسه)* يعنی قچانكه بر بنده‌ننك توكلی تام اولسه توكل آنكا يولداش بولسه عجب دكل آنچلاين كه‌سنه كايپاندا غی اولانلر وتاغدا غی قاراتاشلر نعمت اولسه‌ده بو تازك عجب دكلدر نتاكه بنی اسرائل صوفی لاری تاغده عزلت ايلاب توردلار نعمتلری اولان اولدی قم وتاش اولدی وبزم پيغمبر مز عليه السلام امتندن عزلت ايلاب تورغوچی حضرت ابوذر الغفاری ايردی اول هوتاشده تورب طاعت ايلدی كوبراك آشاماقی

(توكل قيلوب يولغه كرمكنك بيانيدر)

اوت اولان اولدی بوننك كبی اولیالارده كوب ایدی قایسی برنی بیان ایلامك كرك فی الجمله توكلدن غیرنی كونكلكا كتورمكل نته كه بیوردی * (اكر همت كشینك یاری بولسه * عجب یوق جرزه‌لار بازاری بولسه) * یعنی براكوننك همتی یولداش اولوب توكلی تام اولسه تا عجب سكلدر یاپانلر بازاری اولمق یعنی توكلی یولداش اولدقی من كه صحرالارده بازارلار كبی نعمتلر غولسه كركدر تلادكی سفرلارکا یپانلر اچنده آزوقسز آطسز بارسه‌لار كركدر بو عجب دكل در جرز یپان معناسنه درفارسی ایله عرب آراسنده مشترکدر *(یتار آخر توكل ایلاكان قل * توكل قیل توكل قیل توكل) * یعنی فی الجمله توكل ایلادكی بنده آخر بركون مقصدینه یتسه كوكدر بس آنداغ اولسه همیشه توكل قیلغل و آندن غیری اولمغل و آنده اولغیل اوچ كره تكرار اولندوغی بونكا اشعاردر *(ایر ربر اختیار جزئی سندین * طلب قیلغاننكا تیكورمك آندین) * یعنی الله تعالی حضرتی سنكا بر اختیار فعلنی بیردی اول اختیار فعلنك برله همیشه توكل ایلاكل زیراكه الله تعالی نی استمكا اختیارنی سالمق بنده‌لارده درومرادینه ایرشتورمك الله تعالی ده اولدی آنداغ اولسه توكل بنده‌دن تیكورمك الله تعالی دن اولدی * (اكر توتسه خدا قل خاطرین پاس * چقار هر كوشه دین خضر والیاس) * یعنی الله تعالی توكل قیلدقی بنده سی ننك خاطرین ساقلاب توتسه آنكا مرحمت ایلاسه و توكلی تام اولوب حق تعالی حضرتنی استمك سفرینه چقسه البته اول كمسنه‌كا هر بر پوچمقدن یاردم بیررکا خضر والیاس علیهما السلام چقسه‌لار كركدر اول بنده‌كا نصرت ویاردم بیرسه‌لر كدر بو بیت اشارتدر خضر ایله الیاس پیغمبرننك ترك ایركانیكا بعضیلر ایدیلر خضر ایله الیاس علیهما السلام اولوكدر لكن مستغیث اولان كمسنه‌كا روحلری كلوب یاردم بیرردیرلار بوغیر اصح درز یراكه اول ایكسی آب حیاتنی دیار ظلمتده اچدیلر وطهارت تورزدیلر معلوم كونكا تیكرو اولمازلاردر و آلدقی طهارتلری بوزولمزدر بو سوزدرستدر بو بیت دخی اشارتدر توكل اهلینه غیب ایرانلری یاردم بیرمكینه آنلر بو دنیاده مشرقدن مغربكا كنش كبی سیر ایلرلار آنلر قرق كشیدر وایمشلر اوچ یوز

آلتمش کشیدر آنلارننك اولوغینه بدلادیرلار وایکی یاننده ایکی
نوکاری واردر وآنلرنی رقبادیرلر اول نوکاری ننك دخی ایکی نوکاری
واردر آنلرنی نجبادیرلر وآنندین غیریلرینه ابدالدیرلار ایمشلر
بو رجال غیب حقنده اوچ تورلوك مذهب واردر اوّلکسی اولنرا یتورلر
رجال الغیب رسول دائره سندن خارجدردیرلر یعنی آنلر هیچ بر
پیغمبر شریعتنی توتمازلار اوزلرینه استقلالا بر شریعت واردر
دیرلار بونی ایتدکی مذهب کافرلردر البته آنلر پیغمبرننك شریعتنه
متابعت ایلاسه لرکرکدر ایکنچی سی اولدرکه رجال الغیب اصلا یوقدر
دیرلر امام شافعی وحضرت امام مالك مذهبیدر بو سوزکونکل کا
معقولدر اوچنچی مذهب اولدر آنلار واردر اما آدمیلر درقیامت دوزینه
دیکن فانی اولمازلار هم باطل مذهبدر اما مذهب اصح اولدر رجال
غیب اولدقی حقدر بونلار بزلارننك کوزمز کا مشاهده دکلدر اما آنلار
اهل جنندندر پیغمبرمزدورنده آنکا کلوب جن کیچه سنده ایمان
کلتوردیلر آنلر اول زمانده پیغمبرمزدن اوتندیلر بزلار علایق
دنیادین منقطع اولوب بزلار آدمیلره وجن لاره ویولده عاجزلاره یاردم
بیررایدك دیدیلر آنحضرت علیه السلام ثبوتلك اوزره دعا ایلاب
جهان یوزبنه اوزدوردی تادورقیامته دیکن آنلر فانی اولمزلر عاجزلرکا
یارونصرت بیررلار اما وفات اولورلار اولدکلرندن صونك اورننه
جنلاردن برنی آلورلار همیشه شول مذکور عددلرندن کیم وزیاده بولمزلر
فتوی اولدر رجال غیب جنندندر زیراکه آدمیلردن بولسه برننك
کوزومزکا مشاهد بولورایردی زیراکه انسان ننك کوزدن خفی اولدقی
مشرقدن مغربقه طی ایلمکی محالدر الا انبیالارده واردر آنلارننك چوغنده
بو حال اولمدقی فتاوی صوفیه ده امام غزالی حضرتلری بیله دیو ذکر
ایلدی کلدك خضر ایله الیاس حقنه آنلرننك آنالاری برتوغمه ایردی
جقه اسملی کمسنه ننك قزلری ایردی اول ایکی قزدن ایکی پیغمبر
توغدی بری بشیر آتلیغ بری نذیر آتلیغ ایردی بشیر دیدکی
کمسنه سی خضر پیغمبردر ونذیر دیدکی کمسنه سی الیاس پیغمبردر
اورکانج شهرندن چقمشلردر سوءال بشیرنی نه اوچون خضر دیب آتادیلر
جواب اولدرکه خضر وات یدکی اوچرندر خضر وات معناسی یاشلچه

اونلانلرنی بیماك دیماکدر ایمشارخضرطعامی کرفس دریعنی
قورنلاق شوننك اوچون خضرآتادیلار ایکنچی جواب اولدرکه
خضرعلیه السلام باصدقی یریشارراتیردی شوندك اوچون خضر
آتاندی اوچونچی جواب اولدرهرعاجز اولغوچی کمسنه‌ننك قاتننده
حاضر اولورلارناظم رحمه‌الله اوچنچی جوابی احتیارایدب بشیرنی
خضردیدی سوءالننیرنه نه‌اوچون الیاس آتاندی جواب اولدرهر
عالم عاجزمتوکل‌کا یاردم بیردکی اوچون الیاس آتاندی زیراکه
الیاس عبرانی تلتچه یاردم معناسینه‌در یاکه‌الیاس سریانی تلتچه سوده
یوزمکنی ایتورلار زیراکه اول‌سوداغی عاجزلارکا یاردم بیردکی
اوچون الیاس آتاندی ایمشلرکم خضرایلیاسدن اوتوزیل دنیاعه
اوّل‌کلدی ایمشلرخضرایله الیاس توقصان یاشلرینه یتکاچ کیرو
قایتب اوتوزیاشلك یکت‌اولورلر زیراکه آنلرآب حیوی‌اوتوز
یاشلرنده اچ‌یلر سوءال خضرایله الیاس‌نی هرکمسنه‌یه یاردم
ونصرت بیررديب نکزهال بوکه آنلرکورمزکا مشاهده دکلدر آندن‌اع
اولسه اهل‌جنندن اولدیلر جواب اولدرکه آنلارننك مشاهده اولمغانلقی
جن اولماقینه دلالت اتمزدر بلکه‌الله‌تعالی آنلارنی کوزکا کورنمز ایلدی
بزیم پیغمبرمزدنیاعه کلدی آندن صونك پیغمبردنیاغه کلمك ممتنع در
وامتلرینه پیغمبریوزین کورمك جائز اولمدی عیسی علیه‌السلام
دورینه‌دیکن قچانکه‌عیسی علیه‌السلام کوکدن اینسه‌شول زمانده اغیلر
کورسه‌لارکرکدرآندین اونکغن امتلر پیغمبرننك یوزنی کورمدیلر
آنلردنیادن اوتدکلریچون بوایکی‌نی الله‌تعالی اولدکی کمسنه
حکمنه قویب بزلارکا کورکازمدی یعنی کورنکوچی ایلمدی ایکنچی
جواب اولدرکه رجال‌الغیب ننك جندن کوزمزکا کورنمزلکی وهم
بوایکی‌ننك آدمیدن اولوب کورنمزاولمقی غیری معقول معنادر
بواورنده‌الله‌تعالی ننك یاشرین حکمتلری واردرعقللر برله‌مسابلامق
حرام‌در * (اکرتیکورسه‌مولی قل‌اشنی * قیلورمشفق کورنکان‌هر
کشینی) * یعنی الله‌تعالی برقلی ننك‌اشنی تیکورمککا ومرادنی
ومقصودی‌حاصل‌ایلاب بیرمك‌تلاسه وتوکل ایلاب خدا یولنه‌بارمق
تلاسه‌یولده‌کورندکی کمسه‌لارننك بارچه‌سنی مشفق ایلر *(اکر

لطف ایلسه بوستان بولور چول * آلاوار تاسیده پیدا بولور یول) *
یعنی الله تعالی رحمت ایلاب ظفر ایلامك تلاسه و توكل تام اولوب
مقصودینه ایركوزمك ایلاسه یبانلر بارچه سی باقچه اولور و تورلوك
نعمتلرنی قدرتی ایله پیدا ایلار ویول اولماغانلرغه یول بیریب
مرادیغه ایركوزرنتاكه موسی علیه السلام تیه صحراسنده باعور
ننك دعاسی سببلی قرق یل تمام سیر ایلدی الله تعالی موسی قومنه
صحرالارده تورلوك یمشلر اوستروب حاضر ایلاب تررایردی آنچلاین توكل
اهلینه الله تعالی یبانلارده تورلیك تورلیك نعمتلرنی پیدا ایلردیمكدر
* (اوتارده اژدر اغزبن سورسه پاینك * زیان ایتماس امان ایتسه
خداینك) * یعنی الله تعالی نی استمكا باردقی سفرده مثلا آذاقدك
اژدها آغزینه توش ایلاسه الله تعالی اول یلان آغوسندن آیاقنكغه
زیان تیكورمسدر الله تعالی سنی امان ایلامك تلاسه دیمكدر
* (ایكه قم دیدی بول قمدین قوبب چست * محبت قم قمدین قیل
اوزنك شست) * یعنی الله تعالی سنكا تورغیل بنی استاكل دیدی
بس آنداغ اولسه بودنیا قمندن تیرلوك اوزرینه تورغیل الله
تعالی نی استكل وآننك امرینه خلافلق ایلامكل الله تعالی نی استاب
آننك قومغانندن محبت شرابنی اچكل ومحبت شرابی برله اوزكنی
كناهلرنكدین یوغیل دیمكدر قم دیدكی لفظننك اوّلكسی امر حاضردر
عربی درایكنچی سی رمل معناسنه درترکیدر آندان مراد مطلق ارض
معناسنه استعاره آلندی قم قم دیدكی ابریق وقمغان معناسنه در
عربی در آندن محبت شرابنه استعاره آلندی ذكر محل اراده عمال قرینه
سی ایله ایكه الله معناسنه درنتاكه یوقاریده بیان اولندی * (بوزوق
یرده یاتب بوامس اشنك به * مكاناطیبا فاذهب بعونه) * یعنی ایله
اولسه بو بوزوق دنیاده لله تعالی نی استامیوب یاتماقمز ایشكواوامسدر
آنداغ اولسه الله تعالی ننك یاردمی ایله توكل تام اولوب پاك اورون
صاری اقدام ایلاكل آندن مراد عمل ایلاب قبول لغنی الله تعالی غه
توكل ایلاب اوجماح تاباباره قصدنده اولغل دیماكدر * (اكرچه
سنده بولسه اهل قرزند * یراتبدر آلارنی هم خداوند) * یعنی الله
تعالی كا سن بالحقیقة عاشق اولسنك توكل ایلاب الله تعالی نی استاكل

دنیاخلایقلرینه آلدانماغیل وباچقلریم باردیماکل اکرچه سنده
بالاچقلار اولسه‌ده الله‌تعالی اوزی یراتبدر *(اوزی قیلدی آلارنی
جسم ایله‌جان * بیررالبته‌جان بیرکان خدانان) * یعنی الله‌تعالی اول
بالاچقلارنی عدمدن وجوده کلتوردی آنلارغه تن ایله‌جان روزی
ایلدی البته‌جان ایله‌تن یراتدقی الله‌تعالی آنلرغه ایتماك بیرسه‌کرکدر
*(عزیزجان چقمسه قالبلریدین *کیمومس نعمت حق لبلریدین)*
بس آنداغ اولسه‌اول بالاچاقلارننك تنلرندین عزیزجانلری چقمایینچه
آنلارننك اوتماکلری اعزلارندین توکانمسه کرك ایله اولسه خاتونم
بارو بالاچقلریم باردیب الله‌تعالی‌نی استمکدن قروغ قالماغیل سوءال
ناظم رحمه‌الله بوایکی بیت ایله اشارت ایلدی خاتونلارغه وبالاچقلارغه
قارامیب عزلت یولنی توتماغه اختیارایلدی حال بوکه آلارننك
نفقه‌سی آتالارینه فرضدر زیراکه پیغمبرعلیه‌السلام ایدی هرکم
خاقونندن وبالاچقلارندن قاچب نفقه بیرمای بورسه‌اول کمسنه‌ننك
اصلاعبادتی قبول دکلدردیدی جواب اولدرناظم رحمه الله‌ننك مرادی
آنلارغه قاراب الله‌تعالی‌ننك فرضلرین اوتکارمکل دیماکدر یعنی
براکواهل عیالینه نفقه بیرسه الله‌تعالی‌ننك فرضلرنی قویماسه وحرام
نرسه‌لاردن منع اولسه حقیقت دنیانی قویماق الله‌تعالی ننك سفرنده
اولماق اوشبودرقالب تن معناسنه درعربی درلب ایرون معناسنه‌در
*(سناغلیغ عمردین تاجان توکانماس *یقین بلکل آغزدین نان توکانماس)
یعنی سن خاتونلرنکاو بالاچقلارنکا آلدانب فرضلرنی اوتکارمکل و آنلارغه
نفقه کسبنده من دیب دلیل استاب الله‌تعالی ننك رضالقنی استامکدن
قوروع قالماغیل همیشه طاعتده اولغیل زیراکه آنلارننك حسابلی
عمرونندن جانلری چقماغونچه آغزلارندن اوتماکلری توکانمسدر
ایله اولسه کسب ایلاب الله‌تعالی ننك بیوردقنی ادا ایلاسنك ایکی
تورلوك طاعتدر برسی انفاق عیالدر بریسی اطاعت امر الله‌در
*(اکردریاتوبنده بولسه جاینك * بهانه برله تیکورکای خداینك)*
*(عرض هرقایده‌ای فرزند آدم *سناغلیغ روزی هرکز بوامغای کم)*
یعنی حاصل کلام اولدرقنقی اورنده اولسنکده ای آدم اوغلی حسابلی
رزقنك هرکز آرتق اوامزدر بس آنداغ اولسه خاتوننك وبالاچقلارنك

اولسه آلارغه نفقه کسب ایلاب والله تعالی ننك بیوردقی امرلارینه
اطاعت ایلاب دایم آرتقدرمق هواسنده اولغل ودخی خاتوننك
وبالاچقلرنك بولمسه همیشه طالب الله اولغان کمسنه‌لارنی استاب
عزلت یولنه اختیار تلاکل خرجم ومالم یوق دیب توکل سزلیك
قیلماغیل زیراکه توکلده تام اولسنك فرشته‌لر کبی تسبیح وتهلیل‌لر
برله رزقلانب تررسن زیرا که بعض زاهدلراون کون قدری آشامقلری
اولمدی وبعضیلری ننك یکرمی کون قدری بولمدی وبعضیلری برآی
وبعضیلری ایکی آی یمای توردیلر کورمزمیسن حضرت ابو معاویة
الاسود حضرتلری بالچق یار ایدی وابراهیم ادهم حضرتلری قم یار
ایدی *(کشی ننك بولسه موندا غ اعتقادی * آنکا بوستان ایرر هر
قایسی وادی)* یعنی برکمسنه‌ننك یوقاریده مذکورچه اعتقادی
تام اولسه اول کمسنه هر قایو چوقرده بولسه آنکا باقچه اولور الله
تعالی ننك قدرتی برله آنده تورلوك تورلوك نعمت‌لر حاضر ایلریا که
عادتده نعمت اولمیان نرسه‌لرنی نعمت ایلر زیراکه الله تعالی قادردر
*(وجودینك خارخاشاکی قالین در * یالین سنك هم هوا اچماس
یالین در)* یعنی نفس کافرننك ذاتی وتلادکی نرسه‌لری قالون چوب
چاردر آندن مراد تورلوك تورلوك بدعت‌لر ایله مزین در آنداغ
نفسنکا یالنب تملق ایلامکل زیراکه آنکا یالنوب تملق ایلامکننك اوچقونی
هواغه اوچمایان یالقوندر بلکه یاشرنلك ایله سنی آزدرمق قصدنده
اولور آنداغ اولسنه تفسنك تلادکی نرسه‌لاردن بری اولغیل وآنکا تملق
ایلان تورمغیل خارخاش چوب چارمعناسینه در یالین سنك عربچه تملق
معناسینه در ایکنچسیی اوت اوچقونی اوچب لهب نار معناسنه در آنداغ
اولسه منب همت براقین چق قالین دین * یالین محکم توتب سچرات
یالین دین)* بس آنداغ اولسه توکل وهمت ننك آطنی منب توکل سز
اورمانندن قاچغیل یعنی دایم توکلده اولغیل ودخی اول توکل آطی ننك
یالنی محکم توتب توکل سز یالقنندین سچراب چقغل حاصل کلام تیرلك
ایلان توکل ایلاب مطلبنکده اولغیل دیمکدر هنت براقن لفظی ننك
اضافه‌سی لجین الماء قبیلندندر قالین دیدکی اورمان معناسنه در
دلالت التزام بابندین دیدکی لفظ ننك اولکسی آط جالیدر عربچه

(شعر الفرس فی طرق الاعلی علی عنقه) معناسنه‌در ایکنچی اوت یالقنی
لهب نار معناسنه‌در *(یتبدر سال عمرنك ای تبه حال * توکل صالین
مقصد بحرینه سال) * یعنی سننك عمرنکننك یلی یتب آخرینه
یقین بولغاندر ای بوزوق حاللی کمسنه آنداغ اولسه توکل صالنی
یاصاب مقصود دینکزینه سالغیل آندین مراد عمرنك آخرینه یقین
اولغاندر قالغان عمرنکنی توکل بابنده برك توتقل دیه‌کدر سال دیدکی
یل معناسنه‌در تبه دیدکی بوزوق معناسنه‌در هر ایکسی فارسیدر
صال دیدکی لفظ ننك اوّلکسی اصلده کوب یغاچلرنی بر بریکا جمع
ایلاب بر کتب باغلرلار کمه یوق وقتده دینکز لردن اوتارلر ایکنچسی
صالمقدن مشتقدر صیغهٔ امر حاضردر وهر ایکیسن سین ایله اوقومق
هم لغتدر *(کریب بحره‌ینه ای نفس ظالم * دیمه سالم منك یتمکایمو
سالم) * یعنی توکل دینکزینه کردکنکدن صونکره ای ظالم نفس تردد
وتفکرده بولمه بنم توکل دینکزینه یاصادقی صالم سلامت بتارمو دیوشکده
اولماغیل همیشه ثبوتده اولغیل آنحضرت علیه السلام ننك (من لج
ولج) دیدکی بونکا اشعاردر صالم لفظی ننك معناسی یوقاریده کچدی
سالم دیدکی سلامتدن مشتقدر تأمل *(یتار یتمس لسکنکدر حکم
ربده * ایرنلر شرطیدر اولمق طلبده) * یعنی یتار یتمس نقصانلقنك
برله بولسنکده الله تعالی حکمنده بولغیل الله تعالی نه بیورغاندر
آندن آیوراماغیل ونه نرسه لاردن نهی ایلاکاندر آندن طیلغل زیرا که
الله تعالی (فاطلبنی تجدنی) دیدی آنداغ اولسه ابرنلرننك شرطیدر
الله تعالی نی استمك بولنده اولوب وقات اولمق * (توکلنی قیلوب ای
آدمی زاد * یوکورکل کعبهٔ مقصدغه چون باد) * یعنی توکل ایلاب ای
آدم اوغلنلری مقصود کعبه‌نکا یلکنی یوکورکل آندن مراد توکل ایلاب
قالدقی عمرنکنی تیرلك اوزره توکلده صرف ایلاکل تردد وتفکرده
بولمغیل دیمکدر *(کریب یولغه کوروب اعلام آثار * اوزون بر
دیب کمان بر بولمه زنهار) * یعنی طریقت یولینه کریب وآنده
یوقوایله اویاغ آراسنده تورلوك تورلوك مشاهداب وتجلیاتلر کورب
یاکه انواع قورقولر کورسنکده بوتارلق وکینك لك یبانیدر دیب
کمان ایلاکوچی بولماغیل بلکه همیشه افعالنکده ثبوة اولوب توکلده

اولغیل حاصل کلام اولدرکه جیب مراقبه‌ده تورلوك تورلوك مکشوفات
ومشاهدات لر کورب من موندن اغ مقامه ایرشدیم دیو تکبرلیك
ایلا کوچی اولماغیل ودخی شول مراتبه‌ده کورسنکده تورلوك تورلوك
عذاب اورنلرنی وکنه اورنکنی عذاب اچنده کورسنکده رحمتندن
امید کیسوب اشلادکی وکردکی یولنکنی تاشلامغیل بلکه همیشه
توکلده اولغیل (ومن یتوکل علی الله فهو حسبه) * بونکا اشعاردر اوزون
بردیدکی عثمانیه تلنچه اورون یاپان معناسنه آندن انواع
مشاهداتقه استعاره آلندی کمان بروصف ترکیبیدر کمان ایلا کوچی
معناسنه‌در * (بو بارمقده اکر بارمق سالورشیر * قچان قاینتور توکل
ایلا کان ایر) * یعنی بو الله تعالی سفرینه باردوقنکده آرسلان ترناقن
سالسه آندن مراد حق تعالی جانبنه بارمقده تورلوك مشقتلرکا اوغراسه‌ده
توکل ایلادکی ایر البته اعراض ایلاب کیر وقایتمازدر یولنده ثابت
اولور کیرو قایتورغه میل ایامز (لقد لقینا من سفرنا هذا نصبا)
بونکا اشغاردر بارماق لفظی ننك اوّلکسی ذهاب معناسنه اسم مصدردر
ایکنچیسی اسم جامددر ترناق واصبع معناسنه * (خطر دین اهل همت
حیره بولماس * اکر ایل تیره توتسه تیره بولماس) * یعنی آندن اغ
اولسه همت اهلی وتوکلی تام کمسنه الله تعالی کاباردقی یولونده نه قدر
مشقتلرکا وخطرلرکا حیران اولماسدر وضعیق ویومشاق هم اولمسدر
اکرچه بارچه خلایق آنی الله تعالی نی استمك سفرینه بارمق یولنده
اوق یبه توتوب آتسه‌لر ده قورقاق بولماسدر همیشه معشوقی طلبنده
اولور آنلرنك اوقلری آراسندن توکل ایلاب الله تعالی جانبینه
کیتار ویولنده ثابت اولور حیره ضعیف معناسنه‌در تیره لفظی ننك
اوّلکسی اوق وسهم معناسنه‌در فارسیدر ایکنچیسی قورقاق معناسنه
قاشقر لغتیدر * (توکل دین کشیکم آلسه بهره * قچان زهره اولور غرق
اولسه زهره) * یعنی بر کمسنه توکلدین فایده آلسه آنچلاین کمسنه
کونکلینده قچان قورقو توشارا کرچه اول بنده زهره وآغو دینکزینه غرق
اولسه‌ده همیشه طلبنده اولور آندن مراد اهل توکل نه قدر بلالرغه
وقضالارغه اوغراسه‌ده التفات ایلمز دیمکدر زهره لفظی ننك اوّلکسی
قورقاق معناسنه ایکنچیسی آغو معناسنه‌در * (یمه روزی غمین هیچ

برده ای یار * عم اسرارنك بلوراول بخشی اسرار)* آنداغ اولسه
رزق قایغوسنی هیچ یرده یماکل ای یولداش زیراکه سرلرنکنی
بلکوچی الله تعالی اوزی بلورسنی بخشی تربیه ایلامکنی زیراکه
رزقنك صاحبی الله تعالی درمقدار واندزه ایلادکنی زیاده وکیم
ایلمیون بیرر آنك اوچون سن قایغو یيب صبرسزلق ایلامکل (وما
من دابة الاعلی الله رزقها) بونکا اشعاردر واسرار لفظی ننك اوّلکسی
الف ننك فتحه سی ایله او قولور سردن مشتقدر ایکنچسی تربیه قیلماق
معناسنه در الف ننك مدیله اوقولور *(خداغه قیلسه هرکم خوب توکل *
نه یرده بولسه ضایع بولماس اول قل)* یعنی هرکم خدای تعالی غه
خوب توکل ایلاسه قایسی اورنده بولسه ده اول قل ضایع بولماسدر خدای
تعالی آنکار رزقنی خیانت ایلامیوی بیرر (حکایت ابن المبارك)
*(مبارك اوغلی برکون ازغشیب راه * عجایب سوساغنده کوردی بر
چاه) * یعنی حکایتده کلتورمشلرکه عبدالله بن مبارك برکون شام دن
مدینه طرفینه بارد قده مدینه یولنی تاپمای آداشوب بارغنده قتی
سوسادی آنکسزدن آلدنده بر قذوغ کوردی *(کیچوردی کونکلیده
تابولدی مطلوب * اکر دلورسن بولسه ایدی خوب)* یعنی عبدالله
بن مبارك کونکلنده بوسوز کورکام اولدی نته که ایدی کم نه
عجب بخشی بولورایدی بو قذوغ ننك چیلاکی برله یبی اولسه ایردی
شول فکر ایله بر آز زمان فکره قالدی *(اوشال دم ده بر آهو کلدی
سوساب * تاشیب چقدی قذوغ ننك آغزیغه آب) * یعنی عبدالله
بن مبارك بو فکرده اولدقی زمان بر آق کیك سوساب قذوغ
قاتنه کلدی بو آق کیك کلکاچ تیران قذوغ ننك صوی تاشیب
یوقاری چقدی آق کیك صواچب قالدی اوز یولینه کتدی
*(اول اچکان صونك اوشال شاه باردی چه کا * یتار یتماسده اول
صو توشدی تهکا) * یعنی اول عبدالله اوغلی مبارك حضرتلری آق
کیك اچکاندین صونك صو اچارکا باردی قذوغ قاتنه یتار یتمزده قذوغ
ننك صوی توبان اوّلکی اورننه توشدی تیران اولدی عبدالله بن مبارك
بو اشلردن حیران بولوب الله تعالی حضرتنه او فکا تارتب ایدی *(دیدی
یارب بیرر بسن آهوکا آب * منکا بیرمس سن ای سلطان وهاب) *

یعنی عبدالله بن مبارك حق تعالی حضرتلرینه مناجات ایلاب ایدیکه
یارب آق کیك کاچیلاك ویب سزصو بیر رسن ای رحمتلرنی باغشلاغوچی
کریم الله حال بوکه هر ایکیمز سننك بنده لرنك مزنه اوچون آنی
آنداغ منی موندا غ ایلدنك دیب مناجات ایلدی *(ندا کلدی اوشال
وجه حسن کا * تلنك باردی سننك داورسن کا * یعنی هاتفدین اول
کورکام یوزایك عبدالله بن مبارك حضرتلرینه آواز کلدی سنکا آننك
اوچون صو بیرمدیم زیراکه سننك اوّل امرده قنوغنی کوردکنکده
تلنك چیلاك ایله یبکا باردی برلرنی اونتدنك اوّلا برلاردن یاردم
استمادنك ایمدی بارغیل صونی چیلاك ایله یبدن صورغیل دیب عتاب
ایله هاتفدین آواز کلدی *(اوشال آهو که کوردنك چقدی یرکا * توکل
قیلمادی بزدین دیکرکا) * یعنی اول هاتف بو جوابنی ایدیکه بو صوصاب
کلدکی آق کیکنی کوردنك که اوّل امرده برلرکا نظر ایلدی وایدیکه
یارب منی تورلوك نعمتلرنك برله قوناق ایلدنك بو صونك برله ینه
قوناق ایلا کلدیدی چیلاك ایله یبنی کونکلینه کرکز مدی ایمدی سن
بارغیل صونی چیلاك برله یبدن صورغیل دیب عتاب ایلدی *(ایشتب
بول ندای بولدی بیهوش * اچندین قلزم ذوق ایلدی جوش) *
یعنی اول عبدالله بن مبارك بو هاتفنك آوازنی ایشتب ابسم اولدی
اچنه الله تعالی ذوقندن وعشقندن قلزم دینکزی کبی قاینامقلق دوشدی
قلزم ذوق اضافه سی لجین الماء قبیلندندر *(محبت جامی هول قیلدی
تماغین * ترکلکده اونوتدی سوساماغین) * یعنی حضرت عبدالله
بن مبارك ننك الله تعالی ننك محبت شرابنده تماغینه قورقو توشدی ترك
اولدقی زماننده صوصامغینی اونوتدی یعنی الله تعالی حضرتلرینه
عشق بولوب صوسامقی یادینه کلمدی جام محبت شرابی معناسنه در
ذکر حال وارادهٔ محل قرینه سی ایله هول چق صوی معناسنه در نتاکه
یوقاریده بیانی کچدی *(ایدی اوّلده هم ایرا تقیاده * یوز آنچه همتی
بولدی زیاده) * یعنی عبدالله بن مبارك حضرتلری اوّلده هم تقوی
ایرا ایدی بوندانی ایشتکاچ یوز آنچه آرتق تقوی لکی اولدی موندین
صونك ناظم قصه دن حصه یه قایتب بیوردیکه *(منی مسکین توکل بابیده
داغ * توشبدر همتم کوندین زبونراغ) * یعنی من مسکین بنده نك

توکل بابنده حسرتلی من یعنی توکلم ده ثبوتلکم یوقدر کوندین کونکا
توکل وهمتم زبونراتدر * (همیشه نفس زشتم مبتلاسی * منکدك
بارمو هیچ موءمن بالاسی)* یعنی همیشه من زشت نفسم آرتندین
یورب بلالنمش من منم کبی هیچ بر موءمن بالاسی یوقدر
(الهی بحر همتدین قیلوب سیر منی حنثی غه ایر رلرنشاسین بیر)*
یعنی یارب توکل وهمتنك دینکز ندن منی توق قیلغل ودخی من
توکل سزقورقاقغه بهادر ایرانلر ننك علامتنی بیرکل *(ایر رمن عقل
هم ادراك یوق قل * نه تمکین بار نه همت نه توکل) * یعنی من حقایق
اشیاغه ایر شمکان قل من ثبوتی وهمتی وتوکلی یوق بنده من * (کیله
باتدیم کیله قیلمام کشیدین * کورارمن بارچه اوز نفسم اشیدین)*
یعنی من کناه بالچقنه باتدیم اول بالچق غه باتماقنی کشیدین بولدی
دیب اوفکا ایتمازمن بوکناه بالچقنه باتدوقمنی اوز نفسم اشندین
کورمن وآنك شوملغندین کورمن کیله لفظیننك اوّلکسی بالچق
معناسنه در ایکنچسی اوفکالامك معناسنه در هر ایکسینك اعرابی کسرکاف
ایله در فارسیه در تأمل * (بو موءمن لاراچنده بر بالامن * بوزوق
یولدین چقا آلمای مبتلامن)* یعنی بو مسلمانلر اچنده عجب برکناه
در یاسینه باتقان اوغلان من همیشه بوزوق یولدین چقا آلمای
بلالری وقضالاری ایله بلالنمش بیچاره من *(بولوبمن غرق بحر
اضطرابه * خراب اولمش توشوب نفس خرابه)* یعنی من مسکین الله
یارغرق اولوب کناه دینکز بینه دخی شریف وقتلرمنی خرابلغنه اوغراب
نفسم میخانه سنین ایسبرك اولوب شریف وقتلرمننك قدرنی بلمکان
من خراب لفظیننك اوّلکسی بوزوق بولمق معناسنه در ایکنچسی میخانه
قباق معناسنه در ایکنچسینك اضافه سی لجین الماء قبیلندندر
* (ایر رکونکلمده کرب راز نهانی* یوزیم یوقدر توزب ایتورکا آنی)*
یعنی من مسکین الله یارننك کونکلنده یاشرون سرلری وار در آننك
بارچه سنی حق تعالی کا ایتورکا یوزیم اویالورحیا ایتارمن زیراکه
اولوع کناهلریم بار ابارنی ایتورکا تلم اویالب بارمزدر یاکه اهل
حقایق تنك بارچه سرلرنی بوکتابنه ایتورکا اویالورمن زیراکه بارونی
ایتماك ترك ادبدر * (اوزنك سن عالم السر الخفیات * معین در سنکا

مجموع نیات)* یعنی زیراکه کونکلمدکی سرلرنی وبارچه‌سنی سنکا
ایتماك حاجت دکلدر زیراکه سن اوزنك یاشرن سرلرنی بلورسن
وبارچه‌نیت لرمز معین دربارینی ایتماك حاجت دکلدر عفونی سندن
اوتندك * (اکرقایتارمسنك رایم ورادین*قوتامس من مونکندیك
ماجرادین)*یعنی یارب منی مخلوقات فکرندین قوتقارمسنك بونچلاین
قیل وقال لرماجراسندن قتولماس من همیشه بوزوق سوزلرنی ایتماکده
بولورمن بلکه سن منی رحمتنك ایله مخلوقلر فکرندن قوتقارب ونفی‌نی
چقارب اثبات بابنده ثبوت ایلا کل دیمکدر*(اکرچه سانی یوق بوقل
کناهی * کرفتار غضب قیلمه الهی)* یعنی اکرچه بوتمر یار اوغلی
الله یار بنده‌ننك حسابی یوق کناهلری بولسه‌ده رحمتنك ایله یارب
کناهلریم شرملغندن بنی آچو وعذابنکا توتقون ایلمه بوابیاتلر بارچه
اکتفا قیلنمندر تأمل ولا تغفل فانه یکفی من نصحت نفسه الی غیره من
اهل التصوف (تقوی قیلب حرام وشبه‌دن قاچماق بیانیدر) * (کیل
ای درویش اکر درویش آتاندنك * طریقت اهلینك اندیش
آتاندنك) * یعنی آکاه اولوب کلکل ای صوفی زیراکه سن اهل حالدن
اولوب صوفیلق سمی برله آتاندنك وطریقت یولینه کرمکنکده ظرفاء
اهل قاشنده صوفیدردیو فکر ایتلدنك شول اسمنك وشول یول
اوزارینه ثابت اولغیل نته‌که بیوردی *(اکر آتنك خلاق بنده‌لکدر
کریب الله تعالی ننك خاص قللری جمله‌سندن اولوب اول اسمنکده
قیامت کون نچوك شرمنده‌لکدر)* یعنی سننك اسمنك طریقت یولینه
ثابت اولمیان نفس هوالرنکا کیتوب یوقاریداغی اسمنکا خلاف بولسه
قیامت کوننده اول اویات نچوکدر بلکه سنی قیامت کوننده صوفی اسمندن
عدول ایلاب یاظالم ویافاسق ویاعاصی دیو اوندارلار بونچلاین
اسملر ایله اوندالماکنکده اولوغ خورلقدر نتاکه اشارة ایلدی
*(قوروغ آت برله اوتکان حیق اوقات * اویانغل بولماغیل مغرور
قروغ آت) * یعنی محصل کلام عملدن بوش بورمکل بلکه دایم عملده
اولغیل زیراکه مجرد صوفی اسمی برله یورماکنك اهل حال اولماقغه
دلالت ایتماز بلکه قچانکه بواسم ایله موصوف اولدنك ایرسه
اوزنکنی اوزنك غفلت اویقوسندن اویاتغل قروغ صوفیلق اسمی برله

(تقوی قیلب حرام وشبه‌دن قاچماق بیانی)

آلدانغوچی اولمغیل*(قروع یورمه قروغ دست اجلده * سالور نکاه
کمان ایتماس محلده)* یعنی حاصل کلام اولدرکه عملدن بوش یورومکل
باسکه دایم عملده بولغیل زیراکه قورق چبغی اجلی قولنده دراول
چبقنی کمان اولمغان اورنده بوینکا سالور آخرت یورطنه اوکونچ ایله
کیتارسن یعنی عزرائیل علیه السلام جانکنی آلوب عمل سز آخرت
یورطینه واررسن آنداغ اولسه تیز زمان عمل ایلامکا جهد ایلیه سن
قوروغ لفظیننك اوّلکسی بوش معناسنه در ایکنچسی اصلده بر چبقدر
اوزون اولور باشنه یب تاغب آطنی توتارلار لکن مونده عزرائیل ننك
جان آلماقینه استعاره آلندی*(اوزنکدین کتمه اخلاص عوامه*سیو نمه
نامه کیلمای بخشی نامه)* یعنی اهل حال من و آنلر مجلسنده قابلیتم
واردیب اوزنکدین کیتب تکبرلیك ایلامکل وعوام خلقی ننك سنی
مرشد دیب اخلاصلی اولماقینه آلدانماغیل ودخی خلایقلر ننك مرشد
وایشانمز دیماکنه آلدانماغیل قچانکه قیامت اولوب این کو نامه لرنك
قولنکا کلماکونچه دیمکدر قچانکه قیامت کوننده نامه لرنك اونك
قولنکا بیرلسه شول زمانده سیو نکل زیراکه یکتلك وایرلك شول زمانده
معلوم اولور شول اجلدن حکایت ایلامشلرکه خواجه بهاء الحق والدین
حضرتلری برتونده بخاره ننك مسجد کلانینه باردقنده برقاراولچی
بهاء الدین حضرتلرنی توتدی وایدی سن کم دیدی ایرموسن یاخاتون
موسن دیدی خواجه بهاء الدین ایدی خاتونمی ایرمی ایرکانمنی بلمز
من دیدی قاراولچی خواجه ایدکنی بلدی یباردی کندوزندن عبرت
آلب ایتور ایردی خواجه ننك سوزی مقدر قیامت بولماین هرکم
اوزیننك نچوك ایرکاننی بلماز زیراکه دنیاده یکت من ایرمن دیب
یورر مزلر قیامت کوننده نچوك بولورمزلر بناکاه یاوز ضعیفه کروهندن
اولب تموغغه کیتمایه سن آنداغ اولسه ایرلك ویکتلك اسمینه دنیاده
آلدانماغیل *(کشی روده کریب کریورسه روده * قچان واصل
بولور درشهوده)* برا کودینکز کاکروب ینجو آلمق قصدنده اولغان
کمسنه دریاننك کنارنده یورکان کمسنه قچان حاصل ایلاب انجو تابار
زیراکه انجولر دریاننك اورته سنده در آنچلاین بر کمسنه اهل طریقتدن
واب صوفیلق اسمی برله موصوف اولسه آنچلاین کمسنه اسمینه ویولنه

(حکایت خواجه بهاء الدین رحمة الله تعالی علیه)

موافق اولمایب یورسه اول کمسنه قچان ثمره عطر یقتنی حاصل ایلاب
انواع مشاهدات و تجلیات تابار روده دیدکی لفظ ننك اوّلکسی دریا
معناسنه در ایکنچی سی کنار معناسنه در ایکسی هم قاشقر لغتیدر *(سوائی
نفی ایکانکنی ایله اثبات * توکل بحر ینه بات ای کرنکل بات)* یعنی
الله تعالی دن غیرنی نفی ایلاب الله تعالی نی اثبات ایله نتاکه اهل
تصوفیننك عادتی الصاق واطوا ایلاب (لا اله الا الله) کلمه سی برله
ماسوی الله نی نفی ایلرلا رودخی توکل دینکز ینه غرق اولوب اثبات
ایلامکنکده آشوقغوچی اولغیل و ماسوی نی تیز زمان کونکلدن چقارغیل
بات دیدکی اوّلکسی غرق اولمق معناسنه در ترکیدر ایکنچسی آشقغیل
معناسنه در بخارا خلقی ننك لغتیدر *(نه بولغای قولغه کرسه در مقصود *
وکرنه سوده یوز کاندین نچوك سود)* یعنی بو نفی اثبات ایلاب توکل
ایلمکده شاید که مقصود انجوسنی قولنکا کرتسنك قولنکا مقصود انجوسنی
آلماین سوده یوزوب انجوازلامکننك فایده سی یوقدر آنچلاین
صوقیلق اسمی برله یوروب صوفیلر عادتنی توتمای یوروسنك
صوقیلق اسمنکده فایده اولمزدر *(کونکل حق فیضی کا بولسون دیسنك
چاك * که اوّل مرتبه حلقنکنی قیل پاك) * یعنی سننك کونکلنکا
الله تعالی ننك الهامی کرمکا آچوق قیلاین دیرسنك اوّل شرطی بودر
حلقنی جمیع اشیادین پاك ایلا کل نتا که بیوردی *(یمه ذره حرام آغشته
ناندین * بولور چاهی نجس برقطره قاندین)* یعنی حلقنکنی پاك
قیلمق اولدورسن اوّل مرتبه ده حرام قاتوشدن نعمتلردن آشامغیل
اکرچه اول حرام ذره قدری کچوك اولسه ده نتاکه کورمزمی سن
قنوغداغی صوغه برقطره قان یاکه خمر توشسه نجس ایلار آنچلاین
کوب عبادتننك ثوابنی برکچکنه حرام قاتوشقان نعمتدن ییسنك
بارچه سی باطل اولور آغشته دیدکی قاتوشماق معناسنه در *(اکر
آش منهی بولسه کوز یومب آش * وکرنه تانکلا قارنونکدین چیقر تاش)*
یعنی برنعمتده حرام نرسه لار بولسه اول نعمتدن کوزنکنی یومو ب اوزغیل
وآنکا قارامغیل وآنی ییمارکامیل ایلامکل اکر آنداغ اولسنك قیامت کوننده
قارننکدن تاش چقار آندن مراد تورلیك تورلیك عذابقه کرفتار
بولورسن آش لفظی ننك اوّلکسی نعمت معناسنه در ایکنچسی

اوزغیل قارامغیل معناسنه در هر ایکسی ترکیدر * (ایر رخردلچه منهی
زهر قاتل * قیلور برقطره می خم سونی باطل)* یعنی حرام نرسه اکر
خردله اوزلقی قدری اولسه ده اولتر کوچی زهر و آغودیب بلکل آندن
مراد آز حرام کوب عبادتلارننك ثوابنی بوزاردیب بلکل نتاکه برقطره
خمر برکیسمك صونی نجس ایلاب و باطل قیلور خردلچه خردله لفظی ننك
تصغیریدر بر اورلق ننك اسمیدر شام شریفده کوب اولورمی دیدکی
خمر معناسنه در خم خاءننك ضمه سی ایله اوقواور برصاوت ننك
اسمیدر اولوغ چولماکدر بلغاریورطنده کیسمك و چاپچق دیدکلری
نرسه در تأمل ولا تغفل * (حرام آز بولسه کوبدر یمه آنی * سمای
بولسه هم بلکل سم آنی) * یعنی فی الجملة حرام آز بولسه ده کوبدر
آننك یمانلقی یعنی زنهار حرامدن ساقلانغیل آندین یماکل اکرچه
اول بودنه ایتی بولسه ده آغودن آرتق زیانی واردر سمای ننك
اوّلکسی برقوش ننك اسمیدر اولافلر آراسنده یوررکاه وقتده اوچار
چاپچقدن اولوغدر فارسی لغتنچه دورنج دیرلار ترکمان خلقی سمای
دیرلار بلغار خلقی بودنه دیرلار و ایکنچیسی مرکبدر سم دیدکی آغو
معناسنه در آنی دیدکی ضمیردر راجع در حرام آز لفظینه *(بتکلیك
شرعه ده ای لابس دلق * فرایض اعظمیدر پاکیء حلق)* یعنی شرعة
الاسلام کتابنده یازلمشکه ای ابسکی کیوملی صوفیلق دعواسنی قیلدقی
کمسنه فرضلرننك اولوغراقی بوعازنی حرامدن پاك ایلمکدر و دخی ایدیکه
*(فی طاعت که اول مرضای رب در * یقین بیل قوت لقمه سببدر)*
یعنی شرعه ده ایدیکه قایو طاعت و عبادت آنکا الله تعالی رضالقی
اولسه اول رضالقغه سبب اولغوچی نرسه نی آشامق و اچمکدر حلالدن
دیدی *(کفایه شعبی ده بول هم بتلدی * رسول الله سوزندن نقل
ایتلدی) * و دخی کفایة الشعبی دیدکی کتابده شرعة الاسلام ننك
سوزی یازلدی پیغمبر علیه السلام سوزی دیو کفایة شعبی ننك صاحبی
کوچوردی بیله دیو *(اریغ سز لقمه بر له قیلسه طاعت * قبول ایرماز
اوشال تیلغان عبادت)* یعنی اول ایکی کتابده ایدیکه بر اکو حرام لقمه
بر له طاعت و عبادت ایلاسه اکرچه کوندزلرده روزه توتب و کیچه لرده
اویاغ تورسه ده قبول اولماسدر دیدی سوءال اریغ لقمه فرضلردن بر

فرض اولسه طاعت وعبادت ننك قبول لغی آننك برله بولسه بس
شرطلردن بر شرط اولدی نتاکه طهارة نماز غه شرط ایردی آندن اغ اولسه
عالملر نه او چون حلال لقمه نی نماز روزه ننك شرطندن قیلمادیلر جواب
اولدرکه ناظم ننك بونده شرط ایلامکی طاعت وعبادت سببی برله الله
تعالی حضرتینه یقین بولماس سزلقدر طاعتی بالکلیة باطل اولمق دکلدر
زیراکه براکو حرام نرسه لارنی ییوب عبادت ونماز وروزه ایلاسه
فرض دن توشار ثوابی اولمز دیماکدر وجواب دیکر اولدرکه
طهارة ننك طهارت لفظندن وصوم ننك صوم لفظندن لقمه سی وکیدکی
لباس پاك اولمقغه اشارتدر نتاکه اشارة ایلدی * (خدانك منعنی
نفس ایستکانده * اکر بر ذره سن ترك ایتسه بنده) * بو بیت مبتدا
حکمنده در معناسی اولدرکه برکمسنه الله تعالی ننك منع ایتکان نرسه سنی
خوش کورب منع لنسه اول طیلغان نرسه سی ذره قدر نچه بولسه ده
* (عبادتلرکه بولغای انس جندین * ربو آیغان بنده لك افضلدر
آندین) * یعنی اول کمسنه الله تعالی ننك طیغان نرسه لارندن طیولوب
تورمقی آدم برله پریلرننك طاعت وعبادتندن آرتقدر بو بیت خبر
مبتدادر * (اکر ترك اتسه ذره شبه ای یار * دیدی یوز حجدین آرتق
ای نکوکار) * یعنی اکر برکمسنه الله تعالی دن قورقب شبه لی نرسه لردین
صاقلانسه اول ایکی کتابده ایدی بوکمسنه یوز کره کعبه کا وارب حج
قلدقی ثوابنی تابدی دیدی بس بو بیتدن معلوم اولدی که شبه دن
ساقلانغان کمسنه کا بوقدر اجر اولسه قیاس ایله حراملاردن دونکان
کمسنه لارکا نه قدر ثواب اوله بلکه آنچلاین کمسنه او جماعلق دیب کواهلق
بیرسنك جائزدر لکن اهل سنت وجماعت اعتقادی آنداغ دکلدر
نچوك اولسه ده اجر عظیمه مستحقدر (واما من خاف مقام ربه ونهی النفس
عن الهوی فان الجنة هی المأوی) دیدکی بونکا اشعاردر * (رساله
ابو اللیث اچره مذکور * نبیدین قیلدی نقل اول معدن نور) * یعنی
تنبیه الغافلین کتابنده حضرت ابو اللیث سمرقندی پیغمبردین بر
حدیث کتورمشکه بیله دیو * (لباسنده حرام آغشته بولسه * اوشال
آغشته سی بر رشته بولسه) * یعنی براکوننك کیار کیومنده حرام
قاتوشقان بولسه اول قاتوشدقی نرسه سی بر یب قدر اولسه ده آغشته

موندہ قاتوشقان معناسنہدر رشتہ یعب مغناسنہ هر ایکسی فارسیدر
بو بیت مبتدادر * (اوشالطون برله اوتکارکان نماؤی * قبول ایرمز
دیدی اول بحر رازی) * یعنی اول حرام ییب قاتوشقان کیوملار برله
براکو نمازلر اوقسه اول نماز قبول اولمز دیب بیوردی اول سرلر
دینکنزی پیغمبرمز علیه السلام *(صیام ایله اکرچه اوتسه کونلر * قیام
ایله کیچورسه بارچه تونلر) * یعنی اول کیومندہ حرام یب قاتوشدقی
کمسنه اکرچه کونلرننك بارچه سندہ روزہ توتوب وکیچه لاردہ اویاغ
تورب اوقسه دہ قبول اولماسدر دیدی بلکه قلب وعی عملری بارچه سی
ییلدر بو ایکی بیت خبر مبتدادر * (ریاضت برله اوتکارسنك بهر
کیف * اریغ بولماسه لقمه نك محنتنك خیف) * یعنی حرام نرسه لر برله الله
تعالی یولندہ مشقتلر چیکب ونچه تورلك عبادتلر ایلاسنکدہ لقمه نك
پاك اولمسه قیلدقی عبادتلرنك بارچه سی بوشدر اوکونچدر کیف
نچه ماتورلیك معناسینه درعقول عشره کیفلرندن این دیدکی کیف در
خیف بوش اوکونچ معناسنہدر هر ایکسی عربی در *(مناهی رنکیدین
اشنك بو یاغلیغ * بو یاغلیغ اش ایله خیف اویاغلیغ) * یعنی من
مسکین ننك اشی وقیلدقی کاری حرام اولنمش نرسه لار برله بو یالغاندر
حاصل کلام آنداغ حرام ایله بو یالغان تونلر ایله کیچه لرنی اویاغ
تورماقنك بوشدر وهباءدر *(فرایض اعظمین قیلغان کشی ترك *
محبت بو ینی قایدین قیلدردرك) * یعنی بر کشی فرضلرننك اولوغنی
قویدقی کمسنه زیرا فرایضلرننك اولوغی حلال لقمه اولمق ایتدی
آنچلاین اولوغ فرضلرنی قویدقی کمسنه الله تعالی ننك محبت قوحنی
قایدین تابب ایرشور یعنی ایرشماسدر قیلدقی عبادتلری بارچه سی
ییلدر * (آتنك چقدی عبادة اهل خلقه * ایکردنك حلقه شبه سالمه
حلقه) * یعنی سننك اسمنك آدمیلر آراسندہ اهل طاعت وعبادت
وصوفی دیب مشهوردرودخی طریقت اهلینه وارب خانقه یارانلرندن
اولدنك آنچلاین بولسنك بوغازنکا حرام نعمتلردن صالماغیل بلکه حرام
وشبه دن قاچقل خلقه لفظینك اوّلکسی مخلوق وخلایق معناسنہدر
ایکنچسی خانقه وصوفیلر مجلسیدر اوچونچی سی حلق بوغاز معناسنہدر
هاننك ضمه سی ایله *(کونلسون تن دیسنك زهد ایله پیشه * آچیلسون

ایچ دیسنك پاك ایچ همیشه) * یعنی فی الجمله اکر سننك قصدنکده
تننکنی الله تعالی ننك یواینه کوندرمك هوسنده اولسنك حرامدن
وشبهه لاردن صقلانب زاهدلك ایلاکل ودخی کونکلنك اچنه معرفتلر
آچولسون دیسنك حلال پاك نرسه لر آشاغیل واچکل اچ دیدکی لفظننك
اوّلکسی کونکل وقلب معناسنه در اسم جامد ادر وایکنچسی امر حاضردر
اچماکدن مشتقدر هر ایکسی ترکیدر * (اکر آغزنکده در بال وبالی *
دیکل اولدر حمیم ای مرد حالی) * یعنی بو حرام اولدقی نرسه لر بال کبی
سچوك اولسه ده آخری بر ضرر رینی کوررسن ودخی آنچلاین حرام
نرسه لر سچوك بولسه ده جهنمده قزغان صو دیب بلکل ای اهل حالدن
اولدقی کمسنه بال لفظی ننك اوّلکسی مشهوردر لعاب زنبور معناسنه در
وایکنچسی کناه معناسنه در * (اکر منهی ایماس بولسه بعید نك * بولور
کوب وعده لیك عید نك وعید نك) * یعنی سننك یراق بولغان نرسنك
حرام اولمسه بولور الله تعالی ننك کوب ثوابلری بولور دیکان وعده سی
سننك حقنکده اول شادلق وسیونچ اکر سن دایم فسق وعصیان ایولنده
بولوب اول سیونچلرینه ذوق ایلیب عبادت ایلامسنك شونچلاین
شادلقلارسنکا فوروع اولور یعنی آخرتده عذاب اولور عید نك دیدکی
لفظننك اوّلکسی شادلق معناسنه در وایکنچسی قروغ معناسنه در
* (اکر قیلسه کشی لیمه ولیمه * کرفتار اولماغیل رنج الیمه) * یعنی بر
کشی طوی ایلاب جماعتلر چاقرسه لر اول مجلسده بدعتلر اولسه آنده
بارب اولتورب آخرت عذابی برله رنجو کوچی اولماغیل ایمشلرکم بدعت
طوی اولدر آنده کوسله وطنبور وخمر اچمك اولور ونعمتلارنده حرام
نرسه لردن اولور عشر وزکوة بیرمکان مال وآشلق کبی بونلرننك
نعمتی هم حرامدر بارمزسزلق فرضدر اما طوی مجلسینه کرمکده آنده
بدعتلر اولسه آنده کرمکینه اوچ مذهب باردر اوّلکسی اولدر مفتی
وقاضیلر کبی کمسنه منع ایلمك فرضدر کرمك بطریق اولی حرامدر
وایکنچسی بر عالم ومدرس ویاکه صاحب ولایت اولمغان کمسنه کا
آنده کرمك حرامدر بناکاه غافل لیك ایله باریب کرسه یاکه اول
بدعت اهللری کلوب اوستنه کرسه آنلره امر معروفی تیل برله دیوب
منکرنی منع ایلسون اکر منع لنمسه لر اول مجلسدن چقمق فرضدر اوچنچسی

عوام لاردر آنلر اول مجلسکا دوش اولسه لر آنلارغه چقمق فرض دکلدر
پلکه آنلر مجلس خلقنی کونکل برله دوشمان توتمق فرضدر ای جانی من
آکاه بولغیل بزلارننك بوزماندا غی صوفیلر طریقت یولینه کررلر
اما کمالات طابمازلار کمالات طابمغانلرینه سبب اولدرکه آوللارده
بایلارننك چاقردقی نعمتلرینه بارلر حال بوکه اول کمسنه لر عشرنی
بیرمکانلاردر شونچلاین نعمتلرنی آشاب ایچب کمالات تابمازلر
ودعالری مستجاب اولمز واوغلانلری آتا وآنالرینه علق اولمقلری
شول یاوز حرام نعمتلریدن وکلرندندر لیمه دیدکی جماعت معناسنه در
ولیمه طوی معناسنه در الیمه عذاب معناسنه در *(طعامی کم اکر آنده
خطردر * یقین بل لجه اوتدین بیتردر)* یعنی برطعام که آنده بدعتلر
وحراملر واردر شکسز بلکل اول طعام اوت پارچه سندن یاوزدر لجه
دیدکی اوت پارچه سی معناسنه در بیتر صیغه اسم تفضیل در ویاوز
معناسنه در الله اعلم قبیلندن در فن اهلینه خفی دکلدر * (اکر بولسه
حرام اول لقمه عشوم * آنی نعمت دیمادی زهر زقوم)* یعنی بر نعمت
حرام اولسه اول نعمتنی پیغمبر مز علیه السلام نعمت دیمادی بکه آنی
زهر زقوم دیب بیوردی ناظم زقوم ننك معناسنی ایتوب بیوردیکه
*(نه در زقوم ایر رتعذیب سختی * جحیم آستونده بتلکان درختی)*
یعنی زقوم نه در دیکان کمسنه یه جواب اولدرکه قاتیغ عذاب در
وبعضیلر ایمشلر جحیم تموغننك آستنده اوسکان بر یغاچدر ایمشلر
اول یغاچ تیکانك کبیدر بارچه سی اوتدر تموغلق بنده لر آنی بیارلر
امافائده بیرمز *(قوله تعالی لا یسمن ولا یغنی من جوع)*(بارچه زهر
لردن زهر لیرك اولسه کرکدر نته که بیوردی *(جمیع زهر هر کیز بولمز
آندا غ * یمکان ننك قارنی قاینارمس قزاندا غ) * یعنی دنیا وآخرتده
نه قدر زهرلی نرسه لر واردر بو زقوم کبی زهری یوقدر ودخی زقومنی
آشاعان کمسنه ننك قارنی باقر قزاندا غ قایناسه کرکدر (قوله تعالی
ان شجرة الزقوم طعام الاثیم یغلی فی البطون کغلی الحمیم) اچی ننك
باری پاره پاره بولغای * علاجین بلمکای بیچاره بولغای)* یعنی اول
زقومنی اچکان کمسنه ننك قورصاقی یانب پاره پاره بولغای نه دارو
ایتارکا بلماین چاره سز اولسه کرك *(الهی کونکلمزنی بی کمان قیل *

اوشال شرمندلیکلردین امان قیل)* یارب کونکلمزنی عذابنکدن
وآننك تصدیقندن شکسز ایلاکل وعذابنکدین قورقغوچی قیلغیل
آنچلاین زقوم اچب رسوای اولمقدن امان قیلغل آمین *(حکایت احمد بن
حنبل)*(ایشتکل احمد بن حنبل کابر یوم * دیدی بر بیوه زن ای هادی
اقوم)* یعنی حکایتده کلتورمشلر که ایشتکل حضرت احمد بن حنبل کا
کونلارده برکون بر قاری طول خاتون کلدی ایمش لر اول خاتون
راضیه اسملی ایردی بغداد شهرنده ایردی غایت صالحه وصوفیه
خاتون ایردی بیوه دیدکی طول معناسنه در احمد حنبل دیدکی لفظنده
بن لفظیننك محذوف بولمقی آننك اوچوندر ایکسی اسم علم آراسنده بن
لفظیننك حذف اولمغی قاعده کلیه در * (چراغم یوقدر اصلای اولوغ
برخ * اوکورر ایردیم آی ننك باریده چرخ) * یعنی اول طول
خاتون احمد بن حنبل حضرتلرینه ایدی ای اولوغ مرتبه ایاسی منم
ایومده هرکیز چراغم یوقدر شوننك اوچون آی یاقتیسنده اورچق
جرلارمن دیدی *(فروکتدی جهان ایوانیدین ماه * خلیفه اوتدی
مشغل برله ناکاه)* یعنی کونلارده برکون جهان سرایندن آی کتدی
آندن مراد پایدی آی بتب تورغانده خلیفه حضرتلری منم اویوم
قاتغدن پانار برله شم یاندریب اوزوب کتدی دیدی * (آننك
روشانلغنده چست چالاك * اوکوردیم برایکی دم چرخم ای پاك)*
یعنی اول خلیفه ننك چراغی یاقتوسنده تیزلك وجهد ایلك ایله اورچغمنی
برایکی مرتبه بوتوروب آلدیم یعنی برایکی صاپلام جب جرلادیم دیدی
*(منکا اول رشته م ای قطب زمانه * جواب آیغل حلال اولغایمو یانه) *
یعنی اول خاتون ایدی یاحضرت قطب زمان منم اول جرلاکان جبم منکا
حلال بولورمو یا بولماسمو دیدی بو مسئله کا جواب آیغل *(امام ایدی
بو غفلت عالمنده * نچوك زن سن مونکدیك دین غمنده)* یعنی
حضرت احمد بن حنبل حضرتلری ایدی بو غافل دنیاده نچوك خاتون
سن مونچلابن دین قایغوسنده سن حاصل کلام مونچلاین سن آزنرسه
اوچون فتوی استارسن عجب صوفیه خاتون سن دیدی *(ضعیفه
ایدی ای مقبول وافی * منك همزادیم ایردی بشر حافی) * یعنی اول
خاتون ایدی ای وفالار قبول بولنمش کمسنه منم برله بو توغمه بشر حافی

حضرتلری دورسوءال بشرحضرتلرینه نه‌اوچون خافی دیب قوشاماط
آت قویدیلر جواب اولدر خافی معناسی یالانغاچ آیاق معناسنه‌در
زیراکه بشر حضرتلری آیاقنه باشماق کیمزایدی ودخی آننك
برکورکام عادتی بارایردی شهراچنده بول وتیزاك ایلامزایردی
خلایقلارننك آیاقنه منم نجاستم تیکب رنجماسونلردیب شهرطشینه
باریب تیزاك وبول ایلرایدی ایه‌شلر بشر حضرتلری عمرنده آطقه
منمادی کعبهٔ شریفکا آلتی مرتبه ییاغ باریب طواف ایلدی برکون
بشر حضرتلری آطقه‌منب بغداد اورامندن اوزدوقنی کوردیلر
خلایقلر آنی کورب تانك عجبکاقالدیلر ایدیلر بزلر بشرفنك آطقه
بندوکنی کوردکمز یوق ایدی ایمدی بوحالده کوردك شایداولار
دیدیلر قچانکه مریدلر بوحالنی کورب آرتندن کوزاته باردیلر چونکه
بشر حضرتی بغدادشهرندن چقب کیتکاچ بغدادیپاننده جان تسلیم
قیلدی ایه‌شلر بشر حضرتی تبع تابعین‌دن ایردی تاریخ هجرت ننك
ایکی یوز آلتمشنچی یلده چهارشنبه‌کون دنیاصالدی بغدادده دفن
ایلدیلر حضرت امام اعظم قبری قاتنده دفن ایلدیلر *(ایشتدی
بشر آتین کوزدین توکب آب * دیدی سزکا روایوق ای درناب)*
یعنی حضرت احمد بن حنبل بوخاتوندن بشر خافی ننك اسمنی
ایشتوب یغلاب کوزندن یاش توکب ایدی سزلارکبی اولوغلرغه
آنچلاین شبهه‌لی یب حلال دکلدردیب جواب بیردی حاصل کلام حضرت
احمد ننك بشر اسمنی ایشتب یغلامقغه حکمت اول ایردی زیراکه بشر
حضرتلری دینده کوب اجتهاد ایلکوچی ایردی آنچلاین اولمق بزلرکا
قانده اولوردیو اوزنی کم کورب یغلادی *(آننکدیك مرئه‌ننك
توفراغی ای مه * بزنکدیك یوزمنك ایرننك قانیدین به)* یعنی
آنچلاین ایندکو خاتون ننك آیاقیننك توفراقی ای اولوع کمسنه بز
چلاین نامتشرع ایرانلرننك صدهزارکمسنه‌ننك حق یولینه کافرلر ایله
توقش قیلب قانلرنی توکمکدن ایندکو دردیدی *(دریغه‌ایر آتین
بولغاب یوروبمز * عمامه برعبث چولغاب یوربمز) * یعنی
اوکونچلرننك اولوسی بزکادر زیراکه ایرلك وصوفی‌لق اسمنی
کوتاریب بولغاب یوررمزلار ودخی باطل دستارنی باشمزغه چولغاب

یورر مزلر قنی بزده ایرلك علامتی دیمکدر آنداغ اولسه *(لجك آرتق
بزنك دستارمزدین* ایرنلر غار ایتارکردارمزدین)* یعنی آنداغ
بولسه قیقچه لی خاتون ننك قیقچه سی بزننك باشمزغه دستار اورامقدن
آرتقدر کوردنك که حکایتی یوقاریده کیچدی آنداغ بولسه بزلارکا
ایرلك اسمی عارلکدر قنی بزده ایرانلر ننك ایرلك علامتی دیمکدر
لجك دیدکی خاتونلار باشلارینه یابارلار بلغار خلقی قیقچه دیرلار بخارا
خلقی لجك دیرلر *(هوس بازاریده ای میل کوب نفس * یمك برله
قیلب سن کردننك عفس)* یعنی نفسنك آرزولرنك آرتندن کوب میل
ایلا کوچی کمسنه آشامق وایچمك برله بوینك یوان اولغاندر ایرلك
علامتی اول بولورمو دیمکدر کردن موین معناسینه در عفس
دیدکی یوان معناسنه در *(سنکا سودا ایلامس بوجسم ورمنك * قیلب
شرمنکده برارکیلما یموشرمنك)* یعنی آنداغ اولسه سننك بوتن
سیمر تماکنکده فایده یوقدر ایرلك علامتی دکلدر بوقدر نفس
آرزولرندن کناه یولینه بارمقنکدن اویالماسمی سن دیمکدور جسم تن
معناسنه در ورم اصلنده ششکان نرسه لرکا ایتورلار یونده سیمرمك
معناسنه در شردیدکی کناه معناسنه در منکده دیدکی بفعل شر معناسنه در
شرمنك وصف ترکیبیدر ترکی ایله وصف اولنغاندر اویات وحیا
معناسنه در *(بولب شرمنده لك دریاسیغه غرق *یمان ویخشینی فرق
ایتمکان فرق)*یعنی حیاواویات لك دریاسنده غرق اولغوجی قیامت
کونده نه معامله ایلارسن زیراکه دنیاده وقتنکده یمان ایله یخشی
اشنی آیرمغان عقلسز باش سن دیمکدر فرق لفظیننك اوّلکسی آیرمق
وتفریق معناسنه در وایکنچیسی باش معناسنه در (سچوك تللی بولوب
یمان سوزدین قایتمق بیانی) * (کیل ای عابد اوزنکنی ایلکل خاك *
حرام وشبهه دین حلقنکی قیل پاك) * یعنی ای الله تعالی کا قللق
وبنده چیلك ایلاکان کمسنه اوزنکنی توفراق ایلاکان کبی آلچاقلق
ایلکل ودخی حرام وشبهه دن بوغازنکنی پاك قیلغل نته که بیوردی
*(آچق قوللق کشاده یوزلی بولغیل * مروتلیك ملایم سوزلی بولغیل
یعنی حقیقت صوفی وعابد اولسنك آچق قوللی یومارت بولغیل)*
وآچق یوزلی بولغیل وسوزنکده تورغوچی ویومشاق سوزلی بولغیل

(سچوك تللی بولوب یمان سوزدن قایتمق بیانی)

صوفیلرننك كوركامی اوشبو درنته‌كه بیوردی * (بوخصلتلر موافق
بولسه‌سنده *امید اولدر خدایم دیسه بنده * یعنی بو یوقاریده ایتلكان
شرطلار كاموافقلق بولسه بسنده خدایم دین امیددر شایدكه الله تعالی
سنی خاص بنده‌م دیسه‌كرك * (مسلمان اوغلیده بولسه سچوك تیل *
آلیب كلسه بولور بر قیل بیله فیل) * یعنی بر مسلمان اوغلی ننك
سچوك تیلی بولسه اول سچوك تیل بر له ممكن بولور كوب سركشلر
جماعتنی آلوب كلمك حال كلام سچوك تیل بر له نه قدر عنادلی كمسنه‌نی
توغری یولغه كوندرر لار (قوله تعالی وقولاله قولالینا) بونكا اشعاردر
وتیل دیدكی لفظیننك اوّلكسی سوز معناسینه‌در ایكنچسی شركش
معناسنه‌در *(سچوك لفظی بیلان موری خردمند * صالور زور اژدهاننك
آغزیغه بند)* یعنی سچك سوز بر له عقالی قرمسقه اولوغ اژدهاننك
آغزیغه بند وبوغاو صالور آندین مراد بر ضعیف كمسنه‌ده سچوك
تیل بولسه اول سچوك تیل بر له اولوغ مرتبه ایالارینه اوكوت توزاقنی
صالب توغری یولغه كوندرر نته‌كه شمعون حضرتلاری انطاكیه جماعتی
ننك بعضیسنی توغری یولغه سچوك تیل بر له كوندردی بس معلوم
اولدی امر معروف صاحبنه یومشاق سوز بر له خلایقنی نصیحت ایلمك
لایقدر *(ملایم تیل بیلان بی ضرب بی ضرب * براونی كلتوررلر شرقدین
غرب)* یعنی سچوك سوز بر له اوریش طالاش قلماین بر كمسنه‌نی
مشرقدین مغربكاچه كیلتوررلار آندین مراد یومشاق سوز بر له
الله تعالی دن یراق بولغان بنده‌لارنی توغری یولغه كوندرب یقین ایلرلر
*(بوایرلار آلماین بر ایكنه قولغه *صالورلار نچه كمراهلارنی یولغه *
یعنی سچوك تیل لیك ایرانلار بر آلت آلوب توقش قیلمای مجرد
یومشاق سوز بر له نچه ما آرغونلارنی توغری یولغه كوندردیلار ایكنه
معناسی مشهوردر آندین مراد مطلق توقش آلاتینه استعاره آلوندی
*(سچوك تیل بولسه قایسی محترمكا * صالور كوكداكنی زیر قدمكا)*
یعنی سچوك تیل بولسه هر قایسی حرمتلیككا یوقاروداغی نرسه‌لارنی
آیاق آستیغه صالور * (سچوك تیل در عجب كنج معظم * عطا قیلغان
بیلان هیچ بولمغای كم)* یعنی حاصل كلام سچوك تیل عجب اولوغ
خزینه‌در آنی كشیكا صرف ایلمك بر له هیچ كم اولمیه آنداغ بولسه

مسلمانلردن سچوك تلینکنی قزغانماغیل دیمکدر * (دیمه حرفی که
بولسه بی معانی * اکر تیل هرزه بولسه سن تیل آنی)* یعنی اکر سن
محقق کمسنه بولسنك کشیلرکا معناسز سوزلارنی سوزلامکل اکر سننك
تیلنك باطل معناسز سوزنی ایتکوچی بولسه یارغالاب و تلیب تاشلاغیل
دیمکدر تیل لفظی ننك اوّلکسی لسان وزبان معناسندر ایکنچسی
یارغالامق وشق ایلمك معناسنه در هر ایکسی ترکیدر هرزه دیدکی
لغو وباطل معناسنه در *(کلیدکنج معناکم زباندر * آنکابر نقطه
توشسه کوب زباندر)* یعنی معنی خزینه سیننك آچوچی تیل در
اول آچقوچ اچنه بر کیسنك آغاچ یاکه غیری نرسه لر کرسه کوب زباندر
یاکه بطریق استخدام زبان لفظیننك باشنه بر نقطه توشسه زباندر
هر ایکسی جائزدر * (قیلور قاتیغ تکلم اونك ایشنك چب * سوزنك
تکلب کونکل بوزغونچه تك لب)* یعنی قاتی سویلمك اونکغه بارغوچی
اشنی صول ایلار آندن مراد بولورغه تورغان ایندکواشنی بولماس
ایلار آنداع اولسه قاتی ویمان سوزلمك کونکلنی جراحت لی ایلر اینه
ایله تکدوکی نرسه کبی حاصل کلام قاتیغ ویمان سوزلر کونکلنی
جراحت ایلر اینه وابر ایله جراحت ایلمك کبی لکن اینه جراحتی
اونکالور سوز جراحتی اونکالماس دیمکدر تکلب لفظیننك اوّلکسی
جارح معناسنه در ایکنچسی خیاطت وتکمك معناسنه در *(جراحة النان
لها التیام ولا یلتام ماجرح اللسان) دیدکی بونکا اشعاردر *(اکر سوز
جانه پیکان اقیلمسه سوز * آنی سوز دیمکل ای مجلس افروز)* یعنی بر
سوز جان راحتلاندرکوچی اولمسه آنچلاین سوزنی یاندرغیل
وکویدرکل آنچلاین سوزنی سوز دیمکل ای مجلسلرنی روشان ایلکوچی
کمسنه دیمکدر سوز لفظی ننك اوّلکسی تزکیدر کلمه معناسنه در
وایکنچسی کویدرکل معناسنه در فارسیدر *(اکر سوسنك اولوغلر
ننك ایشینی * نبات ایت تیل نبات آغرت کشینی)* یعنی اکر سن
اولیالارننك یولنی سوسنك تیلنکنی سچوك ایله تزلیك اوزارینه اولغیل
حاصل کلام آنلر ننك یولنی سوسنك بارچه آدمیلرکا یومشاق سوزلی
بولغیل دیمکدر نبات لفظیننك اوّلکسی اصله بر شکردر هندولایتندن
کلور مونده سچوك معناسنه استعاره آلندی ایکنچسی تیزلك معناسنه در

هر ایکسی خوارزم لغتیدر *(صوق آیغونچه ای خلق زمانه * زبانه
خوفیدین مهرایت زبانه) * یعنی آدمیلارکا صوق صالقون سوز
ایتکونچه بوزمانه خلایقلاری زبانی فرشته‌لاری ننك عذابندن
قورقوب تلینکا منر اورغیل آدمیلرکا صالقون سوز ایتماکدن منع لهکل
دیمکدر زبانه لفظیننك اوّلکسی زبانی فرشته‌لرنی ایتورلر وایکنچسی
تیل ولسان معناسینه‌در *(چونعمان مهریده بولوایردی مکتوب * قل
الخیر والافاسکت ای خوب)* یعنی امام اعظم حضرت لاری ننك مهرنده
بوسوز یازلغان ایردی (قل الخیر والافاسکت) معناسی اولدر سوز
ایتسنك این کوسوزنی اینکل آنداغ اولمسه سوز ایتماین تیك تورغیل
دیمك ایردی *(صوق سوزدین بولور ایمان قرانغو * ضرردین اوزکا
یوقدر نفع بارمو)* یعنی حاصل کلام آدمیلرکا صالقون سوز ایتماکدن
ایمان نوری قارانغو بولور آنداغ اولسه اول صوق سوزنك برتوك
قدری فایداسی یوقدر موی توك وساچ معناسنه‌در * (بهرجایی
تیلنکنی صاقله زنهار *کشی تل ننك یمانی دین بولور خار)* یعنی قانقی
اورنکده بولسنکده تیلنکنی صوق سوزدین صقلاغیل زنهار زیراکه
دمیلر یمان تیل سببی برله خوراولورنته‌که بیوردی * (یمان تیل
کاهی صارغایتور یوزنکنی * توبان باشنکنی تیلمورتورکوزنکنی)*
یعنی یمان تیل سببی برله یوزنك صاری اولور باشنکنی توبان ایلاب
کوزنکنی تیلمرتوراصلانه مشقتلرکا اوغراسنکده آنکا رحیم وشفقت
قولنی سوزمازلر *(یمان تیل ایکی عالمده ضرردر * کهی عصیان کهی
خوف خطردر)* یعنی یمان تیل دنیاده وآخرتده ضررلی درکاه وقتده
کناهغه توشورروکاه وقتده خوفلی وخطرلی اورنلرغه توشورر *(یمان
تیل شومغلی کاه جانغه اورغای * کهی جاندین اوتوب ایمانغه اورغای)*
یعنی حاصل کلام یمان سوزننك شوملغی جانغه اورغای آندن مراد
یمان سوز سببندین اولتورلار ودخی شول یمان تیل سببندین
کفرلککاتوشارسن فی الجمله یمان تلنی قویغیل دیمکدر *(مسلمان
اوغلیغه یخشی قلق قیل * تلنکنی خوش چراینکنی ییلیق قیل)* یعنی
آنداغ اولسه مسلمانلرغه یخشی قلق قیلب یومشاق سوزلی بولوب
تلنکنی خوش ایتب چراینکنی آچق قیلغل *(آغزدین ساچ یرینده‌در

یعنی*اکر بولماسه خاموش ایله یعنی)* بس مسلمانلارغه آغر نکدین
معنی انجوسنی ساچقل اکر معنی انجوسنی ساچمق اولمسه سویامکل
تیك تورغیل آدمیلرننك سوزنی تنکلاغیل نته کیم بیوردی * (اکر
بولمسه سنده سوزکایتماك*نه دولتدر سکوت ایتمك اشتمك)* یعنی
اکر سنده یخشی سوزنی ایتمکا حالنکدن کلمسه نه دولتدر تیك
توروب غیریلرننك سوزلکان سوزلارینی ایشتمك آندین عبرتلر
آلماق (السکوة غنیمة) بونکا اشعاردر * (ایشت اما قایوسوز بولسه
بهراف* قولاقنکا آنی حلقه قیلب تاق) * یعنی سوزلارننك بارچه سنی
اشتمك لازم دکلدر اما سوزلارایشتمك تلاسنك قایوسوزده اوکوت
و نصیحت بولسه آنچلاین سوزلارنی قولاقنکا آقه قیلب تاقغیل اصلا
اول یخشی سوزنی اونوتماغیل آننك ایله عمل قیلغوچی بولغیل
قولاق سالمه ولی بی معنی سوزکا * ایشتسنك قوب اویردن اوزکایرکا) *
یعنی سن کامل عقل ایاسی بولسنك معنی سز فایده سز سوزلارکا قولاق
سالماغیل بنکاه آنچلاین فایده سز سوزلارنی اشتسنك اول اورندین
اوزکایرکا کوچکل آنچلاین سوزلارنی تنکلاماغیل * (قولاق کوزدین
قولنکدین پالرنکدین*صوزار تانکده تمام اعضالرنکدین) * یعنی
قیامت کوننده الله تعالی کوزلرنکدین و آیاق و قوللرنکدین و بارچه
اعضالرنکدین سوءال ایلار کوزنك ایله نه اوچون ناحرملرکا قارادنك
بن آنی قرآن غه قارامق اوچون یراتدیم و تلنکنی تسبیح و تهلیل
ایتورایچون یراتدیم نه اوچون غیبت و یالغان سوزلشدنك دیو
بارچه اعضالرنکدین سوءال ایلاسه کرکدر * (ایشتسنك نفع یوق سوزای
نکوذات*آنی هم کوشه آلمای کوشه چق یات)* یعنی بناکاه فایده سز
سوزلارایشتسنك ای نکوذاتلی آدمی آنی قولاقغه آلماین بر پوچماقغه
چقب یاتقل آنی تنکلامغیل کوشه لفظی ننك اوّلکسی قولاق معناسنه در
ابکنچسی پوچماق معناسنه در بعضی نسخه لارده یات اورننه بات
یازلغاندر باء موحده ایلان اول تقدیرچه آشوقغل معناسنه در هر
ایکسی ترکیدر * (کشی سنچو سوزایتسه سن چق آندین*یماندین
قاچ یماندین قاچ یماندین) یعنی بر کشی کلام مطعون سوزلسه آندین
مراد غیبت و یالغان سوزسوزلسه اول اورندین چقغیل اول اورنده

سوزاوزاتب تورمغیل بلکه قوتنکدین کلسه اول سوزنی منع ایلکل
سوزلشمکل دیکل سنچق دیدکی کلام مطعون معناسنه در خوارزم لغتیدر
(حکایت لقمان)*(نصیحت قیلدی فرزند یغه لقمان * سنکا جاهل
کشی بحث ایتسه ای جان)*یعنی لقمان حکیم حضرتلری اوغلی قیدرکا
نصیحت ایلدی بیله دیوای جانم کوزم نوری اوغلم هرقچان سنك
برله بر نادان سوزکا کلوب بحث ایلسه آنکا آچیغلانب جواب بیرمکل
ایمشلر لقمان ننك حقیقت اسمی برهان ایردی الله تعالی دوشنده خبر
بیردی یا برهان سنکا پیغمبرلك کرکمی یا که علم حکمت کرکمی
دیب برهان ایدی بنکا علم حکمت کرکدر پیغمبرلك اشی آغردر
دیدی اول منم حالمدین کلمزدر دیدی بس برهان علم حکمتنی اختیار
ایلدی لقمان آتالدی لقمان معناسی کوب فکرلا کوچی تیمك بولور
اوغلیننك اسمی قیدر ایردی غایت صالح کمسنه ایردی ایمشلر لقمان
منك یاشادی اوغلی ایکی یوز یکرمی یاشادی فلسطین یرنده دفن
ایلدیلر ایمشلر لقمان سرندیبدن چقدی ایمشلر اوستاذدن سباق
آلمادی الله تعالی آنکا اوقماین علملك بیردی ایمشلر لقمان ننك
بویی یکرمی آرشون ایردی قارا چرایلی آروق تنلك ایردی ایمشلر
لقمان ننك خاتونی ایکی ایردی برسی ننك بر آیاقی یوق ایردی
وبری ننك بر کوزی صوقر ایردی یا حضرت نه اوچون بو نچلاین
کم اعضالی خاتونلارنی آلدنك دیدیلر جواب ایدیکه خاتونلر
ایرانلردین هر نرسه ده کم اولمسه ایردی یاشده وجمالده ومالده
دیدی اکر بو ایکی خاتونم ننك اعضاسی کم اولمسه ایردی منی
سومزلر ایردی دیدی لقمان حکیم ننك عجایب لطیفه لاری کوبدر
بارونی یازمق ایله کتاب اوزون بولور * (جواب آیغیل آنکا شرین
ویومشاغ * مکر بولغای جهالت خمریدین ساغ) * یعنی لقمان حکیم
ایدی ای اوغلم آنچلاین نادان سوزکا کلوب بحث ایلسه جوابنی
یومشاق تیل ایله بیرکل شاید که اول نادان کمسنه نادانلق خمرندین
سلامت اولور دیدی زیرا که نادان احمق غه قتی سوز برله جواب
بیرسنك اوپکاسی قبار رحقیقت سوزنی فهم ایمیوب قالور نتا که بیوردی
*(اکر نفع ایتماسه قیامه اعاده * بولور آیغان صاری جهلی زیاده)*

لقمان

یعنی اول نادانغه سچوك تیل برله جواب بیردکی سوزنك فایده قیلماسه
سوزنکنی تکرار ایلمه زیراکه سن تکرار قیلغان صاین اول نادان ننك
اوپکاسی قباروب نادانلقی آرتوردیدی * (آنکاسودایتمسه ایماغ
صوابی * سکوت ایتمکدر آنی ین صوزنك جوابی) * یعنی اول نادان
کمسنه کاسننك توغری ایتماکنك فایده بیرمسه بلکه اوپکاسی قبارر
بولسه اول نادانغه جواب اولدر جواب بیرماین تیك تورمق جوابدر
دیدی حاصل کلام نادان احماقننك سوردقی سوزینه یومشاقلق برله
جوابدر اکر اول یومشاق سوز ایله آنکلاماسه تیك تورمق آرتقدر
دیدی *(ایکی موءمن بر بر یکاخیر قیلماق بیاننده *(کیل ای موءمن
همیشه خوش عنان بول * مسلمان بولسه هر کم مهربان بول) * یعنی ای
آنچلاین موءمن موحد هر دایم سن مسلمانلرغه خوش یاردم بیرکوچی
بولغیل وهرنه کم مسلمان دیکان کمسنه کا شفقتلی اولغیل * (آچلغای
سن آنی کورکانده کلدك * تواضع ایله خدمتکار قلداك) * یعنی نه کم
مسلمانلرنی کورکانده کل سچاکی کبی آچلب تبسم ایلکل ودخی
آنلرغه آلچاقلق ایلاب خدمت ایلکل خواجه لرننك قللری کبی *(صاریغ
یاغدیك آنکا بولغل ملایم * سچوك لسکنی عسلدك ایله دایم) * یعنی
ساری مای کبی مسلمان قرنداشلرکا ملایم بولغیل ودخی سچوك تلینکنی
مسلمانلرغه بال کبی دایم تاتلی ایلکل * (توت اول دوستنکنی سوت
اوستونده قایماق * عزیز جاننك چه کورکل بلکه بهراق) * یعنی سن
الله اوچون بر دوستنی توتسنك اول دوستنکنی سوت اوستونده *
قایماق کبی توتقیل ودخی اول دوستنکنی عزیز جاننك کبی کورکل
بلکه جاننکدین آرتق کورکل * (خدانك بیورغندین تایسه ناکاه
برادرلیك اوشالدر قیلسنك آکاه) * یعنی سننك الله اوچون توتدقی
دوشتنك بناکاه الله تعالی ننك بیورقنی قویب تایب یاوزلقه بارسه
سننك قرنداشلکنك اولدر یاوز یولدن آنکلاته سن وایته سن ای
دوستم نه اوچون مونچلاین بوزوق یولغه بارسن دیو سچوك سوز برله
اوکوت ونصیحت بیرکل دیدی *(برادر جسمنکا جاندك یوکرسنك *
تلطف برله اول یولدین اوکرسنك) * یعنی مسلمان قرنداشنك تننه
جان کبی یوکورکل ویومشاق سوز برله اول یاوز یولدن دوندرکل

(آنکا موءمن بر بر یکاخیر قیلماق بیاننده)

دیمکدر* (تلطف برله اولسکم بولمسه توز* سچوکلیك رشته‌سنی ایلسکدین
اوز)* یعنی اول مسلمان قرندشلرك این کوسوزنك برله توزکا کلمسه
یعنی این کویولغه کلمسه سچوکلیك یبنی قولنکدین اوزکل آندین
صونك قاتی سوز برله اوندا کل *(اکر چندیکه قیلسنك مهربانلیق
* سننك ایغان سوزنك کورسه یمانلق)* یعنی مسلمان قرندشلرك سن
ایتکان یومشاق سوز برله توغری یولغه کرمسه وسننك ایتکان سچوك
سوزنکنی یمانلق بلسه *(تیلنك زخمی بیلان قیلمغل جراحت * اویالب
شاید ایتکای استباعت)* یعنی سن آچیغلانب تیلنکننك جراحتلی
سوزلری کونکلنی جراحتلندرر شاید اول کشی اویالب اول اشدین
قایتور *(اکر تیل زخمی آنکا قیلمسه کار * قولنکدین کلسه هم ضرب
ایله ناچار)* یعنی اول مسلمان قرندشلرکا آچیغ لنب ایتمکنك اثر
اتماسه مونبین صونك قولنك برله اورغیل نه اوچون موندا ع نابکار
اشنی قیلاورسن دیب بر آز تهدید ایلا کل صوقماق ایله *(بولارننك
بارچه‌سیدر مهربانلق * ترحم در آنکا ایرمس یمانلق)* یعنی اول
مسلمان قرندشلرکا بو ایتلکان اشلرنی اشلامك بارچه‌سی این کولکدر
یمانلق دکلدر بلکه آنی ترحم ایلاب تموغ یولندین چقارمقدر *(بو
سعی ایتکان بیلان اول بولمسه توز * کورارده آشنالیك رشته‌سن اوز)*
یعنی بو قدر جهد ایلامکنك ایله اول مسلمان قرندشلرك توغری
یولغه کلماسه اول دوستنکنی کورکان زمانده بلشلیك یبنی اورکل
آننك ایله سوزلشما کل زیرا که اول فاسقدر فاسق برله برکا اولتورمق
این کو عملرنی بوزار * (ولی باطن ده شاغل بول دعاغه * آننك
احوالنی سالغیل خدا غه)* لکن آننك اغ بولسه اول دوستنکا الله تعالی دن
تلاب این کو دعالارایلکل اول دوستنك حالنی الله تعالی کا طاپشور
غیل زیرا که آخرینی الله تعالی لوزی بیلور اوزنکنی صوفیدن
کورب آنی جهنم اهلندن کورمکل دیمکدر *(کشیکم بولسه مؤمنلکده
موصوف * ایرر اول قلغه واجب امر معروف)* بر کشی مؤمنلك
اسمی برلان موصوف بولسه اول کیشنکا البته واجبدر مسلمانلرغه
سچوك تیل برله این کو اشکا مسلمانلرنی بیورغای ودخی یاوزلقدین منع
ایلکای کوزی یوق مؤمننی بار راینی راه *(فطر قیلمنك آننك

آلدنده در چاه) * یعنی بر کوزی یوق مسلمان یول ایله بارده
قاراب کورسنك اول کوزی یوق مسلمان ننك آلدنده قنوغدر
آندین مراد نادان مسلمان بوزوق وکناه یولینه باردقین کورسنك آنی
منع ایلمسنك *(خبردار ایمسنك اولدر خیانت * قایوانصاف ایرر
قایسی دیانت) * یعنی اول کوزسز مسلمانغه آلدنده قنوغ بار
ایرکاننی ایتمسنك خیانت ننك اولوغی اولدر بونچلاین ایلمك قایو
دیانت وقایوانصاف ایرر آندین مراد برنادان کمسنه ننك بوزوق
یولغه بارغاننی کورسنك سن عالم اولوب آنکا توزوك یولنی
کورکازمسنك اوشبو در اولوغ خیانت دیدی * (فغان داداوشال بینا
قولیدین * اکر قایتارمسه دوزخ یولیدین) * یعنی اول مسلمان
قرندشنکنی چاقریب وتوزکلیك ایلاب بوزوق یولیدین وتموغ
یولیدین منع ایلمسنك خیانت اولدر دیمکدر * (کشی یاپسه قزوغ
آغزیغه چادر * نچوك دیرسن آننکداکنی برادر) * یعنی بر کشی
مسلمانلر یولینه قنوغ قازیب اوستونی یابب قویسه اول کمسنه نی
قرندشی دیو نچوك ایتورسن آندین مراد عالم کشی بلدکی علمی
برله خلایقلرغه اوکوت ونصیحت بیرمسه اول کشی عالم دکلدر بلکه
خیانت اهلی ننك اولوغیدر فی الجملة امر معروف ایلمك عالملرکا
فرضدر زمانغه قاراب ساقط اولماسدر (قوله تعالی کنتم خیر امة اخرجت
للناس تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنکر آلایه) *(وقوله تعالی
والمؤمنون بعضهم اولیاء بعض یأمرون بالمعروف وینهون عن المنکر)
دیدی ودخی پیغمبر علیه السلام ایدیکه سزلر شریعتکا منکر اولغان
اشلرنی کورسنکز قولونکز ایله اول اشدین منع ایلانکزلار دیدی اکر
آنداغ اولمسه کونکلنکز ایله دوشمان توتونکز دیدی ایمشلر قول برلان
منع مفتی لارکا وقاضیلارغه در وتیل ایله منع ایلمك عالملرکادر دیدی
وکونکل ایله منع ایلمك عوام لرکادر عمر بن عبد العزیزدن روایتدر پیغمبر
علیه السلام ایدی بر جماعت براکونك کناه قیلدوغینه راضی بولوب
امر معروف ونهی منکر ایلمسه اول قوم بارچه سی کناهده اورتاق بولورلر
دیدی نته که حضرت یوشع بن نونغه الله تعالی برکون وحی ایلدی یا یوشع
بن نون سن بو شهردن چقغل دیدی زیرا که من سننك قومنکدن آلتمش

منك یاوزلرنی هلاك ایلرمن دیدی ودخی فرق منك اینكولاردین
هلاك ایلارمن دیدی یوشع بن نون ایدی یاوزلارنی هلاك ایلمكنك
حقدر اینكولرنی نه اوچون هلاك ایلارسن دیدی جواب ربانی كلدیكه
اینكولرنی آننك اوچون هلاك ایدرمن یاوزلارننك كناه قلدوغینه
رضا اولغانلری اوچون آنلر ایله برچاسده اولتورب آشادیلار
واچدیلر شوننك اوچون هلاك ایلرمن دیدی فی الجمله امر معروف
ونهی منكر ایلامیون توردوقی عالم منافقدر (قوله تعالی والمنافقون
والمنافقات بعضهم یأمرون بالمنكر وینهون عن المعروف) * (ولكن
امر معروف ایلاكان مرد * اوزی بولغای عمل لیك صاحب درد) *
یعنی امر معروف صاحبی ایتكان سوزنده تورغوچن اوله ودخی آخرت
اوچون قایغلوغ بوله اكر آنداغ اولمسه كشیلاركا اوكوت بیركان
سوزی اثر ایلامزدر * اكر آمر ایمس راسخ اشیكا * قچان تأثیر ایتار
اوزكا كشیكا) * یعنی اینكولكا بیورغوچی كمسنه بیورغان اشیده
ثابت اولوب عمل قیلغوچی اولمسه آنچلاین كمسنه كا بیوردقی سوزلری
اوزكا كشیلركا اثر ایتماسدر (قوله تعالی الذین یأمرون بالمعروف
وتنسون انفسهم الایة *(بزنكدیك شرم یوق انصاف یوق جسم *
باشنده معز معنی یوق قوروغ اسم) * یعنی بزننك كبی ایتكان سوزنده
تورمغان اویاتی یوق انصافی یوق باشنده عقلی یوق جهانده كوبدر
حاصل كلام ناظم رحمة الله علیه ایدی امر معروفكا بیورغان كمسنه بز
چلاین اولماسون زیراكه بزلاردنیاده قروغ اسم كوتاریب عالم مزدیو
امر معروف ایلادك لكن بز اول سوزمزده تورمدق بز چلاین اولمنكز
دیو ناظم رحمه الله علیه هضما لنفسه ایتماكیدر *(ایشمزدر ریاوحیله
تزویر * قیلور آیغان سوزمز كمكا تأثیر) * یعنی بزلارننك امر
معروف ونهی منكر قیلدقی اشمز حیله وآلداموق اوچوندر آنداغ بولسه
بزننك ایتكان سوزمز هیچ براكوكا اثر ایلامسدر * (كوزنی
هرامدان یوممقننك بیانی) *(كیل ای مؤمن اكر ترسنده بولسنك
كوزنكنی سقلاغیل هرقنده بولسنك) * یعنی ای مسلمان كمسنه كلكل بیرو
وعظ ونصیحتنی ایشتكل اول نصیحت بودرسن قایوا اورنده بولسنكده
الله تعالی دن قورقسنك اوزكوزنكنی قرنداش بولمغان خاتونلاردین

ساقلاغیل

ساقلاغیل و آنلارغه قارامغیل *(قوی بولسون همیشه نقطه عچشم * مبادا
قالمغای بالا توشب خشم) * یعنی سن موءمن ننك کوز آلماسی نامحرملارکا
قارامامسه قوتلی بولسون دیمکدر زیرا که آنکسز دن یو قاری نامحرملرکا
توشب الله تعالی ننك آچیغی اولماسون دیسنك یاکه بطریق استخدام
چشم دیدکی لفظننك چیم نقطه سی توشب لفظی خشم اولماسون اوّلکی
معناچه نقطه لفظنی کوز آلماسینه استعاره آلندی وایکنچی اعتبارچه
نقطه عحقیقی معناسنه مقرر ایتولدی *(نظر قیلغونچه برای نفس
معیوب * توشوب کوز نقطه سی کور بولغانی خوب) * یعنی بر
کمسنه ننك حرام اولغان خاتونلارغه قارامقندان ایندکودر کوز آلماسی
توشب صوقر اولماقی خوبدر یاکه یطریق استخدام کوزنك آنداغ
اولغانچه کوز لفظی نقطه سی توشب محو اولب لفظ کور اولماقی خوبدر
دیمکدر *(سعادتلیك نظر بولسه قدمده * تجاوز ایلاکاچ بولسه ندمده) *
یعنی ایندکو دولت آنده در قچانکه سننك قارامقنك بولسه آیاق آستونکا
قاراغیل کوزنکنی نامحرملارکا قارامغیل آندین تجاوز ایلاب نامحرملارکا
قارار بولسنك قیامت کوننده اوکونچ سنکادر یاکه معنا اولدر
یعنی ایندکو دولتلی کمسنه اولدر قارمغی آیاق یوزینه اوله که
نامحرملارکا قاراغاندین صونك اوکونب توبه ایلاکوچی اولسه ایندکو
دولتلیدر *(اکر قان چشمه بولسه چشمه ایمه * خطرلیك یرکا توشکاندین
ایررمه) * یعنی برکوز قانلی بولسه نامحرملارکا قاراماى تورغان
بولسه ای اولوغ کمسنه حقیقت کوز اولدر نامحرملارکا قارغان سلامت
کوزدن اول قانلی کوز هزاردرجه آرتقدر یعنی سننك کوزونك
سلامت اولوب نامحرملارکا قاراب لذت آلور بولسنك آننك کوز
بولغاننده فایده یوقدر آخری سننك آنچلاین کوزنك قیامت کوننده
عذاب کورب قان آلور دیمکدر *(نه خوشدر دیده عترسنده بولسه *
وکرنه کاسه سندین کنده بولسه) * یعنی عجب خوشدر آنچلاین کوزکه
الله تعالی ننك عذابندن قورقب نامحرملارکا قارامیه اکر آنداغ اولمسه
کوز بیناکندن کوز آلمه سی چقماق ایندکودر * (خطردین نوم
کوزنك اوغلان خیفه * نچوکم یومدی قورقب بوحنیفه) * یعنی آنداغ
بولسه کوزنکنی نامحرملاردن یومغل آنلارغه قارامغیل الله تعالی دن

قورقمز میسن نچوکم امام اعظم حضرتلری یومدقی کبی ایمشلر حضرت
ابی یوسف یاش زمانندہ کورکام یکت ایردی امام اعظم حضرتنہ سباق
آلورغہ بار ایردی امام اعظم ابو یوسفنی آرتنہ قویب سبق اوکراتور
ایردی قارامان ایردی غایت کورکام اولدقیچون ای عزیز قرنداش
آنکلاکہ امام اعظم بونچلاین تقوالکی اوچون یکتلارکا قارامندی کوزنی
صقلادی بزلارده قاندہ اولدیکہ پرهیزلیك ایلمك نتہکہ اشارة قیلب
بیوزدی * (یوراکم صاف ایر ردیب اورمغیل لاف * آلاردیك
بولمغای سن کلتور انصاف) * سن ایتمکلکہ من ناصحملارکا قارا اسم دہ
زیان بوقدر دیب منم کونکلم صافدر دیو منم کونکلمدہ شهوة طریقی
یوقدر دیو زیراکہ امام اعظم کبی دکلسن نتہکہ امام اعظم حضرتلری
بوقدر صوفی لقی ایلہ کورکام یوزلاری قارامقدن سقلاندی سن نہ
قدر صابر وصوفی اولسنکدہ آنلارکبی اولمزسن انصاف ایلہ دیدی
*(قرارنك قویماسنك ایلتب قرارنك * آلور شیطان زمام اختیارنك)*
یعنی زیراکہ سنك ناصحملر یوزینہ قارامقکنی قویمسنك بلکہ دایم
قارامقدہ بولسنك صبرنکنی اوزب شیطان لعین اختیار تیزکننکنی
آلوب زناغہ میل ایلامکنکنی ایتارکوب قارامقنك ایلہ زناغہ توشار
سن دیمکدر قرارنك لفظیننك اوّلکسی نظر وقاراماق معناسنہدر
ایکنچسی صبر معناسنہدر *(بقاسز معصیتلارکا بقاسز * نچوك اوز
جاننکز کااوت یقاسز) * بس آندن اغ بولسہ ای آدمیلر قانی اولدقی
گناهلارکا قرار سز زیراکہ ناصحملارننك یوزی نہ قدر کورکام بولسہ دہ
آندین نہ قدر لذت آلسنکدہ فانی در آندن اغ بولسہ ناصحملرکا قارامقنکزدہ
نہ فایدہدر بلکہ اوز جاننکزغہ ظلم لق ایلاب اوزنکزنی اوزنکز جهنم
اوطنہ یقاسز دیماکدر بقاسز لفظننك اوّلکسی فانی معناسنہدر ایکنچسی
قارامق معناسنہدر *(بناکاه توشسہ ناصحرم گہ کوزکا * ایکنچی باقماغیل
زنهار اویوزکا)* یعنی آنلسزدن بر ناصحرم خاتون ننك یوزی کوزکا
توشسہ زنهار آننك یوزینہ ایکنچی کرہ قارامغیل زیراکہ اوّل آنکسزدن
یوزینہ قارامقنکندہ گناه یوقدر بلکہ ایکنچی مرتبہ قارامقنکندہ گناه باردر
*(ایکنچی چونکہ شهوتدین خطردر * نهایہکم کتاب معتبردر)*
یعنی اول ناصحرمکا ایکنچی مرتبہ قارامقنکندہ عرض نہدر الا شهوة

طریقی درودخی نهایه‌دیدکی کتابده کلتورمشکه بیله‌دیو *(دیدیکم
باقسه نامحرم یوزیکا * قویارلارتانکده قورغاشون کوزیکا)* یعنی
نهایه‌ده ایدیکه براکو نامحرم خاتون ننك یوزینه شهوة طریقی ایله
قاراسه قیامت کوننده اول قاراغوچی ننك کوزینه ویوزینه اسی
قورغاشون قویارلار (صب الله الانك) دیدکی بونکاشعاردر *(بتبدر
شرعه‌ده اول صاحب بندل * کشیکم قیلسه نامحرم بیله هزل)* یعنی شرعة
الاسلام دیدکی کتاب ننك صاحبی نازمش براکویات خاتون ایله اویناب
سوزلاشب اولتورسه‌لار *(آننك هر بر سوزینه‌ای مردمند * بولور
دوزخده تامنك یلغاچه بند) * یعنی اول نامحرم خاتون ایله اویناب
سوزلشکوچی ننك هر بر سوزی اوچون منك یل تموغده قالوردیدی
*(اکر اول التزام ایتسه حرامه * ینه اول نسخه‌ده تارتلدی خامه)* یعنی
اکر اول اویناب سوزلشکوچی کمسنه حرام قصد ایلسه یعنی زنا ایلسه
یعنی زنا ایلامکا قصد ایلسه آنلار حقنده کنه اول شرعه الاسلام ده قلم
تارتلب یازلدی بیله دیو *(قیامت کونکه دادکر ایتارلار * آنی شیطان
ایله زنجیر ایتارلر)* یعنی قیامت کون آنچلاین زنا قیلغوچیلرغه عدل
حکم ایدرلار عدل حکم اولدر زناچینی شیطان برله زنجیر ایتب تموغده
ایلتارلار *(لعین شیطان که یولغای دوشمان شخ * آننك برله بولور
مدخول دوزخ)* یعنی شیطان لعین قتی دشماندر اول زناقیلغوچینی
آننك برله برکا تموغده کرکوزرلر دیدی *(خلاصه وخزانه شرح اوراد *
بتبدر بلکه چندین نسخه‌ده یاد)* یعنی فتاوای خلاصه‌ده وخزانة الفتاویده
وشرح الاورادیدکی کتابلارده یازمشدر بیله دیو *(جوان خاتونکه
نامحرم ایمشدر * سلام ایتمك آنکا منع دیمشدر)* یعنی اول کتابلرده
ایدیکه برخاتون یاش اولسه اوزی نامحرم بولسه آنچلاین خاتونغه
سلام بیرمك حرامدیدیلر *(بیریب بولماس جواب ایتسه سلامی *
ایرر عورت آننك صوت کلامی)* یعنی اول یاش خاتون سلام بیرسه
آنکا سلام جوابنی قایتارمق حرامدردیدیلر زیراکه اول یاش
خاتون ننك آوازی عورتدر وایتکان سوزی بالطریق الاولی حرامدر
*(جوان خاتونکه عورت بولسه آواز * قباحتدر کشیکم بولسه دمساز)*
یعنی اول خاتون یاش اولوب آوازی عورت بولسه قانده اولدیکه

اول نامحرم ایله سوزلاشمك روادکلدر ایمشلر قاری خاتونغه سلام بیرمك جایزدر اما قاری خاتون ننك سلام بیرمکنده ایکی مذهب واردر بعضیلر ایدیلر قاری خاتونغه سلامنی قایتارسون و بعضیلر ایتورلار قایتارمسون دیب اما فتوی اولدرکه زمانه سینده قارامق کرك اما بز ننك بو زمانده اتفاق عالملر برله قایتارمق جائز دکلدر * ز عرض ای آدمی ساقله اوزنکنی * که نامحرم ساری سالمه کوزنکنی) * یعنی حاصل کلام ای آدمیلر اوزنکزنی اوزنکز صقلانکز الله تعالی ننك عذبندن قورقسانکز نامحرم خاتونلارغه کوزنکزنی سالمکزلار * (که نامحرم ساری باقغونچه بی قیل * به اول کم کوزلارنکا تارتسه لار میل) * یعنی آنچلاین نامحرم خاتونلارغه قاراغونچه شکسز کوزلرنکزکا تیمور قالافنی تارتمق ایندکودر میل دیدکلری اصلده بر تیمور قالاقدر اوت ایله قزدرب قصاصی اولان کمسنه ننك کوزینه مقابل توتارلر کوزنورنی کیتارمك اوچون * (بو دنیا میلی اوتکای بر زمانده * قیامت میلی دین تو تقای امانده) * یعنی زیراکه بو دنیاننك سرمه قالاقی ننك عذابی بر زمانده اوتار و قیامت قالاقی ننك عذابندن امان بولماق یوقدر زیراکه * (قیامت کون عجب شدتلی کوندر * کناهکار آدم اوغلی سرنکوندر) * یعنی زیراکه قیامت کون عجب قاتی کوندر کناه قیلغوچی آدم اوغلی باش توباندر * (قزارکوك قرق سراسیغده چون تاس * بولور سر کشه لر پروانه تیك تاس) * یعنی اول قیامت کونده کوکلر ویرلر اوت کبی قزارلر و دخی آدمیلرننك باشلاری قیامت اسلکنده باقر تاس کبی قاینار و دخی اول کونده تکبرلك قیلغوچی کناهلی سرکس قللار کوبلاك کبی اوچارلر تاس لفظیننك اوّلکسی بر صورتدر باقردن یاصارلر ایکنچسی اوچمق معناسنه در عثمانیه لغتیدر * (تیکار اوتدیك آیاق آستونده توفراغ * بولور یوندیك زمین اوستونداکی تاغ) * یعنی قیامت کونده آیاق آستونداقی توفراق اوت کبی اسی اولور و دخی یر یوزنداکی تاغلر هواده جون کبی اوچارلار (قوله تعالی وتکون الجبال کالعهن المنفوش آلایة) بولور کوب خلق اوزیننك حالیدین سیر * بوغمدین تاکه کوداکلر بولور پیر) * یعنی اول قیامت کونده خلایقلر بارچه سی اوز حالندان اوزی توف بولورلار

آندین مراد اوزلرین اوزلری سومزلار ودخی قیامت کون ننك
مشقتلری قایغوسندین نارسیده اوغلانلارننك ساچلاری آقارر
(قوله تعالی یوما یجعل الولدان شیبا آلایة)*(یاشورمك بولسه قایسی
روسیاهلیك * ایلك سوزلب آیاق بیرکای کواهلیك) * یعنی
قیامت کونده آدملر قارایوزلیك اولغوچی کناهلرونی یاشرمك
تلاسه لار قوللری وآیاقلری کناهلرندن خبر بیرورلار زیراکه اول
کونده الله تعالی آغزلرینه مهر اورر سوزلاشه آلماسلر بلکه آغزلری
اورننه قوللری وآیاقلری کواهلق بیررلار (قوله تعالی الیوم نختم علی
افواههم وتکلمنا ایدیهم وتشهد ارجلهم بما کانو یکسبون الایه)*(تمام
اعضالارنك دعوی قیلورلار * خلایق آلدنده رسوا قیلورلار)* یعنی
اول قیامت کونده بارچه اعضالارنك دعوی قیلورلر بزلرنی نه اوچون
حرام اورنلارده صرف ایلادنك دیو قیامت کونده خلایقلر آلدنده
وبابانك وآتانك آلدنده کناهلرنی ایتوب رسوای قیلورلار *(اکون
دعوی چی ننك هیچ سانی بولماس * پشیمان بولغای امانفع بولماس)*
یعنی اول کونده اوکنمك فایدسی اولمسدر زیراکه اوکونمك
اورنی دنیادر *(آننکدیك واقعه لاردین بورونراغ * اوزنکی ایله
غفلت خمزیدین ساغ * یعنی قیامت حکمی باشنکا کلمزدین بورون
دنیاده وقتده غافل لیك خمرندین سلامت اولغیل ونه که کناهلرنك واردر
دنیاده وقتده توبه استغفار ایلکل نته که بیوردی* (پشیمان بولسنك
اول قلمشلرنکدین *دل جان برله یانسنك اشلرنکدین)* یعنی دنیاده
وقتده قیلدقی کناهلرنکدین اوکونسنك ودخی کونکل وجان برله اول
قیلغان اشلارنکدن قایتسنك *(نی بولغایکم قبول ایتسه خدایم *قیامت
شدتین قیلسه ملایم)* یعنی دنیاده وفتده کناهلرنکا توبه قیلماقنی
شاید خدای تعالی قبول ایلاکای ودخی قیامت کوننك قاتیغ لقنی ینکل
وآسان ایلاکای*(قایو قلنی خدایم قیلسه ممنون *بولور یول باشچسی
پیغمبر اول کون)* یعنی قیامت کونده خدای تعالی قایو قلنی
یارلقاب اوجماح نعمتی برله حرمتلامك تلاسه اولکم ایرسه نیك
اول کون اوجماحقه بارغه یول باشچسی پیغمبرمز علیه السلام اولور
*(باشنکده سایه بولغای عرش اعظم * فرشته لر کونکل بیرکای دمادم)*

(بسنده اولمور کولاکاسی عرش وه عرش اولمغی)

یعنی اول قل نك باشنده قیامت کون اولوغ عرش کولاکا اولغای
ودخی اول فرشته‌لر اول قلغه سولوصاین رحمت سونچیسنی بیرزلر
(ایمشلر) عرش کولاکاسنده تورغوچیلر آلتی کره وهدر اوّلکسی
شهیدلردر ایکنچیسی غازیلاردر اوچنچیسی حاجیلردر دورتنچیسی
مدرسلاردر بشنچیسی موءذن‌لاردر آلتنچیسی نامحرمدین کوزلرنی
سقلاغوچیلردر * عنایت نانه‌سن قولغه آلورلر * اوکون نك اوتکانن
تویمای قالورلار) * یعنی قیامت کوننده این کولرنك نامحرملاردن
کوزین سقلاغوچیلارنك نامه‌لری اونك قولندین کلوب یاردم اولور
اول کون نك مسقتنی تویمای قالورلار * (الهی بارچه مخلصلر بیلان یاد *
بوقلنی ایلاکل اول کوندین آزاد) * یعنی رحمتنك ایله بوقلنی
اخلاصلی بنده‌لر کره وهندن یاد ایلاکل ودخی بوقلنی قیامت کون نك
مشقتلارندن آزاد ایلاکل دیب ناظم نك دعاقیلماقی در (حکایت
شیخ بسطام) * قریغان پله سنده شیخ بسطام * اوزیدین کتدی ساعتی
بر اخشام) * یعنی حکایتده کلمشکه ایمشلر حضرت شیخ بایزید بسطامی
قارتایغان زمانده بر اخشام وقتنده هوشنی کیتوب یقلدی بر ساعت
قدری هوش سز بولدی پله دیدکی اصله مثقال ترازو سیننك برطباقیدر
لکن موندن استغاره کا آلندی قارتلق زمانده زیرا که عمرنك هم ایکی
پله‌سی اولور میزان کبی در بری یکت لك وبری قاریلق در بو
استعاره‌نی استعاره مکینه دیرلار فن اهلینه مخفی دکلدر * (اوزیکا کلدی
ایرسه ایدی اصحاب * نغو بولدنك مونکدیك ای درناب) * یعنی
حضرت بایزید بسطامی بر زمانده عقلینه کلکاچ مریدلری ایدیلر
یاحضرت نه سبب برله مونك کبی هوش سز اولدنکز دیدیلر نغو
دیدکی کاه وقتده سبب معناسنه در خوارزم لغتیدر درانجو معناسنه در
ناب خالص معناسنه در مدح اوچون ناظم بیتده کلتوردی * (دیدی
بالغ بولور حالتده بر راه * کوزیمکا بر جمیله توشدی ناکاه) * یعنی
بایزید بسطامی مریدلرینه ایدی منم هوشسز اولماقم آنك اوچوندر
یاش یکت زماننده یول ایله بارده کوزیمکا بر کورکام قز توشدی
* (یانب باردی یکرسالدم نکاهم * چقب ایردی ایسمدین اول کناهم) *
یعنی اول کورکام قزغه ایکنچی مرتبه ایلانب قارادیم آنك کورکام لکنی

کورب لذت آلوراوچون اول زمانده قارادقی کناهم بوزمانغه چه
خاطر یمدین چقغان ایردی دیدی *(ایسمکاحالا توشدی اول نظاره *
یوراکم بولدی قورقب پاره پاره) * یعنی اول یکت زمانده قارادقی
کناهم الحال خاطر یمه توشب الله تعالی ننك عفو باندین قورقب یوراکم
پاره پاره بولدی هوش سز عقلسز اولماقم آندا اندر دیدی *(مبارك
آغزیدین کوب تامدی قانی * اوشال خوفیله آخر چقدی جانی) *
یعنی اول بایزید بسطامی حضرتلری الله تعالی دن قورقب مبارك
آغزندین قانلری تامدی ودخی اول کورکام نامحرم قزغه قاراغان
کناهینك قورقوندن جانی چقدی وشویداولدی ایمشلر بایزید باخ
شهری ننك قاتنده بسطام آتلیغ اولننك ایردی شیخ منصور خلاج ننك
مریدلرندن ایردی غایت صوفی کمسنه ایردی نسلی موغ ایردی
کوبراك تورمقی بغدادده ایدی عمر اسملی کمسنه ننك اوغلی ایردی
یتی یاشنده قرآننی بلدی یکرمی آلتی یاشنده علم لدن بیرلدی جهریه
طریقنی توتار ایردی ایمشلر آلتمش یاشنده وفات بولدی سمرقند
جهیل ده دفن ایلدیلر *(مونکدیك یغلاسه آنداغ نکورای * بزنکدیك
روسیه ننك حالیکا وای) * یعنی آنداغ اولیا برقرامقی برله
بوقدر یغلاسه الله تعالی دن قورقسه بزننك کبی قرا یوزلیکلر ننك
حالی نتاك اوله زیرا که هرکونده نچه ماکره نامحرملرکا قارارمز حالمز
نتاك اوله دیمکدر *(همیشه ذوقمز عیش کولوشکا * که یتماس ایرته
قیلغان توبه توشکا) * یعنی بزلرننك دنیاده ذوقمز نفس هوالرمزده
وکولمکدر آخرت فکری یوقدر ودخی توبه ایلاسکده توبه مزده
ثابت لکمز یوقدر آننك اوچون ایرته برله توبه ایلاسك توش وقتنه
یتماز بورون توبه مزنی صندرب ضلالت یولینه بارمزلر * (اوتار
دنیا اشین توتدق مقدم * کناه اینوقسی کوب قورقنچمز کم) * یعنی بزلر
دنیا اشلرینی الله تعالی بیورقندن ایلکاری توتدق الله تعالی بیورغان
امرلرکا اطاعت ایلمدك عجب کناهلر مز کوب بولغان صاین الله تعالی دن
قورقماقمز آزدور اینوقسی دیدکی کلمهء تعجبدر بخارا خلقینك
لغتیدر کوب نرسه لرنی کورسه لر اینوقسه دیو تعجب ایتورلر *(خداوندهء
اوزنك سن عالم غیب * منی مسکین دهدر هیچ سانی یوق عیب) *

یعنی یارب اوزنك سن غیبداکی حاللر یمزنی بلکوچی سن من
مسکین الله یار قلنکده حسابی یوق عیبلری واردر رحمتنك ایله عفو
ایلکل دیمکدر *(کناهی بی نهایت بنده در من * بوکون شرمنده
چون شرمنده در من) * یعنی من قلنك الله یارننك کناهی چیکسز در
بو دنیاده کناهده بولوب یارین قیامت کونده او یاتلی من شرمنده
لفظیننك اوّلکسی ایکی لغتدن مرکبدر شرلفظی عربیدر یاوز
معناسنه در منده ترکیدر ایکنچی فارسیدر او یات معناسنه در *(عبث
برله قولمدین کتدی وقتم * عمل مهرین یاشوردی ابر مقتم)* یعنی
من قلنك باطل عمل ایله والمدن طاعت وعبادت وقتنی اوتکاردیم عمل
کنشنی آچو بولوتی ایله اورتدیم اصلا طاعت وعبادت ایلرکا المدن
کلمدی مهر دیدکی کنش معناسنه در خوارزم لغتیدر ابر بولوت
معناسنه فارسیدر مقتم آچو معناسنه عربی در عمل مهرینك اضافه سی
لجین الماء قبیلندندر فن اهلنه مخفی دکلدر * (جریمم بی عدد بولسه
اکر چند * حجاب مغفرت یاب ای خداوند)* یعنی یارب اکرچه
منم کناهم حسابسز اولسه ده یارلقامق پرده نکنی یابب عفو ایلکل
قیامت کونده کناهلی قللر کبی ایلمکل *(یوب رحمت بیلان وجه م
قاراسون *نصیب ایت بارچه نعمتلر سزاسین)* یعنی یارب رحمتنك
ایله یوزیمننك قاراسنی عفونك صوی برله یوب بزلرکا نعمتنك
کزیده سنی نصیب ایلکای ایردینك سزاسین صاف وکزیده معناسنه در
(فکر ایلامکننك بیانیدر)*(کیل ای آزاده واقف بول کونکلکا * کونکل
یول باشچیدر قربتلی یولغه) * یعنی ای آزاد کمسنه کونکل سرلریکا
خبردار اولغیل زیراکه کونکلدر الله تعالی یه یقین اولمق یولینه
باشلاغوچی حاصل کلام بو طریقت یولی نذك اولوغ باشچیسی کونکلدر
کونکلننك قوشنی الله تعالی صاری بولمقده ایلکل نته که بیوردی
*(تفکرننك قوشین هیچ قیامه زائل * پلغده بولمغای تا بیضهٔ دل)*
یعنی ای اهل سلوك اولغوچی فکر قوشنکی هیچ بر وقت الله تعالی دن
کیتارمکل همیشه فکرنك الله ده اولسون کدورات حسد وتکبرلیك
ایله اولماسون زیراکه شبرچك یومرقه ده فایده یوقدر آنچلاین
برکونکلده تکبرلیك وحسدلیك اولسه آنده فایده یوقدر پلغ دیدکی

(فکر ایلامکننك بیانیدر)

شبر چك يومرقه‌نى ايتورلر خوارزم لغتيدر بوندهٔ كبر وحسد معناسنه
بيضهٔ دل ننك اضافسى لجين الماء قبيلندندر * (تكفر مرعى دايم بولسه
دمساز * اميد اولدركه آندين اوچسه شهباز) * يعنى كونكل فكرى
دايم الله يادنده بولسه اميددركه آنچلاين كونكلدين لاچن اوچماق
آندين مراد بركشى ننك كونكلى وفكرى دايم الله عشقنده بولسه
اميدركه آنچلاين كونكلدن انواع كشوفات وتجليات حاصل بولمق
ديمكدر * (آننكديك بارينى چون ايلسنك قيد * كونكل قوشلرينى
قيلسه بولور صيد) * يعنى آننك كبى كونكل قارچغه‌سنى باغلاسنك
آندين مراد انواع كشوفات مقاملرينى تاپسنك غيرى لرننك كونكل
قوشلرينى آولارغه بولور يعنى آندين مراد ذكرلر ايله كشوفات
مقامنى تاپسنك مريدلر تربيت ايلمك ممكن دراول اولمسه مريدلر
تربيت ايلمك قانده‌در قچان يتى ذكر تمام اولماين غيرى لارننك
حالن بلمك محالدر صوفيلارغه معلومدر * (كونكل هركاه صلاحيتده
بولسه * تابار بنده قايو نيتده بولسه) * يعنى فى الجملة هر نرسه لرننك
حاصل اولمقى كونكلده‌در زيراكه كونكلنك قايواشننك قصدتده
بولنسه البته بنده آنى تاپسه كركدر مثلا دايم الله تعالى نى سومكده بولسه
الله تعالى رضالغنى تابار ويا وزلر علمنى سوسه كرچه صوفى صورتنده
بولسه‌ده يا وزلر كروهندن اولور زيراكه كونكل پادشاهدر وغيرى
اعضالرنك عسكركبيدر نته‌كه بيوردى * (همه اعضا رعيتدركونكل شاه *
امانليغ بولغوچى شاه عدليدين راه) * يعنى سننك بارچه اعضالرنك
عسكركبيدروكونكلنك پادشاه كبيدر قچانكه پادشاه اوزى توغرى
يولغه بارسه البته عسكرى آننك آرتندن بارسه كرك آنچلاين كونكل
الله عشقنده بولسه اعضالرده هم عشق اولسه كركدر * (اكر سلطان
اوزى قيلسه يمانليغ * قچان بولغاى رعيتده امانليغ) * يعنى بر پادشاه
اولغان كمسنه اوزى اوغريلق وحراميلق ايلسه آنچلاين شاهننك
عسكرنده امانلق بولماسدر آننك كبى اول كونكل بوزوق يولغه قصد
ايلسه اعضالرده توزكايك اولماسدر * (كونكل جوش ايتماسه كوز
بولمغاى نم * چقارمى صوقر وغغه تاشماسه يم) * يعنى كناه قيلغان وقتده
بزم كونكلمز عشق خدا ايله قاينامسه كوزمزدن ياش كلمزدر نتاكه

دریاتاشماین بیانغه صوچقماسدر آنچلاین حقیقت عشق اولغوچی
کمسنه‌دن البته الله تعالی دن قورقوندین کورزدن یاش چقسه کرکدر نم دیب
صلده چق صوینی ایتورلر کوز یاشنی معناسنه استعاره آلندی یم دریا
معناسنه در * (اشتکان سن آنی دلدر نظرکاه * نظرکاهدر کونکل بر
بولسه هرکاه) * یعنی سن اولوغلردن اسرار معرفت سوزنی ایشتکان سن
اول ایشتکان سوزنکنی اورنینه قویغیل اورنینه قویماقنك اولدر اول
سوزنی کونکل ایله واعضالرنك ایشتکان سوزنك ایله عامل بولغیل
نظرکاه لفظیننك اوّلکسی کونکل معناسنه درایکنچسی قبول ایلمك معناسنه
* (یوکرسه اول کونکل کم هر طرفکا * قچان لایق بولور آنداغ شرفکا) *
یعنی سننك کونکلنك هر بر طرفقه یوکورسه الله‌ده اولماسه آنچلاین کونکل
الله تعالی حضرتنه لایق اولماسدر آنچلاین برا کوننك کونکلی دنیا
محبتنده بولسه زیرا که ایکی محبت بر یرکا جیلماسدر * (کونکل درسنی
دیرلر خوش سبقدر * تمامی معرفتده عشق حقدر) * یعنی اولوغلار
ایتورلر که کونکل درسنی سبقلرننك خوشراقی دراول کونکل درسی ننك
وسباقی ننك تمامی اولدرکه الله تعالی نی تانمق وآنکا عشق اولمقدر
(حکایت) * (کونکل درسن سوءال اتدیم برابردین * تلطغدین
دیدی سورمه بویولدین) * یعنی بن الله یار کونکل سباقنی ودرسنی
برعزیز ایردین صوردم اول عزیز منکا کلام لطیف ایله ایدی ای الله یار
بوکونکل یرندن صورمغیل زیراکه کونکل بیت الله در آنداغی حالنی
من قچان بلورمن دیدی صورمش کمسنه‌سی شیخ حبیب الله در الله
یارننك استاذیدر ودخی ایدیکه کونکل حالی ننك بعضیسی ذوقیدر
اوزنك آنی تاتماین بلمازسن دیدی نته‌که بیوردی * (بیله آلمام
بوشربت تاتماغونچه * اونکنی بخشیلرعه قاتماغونچه) * یعنی اول
عزیز ایدی ای الله یار بوکونکل شربتی ننك لذتنی تاتماین بلمزسن
ودخی اوزنکنی بخشی لر مجلسنه قوشماین بلمزسن زیراکه کونکل حالی
ذوقی در یتی ذکر تمام اولماینچه کونکل حالی ننك اشکاللرین دن
خبردار اولمازسن دیدی فی الجمله بوکونکل حالنی بلورکا ایکی نرسه
شرطدر اوّل قولنکنی مرشد عالم کابیرمك کرك ایکنچسی یتی ذکرنی تمام
آنکلاماق وموندین غیری حالن آنکلارغه شرایطلر واردر بارنی ایتمك

حکایت

ادبسزلسکدن ودخی اونمز اهل حالدن دکلمز بلکه اوستاذ ثقه‌لردن
ایشتمك بو ینچه بو شرحکا تحریر ایلدك (بیت) اسنیانه بوقدر بولدی
طلب یوقارودن یوقارودر اول جلب * (اکر آنی اونوتسه بنده آنی
* ترك ایرمس اکرچه بولسه جانی) * یعنی بر اکو الله تعالی نی بر آز
زمان اونوتب تورسه کونکلدن چقاریب یورسه نچلاین کمسنه‌نك
اکرچه ظاهرنده جانی بولسه‌ده اولوکدر بو بیتدن بلندیکه اهل حال
اولدقی کمسنه البته هیچ بر لحظه الله تعالی نی یادندن چقارمیه حقیقت
ذکر قلب بودر دیدیلر آنی لفظیننك اوّلکسی عین وزمان معناسنه‌در
ایکنچیسی ضمیردر ومفهومی الله لفظینه راجعدر عربیچه بمعنی ایاه‌در
* (کونکل بر جنده غفلت علتی پر * دوام اولدر دوام ایتسنك تذکر) *
یعنی کونکلمز اچنده غافللك زحمتی چوقدر اول غافللك زحمتیننك
داروسی اولدرکه دایم استاذنی رابطه‌یه آلوب الله تعالی نی یاد ایلمك
زیراکه نفی اثبات ایله ماسوی الله علتی چقاردیمکدر دوام لفظیننك
اوّلکسی دار ومعناسنه‌در ایکنچسی دایم چیلق معناسنه‌در * اوشال دمنی
نیم دیر اهل معنی * اغزدین چقسه غفلت بر له یعنی) * یعنی معنی
اهلندن اولغان عزیزلر ایدیلر بر اکو (لا اله الا الله) دیسه آننك
معناسنی ملاحظه ایلمیسه مجرد تل ایله (لا اله الا الله) دیمکدر فایده یوقدر
بلکه آننك معناسنی آنکلاب الصاق واطوا ایلاب ماسوی الله‌نی نفی
ایلیه‌دیمکدر نته‌که بیوردی * (کونکل آنده همیشه قل همیشه * قچان
اولغای مونکدك بخشی پیشه) * یعنی بر اکو الله تعالی ذکرنی کونکل
ایله واعضالری ایله مداومت ایلسه مونچلاین بخشی‌لر لی کمسنه
اولماشدر بس معلوم اولندی ذکر اتدکی کمسنه اوّلا ایتکان ذکرننك
معناسی کونکل ایله ملاحظه ایلیه آندین صونك تلی ایله یاد ایده قل
نظنده استخدام واردر ودخی اهل ظرفاءننك اسرار ذوقیه‌سی واردر
زیراکه اسرار طریقتننك اوّلکی ذوقیدر وآخری لری در قانده
اولدیکه اوّلنی ذکر ایلاب آخرنی تفسیر ایلمك * (هذا یکفی لمن
کان له قلب او القی السمع وهو شهید * (حکایت طالبننك غریص
عشق بولماقی ننك بیانی) * (کیل ای صادق مریص عشق حق بول *
کونکل یارانی بر له هم سبق بول) * یعنی ای الله تعالی کا راستلق ایله

(طالب ننك غریص عشق بولماقی ننك بیانی)

ایمان کلشورگوچی کمسنه کلکل الله تعالی ننك عشقنه غریق بولغیل
ودخی کونکل حالنی آنکلاغوچی یارانلر برله بر سبقتاش بولغیل
آنلر ایله دایم مجلسده بولوب شیخ اولدقی کمسنه‌نك واردر آننك
محبتندن آیرلمغیل * (اکر کرسنك طریقی معرفتنی * میسر
ایلاسنك تورلوك صفاتنی) * یعنی سن الله تعالی نصیب ایلاب الله
تعالی نی تانمق مقاملرینی ودخی الله تعالی کونکلنکا تورلوك کشوفات
وتجلیات لر روزی ایلاسه * (مقامات حقیقت ایلاسنك طی * کونکلنده
بو اماسه جز خلت خی) * ودخی مقامات اهل حقننك بارچه‌سنی تورسنکده
اونك یورسنکده ودخی کونکلنکده الله تعالی دوستلقندن غیری نرسه بولماسه
بو ایکی بیت مبتدا احکمنده‌در * (بو رونغی دین زیاده در طلب بول *
اکر دریالر اچسنك خشك لب بول) * یعنی سن یوقدر مرتبه‌لارکا
یتدیم دیو تکبرلك ایلامکل بلکه دایم الله تعالی نی استاب یقین اولماق
هوسنده بولغیل حتی که دریا یقاسنده الله تعالی رضالقنی استاب
آچ وصوساغ اولغیل یو بیت خبر مبتدا در * (بو یولنك چونکه هیچ پایانی
یوقدر * اکر یتدیم دیسنك امکانی یوقدر) * یعنی بو طریقت
یولینك درجه‌سی ننك هیچ حدی وپایانی یوقدر اکر نصیب ایلاب
آخر ینه یتام دیو قصد ایلاسنکده ممکن دکلدر آنداغ اولسه همیشه
طلبنده بولغیل * (دیکل هر لحظه اللهم زدنی * دیدی پیغمبر چونکه قاطلبنی
تجدنی) * یعنی له قدر اولوغ مرتبه تابسنکده آنکا آلدانب تکبرلك
ایلامکل هر صولوده الله تعالی کا تضرع ایلاب یارب آرتدرغیل فایدالی
ایلاکل وتکبرلر اهلندن ایلامکل دیو دایم دعاده بولغیل زیراکه
حق تعالی امر ایلادی که منی استکان کمسنه البته تابار دیدی * (طلب
امرین ایشتسه بنده ربندین * اوزین بلکان قچان قالغای طلبدین) *
یعنی بهرا کو الله تعالی دین استامك امرین اشتسه اوزنی بلکان کمسنه
الله تعالی نی استمکدن قروغ قالماسدر بلکه نفس هوالرندین بیزب
زینت دنیانی تاشلاب عزلت یولنی اختیار ایلر همیشه الله تعالی نی
ستار (نبی دین یوق کشیکم قرب بالا * آنکا دینی جبیتم حق
تعالی) یعنی پیغمبردن محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم دن الله
تعالی کا یقین کمسنه یوقدر اول پیغمبرنی الله تعالی دوستم دیو ایتدی

*(آنکاهم ایدی حق قل ربی زدنی * قویارمی اورکالر بوجهد جدنی)*
یعنی اول محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم کا حق تعالی حضرتی
آیت ایندردی بیله دیو قل ربی زدنی علما معناسی اولدرای محمد
ایتکل یارب یقین لقمزنی آرتدرغیل دیو دعا قیلغل دیدی آنداغ
بولسه اورکالر قچان طلب وجهدنی قویاردیمکدر *(سچوك جان شربتی
تابولسه لبده * کرك کم بولسه بنده سی طلبده)* یعنی آنداغ بولسه
بنده لرنك تنتده جانلری بولغونچه البته الله تعالی نی استمك کرك ویقین
اولمقغه حاضرلنمك کرك * (بیلنکی قوتی بارده آلوب بیل * کونکل
باغین صوغار اوتهای تروب سیل)* یعنی اجتهاد کتمانکنی قوتنك
بارزمانده طلب چاهنی قازغیل آندین صوچقارب کونکل باغچه نکنی
سوغارغیل عمرنك کورلاوکی اوتمزدین بورون یعنی حاصل کلام
عمرنك اوتمزدین بورون جهدراك الله تعالی نی استاکل شایدکه
کمالات تایب انواع مشاهداتغه غرق اولورسن بیل دیدکی اصلده
برآلتدر آنك ایله یرقازرلر تورکیچه کتمان دیرلار بونده اجتهاد
معناسنه استعاره آلندی ایکنچسی امرحاضردر بلمکدن مشتقدریاکه
وزن شعراوچون تکرار اولندی * (یتار یول یورکالی حالا که حالنك *
یوری کور برکونی کیتکای مجالنك)* یعنی الحال دنیاده تریك زمانکده
قوتنك باردر زنهار الله تعالی یولنده اجتهادایلاکل زیراکه برکون عزرائیل
علیه السلام کلوب حالنکدن یازدرب اولوب آخرت یورطینه عمل سز
کتمکایسن دیمکدر *(یورکاقالماسه وقتیده ارمان * ایلکه قالماسون
تاچیده ارمان)* یعنی بنل کاه دنیاده الله سفرینه بارغه درمانك قالمسه
قوتنك بارنچه ایمکلانب مشقت چیککل حتی طاعتنك علی قدر قوت
بولسون آخرت یورطینه بارد قنکده کونکلده اوکونچ قالماسون اوچون
ارمان ترکی لغتیدر اوکنچ معناسنه در * (ایملاب نوتی هم کیتسه
قولدین * اوزنکنی سودره هر کز قالمه یولدین)* یعنی الله تعالی یولینه
مشقت ایله بارغه قولنکدین قوتنك کیتسه اوزنکنی اول یولغه طاقت
قدری سورکل غیری اعضالرنك ایله اجتهاد نکنی تام ایلکل *(یتوشمانس
سودالورکاهم مجالنك * کوزنك تك یولغه تایتکونچه حالنك)* یعنی
بارچه اعضالارنك ایله الله تعالی یولینه سورارلرکا طاقتنك بولمسه کوزنکنی

تکب قلراب اول یولده بولغیل مالنك یتدکچه اول یولده یورکل
زیراکه طاعت طاقت قدریدر * (کوزنك هم بولمسه بولسون
کونکلده * بومطلب برله جان چقسون بو یولده) * یعنی الله یولینه
بار رغه کوزنك قوتی بولمسه کونکل قوتی برله الله تعالی یولنده بولغیل
الله تعالی نی استمك برله جاننك برله جاننك تننکدن چقسون زیراکه آخری
عبادت قلبدر حاصل کلام بو ابیاتلر اشارة ایلدیکه کرکان یولنکده برك
بولغل دایم الله تعالی نی استمکده بولغیل نه قدر سرخاو بولسنکده طلب یولنی
قویماغیل * (اکر مونداغ طلبده چقسه جاننك * اولانسه باقی ایوکا
جسم جاننك) * یعنی الله تعالی نی یوقاریده ایتلکان روشچه استمك
ایله جاننك چقسه منکولك یورتنه تننك ایله جاننك واصل بولسه
* (امید اولدر خدایم دیسه بنده * تلاکان مقصود نکنی بیرسه آنده) *
یعنی آنچلاین اجتهاد ایله تورمقکدن امیدرکه شاید الله تعالی حضرتی
سنی قلم دیو ذکر ایلسه کرك ودخی نه کم تلاکان مقصودلرنك باردر
آنی هم بیرسه کرکدر (حکایت دنیاء مکاره ننك بیانیدر) * (کیل
ای خائف اولومننك یادین ایتکل * کتار منزلننك استعدادین ایتکل) *
یعنی ای الله تعالی دن قورقوچی بنده دایم اولماکننك یادنی ایلکل
آخرت یورطنه کتماکنی وآننك یراغنی ایلکل آننك یراغی اولدر
دایم عبادتده بولمقدر * (لبن ترمی تروب مرقد لبن خلق *
قویار موسن تفکر بابنی علق) * یعنی خلایقلر قبرنکا کریچ یاپمزدن
بورون دنیا فکرلارنی چقارغیل وآننك اورننه آخرت فکرنی قویغیل
حاصل کلام اولماسدن اوّل توبه واستغفار ایلکل دیمکدر لبن لفظی ننك
اوّلکسی کریچ معناسنه در ایکنچسی قبر یقاسی معناسنه در آندین
مراد لحد آغزیدر * (یغیب هیمه وهیمه قیلمای آنده * یاتیب سن
اوستیده غفلتلی بنده) * یعنی کناه اوتوننی جیوب آندین تموغ اوتنه
توشارنکنی فکرلامایین دنیاده غافل لك ایله یاتب سن دیمکدر هیمه
لفظی ننك اوّلکسی وخطب معناسنه در ایکنچسی فکر معناسنه دور
یعنی اولوم اوقی برله جیاسنی قورب بزلارکا سویالب آتماغه تورادر
آنماغ بولسه کناهلرنکدین توبه ایلاب یانغیل وقایتقل دیمکدر
اویانب لفظیننك اوّلکسی طرف معناسنه ایکنچسی ایقط معناسنه در

مکاره ننك بیانی

اویانمسدین

* (اویانمسدن بورون اوزتنسنك ای قل * مباده بولمغای کل اشلرنك
کل)* یعنی اولوب اویقونك آچلمزدن بورون توبه واستغفار ایلکل
کناهلارنك اوچون اویانسنك وتوبه ایلاسنك شاید که بارچه اعمالرنك
کل اولماسیدر حاصل کلام دنیاده وفتده کناهلرنکدن توبه ایلاسنك آخرتکا
بارغانده فایده سز اولمسدر بلکه الله تعالی سیاءت اوررننه حسنات
یازسه کرکدر کل لفظیننك اوّلکسی بارچه معناسنه درعربی درایکنچسی
کل رماده معناسنه درآندن فایده سز معناسنه استعاره آلندی *(بورنغه
بادغم تیکمای بورنراغ * اوزنکنی قیل هوس سکرانیدین صاغ) *
یعنی سننك بورننکا قایغو وحسرت ایسی کرمزدن اوّل
کناهلارنکدین توبه ایلاب نفس هوالارنکندین وآننك ایسرو کلسکندین
اوزنکنی سلامت ایلاکل حاصل کلام آخرت قایغوسی کلمزدن بورون
دنیاده وقتده کناهلارنکدن توبه ایلاکل دیمکدر * (یابشماسدین
بورون سونکاکنکا پوست * اولم برله اوزنکنی ایلکل دوست) *
یعنی اولوم جلادی عزرائیل علیه السلام سونکاکنکا یابشوب جاننکنی
آلمزدین بورون یاکه اولوب تیرنك سونکاکنکا یابشماسدین
بورون اولوم ایله دوست اولغیل دیمکدر * (یقین بیل کمنی کوبراغ
ایلسنك یاد * بولور دوستنك سننك ای آدمی زاد) * یعنی شکسز
بلکل کمننك ذکرنی کوب توتسنك حقیقت سننك دوستنك اولبولور
یعنی اولمننك ذکرنی کوب قیلسنك جان چقغانده سهل اولور ایمشلر
عارفلر اولومنی صولوصاینی یادایتارلار عمل قیلغوچی عالملر هر کونده
بر مرتبه یاد ایتارلر اورته عالملر جمعه ده بر کز یادایتارلار آزغون
عالملر آیده بوکز یادایتارلار اماعواملر عمرینك آخرنده یادایتارلار
امابو آخرده اوچ کز وهنك حالی زوال ایماندین خوفلری واردر نعوذ
بالله زیراکه اولومنی یاداتدکی کمسنه البته نفس هوالرندین
وایرانلرنك غیبتندن منع اولوب اوزادلاحنده بولسه کرك (اکثروا
ذکر هادم اللذات) دیدکلری بونکا اشعاردر * (بلورهردم اوغلی
بولسه اویاغ * وطننك اصلی سیدر بزکا توفراغ) * یعنی هر آدم
اوغلی بلورکه اکر کونکلی غفلتدن اویاغ بولسه حقیقتده بزلارنك
اصل یورتمز توفراغ دیو آنداغی حالنی بلکان کمسنه لر البته دنیا

رینتندن بیزوب اوز اصلاحنده اولسه‌کرك‌در * (یقین بلکل جهان
پر خطرکا * کلو بمز بر نچه‌سودا ایتارکا) * یعنی شکسز بلکل ای آدمیلر
بزلر یوقدان وار اولوب تولوغ خطرلی دنیاغه کلدك کلماکمز آننك
اوچون در بز از آخرت سوداسی اوچون کلدك نفسلرمز آرتندن
یورمك اوچون کلمدك (الدنیا مزرعة الآخرة) * (یتوشکاچ اوشبو
شهری مغترفکا * تارالدی کاروانی هر طرفکا) * یعنی چانکه اوشبو کسب
سرایه کلکاچ کاروانلر برطرفقه تارالدی بعضیلر آخرت اهلندن
اولب دنیامرادلارندین بیزوب حق تعالی کاعبادت ایلرلار و بعضیلری
نفس مرادلرنی بیر یپ یاوزلرکر وهندین اولوب آخرت مرتبه‌لارندن
یراق توشدیلر فی الجمله دنیایه کلدکلری ایکی کروهنك برندن
خالی دکللاردر مغترف صیغه‌ء اسم زمان واسم مکاندر معناسی کسب
قیلماق یری دیمکدر بعضی نسخه‌لرده مغترق اورننه محترف یازلغاندر
بمعنی واحددر * (اوزین بلکانلری کم یولغه سالدی * میالسز نقد
عمرین قولغه آلدی) * بو بیت یفصل مال اجمل درر یعنی دنیایه
کلدکی کمسنه‌لارننك بعضیلری اوزلرین اوزلری بلب باشلرنی
توغری یولغه سالدیلر ایندکولارکا باش بیروب انلارننك مجلسنده
اولتوردیلر ودخی شکسز عمرلارننك فایده‌سون تابب آخرت یورطینه
عمللری ایله کوچدیلر خیالسز دیدکی شکسز مناسبه‌در نقد دیدکی
اصلده اقچه معناسنه‌در مونده فایده معناسنه‌در * (اورب یخشی دیکانلر
اوزره باشدین * میسر قیلدی یار طاعت تاشدین) * یعنی دنیاغه کلدکی
کمسنه‌لرننك بعضسی ایندکولرکا بوین سونب انلرننك مرشد اولدقلرینه
مرید بولدیلر اول کامل مکمل مرشدننك صحبتنده اولتورب الله
تعالی کا یقین لق تابدیلر اول سبب ایله طاعت وعبادت قوماچون
تابب دیدارینه مشرف بولدیلر فی الجمله بو بیت مرشدکا مریدن
اولمقنی اشارت ایلدی لکن مرشد کاملننك تاپلماقی کیریت اجردر
* (قیلیب سودالرینی چابك چست * سفر رختنی باغلاب قیلدیلر
رست) * یعنی آنچلاین یخشیلر قاتنده اولتورب آخرت سودالرینی
تیزلك اوزرنده بولب آخرت یورطینه بارمق لارینه اقدام ایلدیلر حق
تعالی حضرتینه تیزلك اوزرینه جواب بیرر اوچون اجتهاد ایلدیلر

نته که بیوردی *(قچان یوك قوی دیسه طیار این ذات * کورلر یوللر یغه
خرم شاد) * یعنی قچانکه حق تعالی حضرتی ای قلم قنی کلتورکان یوکنکنی
قویغل دیوندا ایلادکنده بونی لاین کهسنه لرتوتقارسن الله تعالی هانیه
یوکی حاضر ایدار آنین صونك اوجماج یولنی سیر ایدار دیمکدر
طیار طاء مهمله ایله یاننك تشدیدی ایله حاضر اولمق معناسنه در ماوراء
النهر لغتیندر *(ولکن کاروان دین بعضسی انسان * کورر بول فانی ایونی
باغ خندان) * یعنی دنیاغه کلدکی بعضی آدمیلر بو ساسغ ایسکی دنیا
ایونی شادلق باقچه سی کورلر ونفس هوالرینه مطیع بولوب عبادت
وقتلرینی بوش اوتکارلر اول چرکن دنیانك زینتلرینه آلدانب
خدا رضالقنی اونتورلر حال بوکه دنیانك فانی ایدکنی بارچه خلایقلر
بلورلر *(کورب یخشی آنك نقش نکارین * اونتقایلر اوشال کلکان
دیارین) * یعنی اولر بو دنیانك یخشی زینتلرینه وخوب
صورتلرینه تابع یوزلر بکا قاراب عالم الارواحدن کلکان یورتلرینی اونوتقای
لر دنیا یورتنی اولوغ کورب آخرت یورتنی کچك کورکایلر *(قولاغ
سالغای تعنی ونیراغه * کونکل بیرکای هوس برله هواغه) * یعنی اول
کاروان ننك بعضیسی بو عالم صوره کلکاچ اویون آوزلرینه قولاق
سالغایلر هوای نفس لرینه کونکل بیرکایلر قرآن آوازنی ایشتماکدن
اعراض ایدب معناسز حرام آوازلرنی ایشتمکا ذوقلانغایلر *(عجب
مکاره در دنیای فانی * منك الوان جلوه برله آلدار آنی) * یعنی حاصل
کلام بو فانی دنیا عجب حیله کار نرسه در منك تورلوك وهزار اوزلر ایله
وانواع زینتلر ایله آدم اولادلانلر بنی آلدار جلوه دیدکی جیم ننك
فتحیله یا کهکسری ایله مونك آواز معناسینه در لیکن مجمع لغت فرسده
کلتورمشکه جلوه انواع زینت معناسنه در *(اوشال مکاره کم سالسه
قوینغه * سیونکاندین کر شیطان اویونغه) * نعوذ بالله قچانکه اول
حیله کار دنیا بر آدمنی آلدامق قولون اول آدم ننك قوینغه سالسه
شیطان سؤنب اول آدم ننك عباده وعشق اوزرینه کریب یولدن چقارر
الله تعالی دن یراق ایلار دیمکدر *(کرار انسان آنك یالغان
سوزیکا * یوکورتر سرمدء غفلت کوزیکا) * یعنی بو اوصاف ایله اولدقده
بن اوترو آنچلاین آدمی اول لعین ننك یالغان سوزینه اینانور

ایتانلن قدن صونکره اول لعین شیطان غافل لك سرمه سنی اول آدم ننك
کوزینه سورتب نفس تزکوننی اول انسان ننك یالغان قولندین
یتب جهنم چوقرینه توشرر نعوذبالله اول شیطان ننك یالغان سوزی
بودر *(کبی اویغانب اویون ایلسه یاد * تلطف برله دیر ای آدمی
زاد)* یعنی اول آدم اوغلی کاه تونلارده ایقوسندن اویغانب فکر
ایدر ایتور آخرته بارد قمده بن بوقدر یاوزاقلریم ابله رسوای اولور
من دیو توغری دیر این وتوبه ایلاین دیسه شیطان آقرنلق برله اول
کشینك کونکلینه ایتور بیل دیو *(آشوقمه بوکونی سودا قیلورسن *
بوکون کر بو اماسه فردا قیلورسن)* یعنی شیطان لعین اول فکرلکو
چینك کونکلینه خطاب قیلب ایتورکه ای آدم اوغلی آشقماغیل
زیراکه خدانك رحمتی کوبدر الحال یاش زماننکدر اویناغیل
وآشاغیل وایچکل زیراکه الله تعالی ننك کونلری کوبدر بوکون توبه
ایلمسنك ایرتهکا توبه ایتارسن * (بو آل ایله اوشال مکاره عدون * ادا
قیلغای جمیع نقد عمرین)* یعنی اول آدم اوغلی اول لعین ننك بوقدر
آلدامقه اینانب بارچه عمرینك فایده سنی بوش اوتکاریب آخرت
یورطینه اوکونج ایله کتکای *(ادا قیلغاچ بساط عمرنی پاك * بیرر رحمت
قاشینین چست چالاك) * یعنی آدم اوغلی آننك یالغان سوزینه
قاراب عمرینی عبادت سز وتوبه سز بوش اوتکارکاچ شیطان لعین
تیز لك اوزارینه اول کمسنه ننك قاتنین کیتار * (اوزر اسلی کنه دیر
کیتکل بویردین * دیکای بیزار ایرزمن سنك ایردین)* یعنی شیطان
تمام بو کمسنه نی آلداغاچ اول کمسنه ننك یلکاسنه یومروق ایله اورب
ایتورسن توفیق وهدایت سزلك ایله کتکل سنچلاین یالغانغه
اینانغان کمسنه لاردین بیزار من دیور *(نظر قیلماس فغان ونالاسیغه *
اوزرارشته آننك دنبالاسیغه)* یعنی شیطان لعین اول یالغان سوزکا
ایتانغان کمسنه ننك زاریاق ونالاسیغه قاراماین خیلی زنجرنی آیاقینه
اورار آندین صونك کونکلی اولوب اصلاهدایت یولونی تاپمردن رشته
شین ننك فتحه سنی ایله اصلده آیاقغه آغاچ ایله اورمق معناسنه در
بوندهٔ زنجر معناسنه استعاره آلندی * (امیر کاروان اول دمده
یتکای * آنکا اصل وطن ننك حکمین اینکلی)* یعنی فی الحال کاروان

پاشلقی عزرائیل علیه السلام در شول ساعتده کلوب بو شیطان لعین ننك
یالغان سوزینه قاراب تورغان کمسنه‌کا اصل یورطننك حکمنی ایتکای
آندین صونك جاننی آلوب قبرکا کزکزکای عمل سز آخرتکا اوکونج
ایله کیتکای *(قویوامای ایرکیکا سودراب یقادین * چقارورلر جهان
بی بقادین) * یعنی اول کمسنه‌ننك اختیارینه قویمای یقاسندین
توتب فانی دنیادین چقارر خسران اهلی ننك کر وهندن اولوب قبرکا
اوکونج ایله کرار * (فغان ایلر کیتارنی بلکانم یوق * کیتارکا توشه حاضر
قیلغانم یوق) * یعنی بز غافللر آخرت یورطنه‌زار یاق ایله بارورو
ومزنی بلمزمزلار دایم نفس آرتندین یورمز ودخی آخرتکا بارمقنی
بلسکده آنده بارورغه آزوق حاضر قیلمای غافل لسکده یورورمزلار
*(فغان سودا ایلاماس اما اوکس کا * قچان میلت قویارلار بر نفس کا) *
یعنی زار یلق آنچه لاین کمسنه‌کا فائده ایلمسدر ایت نفسلرینه ایاریب
آخرت عملارندین غافللاردر *(کین قایتای دیسه بولماس مجالی *
کیتار اصل وطن غه دست خالی) * اولدکدین صونکره کیرو دنیاغه
کلوب عمل ایلرکا طاقتی بولمسدر آنداغ اولسه آنچه لاین کمسنه اصل
یورطقه عملسز بوش قول ایله وارور آخرتده یوزی قارا بولوب خسران
کر وهندی اولور *(بو درای آدمی زاد حسب حالنك * باشنکدین اوتمش
آنچه ماه دالنك) * یعنی ای آدم اوغلی سز لارننك دنیاده غافللك ایله
تورمقنکزننك حکمتی وحالی اوشبودور باشنکزدین نچه آی ویللار
غافللك ایله اوتمکی ننك حکمتی اول شیطان لعین سوزندندر باشقه
دکلدر *(قولاقغه تقمه غفلت لته‌سنی * یمه شیطان ملعون شته‌سنی) *
یعنی آنداغ بولسه عقل اهلندن اولسنك قولاقنکا غافللك مامقنی
تقماغیل بلکه اوکوت ونصیحت تنکلاب غافللك مامقنی چقارغیل
اوکوت ونصیحتنی ایشتکل لته‌مامق معناسنه‌در شته معناسی یوقاریده
اوتدی امامونده اوکوت ونصیحت معناسنه استعاره آلندی * (سونمه
کرسنی دنیاسوبندر * سویو بمن دیب کوز ونکاقم قویبدر) * یعنی
سن سونب شاد اولماغیل دنیامنده‌ی سودی وتلاکان مقصودلریم تابلدی
دیب اول غدرامننك سنکا مونداغ ایلدیم دی تورغاچ آخری برکون
اولکانسین صونك کوز ونکا لحده توفراق قویارلر آنداغ بولسه اول

غدارنك سوزینه قارامغیل *(کیمه کورستنی بو فانی وفانی * ازلدین دشمان جان بلکل آنی)* یعنی آنداغ اولسه ای عزیز من بلکل بو فانی دنیاکملرکا وفانی کورکازدی نچه شاهلر وانبیالار وصاحب قیران لار دنیادین اوتنیلر قنده اولدی که بزلارکا وفاکورکازمك آنداغ بولسه بو فانی غدار دنیاقتیم دن بیرلی جان دشمانیدر دیو آنکلاغیل آننك زینتنه آلدانماغیل دیمکدر *(دنیاغه حرصدن نهی لنوك بیانیدر)* *(کیل ای مؤمن یقین بلدنك کیتارنی * حساب عمرنی ساماز ایتارنی)* یعنی ای مؤمن یقین بلدنك بو دنیافانی دین کوچماکنی ودهی حسابلی عمرنك قرار فیلماسلقنی بلدنك نه اوچون آنداغ بولسه انواع زینت دنیاایله بیزانب آخرت استعدادنده بولمدنك دیمکدر بی ماسان بی قرار معناسنه در سمر قند لغتیدر باء فی ادات نفیدر *(اوتار دنیااوچون بولمه کرفتار * اولومسه یغماغیل مانند کفتار)* یعنی آنداغ بولسه فانی دنیااوچون توتقون بولماغیل آخرت عملندن قوروغ قالماغیل بورصق کبی اولاکسه جیماغه حریص بولمغیل نته که بورصق دیکان حیوان اویاسنه کورکان اولاکسه لارنی جیار آنچلاین سنده دنیامالنی جیماقده اولمغیل الله تعالی ننك رضالقنی بوش اوتکارمکیل حلال وحرامنی تیکشورکل دیماکدر کرفتار خبس وتوتقون معناسنه در اولومسه اولاکسه معناسنه در بخاراده اوزبك خلقی ننك کوبراکی اولمسه دیرلار کفتارکافننك فنجه سی ایله عربچه ضبع وروم خلقی سرتلان دیرلار وبلغار غلقی بورصق دیرلار *(اکر دنیاغه حرصنك بولسه فج سن * نجاست یغماغنده کالهمج سن)* یعنی الله تعالی ننك فرایضلرنی اوتکاریب دنیاحرصلکنده اولسنك زبون ودنی سن آنداغ بولسه قونکغز قورتی کبی تیراك جیماقده سن نته که قونکغز کوب مشقتلر ایله یرتشوکینه جمع ایلر انواع نجاستلرنی آنچلاین سنده دنیا حرصلکنده کوب مشقت چیکب مالنی جمع ایدرسن حلالن وحرامن تیکشورمزسن الله تعالی بیوردقی زکوة وعشرنی اوتامازسن مجرد مال جمع ایلاب کندو اصلاحنکده اولورسن وبعضی اهماقلر مال حاصل ایلاب یر آستونه قویارلار نه اوزی ونه غیری کمسنه آندن فائده آلمز مونچلاین کمسنه لر قونکغز قورتی کبیدر فج دیدکی حوارزم لغتیدر

(دنیاغه حرصدن نهی ایتماك بیاننده)

زبون ودناءت معناسنه هیچ دیمکی بر کچرالک دابه در قاراتوسلی اولور
آیاقی ایله یریورزنده یورر کاه وقتده قناتی ایله اوچار بلغار خلقی
قونکغز دیرلار کافادات تشبیه در ایمشلر قونکغز موسی علیه السلام
زماننده یراتلدی آندین اوّل قونکغز یوق ایردی رایمشلر چانکه
موسی علیه السلام قارونی توغری یولنه اوندای قبول ایلمدی بر
کون قارون موسی علیه السلام غه ایدی یاقرنداشم موسی منم مالم
کوب بولدی قرق انبار آلتونم بار در موسی علیه السلام ایدی اول
مالنی سنکا کیم بیردی قارون ایدی علم کیمیا ایله اوزیم تابدیم دیدی
موسی علیه السلام ایدی علم کیمیانی سنکا کم اوکراتدی قارون ایدی
سن اوکراتدنك دیدی کنه قارون ایدی علم کیمیانی یاقرنداشم موسی
سنکا کم اوکراتدی دیدی موسی علیه السلام ایدی خدای تعالی
اوکراتدی دیدی قارون ایدی خدای تعالی کم تزور موسی علیه
السلام ایدی سنی ومنی وکوکلرنی ویرلارنی یراتقان الله اولدر دیدی
قارون ایدی یاموسی بن بومالنی نه قیلاین دیدی موسی علیه السلام
ایدی زکوتنی بیرکل دیدی قارون ایدی زکوتی کوب بولور دیدی
موسی علیه السلام ایدی اوچدین برینی بیرمك کرك دیدی
زیراکه موسی علیه السلام شریعتنده زکوة مالنك اوچدین برینی
بیرمك ایردی قارون موسی علیه السلام سوزندین کولدی ایدی
یاقرنداشم موسی یارلی وفقیر اولدنك قرق انبار آلتوندین بر
انبارنی بیردیم دیدی موسی علیه السلام ایدی من فقیر لکمدین سنکا
مال طمع ایدوب صورمدیم بلکه ایدی عز وجل ننك بیورغنی ایتدیم
دیدی کوب زماندین صونك ایدی عز وجل امر ایلدی قارونی یرکا
یوتارغه یریوتدی قرق کوندین صونك قارون توغرو سندین قان
چقدی ایدی عز وجل قونکغزنی آندین یراتدی زیراکه قونکغزنك
قارونغه اوخشاشی وار در حرصلکده وتکبرلکده ایمشلر خشاتلر آراسنده
قونکغزدین حریص وتکبر نرسه یوقدر تورت آیاقلی لر آراسنده
دونکغزدین حریص وقاپلاندین تکبر نرسه یوقدر اوچار قوشلر آراسنده
شونقاردین تکبر نرسه یوقدر وقارغه وصایصقاندین حریص نرسه
یوقدر ایمشلر قونکغزنك یاشی اوزاقدر یازکوننده سرطان برجنده

اوّلندن آخر ینه‌دك قناتی ایله اوچار هوایوزینه آندین صونك اوچمز
اوچماقنه‌سبب اول ایرمش کونکلنده ایتور ایرمش هنن ولایتنه وارایدن
آنده برجزیره‌ء باق باق دیکان یر واردر آنده چارچمن کوب اولسه
کرکدر محیط بنکزندن صو آطلاری چقب اول چارچمن نی اوتلار ایرمش
آنلرننك تیزاکی بر خوب قوحلی یغار اولور ایرمش قچانکه قونکغز آنکا
عشق اولوب اوچار ایرمش بر آز زمان بارغاندین صونك کونکلینه
کلور ایرمش بن اول جزیره‌کا بارسام یولده آز وقم بوقدور ودخی منکا
اول آطلارننك تیزاکی نی نرسه‌کا یارار ودخی ایسی چرکن ایمس دیب
کیرو قایتوب بوندن اغی آط تیزاکینه کزار ایرمش آنچلاین دنیاغه
حریص کمسنه‌لر الله یولینه بارمق نیتنده اولسه‌لر بر آز زمان الله بیورغان
عشر وزکوتنی اورتالر آندین صونك کرو قایتوب مالارینی نفس
هوالرینه صرف ایدرلر وفقیر فقرالرنی دوشمان کورب زکوتلرینی بیره‌ز
لر پیغمبر علیه السلام ننك حدیثی (ولا تکونوا کالهمج) دیدکی بو
قصه‌غه اشارتدر (ایمشلر قونکغزننك کوبراك تورمقی آط تیزاکی
آستوندهدر آندین باشقه تیزکلرکا کرمزدر حکمتی اولدرکه قونکغزده
جن طبیعتی واردر جنلر آط تیزاکنی آشاسه‌لر کرك زیراکه پیغمبر
علیه السلام (فانه زاد اخوانکم) دیدکی بونکا اشعاردر یوقاریداغی
حالنی قایتوب بیوردی * (ایسر عمرزك نجس یغماع رهنده * قالورسن
برکون آخر یر تهنده) * یعنی اوکونج سنکادر عمرزك قونکغز کبی نجس
جیماقده‌در آندین مراد الله ننك فرضلرینی اوتکاریب مال جیماق هوسنده
سن آخری برکون اولوب یر آستونده قالورسن اوکنوب یرینه یتمزسن
(اسیر بالسین قبل التاء لغة بعض الاعاجم یستعملون عند التأسف)
اما مونده اوکونج معناسنه‌در بعضی نسخه‌لرده اسیر اورننه ایسر
یازلغاندر اول همجایزدر رهنده حبس معناسنه‌در تهنده تحت الارض
معناسنه‌در یاکه تهی دست معناسنه‌در * (اورامچی دیك همیشه تار
ایدارسن * قناعت سزلغنك اظهار ایدارسن) * یعنی سن آنچلاین
حریص سن اورمکوچ دیدکی حیوان کبی همیشه اویاتو قورسن آندین
مراد فانی اولورونکنی بلماین استعداد موت ایلاماین همیشه مال جیماق
هوسنده سن بو اوصاف ایله اولماقنك اورنکننك قناعتسزلغنکنی اظهار

ایلامکدر زیرا که قناعت اهلی البته آز نرسه ایله خوش دل اولوب
عبادت ایلسه کرکدر اورامچی اورمکوچ وعنکبوت معناسنه درخوارزم
لغتیدر تارتوقوماق ونسج معناسینه در اورمکوچننك حالنی بیان ایلاب
بیوردیکه *(قیلورسن رشته عجاننك بیلان قیدن * مکسدیك موردیك
قیلمق اوچون صیدن) * یعنی سن مال کسبنی قیلورسن جاننك یبی
وطاقتی ایله خلایقلرنی یاندرمق اوچون دکلدر خدایولینه صرف
ایلر اوچون نتدکه اورمکوچ توزاق قوردقی کبی چبنلر وقرمسقه‌لر
اوچون مکس چبن معناسنه در رشته اصلنه یب معناسنه در امامونده
طاقه معناسنه استعاره آلندی *(سبرسه صاحب خانه بیکبار * اورامچی
هم کیتارهم خانه هم تار) * یعنی اورمکوچننك اونی ایو ایاسی سبرسه
اونی پاك ایلامك تلاسه اورمکوچ توقدوقی نرسه‌سی آننك ایوی
بوزلور آندین مراد اینی عز وجل مال جیغو چیلرغه اجل بیرسه اوزی
قبراچنه اوکونچ ایله کیدر وجیغان مالی پراکنده بولور حسابی
مویننده قالور دیمکدر خانه لفظیننك اوّلسکسی ابو معناسنه کلور آنده
اشکال یوقدر ایکنچسی اورمکوچ ایوی معناسنه در تار لفظی عطف
بیاندر وزن شعر اوچون کلتورلدی ایمشلر اورمکوچننك توقدوقی
اوینه خانه دیمزلر آننك خانه‌سی آقدر ماتق کبیدر توقدقی نرسه‌سی
آندین نازکدر اما هر ایکسی اوخانه معناسنه جایزدر (قوله تعالی ان
اوهن البیوت لبیت العنکبوت) دیدکی آیت مطلقدر ایمشلر قرمسقه
ایلان اورمکوچ قرنداشلردر آدم علیه السلام دنیاغه کلکاچ بول ایلدی
یولندین صونك آق صوذکرندین کلدی آنی ودی دیرلر آدم علیه السلام
قولی ایله ذکرینی سغب تاشلادی الله تعالی ودیدن بو ایکی حیوانی
یراتدی برسی اورمکوچ وبرسی قرمسقه قچانکه بو ایکی حیوان ننك
حرکت ایدب یریوزنده یوردکلرینی آدم علیه السلام کورب تانك
عجبنکا قالدی ایدی یارب بونلارننك فایداسی منم اوغلانلریم اوچون
بولورمو بونلرنی نه اوچون یراتدنك دیدی جواب ربانی کلدیکم
یا آدم بو ایکی حیواننی سننك اوغلانلرنکدین ایکی دوستم اوچون
یراتدیم دیدی قرمسقه فایداسی اول ایردی سلیمان علیه السلام کا
اوکوت بیردی آنك قصه‌سی سوره نمله جار الله العلامة تفسیر کشافده

(اورمکو وقرمسقه بیانی)

اوزاق سوزلکاندر آنده باقنك اورمکوچ ننك فایداسی اولدر بزم
پیغمبرمز علیه السلام غارکاکرکاچ غار اوزرینه او توقدی کافرلرننك
کمانی چقدی پیغمبر علیه السلام غارکا کرسه بواورمکوچ ننك اوی
بوزلورایردی دیدیلار ودخی کوکارچن یومرقه باسمز ایدی دیدیلر
بوایکی حیوان ننك ایکی دوستی اولماقی ننك سببی بودر (حکمالر
ایمشلر اورمکوج اوچ تورلکدر برسی عنکبوت جغردی دیرلار
ایکنچیسی عنکبوت اهروی دیرلار اوچونچیسی عنکبوت شماقی دیرلار
اماعنکبوت جغردی اولدرکه قناتلی اولور قناتنده قزیل وقارا نقطه
کبی رنکلر اولورکرك اورننه قناتی ایله اوچب بارر اما او قورماسدر
خاصیتی اولدرکه برا کوننك بولی وتیزاکی توتولسه عنکبوت جغردی
ننك اوچوسنی توتوب صالدار ایلاب صوغه صالوب ایریب اچسه لر
غایت مجربدر بواورمکوچننك تورمقی صحرالرده اولانلر آراسنده اولور
باشقه یرده تورمز دراماعنکبوت اهروی اولدر اولوع باش بارمق
قدری اولور تنی ننك اوستی یاشل تررآیاقلری قسقه اولور اولوغ
دینکزلر یقاسنده اولور آننك هم اوی بولماسدر آننك خاصیتی اولدر
حامله اولمغان خاتونلرغه ایندیب صالدار ایلاب اچرسه لر رحمی آچولوب
اوغلان اولورغه غایت مجربدر ودخی شهوتی قارا بولوب آق اولمغان
ایرکشیلرکا صالدار ایلاب اچرسه لر باتفاق الاطباء طبیعتی دونوب
شهوتی آق اولور اوغلان اولورغه فایدالی بولور غایت مجربدر اما
عنکبوت شماقی مشهوردر آیانلری اوزون بولور او قورب چبنلرنی
توتار آی یمار خاصیتی اولدر جن سوقغان واستمه توتقان کمسنه لار
بواورمکوچنی دوشاب ایلاب قارا چبن برله تویب صالدار ایلسه لار
آندین آشاسه جن واستمه زحمتندن امین اولور ناظم رحمة الله علیه
ننك مرادی بوندر عنکبوت شماقیدر بوعنکبوتننك تورمقی ایولرده
صحرالرده اولور *(ایمدی کلدك قرمسقه بیاننه)* اول هم اوچ تورلوکدر
بری نمل جغدری ایکنچیسی نمل طیاری اوچونچیسی نمل قباقیدر
جغدری اولدرکه اولوغدر موشك قدری اولور غالبا تورمقی
محیطننك عابله دیدکی جز یرمسنده اولور سرحد هندیدن محیط ایله
آلتی آی بارلر اول قرمصقه لر عابله جز یرمسنده تولوغدر الله تعالی ننك

آنده خزینه‌لری کوبدرشب چراغ ولعل ویاقوت کبیلر آنده کوب
بولور حق تعالی اول قرمصقه‌لرنی اول جزیره‌کا تعوین اوچون یراتدی
باشقه حیوانلر اول خزینه‌دن آلماسونلر دیب اول قرمصقه‌ننك خاصیتی
کوبدر عجایب المخلوقات کتابنه باقنك آنده مرقومدر اما نمل طیاری
اولدرکه ایکی تورلوکدر برسی قارا اولوراسه بر جنده یغمورکونلرده
قنات اوسوب هوایوزینه اوچار باشقه بر جلرده اوچمز درخاصیتی اولدر
جنام زحمتلی کمسنه قارا ایله بو قرمسقه‌نی سالدار ایلاب آشاسه غایت
مجربدر ایکنچسی اولدرکه کچك تنلك اولور غایت زهر بولور تشلاکان
یری آغرتور خاصیتی اولدر خنزیر زحمتلی کمسنه تویب بورنده
تارتسه زحمتی آندین کیتار بو قرمصقه‌ننك شهرلرنده جماعتی آزدر
اما نمل قباقی طیاریدن اولوغدر شهرلرنده جماعتی کوب بولور
بیکاری وقاضیلری اولور صاتو بازارایدارلار بربرینه عدل حکم
ایدرلر نمل طیاری‌نی دوشمان توتارلار سلیمان پیغمبرکا اوکوت
ونصیحت بیرکان نمل قباقیدر آنلرننك عجب لرندن شاهلری آق
اولور تشی اولور نته‌که قرآنده صیغه عموم‌نث ایله یاد ایلدی حکمالر
ایمشلر تیکه شهرلرنده یوزمنك جاندین کیم اولمز بلکه آندین
زیاده اولور آندین کم بولسه شهر بنا ایلامزلر بوابکی حیوان‌ننك
عجایبلری وخواصلری ووجه تسمیه‌لری عجایب المخلوقاتده یازلب
مقاله ثلاثونده تحریر ایدلکاندر *(قالوب سن تنکه دیب احوال تنککا
*مشقتلر باشنکدن مرنکه رنکا) * یعنی ای مسلمان الله تعالی‌نی استمکدن
آقچه آرتندین یوریب قالوبسن تورلوك تورلوك مشقتلر آلدنکده واردر
آنی حسابلامیوب یوریب عزیز وقتلرنکنی آقچه آرتندین یوریب
اوتکاربسن دیمکدر تنکه لفظینك اوّلکسی آقچه معناسنه‌در ترکیدر
ایکنچسی مشقت معناسنه‌در فارسیدر *(یوکرمه جیعه کوب قیامق غه
یل آی * بولای دیب بای بساطنك بیرمکل بای) * یعنی آنداغ اولسه
اولاکسه‌نی کوب جیماق هوسنده یوکورکل یللار آی لر آندین
مراد کسبدن مال کوب قیاورغه یوکورمکل ودخی بای وتوانکر
اولور اوچون عمر پالاسنکنی اوتوش اویونینه بیرمکل آندین مراد بای
اولور اوچون عزیز عمرنکنی حرام کسبلرکا صرف ایلمکل دیمکدر

بای لفظینك اوّلسکسی توانکر وغنی معناسنه در ایکنچسی اوتوش اویون
معناسنه در عثمانیه لغتیدر یاکه وزن شعر اوچون تکرار اولونوب
بر معنی ده بولدی ناظم رحمه الله دنیاحرصلکی ننك حدنی بیان ایلاب
بیوردی که * (یقین بلکل مونی ای صاحب حال * حریص ایرمس زیاد
ایتکان بیلان مال) * یعنی شکسز بلکل ای علم حال اهلی حریص ننك
حدنی یعنی مجرد مال جیوب وزیاده سنده اولمق حریص لك دکلدر
بلکه برلرننك مرادمز اولدر * (حریص اولدرا کر دنیای فانی * یغای
دیسه محبت برله آنی) * یعنی حریص اولدرکه بو فانی دنیاننك مالنی
کونکل عشقی وسومکی برله جیسه درجات ثلاثه دن اولوب دنیا آرتندن
یوریب فرضلری وقتندن اوزدرسه ودخی آز مالی بولسه ده کونکل
محبتی ایله تو تارنته که بیوردی * (اکر بولسه کشیده مال سهلی * کونکل
بیرسه ایرر دنیاننك اهلی) * یعنی برا کوننك مالی آزغنه بولسه ده آنکا
کونکل بیریب آرتدرمق هوسنده بولوب فرایض الله نی اوستوندن
توشورماین مجرد آرتدرمق قایغوسنده اولسه دنیا اهلی اولدر
* (بساطنده برآرپه قرصی بولسه * ایرر دون اهلی بیل کرخرصی بولسه) *
یعنی حریص اولدرکه برکمسنه ننك ایونده برآرپه قدری کموش
یا آلتون بولسه آنی آرتدرمق هوسنده بولوب الله تعالی ننك فرضلرین
وقتندن اوتکارسه حقیقت زبون دنیاغه حریص کمسنه اولدر * (کشی
ننك کونکلنده بو فانی بولسه * ایرر دنیا آننك بردانی بولسه) * یعنی
برکمسنه ننك کونکلنده بو فانی دنیاننك فانی دنیالقی مقرر اولسه
فانی ایرکاننی تحقیق بلب تروب عبادتکا حریص بولسه آنچلابن
کمسنه ننك آزغنه آقچه سی ویارمقی بولسه دنیامالی ننك پارچه سنی
تابقان کشی تیك قناعت ایلر حاصل کلام قناعت اهلی آز برله قناعت
ایلر دیمکدر دانی لفظی اصلنه برآقچه در ازبهالی نرسه آلغانده
بیررلر خوارزم لغتیدر یاکه عربیدر جمعسی دوانك کلور * (اکر
بو قلده یوز خر بار زردر * (اکر بولسه مهری بی ضرردر) * یعنی
بر بنده ننك یوز ایشاك یوکی آغرلقی آلتونی بولسه آنده محبتی
بولمسه ضرری یوقدر حاصل کلام برا کوننك کوب مالی بولسه آنکا عشقی
ومحبتی بولمسه محبتی اولمغان علامتی اولدرکه اول مالنی الله یولینه

مرصلك ننك بیاننده

صرف ایدر وصارانلق ایلامس اول کمسنه‌نی دنیا اهلی وحریص‌لار جماعتندن دیه‌اسمزلر *(اکرمنك تله کوزه‌توشسه کوزه *قچان دولت بولور اهل دل اوزه) * یعنی بو عارف بالله‌ننك قولنه منك چولك آچه توشسه اول کمسنه البته آنی دولت دیب بامزدر باکه توشکاننه پشیمانده بولورمن آننك زکوتنی اوتاب آخرتده حسابنی نچوك بیررمن دیو قایغوده اولور کوزه لفظی ننك اوّلکسی چولماك معناسنه در ایکنچسیننك معناسی ظاهردر موندهٔ قول معناسنه استعاره آلندی تله معناسی بوقاریده کچدی *(قایودر مهر یوق ایرننك نشانی * بیورغان یر یکا صرف اتسه آنی) * یعنی برا کو عارف بالله اولمق دعواسنی قیلسه وایتسه منم مالم ده محبتم یوقدر دیسه اما قولنداغی مالنی محکم توتوب صرانلق ایلاب الله تعالی یولنه وبیورغان امرینه خلافلق ایلسه حقیقتده یالغانچی آدم اوغلی اولدر دعواسنی متعصب بولوب یالغان بولدی زیراکه عارف بالله اولدقی کمسنه البته مالنی معشوق رضالقنده صرف ایلسه کرکدر *(کشی مالیکه بی احسان ایماسدر * (خدانك فضلیدر دنیا ایماسدر) * یعنی بر کشی مالنی ایزکولك ایلامك یولنده صرف قیلسه اول الله تعالی ننك رحمتیدر اول کمسنه دنیا اهلندن دکلدر زیراکه اول کمسنه دنیا اهلندن اولسه ایدی البته دریغ ایدر ایدی * (دیه دنیا چراغی آخرتدر *خدایمدین نشان مغفرتدر) * یعنی آنچلاین الله تعالی یولینه صرف ایلا کان کمسنه‌ننك مالنی دنیا مالی دیما کل بلکه آخرت یورطیننك چراغیدر دیکل ودخی الله تعالی ننك بو بنده اوزه رحمتی ساچلب اوزرینه یقین اولغاندر دیکل *(بضاعت بولسه هم کم ایله انفاق * اوزمدر برك کوب زردین سچوکراق) * یعنی آنداغ بولسه بارمالنکنی الله یولینه صرف ایلا کل آزلقغه قارامغیل نته‌که اوزم یغاچیننك یفراقی آزی ننك یمشی لذتلیدر آنچلاین آزمالنی اخلاصنك ایله الله یولینه صرف ایلسنك ثوابی کو براك بولور دیمکدر *(کرك اهلی کرم خلق ایتکالی جمع * اوزنی دم بدم کم قیلسه چون شمع) * یعنی آنداغ بولسه جومارط کمسنه بار مالنی صرف ایدب فقیرلر ومسکینلر جماعتنی جمع ایلامك کرك اوزنی کم کورب تورمق کرك منتدن یراق بولمق کرك نتا که شم چراغیننك فاتنده خلایقلر

جمع اولورلار افاده آلور اوچون دم بدم ساعت بساعت اول شم
چراغیننك پلته‌سی کیمور آنچلاین انعام احسان ایلدکی کمسنه بارمالنی
صرف ایدب اوزنی کم کورب منتندن یراق اولور مالی بتدوکنه
پشیمان اولمیه کفن لسکم آندین غیری تجهیزلریمه نه قیلارمن دیو فکر
ایلامیه تحقیق منعم ومحسن کمسنه‌ننك حالی آنداغدر نته‌که بیوردی
*(کشی ننك اعتقادی بولسه سالم * دیماس کور کفن لسکدر بو مالم
یعنی برکمسه خوف قفردان سلامت اولوب اعتقادی درست اولسه
مالی ننك بتدکینه قایغو یماسدر بو منم کفن لکم وکوراستعدادلریمه
کراك بولسه دیماسدر بلکه بارونی صرف ایلر دیمکدر *(نی غم ایمانلی
قل ننك اولکانیده * تنیده بولمسه اوچ کز تنیده) * یعنی ایمانلی
منعم بنده‌ننك اولکاننده قایغو وحسرت یوقدر آخرت یورتیده همان
براولوغ شاهدر اکرچه دنیاده اوچ آرشون مقداری بوز تنینه کفن
اولمسه‌ده قایغوسی یوق زیراکه کفن لك تنده چولغانمق یقین لقغه
سبب دکلدر بلکه یقین لقغه سبب ایماندر تنیده لفظی ننك اوّلکسی
بدن معناسنه‌در ایکنچسی چولغانمق معناسنه‌در فارسیدر *(سلامت
اولسه ایمانی بیلان کس * اکر عاری کومولسه عاری بولمس) * یعنی
برکمسنه الله‌ننك رحمتی ایله دنیادن ایمانلی کتسه اکرچه کفندن
یلانغاچ اولوب کومولسه‌ده آنکا عارلق یوقدر عاری لفظی ننك اوّلکسی
عریان ویالانغاج معناسنه‌در ایکنچسی استنکاف وخورلق معناسنه‌در
یاکه هر ایکسی بر معنی‌ده وزن شعر اوچون تکرار اولندی
*(کرملیك بنده‌سی کر بولسه چولده * اچر یر بولسه برذره قولده)*
یعنی اهل کرم والانعام یپانده اولوب قتی سوساب چولدن صوارلاب
ذره قدر نچه سوتا بماسه بو بیت مبتدادر چول یپان معناسنه‌در قولده
چوقر معناسنه‌در هر ایکسی اوزبك لغتیدر *(قوبنب اولتورغالی
قالمای مجالی * هلاکت پلسیغه یتسه حالی) * یعنی اول اهل کرم
چولده سوسامقدن عاجز قالب اولتورغه تروغه حالی قالماسه
هلاکت کوپرینه حالی یتسه آندین مراد عاجزلك مدینه یتسه *(اکر
کوزیاشیچه طوتاپسه آنده * قیلور یارمنی صرف اوزکابنده) * یعنی
شونچلاین مشقت مدینه یتوب چولدن کوزیاشی قطره‌سی قدری

صوتابسه البته اهل کرم اول صوتنك یارمنی اورکا کمسنه‌کا صرف
ایلاسه کرك حاصل کلام نه قدر کوب مشقتلر ایله کسب ایلاب آز مال
تابسه البته اهل کرم فقیرلرکا یارمنی صرف ایدر دیمکدر بو بیت خبر
مبتدادر * (تابلسه لقمهٔ جان چیکردین * دریغ ایتماس آنی یار
دیکردین)* یعنی براهل کرم‌کا برلقمه قدری نعمت کوب مشقتلار
ایله کلسه البته اول کمسنه نعمت‌ننك یاریمنی ایکنچی مسلمان
قرنداشندین قرغانماسدر * (کرم لیك بنده‌کا یالغوز یمکان آش *
بلور خاك آغزیده بلکه بلور تاش)* یعنی جومارط بنده‌کا یالغوز
یکان آش کونکلنه لایق کلماسدر بلکه اول آشنی بوزغانده دوشمان
کوزب توقراق و تاش یمدکی کبی لذت ایله بوغازندان اوتمز دیمکدر
نته‌که بیوردی * (شکرنوش ایتسه یالغوز تابمغای بهر * بلور قان
آغزیده بلکه بلور زهر)* یعنی اول جومارت بنده اکرچه شکراچسه‌ده
فایده تابمز بلکه بوغازنده دوشمان کوزرقان و زهراچدکی کبی بلکه
آندین دوشمان کوزب یالغوز یماکنی اختیار ایلمز بلکه آرتغنی
درویش لرکا ویرر آنچلاین زهدلك عارف لار حالی در اما اهل شرع
قاشنده عیاللرنفقه‌سی بلدن یلغه یتار قدرنی سقلاب آصراسه زیان
یوقدر بلکه مأجوردر صدقهٔ نافله‌دن در *(قارا صو ایچسه‌لار
ایکی برادر *کورارشربنچه بلکه آب کوثر) * یعنی ایکی مسلمان
قرنداش قاراصونی بر مجلسده بولب اچسه‌لر باشقه نعمتلری اولمسه‌ده
اول قاراصونی شربت کبی کوزب اچرلر بلکه آندین آرتق کوزب
حوض کوثرننك صوئی اچدکی کبی کوزب تررلر بر برندین فایده
آلب غذاء روح حاصل ایدرلر *(ایکی همدل یسه برلقمه نان دین *
سچوك بلکای عسل دین بلکه جاندین) * یعنی برکونکل و براعتقادلك
کمسنه‌لر برلقمه ایکمکنی یسه‌لر بالدن و یاجاندن آرتق کوزب ییارلر
آننك ایله بر برینه قوت روح حاصل بولور * (کشی نان یك قیلور
احسانده خوین * آلورتنوراچنده آب روین) * یعنی بر کمسنه
ایکی کولکنی و جومارد لقنی ایلا کانده یوزیبی آچق ایلاب انعام و احسان
ایلاسه آنچلاین کمسنه ایکمك کبی مبچ اچنده یوزصوئی آلور نته‌که
کورمزمیسن ایکما کچیلرمیچکا ایکماکنی سالغانده ایکمك اوستنه

صوسبارلر ایکمك کوزل بولسون دیب قچابکه اول ایکمك میچکاکرکاچ
اوت اسیاکی برله خوب اولوب پشارچقدقدنصکره ایکمك کوزل بولور
بارچه خلایقلرغه خرمتلی بولور اول ایکمکننك خرمتلی بولماقی آندین
ایردی کوب مشقتلر چیکدی میچ اچنده آنچلاین اهل کرم کوب
مشقتلرکا اوغراب نعمت تابسه انعام ایدر شول ایکمکننك یوزی کبی
خلایقلرغه عزیز اولور دیمکدر نته که بیوردی * (قزل یوزلوك
بولوب چقغان زمانی * توشار خلق آغزیغه احسانی آنی) * یعنی چونکه
اول ایکمك میچدن قزیل یوزلوك بولوب کونکللرکا مرغوب بولوب
چقار شول چقغان زماننده بارچه خلایقلرننك آغزینه ایندکولك ایله
توشار وایتمز که من خلایقغه زهر اولام دیب زیراکه میچده کوب
مشقتلر چیکدیم دیمزدر بلکه همیشه مرغوب اولوب بوغازندن اوتار
آنچلاین براهلی کرم من کوب مشقتلر ایله مالار تابدیم آدملرکا
نه او چون انعام واحسان ایدایم دیمزدر آنداغ بولسه *(کولب مهمان
قاشیغه چقغیل ای قل * شجر میوه دین اوّل کورسا تورکل) * یعنی سنکا
بنا کاه غایبدن قوناق کلسه اول قوناقننك قارشوسیغه کولوب آچق
یوز ایله باقغیل وقارشی چقغیل قوناقلارغه اولوغ حرمت اوشبودر زیراکه
نعمتننك مقدمه سیدر نته که یمشلی یغاچ اوّل سچاك آتار آندین
صونك یمش بیررنتاکه یغاچننك مقدمه سی سچاك ایردی وخاتمه سی
یمش ایردی آنچلاین اهل کرمننك قوناقلرغه مقدمه سی آچق یوزلوك
وکولاچ اولوب تورمقیدر آندین صونك بارنعمتنی حاضر ایدار اول
خاتمه سیدر * (اکر احسان ایتار بولسنك ایشت حرف * آنی هم
جاییغه قیماق کرك صرف) * یعنی ایشتکل ایندکولك ایلمك تورلوك
تورلوك اولورلکن ایندکولیك ایلاب مالنی الله تعالی یولنه صرف ایلمك
تلاسنك آنی اورننه کوره صرف ایلمك کرك زیراسن یاوزلق یولینه
صرف ایلسنك آنی ایندکولك دیمزلر بارچه ایندکولکننك مبادی
نته که بیوردی * (بلب برجاییغه کل یمین نی * زراعت ایلامه شور
زمین نی) * سن آشلق تاریغ ساچمق تلاسنك قوّتنکنی کوچونکنی
یرننك لایق اورننه صرف ایلاکل آچی وسازلق اورنغه اورلقنی
ساچماغیل آنچلاین ایندکولك ایلاسنك عامرلرکا وصوفیلرغه وعلم

استکوچی شکرتلرکا ایلکل یاوزلارغه وظالملرغه ایندکولك ایلمك ساز
یرکا اورلق ساچمق کبیدر اصلا اجری یوقدر *(یه ان یرکا صرف اتمه
باری * بوری ننك یر تاریغه بیرمه یاری)* یعنی حاصل کلام مالنکنی
یمان یرلارکا صرف ایلمکل ومی خانه لرکا صرف ایلمکل بلکه اهل تقویلرکا
صرف ایلکل مسجد ومدرسه لر بناقیلنرغیل کشانده کتورمشکه
(قوله تعالی من جاء بالحسنة فله عشر امثالها) دیدیکی آیت تفسیرنده
ایتمشکه نادانلرغه ایندکولك ایلمك برینه اون ثواب اولور وعالملرکا
وطالبلرکا صرف ایلمك برینه یوز ثواب بیرلور بلکه آندین زیاده
بولور وسید زاده لرکا ایندکولك ایلمك برینه منك ثواب بولور
وکافرلرکا وظالملرکا ایندکولك ایلمك هباء در بلکه معین اولوب کناهنده
اورتاق بولور دیدی امام ضحاك ایدیکه کافرلرکا بر ایندکولك کا
بر ثواب بولور دیدی (لقوله تعالی انا لانضیع اجر من احسن عملا)
دیدی بونکا اشعاردور (نفس شوم ننك بیانی دور) * (کیل ای نفس
بولمه اکنون تابع نفس * سولور اخشام صبا بوکردن عفس)* یعنی
کلکل ای آنچلاین صوفی شمدیدن صونك هوای نفسلرکا ایارکوچی
بولمغیل اوتدکلرینه پشیمان اولوب توبه ایلکل قالدقلرینه نفسنکنی
ایرك یبارمکل زیراکه نفسنی ایروك یبارمك ایله موینك یوان بولور
سیمرسن حال بوکه تن سیمرتمکنك باقیلق دکلدر بلکه کوندین کونکا
آروق بولور کیمور آندا غ بولسه نفسنك ایله جهاد ایلکل کردن مویون
معناسنه در عفس یوان وغلیظ معناسنه در نفس لفظی ننك اوّلکسی
ذات وشخص معناسنه در انیکنچیسی نفس اماره در روح حیوان هم دیرلار
ایمشلر اماره بر طون کبیدر کل اعضالرنی احاطه قیلمشدر روح الحیوانی
دیماکله مشهوردر اما روح انسانی عالم بقادن عالم فنایه نقل اولنمشدرکه
آنی نفس انسانی دیرلار بوایکی ننك بحثلری ارشاد المریده ومرصاد
العباده کوبدر آنده باقنك *(همه طاعتلرنك خوبی وصافی * یقین
بلسنك ایرر نفسنك خلافی)* یعنی بارچه طاعتلر ننك وعبادتلر ننك
کوزالی وصافنی شکسز بلکل نفسنکا خلافلق ایلمکدر زیراکه نفسنکا
اختیار بیرمك ایکر یلکا تارتار نته که بیوردی *(قویار کچلیکا دایم
نفس بن یوز * قچان اوت توز یانار یالبارسنك اوتوز)* یعنی یاوز

(نفس شوم ننك بیانی)

سرکش نفسنکا اختیار بیرمك دایم آننك مرادنده بولمق سنی بوزوق
یولغه تارتار نته که یانغوچی اوتغه توز یانغیل دیب اوتورمر تبه تملق
ایلاسنکده توز یانماس در زیراکه کرهٔ هوا موجبنچه یورر آنچلاین
نفس کافره تملق اوزیننك کافرلیك کره سینه تارتور * (ایرر نفسنك
دماغی طرفه یللیك * قچان ایللك قیلور یالبارسنك ایلیك) * یعنی
زیراکه سننك نفسنك ننك معناسی کورکاکورنماین تورغان یلدر
یاشرونده رسنی آزدرمق قصدنده در نته که کرهٔ هوا اجسام لطیفه ایله
اوت ننك سیرنی جزب ایدر آنچلاین نفس کافره ننك هواسنی کورنمای
حیلهٔ منقطس ایله انسانی اکریلق یولغه ایلتار آنداغ بولسه نفس
کافره کا تملق ایلامکل اکر ایللی مرتبه یالبارسنکده سننك ایله ایل
اوله از همیشه یاوز اولور ریاضت قلغه سنه بیکلانب آننك ایله سوقش
ایلاکل آخری کوب سوقشه تورغاج بهادر روخ باشنی کیسب تحتنه
اولتوروب یرنی الور آندین صونك فناءفی الله بولوب باقی بالله
اولورسن دیمکدر *(اوزنك پست ایلاسنك نفسنك زبردست * باشنك
چیناب سالور چون اشترمست) * یعنی اوزنکنی توبان نفسنکنی یوقاری
ایلاسنك آنی یوقاری ایلامك اولدر تلاکان نرسه لارنی بیرب کنه
آننك اوچون یاراغلانب قویماقنکدر بونچلاین ایلامکننك آخری
برکون ایسرك تواکبی باشنکنی چیناب حراب ایدر آندین مراد
ایماندین چغارب ابدی تموغلق ایلر آنداغ بولسه اول کافرکا خلافلق
ایتمك کرك ایمشلر ایرکك تواحمل برجندن ثور برچی ننك آخرینه
دیکن ایسرمکی آننك اوچوندر تشی سینه ذوقلنغان جهتندن در ایمشلر
تواوجماحدین چقدی طوبی یغاچی ننك یپراقندن یراتلدی شوننك
اوچون اولوغ وقوتلی بولور فیل قرندا شلاردر قرندا شلکنه سبب
اول ایدی الله عزوجل توانی یراتقاچ اوجماحده یورر ایرکان اولوم
قوچقارنی کوردی اول قوچقار اوجماح ننك برطرافندن اوتوب بارده
توآنی کوردی قورقب بول ایلدی ایندی عزوجل اول بول ایلاکان
توفراقنی دنیا یوزینه اندردی زیراکه آنچلاین چرکن نرسه لر اوجماحده
یوق اولدقی اوچون اول توفراقنی اردائل دیدکی فرشته کلتورب
بیت المقدسده قویدی حتی که اول توفراق آدم علیه السلام دورینه

دیکن

دیکن توردی آندین صونك توابرکون اوجماعده یوررکن عزازیلنی
کوردی عزازیل بویریوزینك صفتنی بیان ایلدی اول احمق
بولعین ننك ایتکانینه رغبت ایلدی اکر اینی عزوجل منکا امر ایلاسه
دنیایوزینه اینار ایردیم دیب حق تعالی حضرتنه مناجات ایلدی یارب
منی دنیاغه اینرکل دیدی آنده برمقام ایدرمن دیدی اینی عزوجل
قدیم علمی ایله بوننك آدمیلارکافایده بولورین بلمش ایردی مناجاتنی
قبول ایلدی دنیایوزینه جفتی ایله بباردی (قوله تعالی ومن الابل
اثنین الایة) قچانکه اینی عزوجل آدمنی یراتدی اوجماعه کرکوزدی
آندین صونك یریوزینه اینردی اوغلنلری کوب بولدی برکون
اینی عزوجل آدم علیه السلام کا خطاب ایلدی یاآدم جزیرهٔ محیط ده
برجن قلعه سی واردر آنلری توغری دین کااوندا کل دیدی آدم علیه
السلام تنکری تعالی ننك امرینی یرینه کلتورر اوچون سرندیبدن
اول جزیره کا عزم ایلدی اوغلی شیث پیغمبر باشقه اوغلانلری قرق
کشی اولوب کتدیلر حق تعالی توه نی بونلارغه مسخر ایلدی آز قلرینی
وقورال لرینی یوکلادیلر وکنه یوقاروده مذکور توفراقدن فیلنی
یراتدی دونکغز صوراتلی قولاقلری قباق یپراقی کبی اوزون بوره نلی
قسقه قویرقلی وحق تعالی آدم کاایتدی قچانکی اول جن شهرینه باریسنك
سنکاایمان کلتورماسه لارقلعه لرینی بوحیوان ایله بوزغیل دیدی من
آنکاصد هزار قوت بیردیم دیدی القصه اول جن شهری ایمان کلتوردیلر
ایمشلر فیل یوکنی اون ایکی یل کوتارر حکمتی اولدر آدم علیه السلام
آلوب باردقی فیل تشی ایردی آدم علیه السلام توا وفیل آیاقی ایله
صوغش قیلورغه اول جن شهرینه اون ایکی یل باردی دعاایلدی
یارب بوفیل آشامقی کوبدر بونی یوکلیك ایلاسنك بالاسنی
قورصاقنده اون ایکی یل سقلادیدی نسلی آز بولسون دیدی شاهلارکا
وبایلارغه لایق اولسون دیدی اینی عروجل دعاسنی قبول ایلدی
ایمشلر فیل یوزیشار ایللی یاشینه دیك اولغایور قوتلانور آندین
صونك قرق یل شول قوتی ایله اولور آندین صونك اون یل اچنده
طاقطی قالمزدر اجل طبیعتنده جذام زحمتی ایله اولار اجل احترامسی آدم
کبی درسوءال توانك ایتی وسوتی آدم اوغلانلرینه نه اوچون حلال

اولدی جواب اولدر تواطوبی یغاچندن یراتلدی شریف نرسه‌دن
ایردی شونك اوچون حلال اولدی امافیل مرادر وچرکن نرسه‌دن
یراتلدی اصلی نجس اولدقی اوچون حرام بولدی ایمشلر تواطنبور
وکسله وایرلامق آوازنی سویار حکمتی اولدرکه طبیعتنده شیطان طبیعتی
واردور شیطان اویون آوازنی سویار ایمشلر تواایکی تورلوك بولور
بری اورکاچلك وبری اورکاچسز در اوجماعی ین اینکان تواورکاچلك
ایردی اورکاچسز اولمقی دقیانوس زمانده بولدی ایمشلر دقیانوس
تنکریلك دعواسنی قیلدی یپاندا غی نه‌تورلوك کیك بار ایردی
بارچه‌سنی جیدی اول کیکلر اچنده بولان دیدکی کیك بار ایردی
توامثاللی ایردی دقیانوس لعین برتشی بولاننی توتب ایرکاك تواکا
یلدردی آندین برتوا توغدی اورکاچسز بولدی حکمتی اولدر
بوننك قصه‌لاری کوبدر مختصر سبیلی اوزره بیان اولندی عجایب
المخلوقات کتابنه باقنك آنده تواوغدر * (بورنغه بادکبر ایسمای
بوروندین * بوروندق سال آنکا قوپمای اورندین) * یعنی نفس
اماره‌نکا اختیار ایلاب دمشوقنکه تکبرلیك یلی ایسمزدین بورون اول
نفس اماره‌نك بورننه بوروندق سالغیل تیرا بوروندقی کبی حاصل
کلام نفسنك قوت تابوب شریف روحنکا غالب اولمزدین بورون تلاکان
نرسه‌سنی بیرمکل دیمکدر بوروندق برزنجیردر جماح توالرننك بورننه
تاغارلار جماح اولمغانلارغه آلقه تاغارلار امامونده ریاضت شاقه معناسنه
استعاره آلندی بیت ثانی قرینه‌سی ایله * (ریاضت بند یکابر کیت
آیاغین * کوتارمه باشیدین تقوی طیاغین) * یعنی آندا غ بولسه اول
نفس کافره‌ننك آیاقنه مشقت وخلافلق یبنی باغلاغیل اصلا آنکا تلاکان
نرسه‌لارنی بیرمکل اول شومدن ریاضت طیاقنی باشندین آلماغیل
همیشه ریاضت طیاقی ایله قیناغیل * (یقلب قالمغودیك بیر یمشنی *
زیاده کم کم ایله قاتیغ اشنی) * یعنی اول نفس اماره آچلقدن عاجز
بولوب یقلور حالنده نعمتنی بیرکل توق حالنده بیرمکل دیمکدر اما
ریاضتده بولسنك بریولی نومین ایلامکل بلکه ریاضت متوسطه ایلکل
ریاضت شاقه حرام درنته که زیاده کم کم ایله دیدکی بونکا اشعاردر
* (قویب اندازه حالنچه یوکنی * عبادت یولنه کوندر بولکنی) *

یعنی اول نفسکا ریاضت چیکدرمك تلاسنك اندازه‌ایلکل حددین
تجاوز آچلق وفقیرلکده ایلمکل بلکه اندازه‌لك حالتچه قویغیل اول
نفسنی طاعت وعبادت یولیندکوندرمك اجتهادنده بولغیل اول سیمز
نفسنی زیراکه تدریج ایله اول نفسننك مابی اروب قوت روحانی غالب
بولور بو اسم اشارتدرلك عربی جمع لکاك کلکاندر سیمز وسمین
معناسنه‌در *(بو محنت یرله اول اماره‌عدون * نه بولغای مطمئنه بولسه
برکون)* یعنی اول نفس اماره‌نی ریاضب متوسطه ایله محنتکا صالوب
عبادتکا کوندرمکندن برکون نفس مطمئنه بولسه کرکدر (ارجعی
الی ربك راضیة مرضیة) تحتنده اولوب باقی بالله مقامنه ایرسنك کرك
آندین مراد شش جهتدن الهام کلوب هرجانبنه قاراسنك معشوق
قدیمی کورنسه کرك دیمکدر فی الجمله ریاضت متوسطه بزلارننك لوازم
هنرمزدندر *(سیمز کوب قیلمه بوتشلاك اتنکنی *قوتوروب یارمغای
ناکاه بیتنکنی)* یعنی آنداع اولسه بو تشلاك ایتنکنی سیمز ایلامکل
آندین مراد تلاکان نرسه‌لرنی بیرمکل زیراکه اول سننك نفسنك
سیمروب توروب برکون بیتنکنی یارماسون آندین مراد شریق روحنکا
غالب اولوب روح شریفی زبون ایلامسون تموغده عنابده قالورسن
ایت سیمرسه ایاسنی تشلر دیدکلری اشعاردر *(یلاننی آصرادنك
نچه یل آنی * اولوغ بولغان صاری اوستون زیانی) * یعنی نفس
یلاننی ایونکده کوب یللار آصرادنك اول یلان اولوغ بولغان صاین
زیانی کوبدر آندین مراد نفسنکنی اختیار بیریب چوق یللار
یوروتدکنك صاین اوزنکنی خدا اینکدن یراق ایلر *(اوتبدر قول
بیلان بویننی توتاردین *خطردر کوچ قیلب باشنك یوتاردین)* یعنی
اول نفس اماره‌ننك سنکا سهل نرسه ایله بویون سونمق دین کوب اختیار
بیرمکنك ایله اوتمش حتی که شونچلاین خطرننك حدینه ایروشب
شریف روحنکنی یوتار حدینه ایرشوب در آندین مراد کوب اختیار
بیرمکنك ایله کفرلك ورطه‌سینه ایرشمش سن دیمکدر *(بتبدر قویغالی
کوکسون یوزینکا *کمه دیرسن اوزنك قیلدنك ارزینکا) * یعنی
اول یاوز نفسنکا کوب اختیار بیرمکنك ایله اولغایب قبارب کوکسنی
یوزنکا مقابل ایلمشدر حتی که روح شریف مغلوب اولوب ایمان

تختنی اورنندن قوبارمق حدینه یتوشمشدر بس نفسنکننك آنداغ
بولمقی اوزنکدن درغیریدن دکلدر هیچ برکشیکا اوفکا تارتماغیل
* (دلا قوب حالاهم توتمه اوزنك پست * بیلنکا باغلاهمت پوطه سن
رست)* یعنی ای آنچلاین کونکل حاضر طلب بابنده اوزنکنی اوزنك
کم توتماغیل بلکه اولوغ همتده بولوب طلب بیلنکا همت پوطه سنی
باغلاب همیشه نفس اماره کامشقت چیکدرمکده بولغیل *(توکل سیفنی
صدف ایلکنه آل * قیل اچنی خالص آندین صونك قاچ آل) * یعنی
اوزنکنی کم توتماین توکل قلچنی راست لق ایلکنه آلوب همیشه اول کافر
ایله صوقشده اولغیل توکل قلچنی اول زمانده آلمق لا یقدر اوّلا قلبنکنی
ریاو کبردن وحسد وعجبدن ونه که اخلاق ذمیمه لر واردر آنلاردین
بری بولغیل موندین صونك اول کافر ایله صوقشده بولغیل دیمکدر
*(تعجب بلمه فضل بی بقادین * خلاص ایتسه مونکدن یك اژدهادین)*
یعنی خدانك رحمتنی عجب دیب بلماکل مونچلاین اژدهاکبی
نفسدین برکون خلاص ایلیه زیراکه خدانك رحمتی کوبدر زیراکه
الله تعالی ننك قدرتنه عجایب ایلمك کفرلکدر کل عجایب ننك مرجع
الیه سی خدادر * (عرض موندا غ عدونی قیلمه فربه * اکر کیلسه
قولنکدین قطع سر به)* یعنی حاصل کلام مونچلاین دوشماننی سیمز
ایلامکل آندین مراد نفسدر آننك تلاکانلرینی بیرمکل اکر ایریکت
اولوب قولنکدین کلسه اول نفس کافره ننك باشنی کسکل * (سیمرسه
نفس اکر اچمك یمکدین * یوز آنچه ایت بولور بخشی دیمکدین)*
یعنی نفس اماره ننك آشامق واچمکدن سیمروب غالب اولمقی
اوّلکی دن یوز آرتق ایت بولور سمروریاکه ایتلکنی آرتدرر
وخلایقلاردن تورلوك تورلوك چاب آلور اهل بدعت بوکمسنه ننك
بدعت یولینه یوردکنی کورب فلان کشی بخشی فلانچه قدری مالنی
آشامق واچماکده صرف ایلدی دیرلار اوزلری ننك مجلس تورلارنده
الك ایلاب ای آغا بخشی کلدنك خوش وصفا یوردنك دیوا یتورلار
نته که بیوردی *(ینه یوقاری اوتماکدین بیرر بهر *بو نفس جاهیل
دنیلی بد قهر) * یعنی اول نفس اماره مجلس لارنك یوقاری اوتمکدن
فایده آلور قوت تابارکنه بدعت فعلنی آرتدرر آشامق واچمك

هوسنده بولور بدعت مجلس لرینك تورنده اولتورب اهل بدعت
بارچه‌سی اولوغلر آنداغ بولسه بو نفس جاهلی چرکن دنیاده مراد
لرینی بیرمایب بوغازندن بووب قهر ایلار دیمکدر بو اوّلکسی لفظی
ننك اسم اشارتدر هذا النفس معناسنه‌در ایکنچسی منحقه معناسنه‌در
*(اوتو بمن دیب اوتارده بولماغیل شاد * اوتونك دیدی اوتونك
آلغای بوجلاد)* یعنی مجلسلر تورنده اولتورب خلایقلرغه باش اولوب
من دیب شادلنماغیل زیراکه سنی خلایقلرنك تعظیم ایلامکلری اونکا
ضرردر کنه نفس آندین یوقاری مرتبه‌ده بولماقنی استار آخری
برکون اول لعین یوقاری مجلسلرکا اوت دی تورغاچ ایمان اوتنکنی
آلور اوتونك لفظی ننك اوّلکسی اسم مصدردر یعنی صواحب لرنك
آغایو یوقاری اوت دیمکیدر ایکنچسی اسم جامد حیوان اوتی معناسنه‌در
*(کشی بلسه رضا شیدینی ذوقین * بلور بردانك مجالس تحت
فوقین)* یعنی براکوننك الله تعالی رضالقی شکرندن تاتماقی بولسه البته
بونچلاین کمسنه مجلسلرکا یوقاری اولتورمق برله توبان اولتورمقنی
برابر کورر اصلا مجلسلرده یوقاری اولتورمقنی استمز درودخی توبان
اولتورامن دیو خورلانماس آنداغ بولسه دایم الله تعالی ننك رضالقنی
استار نفس اماره سیغه خلافلق ایلر وخلایقلرنك (یا ایشان و یا مبارکمز
دیماکلرینه آلدانمیه وتلاوة قرآننی ورط طبیعتندن زیاده وکیم ایامیه
نته‌که بیوردی *(تراوز حالیده بسیار دیمکده * یوروشین بوزمغای
هیچ شاد وغمده)* یعنی حقیقت طالب الله اوزی ننك حالنده تورر
خلایقلرنك طاعت وعبادت کوب ایلار دیماکلرینه وآنلرنك مبارك
اسم بیردکلرینه آلدانمز همیشه اوز سیرنده تورر دیمکدر راحت
ومشقتلرکا اوغراسه‌ده اوزینی بوزمس نفس اماره سیغه خلافلق ایلار
دیمکدر *(کشی کورسه خدادین جزء وکلنی * بلور خیریت
اول عزت وذلنی)* یعنی براکوننك باشنه هرنه حکم اوغراسه‌ده
اول حکملرننك ایندکوسنی ویاوزنی اولوغ وکچکنی بارچه‌سنی
الله تعالی دن بلورغریدن بامزدور (وتعز من تشاء وتزل من تشاء
بیدك الخیر) آیتنه ایمان کلتورب خلایقلرننك ایندکولك ویاوزلق
اتدکلرینه التفاتی اولمز همان اوز سیرنده ترور دیمك دور

*(ایر رحالاکه توبه بابی مفتوج * یمان نفسنکنی قیلغل تابع روح)*
یعنی آنداغ بولسه بحمد الله تعالی توبه ایشکی آچقدر تیز رك کناهلر
ینکا توبه ایلکل و نفس اماره غه خلافلق ایلاب جانغه ایارکوچی قیلغل
زیراکه روح شریف یوقاری حق جانبنه بارمقنی استار نفسنکنی آنکا
متابعتده ایلکل *(اکر نفسنك سننك یتمش باشنکدین * نه بولغای
فایده یتمش یاشنکدین)* یعنی سننك نفس اماره نك باشنکدین
یتوب اوزی تلاکان یرلرکا ایلتسه اول نفسنك نه تلاسه آنی بر ربولسنك
بو یتمش یل عمر سوروب قارت اولماقنکده فایده یوقدر *(اکر
نفسنك مرادین ازلمك سن * اکر سکسانکا یتسنك همچو سك سن)*
*(ازل کوندین اکر چه خوفی یوقسن * اکر توقسانغه یتسنك کونکلی
قوقسن)* یعنی دایم نفس مرادنکنی ازلاب آننك آرتندین یوروسنك
اکرچه سکسان یل عمر سورسنکده همیشه ایت سن سننك قارت لقنکده
فایده یوقدر *(ازلدین قیلسه هرکم کونکلنی ریش * دیکای
اون بش یاشی کوب بلکه اون بش)* یعنی ازل کوندن هرکم تنك
کونکلنده الله تعالی دن قورقماق جراحتی بولسه آنچلاین کمسنه اون
بش یاشنده اولوب عبادت ایلسه ده ایللی یاش عمر سورکان کشی
کبیدر اون بش لفظینك اوّلکسی عربچه خمس عشر معناسنه ایکنچیسی
اون توشده بش معناسنه مجموعی ایللی یاشدر *(وعده تورلیك بیانی)*
*(کیل ای صادق که قیلدنك صدق لافین * اولانچه قیلماغیل وعده
خلافین)* یعنی ای آنچلاین الله نی راست و پیغمبرنی حق دیو بلکوچی
کمسنه اکر سن راستلق دعواسنی قیلسنك اولارکونکاچه ایتکان وعده نکا
خلافلق ایلامك زیرا که ایتدکی وعده ده تورتورمق اخلاق حمیده ننك
یوقاری مرتبه سنده در بونی اخلاق خداوندهم دیرلر نته کم
(قوله تعالی ان الله لا یخلف المیعاد) وکنه پیغمبر علیه السلام ایدی
بر کمسنه ایتکان وعده سنه تورماسه البته آننك کونکلنده ایمان
ثابت دکلدر ایمشلر بر کون پیغمبر علیه السلام کا بر عرب ایتوب
ایردی یارسول الله من سنکا کلورمن دیب وعده قیلدی پیغمبر علیه
السلام وعده سینه کوتوب قرق کون ایوندین چقمادی بر کون اول
عرب کلدی کریب سلام بیردی آن حضرتلاری سلامنی آلمادی عرب

(وعده تورلیك بیانی)

ایدی یارسول الله من سنکا سلام ویردیم نه اوچون وعلیك آلمادنك
پیغمبر علیه السلام ایدی سن منافق سن منافق ننك سلامنی آلمق جائز
دکلدر بس بلندی وعده کا خلافلق ایلمك منافق لقدر *(خلاف ایتکان
زبونلاردین زبوندر * بودنیاواودنیاسرنکوندر) * یعنی قیلدقی
وعده سینه خلافلق ایتکان کمسنه زبونلرننك زبونیدردنیا واخرتده
یوز توبان کمسنه در یعنی اویاتلیغ یندهدرنته که بیوردی *(خلایق
آلدینده کوتاه زباندر * خدادرکاهیده آندین یماندر) * یعنی اول
وعده سینه خلافلق ایلاکان کمسنه ننك دنیاده زبونلقی اولدر خلایقلر
آراسنده قصه تللکدر آخرتده منافقلق ورطه سندن اولوب قبرندن
چقار *(خلاف اتسنك اکر ایغان سوزنکدین * کیتارابرکلیك آتنی
اوزنکدین) * یعنی قیلدقی وعده نکا خلاف ایلسنك ایر بولمق اسمنکنی
اوزنکدین کیتاریب خاتونشه اسمنی آلغیل زیراکه ایرمن دیکان
کمسنه البته وعده سنی توزایتسه کرکدر *(دادك قیغاچی دستارنکدین
آرتق * سننك یوق بولغانك بارندین آرتق) * یعنی سننك باشنکا
اولوغ دستارکیوب الله تعالی خدمتنده تورماقنکده فایده یوقدر اکر
ایتکان وعده نکا خلافلق ایلسنك آنچلابن وعده نکا خلافلق ایلامکنکدن
اولکاننك خوبدر دادك خدمت معناسنه در * (چقارمغیل آغزدین
قیلماس اشنی * قیلاورمن دیمه قولدین کیماس اشنی) * یعنی مونچلاین
ایلمك ایرکك علامتی دکلدر ایر اولدقی کمسنه البته آغزندین
چقدقی سوزکاتورسه کرکدر * (آغزدین چقدی سوز قایتارمغیل
قاش * اکرچه کیتسه هم اول سوزاوچون باش) * یعنی آغزدین بر
سوزچقسه قاشنکنی قایتارمغیل اکرچندیکه اول سوزاوچون باشنك
کتسه ده حقیقت اهلی ننك حالی آنداغدر * کرك ایرمن دیکان ننك
وعده سی توز * اکر توز بولمسه آندین کونکل اوز) * یعنی زیراکه
حقیقت اهلی البته اتدکی وعده سنه تررایردی آنداغ بولسه وعده سینه
تورماسه آندین کونکلنی اوزب موندین صونك ایتکان سوزینه
اینابت ایلمکل *(یقین بلکل که توزلکدین عصانی * ایرانلر آلدیلر
اونك قولغه آنی) * یعنی طیاقدن عبرة آلغیل طیاق بی غایت توزلکی
اوچون توز ایرانلر اونك قوللرینه آلوب یوردیلر خصوصا توز

کرك ایل اعتمادی * بولورمی ایکری هیچ مسجد عمادی) * یعنی خصوصا توغری وعده‌لی اولماق کرك ایل آغالاری زیراکه آنلرنك آب رویلری واردر نته‌که مسجد تراکی قنغردکلدر زیراکه مسجد بارچه خلایقلرننك شریف اورنلریدر آننك اوچون آننك تراکی توزاولدی آنچلاین ایل آغالاری‌ننك ایتکان سوزلاری وقیلغان وعده‌لری توزاولمق کرك خلایقلرننك انابت ایلا کوچیلری ایل آغالریدر * (سوزون بوزغان کشی‌نی یخشی ایرلر * قوسب قایتوب آنی اچکونچه دیرلار * یخشی ایرانلر ایدی‌لر سوزنده تورمغان کمسنه‌ننك مثالی آنداغدر قوسقان قوسقنی کیرو قایتارب اچمك کبی‌در نته‌که اول طبیعتلرکا مکروهدر آنچلاین سوزده تورمغانلار اهل بلغاء قاشنده مکروهدر * (قایو طبیب کشی اچکای قیمی دین تریك سن قالماغیل عهدنك پیمی دین) * یعنی نته‌که طبیعتلرکا خوش اوله‌برا کوقوسقان قوسقنی اچسه آنچلاین ایتکان وعده‌نکده تورمسنك خوش دکلدر آنداغ بولسه اولکانچه قیلغان وعده‌نك آرتنده وآننك یولنده بولغیل * (مبادا وزسنك اقوالنك عقودین * توکولوب قالمغای ییغان نخودنك) * یعنی آنکسزدن ایتکان سوزنکنی وقیلغان وعده‌نکنی بوزسنك جمع ایکان دانه‌ء نخوددیك توکلماسون آندین مراد قیلدقی وعده‌نکنی بوزوب عبادتنك هباء بولماسون دیماکدر (خلیل الله اوغلی حضرت اسماعیل ننك بیانی) * (خلیل اوغلی که اسماعیلدر ای سعد * آنی یاداتدی تنکریم صادق الوعد) * یعنی ابراهیم خلیل الله ننك اوغلی اسماعیلدر ای ایندکوکه‌سنه اول اسماعیلنی الله تعالی قرانده راست وعده‌لیك وکونی سوزلیك دیب یاد ایلدی بیله دیو (قوله تعالی واذکر فی الکتاب اسماعیل انه کان صادق الوعد وکان رسولا نبیا) ** (آننك صادق لغین ای آدمی زاد * قیلبدر برحکایت ربعوزی یاد) * یعنی اول اسماعیل یلاوچ ننك راست وعده‌لیك ایرکان بزلرکار بعوزی یرلك برهان اوغلی ناصرالدین قصص الانبیاء دیکان کتابنده حکایت ایلاب یاد ایلدی بیله دیو * (بار رایردی اوشال شاه بر طرفکا * یولقدی موءمنی اول باشرفکا) * حکایتلرده ایه‌شلر کونلرده برکون اسماعیل علیه السلام مکه‌دین فلسطین یرینه بارغه

چقدقنده عبدالرحمن اسملی بر کمسنه‌کا یولقدی ایدی یارسول الله
اگرسزارمنی یولداشلقغه قبول ایلاسنکز من سزلر برله بارایردیم
دیدی اسماعیل علیه السلام خوش بولوردیدی *(دیدی تورسنك
بویرده‌ای نکوکار*ایومده یعنی بعضی اشلریم بار)* یعنی اول عبد
الرحمن ایدی یارسول الله سزلر موندن حیلی زمان تورسنکز خوب
بولورایردی منم ایومده بعضی اشلریم باردراول اشلریمنی اشلاب
کلسام آندین صونك برکا بارایردك *(باریب کلسام قوشولسام
سزکامن بعد * ترای دیب وعده قیلدی صادق الوعد) * یعنی اول
عبدالرحمن ایدی ایومکا باریب آندین صونك سزلرننك یارنکز
بولسام نه عجب ایندکو بولورایردی راست وعده‌لیك اسماعیل علیه
السلام ایدی خوش اولور تورایم دیدی * (کلورمن دیب قاشندین
کیتکان اولکس*اوندوتدی وعده‌سنی بولدی کلماس)* یعنی اسماعیل
علیه السلام قاتندین کلورمن دیب کیتکان عبدالرحمن وعده‌سنی
اونتدی وعده‌سنده تورا آلمادی یاکه قیلغان وعده‌سنه یوری کلمادی
یاکه انشاءالله دیب کتدکندنصنکره ایوندن سبب لردن برتورلك
بر سبب ایله کلمدی*(قیلب من وعده دیب اول صاحب راز * اویرده
آلتی یل اولتوردی قش یاز)* یعنی اول سرلر صاحبی اسماعیل علیه
السلام وعده قیلغان یرنده آلتی یل عبدالرحمن نی کوتیدی کلمدی
*(اوشال وعده اونوتقان ننك کناری * یتشدی یتی یلدین صونکره
باری)* یعنی اول وعده‌سنی اونوتقان عبدالرحمن ننك کونلرده
برکون اوتمکی یتی یلدن صونکره اسماعیل علیه السلام توردقی مقامه
دوش کلدی بلدی که اوتکان زمانده قیلدقی وعده اوچون توردقی
خاطرینه کلدی نته‌که بیوردی * (اوشال وعده اوچون تورغاننی
بلدی* اویات بادی بیلان توتدیك یقلدی)* یعنی اول عبدالرحمن
اسماعیل علیه السلام ننك شول مذکور وعده اوچون تورغاننی بلدی
بلدکندنصنکره اویات یلی ایله توت یغاچی کبی یقلدی هوش سز
اولدی توت بر یغاچ ننك اسمیدر یمشی پشوب یتکاچ یل اسماکی
برله یرکا یقلور یمشی ساری اولور اما بزننك بلغاریورطنده قارلغان ننك
بر آز اوخشاشی واردر اما حموضتدر * (آغزدین دفتر اعذارین

آچدی * دری اشکین آیاق آستیغه ساچدی)* یعنی اول عبد الرحمن
اسماعیل پیغمبرکا عذرلر دفترنی آچدی یارسول الله بزلردہ خطالق
اولدی بزلردین معذور ایله دیب یغلاب یاش انجولرینی اسماعیل
علیه السلام تنك آیاغ آستونه ساچب بخیل لسکلار اوتندی *(ذبیح الله
آنکا لطف اتدی چندان *ایدی چون غنچه کلدك باغ خندان)* یعنی
اسماعیل علیه السلام شول قدر آچق یوزی ایله عبد الرحمن غه ایدی
خوش کلدنك صفا کلدنك وایتکان سوزنکده توردنك دیب تواضع اق
ایلدی سچوك تلنی آنکا صرف اتدی چون بال * آنا وعده آنا عفو
آنکا مال)* یعنی اسماعیل علیه السلام عبد الرحمن غه بال کبی سچوك
تلنی صرف ایتب وعظ ونصیحت ایلدی ای عزیز من آنکلا که اوشبودر
راست وعده لیك ایرانارننك حالی اوشبودر عفو قیلغو چیلرننك حالی
اوشبودر حال اهل لری نك حالی آنا لفظی مدایله اوقولور اوزبك
جماعتی بر حکایتدن یا بر عجبدن حظ آلسه لر آنا دیو ایتورلار تأمل ولا
تغفل *(کشی ننك وعده سنی کم بولمسه راست * محبت عهدین آندین
قیامه درخواست) * یعنی بر کمسنه ننك قیلدقی وعده سنه راستلغی
اولمسه الله تعالی نی سومك عهدنی آندین تلامکل زیراکه الله تعالی نی
حقیقة سوکوچی کمسنه البته الله تعالی خلقی ایله خلقلانسه کرك دیدی
*(اشانه ایغانیغه ای خردمند * اکر چند یکه اول یاداتسه سوکند)*
وعده سنی بورغان کمسنه ننك ایتدکی سوزینه اینانمغیل اکرچه اول
آنط اچب الله نی ذکر ایلسه ده اعتبار یوقدر زیراکه منافقننك بالله
دیماکنده اعتبار یوقدر * سوزین بورغان کشی بوزماسه وایمان *
اوکمسه بر له قیلمه عهد پیمان)*یعنی ایتدکی سوزنی بورغان کشی
البته ایماننی بوزسه کرك آنچلاین اچکان آنطنی بورغان کمسنه بر له
وعده قیلماغیل زیراکه اعتبار سزدر * (اکر توزلیك بیله بر پا بولور
سن * الیف داك جان اچنده جا بولورسن)* یعنی ایتدکی سوزنکده
وقیلغان وعده نکده ثابت اولسنك جان لفظی اورتاسندا غی الیف کبی
نته که اول جیم حرفنه یقین در آنچلاین قیلدقی وعدنکده ثابت اولسنك
الله تعالی یه یقین اولورسن دیمکدر * (اکر کج بولسه افعالنك
بودون داك * قالورسن بلکه قان آستونده نوندا ك)* یعنی آزغنه

قیلدقی وعده‌نکده قنکغرلك بولسه قان لفظی ننك نونی دیك بولورسن
نته‌که قان لفظی ننك نونی قالفظندن یراقدر آنچلاین قیلغان وعدنکده
ثابت اولماسنك خالقدان وخلایقدان یراق بولوب ایکی دنیاده
نجس لك بیله قالورسن دیمکدر یاکه بوایکی بیت‌نی حروف اضداد
ایله حکملر بنی بیان قیلماغنده حکمالرننك اصطلاحی واردر آنار جیم
حرفنی جزیل دیرلر وقاف حرفنی حروف شاقول دیرلر بوایکی حرف
ایله هوایی وترابی طبیعت‌لرنی استخراج ایدرلر جیم حرفی ترابی
مرکزینه اشارتدر نته‌که تراب ثابت‌در استقلالا کره آنی جزب
ایدامز هوای آنك عکسی ایله‌در همیشه‌دور فلك ایله‌مز جوبدر
آنچلاین وعده‌کاخلاف قیلدقی کمسنه نفس کرمسی ایله مزجوبدر
ثابت‌در اولمدقی آندانندر وعده‌سینه ثابت اولدقی کمسنه‌کره‌ء تراب
کبی‌در ثابت اولدقی آنندندر یاکه علم رمل قاعده‌سینه اشارتدر جیم
حرفی ایله ضمیر لحیانی چقارلر شوننکچون صادق الوعد وعده‌سنده
ثابت‌در وقاف حرفی ایله ضمیر ایکسی‌نی چقارلر اول اوزمرکزنده
غیر ثابت‌در خلاف قیلدقی کمسنه آنکا تمثیل اولندی یاکه منجم
اصطلاحنه اشارت‌در زیرا آنلر جیم حرفی ایله متصلی چقارلر
اول اوزرصدنده ثابت‌در صادق الوعد شوننك اوچون وعده‌سنده
ثابت‌در قاف حرفی ایله کمیه منفصلی چقارلر اول رصدنده غیر
ثابت‌در اولمکسی رصد بطلیموس ایکنچسی رصد فرفریوس زیراکه
بطلیموس ایتور دور فلك ودور کواکب قطب مرکزینه متعلق‌در
قطب اولمسه بارچه جواهر واعراض هباءدر آنچلاین وعده‌ده ثابت
اولمدقی من قطب‌سز دور فلك کبی‌در فرفریوس ایتور دور فلك
ودور کواکب قطب مرکزینه متعلق دکل زیرا آنلرننك دوری
مجبوری‌در آنلرننك دوری واجب الوجود امرندن‌در بو سوز
مذهب حقدر آنچلاین صاحب الوعد وعده‌ده ثابت اولمسه واجب
الوجود امرینه خلاف ایلدی هلاكلك آنکادرینه که افلاك
وکواکب واجب الوجود امرندن غیری استقلالا دور ایلاسه هلاكلك
آنلره ایدی یاکه اهل عشاق ننك اصطلاحنه اشارتدر جیم حرفی
ایله مرادلری جان اولسه زیراکه جان الله تعالی‌دن انسانه نفخ

ایلدی صاحب الوعد استقامتده اولسه‌شول روحدن در زیراکه
من عندالله اولدقی روح البته وعده سنده تورسه کرك قاف لفظی
مکروه‌در اخلاق ذمیمه‌خدای تعالی‌دن بریدر آنداغ اولسه نجس لکده
قالدی من عندالله روحدن اولمادی بلکه روح دوالی اولدی
شونکچون وعده‌سنده برك اولمدی نته‌که خلاف فلق حیوانده چوقدر
یاکم علم مهندس‌ننك اصطلاحنه اشارتدر جمل کبیر حسابنچه
جیم اوچنچی درجه‌دن اشارتدر قاف یوزنچی درجه‌دن اشارتدر
آنلر ارقام مهندسنی واجب الوجود مرکزندن توتارلر جانب
ممکناتدین توتمزلر آنداغ اولسه صادق الوعد اولان کمسنه اوچ
درجه مقداری الله‌تعالی‌یه یقین‌در نته‌که عالم الاشباحده جانلر
واجب الوجوده یقین ایردیلر عالم صورده اوچ درجه ایله کیلدی
اوّلکسی هیولی در آنالر اصلابنده و آنالر رحمنده‌در ایکنچسی هیولی
توطئه‌در آنالر رحمنده صورت اولوب جان اولوب توردی
اوچونچسی وجود طیاریدر یعنی حالا نودنیایه بالغ اولوب
ایمان کلتورب قیلدقی وعده‌سنده ثابت اولوب مذکور اوچ
درجه‌دن زیاده واکسك اولماین فنادن بقایه نقل ایتدکده معشوق
قدیمه‌یه واصل اولماقی در هیچ برحساب ومیزان وتموغ کورماین
تورمقی در اما وعده سینه خلاف ایلدکی واجب الوجود مرکزندن
سقلایه توشب درجهٔ ثلاثدن اوتوب حساب ومیزان بیرب تموغده
قالوب نچه‌ما یوز حجابلر آراسنده قالماقینه اشارتدر یاکه اهل
طبیعت اصطلاحنه اشارتدر نته‌که جان لفظنده طبیعت‌لره مکروه‌لق
واقع اولمز آنچلاین صادق الوعد طبیعت‌لره مرغوبدر قاف لفظی
طبیعت‌لره مکروه و مشمومدر آنچلاین وعده‌سنده استقامت اولماین
شریعت طبیعتنده مکروه ومشمومدر یاکه نحوی اصطلاحنه
اشارتدر جیم جردن مشتقدر معناسی آس قیلمق وتارتلق در
آنچلاین صادق الوعد کمسنه توبانده ربنده چیلکده در اول سببدن
الله‌تعالی جانبنه تارتلدی معنوی اولدی قاف لفظی مهمله‌کا اشارتدر
غیری در معنوی آنچلاین کج وعده‌لیك غیری معنوی اعتبارسز
دریاکه اصطلاح منطیقی مراددر جیم‌دن قضیهٔ موجبهٔ کلیه شکل

اوّل ننك انتاجی حکمی شریعتده هم معمولدر وخارج ونفس الامرده
ستقامتدر آنچلاین صادق الوعد ننك سوزی وفعلی خارجده ونفس
الامرده استقامتدر قاندن قیاس افترانی کرچه مطابقده حق اولسه‌ده
کاذبدر ادله ضعیفدر آنچلاین یالغانچی کمسنه ننك سوزی مطابقده
حق اولسه‌ده باطنی کاذبدر وبرزدن غیری فن لارننك اصطلاحینه
اشارتدر فن اهلینه خفی دکلدر ناظم رحمة الله علیه ذی الفنون
اولدقی اوچون بوایکی حرف ایله اشارة ایلدی *(قاچ باشنکا کلسه
ایمه یالغان * اولومدین در بتر چونکه اویالغان) * یعنی آنداغ
بولسه براکو باشنکا قاچ قویب اکراه ایلاسه‌ده یالغان سوزنی
سویلامکل زیراکه یالغان سوزلاب آغری برکون یوزنکا اویات
کلسه اولکاندین یماندر زیراکه خلایقلر کوردکی مرتبه لارنده
فلان یالغانچی دیوایتماکلری دم بدم اولکاندین یماندر *(اکر
یالغانچی لقده اوتسه آتنك * قیامت کون نچوك بولغای اویاتنك) *
یعنی اکر دنیاده یالغانچیلق ایله اسمنك چقسه قیامت کونده
اویاتنك آندین ده اولوغدر ابدی عذابه کرفتار بولورسن
* (نجس مردار ایمس یالغانچیلقدین * مسلمانیغه شرم ایت بو
قلقدین) * یعنی آنداغ بولسه‌ده نجسلرننك نجسراکی یالغانچیلقدر
زنهار مسلمانلارغه بونچلاین خلقدن اویالغیل یالغان سوزنی
ایتمکل دیمکدر ایمشلر یالغانچیلق اوچ اوزده جایزدر اوّلکسی
کافرلرنی توقشنده آلداماق ایکنچسی ایکی کشی ننك آراسنی
یارشدرمکده اوچونچسی ایرخاتونتی آلداسه جایزدر آندین
غیری اورنلرده یالغانچیلق حرامدر ایمشلر برکون معاذ ابن جبل
رضی الله عنه ننك بربالاسی بارایردی پیغمبر علیه السلام معاذ
ایونده ایردی معاذننك بالاسی یغلادی تسلی خاطر اوچون بالاسیغه
ایدی ای کوزم نوری یغلامغیل سنکا یومرتقه بیررمن دیدی
آنچه‌ده اوغلان یغلامقدن توقتادی پیغمبر علیه السلام ایدی یا
معاذ یومرتقه ننك بارمودیدی اوغلانغه بیرکل دیدی معاذ ایدی
یارسول الله الحال یوقدر پیغمبر علیه السلام ایدی یامعاذ یالغانچی
بولدنك کوردنکمو یالغانچیلق ننك مدنی حظ اهلینه خفی دکلدر

*(شریعت حکمی برله ای نکورای * کهی چین سوزنی کونکلنکده
قیل جای) * یعنی شریعت ننك حکمنی آنکلاغیل ایندکو فکرلی
یار فالچی لرننك سوزنی کونکلنکده یاد قیلغل اول هم یالغاندر
فالچی لر ومنجم لر الله تعالی ننك دوشمانیدر دوشمانلر سوزینه
اینانماغیل *(نمیمه نی یمان ایدی شاهی دین * سخن چین بولسه
هم بولمه سخن چین)* یعنی کنه آنکلاغیل ایودین ایوکا سوز
یورتمك یماندر دیب روایت بولوندی پیغمبر علیه السلام دین
آنداغ بولسه حق سوز بولسه ده ایودین ایوکا سوز بورتماکل
(قوله تعالی والفتنة اشد من القتل) زیراکه ایودین ایوکا سوز
یورتمك آدمیلرنی اولتورمکدین کناهی آرتقدر سخن چین
لفظی ننك اوّلکسی ایکی لغتدن مرکبدر سخن سوز معناسنه در
فارسی در چین ترکیدر معناسی ظاهردر ایکنچسی مفرددر سوز
یورتمك معناسنه در فارسیدر (سفرده یولداشلره مهربانلیق بیانی)
*(کیل ای عازم اکر بولسنك سفرده * رفیقی تاب طریقی پرخطرده)*
یعنی ای آنچلاین سفر قصدنده اولدقی کمسنه سفر ایلمك تلاسنك
اوّل سنکا بر یولداش کرکدر اولوغ خطرلی یوللرده یولداش سز
مشکلدر نه سفر کرك دنیاوی وکرك آخروی بولسون (الرفیق
ثم الریق) اما یولداش اولدقی کمسنه یول آدابنی بلدکی
کمسنه اولسون نته که بیوردی *(نچوکم معزنی جانده توتار
پوست * محبت یولیده آنداغ کرك دوست)* یعنی سفرده خاص
یولداش اولدرکه نچوك چیکلاوك توشی قابقی ایله یقین در
آنچلاین سفر یولداشی محبتده بر برینه یقین اولمق کرکدور
*(کرکدر ایر کونکلیك یخشی همره * رفاقت کا یرامز هر فراده)*
*(اوزینی قل یارون سلطان بلسه * اوزینی تن رفقین جانی بلسه)*
یعنی یولداش اولدقی کمسنه اوزینی قارا قل بلوب یولداشنی
پادشاه بلکای ودخی اوزینی تن کورب یارینی جان کبی کورکای
حاصل کلام یولداش بر برنی قدرلاب حرمتلاب یورکایلر دیمکدر
*(آیاقیغه اکر تیکسه تیکانی * قدالغانچه کوزیکا کورسه آنی) *
یعنی ایندکو یولداش اولدرکه اکر یولداشبنك آیاقینه تیکانك

سفرده یولداشلر بابنده

قدالسه اول تیکاناکنی اوزینه قدالغان کبی کورب رنجور حقیقة
یولداش اوشبودر * (صوق یل تیکسه یولداشی یوزیکا * اکر
قولدین کلور آلسه اوزیکا)* یعنی حقیقت یولداش اولدر اکر
بناکاه یولداشی ننك یوزینه صوق یل تیکسه حالندن کلسه اول
یلنی اوزینه آلورغه رضابولور آندین مراد یولداشی سرحاو
بولسه اصلاتاش لاب کیتارکا رضابولماس بلکه اوزتنی رنجکان
تیك ترر * (آنکاکلدی تیکان تیری بلاغه * قیلب جانن سپر
توتسه آراغه)* یعنی اول یولداشنه بلاوقی کلسه حقیقتده یولداش
اولدر اول کلدکی بلاوقنه جاننی قالقان قیلب بلاایله یولداش
آراسنه کلتورمز اوچون جهت ایلر دیمکدر * (یمان یولداش
ایرر چون مارافعی * ضرردین اوزکایوقدر ذره نفعی)* یعنی یمان
یولداش ننك ضرری توقز یاشادکی یلان ضرری کبی در آنداغ
بولسه زیاندین باشقه فایده سی یوقدر ایمشلر قچان که یلان بر یاشندن
سکز یاشنه وارنچه حیه دیرلر آندین اوروب توقسان یاشنه وارسه افعی
دیرلار یوزدن اوزوب منك یاشنه وارسه اژدها دیرلار ایکی منك یاشی تمام
بولسه یوهی دیرلر آندین اوزسه خوب یکت یاکه قزصورتینه کرار اما
حیه اولدقی زماننده براکونی چاقسه علاجی اولدر اول چاقدقی حیه نی
اولتورب قازانغه قیناتب باشین کیسوب تاشلاب قازانغه سالغایلار
شولپاسنی چاغلمش کمسنه کا اچرسه لر غایت مجربدر یاکه اول
حیه نی اولتورمك ممکن بولماسه آط تیرنی چاغلمش کمسنه ننك
اعضاسنه سورتارلر اول تیرینی هم اچره لار آندین صونك اچی
ایراننی توزلاب اچره لر غایت مجربدر افعی یلان چاقسه آنکا علاج
یوقدر ایمشلر یلان ننك چاقماقی آغز یارندندر آغزنده زهری
واردر دیرلر بوسوز غیر اصحدر اما اصح اولدر تیلی ننك اوچنده
ایکی نازك قارانرسه سی واردر زهری اولدر اهل متعصبه تجربه
اوچون آق یومشاق آغاچنی یلان ننك آغزینه توتسون یلان
آچیغ لانب اول یغاچنی چاغار بیاقی قارا نرسه سی آق یغاچده
قالور آندین صونك یلاننی قولنك برلان توتغیل اصلا چاغرغه
صدندین کلمزدر بوحکمالر تجربیدسی در ایمشلار یلان اژدها

حدینه یتسه یورومز بریرده مقام توتار آدمنی یاکه حیواننی
صولوی برله جذب ایدار کوبراکی یماکی توفراق اولور اماحیه
دیدکی یلان ننك آزوقی باقه‌در قش کونلارنده اصلا یمز در
بعضیلر ایمشلر یلان قش هواسنده یوقلار اصلا اویانمز چبن لر
وکونلاك لر کبی حقیقة روح بن نلارنده قالور اماروح کرمکی
بونچه لاین حیوانلارغه تبدیل هواسببدر یاز هواسی ایله جای هواسنده
بونلر اوحشاشلی حیوانلر اوبقولرندن اویغانورلار ایمشلر یوهی
دیدکی یلان دیارهندده کوبدر غایت کورکام قز یایکت در
آدك هیچ نرسه برله آدمدن فرقی اولمز اوچ اورنده باشقالقی
واردر اوّلکسی کندوکی اولمز ایکنچسی آغزندین اولاکسه ایسی
کلورنه قدر یوسه خوب اولمز اوچنچسی آدمی صورتنه کرکاج
قرف توقزکون دنیاده ترکلیك ایلر تیز زمان اولار اولدکدین
صونك ینه اژدها صورتنه قایتور ایمشلر یلانی الله تعالی اوجماحد
فردوس توفرقندن یراتدی اوچ قناتی وار ایدی فرشته لاردن
عزازیل ایله سرداش ایردی اینی عزوجل کا کناه ایلدی اوجماحدین
سرزب دنیا یوزینه ایندردی صورتنی تبدیل ایلدی قناتنی
آلوب قهر ایلدی خدانك قهری یلان ننك اچنده قالدی
شوننك اوچون زهر اولدی (ایمشلر یلان اوچ تورلوك در برسی
قارا باشلی در اول یلان ننك زهری اول قدر یوقدر ایکنچسی
قاره در ساری باشلی در اول یلان زهرلی در اوچنچسی باقر
رنکلیدر آنده یوقدر اژدها یلان وهم بوهی قارا باشلی بلاندین
بولور باشقه یلاندن اولمز آخرغی ایکی تورلوك یلان اوزون
عمرلی بولمزدر هم اصلیه صورتندن اولوغ بولمز در کنه برتورلوك
یلان واردر آنی شاه ماری دیرلر آق اولور قامچی صابندن اولوغ در
آنی چنیه هم دیرلار اول بلانلارنك شاهیدر آنده اصلا زهر
اولمزدر آنك تورقی غالبا تاغ اچنده در وکاه وقتده صحرالارغه
چقار آنی اولتوره‌لك جائز دکلدر (ایمشلر آق یلان اوچ تورلوك
یلان ننك نسلندن دکلدر بلکه حقیقة جندر یلانلارغه شاه اولمق اوچون
اینی عزوجل یراتدی دیرلار ایمشلر اوجماحدن قارا باشلی یلان

چقدی دنیاغه ایندکدن صنکره تورلوك تورلوك اولدیلر تورلوك
اولملرینه سبب بخصسی چیان ایله قوشولوب تورلوك اولدیلار
بو آراده قصه کوبدر *(توتب دایم بلان ننك قویر وقینی * نچوك
دل جمع ایدارسن بیتور قینی)* یعنی برا کویلان ننك قویور قنی تو
برله توتب نچوك موافقت ایلرسن باشکه کره کوروب دشمان کوررسن
آنچلاین یاوز یولداشننك نچوك یویور وغینه موافقت ایلرسن *(یمان
بولمای ولکن بولسه نامرد * قروغ صورت ایر رقیلغل کونکل سرد)* یعنی
یمان یولداشنك اولدر مروّت ایك وکونی سوزلیك بولماسه
مجرد قروغ معناسز صورت اولسه آندین کونکلنی سندرغیل
آننك ایله یولداش اولماغیل * (اولوکدر بولماسه هر کمده
کورده * تریلماسدر کوتارکان برله مرده) * یعنی آنچلاین یولداش
اولوکدر اکرچه قبرده بولماسه‌ده اولوکنی سن کوتارمك ایله
جان کلوب تریلماس‌در حاصل کلام تمیزسز یولداش سننك
اوکوت ونصیحت وآداب سفرنی اوکراتماکنك ایله اوکرانماسدر
همان اوزی ننك جهل قدیمه‌سینه کیتار آناسوتی برله کونلمکان
طاذسوتی برله کونلماس دیدکی بونکا اشعاردر *(ایماس ایرننك
نشانی ریش آلت * نشانی همت وغیرت وحالت) * یعنی
آنچلاین ایرلارننك ایرلك علامتی اولدر ذکر وصقال برله دکلدر
بلکه ایرلك علامتی اولدرکه صاحب غیرت وحال اهلندن اوله آندین
مراد توکل وحلیم وعلیم وکونی سوزلی اوله توغری فهملی بوله دیه‌کدر
(حکایت سعد وسعید ننك بیانی در) * سعید سعد قیلدی عهد
یاری * سفر بولدی آلارننك اختیاری)* یعنی حکایتلارده کلمشدر
سعید ایله سعد دیدکی ایکی کمسنه یولداش اولورغه عهد ایلاب
عمرلری ننك کوبراکی سفرده بولمقنی اختیار ایلدیلر (ایمشلر
بو ایکی کمسنه پیغمبر علیه السلام ننك یولداشی یعنی صحابه سی
ایردی آنلارغه اوجماح سیونچی سی بیرلکان ایردی (ایمشلر اول
ایکی کمسه عمرلارنده هاتون آلمادیلر سیاحلق قیلب ربع مسکونی
کشت ایلدیلر ایمشلر سعدننك آتاسی عمر اسملی کافر ایردی
مکه‌ده ایردی اون یتی یاشنده پیغمبر علیه السلامغه ایمان

کلتورب ایردی سعیدننك آتاسی لیث ایردی وبصره‌دن
چقمش ایردی غایت کونی وصالح کمسنه ایردی بوایکی
کمسنه سفر ایلامکده اولدیلر آخری سعید وسعد دیاربکر
توقشنده شهید بولدیلر جمعه‌کون ایکندی وقتنده تاریخ هجرةننك
قرق برنچی یلنده ایردی * (دل جاندك ایدی اول ایکی آکاه *
قضادین آقدیلر دریاغه ناکاه) * یعنی اول سعید ایله سعد
دوستلق عقدنده جان ایله کونکل کبی غایت بر بر ینه دوست
ایدیلر آنکسزدن دورفلك ایله بوایکی کمسنه ننك سفرلری
تلزم دینکزینه دوش اولدی کیچمکا کردی‌لر * (بریسن
دوتدی ملاهی اوشال حال * دیدی قویغل منی یاریم قولین آل) *
یعنی هرایکسی کمه‌کاکردیلر کمه ایشکاکچسی توتدی ایدی
نه‌اوچون تیك اولتراسزلارکمنی ایشنکزدیو آچیغ لانب ایشکاکنی
سعید وسعد قولینه توتدردی فی الحال سعد تروب ایدی منم
یولداشم سعید قولندن آلغیل کمه‌نی من ایشارمن دیدی بمن
کمه صاحبی ایشکاکه‌نی سعید قولندن آلب سعد قولنه بیردی
متهکه بیوردی * (مونی قویدی آنی چون توتدی مضبوط * بوهم
ایدی منی قویغل آنی توت) * یعنی کمه صاحبی سعد قولندن
ایشکاکنی آلوب سعید قولینه بیردی کمه‌نی ایشکل دیو بیوردقنده
سعد ایدی سعیدنی قویغل آنك اورننه کمه ایشارکا منی توتقیل
دیدی کمه صاحبی بونلارننك دوست ایرکاننه ثانك عجبکا
قالدی یاراولدقی کمسنه بونلرکبی کرك بری ننك جغامنی
تاراتماق کرك نته‌که بیوردی * (تماشاقیل آلاردین عهد یاری *
آناقولی درست ایرلارننك کاری) * یعنی ای عزیز کمسنه تماشا ایلاکل
بوایکی ایرننك یولداشلق عهدلرنی کورمزمی سن بری بری ننك
مشقتنی بری یوکلرکا رضا بولدیلر آنداغ بولسه آنکلاغیل اوشبودر
کونی سورلیك ایرانلارننك اشی بر بر ینه جان ایله تن کبیدر
نته‌که جان آغرسه تن هم رنجو اولور تامل (مؤمن دایم خوف ورجاده
بولمق ننك بیانی) * (کیل ای تن بول همیشه التجاده * دوام العمر
بول خوف رجاده) * یعنی ای آنچلاین بنده اولدقی کمسنه

مؤمن دایم خوف ورجاده بولمق ننك بیانی

خاص

خاص بنده‌لاردین بولسنك الله‌تعالی حضرتنه سنغوچی بولغیل طاعت وعبادتکا آلدانب تورمغیل وبارچه عمرنکنی قورقماق ایله امید آراسنده اولغیل دیمکدر * (کوتارمه هیچ رجاوخوفدین رأس * یقین بیل کفردر امن هم یأس) * یعنی الله‌تعالی ننك خاص بنده‌سندن اولسنك باشنکی امید ایله قورقماقدن کوتارمکل شکسز بلکل الله‌تعالی ننك عذابندان امین بولماق ورحمتدین امیدسز بولمق کفرلکدر (قوله‌تعالی انه لا ییأس من روح الله الا القوم الکافرون الایة) * (سننك آلدنکده درپیدا ایکی یول * بری اونك قول صاری بارغای بری سول) * یعنی سن شوننك اوچون خوف برله رجاآراسنده بولغیل آلدنکده ایکی یول باردر بری اونك طرفقه کیدار اول اوجماح یولی در وبری سول طرفقه کیدار اول تموغ یولیدر بس بنده بیچاره‌لر بلمزلارکه اول ایکی یول ننك قایوسینه حقلانورلار شوننك اوچون دنیاده معلوم دکلدر * (کشی بلماس قیامت دشتیده آه * کیتار بنده ایکی یولدین قایوراه) * یعنی قیامت صحراسنده آه ایلاب یارب نه ایلرمزلار هیچ بر آدم بلمزلرکه اول ایکی یولننك قایوسینه مستحق اولورمزلر * (اکر سانسز عطاقیلسه خدایننك * بهشت عدن اچره بولسه جایننك) * یعنی ایندی عزوجل حساب سز کرامت ایلایب عدن اوجماهنی روزی ایلاب حکم ایلسه اول حکمنی آخرتده تحقیق باسنك کشف وتجلیات ایله بو بیت مبتدادر * (قارش یول قالسه جنت ایتکالی طوف * بورونغی دین زیاده ایلکل خوف) * یعنی فرضا سننك کوزنکا مشاهده اولوب جنت عدن بر قارش یر قدری قالسه کرکا الله تعالی مکرندن امین بولمغیل زیاده بورونغی دین آرتق قورقغیل * (نعوذبالله اول بارغان یولنکدین * اکر قایتارسه نه کلکای قولنکدین) * یعنی الله‌تعالی حضرتنه سغنورمزلر شوندان که عدن اوجماهنه بر قارش یر قدری یتماسنکده کیرو تموغه قایتارسه قولنکدین هیچ براش کلمزدر چارسز بنده‌سن اوکونمك ایله تموغه کتارسن دیمکدر * (اکر دوزخ لبنده بولسه پایننك * امید اوزمه که عافردر خدایننك) * یعنی فرضاسننك آیاقنك تموغ

یقاسنده اولسه تموغغه کرمك مقدر اولسه الله تعالی رحمتندین امید
اوزمکل زیراکه خدانك کناهلرنی یارلقاغوچیدر حاصل کلام
نه قدر اولوغ کناهلارده بولسنکده الله تعالی ننك رحمتندین
وعفوندین امیدسز بولمغیل * (عجب ایرماس اکر قایتارسه
آندین * نصیب ایتسه بهشت جاویدانندین) * یعنی خدانك
قادرلقی عجب دکلدر دوزخ یقاسنده اولدقی کمسنه‌نی کیرو
قایتاریب منکولك اوجماغنی نصیب ایلسه زیراکه محول الحالدر
* (اکر اوستونکداکی یتی طبقنی * کزیب درس ایلاسنك
یتمش سباقنی) * یعنی سن عزیز اولوب اوستنکداکی یتی
قت کوکنی کزیب یتمش تورلك علملکنی اوقوسانکده یاکه
یتی قات کوکنی کیچب یتمش قت حجابی اوتب حق تعالی
حضورنده درس کااولتورسنکده بو بیت مبتدادر * (ملائکدن اکر
پرنده دورسن * یقین بیل بنده بیچاره دورسن) * یعنی سن فرشته‌لر
جماعتندن اولوب اوچارغه قاناتنك بولسه‌ده شکسز بلکل چاره‌سز
بنده‌سن نه اوچون تکبرلیك ایلارسن بو بیت خبر مبتدادر * (سننك
آتنك وذاتنك بولسه بنده * نچوك خوف ایلاماس جان بولسه نده) *
یعنی سننك اسمنك وتنك وجاننك بنده بولسه نچوك الله تعالی دن
قورقماس سن تنکده جاننك بولسه آنداغ بولسه قورقغیل نته‌که
بیوردی * (ایر رقل ننك اشی قورقنچ وزاری * قبول ایتمك
ایکام ننك اختیاری) * یعنی آنداغ بولسه بنده اولدقی کمسنه ننك
البته اشی الله تعالی دین قورقه‌ق کناهلرندن توبه ایلیب زار یلقده
بولمقدر کنه قبول اولماقی خدای تعالی ننکدر آننك اختیارنده در عفو
ایلامسه بزلارننك حدمزدن کلمز در چون وچرا دیورکانته‌که بیوردی
* (اکر عفو ایتماسه بیچاره درسن * قایو یول دیسه آنده باره درسن) *
یعنی بو قدر زار یاق قیاب کناهلارنکنی عفو ایلامسه نه‌چاره‌در
حکم قدیمه‌سنده قایو یول مقدر بولسه آنده بارسن آننك علملکی
قدیمیدر ومحیطدر بنده‌لرینه نه تورلك حکم خاتمه‌سی اوزرنده در
بنده‌لارننك ادراکی یوقدر البته قهرندن قورقب ورحمتندن امید
ایلایب بوردقنه چالشالق وبیورمغانندن یغلانالالق آخری اوزینه

مفوضدر بو حکایت ناظم ننك قارش یول قالسه دیدکی سوزینه
موافقدر آنکا نظیر (حکایت) کلتورب بیوردیکه (حکایت)
*(محمد کم شاهی دنیا و دیندر * صفاتی رحمة للعالمین در)* یعنی
پیغمبر مز محمد علیه الصلوة والسلام دنیا و آخرت ننك پادشاهیدر
آننك صفاتنی الله تعالی قرآنده اوکدی (قوله تعالی وما ارسلناك الا رحمة
للعالمین)* زمین آسمان ننك خلقی خیلی * یراتلدی بس اول
ایرننك طفیلی)* کنه اول محمد علیه السلام ننك صفاتی بودر یر ایله
کوکنی و آنلرده تورغوچی مخلوقلر اول محمد علیه السلام کا ایارب
یراتلدی اول اولماسه ایدی. یراتلماس ایردی (قوله تعالی لولاك لما
خلقت الافلاك دیدی خیلی جماعت و مخلوق مناسنه در خلق لفظینه
الفاظ مترادفه اولوب وزن شعر اوچون توشدی طفیلی طاننك
ضمه سی ایله اصلده بر اولوغ کمسنه بر یرکا مهمان بولوب بارسه آننك
آرتندین ایارب بارغان کمسنه ننك اسمیدر اما مونده مطلق متابعت
معناسنه در *(اوقورده بر کونی تنکری کتابن * اوقودی آنده
دوزخنی عذابن)* یعنی محمد علیه السلام بر کون ایندی عز وجل ننك
کتابنی اوقور ایرکان قرآنده تموغ ننك واهله ننك عذابنی
کوردی اول آیت بودر *(قوله تعالی ان لدینا انکالا وجحیما وطعاما
ذا غصة وعذابا الیما)*(اول آیت وهمیدین کتدی اوزیدین *
یقلدی یرکا اول دمده یوزیدین)* یعنی پیغمبر علیه السلام اول
کورندکی آیت ننك معناسندین یرکا یقلب هوشسز بولدی
خیل زمان یاتدی *(صحابه هر قایو بر حاله بولدی * زمین و آسمان
در ناله بولدی)* یعنی پیغمبر علیه السلام قاتنده یارنلر حاللو
حالنده اولدیلر و یر ایله کوك پیغمبر مز هوشسز اولمقندین اولدی
دیو یغلادیلر *(زماندین صونك کوزنی ایلدی باز * صحابه ایدیلر
ای محرم راز)* یعنی بر آز زماندین صونك هوشی کلوب کوزینی
آچدی قاتنداغی یارانلر ایدیلر ای سرلار قرنداشی سیدمز نه اوچون
ولای بولدنك شاید که یوقاری آیت ننك مفهوندن هوشسز اولدنك
دیدیلر *(سنی خلق افضلی قیلدی خدا اینك * مهیا بولسه جنت اچره
جاینك)* یعنی صحابه لر ایدیلر یارسول الله نه اوچون اول آیت ننك

خدای تعالی ننك رحمتندین امیدوار بولماقننك بیانی

معناسندن یغلارسز زیراکه بارچه خلایقلرننك افضلی سن واورننك
اوجماعه حاضردر اول آیت سز چلاین سرورلر حقنده دکلدر بز چلاین
آزغونلر حقنده در دیدیلر *(صفاتنك رحمة للعالمین در * خدادین
مونچه قورقنچنك نه دین در)* یعنی یارسول الله سننك صفاتنك قرآنده
(وما ارسلناك الا رحمة للعالمین) در آنداغ بولسه اینی عز وجل دن
بوقدر قورقماقنك نه اوچون در دیدیلر *(دیدی کرچه رسول
جزء وکل من * نچوك خوف ایلامای زیراکه قل من)* یعنی اول سیدمز
صحابه لرکا ایدی ای یارانلر اکرچه بارچه خلایق غه پیغمبر من
شك یوقدر نچوك قورقمز من زیراکه بنده من بنده اولدقی کمسنه
نه قدر درجات عالیه کا ایرشسه ده قورقاردیدی نته که بیوردی
*(اکر یوزمنك بشارة بیرسه باری * کرك قل دین اوشانچه خوف
زاری)* یعنی ایدی اکر بر بنده سینه الله تعالی یوزمنك کره
اوجماح ایله سیونچ بیرسه ده حقیقة بنده اوّلکی زماننده ن آرتق قورقمق
کرکدر دیدی قصه دین حصه یه قایتوب بیوردی *(کشی ننك
اسمی ذاتی بولسه بنده * بولورمی فارغیت قل دیکانده)* یعنی
بر کشی ننك اسمی وذاتی بنده بولسه آنچلاین کشی الله تعالی ننك
خدمتندن فارغ اولماسدر زیراکه بنده ننك اشی دایم تضرع وتوبه در
(خدای تعالی ننك رحمتندین امیدوار بولماقننك بیانی در)
*(کیل ای تن بیرمکل وقتنکنی قولدین * یوری دریای رحمتکا بو
چولدین)* یعنی ای آنچلاین بنده کلکل قالغان عمرنکنی بنده لکدن
اوتکارمکل اوتدکنه پشیمان قالدوقنه توبه وتضرع ایله بولغیل
زیراکه الله تعالی ننك رحمت دینکزی دنیا یپاننده همیشه آغار
وتوبه قپوغی آچقدر باقی عمرنکنی بنده چی لکده صرف ایلکل
*(کناهم کوب ایرردیب بولمه مأیوس * عجب ایرمس اکر
عفواتسه قدوس)* یعنی کناهم کوب دیو الله تعالی ننك رحمتندن
امیدسز بولماغیل عجب دکلدر اینی عز وجل کناهلرنکنی عفو
ایدوب وتوبه نکنی قبول ایلسه *(دل وجان برله توبه قیلسنك
ای یار * مکر عفو ایلکای دانای اسرار)* یعنی کناهلرنکدن کونکل
وجاننك ایله توبه قیلسنك شایدکه سرلارنی بلکوچی الله تعالی

یاراقار دیمکدر (اکر لطف ایلسه ستار عالم * یتار بر لحظه‌ده
کار دو عالم)* یعنی کناهلرنکنی اورتاچی ایدمز رحیم ایلسه
بر صولوده ایکی دنیا خلقی ننك کناهلرنی عفو ایلار زیراکه قدرتنده
عاجزلك یوقدر *(عبث دین ایمدی یغلب تتره یغلب * تیله جان
ودلنکدین رحمت رب)* یعنی آنداغ بولسه قالغان عمرنکنی باطل
عملردین منع ایلاب الله تعالی ننك عذابندین قورقب یغلاب
تتراکل ودخی جان وکونکل ایله الله تعالی دن رحمت تلاکل یغلامقنکده
کوب فایده‌لر واردر نته‌که بیوردی *(هوانی پست ایتار اشکنك
نجومی * کواکبدر شیاطین ننك رجومی)* یعنی کوز یاشنك
یولدوزی نفس هوالرینی توبان ایلر نته‌که کوکداکی
یولدوزلر شیاطین لرنی آتب یر یوزینه ایندررلر آنچلاین الله تعالی
دین قورقب یغلاغوچی ننك کوز یاشی نفس شیطان نی خراب ایتار
ایتار اشکنك نجومی ننك اضافه‌سی لجین الماء قبیلندندر نته‌که اهل
بدیغه مخفی دکلدر تأمل *(یوراك یاغن کیتار بولسنك دیسنك باز *
قیلور کوز یاغنی ایچ یاغنی آز)* یعنی سن یوراك ماین کیتارمك
تلاسنك اوّل کوز یعمورنی یاغدرغیل آندین مراد الله تعالی دن
قورقب یغلاغیل آندین صونك یوراك ماینك آز بولور ونفس
آرزولرنك منقطع بولور اخلاق ذمیمه‌لر اورننه اخلاق حمیده اولتورر
کونکلنك صاف بولوب فنافی الله اولورسن یاغی لفظیننك اوّلکسی ماى
معناسنه‌در ایکنچسی یغمور معناسنه‌در آندن مراد اخلاق ذمیه‌لرکا
استعاره آلندی * (نه دولتدر کلوب عیبنکا شرمنك * ولی کرمنك
سننك ایرلسه کرمنك) * یعنی عجب ایدکو دولتدر برکون
اویاتنك کلوب عیبلرنکدن وکناهلرنکدن اویالب توبه واستغفار
ایلسنك کونکل حرارتنك ایله کویوب کناهلرنکدن قایتسنك
دولتلرننك اولوغیدر کرمنك لفظی ننك اوّلکسی حرارت معناسنه‌در
ایکنچسی ایکی لغتدن مرکبدر فارسی‌در بمعنی اکرمنك لفظی
ترکیدر سننك معناسنه‌در * (خداننك خوفیدین بر قطره عشك *
عزازیل آلدیغه چندان بولور رشك) * یعنی کناهلرنکدن
اوتنوب خداننك عذابندین قورقب برقطره یاش کوزنکدین

چقارسنك شيطان لعين كوزينه كوب يرده پرده در جان ايسركنده
اول لعين سنى كورمزديمكدر شك لفظى پرده معناسنه در قبچاق
جماعتى ننك لغتيدر * (سعادتليك كشى يبب دايماغم * كوزين
حق خوفى برله قيلسه شب نم)* يعنى ايندكو دولتلى كمسنه اولدر
دايم الله تعالى اوچون قايغو ييب كناهلرندن اوتنوب الله تعالى دن
قورقب يغلاب كوزندين چق صوى قدرى ياش چقارر حاصل كلام
كوزدن ياش چقماق قورقوچى لارننك علامتيدر شب نم وصف
تركيبى در چق صوى معناسنه در حكمالر ايمشلر چق صوى اوچ
تورلوكدر برسى بعضى اقليمده حمل برجى ننك اوّلندن سرطان
برجى ننك آخرينه ديكن اولور اول چق صوى مطلق اولانلر
اوچون ردر غيرى حيوانلر اوچون دكلدر اما اسد برجى ننك
اوّلندن سنبله برجى ننك آخرينه ديكن توشكان چق صوى اولانلر
فايده سى اوچون وهم آناصونه ديدكى حيوان اوچوندر اول زمان
حيوان چق صونى نعمتلانب تررقچانكه كوز فصلى يتسه اول حيوان
يوقلر حتى كه ايكنجى يازبرجنه ديكان باززماننده اويقودن اويغانب
يازغى چق صوى ايله باچقارر جاى فصلنده اولغوچى چق صوى
ايله بالاسى تمام اوسوب اوزى كبى اولور ايمشلر آناصونه ديدكى
برقوشدر اوردك قدرى اولور قناتلرى چوار باشى قارا اولور
اولانلر آراسنده ترور كاه و قتده بودنه كبى اوچار تيز زمان
اولانلر آراسينه توشار اوچقانده قناتندن تورلوك آوازلر چقار
آغزى ايله چقارمزدر وهم ايركى اولمز چق صوى ايله حامله اولور
يومرقه سى اوچ بولور ايكى يومرقه سى شبرچك اولور برسندن
بالاسى چقار عرب جزبره لارنده چوق اولور وهم بزننك بلغارننك
سرحدى بخاراده اولور ايمشلر چق صوى يازفصلى اولدقى بولوتدن
ايرمزدر بلكه دور فلك ننك دورندندر هواجزب ايدر زيرا كه دنيا
كوكندن توبان بردريا واردر آتى بخر مسجوردير لر قتى جيه دن
اوق چقدقى كبى آغار بوايكى وقتده چق صوونى ايكى وقت ننك
هواسى جذب ايدر يعنى تارتار قچانكه كنش كوه قافدن باش كوتارسه
بياقى چق صوونى كره فلك اوزينه جذب ايدر اولانلاردن آلور

غاریت بیرکان نرسه کبیدر (قوله تعالی واضرب لهم مثل الحیوة الدنیا کماء انزلناه من السماء فاختلط به نبات الارض فاصبح هشیما تذروه الریاح الایة) ریاحدن مراد کرده فلکدر مقنطس تیمری جذب ایلامکی کبیدر (ایمشلر سرطان برجنده توشدکی چق صوونی آناصونه دیدکی قوش ننك یومرقه سیننك قابوغنه صالوب آغزنی بالاوزایله برکتب اچنه چق صونی تولتورب قویاش چقدوقنه دیکان توقف ایلایه قچانکه قویاش ضحوة کبری مقامنه ایرشسه بیاقی یومرقه نی کره هوا جذب ایدر اچنده کی صونی جذب ایده آلماز بناچار یومرقه قابوغی برله هوایوزینه اوچار (تذروه الریاح) دیدکی آیت ننك تجریبه سی اوشبودر اماکوز توشکان چق صوی خاصیتلی دکلدر یغموردر اکرچه چق صوی بولسه ده خاصیتی یوقدر بلکه هوا تغیرندندر قش فصلنه مایل بولوب حجاب غلیظ اولدقندندر غیریدن دکلدر قش اولماقنه اماتوطئه در یوقاریده ایکی فصلده اولغان چق صوی ننك فایداسی اولدر یر ایله کوك جفت لردر یاز فصلنده یر چفتنه ذوق ایلر کوك آنکا چق صوونی یارر آننك ایله یر راحتلانب اولانار ایله حامله اولور قچانکه تدریج ایله اولان اوغلانلرنی توعر رکامل لککا ایرشرجای فصلنده کنه چق صوونی یارر لباس کبیدر اولان اوغلانلری آننك ایله زینتلانب غرق شاهد عضبان کبی اولوب تورلوك رنکلر چق صوونندندر (قوله تعالی وعلی المولود له رزقهن وکسوتهن الایة) بس بلندیکه فصل بهارده کوك یرکا چق صوونی یارمکی جماع کبیدر کنه جای فصلنده یارمکی آتا اوغلارینه لباس بیردکی کبیدر اما بو اشیالرنی فلك کا اسناد ایلامکلری اسناد مجازی دیرلر بو آراده کوب قصه لر باردر فن نبات ننك اوّل فصلنده بیان اولندی * (عرض اوزمه امید ای طالب راه * دیدی لاتقنطوا من رحمة الله) * حاصل کلام اولدرکه الله تعالی نی استکان کمسنه الله تعالی ننك رحمتندن امید اوزمکل زیراکه ایندی عزوجل بیوردی ای منم بنده لریم منم رحمتمدن امیدسز بولمنکزلر آنداغ بولسه نه قدر اولوغ کناهلرده بولسنکنده امیدسز اولمنکزلر * (اوتواماس جزم شرك ای مرد سالك * اوتار

لطف ایلسه مادون ذلك) * یعنی ای توغری یولغه کرکوچیلر توبه واستغفار ایلمك ایلان بارچه کناهلری کیچولکای الا الله تعالی یه شرکت قاتقانلرنك کناهلری کیچلماز آندین غیریلرنی رحمتی ایله کیچرسه کرکدر (قوله تعالی ان الله لا یغفر ان یشرك به ویغفر مادون ذلك لمن یشاء) بو حکایت ناظم ننك اکر دوزخ لبنده دیدکی سوزینه نظیر ایلاب بیوردیکه (حکایت فاسقی کناهدین یانغانی) * (ایشتکل فاسقی یاندی کناهدین * پشیمان بولدی احوال تباهدین) * یعنی ای عزیزلر الله تعالی ننك رحمتندین امید ایداچی بنده ایشتکل حکایتلرده ایمشار بر فاسق کناهدین توبه ایلاب اوتدکی عمرنده بوزوق حالرندن اوکونب توبه ایلدی ایمشلر توبه ایلا کوچی ناظم رحمه الله اوزی ایردی اول امرده فاسقلردن ایردی توبه ایلاب شیخ حبیب الله مجلسنه کردی کونلارده برکون کناه اشلاب توبه سنی بوزدی * (قیلور ایردی یمان نفسین ملامت * کناهدین مدتی ایردی سلامت) * یعنی اول توبه ایلا کوچی فاسق توبه ایلاب هر کونی نفسنی ملامت ایدار ایدی بر آز مدت کناه اشلامیوب سلامت بولوب کناه یولینه باصماین توردی ایمشلر اول فاسق ننك عادتی دایم اچار ایردی * (یمان نفسی تقاضا اتدی ینه * یمانلیغ آرقه سینه کتدی ینه) * یعنی اول توبه ایلا کوچی کمسنه ننك یمان نفسی کنه خمر اچمکا تلادی شیطان وسوسه سی غالب اولوب کنه خمر اچه باشلادی توبه سنی بوزوب می خانه ده خمر اچب ایوینه قایتوب یقلدی * (سحرکاهی اویاندی اول کناه ساز * پشیمان بولدی قیلغان فعلدین باز) * یعنی اول کناه توزکوچی کمسنه سحر وقتنده اویقوسندن اویغانب توردی آندین مراد ایسر کلکندین آینودی توبه سنی بوزغان خاطرینه توشوب اوکوندی الله تعالی دن بی غایت قورقتی حتی که یوراکلری پاره لنورکا یتدی * (بولوب ایردی دل جانی بیلان نرم * ولیکن قیلدی بوزغان عهدیدین شرم) * یعنی اول فاسق کناهدین قورقب کونکلی وجانی برله یومشادی قیلغان توبه سنی بوزغاننه اویالدی * (یوق ایردی زهره سی توبه

مجلسنده کناهلرینی یاد ایلمکی

قیلورغه * یقین یتدی یوراکی یارولورغه) * یعنی توبه‌سنی
بوزغان فاسق‌ننك ایکنچی مرتبه توبه ایلارکا طاقتی قالمادی الله
تعالی‌دن قورقب بارچه تنینه سرایت ایلدی الله‌تعالی‌دن
قورقمقدن شکسز اول فاسقننك یوراکلری یارولورغه یتشدی آواز
کوتاریب یغلاب اولتورغان زماننده * (ندای کلدی هاتفدین
اوشال‌حال * کین باقمه اوزنکنی الکاری آل) * یعنی یغلاب
اولتورغان زماننده آنکسزدن عالم‌غیبدن قولاقنه آواز کلدی بیله
دیوای بنده‌م کیر و قالماغیل اوزنکنی الکاری آلغیل آندین مراد نومید
بولمغیل بلکه امیده بولغیل دیکان آواز کلدی * (همیشه مغفرت
دریاسیدر جوش * دمی آبی اوشال دریادین ایت نوش) * یعنی
عالم‌غیبدن اول کمسنه‌ننك قولاقنه آوزا کلدی بیله دیو بزلارننك
یارلقامق دینکزمز سننك آهنکدین قاینامقغه کلدی آنداغ بولسه
کلکل بر صولو قدری بزلرننك شول دینکزمزدن اچکل دیدی * (اکر
چندیکه اوزدنك عهد بسته * نچه توبه ایتوب قیلدنك شکسته) *
یعنی هاتف ایدی اکرچه سن بنده بزلر ایله قیلغان عهدنکنی
اوزدنك حقیقة توبه‌نکنی بوزوب کناه اشلادنك نچه مرتبه اول کناهلرنی
اشلاب ونچه مرتبه توبه ایلادنك آنداغ بولسه‌ده * (دل جاننك
بیلان جون ایلادنك آه * ایر ر توبه‌نك سننك مقبول درکاه) * یعنی
سن آنجلاین تورلوك کناهلر اشلاب توبه‌لارنکنی بوزسنکده بزلرکا
جان وکونکل بر له آه ایلادنکز شوننك اوچون بزلرنك بیوك درکاهمزده
توبه‌نکز قبولدر زیراکه بزلر هر عاجزننك دستیکری تر رمزلر
بزلاردن غیری سزکا پادشاه یوقدر دیدی * (اشتدی بول ندانی
مرحمت ناك * اورب نعره یقاسن ایلدی چاك) * یعنی اول الله
تعالی ننك رحمتی دوش اولغان بنده بو آوازنی ایشتدکده نصنکره آواز
کوتاریب آه ایلاب یقاسن یرتوب اچنه قلزم دینکزی کبی قایناماق
توشدی هاتفننك آواز شریفنی ایشتب عاشق بولدی * (اوزیدین
کیچدی وعجب وریادین * خدایم قلدی آخر اولیادین) * یعنی
اول فاسق بنده هاتفننك آوازنی ایشتدکده نصنکره ریاو تکبر الکلردین
کیچدی آخر الامر خدای تعالی اول فاسقنی اوزینه دوست ایلدی

آنچلاین خدانك رحمتی کوبدر بز آزغونلرنی کینك رحمتی
ایله آنك کبی ایلسه هیچ تانك عجایب بولمغای قصه‌دن حصه‌یه
قایتب بیوردیکه *(ترحم بنده‌کا کوبدر خدادین * امیداوزمك
روا ایرمس کدادین)* یعنی آنداغ بولسه خدانك رحمتی بنده‌لارکه
کوبدر بزچلاین کدای بنده‌لرینه رحمتندن امید اوزمك روا
ایرماسدر * (یقین بیل کرچه غافردر خداوند * آنکا هم بولمه
مغرور رای خردمند) * یعنی شکسز بلکل اکرچه اینی عزوجل
کناهلرنی یارلقاغوچی در آنداغ بولسه‌ده آنکا آلدانب کناهلرنی
اشلامکل بنی الله تعالی یارلقار دیودایم چیلق ایلمکل نته‌که بیوردی
*(اوتاردیب یاتمیل قانغه بویانب * اویانب لطفیغه اولتورسویانب)
یعنی الله تعالی منم کناهلریمنی یارلقاردیو اصرار ایلاب کناه قانیغه
بویالب یاتماغیل بلکه غافل لکدن اویانب توبه ایلکل الله تعالی ننك
رحمتندسویالب اولتورغیل عمل ایلاب قبولیتنی اوزینه طاپشورغیل
دیمکدر *(اکرچه لطفی کوبدر قهری هم بار * باشنك کوکا
یتسه ذل سن ای یار)* یعنی اینی عزوجل ننك رحمتی کوبدر
قهری هم داردر لکن رحمتی قهرندن غالبدر اکرچه باشنك کوکلرکا
یتسه‌ده آغری قل اولغانلارننك اشی البته زاریلق اولسه کرکدر
*(سنك آندنکده در چندان خطردین * نچوك غافل یورسن خوف
ایتاردین)* یعنی سن مسکین بنده‌ننك آلدنده کوب خطرلری باردر
آنچلاین کوب خطرلاردین قورقماین نچوك غافل یورسن *(عنایت
قیلسه حق اولکان زماننك * اورلسه نور ایمان برله جاننك) * یعنی
الله تعالی سنکا عنایت ویاردم قیلسه اولکان وقتده ایمان نوری برله
جاننك تننکدین چقسه *(جواب قبرنی بیرسنك چو بهراق * قیامت
کونکه قوپسه یوزارنك آق)* یعنی الله تعالی ننك یاردمی برله کور
سوءالنی توغریلق ایله منکر ونکیرکا جواب بیرسنك وکنه قیامت کوننده
قبرنکدن قوبغانده یوزارینك آق بولوب قوپسه *(ترازوکا آغر
کلسه ثوابنك * اکر اونك ایلسه کا کلسه کتابنك) * یعنی حساب
یرنده میزانده عملارنك آغر کلسه ودخی عمل دفترینك اونك
طرافنکدین کلسه *(جهنم اوستیدین اوتسنك سلامت * بهشت

جاویدان قیلسه کرامت)* یعنی صراط کوپرندین یقلماین سلامت
اوتسنك منکوالك اوجماح یورطنی الله تعالی روزی ایلاسه *(بولاردین
اوتماین ای آدمی زاد * نچوك فارغ یوررسن خرم وشاد)* یعنی
بوایتلکان مذکور خطرلاردین قورتلمابن ای آدم اوغلی دنیاغه
نچه آلدانب شاد یوررسن آنداغ بواسه آلدنکده خطرلر کوبدر
اوینارکواور اورون بودنیا دکل در نته که بیوردی *(جهان کولکو
یری ایماسدر ای دل * اکر بالکل خطردین آطلاسنك کول)* یعنی
آنداغ بواسه بودنیا اوینامق وکولمك یری دکلدر چانکه بوایتلکان
خطرلاردین آطلاب اوتسنك اوجماحقه کرکاچ اویناغیل وکولکل دیمکدر
(قضاغه راضی اولوب وبلاغه صبر ایلمك بیانی در)*(کیل ای بنده
اوزنکنی سال خداغه * قضاغه راضی بول صبر ایت بلاغه)* یعنی ای
آنچلابن بنده اوزنکنی اختیار جزءنك ایله خداغه سالغیل سالمقك
اولدر اول معشوقنك حکمنه وبیرکان بلالرینه صبر ایلکل جزع وفزع
ایلمکل نته که مشارقده کلتوردش الله تعالی پیغمبرینه خطاب اتدی بیله
دیو اکر بزلارننك بیرکان نعمتلرمزکا شکر ایلامسه وکلدکی بلالر مزکا
صبر ایلامسه ایتکل آنچلاین قل بزلارننك یرمز ایله کوکمز آراسندن
چقسون باشقه تنکرنی استاسون دیدی ای عزیز من آنکلاکه قضا
ایله بلاننك فرقی اولدر قضا دیدکلری الله تعالی ننك ازل کونده
بنده لریکا اندازه ایلاب لوح المحفوظده یازغاندر آنی قضادیرلار
چانکه اول بنده عالم هیولی دن عالم صوره کلسه بیقی اندازه ایلادکی
قضا بو بنده ننك باشنه اوغراسه آنی بلادیرلار ایمشلر الله تعالی لوحنی
قزیل یاقوتدین یراتدی آنده اوچ سطر واردر اوّلکسنی علم الله
دیرلار ایکنچسنی علم کروبیون دیرلار اوچونچسنی علم ملائك دیرلار
اوّلکی سطرینك هر بر حرفی قاف طاغی قله لری کبی در آنداغی
حکمنی هاچ کروبیون وسائر ملك عوامالری مطلع اولمزلر اینی عز وجل
بنده لریکا مقدر رزقنی وبلالرنی علم کروبیونه توشرر کروبیون
آنی کورب فهم لاب علم ملائککا توشورر آندین صونك بارچه
فرشته لر جماعتی بنده لرینه نه کلورنی آندین بلورلر شوننك اوچون
زمان قدیمده شیاطین جماعتی کوك یوزینه چقب فرشته لرننك

(قضاغه راضی اولوب بلاغه صبر ایلمك بیانی)

سوزلاکای سوزنی ایشتوب یر یوزنداکی فالچی ومنجملرکا خبر
بیرورلر ایدی ایمدی بزلارننك سیدمز وجودغه کلدی آنارنی
فرشتهلر یولدزلردن اوت آلوب اول لعین ارنی آتارلر (قول تعالی
ویقذفون من کل جانب دحورا الآیة)*(یقین بیل بنده بواسه
اصل اسمنك * خداننك ملکی بواسه جان وجسمنك)* یعنی شکسز
باکل اصلیه اسمنك بنده در ودخی تننك وجاننك ایدی عز وجل ننك
ملکی در آنداغ بواسه *(آننکدر مال وملکی هر نه باری * نچوك
قیلسه اوزیننك اختیاری)* یعنی سننك مالرینك ونه ملكلرینك
واردر بارچهسی خداننکدر آنداغ بواسه اوز ملکنده اوزیننك
اختیاری واردر سننك استقلالا ملکنك یوقدر آنداغ بواسه صبر اق
ایلاکل زیراکه بنده مجبوردر *(بویون سونغیل نچوك کم قیاسه
فرمان * بولورمی بنده ده حجت ودرمان)* یعنی زیراکه آنداغ
بولسه خدای تعالی نه توراوك حکم ایاسهده حکمنه بویونکنی سونغیل
زیراکه بنده دیدکی حجت ایلمك اولمز زیراکه عبد استقلالا تصرفدن
مجبوردر بلکه دایم مولی سی حکمنه راضی بولور زیراکه معشوقننك
خورلامقی اولوغ صیلامقیدر سنی سومسه سننك ایله بولوشمز ایردی
(بیت) بای کوپان دست افشان در بلاغه * نازنازان ربنا احییتنا *
*(کشیکم بولمسه راضی قضاغه * اکر صبر ایتماسه کلکان بلاغه)*
یعنی برکشی کلکان بلاغه صبر ایلمسه وخداننك اندازه قیلغان
قضاسینه راضی بولمسه بو بیت مبتدادر تأمل *(ینه شکر اتمسه حق
نعمتی غه * فچان لایق بولور بنده آتیغه)* یعنی خداننك بیرکان
نعمتلرینه شکر ایلمسه آتچلاین کمسنه بنده لك اسمنه لایق دکلدر
زیراکه بنده اولدقی کمسنه البته مولی سی ننك حکمنه راضی اولور
مصراع آخر خبر مبتدادر *(خداغه هر اشنك قیلسنك حواله * بولور
جنت بو اولتورغان قواله *(یعنی بر بنده بارچه اشنی خداغه طاپشورسه
کلکان بلالرینه جزع وفزع ایلمسه ودخی بیرکان نعمتلرینه شکر
ایلاب تورغان بنده کا بارچه یر یوزی باقچه اولور اکرچه قروغ یول
خانهسنده اولتورسهده حواله تاپشورسو معناسندر (حولت الدین
ای زید ای سلمت) قواله کچراك ایونك اسمی درمساکن جماعتی

دریایقاسنده بنا ایلرلر هر کمنی کورسه‌لر دریادین صو آلوب
صوغارلر حسبة لله اوچون امامونده مطلق یریوزی معناسنه در ترکمان
لغتیدر *(کونکلده قالمغای دنیاغه‌نکدین * آلورسن بهره‌ء اوتکان
دمنکدین)* یعنی آنچلاین کمسنه کونکلنده دنیاقایغوسی یوقدر
آنچلاین صبر اتدکی کمسنه عمرلرندن فایده آلور *(قایو قلغه
میسر بولسه بومال * اکر آغواچر بلکای آنی بال)* یعنی مونچلاین
مال بر بنده‌ده بولسه بلالرینه صبر ایلسه نعمتلرینه شکر ایلسه
آنچلاین بنده اکرچه زهر جامنی اچسه‌ده بال کبی اولور مراد نه قدر
بلالرکا اوغراسه طوی آشی کبی کورر بونی رضالق مقامی دیرلار
*(خدانك کنجیدین بولسه بو بخشی * رضاجو قل آنی کورماسمی
یخشی)* یعنی بو کلدکی بلاو قضالر خدانك درکاهندن سنکا یخشیلق
اوچون کلکاندر بس آنك حکمتندن غافل سن بس رضالق استکان
کمسنه البته اول کلدکی بلالرنی یخشی کورمك کرکدر زیرا که الله
تعالی ننك بنده‌لریغه بلا یبارمکی تجربه اوچوندر خصوصا بز ننك
امت کادر شوننك اوچون خطاب تخصیص ایله بیوردی (قوله تعالی
ولنبلونکم بشیء من الخوف والجوع ونقص من الاموال والانفس والثمرات)
فی الجمله بلالرکا صبر ایلمك اولوالعزم جماعتینك اشیدر (حکایت
عبدالله انصاری رضی الله تعالی عنه)*(غلامی آلدی عبدالله انصار *
دیدی ای قل آتنکنی ایله اظهار) * یعنی حکایتلرده ایمشلر عبدالله
انصاری حضرتلری بر قل صاتوب آلدی اول قلغه ایدی ای یکت
اسمنکز نه تر دیدی ایمشلر عبدالله انصاری مدینه شهری ننك
ایردی آتاسی انصاریدن ایردی غایت کونی مسلمان ایردی واوزی
صحابه‌لرننك اولوغندن ایردی غایت بای ایردی ایمشلر مدینه
جماعتی اچنده اول زماننده عبدالرحمن بن عوفدن بای کمسنه یوق
ایردی آندین قالا عبدالله انصاری ایردی احد سوقشنده شهید اولدی
آلتمش اوچ یاشنده وفات بولدی دیمشلر * (دیدی ای خواجه سن
قویسنك قایو آت * بنم آتم اوشالدر ای نکو ذات) * یعنی
اول قل جواب بیردی ای خواجه سن قایو اسمنی قویسنك منم اسمم
اولور دیدی *(دیدی ای قل سوارسن قایمسی خوبراق *

کایت عبدالله انصاری رضی الله تعالی عنه

دیدی سندین نه تیکسه بهدر ای پالك) * یعنی عبدالله ایدی
من سنکا اسم بیررمن لکن قایواسمنی سوارسن دیدی قل ایدی
سن قایو اسمنی سوب قویسنك اول اسم منکا لایقدر * (دیدی
قایسی ایرر کونکلنکده مرغوب * دیدی سن قایسنی بیرسنك
اوشال خوب)* یعنی عبدالله ایدی ای قل قایو اسم کونکلنکده
سوکلیدر من آنی قویارمن دیدی قل ایدی سن قایو اسمنی
سوب قویسنك اول اسم بنکا خوبدر دیدی * (دیدی ای قل نهدر
کسبنك وکارنك * دیدی هر قایسی بولسه اختیارنك) * یعنی
عبدالله ایدی ای قل نه تورلوك کسب ونه تورلوك اش بلورسن
دیدی قل ایدی سزننك اختیارنکزدهدر نه کسبکا قوشسنکز آنی
اشلامیون چارامز یوقدر دیدی * (دیدی باری قیلورسن قای
هنردین * آقزدی اشکین اول قل چشم تردین) * یعنی عبدالله ایدی
ای قل سن نه تورلوك هنر بلورسن دیدی قل بوجوابنی ایشتدی
کوزلدین یاشلر آغزوب یغلاب ایدی * (دیدی ای یخشی
ارننك شهر باری * بولورمی قل دیکان ننك اعتباری)* یعنی اول
قل ایدی ای ایندکولرننك پادشاهی قل دیدکی کمسنهننك
اختیاری اولماسه خواجهسی نه یرکا امر ایلسه بوین سونهای
چارهسی یوقدر * (اکر امر ایلسنك هر قایسی یورکا * نهدر چار
بوین سونماقدین اورکا) * یعنی سن بزلرکا هر قایو کسب وحرکت
ایلرکا بیورسنك بز بندهننك چارهسی یوقدرسن قوشغان اشنی
یرینه کلتورماین دیدی * (اشتدی خواجه اول قل ننك سوزینی *
یقلدی یرکا اوردی اوز اوزنی) * یعنی عبدالله بوسوزنی
ایشتدی سوزی ننك قایو طرفندن ایتدکنی بلدی موندین
صونك اوز اوزنی یرکا آتوب هوش سز بولدی * (یقلسون چاك
ایتوب دیر ایردی آنده * ای عبدالله که کوردنك فعل بنده) *
یعنی عبدالله هوش سز اولوب یقلسون یرتوب یقلدن شول
زمانده اوزینه اوزی ایتور ایردی ای عبدالله مسکین کوردنکمی
بندهمیلك فعلنی حقیقة خداغه بنده اولدقی کمسنه بوقارا قل دین
عبرة آلمق کرك دیر ایردی نته که بیوردی * (اوزنکنی سال خداغه

جزء وکلدین * طریق بندەلك اوکران بو قلدین) * یعنی ای
عبدالله سن اوزکنی کچکنه ایلاب خدانك امرینه بوین سونغیل
نته که بو قلدین عبرت آلدنك دیدی وکنه بندەلك یولوندە تاعدە
وقانون بوقارا قل دین اوکران دیدی (ایمشلر عبدالله انصاری
قلنی آزاد ایلدی اوزی عزلت اسکنی اختیار ایلدی بارچه مالنی
مسکین لرکا صرف ایلدی فقیرلرنی حقیر کورممك بیانی) *(کیل
ای ناظر مسلمان بولسه هر یار * نظر قیلمه حقارت برله زنهار) * یعنی
ای آنچلاین توغری کوزایله باقوب عبرت آلغوچی کمسنه زنهار
مسلمان اولغان کمسنه کا مسخره کوزونك ایله قارامغیل یعنی مسلمان
وغلندن حقارت ومسخره ایلامکل *(فقیرنی بلماکم دنیا ایلی دین *
حدیث کلدی پیغمبر تلیدین) * یعنی سن فقیرلرنی دنیادن بونلردر
دیو مسخره ایلامکل وآنلردن کولماکل زیرا که فقیرلر حقنده پیغمبرمز
لندن حدیث کلدی بیله دیو *(دیدی الفقر فخری یعنی اول شاه *
نچوك آرتق کوراسن خشمت وجاه) * یعنی پیغمبرمز فقیرلر حقنده
ایدی فقیرلك منم مفتاخاچاق هنریم در دیدی آنداغ بولسه
فقیرلرنی نه اوچون آرتقه قویوب اعتبار ایلامزسن ای آنچلاین
عسکر ومرتبه ایاسی کمسنه دیمکدر خشمت دیدیکی عسکر صاحبی
معناسنه در جاه مرتبه ایاسی معناسنه در مناداسی محنوفدر *(عمل در
بخشی قللر ننك کمالی * ورع در خشمت جاه وجلالی) * یعنی بخشی
للر ننك کامل لکی عمل صالح برله در ودخی پرهیزلك ایلامك الله
تعالی ننك آچیغنی سوندرر آنداغ بولسه فقیرلرکا تکبر ایلامك ایلامکل
*(ایماس دنیاسی بولغان برله محبوب * حساب آخرت کم بولغانی خوب) *
یعنی دنیاسی آرتق لق ودخی مال ومنال کوبلکی الله تعالی قاشنده
سوکلیك اولماغه دلیل دکلدر بلکه تقوی لکدر زیرا که فقیر اولدقی
کمسنه ننك آخرت یورتنده حساب آز بولور *(اکر به بولسه بولغان
برله مالی * که قارون بولغای ایردی اهل مالی) * یعنی مال کوبلکی
برله اینکولردن بولسه ایردی قارون لعین اهل مالدن اولوب
خداغه یقین بولور ایردی *(قوراندی نچه کون دنیا اویینغه * یبارردی
مالی برله یر قویینغه) * یعنی اول قارون لعین برنچه زمان دنیا

فقیرلر کوره ملایق

سراینده قواندی آخری برکون اینی عزوجل اول لعین‌نی
مالی برله‌یر قوینه‌یباردی قربندن یراق بولوب کافرلردن بولدی
* (اکر دنیاسی یوقدان بولسه ایرخوار * محمدکا بلال اولماس
ایدی یار)* یعنی دنیا مالی ومنالی یوقلقدن کشی‌خور بولسه
ایدی پیغمبرمز محمد علیه‌السلام‌غه بلال حبشی یولداش اولماس
ایردی بس بلندیکه اوزینه یقین‌لق مال برله‌دکلدر نچه‌مال ایالری
خدادین یراق اولدیلر ونچه‌فقیرلر اوزینه عاشق بولوب دیوانه
بولدیلر *(محمدکم نبی‌لرکا ایدی تاج * عطاقیلدی خدا اول کیچه
معراج)* یعنی پیغمبر علیه‌السلام بارچه پیغمبرلرننك باشچی‌سی
ایردی کونلرده برکون اینی عزوجل اول سیدکا معراج تونني
عطا قیلدی تورتنچی کوککا ایرشدی * (مقام سدره‌کا یتدی
اوبنده *بلال نعلین صوتی کلدی آنده)* یعنی پیغمبرمز علیه‌السلام
معراج تونده سدرة‌المنتهی‌کا ایردی تون یارمی ایردی بلال رضی
الله‌عنه طهارت توزوب مسجدکا چقدی شول زمانده پیغمبرمز سدرة
المنتهی یغاچی توبنده ایردی آنکسزدن قولاقنه بر آواز کلدی یر
یوزی سلکنور ایردی ایدیکه یاقرندا شم جبرائیل نه‌حال بولدی
کوك یوزی ویر یوزی سلکنور دیدی جبرائیل علیه‌السلام ایدی
ای محمد بلال مسجدکا بار رغه چقدی آننك باشماقی آوازی در دیدی
یرلر آننك تقوی‌لقی هیبتندن قالتورار وکوك آننك عشقندن
تحرك ایدار دیدی پیغمبرمز ایدی بلال‌نی کورر ایردم دیدی
کوك قپوغنی آچدی پیغمبرمز اوز کوزی برله بلال‌ننك مسجدکا
باردقنی قاراب توردی بلال مسجدکا بارب یتکانچی یر قالتراب
توردی وحال بوکم بلال دنیاده فقیر کمسنه ایردی اینکان پارسا
ایردی صحابه‌لر آراسنده کشف قلوب ایردی (ایمشلر برکون
عمر رضی الله‌عنه ایوننده یومرقه آلدی یومرقه‌ننك آقنی اوز آلدینه
پشوردی وهم صاروسنی اوز آلدینه پشروب آشادی مسجدکا
باردی تون یارمی ایردی کوردیکه مسجد اچنده بلال اولتورر
عمر سلام بیردی بلال عمرننك سلامنی آلمادی عمر ایدی نه اوچون
وعلیك آلمادنك بلال ایدی کونکلنکده کفرلك علامتی کورینه‌در

دیدی عمر ایدی خاشالله بونه حالدر دیدی ایکی تزی ایله
چوکب بلال قارشوسنه اولتوردی ایدی یاولی النعمة بزلرده کفرلك
علامتی بولسه آندین قلاوزاولوب آندین بزنی چقارغیل دیدی
بلال ایدی یاعمر پیغمبرمز عمرنده ایکی تورلوك نعمتنی بریولی
یمادی وآنی اشلامکا قصد ایلمدی اوزنکا معلوم در سن بوتونده
یومرقه‌نی ایکی تورلوك ایلدنك بری آرتندین برنی ییدنك
کافی دکلمی دی بر تورلکنی ییب قناعب ایلاسنك خیدی شول
اجلدن کونکل دائره‌نکده حناس کیزدی کونکلکدن ایتدنك
ایرته برله‌هم موندا غ نعمت‌نی ییالم دیدنك عمر رضی الله‌عنه
صدقت یابلال دیب مسجددن چقب آشاغاننی قوصدی وطهارتنی
کیری فایتارب ینه بلاله کلدی سلام بیردی بلال وعلیك آلدی
*(بلای فاقه‌غه صبر ایتکان انسان * دیانت ملکی دراول مردمیدان)*
یعنی بلالرکا وآچلقلرغه صبر ایلامکدین ملکی ننك کامل لکی در
ای بلکلو آدم اوغلی *(اکر چندیکه بولسنك بی بضاعت * سلیمان
سن اکر قیلسنك قناعت) * یعنی اکرچندیکه دنیا یوزنده هیچ
نرسه‌نك بولماسه‌ده قناعت ایلاسنك سلیمان پیغمبر کبی بای
اولورسن زیراکه بایلق قناعتده در *(قناعتدر کونکلرننك
صفاسی * قناعت بارچه علت ننك دواسی) * یعنی قناعت ایلامك
کونکلرننك صافلقی در دخی قناعت ایلامك بارچه کونکل
زحمتی ننك دارووید ر *(قناعت کم طبیب هرکسل در *قناعت
اهلیکا آغو عسل در) * یعنی قناعت ایلامك هر یالقاولقننك
داروی در ودخی قناعت ایلامك زهرلی نرسه‌لرکا بال کبی در
*(براوننك حکمی یتسه شرقدین غرب * براوننك باشیغه موری
قیلور خرب) * یعنی برکمسنه شاه اولوب مشرقدن مغرب کاحکمی
یورسه وبری زبون بولوب قرمسقه آننك ایله سوقش ایلاسه آنکا
غالب اولمسه * (اجل جلادی کوکسین ایلاکاچ چاك * بولور هر
ایکلاسی کورمکاندك) * یعنی بوایکی کمسنه ننك کوکرا کلرنی
اجل جلادی یارسه مراد عزرائیل علیه السلام جانلرنی آلسه هر ایکسی
کورمکان تیك اولورلر شاه اولدقی کمسنه‌سی شاه اولدقنی کورمکان

کبی اولور وبرسی قرمسقه سوغشنی کورمکاندن یك اولور هر ایکسی
برتینك قارا توفراق بولور . اصلا فرقی اولمز * (براوننك نقره
وطلاسی مل مل * براو کورکاك یوق عمرنده بر پل)* یعنی بر
بنده‌سی ننك کموش وتنکه‌سی طوب طولو اولسه وبراوننك عمرنده
بر آقچه کورکانی بولمسه یعنی هیچ نرسه‌سی بولمسه *(مونی مفلس
دیمه تانکلا آنی بای * بولور هر قایسی غه زیر لحد جای)* یعنی
بو عمرنده بر آقچه کورمکان کمسنه‌نی قیامت کوننده یارلی بولور
دیما کل ودخی اول کموش تنکه‌سی کوب کمسنه‌نی بای بولور
دیماکل زیرا که دنیا هاللری معلوم دکلدر آننك اوچون هر ایکسی
لحد آستوزنده قالورلر *(براو اوتکاردی عمرین عیش ایله فاش *
براو قاپقانی یوق آغزی تولا آش)* یعنی بر بنده‌سی عمرین
راحتایله وکینکلیك ایله اوتکاردی وبر بنده‌سی عمرنده آغزی تولغونچه
آش یمادی فقیر اولدی * (اجل جان آچمغن کورسانکاچ اندك *
بولور هر ایکلاسی کورمکاندك)* یعنی بو ایکسی اجل شرابنی اچسه‌لر
هر ایکسی بردك قارا توفراق اولورلر تربتلرندن فرق ایلاب
بولمزدر *(براوده بولسه دایم محنت کرد * براوننك کلفتی بولماسه
بر کرد)* یعنی بر بنده دایم هیچ نرسه‌سی بولوب توزاق اولسه
زحمت ایله عمرین اوتکارسه ودخی بر بنده‌سنده توزان قدر نچه
مشقت بولمسه‌اد عمرنده زحمت بولمسه *(آلار بولسه اولومنك
مبتلاسی * بولور هیچ کورمکاندك ایکلاسی)* یعنی بو ایکی کمسنه
اولم زحمتنه مبتلا بولوب قارا یرننك آستنه کرسه‌لر بو ایکی کمسنه
باشلارینه اوغرادقی نرسه‌لرنی کورمکان کبی اولورلر *(عرض
هر قانده‌ای فرزند آدم * بیمه هرکز اوتار دنیا اوچون غم)* یعنی
حاصل کلام ای آدم اوغلی هر قایده اولسنکده دنیا اوچون قایغو
یماکل بلکه دین قایغوسنی یه‌کل اوزنکنی توزاتمکده بولغیل اخلاق
ذمیمه‌لردن یراق بولوب قناعت ایلامکنکده بولغیل وخدای
تعالی ننك هرنه بیرکاننه راضی بولغیل *(خیانتدیی یراق بولوب
دیانتلی بولمق بیانی) * (کیل ای موءمن کمال اتسنك دیانت *
کشیکا قیلماغل هرکز خیانت) * یعنی آنچلاین موءمن کمال اتسنك

(خیانتدن یراق بولوب دیانتلی بولمق بیانی)

دیانت ایلمك اتلاسنك اصلا هیچ بر کشیکا خیانت ایلامکل زیراکه
خیانت ایلمك منافقلق در * (خیانت کم کیلور قولدین وکوزدین
آیاقدین عضو پنهان دین وسوزدین) * یعنی خیانت تورلکدر
بعضی وقتده خیانت قولدین کلور نته که برا کوننك نرسه سنی
اوغرلامق یاکه حرام اعضالرنی توتمق تیك ودخی کوز خیانتی
اولدر نامحرملر یوزینه قارامق تیك ودخی آیاق خیانتی اولدر
نامشروع ورنلرغه بارمق تیك ودخی کونکل خیانتی اولدرکه مسلمانلرغه
یاوز کمان ایلمك تیك ودخی سوز خیانتی اولدرکه غیبت
ویالغانچیلق ایلمك تیك موندین غیری هم خیانتلر واردر بارینی
ذکر ایلمك ایله حاجت دکلدر نته بیوردی * (مونی بلکای جمیع
آدمی زاد * ایماس حاجت که بر بر ایلاسام یاد) * یعنی خیانت ننك
تورلوك تورلوك اعضالردین اولدقنی بارچه آدم اوغلانلری
اوزلری بلورلر آنلرننك بارچه سنی بیان ایلمك حاجت دکلدر
هر کشیکا ظاهردر * (خیانت کم ایر رپیدا کونکلدین * مونی
آنکلا دیانت بیرمه قولدین) * یعنی خیانت ننك اولوغی کونکلدر
مونی سن آنکلاغیل زنهاردین حقی اوچون ایتورم بو کونکل
خیانتنی قیلماغیل آنی بیان ایلاب بیوردیکه * (نه کم توشسه
کونکلکا یاکوزنکا * رواکورمسنك اول اشنی اوزنکا) * یعنی
کونکل خیانتی اولدرکه بر نرسه کوزنکا کورنسه یاکونکلکا
توشسه اول کوردکی وتوشدکی فرضا اوزنکا کلسه اوزونك روا
کورمسنك * رواکورسنك مسلمانیغه آنی * مونی دیرلر خیانت ننك
یمانی) * یعنی اوزنکا روا کورمکان نرسه نی بر مسلمان ننك باشنه
کلدکنی رواکورسنك وشادلنسنك بو خیانت ننك اولوغی ویمانیدر
* (قایو اشکا رضا بولسنك کونکلده * اکرچه قیلمسنك بولدنك
اویولده) * یعنی بر اشکا کونکلنك رضا بولسه آنی سوسه اکرچه
اول اشنی سن قیلماسکده اول یولده بولورسن مثلا خیانت ایلمك
قولنکدین کلماسه اما خیانت اهلنی سوسنك خیانت اهلندن بولور
سن شوننك اوچون کوب مسلمانلر کافر اوتدیلر کفر اهلنی
سوکانی اوچون وکوب کافرلر مسلمان بولوب اوتدیلر مسلماننی سوکانی

اوچون (سوءال) اش آنداغ بولسه نه اوچون موسی علیه السلام
بلغم باغورکا کفرلك ایله دعا ایلدی حال بوکه موسی کفرلکا رضا
بولدی جواب اولدرکه موسی علیه السلام شریعتنده ضررتیکورکان
کشیکا کفرلك ایله دعا ایلمك مباح ایردی زیراکه بلغم باغوراول موسی
علیه السلامغه دعا ایلدی موسی عه‌م ننك ضرری یوق ایردی موسی
آننك دعاسی ایله قرق یل تیه یازوسنده یوردی موسی علیه السلامغه
ضری رکلدی شونك اوچون دعا ایلدی شریعتنده مباح بولدی چون
نته که یعقوب علیه السلام شریعتنده آزاد کشی قل من دیو اقرار
ایلسه ساتماقلری روا ایردی نته که آدم صفی الله شریعتنده قرنداشنی
آلدی کبی وادریس علیه السلام شریعتنده زکوتدن آرتقان مالنی
اوتقه یاقماق کبی سوءال موسی علیه السلام بلغم باغور دعاسی ایرکاننی
قاندین بلدی جبرائیل علیه السلام بلدردی سوءال بلغم باغور دعا
قیلدقنی جبرائیل موسی علیه السلامغه ایتوب نمام بولدی زیراکه
نمام لق حرام بولسه جبرائیل فاسق بولدی خاشالله جبرائیل فاسق
اولماقدن (جواب) اولدرکه جبرائیل ننك موسی غه ایتماکی نمام لق
دکلدر بلکه اینی عزوجل ننك بیورغاننی ایتماکیدر زیراکه
اینی عزوجلکا موسی علیه السلام دعا ایلدی یارب بنکانه حال
اوغرادی بوحکم اوزنکدن می یاکه عوارضلردن برعارض ایلانمی
اینی عزوجل دعاسنی قبول ایلدی زیراکه پیغمبرلر دعاسی
مردود اولماقی غالبا حرامدر الله تعالی جبرائیلکا بلدردی شونی
موسی علیه السلامغه ایدی سوءال اینی عزوجل ننك اوزی ننك
ایتماکی نمیمه‌لك دکلمی جواب خدای تعالی ننك قیلدقی فعلندن
وسوزلدکی سوزندن سوءال یوقدر آننك حکمتنی تیکشرمك
بنده‌لرکا حرامدر سوءال موسی علیه السلامنی نه اوچون کلیم الله دیدی
حال بوکه اینی عزوجل ننك اوزی ننك قدرت تیلی ایله ایتمادی
جبرائیل آرتندن اینردی آنداغ بولسه موسی نی کلیم الله دیماکلری
یالغان بولدی جواب اولدر الله تعالی ننك سوزلشمکی کلی دکلدر
کاه وقتده سوزلاشور ایردی وکاه وقتده جبرائیل آرتندن ایتور
ایردی وجواب دیکر اولدر موسی علیه السلام ننك سوزلشماکی

طورطاغنده ایردی باشقه اورنلرده سوزلاشمك حرام بولدی *(ایرر
عصیان رضاسی چونکه عصیان * رضای کفردر کفرای مسلمان)*
یعنی گناهدر غیری کشی ننك گناهنه رضا بولمق وبراگوننك
کفراسکینه رضا بولمق کفراسکدر ای موءمن کمسنه ممکن قدری
سقلانغیل *(مسلمان اوغلنی کورسنك کوزنکدیك * ضرر ده
نفعده بلسنك اوزنکدیك)* یعنی بارچه مسلمان اوغلانلرنی کوزنك
نوری کبی کورسنك فایده وضرر ده اوزنك کبی کورسنك
مسلمانلرغه بلا وقضا کلدکنده قایغورسنك وراحتلك کلکانده
سونسنك *(قایو قل ننك مونکدیك بواسه حالی * بودر بی شك
مسلماناق کمالی)* یعنی قایو بنده ننك یوقاریده ایتلکان حال
کبی حالی بولسه آندین مراد مسلمانلرغه بلاکلدکنده قایغورسه
وراحتلیك کلکانده سونسه مسلماناق ننك علامتی اولدر ایمشار براگو
مسلمان قرداشنه بلاوقضا کلدکنده سونسه تحقیق عندالله کافردر
زیراکه مسلمان قرنداشندن اولسه. ایردی البته مسلمان قرداشی
اوچون قایغورر ایردی آنداغ اولسه همان عندالله کافر بولوب
انماالموءمنون اخوة فاصلحوا بین اخویکم) آیتندن چقدی زیراکه
مسلمان قرنداشنکا اصلاح اولدر بر برینه کونی لك ایلمك ومشقت
حالنده کویونمك وراحتلك کلکانده سونمك وایکری یولغه بارسه
کوندرمك زیراکه مسلمانلر کنفس واحدةدر (ماخلقکم ولا بعثکم الا
کنفس واحدة) دیدکی بونکا اشعاردر تأمل ایلیه سن *(اکر چندیکه
بولسه شبهه کم * رواکورمسنك آنی نفسنکاهم)* یعنی بر کچراك
زیان کلسه اول زیاننی اوزنکا کلکانده اول اشنی سومسنك *(روا
کورمه مسلمانیغه زنهار * اکر باسنك بناکاه ایله اظهار)* یعنی اوزنکا
روا کورمکان نرسانی مسلمان قرنداشنکا روا کوردکل اکر دور روا کورمکان
نرسه نك مسلمان قرنداشینکا کلورنی بلسنك اظهار ایلکل *(خصوصا
بیرمکل تقوالك ایرکا * مغیلان سپماکل ریحانلی یرکا)* یعنی خصوصا
اول اشنی آنچلاین کمسنه کا رواکورمکل اکر اول کمسنه تقوا وصوفی
کمسنه اولسه زیراکه رواکورمکنك ریحان سچاکلی یرکا تیکانك
اورلقنی ساچمق کبی درآنداغ اولسه تقوا اهلنه بلاوقضا کلدکنه سونماکل

*(تقی کوکسیدر دار الصیانت * صیانت خانه‌کا قیامه خیانت)*
یعنی زیرا تقوی اهلی ننك کوبراکی حرامدن ساقلانمق یورطی در
آنداغ اولسه حرامدن سقلانغوچی یورطه صیانت ایلمکل واهل
تقوا کا یاوز کمان ایلمکل باشینه بلاوقضا کلدکنه سونما کل بلکه همیشه
آننك اوچون غمده بولغیل (دار الصیانت المحفوظ من المحرمات
والمنهیات) معناسنه‌در *(اکر تابلسه نعمت آلدینه ساچ * وکر
بولمسه آغزنك عذراوچون آچ)* یعنی مسلمان بولغان قرداشلرکا
عادت اولدرکه کونکلنکده دوست توتوب ایوکا کلدکنده نعمتنك
بولسه آلدینه قویغیل اکر نعمتنك بولماسه تانك برله عذرلر
ایلمکده بولوب آچق یوزنك برله تورغیل *(اکر منك خلطه بیرسنك
خلطه کوب زر * سنکا آندین نچوك سودای برادر)* یعنی احسان
ایدب برا کوکامنك قالطه آلتون بیرسنك حال آنکه منك قالطه آلطوننك
حرامدن مختلط اولوب کسب ایلامش بولسنك سنکا آندین ثواب
وفائده یوقدر خلطه لفظی ننك اوّلکسی بر نرسه‌در کیکچی لرننك
اورمانده یوروکوچیلری بیل باولارینه کوندن تکوب تاغارلر اچنده
اوزینه محتاج بولغان نرسه‌لرنی صالورلر اوت تاشی وچاقمه وکوکرت
تاشی تیك بلغاریورطنده قالطه دیرلار اما سمرقند جه‌یلده خلطه دیرلر
خاء معجمه ایله اوقولور ایکنچسی مخلوط معناسنده‌در عربی‌در *(اکر
بیرسنك اریغ دین قطره‌ء آب * ایرر چندان ثواب ای کوهری ناب)*
یعنی بر مسلمان قرنداشنکا کچکنه یلغه‌دن بر تامچی آلوب اچرسنك
سننك یور قالطنه حرام آلتون تنکه بیرکانکدن ایندکودر *(کشیکا
بیرسه کم مالی حرامی *امید ایتسه ثواب اول مرد عامی)* یعنی برا کوکا
حرام آلتوننی صدقه بیریب اول بیرکان صدقه‌سندن ثواب امید
ایلسه اول ظالم ایر *(بولور کافر امید ایتکان اول انسان * بلوب آلوب
دعا قیلغان هم اول آن)* یعنی اول مالنی صدقه بیریب ثواب امید
ایلدکی ودخی اول حرام مالنی بلوب دعا قیلوب آلغوچیسی هر ایکسی
دکافر اولورلر زایراکه حرام ایردکنی بلوب اشلدیلر *(خیانت ننك
یبری کم بولدی موصوف * بلوب قیلماسه هر کم امر معروف)* یعنی
خیانت ننك بر تورلکی معلوم اولسون برا کو عالم اولوب ایندکو

یولغه بنده‌لرنی بیورماسه *(وکر نهی ایتماسه منکر ایشینی *
خیانت لیك دیکل آنداغ کشینی)* یعنی اول عالم اولدقی کمسند
یاوز اشلردن آدمیلرنی منع ایلمسه مونچلاین عالمنی خیانت اهلی
دیو باکل موندین اولوغ خیانت یوقدر *(براویول بلماین یوزلنسه
چولکا * بلب کر سالمسنك سن یخشی یولغه) * یعنی بر کمسنه یول
بلماین یپانلارغه بارسه سن آننك خطابارغاننی باب یول اوکراتمای
تورسنك آندین مراد براکو عالم اولوب نادان کمسندنك بوزوق
یولغه کتدوکنی باب امر معروف ونهی منکر ایلامسه *(قایوانصاف
ایر رقایسی دیانت * ایر ر آنداغ اولوغ بخل وخیانت) * یعنی
آنچلاین یول بلدکی کمسنه بامکان کمسندکا یول کورکازمسه بونه انصاف
وبونه دین ترور زیراکه البته دین قرنداشی اولسه اول عاجزنی
توغری یولغه اوکراتور ایردی آنداغ اولسه موندین اولوغ صارانلق
وخیانت یوقدر *(اکر آلدنکده طفلی بولسه ناکاه * ینار اوتقه
توشارین بلسنك آکاه)* یعنی براکو نك کوز آلدنده بر نارسیده
اوغلان نك اوتقه توشکانن کورسه آننك یغلغانن قاراب تورسه
* (اوزاتمس بولسنك آنکادست الطاف * نچوك بولغای برادرلکده
انصاف)* یعنی اوتقه کردکی نارسیده اوغلانغه رحیم وشفقت قولونکنی
صونوب اول بالانی اوتدین آلماسنك مونچلاین کمسنه دین قرنداشی
دکلدر شونچلاین بر نادان بلماین حرام اشلارکا اقدام ایلامکنی کورسنك
سن عالم اولوب اول نادانغه بوزوق یولنی خبر بیرمسنك موندغ
اولوغ خیانت یوقدر *(جمیع بنده‌ء مؤمن سراسر * ایر رمز بر برمزکا
برادر)* یعنی زبراکه بارچه مسلمان جماعتی بر برینه قرنداشلاردر
قرنداش بولسه بر برینه شفقت ایلمك کرك شفقت اولدر عالملار
علم لسکنده جومرت اولوب بامکانلرکا صرف ایلایه وبایلر فقیر فقرایه
صدقه ایلیه‌لر *(براوچقسه طریق آخرتدین * اوکورسه یوز مقام
مغفرتدین)* یعنی بر نادان کمسنه یول بلماین آخرت یولندن چقب
بوزوق یولده یوروسه ودخی الله تعالی نه تورلوك سبب ایله کناهلرندن
یارلقانمق آدابنی بلماسه *(اکر کورساتمسه یول کورکان انسان *
بخیل لك موندین اوتماس ای مسلمان)* یعنی اول نادانغه بلدوکی

عالم توغری بولنی کورساتماسه صرانلق وخیانت بوعالمده آیر وق
دکلدر *(سن آیغان صونکره توز بولماسه حالی * اوزیننك بوینیغه
قالغای وبالی)* یعنی سن عالم اولوب اول نادانغه یولنی کورکاز
کاندین صونك اول نادان توغری یولغه کرمسه کناه سنده قالمادی بلکه
اوزمویننده قالدی (قوله تعالی وماعلینا الا البلاغ المبین) * (آچبدر
سن برادرلکنی بابن * تابب سن امر معروف ننك ثوابن)* یعنی
قرندشلرنکا قرندشلك ایشکنی آچسنك ودخی امر معروف ننك ثوابنی
بلسنك *(اکر کلماسه قولیدین یاتلنکدین * یمان بلکل اول اشنی جان
دلنکدین)* یعنی اول بوزوق اشنی اشلاکان کمسنه کا منع ایلمك
قولنکدن کلمسه زیراکه قول برله طیماق مفتی وقاضی لارغه در آنداع
اولماسنك تلنك برله نهی ایلاکل زیراکه تیل ایله نهی ایلمك توبان
مرتبلی عالملرکادر عالمده اولمسنك زنهار اول بوزوق اشنی کونکل
وجاننك ایله دوشمان توتوب اول مجلسده اولسنك آندین چقنیل
*(خلایقدین رنجوو آغریقنی تحمل قیلمق بیانی) * (کیل ای انسان
اکر بولسنك چین ایردیك * آغرلق پیشه قیل دنیاده یردیك) *
یعنی آنچلاین آدمی حقیقة الله یولنده اولغوچی بنده بولسنك آغر
صبرلی بولغیل دنیاده یرکبی نته که یرنك اوستونده تورلوك تورلوك
نرسه وار در اینکو ویاوزدن حسیس دن ونفیس دن بارچه سنی یوکلاب
تررسن هم آننك خلقنی خلقلانغیل نته که بیوردی *(اکر تبسه سنی
هرقایسی موجود * زیان ایتمه تقی تیکور آنکا سود)* یعنی سنی مثلا
هرجان ایالری آیاقلری آستونه صالوب تبکلاسالرده هیچ برسینه
زیان ایتماکل بلکه قولنکدین کلسه هر برسینه فایده تیکورکل نته که
یرننك اوستونده بارچه خلایقلر تیزاك وبول ایدرلر آنلرننك
چرکی نرسه لرنی صالغانلرینه یر غارلانماین آنلارغه اوستوروب
تورلوك تورلوك نعمتلر بیرر *(یوراکنك قیلسه لر آهین ایله چاك *
چقار آلدیغه تورلوك نعمت پاك)* یعنی خلایقرسننك یوراکنکنی
تیمر ایله یارسه لرده وتورلوك تورلوك جفالر ایلسه لرده آنلرننك
قارشولرینه تورلوك نعمتلرنکنی قویب قیلغان جفالرینه کینه
توتماغیل *(اکرچه عالمه سندین تیکار نفع * اوزنکدین قیلماغیل

بیان خلایقدن واصل قوی تیکلاماك نیتنده

تو فراق آتن رفع)* یعنی سن مثلا بارچه دنیا خلقنه فایده تیکرسنکده
اوزنکدین تو فراق اسمنی وفقیرلکنی کوتارمکل وتکبرلك ایلمکل
* (آتاناك یردرسنك یردیك قیلق قیل * یمانلق ایلا کانکا یخشیلق
قیل) * یعنی سننك اسمنك یاکه آتانك آدم علیه السلام تو فراقدر
آندا غ بواسه یرکبی خلقلی بولغیل نه کم آدمیلر سنکا یمانلق ایلسه لر
آنلرغه ایندکولك ایلکل دیمکدر *(کشی تاش اورسه باشه ای خجسته
کولوب باقغیل یوزیکا مثل پسته)* یعنی برا کو آچوایله باشنکا تاش
ایله اورسه ای آنچلاین مبارك کمسنه اورغان کمسنه ننك یوزینه ایلانوب
کولب باقغیل نته که چیکلاوکننك باشینه تاش ایله اورلر یارولوب
کولدوکی کبی تر راچنه کی توشنی بیررسنك هم اهل جفاغه تو راوك
نعمت ارنکنی بیرکل آچق یوزنك ایله دیمکدر خجسته خاعمعجبه ننك
ضمه سی ایله مبارك معناسنه در پسته معناسی یوقاریده کیچدی
*(بوسندورماقغه دل تنك بولمه زنهار * امید اولدرکه خوش کورکای
خریدار)* یعنی آدمیلر سننك باشنکا تاش ایله اورمقلرینه سنق
کونکلی بولمغیل زنهار زیراکه مونچلاین اهل صابردن اوماقنکنی
بندملرنی صاتون آلغوچی ایندی عزوجل خوش کورب اوزینه
لایق ایلر * ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم * دیکان آیت ننك
قرینه سی ایله * (آیاق آستونده قالدیم دیب دیمه وای * بولور
چین کاسه کوب تبکو بیسه لای) * یعنی سن بوقدر خورلقده قالدیم
دیب وای دیماکل نته که چین آیاقنی کوب تبکان وباسقان بالچقدر
یاصارلر نته که آننك بهاسی خلایق آلدنده کوب اولور آنچلاین
خلایقلر ننك کوب جفاسنی کورسنك خالق آلدنده عزیز اولورسن
لای بالچق معناسنه در ترکمان ایله هندی لغتی آراسنده مشترك لغتدر
ایمشلر چین آیاق یاصاغوچیلر آق بالچقدن یاصارلر قرق کون
نوبت ایله اول بالچقنی ازبیز برله برکا قوشوب آیاق آستنه صالوب
بصارلر هیچ بر توقتامزلر آندین صونك قربی دیکان دارونك صوینه
صالورلر آنده یکرمی کون قدری آچب یاتور آندین چقارب آیاق
آستینه صالوب بصارلر اون کون مقداری متصل آندین صونك ازبیز
ایله قاتشرب قربی صوینه کنه صالورلر آنده یکرمی کون قدری تر ر

(چنایاق یاصاماق بیلکی)

آندین صونك چغاریب تورلوك صاوتلر یاصارلر آندین صونك اول
صاوتلرنی اوت اچنه پراغورلر اوت اچنده اون کون قدری یاندررلر
بخشی سی اوت اچنده توزوك بولور یمانی بوزلور اوت اسلکی
صاوتلرنی توفراق طبیعتنبن چقارب قربی داروی طبیعتنه اورر صاف
بولور اچنده کی نرسه طشندن کورنور * (اکر دوشمان غه دوستلق
قیلسنك اظهار * باشنك یارغان کشیلرنی دیسنك یار)* یعنی
دوشمانلق ایلا کوچیلرکا دوستلق ایلکل باشنکنی صوغب یارغوچیلارنی
یاریولداش دیو یورکل اصلا کینه دار اولماغیل * (رضا ملکیده
تمکین ایلا کان ناس * جفا آلماسی تیکسه قاتیغ آلماس)* یعنی الله
تعالی ننك رضالق ملکنده اورون آلغوچی کمسنه نه قدر بلاو قضالر
آلماس تیمری تیکسه آدمیلرکا قاتیغ اولماسدر حاصل کلام الله رضالقنی
استکوچی کمسنه لرکانه قدر بلالر کلسه ده آدمیلرکا قاتی سوزنی ایتماسدر
بلکه آچق یوزی ایله تورلوك نعمت لرنی کلتوررآلماس لفظی ننك
اوّلکسی بر مشهور تیمر ننك اسمیدر قاتی نرسه لرنی کیسار ایکنچسی
فعل نفیدر بمعنی لا یأخذ در هر ایکسی ترکیدر ایمشلر آلماس تیمرنی
آدمیلر صنعت ایلمزلر بلکه اینی عزوجل ننك اوز قدرتی ایله
یراتلدی غیری تیمرلرنی آدم اوغلانلری بالچقدن قایناتوب تیمر
ایدارلر بعضیلر ایمشلر بالچقدن اولغان تیمردن یتمش کره قایناتوب
آلماس ایدارلر بوسوز غیر اصح در بلکه بعض تاغلرده کوبدر خصوصا
چین ماچین طاغلرنده کوبدر ودیار بکرده هم باردر ومکه ومدینه
شهرلرینك طاغلرنده هم باردر جار الله العلامة (وانزلنا الحدید فیه بأس
شدید) دیدکی آیتده آلماسنی توتدی باشقه لرنی توتمادی ایمشلر
بو تیمرننك سائر معدنیات ذائبه ننك پیدا اولماقی اولدرنه که یر
آستونده اولغوچی یوللر ودخانلر خبس اولوب یردن مخلوقلر تاپماسه لر
اوزلری چوق اولماین نوع ارضه اختطلاط ایلسه لرکم وکیفیتده مختلف
اولسه لر اجسام ارضیه لر آندین اولور توزوکوك فارازونیشاتور
کبیلر قچانکه دخان ایله بخار بر بر ینه قاتشوب وبو آچی نرسه ننك
برسی ننك طبیعتی قاتوشور بولسه آلتون کموش وتیمر کبیلار
آندین اولور ودخی اول آچی نرسه ننك ایکسی یا اوچوسی دخان ایله

بخار مختلط اولسه آلماس تیمری آندین اولور بونلرده صورة نوعیت
اولور امانشونها حرکت ارادیه ایله دکلدر بو آراده کوب عجایب لر
واردر حکما کتابلرنده مشخوندر ایمشلر آلماس تیمری قاراقورغاشوننی
کیسمز غیری قتی نرسه لرنی کیسار کیسمکاننه سبب اولدر تکبرلك
ایلدی دیرلر زیوا آلماس دنیاده بن اوتکون من دیب تفاخر ایلدی
شوننك اوچون الله تعالی بونی کیسمزلك ایله مبتلا ایلدی بوسوز
نفس امزده حق بولسه ده باطنی یالغاندر وکیسمکاننه حکمت اولدر
زیرا قاراقورغاشونده بخار غالبدر آلماسده حموضت غالبدر حموضت
بخاردن مهروب در زیرا قاراقورغاشونده صو غالبدر آلماسده اوت
غالبدر صو اوتقه غالبدر *(دیماس آسیب آنی خلق اورسه آسیب *
ویا محنت جبالی یاتسه باسیب) * یعنی بر صابر بنده سنی خلایقلر
طاغانغه آصوب قیناسه لرده واورسه لرده آنی بلاو قضا کلدی دیماسدر
ودخی اول بنده ننك اوستونه محنت وقضا تاغلری باسیب یاتسه لرده
بلاو قضا کلدی دیماسدر همشه رضا بولوب اورغان کشی لرکا انعام
واحسان ایلر کینه توتماسدر آسیب لفظی ننك اوّلکسی بلاو فتنه
معناسنه در ایکنچسی صلب وآصماق معناسنه در هر ایکسی ترکیدر
محنت جبالی ایله جفا آلماسی ننك اضافه سی لجین الماء قبیلندندر تأمل
مخفی دکلدر *(جهالت اهلی قیامش کینه در کین * قچان درکین
بولور کم بولسه در کین)* یعنی بوکینه دارلق اچنده اولتورمقلغنی
قیلغوچی من البته جهل مرکب اولسه کرکدر زیرا که الله تعالی دین
مقصودینه ایرشماکنی استکان کمسنه البته کینه دارلق ایلامس در
درکین لفظی ننك اوّلکسی تخت معناسنه در سمرقند خلقی ایله عثمانیه
خلقینك لغتیدر ایکنچسی ایکی لغتدن مرکب در درك عربی درادراك
معناسنه در نون ترکی در جار مجرر اولغوچیسی ننك مضاف الیه سی
اورننه قایم مقام اولغوچیسیدر معناسی عربچه بمعنی الادراك لمقصوده در
ایکنچی کاف عربی ننك کسری ایله ستر العداوة فی القلب عربی ایله
عجم آراسنده مشترك لغتدر (فالمعنی الحاصل ان صاحب الکین لا یجد
رضاء الله تعالی) معناسنه در تأمل *(اکر رضا ایسه منك ضربه یین *
دعائی هرکز آنکا قیلمغای بن) * یعنی بر کشی رضالق مقامنده

آندین صونك چفاریب تورلوك صاوتلر یاصارلر آندین صونك اول
صاوتلرنی اوت اچنه پراغورلر اوت اچنده اون کون قدری یاندررلر
بخشی سی اوت اچنده توزوك بولور یمانی بوزلور اوت اسلکی
صاوتلرنی توفراق طبیعتنبن چقارب قربی داروی طبیعتنه اورر صاف
بولور اچنده کی نرسه طشندن کورنور * (اکر دوشمان غه دوستلق
قیلسنك اظهار * باشنك یارغان کشیلرنی دیسنك یار)* یعنی
دوشمانلق ایلا کوچیلرکا دوستلق ایلکل باشنکنی صوغب یارغوچیلارنی
یاریولداش دیو یورکل اصلا کینه دار اولماغیل * (رضا ملکیده
تمکین ایلا کان ناس * جفا آلماسی تیکسه قاتیغ آلماس)* یعنی الله
تعالی ننك رضالق ملکنده اورون آلغوچی کمسنه نه قدر بلاو قضالر
آلماس تیمری تیکسه آدمیلرکا قاتیغ اولماسدر حاصل کلام الله رضالقنی
استکوچی کمسنه لرکانه قدر بلالر کلسه ده آدمیلرکا قاتی سوزنی ایتماسدر
بلکه آچق یوزی ایله تورلوك نعمت لرنی کلتوررآلماس لفظی ننك
اوّلکسی بر مشهور تیمر ننك اسمیدر قاتی نرسه لرنی کیسار ایکنچسی
فعل نفیدر بمعنی لا یأخذ در هر ایکسی ترکیدر ایمشلر آلماس تیمرنی
آدمیلر صنعت ایلمزلر بلکه اینی عزوجل ننك اوز قدرتی ایله
یراتلدی غیری تیمرلرنی آدم اوغلانلری بالچقدن قایناتوب تیمر
ایدارلر بعضیلر ایمشلر بالچقدن اولغان تیمردن یتمش کره قایناتوب
آلماس ایدارلر بوسوز غیر اصح در بلکه بعض تاغلرده کوبدر خصوصا
چین ماچین طاغلرنده کوبدر ودیار بکرده هم باردر ومکه ومدینه
شهرلرینك طاغلرنده هم باردر جار الله العلامة (وانزلنا الحدید فیه بأس
شدید) دیدکی آیتده آلماسنی توتدی باشقه لرنی توتمادی ایمشلر
بو تیمرننك سائر معدنیات ذائبه ننك پیدا اولماقی اولدرنه که یر
آستونده اولغوچی یوللر ودخانلر خبس اولوب یردن مخلوقلر تاپماسه لر
اوزلری چوق اولماین نوع ارضه اختطلاط ایلسه لرکم وکیفیتده مختلف
اولسه لر اجسام ارضیه لر آندین اولور توزوکوك فارازونیشاتور
کبیلر چانکه دخان ایله بخار بر بر ینه قاتشوب وبو آچی نرسه ننك
برسی ننك طبیعتی قاتوشور بولسه آلتون کموش وتیمر کبیلار
آندین اولور ودخی اول آچی نرسه ننك ایکسی یا اوچوسی دخان ایله

بخار مختلط اولسه آلماس تیمری آندین اولور بونلرده صورة نوعیت
اولور امانشونها حرکت ارادیه ایله دکلدر بو آراده کوب عجایب لر
واردر حکما کتابلرنده مشخوندر ایمشلر آلماس تیمری قاراقورغاشوننی
کیسمز غیری قتی نرسه لرنی کیسار کیسمکاننه سبب اولدر تکبرلك
ایلدی دیرلر زیوا آلماس دنیاده بن اوتکون من دیب تفاخر ایلدی
شوننك اوچون الله تعالی بونی کیسمزلك ایله مبتلا ایلدی بو سوز
نفس امزده حق بولسه ده باطنی یالغاندر وکیسمکاننه حکمت اولدر
زیرا قاراقورغاشونده بخار غالبدر آلماسده صوضت غالبدر صوضت
بخاردن مهروب در زیرا قاراقورغاشونده صو غالبدر آلماسده اوت
غالبدر صو اوتقه غالبدر *(دیماس آسیب آنی خلق اورسه آسیب *
ویا محنت جبالی یاتسه باسیب) * یعنی بر صابر بنده سنی خلایقلر
طاغانغه آصوب قیناسه لرده واورسه لرده آنی بلا وقضا کلدی دیماسدر
ودخی اول بنده ننك اوستونه محنت وقضا تاغلری باسیب یاتسه لرده
بلا وقضا کلدی دیماسدر همشه رضا بولوب اورغان کشی لرکا انعام
واحسان ایلر کینه توتماسدر آسیب لفظی ننك اوّلکسی بلا وفتنه
معناسنه در ایکنچسی صلب وآصماق معناسنه در هر ایکسی ترکیدر
محنت جبالی ایله جفا آلماسی ننك اضافه سی لجین الماء قبیلندندر تأمل
مخفی دکلدر *(جهالت اهلی قیامش کینه در کین * قچان درکین
بولور کم بولسه در کین)* یعنی بو کینه دارلق اچنده اولتورمقلقنی
قیلغوچی من البته جهل مرکب اولسه کرکدر زیرا که الله تعالی دین
مقصودینه ایرشماکنی استکان کمسنه البته کینه دارلق ایلامس در
درکین لفظی ننك اوّلکسی تخت معناسنه در سمرقند خلقی ایله عثمانیه
خلقینك لغتیدر ایکنچسی ایکی لغتدن مرکب در درك عربی درادراك
معناسنه در نون ترکی در جار مجرر اولغوچیسی ننك مضاف الیه سی
اورننه قایم مقام اولغوچیسیدر معناسی عربچه بمعنی الادراك لمقصوده در
ایکنچی کاف عربی ننك کسری ایله ستر العداوة فی القلب عربی ایله
عجم آراسنده مشترك لغتدر (فالمعنی الحاصل ان صاحب الکین لا یجد
رضاء الله تعالی) معناسنه در تأمل *(اکر رضا ایسه منك ضربه ٔ یدین *
دعائی هرکز آنکا قیلمغای بدن) * یعنی بر کشی رضالق مقامنده

تورغان کمسنه‌نی منك مرتبه یاوزلق ایله اورسه‌لرده آنلرننك اورمقنده
زحمتلر ییسه‌ده اول مضروب ضارب لرغه یاوز دعا ایلامسه‌لر اگر
دعا ایاسه ضاربلر کافاید الی دعا ایلر *(ضررغه راضی هرگز بولماس
اکمل * هدایت برله توفیقن تیلاربیل)* یعنی جفا کوردکی من
اهل جفالرغه یعنی جفا ایلاگوچیلرننك ضررینه راضی بولمز اگر
کامل رضا ق مقامنده بولسه باشکه جفا ایلاگوچیلرکا توفیق وهدایت
ایله دعا ایلر *(سونرکین گردیدین حالت جمالی *کیتار گردین
کرك گردین کمالی * یعنی ای عزیز کمسنه آنکلاکه علم حالدن
اولغان مرتبه ایاسی کینه توزانندن بریدر آنداغ بولسه کینه توزاننی
کونکلدن کیتارکل کینه ایامکل اگرسن دینده کامل بولماقنی تلاسنك
گردلفظیننك اوّلمکسی توزان معناسنه در ایکنچسی ایکی لغتدن مرکبدر
گراکر معناسنه در دین معناسی ظاهردر (هی طریقة موضوعة بوضع
الهی علی نبی من انبیائه)* (حکایت پیغمبر علیه السلام ننك
مبارك تشی ننك بیانیدر) *(احد طاغنده پیغمبر تشینی * شوید
ایتدی ینه یتمش کشی نی)* یعنی احد سوقشنده پیغمبرمز علیه
السلام ننك تشنی تاش ایله کافرلر آتوب توشوردیلر کنه اول سوقشده
یتمش اوا وغ صحابه‌لر شهید اولدیلر همزه ایله عباس حضرتلری آنده
شهید بولدیلر احد سوقشیننك قصه‌سی مشهوردر اما احد برطاغننك
اسمیدر حجاج یرینك اسکندریه اطرافنده‌در مکه‌دن توا اذاقی ایله
توقز کونالك یولدر *(عجب کون توشدی موءمنلر باشیغه *عمر
کلدی پیغمبرننك قاشیغه)* یعنی اول احد صوقشنده موءمنلرکا عجب
آغرلق کلدی زیراکه اول سوقشده کافرلر کوب ایردی شول زمانده
حضرت عمر سرعسکر ایردی علی حضرتلری ایوده بوق ایردی عمر
کافرلرکا غالب اوله آلماین پیغمبرمز محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه
وسلم ننك قاتینه کلدی بیله دیو *(دیدی یغلاب ایاسلطان ابرار *
دعاقیلغل قریلسون بارچه کفار)* یعنی عمر رضی الله عنه رسول
حضرتینه یغلاب ایدی که یارسول الله بوکافرلرکا دعا ایاکل بر یولی
قریلسونلر دیدی پیغمبر علیه السلام عمرننك سوزینه رضا بولمدی
بلکه خیر دعا ایلدی *(ولیکن قیلمادی اول دعوة بن * هدایتکا دعا

پیغمبر علیه الصلوات والسلام مبارك تشی ننك یبانی

قیلدی محمد)* یعنی محمد علیه السلام یاوز دعا ایلمدی بلکه اول کافرلرکا
توغری یول اوزرینه دعا ایلدی یارب بو کافرلارکا اسلام یولنی روزی
قیلغل دیدی مسلمانلرنك مغلوب اولدقنی بیان ایلیوب بیوردیکه
*(اوشال روزیکه انبوه ایردی کفار * ابوسیفان وخالد ایردی سالار)*
یعنی اول احد صوقشنده کافرلارکوب ایردی ومسلمانلر آزایدی
ابوسفیان ایله خالد کافرلارنك باشچیسی ایردی زیراکه اول ایکی
ایر راول زمانده کافرایردیلر انبوه کوب لك معناسنه در *(اجابت بولدی
پیغمبر دعاسی * مسلمان بولدیلر هر ایکلاسی) * یعنی فی الحال
پیغمبرنك دعاسی قبول بولدی اول خالد ایله ابوسفیان مسلمان
بولدیلر * (اول ایکی ایر بیلان کوب اهل طغیان * احد کافرلاری
بولدی مسلمان)* یعنی خالد ایله وابوسفیان ایله برکا احد کافرلری
پیغمبر علیه السلام نك حضورینه برم برم کلوب مسلمان بولدیلر
*(چو خالد آلدی دین نك شهد دین بهر * مسلمان بولدیلر ایلکنده
منك شهر)* یعنی خالد حضرتلری اسلام شکرندین فایده آلدی اول
ایرنك قولونده منك شهر مسلمان بولدیلر دیار مغربنك شهرلری
بارچه سی خالد ایلکنده اسلام تابدیلر *(عراق ایله ودمشق خطای شام *
ابوسفیان قولنده تابدی اسلام)* یعنی عراق شهری ودمشق ایله
خطای شهرلاری وشام ابوسفیان قولنده مسلمان بولدیلر *(محمد آلدی
علم خلق خوشدین * میسر ایتمادی آلتون کموشدین) * یعنی
پیغمبر علیه السلام دین علم لکنی خوش آلدی اخدسوقشنده توشکان
آلتون کمشلرنی آلمادی زیراکه مالده میلی بولسه ایردی کافرلارکا
بددعا قیلب هلاك ایلاب آلتونلرنی آلور ایردی بلکه اسلامغه
کلمکلرنی دعا ایلاب بارچه مالللری وهم اوزلری سلامت بولدی ایکی
دنیانك سلامت لکنی حاصل بولدی قصه دن حصه یه قایتوب ایتدی
*(اکرسن مرد صاحب همتی سن * رسول الله نك خاص امتی سن) *
یعنی سن بلند همت ایاسی اولسنك ودخی پیغمبرنك خاص امتلرندن
اولسنك *(تو تارسن جان ایله فعل نبی نی * قیلورسن هر محلده پی
روینی)* یعنی سن جان ایله پیغمبر علیه السلام نك فعلنی توتمق
تلاسنك هر اورنده پیغمبر علیه السلام نك بارغان یولونی قویماعیل

آننك یولی اول ایردی یاوزلق ایلا کانارکا یخشیلق ایامك ایردی آنداغ
اولسه آننك یولنده بولغیل دیمکدر (حکایت بهاء الدین
حضرتلرینك عوانیغه یولقغانی) * (بهاء الحق والدین تاب مثواه *
یولقدیلر غوانیغه بناکاه) * یعنی خواجه بهاء الدین حضرتلری الله تعالی
آننك قبرنی خوشلاب قیامته دیکن فایده آلمقنی رمزی ایلکان ایردی
کونلرده بر کون خواجه بهاء الدین حضرتلری بر ظالمغه یولقب آننك
برله سوزکاکلدیلر عوان اصلده شاهلر وبیکلر قاتنده یوروکوچیلرنی
ایتورلر بزننك بلغاریورطنده قوشطان دیرلر موندده مطلق ظالم
معناسنه در (ایمشلر بهاء الدین ننك حقیقت اسمی محمد ایردی آتاسی
ننك اسمی مهدی ایردی سید زاده دن ایردی بخارده ایردی کعبة الله غه
ایکی مرتبه ییاغ بار یب طواف ایلدی کوب کرامتلری ظاهر اولدغیچون
بهاء الدین قویدیلر ایمشلر بهاء الدین ننك آنانسلی خضر پیغمبر
مامه لرندن ایردی خضر پیغمبرکا اوزوغ ایردی کونلرده بر کون بزننك
پیغمبرمز معراج تونده عرشکایتدی کوردیکم جانلردن بر جان یتمش
حجاب اوتوب الله تعالی ایله سرداش اولوب کنه عرش سنکراسنه
قوندی پیغمبر علیه السلام ایدی یارب بونه حالدر سن ایتکان ایردنك
سندین صونك پیغمبر اوامزدیب بونه عجب حالدر سزننك ایله پیغمبرلر
کبی سرلاشور جواب ربانی کلدیکم یامحمد آکاه بولغیل سندین صونك
برولی کلور آننك اسمی سننك اسمنك کبی اولور لقب اسمی
بهاء الدین بولوردیدی سننك امتلرنکدن یتمش کشی یه اوجماح
ایل سیونج بیر ردیدی اما آننك اسمی برلرننك درکاهمزده واصلدر
پیغمبر علیه السلام موسی ایشتوب منم امتمدن اولوغلر وار ایکان دیب
سوندی کنه بهاء الدین نی امام ربانی دیرلر تنکری ایلا سرداش
اولدقیچون کنه جواب ربانی کلدیکم یامحمد عرشننك ایکنچی سنکراسنه
باققیل دیدی کوردیکم تورت جان کتابلر مطالعه قیلورلر اصلا کوزلرنی
کتابلردن آلمازلر بر بر یله بحث ایدرلر پیغمبر علیه السلام صوردیکم
بونلر کملردر جواب کلدی بو دورت ایرسننك اولوغ عالم امتلرنکدندر
برسی ثابت اوغلی نعماندر کوفه دن چغار دیدی ایکنچی سی امام
مالك در مدینه دن چغار دیدی اوچونچی سی امام احمد حنبل بصره دن

چقاردیدی تورتنچیسی امام شافع در ادریس اوغلی حقیقت اسمی
محمد در جزیره شافعی دن چقاردیدی بو دورت کمسنه استلرنکننك
چراغیدر سنك ین صونك بو تورت کمسنه ننك سوزینه قاراب بنده لریم
بنکا قللق ایدرلر دیدی پیغمبر علیه السلام مونی ایشتوب سوندی
(ایمشلر خواجه بهاء الدین نی محمد نقشبندی دیرلر معناسی بیزاك
باغلاغوچی وهنر کوستر کوچی دیرلر کونلرده برکون بهاء الدین حضر
تلری بر بوروك تکدی تکدوکنده هر اینه سانچکان صاین (لا اله الا الله
محمد رسول الله) دیب یتمش مرتبه ایتورایردی چونکه بوروکنی یتی
یلده تمام ایلدی عهد قیلدیکم هر کم بو بوروکنی مندین صاتوب آلسه
بهاسی اولدر یتی تموغنی ملك لنکوچی اولسه اول آلسون دیدن
کونلرده برکون الله تعالی حضرتلری بر فرشته نی زنککی صورتنه کرکزدی
ایدی بارغیل بهاء الدین ننك بوروکنی صاتوب آلغیل دیدی قچانکه
اول فرشته کلدی اچرو کردی سلام بیردی ایدی یا محمد بن زنکستان
ولایتندن کلورمن بوروکم یوقدر سنده صاتلق بوروك یوقمودیدی
بهاء الدین ایدی بلی باردر لکن بهاسی آغردر دیدی زنککی ایدی
بهاسی نه در خواجه ایدی یتی تموغدر سننك ملکنکده بولسه آلغل دیدی
فرشته ایدی تموغ اینی عز وجل ننکدر منم قولمده یوقدر دیب چقوب
کتدی حق تعالی ننك حضورینه باردی خواجه حالنی ایدی اینی
عز وجل ایدی بارغیل آلتی تموغنی بیرکل آندین آرتق بیرمکل دیدی
زیراکه من خواجه ننك تلاکان نرسه سنی بلورمن چون فرشته خواجه غه
کلدی بوروکنکنی آلتی تموغغه آلورمن دیدی خواجه ایدی
آرزاندر فرشته قبول ایلمدی آخر خواجه آلتی تموغغه بوروکنی بیردی
آلتی تموغغه مالك بولدی قچانکه قیامت کونی بولسه خواجه آلتی تموغغه
محمد امتنی کرکزماسدر زیراکه اوزملکنده اوزینك قادرلقی واردر
اول کزیده ننك بوروك تکماکده عرضی اول ایدی یتی تموغغه مالك
بولوب محمد امتنی تموغغه کرتماس اوچوندر الله تعالی آلتی تموغنی
بیردی وسوزنی وقیلغان فعلنی درست کورب یتنچی تموغنی بیرمدی
قهرمدین ایمین بولماسونلر دیب شوننك اوچون نقشبندی آتالدی
ایمشلر برکون خضر علیه السلام الله تعالی یه مناجات ایلدی یارب محمد

امتندن بر اولوغ عزیز بخاراده واردر امر بولورمو آنکا بارب کورشلم
دیدی جواب ربانی کلدیکه بارغیل بخاراده فلان حمامده غسل ایدر
دیدی خضر علیه السلام فی الحال بر قارا قل صورتنه کریب قوانینه قومغان
آلوب بهاء الدین قتنه کردی ایدی یاخواجه امر بولورموا کرسز لرکا
صوسالسام دیدی بهاء الدین حضرتلری خوش اولور دیدی زیراکه
بهاء الدین حضرتلری خضرنی کورکانی یوق ایردی خواجه ایدی سن کم
سن خضر علیه السلام ایدی بر قارا قل من کنه خضر علیه السلام ایدی
یاخواجه دنیاده خضر دیدکی کمسنه بارمو دیدی خواجه ایدی بار در
خضر ایدی یاخواجه اول پیغمبرمو یاولی مو خواجه ایدی اول زماندا غی
امت ننك پیغمبری ایردی بز ننك امت ننك اولوغ عالملری کبی در
بلکه آلاردین مرتبه سی آزدر خضر علیه السلام ایدی یاخواجه نچوك
بز ننك امتمز ننك عالملری کبیدر زیراکه اول جبرائیل علیه السلام
ایله سوزلاشدی بزم عالملرمز آنداغ دکلدر دیدی خواجه ایدی اول
زماننده پیغمبرمز زماننده جبرائیل کوکدن یرکا اینار ایدی چونکه
پیغمبر آخر زمان دنیادین اوتدی جبرائیل یر یوزینه اینمك حرام
بولدی خضرکا هم جبرائیل اینماسدر زیراکه اول خضر علیه السلام
اولدکی پیغمبر حکمنده در کرچه صورتده تریك بولسه لرده بز ننك
عالملرمز خضردن آرتوق بولدی زیراکه بز ننك عالملرمز کونده الله
تعالی ننك کلامنی قاراب خدای تعالی ننك اوزی برله سوزلاشور
وسیله سز دیدی خضر علیه السلام ایدی سن هم خضردن آرتق بولدنکمو
دیدی خواجه ایدی انشاء الله الحال خضردن آرتقدر آننك اوچون خضر
پیغمبر بولسه بز لر عوام دن اولساق خضر پیغمبرلکی برله بز لر ننك
باشمز غه صو صالوب تورماس ایردی دیدی خضر علیه السلام اوفتانوب
کوزندن غایب بولدی آندین صونك اصلا خواجه کوزینه کورونماس
بولدی دیمشلر بر کون خواجه بهاء الدین حضرتلری مریدلرندن
یتمش کشی کا اوچماح سونچیسی نی بیردی بو مریدلر آراسنده بر عالم
وار ایدی حضرت احمد بن حنبل ننك شکرتارندن ایردی اول فکرده
قالدی پیغمبرمزدین صونك هیچ بر کشی اوچماح سونچی سنی بیرمك
لایق دکلدر دیدی کنه خواجه ایدی ای یارانلر آکاه بولونکز سزلارننك

ارانکزدن

(حکایت سعدی و سعدیه)

آرانکز دن یتمش کشی اوجماح لقدر دیدی اخلاصلی یارانلر حقدر
دیدیلر آندین صونك خواجه قول کوتاریب دعا ایلدی (اللهم لك
الحمد فی السموات والارض کل له قانتون الحمد لله الذی تتم نعمت
الصالحات وجعلنی من الواصلین) دیدی بیاقی عالم ننك کونکلنده
بوسوز خوش کلمدی کونکلنده ایدی خواجه شیطانیه اولدی اوزنی
پیغمبر دیو اوکدی دیب اول عالم مرید بو مجلسدن چقدی بر مرید
ایله کتابلر تیکشوره باشلادیلر نچه یوز حدیث کتابلرینی تیکشوردیلر
امام مسلم بخاری ننك مصنفات لرندین بر سوزنی کوردیلر بیله دیو
(قال علیه السلام ان من امتی رجل یقال له واصل فانه یبشر بالجنة سبعین
رجلا من امتی) دیکان حدیثنی کوردیلر مرید ایدی یا عالم آکاه
بولونکز خواجه مز دعا قیلدقنده آنکلادنکمی (وجعلنی من الواصلین)
دیدی هراینه واصل دیدکی ایر اوشبو بهاء الدین بولسه کرکدر دیدی
عالم توبه ایلاب بهاء الدین حضرتلرینه اون ایکی یل خدمت ایلدی
دیمشلر (ایمشلر بهاء الدین اولیانی بخاره ده هیچ کم اولیا ایرکاننی
بلمدیلر مکر کم اوچ تورلوك کرامتی ظاهر اولدی آندین صونك
خواجهٔ حق دیو اسم بیردیلر اول برسی اول ایدی بر زمانده سمرقند
جمیلدن اوچ کشی بازرکان اولوب کلدیلر برسی خبازلق قیلور
ایردی وبرسی دکاندہ اولتورر ایردی وبرسی بزازلق قیلور ایردی
برکون خواجه حضرتلری جیب مراقبه یه واردقنده خبازکا قضا کلورنی
کوردی خبازه واردی ایدی یا خباز بنکا الله اوچون بر ایکمك بیر کل
دیدی خباز بیرمدی کنه توجه ایلدی قضا خبازکا یقین کلدی کنه
واردی صوردی بیرمدی اوچونچی مرتبه خواجه کوب عذر ایلدی صنکره
یارتی نان بیردی خواجه ایکماکنی قولینه آلوب هوا یوزینه تاشلادی
ایدی یا ظالم خباز بو ایکماکنی تلامکم اوزیم اوچون دکلدر بلکه
اوزنك اوچوندر هوا یوزینه قارانك دیدی خباز قارادیکم بر قارا
بولوت کبی نرسه ایله ایکمك سوقشوب ترلر قارا بولوت یرکا اینمك
تلار ایکمك ایندرماس اوچون ترر خواجه پیغمبر علیه السلام ننك
حدیثنی اوقودی بیله دیو (صدق رسوله الکریم ونحن علی ذلك من
الشاهدین الصدقة ترد البلایا) دیدی خباز قاتندن کتدی خباز

یقاسنی یرتوب واویلا ایلدی باریب خواجه‌یه مرید بولدی ایکنچی
کرامتی اولدر ایمشلر بواوچ کشی برتوغمه ایردی‌لر خبازی
کچرکلری ایردی خواجه‌ننك کرامتنی باریب آغالارینه ایدی بزازی
ایله دکانده اولتورغوچیسی مشورت ایلدیلر بزاز ایدی من اولوك
بولایم منی جنازاغه سالوب خواجه قاشنه ایلتکز اکر منکا جنازه اوقسه
یقاسنه یاپشنك تریك کشیکا نلوك جنازه اوقورسن دیو بونلر بو
اتفاقنی ایلاب بزازنی جنازاغه صالوب خواجه‌ننك اوی توغروسنه
کلتوردیلر ایدیلر یاخواجه جنازاغه حاضر بولونکز لر دیدی خواجه
چقدی جنازه اوتاب بیردی دکانچی خواجه‌ننك یقاسینه یاپشدی تریك
کشیکانلوك جنازه اوقورسن اوزنك عزیزلك دعواسنی قیلورسن
دیدی خواجه ایدی ای کوزم نوری بالام صبر ایلا کل جنازه نی باقنك
چون جنازه‌نی آچدیلر بزاز اولمش سونکا کلری قاتمش دکانچی خواجه
ننك آیاقی آستونه توشوب عذرلر تلادی ایدی یاخواجه بوننك اولماکی
سزلارننك مبارك نفسنکزدن در دیدی زنهار اوفسون اوقوغیل تریلسون
دیدی خواجه دعا ایلدی اولوك تریلدی بارچه جماعت بخاراکوروب
خواجه‌ننك حق اولیا ایرکاننی بلوب خواجهٔ حق والدین دیدیلر
اوچونچی مشهور کرامتی اولدر بر زمانده بخارادریاسی ننك صوی آز
بولدی آشلق تاریغ صوغاره آلمادیلر القصه بخاراده آچلق یتی یل
بولدی حتی براوچ بغدای برتله بولدی عاشقلر عشقنی اونوتدیلر
خواجه بغدای دکانچی سینه واردی ایدی فلان بنکا براوچ بغدای
بیرکل صاتوب آلایم دیدی دکانچی ایدی آقچه‌نك وارمو دیدی خواجه
ایدی آقچه‌م یوقدر اما دستار ایله جبه منی بیر رمن دیدی دکانچی
دستاری ایله جبه‌سنی آلدی براوچ بغدای ویردی خواجه اول بغداینی
آلدی ایوینه کلدی خواجه‌ننك براهمراسملی دیوانه وار ایردی
ایدی وارغیل رستان اورامنه قازوق قاقغیل دیدی دیوانه‌سی باردی
قازوق قاقدی خواجه هم باردی آرقان ایله یبنی بویونمده بغلاب
ایکنچی اوچنچی قازوقغه باغلا دیدی دیوانه آنداق قیلدی خواجه
اوچ بغداینی آیاق آستونه صالدی دیوانه‌غه ایدی سن منی قامچی
ایله اورغیل دیدی دیوانه خواجه‌نی قامچی ایله اورا باشلادی خواجه بر

یوکرو باشلدی آشلق باسدردقی کبی خواجه (لااله الاالله) دیب
چاغروب ایدرایدی خواجه ننك مبارك آیاقی باسدقی اورنغه توبه
کبی اویولب بغدای چقارایردی حتی که اولوغ طاغ کبی اولدی دیوانه
چاغریب ایدی یاجماعت بخاراکلنکز بو بغدایدان نفقه لك قدری
آلونکز دیدی بس بارچه بخاراجماعتی کلوب بغدای نی آلدی صاوتلری
تولدی اولکون سه شنبه کون ایردی ایرته کوسن چهارشنبه کون
بهاءالدین حضرتلری دنیادن اوتدی التمش توقز یاشنده ایردی
تاریخ هجرة ننك بش یوز آلتمش توقزنچی یلنده ایردی بخارادان آلتی
میل قدری طاز توبه دیدکی یرکادفن ایلدیلر هرچهارشنبه کون
قبرینه زیارة ایدرلر قیامت کونه دیکن ایمشلر قاچقسز بغدای آندین
قالدی دیمشلر ایمشلر خواجه بهاءالدین ننك اولوغ کرامتی اولدر
قیامت کونه دیکن ایکی کچراك قوش هروقتده قبری اوستونه قونب
خواجهٔ حق دیو چاغررلر آننك حق ایرکاننی آندین بلورلر بو
افاضل ننك کرامتلری باردر بارنی یازارغه وقتمز تاردر مختصر سببلی
اوزره اکتفا اولندی حط هلنه کوب فایده لر واردر *(عوان برسوز
دیدی بومرد برسوز * عوان قویدی یمانلیغ کویمکا یوز)* یعنی اول
ظالم برسوز دیدی کنه خواجه برسوز دیدی یعنی بو ایکسی برسوز
حقنده خلافلق ایلدیلر عوان اوزسوزنی ایدی خواجه اوزسوزنی ایدی
اما عوان خواجه ننك حق سوزنی یمانلق اورامنه قویدی آندین مراد
خواجه ننك سوزنی باطل دیدی *(یوزیکا صالدی قامچی مردعالی *
فریل قان بولدی سنبل دیك صقالی) * یعنی اول عوان آچیغ لانب
بهاءالدین حضرتلری ننك یوزینه قامچی ایله اوردی خواجه
حضرتلرینك یوزی یارولب قان چقب سقاللری بویونچه آقب سنبل
دیك قاراسقاللری قزیل قان بولدی سنبل براولان ننك اسمی در
هندولایتندن کلور هر تورلوك ادویه کا صالورلر صفاتی قزلرننك ساچ
طلمی کبی در عاشقلر معشوقلری ننك ساچ طلمنی آنکا اوخشاتورلر
* (اوشال قانلی سقالن آلدی قولغه * دیدی یارب مونی سال بخشی
یولغه)* یعنی بهاءالدین حضرتلری قانلی سقالنی قولغه آلب اول
عوانکا ایندکو دعا ایلدی یارب بوعواننی ایندکو یولغه سالغیل دیدی

*(غضب قیلمه آنکا قیلغلی عنایت * مهم اخروی سن قیل کفایت)*
یعنی کنه خواجه بهاءالدین دعا ایلاب ایدی یارب بو عوان بنده نکا
یاردم ایلا کل دنیا و آخرت مرادلرنی ویرکل دیدی بو سوزنی آنکلادی
اول مردی پاك * اوروب نعره یقاسون ایلدی چاك)* یعنی اول ناپاك
عوان خواجه حضرتلرینك دعاسنی آنکلادی بر زماندین صونك
چاغروب یقلب یقاسن یرتوب هوش سز بولدی *(یوزینی یرکا
سورتوب ناله قیلدی * کهرلر کوزلریدین ژاله قیلدی)* یعنی
اول عوان هوشندن عقلنی جیوب خواجه بهاءالدین حضرتی نك
آیاقنه توشوب یوزین سورتب یغلاب کوزلرندن کوهر کبی یاشلرینی
قراو کبی آغوزدی ژاله فارسی زاننك فتحه سی ایله تانك آلندین
توشکان قاردر عربچه صقع دیرلار فارسیچه ژاله دیرلار ترکیچه قراو دیرلر
*(آلوب همت عصاسین کردی یولغه * قولون تاپشوردی اول همتلی
قل لغه)* یعنی اول عوان همت طیاقنی قولینه آلوب طریقت یولینه
کردی همت ایاسی بهاءالدین حضرتلرینه قولونی تابشوردی یعنی
مرشد ایتدی *(خدا اول بنده کا قیلدی عنایت * نچه کون اوتماین
تابدی ولایت)* یعنی خدای تعالی اول عوان بنده کا یاردم بیردی
کوب زمان اوتماین اولیالق مقامنی تابدی یعنی ولی الله دن بولدی
ایمشلر اول کمسنه نك اسمی امام صبغة الله ایردی حضرت بهاءالدین نك
اولوغ خلیفه لرندن اولدی قصه دین حصه یه قایتب بیوردیکه *(آنا خلق
و آنا حلم و آنا حال * آنا دولت آنا نصرت و اقبال)* یعنی ای عزیز کمسنه
آنکلاکه اوشبو در کامل خلق لارننك خلقی اوشبو در کامل حلم و یواشلق
اوشبو در علم حال اهلی ننك حالی اوشبو در دولت اوشبو در نصرت
اوشبو در یاورلق ایلاکانلارکا ایندکو لك ایله قارشو تورمق *(آنا همت
آنا خلق آنا کار * آنا تبعیت سلطان ابرار)* یعنی اوشبو در همت
اهلی ننك حالی اوشبو در ایندکو خلقلی لارننك حالی و اوشبو در
ایندکو لارننك پادشاهی پیغمبرمز ننك یولینده ایارکوچی لارننك حالی
*(یمانلرمنك یمانی کینه توتمق * مسلمانلق یمانلقنی اونوتماق)*
یعنی یمان قللرننك یمانی کینه ایلامك مسلمانلق اولدر یمانلقنی
اونتوب دایم ایندکولك ایلمك *(اوزی ننك نفسنی کم ایلاکان تل *

قیلور نچه جفاکورسه تحمل)* یعنی اوزنی اوزی کم کورکوچی لار
البته نفسنی توبان وکم کورب نه قدر خلایقدن جفا کورسه لرده یوکلرلار
الله تعالی ننك رضالقنی استارلر یر کبی خلق ایلرلر *(ولکن بو تحمل ایلا
کان ناس *همیتك کرکدر چون قاتیغ آلماس)* یعنی خلایقارننك جفاسنی
یوکلا کوچی کمسنه کرکدر الله تعالی کا یقین لك استامکده آلماس قاتیغی
یعنی کونچیلك ایلاب الله تعالی کا یقین اولور اوچون خلق جفاسنی تحمل
ایدرلر *(همیت بابنی اوتکارمکای مرد * اکر چندیکه اول اش بولسه
برکرد)* یعنی کونچیلك بابنی اونکارماین اول ایر همیشه کونچیلك ده
بولسه کونچیلك اولدر الله تعالی رضالقی اوچون خلایقلر جفاسنی تحمل
ایدارکا رغبت ایارآنداغ بولسه آز عمل بولسده هم کونجیلك ایلاب اول
عملرنی اشلرکا رغبت ایلیه لر دیمکدر *(همیت قایسیدر بلسنك
بتعیین *نظر ایل کتاب مجتهد دین)* یعنی کونچیلك تعریفی قایسیدر
دیو بامك تلاسنکز مجتهد کتابارنده کوبدر آنده باقنك سوءال اکر
دیسانکز الله تعالی نی کونچی اولوردیدنکز آننك کونچیلکی نچوکدر
(جواب) اولدر غیرتدن مراد اثر ایامکیدر نرسه لر صاری عرفده
ایتورلر برا کوکا کوز تیکدی آندن کوزننك اثریدر) اصاب
العین المیراب قبیلندن در تأمل)*(ناظم رحمه الله مریدلرینه عذر
ایلمك بیانی) ایمشلر ناظم رحمه الله اول زمانده مریدلرنی تربیت
قیلورایردی آنلره آیت توبانی تلقین ایدرایدی توبه آیتی بودور
(قول تعالی یاءیها الذین آمنوا توبوا الی الله توبة نصوحا) اوچ کره
تلقین ایدرایدی موندین صونك اول مریداوزرینه استقامت ایلك
ایله دعا ایدارایدی موندین صونك ذکرنی تلقین ایدارایدی
موندین صونك اطوا ایلارایدی موندین صونك ذکر سبعه نی اوکراتور
ایدی چون بونمطاوزره مریدلرنی تربیت ایلرایدی برکون مریدلر
ایدیلر شیخ مز الله یار بزلرنی تربیت ایدرکا کاهل اولدی بزننك
حالمز کوندین کونکا زبون اولدی دیدیلر القصه بوخبر ناظم کا
ایشتلدی برکون الله یار مریدلرنی چاقردی ایدی ای یارانلر سزلرده
توکل بارمودیدی مریدلر ایدیلر بار آنکسزدن الله یار ایوندین
برقزغان تیمرنی آلوب چقدی اکر سزلرده توکل تام بولسه بو قزغان

غر ولقغه صالب طلب بازارنده ین کیچکا قالدیم *(منی دیب قالمنکز
اوزکارنکز دین * اویاتایغ من سزنك رخسارنکز دین)* یعنی من
فقیرنی کوتوب بنم خاطریم قالور دیب سقلانوب اوزاشنکز دین
قالمنکز بن سزلر کارخصت بیردیم غیری شیخنك مجلسنه باریب فایده
آلونکزلر زیراکه من کامل مکمل دکل من اول زمانده تربیه کا آلغان
حقمده سزلرننك مبارك یوزلرنکز دن اویاتلی من دیب هیضا لنفسه
ایتماکیدر *(بحیل ایلانك کیلوب کیتکاننکزکا * ییلب یوکروب امید
ایتکاننکزکا)* یعنی ای یارانلر بزدین سزکارخصتدر اما اوتدکی زمانده
بزلرنی عزیز دیو یوکورب بزلردین عذای روح استاب ایردنکز
بزلردن اول تابلمای ایمدی بحیل اولونکلر زیراکه بزلردن استکان
بومشنکز تابلمادی وشوننك اوچون بزلر اویاتلی بولدق دیدی
*(کیچورماس بولسه نکز سزمندین ای قوم * منم حالم کامشکلدر صبا
یوم) * یعنی سز مریدلر جماعتی یوکروب ابستدکی حقنی منم
موینمدن کچورمسنکز منم حالم مشکلدر هر کیچه وکوندز سزلرننك
بحیل اولمقنکز دن قایغو وحسرتده من دیمکدر *(تانب مندین تانب
اورع کشینی * توتنك محکم آننك قوتلوغ اشینی)* یعنی ای مریدلار
جماعتی قچانکه مندین فراغت وخلاص اولوب کیتسه نکز تابنکزار
بر پرهیزراك کمسنه نی اختیار ایلانکز قچانکه اول پرهیزنی بلسنکز
آنی محکم توتونکزلر امرینه خلافلق ایلامنکزلر تانب لفظی ننك اوّلکسی
معرفت معناسنه در ایکنچسی فراغت وخلاص معناسنه دریاکه عکسنچه
هم جائزدر *(کرك مرشید دیکان مانده عمان * مبارك باطنی پردر
مرجان) * یعنی مرشد اولدقی کمسنه عمان دینکزی کبی کرکدر
مبارك قلبی انجو مرجان ایله طولو اوله عمان دینکزینك ایچی طولو
انجودر آنچلاین مرشد اولدقی کمسنه علم قالده وعلم حالده مهارتی تام اوله
قانده اولدیکه بزلرکا مریدبسامك دیدی *(جهالت دشتیدین کم
کلسه سوساب * آننك ظاهر صویدین اولسه سیراب)* یعنی مرشد
دیکان کمسنه اولدر قچانکه برا کونادانلق صحراسندن سوساب کلسه
اول سوساب کلدکی نادانلقنی بو مرشید علم ظاهر صوی ایله توق
ایلیه حاصل کلام مرشید کامل اولدرکه علم ظاهرده هم خبری بوله

تیمرکاباصونك دیدی یارنلر ایدیلار یاولی النعمة عناصر اربعه بزلاره
علی حله دوست دکلدر آنکسزدن الله یار مبارك آذاقی ایله تیمر اوستینه
باصدی ای یارانلار حقیقت توکل اوشبودر عناصرننك صاحبی کونکلده
اولسه اول نه قیلور دیدی آندن صونك مریدلارینه بوابیاتلارنی
ایتب مجلسدن قودی *(برادارکه بزکاقیلدنکز عهد * آلورمز دیب
محبت جامیدین شهد) * یعنی ای قرنداشلر اوّلا بزلرکا عهد ایلاب
مرید اولغان ایردنکز بزلاردن برآز محبت شرابندن جام آلورمز دیب
*(تابلماس بنده ده سزایستکان حال * آچلماس عاصی دین سز آیغان
اشکال)* یعنی ای مریدلار سزلارایستکان حاللار بزفقیر الله یاردین
تابلماسدر سزلر صوردقی مشکل مسئله لردن بر کناهکارده آچلماسدر
ناظم ننك هضما لنفسه ایتماکیدر *(طلب قیلمانك بوناقص دین
کرامت * کشوفات مقامات علامات)* یعنی ای مریدلار جماعتی
آنکلانکز بوناقص الله یاردن کرامت استمکز نه کشوفات ومقاماتلار
واردر بزلاردن ایستامنکز * بیله آلمام نهانی تربیت دین * آلوب ایردیم
ایلك نفسانیتدین)* یعنی ای یارانلار آننك حدنی استامنکز زیراکم
من تربیت چیکنی ونه کیفیت ایرکاننی بلمز من اوّل تربیت ایلا کانمه
قارامنکز زیراکه اوّلا نفسم اوچون آلوب ایردیم الله اوچون دکل
ایردی دیو هضما لنفسه ایتماکیدر * (پشیمان من الك آلغانلر یمغه
طمع نانیغه قول سالغانلار یمغه) * یعنی من اوّل مریدلار آلغانمه اوکنور
من ودخی طمع ایکماکلارینه قول صالدقلار یمه اوکنورمن زیراکه
سزلارننك عمرنکزنی ضایع ایلاب تررمن *(بارنك ایمدی یارنلار
هر قیانه * یورونلار برمکمل ایرتیانه)* یعنی ایمدی آنداغ بولسه
ای مریدلار بارنکلار هرطرفقه بزدین سزلارکا رخصتدر هرشیخ ننك
خدمتنه یورنکلار لکن بر مکمل ایرکا تایانك زیراکه شیخ کاملکا قول
بیرنکز بزچلاین فایده سز بولماسدر نته که بیوردی *(قروغ قول
آلغانمدین دراذامن * عزیزی استانکز سزدین رضامن)* یعنی
موندین اوّل قروغ قول مریدلارنی آلغانمه رنجورمن زیراکه منم
علم حاله مهارتم یوقدر مجرد جرءتم ایله آلوب ایردیم ودخی سزلارننك
عزیزم وایشدنم دیو ایتماکنکز دین رضا من شونچلاین اسملارمنی

نادان مریدلرنی شاکردن چقارمق قدری اوله جهالت دشتی ننك
اضافه‌سی لجین الماء قبیلندن در * ز اکر بولسه کشیکم طلب در *
چومب باطنغه جیبین ایلاکای پر)* یعنی بیرکشی انجو ایستمك لکده
اولسه اچکاری چومب زنبیلنی تولتورغای انچلاین مرشید اولدقی
کمسنه کونکلکا توجه ایلاب کونکل صاوتنی کشوفات ایله تولتورغای
دیمکدر جیبین زنبیل معناسنه‌در * (دیمنك تابامغای بو نشألیك
کس *جهان ایوائی کینکدرخالی ایرمس)* یعنی ای مریدلر ایتمانکزلر
مونچلاین کمسنه جهان سراینده یوقدر دیو زیراکه جهان سرایی
کینکدر آندین خالی ایرمسدر زیراکه قطب سز زمان زمان هباءدر
*(تاباغانده مونکدیك لجه عخاص * قنی اخلاصلی قل همتلی غواص)*
یعنی مونچلاین خاص کزیده شیخ تابلب تورغانده قانی همتلی
دریالرغه چومغوچی مرید *(چومب آلغای ایلککادر مقصود *وکرنه
قول صالوب قاچمق نچوك سود)*یعنی اخلاصلی مرید چومب اول قولنه
مقصود انجوسنی آلور آندین صونکره کنه اوزنی کم کورر زیراکه
مجرد شیخ کاقول بیریب مجلسندن تورماین قاچب کتمکده فایده یوقدر
آنداغ بولسه مجلسنده دوام بولغیل آندین صونك پخته بولوب کمالات
تابارسن دیدی *(اکر سز تاپسه نکز بریخشی شاهنی * خبردار
ایلانکز بورو سیاهنی)* یعنی ای مریدلار جماعتی قچانکه بریخشی
پادشاهنی تابب آندین مراد مکمل شیخ عالمنی تابسنکز زنهار بز الله
یار مسکین نی خبردار ایلاب اول کمسنه مجلسنده یاد ایلایه‌سز * قیلای
من هم بوزین کونکلم ضیاسی * قدم توفراغی کوزیم توتیاسی)* یعنی
من فقیر اول عزیزننك یوزین کونکلم ننك یاروسیدر دیب ونه‌که
آننك مبارك آیاقی قایسی یرکاتیکسه کوزمه سرمه ایدارم *(نه اولغای
سز برادرلر پی دین * منکاهم بیرسه‌لر وحدة‌می دین)* یعنی نه عجب
ایندکو اوله‌که سز قرنداشلر آرتندین منکاهم وحدت شرابندین
بیرسه‌لر بارچه کناه علتریمه‌دار واولور *(سوء المؤمن شفاء)* قرینه
سی ایله (مصنوننك اوغلینه ایتکان نصیحتی) ایمشلر الله یارننك
اوغلی محمد صادق دیکان ایردی بخاراده توغمش ایردی یکرمی یتی یاشی
تولغان اصل یورطی سمرقندکا کتدی الله یار بخاراده قالدی اون

یلدان

مصنف رحمه الله تعالی ننك اوغلینه ایتکان وصیتی

یلدین صونك بیت الله غه زیارت ایلر اوچون عزم ایلب برننك
بلغار یورطینه دوش کلوب برآز قزان قلغه سنده توقف ایلمشدر اول
زمانده بلغارننك بر کامل صوفی سی بار ایردی اسمنی ادریس حافظ
دیرلر ایردی آننك ایله سلسله لری بر ایرمش عاقبت الله یار صوفی
بلغار یورتندین ارض روم غه بارمش آنده چوق کرامت لاری
بلنمش دین صونك اسکندریه شهرینه کلدی آنده دار فنادین دار
البقایه کوچدی رجب آی ننك یکرمی توقز نچی کونی ایردی الله
یارننك اول زمانده یاشی توقسان یل ایردی اوزون بویلوغ قوی
کوزلك جیران صقال اغ دیمشلار سمرقندکا اوغلی کیتکان زمانده اوغلینه
اوکوت بیرکان سوزلارینی بیان ایلب بیوردیکه *(تولام اولدرای
فرزانه فرزند * نکاه دارنك سننك اولسون خداوند)* یعنی دعام
ووصیت لاریم اولدر ای مبارك بالام سنی هر ایکی دنیاده سقلاغوچی
خدا اینك اولسون (تولام بفتح الواو وتشدید لا بمعنی الدعاء والوصیة
قوله فرزانه بمعنی مبارك وصاحب العلم والعقل وصاحب الاعتبار
والمرتبه معناسنه در *(کوزیم ننك روشنی صادق محمد * یراق بولسون
کوزنکدین دیده عبد)* یعنی ای کوزیم ننك نوری بالام محمد صادق
خدای تعالی سنی یاوزلر کوزی ننك فتنه سندن یراق ایلاسون
دیدی *(ایشت من خسته دین بر نچه قولی * یکت لیککا تیکورسه سنی
مولی)* یعنی ای مبارك بالام من خسته آتانکدین بر آز مونچه اوکوت
سوزلاریمنی ایشتکل اول اوکوت بودر قچان که سنی الله تعالی یکت
دورینه تیکورسه * (یمان یورمه اندیشه قیلمه * آتانکدیك
روسیاهلك پیشه قیلمه) * یعنی ای بالاچغم محمد صادق چونکه سن
یکت لیککا یتسنك یمان یولده یورمکل ویمان فکرنی حسابلاب
یورومکل آتانك الله یار کبی قارا یوزلك بولمقنی هنر ایدنما کل
*(یراتقان تنکری کا قیلغل توکل * طمع قیلمه کشیدین برکنه پول) *
یعنی ای اوغلوم محمد صادق یراتقان خدای تعالی غه توکل قیلغل طمع *
ایلمکل دیمکدر *(طمع بر پرچه بولسه بیرمکل رای *بولور بر پرده دین
یوز پرده بی جای)* یعنی طمع قیلغان نرسنك بر قوش قنات قدری
بولسه ده عقلنکنی یباریب طمع ایلامکل زیرا که بر قوش قناتی قدری

(ایلاب یورومکل اکر چه بر پول قدری بولسه ده طمع)

طمع ایلامکنك یوز پرده‌نکنی کیتارر اویات‌سز بولور سن پر
لفظی‌ننك اوّلکسی قوش قناتی قدری معناسینه ایکنچسی هم قنات
معناسنه‌در اوچنچسی ستر الحیاء معناسنه‌در *(یوز نکدین پرده کم
کم توشماسین بس *حیادین عاری یوزننك عاری بولماس)* یعنی
یوزینکدان اویات پرده‌سی توشماسون زیرا که اویالوب تورمقدن
سننك ناموسلی یوخورلق کلمسدر عاری لفظی‌ننك اوّلکسی
یالانغاچ وعریان معناسنه‌در ایکنچسی استنکاف وناموس معناسنه‌در
*(طمع برله سیمورکان نفس عماز * اکر آغزین تیلار بولسنك تیلار
باز)* یعنی طمع دین حاصل بولغان نعمت ایله سیمرکان عیبلی
نفسنك اکر آشاغندن آرتدقنی یارب ویلب اچنه قویسانکده کنه
صورار حاصل کلام نفس اصلا دنیانرسه‌سندن تویمزدر *(قوله عماز
بمعنی المعیوب یقال اعمزه اذا عابه کما فی الصحاح الجوهری)* تیلار
لفظی‌ننك اوّلکسی یارمق شق معناسنه‌در ایکنچسی صورمق ومسئله
معناسنه‌در هرایکسی ترکیدر *(نقاب شرم آچلماسدین بورونراغ *
آنی برك ایله هریاقدین تاقب یاغ)* یعنی اویات پرده‌نك
آچلماسدین بورون آنی محکم ایله مایلاب هر طرفدین زیراکه
مای طمع صونی اچکاری کرکرماسدر طمعدن کامل احترازایلامکدن
کنایه‌در *(قناعت قیل ملامت ملکی بولمه * آتانکدیك خلق ایلکا
کولکی بولمه * یعنی ای بالاچغم قناعت ایلکل خلق تابه‌سی‌ننك
ملکنده بولمغیل بلکی اوزنك مسلمانلرغه فایده تیکورکوچی بولغیل
آتانك الله یارکبی خلق آراسنده کولکی بولماغیل *(پیغمبرلر
فعالی درقناعت * آنکا وابسته‌در مجموع طاعت)* یعنی زیرا که قناعت
ایلمك پیغمبرلرننك فعلی در آنداغ بولسه خدایننك نه نرسه بیرسه
آنکا قناعت قیلغل زیرا که قناعتکا بغلانغاندر یارچه طاعت وعبادتلر
*(بیلنکنی باغلا محکم بولمه مفلوج * کوز وآچ کاروانی قیلدیلر کوچ)*
یعنی خدایننك نه متنه بیلنکنی باغلاغیل عمرنکنی بوزوق اورنلرغه
صرف ایلمکل اویونکنی شیطان اویوننه اوتدرمغیل زیرا که کوزنك
آچب قاراغیل بارچه کاروان خلقی کوچدیلار آندین مراد یمان
وبخشیلار اولدیلار هربرسی اوزی‌ننك حاضر ایلدکی نرسه‌لارنی

آلوب کتدیلار مغلوج اسم مفعول ای المغلوب فی قماره معناسنه‌در
*(بیلمکنی باغلامحکم بنده‌لکگا * آتانکدیك قویمه یوزشرمنده‌لکگا)*
یعنی سن اوغلم محمد صادق زنهار بیلمکنی بنده‌لکگا محکم باغلاغیل
آتانك الله یارکبی یوزنکنی اویاتلی اورنلارغه قویماغیل * شرارت
هلی ننك پیوندی بولمه * هوا بر له هوس ننك بندی بولمه)* یعنی
ای اوغلم محمد صادق منم بوسوزمنی آنکلاغیل یاوزلار اهلنه
توتاشماغیل یعنی آنلار ایله بر مجلسده اولتورمغیل وکنه نفس هوالرنکا
ایاریب آننك قیدنده بولغیل دیدی * (کچکلکدین عبادتکا بوین
قوی قیامت ننك اویون قیلسنك اویون قوی) * یعنی ای اوغلم
محمد صادق کچکنه یاشلق زماننکده عبادتکا بوینکنی قویغیل اولوغ
اولغاچ قیلورمن دیما کل زیراکه تسویل شیطان در زیراکه قیامت
فکرنی ایلا کوچی کمسنه البته دنیا اویونی قویسه کرکدر اویون
لفظیننك اوّلکسی فکرلامك معناسنه‌در ایکنچسی اوینامق ولعب
معناسنه‌در هر ایکسی ترکیدر *(عجب خوشدر یکت لکده بولوب
صاغ * بوکولماکنی قویب عمدین بوکولماغ)* یعنی موبی آنکلاکه
ای اوغلم محمد صادق عجب خوشدر یکت یکت لکده صاغ وسلامت
دنیا کولماکنی قویب آخرت قورقوندین وآنك قایغوسندن
بیلنکنی عبادتکا بوکب الله تعالی دن قورقمق بوکولمك لفظی ننك
اوّلکسی ضحك معناسنه‌در ایکنچسی انحناء الظهر معناسنه‌در *(شبابی
توکسه کوزدین هر شب آبی * آننك عینین دیکل رحمت سحابی)*
یکت کشی هر کونده الله تعالی دن قورقب کوزندن یاشنی
چقارسه آنچلاین یکت ننك کوزنی الله تعالی ننك رحمتندن بولوط
دیو بلکل زیراکه یکت ننك یغلامقی خالصالله‌در قاریلارننك
یغلامقلاری دورلاری اوتماکندندر اولومدن قورقب یغلارلار
حیات اولورلارندن نومین اولورلار * (ریا کردیتی یوقتورمه
ایتاکگا * آتانکدیك بولمه تابع نفس سکگا)* یعنی عمل ایتاکنکا
یاکه ایتوکنکار یاتوزاننی یوقتورمغیل یعنی علمنی ریا ایله قیلماغیل
ودخی آتانك الله یارکبی ات نفسکا ایارکوچی بولماغیل *(تواضع
دین کوتارمه یوقاری باش * تکبر قیلماغیل چون تخم خشخاش) *

یعنی آلچاقلقدن وتوبانچیلکدن باشنکنی کوتاریب تکبرلك
ایلمکلمك اورلقی کبی ایه‌شلارمك ایله چیتلاوك هرایکسی قرنداشلاردر
زمان قدیمده مك ایله چیتلاوك بر آغاچده اولور ایرمش قابقی
قارا ایردی چیتلاوك حالی اوشبو زماندا غی کبیدر لیکن بر یغاچده
اولسه‌ده مك لنبن ایردی برکون عیسی علیه السلام چیتکلاوك
یغاچلاری توبنده اولتورر ایردی کونکلندن ایدی یارب یاردم
بیرسنك بویغاچنك یمشنی بیار ایردیم دیوقول صوزدی کنه
کیرو آلدی جبرائلنی کوتدی زیراکه بویغاج آدمیلار حقی
بولمسون دیب اول آراده چیتلاوك ایله مك سوزکا کلدیلار مك
ایدی روح الله بنی بیار دیدی زیراکه بن سندن لنتلی من دیب
تکبرلیك ایلدی یغاچدن قویلدی القصه زماندن صونك جبرائیل عه‌م
کلدی یاعیسی روح الله بویغاچلار آدمیلار حقی دکلدر مباحدر
بیکل دیدی عیسی علیه السلام اوّل قولنی یرده قویلدی مك اورلقینه
صوزدی جواب ربانی کلدی سن اول چیکلاوك یغاچنه صوزغیل
زیراکه اول اوزینی اوزی کم کوردی مك تکبرلیك ایلدی
شوننك چون مك ننك صورتنی اوزکارتدك وکنه آنی صبان آستنده
یاتقوزب آندن اوستورب اوراق ایله اورلارونچه ماتورلك
مشقتلره اوغرادرم دیب جواب کلدی مك ننك صورتی اول زمانده
اوزکاردی دیه‌شلار تکبرلکی اوچون بوحکایت بخاره ننك افضل لارندن
مسموغدر حشخاش بالخائین والشین المعجمة نبات معروف یقال له
بالترکی مك تأمل فانه لطیف وشریف *(تکبر خاطرنکا کلسه فی الحال
عزازیل قصه‌سنی یادنکا آل) * یعنی سن کوررسن ابلیس تکبرلیك
ایله عزازیل اسمندن دونوب ملعون اسمنه بندی نته‌که حکایتلارده
مشهوردرسن هم آندین عبرت آلوب فکرلاب تکبرلکدن سقلانغیل
دیمکدر *(کونکلننك منزلین قیل کوشه‌ء فقر * قیامت زادنی قیلغل
توشه‌ء فقر)* یعنی کونکل اورننی فقیرلك پچاغنه قیلغل حاصل کلام
فقیرلك ایله موصوف اولغیل کنه قیامت آزوقنی فقیرلك ایلکل
* (جهان ننك حرصیدین قیلغل اوزنك در * آتانکدیك بولمغیل
دنیاغه مغرور)* یعنی ای اوغلم محمد صادق دنیا حرص لکندن یراق

بولغیل

بولغيل آتانك الله يار كبى دنياغه آلدانغوچى بولماغيل *(اميد
ايتكان كوزيم ننك نورى بالام * آتانكدك بولماغيل رسواى عالم) *
يعنى اى كوزم نورى بالام آتانك الله يار كبى دنياده رسواى بولماغيل
*(اكر چند يكه بولسنك قول قناتلق *خدادركاهيده بول مسكنت ليك)*
يعنى اى اوغلوم محمد صادق اكرچه سننك قول وقناتلرنك كوب
اولسه ده آنلرغه آلدانماغيل بلكه خدادركاهنده تو بانچى لك مسكين
لكده بولغيل *(اوروغلق من ديمه تانكده اوروغ بار * حساب نامه
ووزن هم سوروغ بار)* يعنى اى اوغلوم سن هرقچان تفاخر ايلامكل
منم اورغم ونسلم بار ديماكل زيراكه دنياده آنلر فانى در بلكه سنكا
اورمقلق وعذابلر واردر آنى حسابلاب هميشه عمل ايلاكل اوروغ
لفظى ننك اوّلكسى قبيله معناسنده در ايكنچيسى بمعنى الضرب فى الاخرة
معناسنده در *(اوزنكنى ايله كوب بولغان سرى خوب * نچه من كوب
ديكانلر بولدى منكوب) * يعنى اى اوغلوم محمد صادق اينكو
اولغان صاين تو بانچيلكده اولغيل كورمازمى سن دنياده نچه منكوب
وچوق اروغلق لر يوز تو بان اولديلر يعنى بارچه لرى دنيادين
اوتديلر آنداغ اولسه نسل بارلقينه وكوبلكنه آلدانماغيل
ديمكدر كوب لفظيننك اوّلكسى تو بانچى ايك معناسنده در وايكنچسى
كثير معناسنده در منكوب يوز تو بان اولمق معناسينه در *(بولوب
اخويش تبارنك برله مغرور * ديمه من ظور اكردين بولسه منظور)*
اى اوغلوم قرنداشلرنك كوبلكنه آلدانب من اولوغ من ديماكل
اكر سنده اعتبار ايلاب قاراب تورمقنك بواسه نته كه يوقاريده
بيانى كيچدى من ظور لفظى ننك اوّلكسى اولوغلق معناسنده در
ايكنچسى قارامق واعتبار آلمق معناسنده در * (بو دنيادين اكر
اوتسنك قروغ لب * كونكلكا صالمه هرگز ياد منصب)* يعنى اى
اوغلوم اكر عمل سز قروع اوتسنك كونكلنكا كلتورمه آخر منصب لى
بولورمن ديب زيراكه دنيادن قروع قول برلان اوتسنك آخرتده
هم قروع اولورسن *(يوتار دنياده هركم بولسه دين ليك * بياور
مصبدن آرتق خوشه چين ليك) * يعنى اى اوغلم محمد صادق بونى
آنكلاكه دنيادين هركمسنه ايمان برله اوتسه آنچلاين كمسنه آدتر

یورطینه بارغاچ بیلور دنیامر تبه‌سندن آرتق ایردکنی زیراکه دنیا
مرتبه‌سی ننك مثالی باشلق جمع ایلدکی کمسنه کبی در حاصل کلام
دنیامر ببه‌سی قاتنده زبونندر *(عجب آفت ایرر ظاه جرافت *
شر آفتنی بیله کورمه شرافت)* یعنی عجب ایرر فتنه یوزندن دنیاده
ایکان زمانده مرتبه‌لره بنمك وزیراك اسمنی کوترمك آنکا آلدانب
مطلوبنکدن قروع قالمق آنداغ اولسه مرتبه‌نك وزیراکلك اسمنك
یاوز فتنه‌دن اولدی اکر آنداغ فتنه‌دن اواسه آرتق لق دیو بلمکل
حاصل کلام دنیاده چاپك اولماق یعنی دنیاده مرتبه‌سی آخرتده یاوز
فتنه‌در شرافت لفظی ننك اوّلکسی مرکبدر شر یاوزدر آفت فتنه
معناسینه‌در ایکنسی مفرددر آرتقلق معناسنه‌در *(باب دنیامقامین
غیر معمور * بولور زیراك وزیراك آتن ین دور)* یعنی دنیااورنی
توزك دکلدر دیو بلن کی کمسنه البته زیراکلیکدین وزیراك اسمندن
یراقدر *(کوترسنك باشقه آرتق بولمنك آرتوغ * بولور معلوم
صبااورسه ملك توغ)* یعنی ای اوغلوم محمد صادق باشنکا مرتبه‌لی
اسملرنی کوتاریب من آنداغ دیو دعوی قیلماغیل وتکبرلیك ایلامکل
زیراکه تانکده قیامتده بارچه ملکومکدن توغ اولورسن آنلرنی
کوراسنك کلمزدر بارچه‌سندن قچارسن یاکه توغ اورننه بوغ
یازلغاندر معناسی اولدر باشنکا کوتردکی اسملرنك بارچه‌سی
آخرتده یوق اولور یعنی تیراك کبی اول اسملرننك خدا آلدنده
اویالمق دن مکر وکورنور *(خدادین هرنه کلسه ایکل صبر *
* آتانکدیك قیلماغیل اوزنفسنکا جبر) * یعنی ای اوغلوم خدای
تعالی دین هرنه حکم کلدی ایرسه بارچه‌سنه صبر ایلکل ورضا بولغیل
آتانك الله یارکبی اوزنفسنه اوزی کوچ وظلم ایلکوچی بولماغیل *(خدا
ننك امربکا قیلغل اطاعت * زیاد ایت طاعتنك ساعت بساعت *
یعنی ای اوغلوم خدانك امرینه بویینکنی سونغیل هر ساعتدن
ساعتکا طاعتنی آرتدرغیل *(محبت پوطه‌سنی باغله بیلکا * آتانکدیك
عمرنکنی اوتکارمه یلکا) * یعنی ای اوغلوم همت پوطه‌سنی بیلنکا
باغلاغیل آتانك الله یارکبی عزیز عمرنکنی یلکا اوتکارمکل بلکه عبادتده
بولغیل *(هوس دنیاغه قیلمه محترم لیك * ولی بول حالنکا لایق

کرملیك)* یعنی ای اوغلم دنیاغه میل ایلمکل دایم جومارتلق ایلکل
جومارتلق ایلامکنك حالنك چه اولسون حالنکدن طش اولماسون
محترم ننك مناداسی محذوفدر تقدیرده یامحترملکدر * (اکر اوچ
کونده تاپسنك بارچه ء نان * یمه یالغوز یاریمنی قیل احسان)*
یعنی ای اوغلم اکر سن اوچ کونده بر پارچه ایکمك تاپسنکده آنی یالغوز
یما کل یاریمنی مسکینلارکا صدقه ایلکل *(کیتارنی بلسه هرکم جایی
تنککا*یماس تنکه غمین بو نفس انکا)* یعنی هرکم تارلقغه کتما کنی
بلسه آندین مراد قبرکا کرمکنی تحقیق بلسه البته تارلق وفقیرلك
قایغوسنی یمزدر بو آقصاق وضعیف نفس اوچون حاصل کلام آخرت
قایغوسنی قیلدقی کمسنه آقچه و تنکه قایغوسنی یماسدر تنکه لفظینك
اوّلکسی ضعیف ومشقت معناسنه درایکنچسی آقچه و تنکه معناسنه درلنکا
بمعنی العرجاء امامونده ضعیف معناسنه در *(جهان مهرین کونکلاریین
ایله زایل * آتانکدیك بوامغیل دنیاغه مایل)* یعنی ای اوغلوم
محمد صادق کونکلنکدن دنیا محبتنی کیتارکل الله یارکبی دنیاغه میل
ایلاب یورمکل *(اشنکنی ایلکل کون کوندین اقوی * خدانك
سوکانی درمرد تقوی)* یعنی ای اوغلم محمد صادق اشنکنی کون کون قوتلی
ایلکل وآرتدرغیل زیراکه الله تعالی ننك سوکانی تقوی اهلیدر *(اکر
تقوی اشین قیلسنك باخلاص * دیکای شایدسنی حق بنده ء خاص) *
یعنی ای اوغلم اکر سن تقوالك اشنی اخلاصنك ایله توتسنك شایدکه
الله تعالی سنی خاص بنده م دیسه کرکدر *(اکر بولسون دیسنك جان
دلنك جمع * ورع آیین بولب علم آیین ایت شمع)* یعنی ای اوغلوم
سن کونکلنك ایله جاننکنی جمع ایلامك . تلاسنك ورعلك خلقی ایله
موصوف علم ایك چراغنی ایدونکل قوله ورع آیین وصف ترکیبیدر
بمعنی التخلق بالورع معناسندر ایکنچسی شمس العلم معناسنه در
*(اکر علم عمل بر بولسه رنکی * بو آینه کیتار آینه ژنکنی)* یعنی
علم لك ایله عمل هر ایکسی بر توسلی بولسه لر بو علم لك کوزکوسی
ایله ژنکیلك کوزکوسن کیدر حاصل کلام عملنی عاملك ایله قیلغوچی
کمسنه دن کونکل قارالغی کیتار *(اکر تاپسنك خدادرکاهیده قرب *
محبت کاسه سیدین بیرسه لار شرب)* یعنی ای اوغلوم اکر سن الله تعالی

ننك دركاهندن يقين لق تاپسنك وكنه محبت شرابندن بيرسه لار
بو بيت مبتدادر *(سحرلار قوب كوتاردست دعانى * تيله مونكلوغ
آتابرله آنانى)* يعنى اى اوغلوم آنچلاين مرتبه كا ايرشسنك سحر
وقتلارنده قوبب دعا ايلاب مونكلوغ آتانك برله آنانكنى الله تعالى دن
تلاكل (سورنى قسقه قيلب كتابنى تمام قيلماق ننك بيانى)*(كيل اى الله
يارسورنكوتاه قيلغل * بيلنكنى باغلا عزم راه قيلغل)* يعنى كيل اى
الله يارسورنكنى قسقه قيلغل بيلنكنى توكل پوطه سى ايله باغلاغيل اول
الله تعالى ننك يولنه بارمق قصد نده بولغيل *(قاراسنك در سننك
اصلنك قاراسنك * بير بدرسن رياقانى ييلان رنك)* يعنى اى الله يار
سننك اصلنك قاراتاشدر اكر عبرت كوزنك ايله قاراسنك كنه عمل لارنكا
قاراسنك رياقانى ابله مختلط تابارسن حاصل كلام ريالق ايله عمل لار
قيلب سن ديماكدر قاراسنك لفظيننك اوّلكسى مفرددر قارامق
معناسنه در ايكنچسى مركبدر قارا بمعنى السواد تركيندر سنك بمعنى
الحجر درلكن مونده تشبيه بليغ باردر رياقانيننك اضافه سى لجين الماء
قبيلندندر *(اولوم طوفانى بوسرنى قيلب فاش * اكر ايچ بواماسه
خودايلاماس تاش)* يعنى اجل طوفانى بوسرنى ظاهر ايلدى اكر
سننك قلبنك پاك اواماسه ظاهر اعضانكنى توزمكده فايده يوقدر
*(قريب جسمنك قريب بولسنك هوس كا * نچوك شرمنده لكسن
توسلى كس كا)* يعنى تننك قارتايب قاريلق وقتنكده نفس هوالرنكا
يقين بولسه سنچلاين توسلى كمسندكا اويات دكلمى حاصل كلام آق
سقالى وقتنكده خدادين قورقماين نفس آرتندين يورسنك اولوغ
اويات ديمكدر *(آقاردى ساچ ندامت اشكنى شاچ * يقانك اوشلاب
دهان معذرت آچ)* يعنى اى الله يار ساچنك وصقالنك آقاردى شمدى
اوكنمك له كوز ياشنكنى ساچقل يقانكنى توتوب كناهلر نكدن اوكونب
آغز نكنى عذرلار اوچون آچقل ساچ لغنى ننك اوّلكسى توك وشعر
معناسينه در وايكنچسى قوپمق وصب معناسينه در ندامت اشكى ننك
اضافه سى لجين الماء قبيلندندر من قبيل اضافة السبب الى المسبب ديرلار
تأمل فانه لا يخفى على اللبيب *(يالنك آقى اثر قيلمدى حالا * باقب
هر دم اويله كور اويالا)* يعنى اى الله يار ساچنكنك آقلقى الله تعالى

سورنى قسقه قيلب كتابنى تمام قيلماق ننك بيانى

دن

دن قورقماقدن اثر ایلامدی آنداغ بولسه آقلغنکدن اویالب یوروکل
آقلغنکاقاراغیل هر وقتده دیمکدر یال لفظی ننك اوّلکسی اصلده آط
یالنی ایتورلار امامونده مطلق ساچ وصقال معناسنه درایکنچسی دیا
معناسنه دراوچنچسی هم آط یالی معناسنه در *(هوس برله توزك اشن
قیلمادنك هیچ *بولبدرکیچ هوس بازاریدین کیچ)* یعنی ای الله یار
نفس هوانك ایله توزك عمل لارایامدنك آنداغ بولسه عمرنك کونی
کیچ بولدی نفس هوالرنکدن کیچکل آندن بیرکل کیچ لفظیننك اوّلکسی
ایل معناسنه در وایکنچسی قویغیل معناسینه در *(سنکا ایدی اوشال
مردکهن سال * اکر قال اهلی ده تابلماسه حال)* یعنی ای الله یار
سنکا اوشال ایسکی یاشلی قارط آندین مراد شیخ حبیب الله ایدیکه بیله
دیو اکر علم قال اهلنده علم حال بولمسه * (عمل کم ایلغای اوزقلی
برلان * قالور عزت وحرمت آلی برلان)* یعنی علم ظاهر اهلی
اوزی ننك علم قال ایله عمل ایلا کای خلایقلارننك عزتنه وحرمتنه
آلدانب طلب بازارندن قالغای نته که علماء ظاهر ننك حالی آنداغ در
*(بولور آرتق هوس برله هواسی *ایر رحال اوشبو علت ننك دواسی)*
یعنی اول قال علمی ایله عمل قیلغوچی خلایقلارننك عزتنه وحرمتنه
آلدانب کونکلده تکبر ایلك لار اولتورب هوس ایل نفس هواسی آرتور
بس ای عزیز من آنکلاکه علم حال دیدکلری اوشبو ایتولکان
زحمتلارننك دواسیدرن دالجمله علم حال اولمیان عالم تسویل شیطان فی
خلاص اولمز دراکرچه نه قدر ورع بابنده اولسده ثبوتی اولمزدر تأمل
*(قلم قیلدنك قاراکونکلنکنی قیل آق *اوشال ایرننك سوزین حاقه
تیلب تاق)* یعنی ای الله یار قلم قولنکا آلدنك مجرد قلم تو تمق استعداد
آخرت دکلدر بلکه یازدقی قلمنك ایله عمل ایلاب قراکونکلنکنی
آق قیلغیل ونه که سنکا یوقاریده ایسکی یاشلی شیخنك ایتوب ایردی
آننك سوزینی قولاقنکا آلقه ایلب طاققول زیراکه نصیحت ایلمك
سهلدر قبول ایلمك مشکلدر *(اوزنك قیلمای کوتکل بازارینی طی *
کشیکا سوزلامك تاچندتاکی)* یعنی سن اوزنك عبادتکا هوسنی
بولغامایانچه کشیکا بو فسقی نه مقداردر دیو سوزلامه *(اکر بولمسه
کونکلننك اختیاری *نه بولغای قالسه منده ین یادکاری)* یعنی ای الله یار

سنی اولوغلر ویارنلر کونکلنکا اختیار بیرماینچه التماس ایلسه
ایدی مسلك المتقین دینکی کتابنی یازارغه نیله دیو ایدیلر یاالله
یار التماسمزنی قبول ایلاکل ودخی سندین قیامت کونده دیکن یادر
ومیراث قالوردیدیلر *(بتب سن فارسی تلیدین کتابی * تمام آنده
مسائل ننك جوابی) * یعنی ای الله یار اول اولوغلارننك سوزلاری
موجبنچه بر فارسی کتابی یازبسن اوشبو ثبات العاجزین کتابی کبی
وهم آنکا مسلك المتقین دیو اسم قویب سن اول کتابده بارچه
مسائل دینیه ننك جوابنی یازدنك * (همه تقوا وفتوانك جوابی *
اون ایکی منکدین آرتق بیتی آنی) * یعنی اول مسلك المتقین کتابنکده
بارچه اهل فتوی وتقوی لارننك جوابلرین یازیب سن اول کتابی
علم الفقه مسئله لارنده ایلاب سن نه حاجتکه بو ثبات العاجزینی
آندین آرتق ایلاب اوزون سوزلارکا زیراکه مسلك المتقین
اچنده اون ایکی منك مسائل فقه نی یازدنك ضرورة دینیه
آندین قاراغایلر *(دیدنك شی ء قلیلنی ترکی تلدین * کیچ
یمدی البته بو قال وقلدین) * یعنی ای الله یار اوّل ایتوب
یردنك بر آز سونچه مسائل تصوف وتوحیدنی مسلك المتقین کتابندن
ترکی تلینه یازغیل دیب ترکی یارانلری ننك تلامکی بوینچه
بش آنداع اولسه مسلك المتقین کتابی ننك چوق مسائل لارنی
بو ثبات العاجزین اچنده یازدیم ایمدی وعدنکده ثابت اولوب
قال وقیلدین کیچکل زیراکه بارچه روایتلرنی یازمق سنکا محالدر
*(اکرچه بخشی سوز قند شکردر * خطاسندین ولی خوف خطردر)*
یعنی ای الله یار اکرچه بخشی سوزلر شکر کبی لذتلی بولسه ده
خطا اولماقدین قورقوغ واردر بناکاه روایت شاذه لر یازیب ورطه ء
زلتده یقده قالمیه سن *(خطاسی بولمغای ایغان سوز نکنی * تضرع
خاکیغه سورکل یوز نکنی) * یعنی ای الله یار بو یازدقی ثبات
العاجزین کتابی ننك خطاسی بولسه ده الله تعالی دن عفونی تلاب
توفراقغه یوز نکنی سوروب زاریلق ایلاکای سن زیراکه
بنده لارننك اشی دایم زاریلقدر نته که بیوردی *(خداغه
زاری قیلغل ایرته وشام * اشنکنی پخته قیلغل قالمغان خام)*

یعنی خدای تعالی کا ایرته وکیچه زاریلق ایلکل ودخی عمل اشنکنی پشرکل چی قالماسون ریاوکبر وحسد ونه که اخلاق ذمیمه لر واردر آنلاردین بیزار اولوب آنلر اوزرینه اخلاق حمیده لر اوستریب قویغل دیمکدر *(حجاب مغفرة یابقای خطاغه * سز اورایلا کای تورلوك عطاغه)* یعنی الله تعالی کا زاریلق ایلمك سببلی خطالرنك اوزرینه یارلقانمق پرده سنی یابب رحمتی ایله تورك یارلقاشلرینه لایق ایلاکای رحمه الله تعالی ننك توحجاب مغفرت دیوب کتابنی اختتام ایلامکده اسرار بلاغت واسرار واردر شوننك اوچون بو کلمه ایله حسن ختتام ایلدی *

قد تم بعون الله الملك المنان **

تم

بیت	فهرس	بیت	فهرس
٣	بیان اسم مصنف وسبب تألیف عزیزه	١٩	جبرائیل عم قصه سی
		١٩	هدهد قوش بیانی
٤	قصه ء شیخ حبیب الله	١٩	سمروغ قوش بیانی
٤	شیخ لقغه دورت آلت کرك	٢٠	آی یار یامق بیانی
٧	قصه ء صوفی الله یار	٢١	صالح علیه السلام تیوه سی بیانی
٨	صوفی الله یار تورت کتاب تصنیف تیلدی	٢٢	قصه ء مریم علیها السلام
٢١	قصه ء قوم عاد	٢٣	قصه ء مائده ء عیسی عم
١٤	قصه ء خاتم سلیمان عم	٢٩	رسول الله علیه السلام صفتی بیاننده
١٥	قصه ء عصاء موسی عم		
١٦	موسی علیه السلام ننك طیاقنده اون خاصیت بار ایدی	٢٨	حضرت رسول ننك اسم شریفلری بیاننده
		٩٩	دابة الارض بیانی

۳۰	بیان سبب تألیف ثبات العاجزین	۷۵	حکایت فرعون
۳۲	اصل بنده نیك بیانی	۸۳	صوفی تعریفی بیاننده
۳۴	علم عقاید بیانی	۸۴	اجل برکی نیك بیانی
۳۵	الله تعالی ننك سکز صفاتی بیاننده	۸۴	قبر عذابی بیاننده
۴۰	آخرتده خدای تعالی دیدارنی کورکارمکی بیانی	۸۷	مناجات صوفی الله یار
۴۷	ایمان اوچ تورلیکدر بیانی	۸۰	قیامت حقلغی بیاننده
۴۷	ایمان بیاننده	۹۴	ترازوی قیامت ننك بیانی
۴۹	عبادت بش تورلکدر بیانی	۹۵	صراط کوفروکی بیاننده
۵۱	مناجات صوفی الله یار	۹۹	مناجات صوفی الله یار رحمه الله تعالی
۵۴	فرشته لرکا ایمان کلتورمك بیانی	۹۷	حوض کوثر ننك بیانی
۵۵	کتابلرکا ایمان کلتورمك بیانی	۹۸	حوض کوثردن بش جماعت ایچار بیانی
۵۲	پیغمبرکا ایمان کلتورمك بیانی	۹۸	شفاعت ننك بیانی
۶۰	رسول علیه السلام معراجی بیاننده	۱۰۴	جنت ودوزخ ننك بیانی
۶۲	صحابه کرام ننك بیاننده	۱۱۰	مصنف ننك شکسته نفس لیك قیلغانی
۶۵	معاویه ویزید قصه سی	۱۱۱	همای قوشی بیاننده
۶۸	شرایط امامت بیانی	۱۱۹	وصیت الله یار لاقرابائه واولاده
۶۸	شرایط امام توقزدر	۱۲۲	سالك کنج نی استمك بیانی
۷۰	اولیاء الله کرامتی بیاننده	۱۳۳	سالك رضا مقامن استمك بیانی
۷۰	خارق عادة قسملری بیاننده	۱۳۵	سالك قضاغه راضی بولمق وبلاغه صبر قیلمق بیانی
۷۵	حکایت سامری	۱۴۰	حکایت امغیل بو

۱۴۱ سالك هوا وهوسدين كيچو ب قورقوغى كوب بولغانى
۱۴۶ حكايت رابعه
۲۴۸ مناجات بدركاه قاضى الحاجات
۱۵۵ حكايت حجاج
۱۵۸ فى بيان ذم الطمع
۱۶۳ زمانه شيخى ننك تعريفى
۱۶۵ حكايت ثوبان
۱۶۵ اينكولار برله صحبت توتماق بيانى
۱۷۰ حكايت ديو عليه اللعنة
۱۷۰ دنيادن تجرد حقنده
۱۷۳ جزبهٔ شيطان بيانى
۱۷۹ حكايت حجاج
۱۸۵ شيخ كامل استمك وشر يعتكا ايارمك حقنده
۱۹۰ خواجه بهاء الدين ننك ايكى مريدينك حكايتى
۱۹۷ حكايت شيخ حسن بصرى رحمه الله تعالى
۲۰۰ عقلنى اشكا بيورماق تكبر ليك عالملر كاسر زنش بيانى
۲۰۴ حكايت بد بختان
۲۰۶ تكبر ليك قيلمق وتواضع لق اختيار قيلمق بياننده
۲۱۲ حكايت
۲۱۵ توكل قيلوب يولغه كر سكننك بيانى
۲۱۹ خضر والياس عليهما السلام بيانى
۲۲۴ حكايت ابن المبارك
۲۲۷ تقوى قيلوب حرام وشبهه دن قاچمق بيانى
۲۲۸ حكايت خواجه بهاء الدين رحمة الله تعالى عليه
۲۳۵ حكايت احمد بن حنبل رحمة الله تعالى عليه
۲۳۷ سچوك تللى بولوب يمان سوزدن قايتماق بيانى
۲۴۲ حكايت لقمان
۲۴۳ ايكى مؤمن بر بر يكا خير قيلمق بياننده
۲۴۹ كوزنى حرامدن يومماق بيانى
۲۵۲ آلتى كروه عرش كولاكا سنده اولور
۲۶۲ حكايت شيخ بسطام
۲۵۴ فكر ايلامكننك بياننده
۲۵۶ حكايت
۲۵۷ حكايت طالبننك مريض عشق بولماقننك بيانى
۲۶۰ حكايت دنيا مكاره ننك بيانى

۲۶۶ دنیاغه حرص دن نهی ایتمك بیاننده
۲۶۹ اورمکوچ وقرمسقه بیانی
۲۷۲ حرصلیك ننك بیاننده
۲۷۷ نفس شوم ننك بیانی
۲۷۸ توا ایله فیل ننك بیانی
۲۸۴ وعده توزلیك بیانی
۲۸۶ خلیل الله اوغلی حضرت اسماعیل عم ننك بیانی
۲۹۲ سفرده یولبلاشلره مهربانلیق بیانی
۲۹۵ حکایت سعد وسعید ننك بیانی
۲۹۶ موءمن دایم خوف ورجاده بولماق ننك بیانی
۲۹۹ حکایت
۳۰۰ خدای تعالی ننك رحمتندن امیدوار بولمقننك بیانی
۳۰۴ حکایت فاسقی کناهدین یانغانی
۳۰۷ قضاغه راضی اولوب بلاغه صبر ایتمك بیانی
۳۰۷ قضا ایله بلاننك آیرماسی
۳۱۰ حکایت عبد الله انصاری رضی الله تعالی عنه
۳۱۱ فقیرلرنی حقیر کورمك بیانی
۳۱۴ خیانتدن یراق بولوب دیانتلی بولماق بیانی
۳۲۰ خلایقدن رنجو وآغرقینی یوکلامك بیانی
۳۲۱ چنایاق یاصامامق بیانی
۳۲۴ پیغمبر علیه الصلوة والسلام ننك مبارك تشی ننك بیانی
۳۲۶ حکایت حضرت خواجه بهاء الدین عوانیغه یولوقغانی
۳۲۹ مناقب خواجه بهاء الدین ناظم رحمة الله تعالی علیه
۳۳۳ مریدلرینه عذر ایلمك بیانی
۳۳۹ مصنف رحمة الله تعالی ننك اوغلینه ایتکان وصیتی
۳۴۰ مك ایله چیکلوك ننك بیانی